

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

15

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
ПРИ ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

СОЧИНЕНИЯ

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА

NKP:n KARJALAN ALUEKOMITEAN PUOLUEHISTORIAN
INSTITUUTTI — NKP:n KK:n MARXISMIN-LENINISMIN
INSTITUUTIN FILIAALI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

KARJALAN ASNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI — 1957

V. I. LENIN

15
OSA

Maaliskuu 1908 – elokuu 1909

ESIPUHE

Viidestoista osa sisältää teokset, jotka V. I. Lenin kirjoitti vuoden 1908 maaliskuun ja vuoden 1909 elokuun välisenä kautena.

Tähän osaan sisältyvät „Proletari” ja „Sotsial-Demokrat” lehdissä julkaistut Leninin artikkelit ja pikkukirjoitukset sekä VSDTP:n Viidettä (yleisvenäläistä) konferenssia ja „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokousta koskevat asiakirjat.

Teoksissa: „Suoralle tielle”, „Venäjän vallankumouksen arviointia”, „Venäjän vallankumouksen „luonteesta””, „Nykyhetken arvioinnista” ja „Tielle” Lenin luonnehtii kesäkuun kolmannen päivän valtiokaappausta, viitoittaa puolueen tehtävät ja kehittää sen taktiikkaa stolypinilaisen taantumuksen kaudella, paljastaa menshevikkien likvidaattoruutta.

Kirjoitukset „Kahden kirjeen johdosta”, „„Vuorossaolevat kysymykset” kirjoituksen johdosta”, „Bolshevismien irvikuva”, „Likvidaattoruuden likvidoiminen” ja „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksen asiakirjat on suunnattu „vasemmistolikvidaattoruutta” — otzovismia, ultimatismia ja jumalanrakentamista vastaan.

Teoksissa: „Agraarikysymys Venäjällä XIX vuosisadan lopulla”, „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa. Referaatti”, „P. Maslov hysterian vallassa”, „Muutamia huomautuksia P. Maslovin „Vastauksen” johdosta”, „Toimitukselta” ja „Kuinka Plehanov ja kumpp. puolustavat revisionismia” Lenin puolustaa ja kehittää marxilaista teoriaa agraarikysymyksessä.

Kirjoituksissa „Tulenarkaa ainesta maailman politiikassa”, „Sotakiihkoinen militarismi ja sosialidemokratian militarisminvastainen taktiikka”, „Balkanin ja Persian tapahtumat” ja „Kansainvälisen sosialistisen toimiston istunto” Lenin valaisee tärkeimpiä kansainvälisiä tapahtumia ja viittoittaa vallankumouksellisen sosialidemokratian taktiikan taistelussa militarismia vastaan.

Tässä osassa julkaistaan kuusi sellaista asiakirjaa, jotka on ensi kerran otettu V. I. Leninin Teoksiin. Artikkelissa „Englannin ja Saksan työläisten rauhanmielenosoitus” Lenin paljastaa kapitalistien valloituspyrkimykset, näiden valmistautumisen sotaan ja osoittaa vallankumouksellisen työväenliikkeen kasvavan. Asiakirjat „Bolshevikkien ilmoitus” ja „Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen Hallinnolle” on omistettu taistelulle, jota bolshevikit kävivät menshevikkilikvidaattoreita vastaan VSOT:n Viidennessä (yleisvenäläisessä) konferenssissa. Kaksi puhetta „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksessa ja „Bolshevistisen Keskuksen kirje Caprin koulun Neuvostolle. Luonnos” ovat tähdätyt otzovisteja, ultimatisteja ja jumalanrakentajia vastaan.

SUORALLE TIELLE¹

*Julkaistu maaliskuun 19
(huhtikuun 1) pñä 1908
„Proletari” lehden 26. numerossa*

*Julkaistaan sanomalehden
tekstin mukaan*

Toisen Duuman hajottaminen ja vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappaus² olivat käännekohta vallankumouksemme historiassa, eräänlaisen erikoiskauden eli kaaroksen alkua sen kehityksessä. Olemme jo monet kerrat puhuneet tämän kaaroksen merkityksestä luokkavoimien yleisen keskinäissuhteen kannalta Venäjällä ja kesken jääneen porvarillisen vallankumouksen tehtävien kannalta. Haluamme nyt pysähtyä käsittelemään puoluetyömme tilaa tämän vallankumouksessa tapahtuneen käänteen yhteydessä.

Kesäkuun 3 päivän taantumuksellisesta valtiokaappauksesta on kulunut enemmän kuin puoli vuotta, ja sitä seuranneelle ensimmäiselle puolivuotiskaudelle on epäilemättä ollut luonteenomaista kaikkien vallankumouksellisten järjestöjen, muun muassa myös sosialidemokraattisen järjestön, huomattava lamaantuminen ja heikkeneminen. Horjuntaa, sekasortoa ja hajaannusta — siten voidaan yleisesti luonnehtia tätä vuosipuoliskoa. Eikä toisin tietysti voinut ollakaan, sillä taantumuksen voimistuminen äärimmilleen ja sen väliaikainen voitto välittömän luokkataistelun tyrehtyessä ei voi olla aiheuttamatta kriisiä vallankumouksellisissa puolueissa.

Nyt on jo aivan selvästi nähtävissä koko joukko tunnusmerkkejä, jotka todistavat tämän kriisin päättymistä, sitä, että pahin on jo eletty ohi, että oikea tie on jo viitoittunut, että puolue astuu jälleen suoralle tielle — sosialistisen proletariaatin vallankumoustaistelun johdonmukaisen ja periaatteellisen johtamisen tielle.

Tarkastelkaapa erästä sangen luonteenomaista, ei tietysti läheskään kaikkein syvintä, mutta ehken erästä kaikkein

näkyvintä puoluekriisin ulkonaista ilmausta. Se on intelligenssin pako puolueesta. Kuluvan vuoden helmikuussa ilmestynyt puolueemme Pää-äänenkannattajan³ ensimmäinen numero, joka tarjoaa hyvin runsaasti aineistoa puolueen sisäisen elämän arvioimista varten ja josta painatamme uudelleen suurimman osan, luonnehtii erittäin selvästi tätä pakoa. „Piirikuntajärjestö on viime aikana kokonaan kuollut intelligenttivoimien *puutteessa*”, kirjoitetaan uutisessa Kulebakin tehtaalta (Keskisen teollisuusalueen Vladimirin piirikuntajärjestö). „Aatteelliset työntekijävoimat hupenevat kuin lumi”, kirjoitetaan Uralilta. „Ainekset, jotka yleensä karttavat illegaalisia järjestöjä... ja ovat lyöttäytyneet puolueeseen vain nousun hetkellä ja silloin monin paikoin vallinneen tosiasiallisen vapauden oloissa, ovat eronneet puoluejärjestöstämme”. Ja Pää-äänenkannattaja tekee kirjoituksessa „Organisaatiokysymyksistä” yhteenvedon näistä (ja muista julkaisemattomista) uutistiedoista sanoen: „Intelligenttejä, kuten tunnettua, on viime aikoina paennut joukoittain”.

Mutta puolueen vapautuminen puoliproletaarisesta, puolittain poroporvarillisesta intelligenssistä alkaa herättää *uuteen eloon* niitä uusia, *puhtaasti proletaarisia* voimia, joita on karttunut proletaaristen joukkojen käymän sankarillisen taistelun kaudella. Sama Kulebakin järjestö, joka juuri esittämämme uutisotteen mukaan oli toivottomassa tilassa, jopa kokonaan „kuollut”, osoittautuu henkiin heränneeksi. „Työväen puoluepesäkkeet”, luemme uutisesta, „joita on runsaasti hajallaan eri puolilla piirikuntaa ja jotka useimmiten ovat vailla intelligenttivoimia, kirjallisuutta ja joilla ei ole edes mitään yhteyttä puoluekeskuksiin, eivät halua kuolla... Järjestyneiden luku ei vähene, vaan lisääntyy... Intelligenttivoimia ei ole, työläisten, heistä tietoisimpien on itsensä tehtävä propagandatyötä”. Yleiseksi johtopäätökseksi tulee, että „hyvin useissa paikoissa („Sotsial-Demokrat” № 1, s. 28) intelligenssin paon vuoksi vastuunalainen työ siirtyy eturivin työläisten käsiin”.

Tämä puolueorganisaatioiden uudelleenjärjestely uudella, niin sanoaksemme luokkapohjalla on tietenkin vaikea tehtävä, eikä sen ole suotu kehittyä ilman horjuntoja. Mutta vaikea on vain ensimmäinen askel, ja se on jo otettu. Puolue on jo astunut sille suoralle tielle, jolla työläisten omasta

keskuudesta nousseet eturivin „intelligentit” johtavat työväenjoukkoja.

Ammattiliitoissa ja osuuskunnissa tehtävä työ, johon ensin käytiin käsiksi haparoiden, alkaa täysin muotoutua ja valautua vakiintuneisiin muotoihin. Paikkakunnilla lisääntyvä työ on jo sanellut kaksi Keskuskomitean päätöslauselmaa, päätöslauselmat ammattiliitoista ja osuuskunnista, jotka *molemmat* on hyväksytty *yksimielisesti*. Puoluesolut kaikissa puolueettomissa järjestöissä; näiden johtaminen proletariaatin taistelutehtävien hengessä, vallankumouksellisen luokkataistelun hengessä; „puolueettomuudesta puoluekantaaisuuteen” („Sotsial-Demokrat” № 1, s. 28)—tällainen on se tie, jolle työväenliike on tässäkin jo astunut. Erään syrjäisessä maaseutukaupungissa, Minskissä, toimivan puoluejärjestön kirjeenvaihtaja tiedottaa: „mielialaltaan vallankumouksellisemmat työläiset karttavat niitä (tehdashallinnon runtelemlia legaalisia liittoja) ja suhtautuvat entistä myötätuntoisemmin illegaalisten liittojen muodostamiseen”.

Samaan suuntaan, „puolueettomuudesta puoluekantaaisuuteen”, kehittyi toiminta myös aivan toisella alalla — sosialidemokraattisen duumaryhmän toiminta. Tämä kuulostaa tietysti oudolta, mutta se on tosiasia: me emme kykene heti nostamaan parlamenttiedustajiemme työtä puoluekantaistaiselle tasolle,—samoin kuin emme kyenneet osuuskunnissakaan saamaan toimintaamme heti „puoluekantaiseksi”. Meidän sosialidemokraattiset duumaedustajamme, jotka on valittu kansan tahtoa väärentävän vaalilain nojalla,— jotka on valittu julkisen aseman säilyttäneiden sosialidemokraattien piiristä, mikä on harventunut tavattomasti kummankin edellisen Duuman vuoksi järjestettyjen vainojen jälkeen,— olivat *todellisuudessa* kiertämättömästi ensin pikemminkin puolueettomia sosialidemokraatteja kuin oikeita puolueen jäseniä.

Se on murheellista, mutta se on tosiasia, ja tuskin muuten voi ollakaan tuhansien maaorjuudellisten siteiden kietomassa kapitalistisessa maassa, jossa julkinen työväenpuolue on ollut olemassa vasta parisen vuotta. Ja tämän tosiasian pohjalle halusivat rakentaa epävallankumouksellisen sosialidemokratian luomisen taktiikkansa sosialidemokratialla keikailevat puolueettomat ja jopa „päättömätkin” intelligentit, joita kuhisee duumaryhmän ympärillä kuin kärpäsiä

hunajalautasen kimpussa. Mutta näyttää siltä kuin näiden kunnioitettavien bernsteiniläisten ponnistelut raukeaisivat tyhjiin! Näyttää siltä kuin sosialidemokraattien toiminta alkaisi kulkea oikeaa latua tälläkin alalla. Älkäämme ennustelko, älkäämme sulkeko silmiämme näkemästä sitä, miten äärettömän paljon työtä vielä tarvitaan, jotta sosialidemokraattinen parlamenttitoiminta saadaan meidän oloisamme edes jotakuinkin siedettävään tilaan,— mutta toteamme sen, että Pää-äänenkannattajan ensimmäisessä numerossa on arvosteltu puoluekantaisesti edustajaryhmää ja julkaistu Keskuskomitean *suoranainen päätöslauselma* oikeamman suunnan antamisesta sen toiminnalle. Emme missään tapauksessa pidä Pää-äänenkannattajassa esitettyä arvostelua tyhjentävänä, kaikki puutteet osoittavana, vaan olemme esimerkiksi sitä mieltä, ettei sosialidemokraattien olisi pitänyt äänestää erääntyvien maaveromaksujen siirtämistä ensi vuorossa zemstvoille eikä myöskään köyhien vuokraamien kaupunginmaiden *lunastamista* alhaisilla hinnoilla (ks. Pää-äänenkannattajan 1. n:o:aa, s. 36). Mutta kaikki nämä ovat jo verrattain toisarvoisia asioita. Tärkeintä ja oleellisinta on se, että edustajaryhmän muuttaminen todelliseksi puolueen järjestöksi on jo täysin hahmottunut kaikessa työssämme ja että puolue siis saavuttaa tuon tarkoituserän, vaatikooppa se kuinka suurta työtä tahansa, olkooppa tällä tiellä vastassamme vielä millaisia koettelemuksia, horjumisia, erillisiä kriisejä, henkilökohtaisia yhteentörmäyksiä y.m. tahansa.

Oikean sosialidemokraattisen, todellisen puolueetyömme ojentumista kuvaaviin tunnusmerkkeihin kuuluu niin ikään se aivan ilmeinen tosiasia, että illegaalinen kustannustoiminta on voimistunut. „Ural julkaisee kahdeksaa lehteä”, luemme Pää-äänenkannattajasta, „Krim kahta, Odessa yhtä lehteä, Jekaterinoslavissa alkaa kohta ilmestyä sanomalehti; Pietari, Kaukasia ja kansalliset järjestöt harjoittavat huomattavaa kustannustoimintaa”. Kahden ulkomailla ilmestyvän sosialidemokraattisen äänenkannattajan ohella on Venäjällä, suorastaan poikkeuksellisista poliisiesteistä huolimatta, alkanut ilmestyä Pää-äänenkannattaja. Keski-sellä teollisuusalueella valmistellaan „Rabotsheje Znamja”⁴ nimisen aluelehden julkaisemista.

Kaikesta edellä sanotusta näkyy täysin selvästi se tie, jolle sosialidemokraattinen puolue on vankasti astumassa.

Puoluekeskusten luja illegaalinen organisaatio, järjestelmällinen illegaalinen kustannustoiminta, ja mikä tärkeintä: paikalliset ja eritoten tehtaiden puoluesolut, joita johtavat työläisten omasta joukosta nousseet ja välittömästi joukkojen keskuudessa elävät eturivin työläiset,— sellainen on se pohja, jolle olemme luoneet ja rakentaneet vallankumouksellisen ja sosialidemokraattisen työväenliikkeen järkkymättömän lujan ydinjoukon. Ja tämä maanalainen ydinjoukko tulee ulottamaan *omat* tuntosarvensa paljon laajemmalle kuin entisinä aikoina ja levittämään *omaa* vaikutustaan sekä Duuman välityksellä että ammattiliitoissa, sekä osuuskunnissa että kulttuuri- ja valistusyhdistyksissä.

Tämän puoluetyösystemin ja sen systeemin välillä, joka saksalaisilla muodostui poikkeuslain aikoina (vuosina 1878—1890)⁵, on ensi näkemältä olemassa merkittävä yhtäläisyys. Sen taipaleen, minkä Saksan työväenliike kulki kolmessakymmenessä vuodessa porvarillisen vallankumouksen jälkeen (1848—1878), Venäjän työväenliike käy läpi kolmessa vuodessa (vuoden 1905 loppu — vuosi 1908). Mutta tämän ulkonaisen yhtäläisyyden alla piilee syvä sisäinen eroavaisuus. Saksan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen jälkeen kulunut kolmikymmenvuotiskausi suoritettiin täydelleen *tämän* vallankumouksen objektiivisesti välttämättömät tehtävät. Tuo vallankumous päättyi 60-luvun alkuvuosien perustuslaillisessa parlamentissa, dynastisissa sodissa, jotka liittyivät yhteen suurimman osan saksalaisista maista, sekä keisarikunnan muodostumisessa yleisen äänioikeuden avulla. Venäjällä porvarillis-demokraattisen vallankumouksen ensimmäisen suuren voiton ja ensimmäisen suuren tappion jälkeen kuluneet vajaat kolme vuotta eivät ole olleet ainoastaan täyttämättä tämän vallankumouksen tehtäviä, vaan päinvastoin ne ovat ensi kerran saaneet proletariaatin ja talonpoikaiston *laajat* joukot tietoisiksi näistä tehtävistä. Näiden vähän yli kahden vuoden kuluessa ovat eläneet aikansa perustuslailliset harhaluulot ja usko mustasotniaalaisen tsarismmin liberaalisten lakeijain demokraattisuuteen.

Venäjällä on väistämättä edessään kriisi, jonka pohjana ovat toteuttamatta jääneet porvarillisen vallankumouksen objektiiviset tehtävät. Puhtaasti taloudelliset, puhtaasti rahataloudelliset, sisäpoliittiset sekä ulkoiset tapahtumat,

seikat ja käänteet saattavat tehdä sen kärkeväksi. Ja proletariaatin puolue — astuttuaan suoralle tielle luomaan lujaa illegaalista sosialidemokraattista järjestöä, jolla on paljon lukuisammat ja monipuolisemmat julkisen ja puolijulkisen vaikutuksen välineet kuin ennen,— kykenee vastaanottamaan tämän kriisin paremmin valmistautuneena ratkaisevaan taisteluun kuin vuoden 1905 loka- ja joulukuussa.

VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN „LUONTEESTA“

Kun karkotat luonnon ovesta ulos, niin se lentää ikkunasta sisään,— huudahtaa kadettien „*Retsch*”⁶ lehti eräässä äskettäin julkaistussa pääkirjoituksessaan. Tätä vastavallankumouksellisten liberaalimme virallisen äänenkannattajan arvokasta tunnustusta on erikoisesti korostettava, sillä kysymys on Venäjän vallankumouksen *luonteesta*. Eikä voida kylliksi korostaa sitä, kuinka voimallisesti tapahtumat vahvistavat oikeaksi bolshevismin peruskatsomuksen tästä porvarillisen *talonpoikaisvallankumouksen* „luonteesta”, vallankumouksen, joka voi voittaa vain esiintymällä horjuvaa, epävarmaa, vastavallankumouksellista porvarillista liberalismia *vastaan*.

Ensimmäisen Duuman edellä, vuoden 1906 alussa, hra Struve kirjoitti: „talonpojasta tulee Duumassa kadetti”. Se oli siihen aikaan *rohkea* väite liberaalin taholta, joka silloin *vielä ajatteli* maamiehen uudestikasvattamista naiivista monarkistista opposition kannattajaksi. Tämä oli siihen aikaan, kun virkavallan äänenkannattaja, hra Witten lakeijain lehti, „*Russkoje Gosudarstvo*” vakuutteli, että „maanjussi pelastaa”, s.o. että talonpoikain laaja edustus osoittautuu itsevaltiudelle otolliseksi. Tuon kaltaiset käsitykset olivat *noina aikoina* (noina etäisinä aikoina! kokonaista kaksi vuotta erottaa meitä niistä!) niin levinneitä, että jopa menshevikkienkin puheissa Tukholman edustajakokouksessa⁷ kuului selvästi samantapaisia ääniä.

Mutta jo ensimmäinen Duuma hälvensi peruuttamattomasti nämä monarkistien illuusiot ja *liberaalien illuusiot*. Kaikkein takapajuisin, kehittymättömin, poliittisesti neutseellisin ja puoluemielessä järjestymättömin talonpoika

osoittautui *paljon vasemmistolaisemmaksi* kuin kadetit. Kadettien taistelu „trudovikkilaista henkeä” ja trudovikkilaista politiikkaa⁸ vastaan oli liberaalien „toiminnan” perussisältönä kahden ensimmäisen Duuman aikana. Ja kun hra Struve — tuo eturivin mies liberaalisten vastavallankumouksellisten keskuudessa — toisen Duuman hajottamisen jälkeen sinkautteli kiukkuisia lausuntojaan trudovikkeista, julisti ristiretken talonpoikaiston „radikaalisuutta näytteleviä intelligentti”-johtajia vastaan, niin sillä hän toi ilmi liberalismiin *täydellisen vararikon*.

Kahden Duuman antaman kokemuksen jälkeen liberalismi kärsi täydellisen fiaskon: sen *ei onnistunut* „kesyttää talonpoikaa”. Sen ei onnistunut tehdä siitä vaatimatonta, peräänantavaista, sellaista, joka suostuu kompromissiin tilanherra-itsevaltiuden kanssa. Porvarillisten asianajajien, professorien ja muun intelligenttiryönän liberalismi ei kyennyt „mukautumaan” „trudovikkilaisiin” maanjusseihin. Se osoittautui poliittisesti ja taloudellisesti olevansa näistä *jäljessä*. Ja Venäjän vallankumouksen ensimmäisen kauden koko historiallisesta merkityksestä voidaan esittää yhteenvedo sanoilla: liberalismi on *jo* lopullisesti todistanut vastavallankumouksellisuutensa, sen, ettei se kykene johtamaan talonpoikaisvallankumousta; talonpoikaisto ei ole *vielä* täysin käsittänyt sitä, että todellinen voitto voidaan saavuttaa vain vallankumouksellis-tasavaltalaista tietä, sosialistisen proletariaatin johdolla.

Liberalismin vararikko merkitsi tilanherrataantumuksen voittoa. Nyt, kun tämä taantumus on säikäyttänyt, nöyryyttänyt ja ryvettänyt liberalismiin lokaan, kun liberalismista on tehty stolypinilaisen perustuslaki-ilveilyn maa-orjuudellinen apuri, herahtaa se tämän tästä kyyneliin menneisyyttä muistellen. Taistelu trudovikkilaista henkeä vastaan oli tietysti vaikeata, äärettömän vaikeata. Mutta... kuitenkin... emmeköhän voita toisella kertaa, jos tämä henki taas voimistuu? Emmeköhän me silloin näyttele paremmalla onnella kaupanvälittäjain osaa? Eikö meidän ansioitunut ja kuuluisa P. Struve kirjoittanut jo ennen vallankumousta, että keskimmäiset puolueet voittavat aina taistelun kärjisty- misestä äärimmäisten puolueiden välillä?

Ja nyt liberaalit, jotka ovat tyyten väsyneet taistelussa trudovikkeja vastaan, valttavat taantumusta vastaan trudovikkilaisen hengen henkiinheräämisellä! „Juur’ikään

№27 36 сент.
Prix: 25 centimes
Prix: 20 Pening
Paris, 27, 2

LE PROLETARIEN, органе гари социал-демократии, hebdomadaire

ЕЖЕНЕД. ГАЗЕТА, ВЫХОДИТ ПО СРЕДАМЪ.

№ 27.

ПРОЛЕТАРИ

Российская Социал-демократическая Рабочая Партия.

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

GENEVE. СРЕДА, (8 апр.) 26 МАР. 1908 г.

Органъ С.-Петербургскаго и Московскаго комитетовъ Р. С. Д. Р. П.

О „природѣ“ русской революции

Своей природою она является не только политическая, но и экономическая революция. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Вот почему русская революция является не только политическим, но и экономическим переворотом. Она является не только политическим, но и экономическим переворотом.

Etusivu „Proletari“ lehden 27. numerosta (huhtikuun 8) maaliskuun 26 päivä 1908; siinä julkaistiin V. I. Leninin artikkelin „Venäjän vallankumouksen „luonteesta“” ja „Duuman budjetin oikeuksien laajentamista koskevista keskusteluista“

Pienennetty

Valtakunnanduumaalle jätetyissä oikeistolaisen talonpoikain ja pappien esittämissä maalakiehdotuksissa ilmenee vanhaa trudovikkilaista henkeä”, kirjoitetaan „Retsh” lehden samassa pääkirjoituksessa. „Nimenomaan trudovikkilaista eikä kadettilaista”. „Toinen ehdotus on talonpoikain laatima, ja sen on allekirjoittanut 41 Valtakunnanduuman jäsentä. Toinen on pappismiesten laatima. Edellinen on jälkimmäistä radikaalisempi, mutta eräissä suhteissa tämä toinenkin (kuulkaa, mitä kadettien „Retsh” sanoo!) jättää kauas taakseen kadettien agraarireformiehdotuksen”. Liberaalien on pakko tunnustaa, että kaikkien niiden valitsijain seulojien jälkeen, joihin on ryhdytty ja joita on toimeenpantu kuuluisan kesäkuun 3 päivän lain mukaan, tämä tosiasia ei todista (kuten olemme jo aikaisemmin todenneet: ks. „Proletarin” 22. numeroa) mitään satunnaisuutta, vaan Venäjän vallankumouksen *luonnetta* *.

Talonpojilla — kirjoittaa „Retsh” — maavarantoa ei käsitetä välimuodon mielessä, „vaan vakinaisen instituution mielessä”. Tunnustaessaan tämän kadetit ovat vaatimattomasti vaiti siitä, miten he itse, taantumusta mielistellessään ja sitä liehitellessään, ensimmäisestä toiseen Duumaan siirtymässä heittivät ohjelmastaan pois maavarannon (s.o. tavalla tai toisella, pienemmässä tai suuremmassa määrin, maan kansallistamisen tunnustamisen), asettuivat Gurkon⁹ kannalle, joka vaati maiden täydellistä yksityisomistusta.

Talonpojilla — kirjoittaa „Retsh” — maa hankitaan oikeudenmukaista hinnoittelua noudattaen (siis kadettien ehdotamalla tavalla), mutta — tuo merkityksellinen „mutta”! — hinnoittelun suorittavat „kyseisen paikkakunnan koko väestön valitsevat” paikalliset maaelimet.

Ja taaskin herrojen kadettien on oltava vaiti eräistä asioista. Heidän on oltava vaiti siitä, että tämä koko väestön suorittama vaali muistuttaa aivan selvästi sekä ensimmäisen että toisen Duuman tunnettua „trudovikkilaista” ehdotusta paikallisten maakomiteain valitsemisesta yleisellä, välittömällä ja yhtäläisellä äänioikeudella ja salaisella äänestyksellä. Heidän on oltava vaiti siitä, miten katalaa taistelua molempien ensimmäisten Duumain liberaalit kävivät tätä demokraattiselta kannalta katsoen ainoata mahdollista ehdotusta vastaan, miten raukkamaisesti

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 438—442. Toim.

he kieräilivät ja kieroilivat, kun heidän *ei* tehnyt mieli *sanoa* Duuman puhujalavalta kaikkea sitä, minkä he olivat sanoneet lehdistössään, „*Retshin*” pääkirjoituksessa, jonka Miljukov sitten julkaisi uudelleen („Vuosi taistelua”) ja joka toistettiin Kutlerin ehdotuksessa ja Tshuprovin artikkelissa (kadettilainen „Agraarikysymys”, toinen nide). Nimittäin: he tunnustivat lehdistössään, että heidän ajatuksensa mukaan paikallisten maakomiteain pitää muodostua tasapuolisesti talonpoikain ja tilanherrain edustajista sekä *hallituksen edustajasta* kolmantena osapuolena. Toisin sanoen: kadetit jättivät talonpojan kokonaan tilanherran armoille turvaten kaikkialla enemmistön jälkimmäiselle (tilanherrat ynnä tilanherra-itsevaltiuden edustaja ovat aina enemmistönä talonpoikia vastassa).

Käsitämme täydelleen, miksi porvarillisen parlamentti-liberalismin veijarien *on pakko* olla vaiti siitä. Turhaan he vain luulevat, että työläiset ja talonpojat saattavat unohtaa nämä Venäjän vallankumouksen suurimmat merkkipylväät.

Yksinpä papitkin, nuo ultra-taantumukselliset, mustasotniaiset pimeyden peikot, joita hallitus tarkoituksellisesti pitää yllä, ovat menneet agraariehdotuksessaan kadetteja pitemmälle. Yksinpä hekin ovat alkaneet puhua maan „keinotekoisesti korotettujen hintojen” alentamisesta, nousevan asteikon mukaisesta maaverosta ja niiden maapalstojen vapauttamisesta kaikesta verotuksesta, jotka eivät ole kulutukseen perustuvaa normia suurempia. Minkä vuoksi maalaispappi, tämä virallisen oikeauskoisuuden kyläpoliisi, on osoittautunut olevan talonpojan puolella *enemmän* kuin porvarillinen liberaali? Sen vuoksi, että maalaispappi joutuu elämään rinnatusten talonpojan kanssa, olemaan tuhansissa tapauksissa riippuvainen tästä, jopa toisinaan — pappien harjoittaessa pientä talonpoikaista maanviljelystä kirkon maalla — olemaan toden teolla talonpojan nahoissakin. Maalaispappi on palattava kaikkein zubatovilaisimmastakin Duumasta takaisin maalle, mutta sillä, joka on asettunut tilanherrojen puolelle, *ei ole* maalle *palaamista*, tekivätpä rankaisuretkekunnat ja Stolypinin vakinaiset sotaväen majoitukset maaseudulla kuinka puhdasta jälkeä tahansa. Näin muodoin osoittautuu, että taantumuksellisimmankin papin on vaikeampi kavaltaa maamies tilanherralle kuin valistuneen asianajajan ja professorin.

Niinpä niin! Kun karkotat luonnon ovesta ulos, niin se lentää ikkunasta sisään. Suuren porvarillisen vallankumouksen luonne talonpoikaisella Venäjällä on sellainen, että vain talonpoikaiskapinan voitto, mikä ei ole ajateltavissa ilman proletariaatin johtavaa osuutta siinä, kykenee viemään tämän vallankumouksen voittoon porvarillisen liberalismiin immanenttisesti vastavallankumouksellisuudesta huolimatta.

Liberaaleille ei jää muuta neuvoksi kuin joko olla uskottomia trudovikkilaisen hengen voimallisuuteen — se on mahdotonta, kun tosiasiat ovat näkyvissä, — taikka rakentaa toiveensa uuteen poliittiseen huijaukseen. Tämän huijauksen ohjelma on esitetty „*Retshin*” loppusanoissa: „Vain tämänlaatuisen reformin (nimittäin — „mitä laajimmalle demokraattiselle perustalle” rakentuvan agraarireformin) vakava käytännöllinen asettaminen pystyy parantamaan väestön utooppisista yrityksistä”. Lue: teidän ylhäisyytenne, hra Stolypin, hirsipuillanne enempiä kuin kesäkuun kolmannen päivän laeillannekaan te ette ole „parantaneet” väestöä „utooppisesta trudovikkilaisesta hengestä”. Sallikaa meidän koettaa vielä kerta: me lupaamme kansalle mitä laajimman demokraattisen reformin, mutta todellisuudessa „parannamme” sen sillä, että panemme sen lunastamaan maat tilanherroilta ja turvaamme tilanherroille enemmistön paikallisissa maaelimissä!

Me puolestamme kiitämme kaikesta sydämestä herroja Miljukovia, Struvea ja kumpp. siitä uutteruudesta, millä he „parantelevat” väestöä „utooppisesta” uskosta rauhallisiin perustuslaillisiin teihin. Parantelevat ja todennäköisesti saavat myös parannetuksi.

„*Proletari*” № 27,
maaliskuun 26
(huhtikuun 8) pñä 1908

Julkaistaan „*Proletari*” lehdessä
tekstin mukaan

MARXILAISUUS JA REVISIONISMI

*Kirjoitettu viimeistään
huhtikuun 3 (16) pnä 1908*

*Julkaistu v. 1908 kokoelmassa
„Karl Marx (1818—1883)”
Allekirjoitus: Vl. Iljin*

*Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan*

Tunnettu sananparsi kuuluu, että jos geometrian selviöt kajoaisivat ihmisten etuihin, niin ne varmasti kumottaisiin. Luonnonhistorialliset teoriat, jotka ovat kajonneet teologian vanhoihin ennakkoluuloihin, ovat aiheuttaneet ja aiheuttavat vielä nytkin mitä hurjinta taistelua. Ei ole ihme, että Marxin oppi, joka suoranaisesti palvelee nykyisen yhteiskunnan edistyneimmän luokan valistamista ja järjestämistä, osoittaa tämän luokan tehtävät ja todistaa, että nykyisen järjestelmän korvaaminen uudella järjestelmällä on — taloudellisen kehityksen vuoksi — väistämätöntä, ei ole ihme, että tämän opin on pitänyt ottaa taistellen jokainen askelensa elämäntiellä.

Ei kannata puhuakaan porvarillisesta tieteestä ja filosofiasta, joita viralliset professorit virallisesti opettavat tyhmistyttääkseen omistavien luokkien kasvavaa nuorisoa ja „harjaannuttaakseen” sitä käymään ulkoisten ja sisäisten vihollisten kimppuun. Tämä tiede ei halua kuullakaan marxilaisuudesta, vaan julistaa sen kumotuksi ja hävitettyksi; Marxia vastaan hyökkäilevät yhtä innokkaasti sekä nuoret tiedemiehet, jotka luovat itselleen karrieraa sosialismia kumoamalla, että ikäloput vanhukset, jotka vaalivat kaikenlaisten nukkavierujen „järjestelmien” testamenttia. Marxilaisuuden kasvu, sen aatteiden leviäminen ja lujittuminen työväenluokan keskuudessa, aiheuttaa ehdottomasti sen, että taajenevat ja kärjistyvät hyökkäilyt, joita porvaristo tekee marxilaisuutta vastaan, joka virallisen tieteen suorittaman „hävittämisensä” jälkeen tulee joka kerta yhä lujemmaksi, karaistuneemmaksi ja elinkykyisemmäksi.

Mutta niidenkään oppien keskuudessa, jotka ovat yhteydessä työväenluokan taisteluun ja ovat levinneet etupäässä proletariaatin keskuuteen, ei marxilaisuus saanut läheskään heti lujitetuksi asemaansa. Olemassaolonsa ensimmäisen puolivuosisadan (XIX vuosisadan 40-luvulta) marxilaisuus taisteli sille täysin vihamielisiä teorioita vastaan. 40-luvun ensi puoliskolla Marx ja Engels selvittivät välinsä radikaalisten nuorhegeliläisten kanssa, jotka olivat filosofisen idealismin kannalla. 40-luvun lopulla käydään taistelua taloudellisten oppien alalla — proudhonilaisuutta vastaan. Viisikymmenluku saattaa tämän taistelun päätökseen: niiden puolueiden ja oppien arvostelu, jotka paljastivat olemuksensa myrskyisänä 1848 vuotena. 60-luvulla taistelu siirtyy yleisen teorian alalta sellaiselle alalle, joka on läheisempi välittömälle työväenliikkeelle: bakuninilaisuuden karkottaminen Internationalesta. 70-luvun alussa Saksassa nousee lyhyeksi ajaksi etualalle proudhonisti Mülberger; — 70-luvun lopussa positivistisesti Dühring. Mutta kummankin vaikutus proletariaattiin on jo aivan mitätön. Marxilaisuus voittaa jo ehdottomasti kaikki muut työväenliikkeen ideologiat.

Viime vuosisadan 90-lukuun mennessä tämä voitto oli pääpiirteissään saavutettu täydellisesti. Vieläpä romaanisissakin maissa, joissa proudhonilaisuuden perinteet säilyivät kauimmin, työväenpuolueet tosiasiallisesti rakensivat ohjelmansa ja taktiikkansa marxilaiselle perustalle. Työväenliikkeen entistetty kansainvälinen järjestö — ajoittaisten kansainvälisten edustajakokousten muodossa — asettui heti ja miltei taistelutta kaikessa oleellisessa marxilaisuuden kannalle. Mutta kun marxilaisuus oli syrjäyttänyt kaikki vähänkin eheät sille vihamieliset opit, — alkoivat ne tendenssit, joita nämä opit ilmensivät, etsiä itselleen muita teitä. Taistelun muodot ja aiheet muuttuivat, mutta taistelu jatkui. Ja marxilaisuuden olemassaolon toinen puolivuosisata alkoi (viime vuosisadan 90-luku) marxilaisuuden sisäisen, marxilaisuudelle vihamielisen virtauksen taistelulla.

Tämä virtaus sai nimensä entisen ortodoksisen marxilaisen Bernsteinin mukaan, joka esitti Marxin oikomisen, Marxin tarkistuksen, revisionismin, äänekkäimmin ja täydellisimmin. Yksinpä Venäjälläkin, jossa ei-marxilainen sosialismi luonnollisesti — maan taloudellisen takapajui-

suuden vuoksi sekä sen tähden, että maorjuuden jätteiden painama talonpoikaisväestö oli vallitsevana,— on säilynyt kauimmin, yksinpä Venäjälläkin se kasvaa meidän nähtemme selvästi revisionismiksi. Maakysymyksessä (kaiken maan kunnallistamisohjelma) sekä ohjelman ja taktiikan yleisissä kysymyksissä meidän sosialinarodnikkimme yhä suuremmassa määrin korvaavat Marxin „oikaisuilla” vanhan, tavallaan eheän ja marxilaisuudelle perinjuurin vihamielisen järjestelmän kuoleentuvat, poislohkeavat jätteet.

Marxilaisuutta edeltänyt sosialismi on lyöty hajalle. Se jatkaa taistelua, ei enää omalla itsenäisellä maaperällä, vaan marxilaisuuden yleisellä maaperällä, revisionismina. Katsokaamme, millainen on revisionismin aatteellinen sisältö.

Filosofian alalla revisionismi on kulkenut porvarillisen professori-„tieteen” perässä. Professorit palasivat „takaisin Kantiin”,— ja revisionismi laahusti uuskantilaisten jäljessä, professorit toistelivat tuhat kertaa sanottuja pappistyperyyksiä filosofista materialismia vastaan,— ja alentuvasti hymyillen revisionistit mymisivät (sanasta sanaan viimeisen handbuchin * mukaan), että materialismi on aikoja sitten „kumottu”; professorit käsittelivät Hegeliä kuin „koiranraatoa”¹⁰ ja saarnaten itse idealismia, mutta vain tuhat kertaa matalampaa ja typerämpää kuin Hegelin idealismi, kohauttelivat halveksuvasti olkapäitään dialektiikan johdosta,— ja revisionistit taivalsivat heidän perässään tieteen filosofisen mataloittamisen suohon korvaten „konstikkaan” (ja vallankumouksellisen) dialektiikan „yksinkertaisella” (ja rauhallisella) „evoluutiolla”; professorit ansaitsivat virkapalkkansa sopeuttamalla sekä idealistisia että „kriittillisiä” oppijärjestelmiään hallinneeseen keskiaikaiseen „filosofiaan” (s.o. teologiaan),— ja revisionistit lähenivät heitä yrittäen tehdä uskonnon „yksityisasiaksi”, ei nykyisen valtion suhteen, vaan edistyneimmän luokan puolueen suhteen.

Siitä, mikä todellinen luokkamerkitys oli tuollaisilla Marxiin tehdyillä „oikaisuilla”, ei tarvitse puhua — asia on itsestään selvä. Toteamme ainoastaan, että ainoa kansainvälisessä sosialidemokratiassa esiintynyt marxilainen, joka arvosteli revisionistien tässä suhteessa puhumia

* — käsikirjan. Toim.

uskomattomia typeryyksiä johdonmukaisen dialektisen materialismin kannalta, oli Plehanov. Tämän seikan päättävä korostaminen on sitäkin välttämättömämpää, kun meidän aikanamme tehdään syvästi virheellisiä yrityksiä viedä läpi vanhaa ja taantumuksellista filosofista rojua Plehanovin taktillisen opportunistin arvostelun lipun alla*.

Siirryttäessä poliittiseen taloustieteeseen on ennen kaikkea pantava merkille, että tällä alalla revisionistien „oikaisut” olivat paljoo monipuolisemmat ja perusteellisemmat; yleisöön koetettiin vaikuttaa „uusilla taloudellista kehitystä koskevilla tiedoilla”. Sanottiin, että keskitystä ja pientuotannon poistunkemista suurtuotannon taholta ei maatalouden alalla tapahdu lainkaan ja että kaupan ja teollisuuden alalla se tapahtuu äärettömän hitaasti. Sanottiin, että pulia on nyt harvemmin ja ne ovat tulleet lievemmiksi, että kartellit ja trustit luultavasti antavat pääomalle mahdollisuuden poistaa pulat kokonaan. Sanottiin, että „romahdusteoria”, jonka mukaan kapitalismi kulkee romahdusta kohti, ei pidä paikkaansa, koska on havaittavissa tendenssi luokkaristiriitojen heikkenemiseen ja lieventymiseen. Sanottiin vihdoin, että Marxin arvoteoriaakin olisi syytä oikoa Böhm-Bawerkin¹¹ mukaan.

Taistelu revisionisteja vastaan näistä kysymyksistä aiheutti kansainvälisen sosialismin teoreettisessa ajattelussa samanlaisen hedelmällisen elpymisen kuin Engsin polemiikki Dühringiä vastaan kaksikymmentä vuotta aikaisemmin. Revisionistien todisteita eriteltiin tosiasioiden ja numeroiden pohjalla. Todistettiin, että revisionistit kaunistelevat järjestelmällisesti nykyistä pientuotantoa. Kumoamattomat tosiasiat todistavat *suurtuotannon* teknillisen ja kaupallisen paremmuuden pientuotantoon verrattuna, ei ainoastaan teollisuudessa, vaan maanviljelyksessäkin. Mutta maanviljelyksessä on paljoo heikommin kehittynyt tavarantuotanto, ja nykyaikaiset tilasto- ja taloustieteilijät pystyvät tavallisesti huonosti erottamaan ne maanviljelyksen erikoisalat (toisinaan jopa operaatiotkin), jotka ilmentävät maanviljelyksen edistyvää mukaanvetämistä maailmantalouden

* Ks. Bogdanovin, Bazarovin y.m. kirjaa „Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofiasta”. Tässä ei ole tarpeellista eritellä tätä kirjaa, ja minun täytyy toistaiseksi rajoittaa ilmoittamaan, että lähitulevaisuudessa osoitan useissa kirjoituksissa tai erikoisessa kirjasessa, että *kaikki* se, mitä tekstissä on sanottu uuskantilaisista revisionisteista, koskee oleellisesti myös näitä „uusii” uus-humelaisia ja uus-berkeleylaisia revisionisteja. (Ks. Teokset, 14. osa. *Toim.*)

vaihtoon. Luontoistalouden raunioilla pientuotanto pysyy pystyssä ravinnon loputtoman huononemisen, kroonillisen nälän, työpäivän pidentämisen, karjan laadun ja sen hoidon huononemisen pohjalla, sanalla sanoen samoilla keinoilla, joilla käsityötuotantokin pysyi pystyssä kapitalistista manufaktuuriuotantoa vastaan. Jokainen tieteen ja tekniikan edistysaskel järkyttää väistämättömästi ja armottomasti pientuotannon perustoja kapitalistisessa yhteiskunnassa, ja sosialistisen taloustieteen tehtävä on tutkia tätä prosessia sen kaikissa, useinkin monimutkaisissa ja sotkuisissa muodoissa, todistaa pientuottajalle, että hänen on mahdotonta säilyä kapitalismin vallitessa, että talonpoikaistaloudella ei ole pelastusta kapitalismin vallitessa, että talonpojan on siirryttävä proletariaatin katsantokannalle. Revisionistit ovat tässä kysymyksessä tehneet tieteellisessä suhteessa syntiä yleistämällä pinnallisesti tosiasioita, joita he ovat poimineet yksipuolisesti, irrallisina kapitalismin koko järjestelmästä,— poliittisessa suhteessa he taas ovat tehneet sen synnin, että ovat kiertämättömästi, tahtoen tai tahtomattaan, kutsuneet talonpoikaa tai sysänneet talonpoikaa isännän katsantokannalle (s.o. porvariston katsantokannalle) sen sijaan, että olisivat sysänneet häntä vallankumouksellisen proletariaatin katsantokannalle.

Pulateorian ja romahdusteorian suhteen ovat revisionismin asiat olleet vielä hullummin. Vain aivan lyhyen ajan ja vain kaikkein lyhytnäköisimmät ihmiset ovat voineet ajatella Marxin opin perusteiden muuttamista joitakin vuosia kestäneen teollisen nousun ja kukoistuksen vaikutuksesta. Että pulat eivät ole ylielettyjä, sen näytti revisionisteille todellisuus hyvin nopeasti: kukoistuksen jälkeen seurasi pula. Erillisten pulien muodot, perättäisjärjestys ja kuva muuttuivat, mutta pulat jäivät kapitalistiseen järjestelmään välttämättömästi kuuluvaksi osaksi. Yhdistäessään tuotantoa kartellit ja trustit lisäsivät samalla kaikkien nähden tuotannon anarkiaa, proletariaatin aseman epävarmuutta ja pääoman harjoittamaa sortoa kärjistäen siten ennen kuulumattomassa määrässä luokkaristiriitoja. Että kapitalismi kulkee romahdusta kohti — niin erillisten poliittisten ja taloudellisten pulien mielessä kuin koko kapitalistisen järjestelmän täydellisen haaksirikonkin mielessä,— sen ovat osoittaneet erikoisen havainnollisesti ja erittäin laajoissa mitoissa juuri uusimmat jättiläistrustit. Äskeinen finanssipula

Amerikassa, hirvittävä työttömyyden kärjistyminen koko Euroopassa, puhumattakaan lähellä olevasta teollisuuspulasta, johon monet merkit viittaavat,— kaikki tämä on vienyt siihen, että kaikki, nähtävästi monet itse revisionisteistakin ovat unohtaneet revisionistien äskeiset „teoriat”. Mutta ei pidä unohtaa niitä opetuksia, joita tuo intelligenttimäinen horjunta on antanut työväenluokalle.

Arvoteoriasta on sanottava vain se, että revisionistit eivät ole antaneet siinä suhteessa kerrassaan mitään muuta kuin sangen hämääriä viittailuja ja huokauksia Böhm-Bawerkin malliin ja että he sen vuoksi eivät ole jättäneet mitään jälkiä tieteellisen ajattelun kehitykseen.

Politiikan alalla revisionismi on koettanut tarkistaa todella marxilaisuuden perustan, nimittäin: luokkataistelun opin. Poliittinen vapaus, demokratia ja yleinen äänioikeus hävittävät pohjan luokkataistelulta,— sanottiin meille,— ja tekevät vääreksi „Kommunistisen manifestin” vanhan väitteen: työläisillä ei ole isänmaata. Demokratian aikana, koska vallitsee „enemmistön tahto”, valtiota ei muka saa pitää luokkaherruuden elimenä eikä kieltäytyä tekemästä liittoa edistysmielisen, sosialireformatorisen porvariston kanssa taantumuksellisia vastaan.

Eittävä näitä revisionistien vastaväitteet muodostivat melko eheärakenteisen katsomusten järjestelmän, — nimittäin: aikoja tunnettujen liberaalis-porvarillisten katsomusten järjestelmän. Liberaalit ovat aina sanoneet, että porvarillinen parlamentarismi hävittää luokat ja luokkajaon, koska äänioikeus, oikeus osallistua valtion asioihin on erotuksetta kaikilla kansalaisilla. Euroopan koko historia XIX vuosisadan toisella puoliskolla, koko Venäjän vallankumouksen historia XX vuosisadan alussa osoittaa silminnähtävästi, kuinka typeriä tuollaiset katsomukset ovat. Taloudelliset eroavaisuudet eivät heikkene, vaan voimistuvat ja kärjistyvät „demokraattisen” kapitalismin vapauden vallitessa. Parlamentarismi ei poista, vaan paljastaa sen, että demokraattisimmatkin porvarilliset tasavallat ovat olemukseltaan luokkasorron välineitä. Parlamentarismi, auttaessaan valistamaan ja järjestämään monin verroin laajempia väestöjoukkoja kuin ne, jotka aikaisemmin ovat osallistuneet aktiivisesti poliittisiin tapahtumiin, ei valmistele tällä pulien ja poliittisten vallankumousten poistamista, vaan kansalaissodan suurinta kärjistymistä näiden vallan-

kumousten aikana. Pariisin tapahtumat vuoden 1871 keväällä ja Venäjän tapahtumat vuoden 1905 talvella osoittivat selvääkin selvemmin, että sellainen kärjistyminen tapahtuu kiertämättömästi. Hetkeäkään empimättä Ranskan porvaristo teki proletaarisen liikkeen kukistamiseksi liiton koko kansakunnan vihollisen, vierasmaalaisen sotaväen kanssa, joka oli hävittänyt sen isänmaata. Ken ei ymmärrä parlamentarismia ja porvarillisen demokratismin kiertämättömyyttä sisäistä dialektiikkaa, joka johtaa kiistan ratkaisemiseen joukkomittaisella väkivallalla vielä jyrkemmin kuin entisaikaan,— hän ei pysty milloinkaan harjoittamaan tämän parlamentarismia pohjalla periaatteellisesti johdonmukaista propagandaa ja agitaatiota, joka todella valmentaa työväenjoukkoja osallistumaan voitokkaasti sellaisiin „kiistoihin”. Kokemus, joka on saatu liittojen, sopimusten, blokkien teosta sosialireformatorisen liberalismia kanssa Länessä ja liberaalisen reformismia (kadetit) kanssa Venäjän vallankumouksessa, on osoittanut vakuuttavasti, että nämä sopimukset vain tylsistyttävät joukkojen tietoisuutta, että ne eivät voimista, vaan heikentävät joukkojen taistelun todellista merkitystä sitoen taistelevia sellaisiin aineksiin, jotka ovat vähiten kykeneviä taistelemaan sekä erittäin horjuvia ja petollisia. Ranskalainen millerandilaisuus — suurin koe, joka on tehty revisionistisen poliittisen taktiikan soveltamisen alalla laajassa, todella kansallisessa mitassa,— on käytännössä antanut revisionismista sellaisen arvion, jota koko maailman proletariaatti ei milloinkaan unohta.

Revisionismin taloudellisten ja poliittisten tendenssien luonnollisena täydennyksenä oli sen suhtautuminen sosialistisen liikkeen lopulliseen päämäärään. „Lopullinen päämäärä ei ole mitään, liike on kaikki kaikessa”, tämä Bernsteinin siivekäs sanonta ilmaisee revisionismin olemuksen paremmin kuin monet pitkät järkeilyt. Menettelynsä määrääminen tapauksesta tapaukseen, mukautuminen päivän tapahtumiin ja poliittisten pikkuseikkojen käänteisiin, proletariaatin perusetujen ja koko kapitalistisen järjestelmän, koko kapitalistisen kehityksen peruspiirteiden unohtaminen, näiden perusetujen uhraaminen todellisten tai oletettujen hetkellisten etujen vuoksi — sellaista on revisionistinen politiikka. Ja itse tämän politiikan olemuksesta johtuu eittä-mättömästi, että se voi saada loputtomiin erilaisia muotoja

ja että jokainen vähänkin „uusi” kysymys, vähänkin odottamaton ja ennakoita arvaamaton tapahtumain käänne, vaikka tämä käänne muuttaisi vain pienen osittain ja aivan lyhyeksi ajaksi kehityksen peruslinjaa, tulee välttämättömästi aiheuttamaan aina yksiä tai toisia revisionismin muunnoksia.

Revisionismin kiertämättömyys johtuu sen luokkajuurista nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Revisionismi on kansainvälinen ilmiö. Kenelläkään vähänkin tietävällä ja ajattelevalla sosialistilla ei voi olla pienintäkään epäilystä sen suhteen, että ortodoksien ja bernsteinilaisten suhde Saksassa, guesdelaisten ja jauresilaisten (nyt varsinkin brousselaisten) suhde Ranskassa, sosialidemokraattisen liiton ja Riippumattoman työväenpuolueen suhde Englannissa, Brouckèren ja Vandervelden suhde Belgiassa, integralistien ja reformistien suhde Italiassa, bolshevikien ja menshevikien suhde Venäjällä on kaikkialla olemukseltaan yhdenluontoista, huolimatta kansallisten olojen ja historiallisten seikkojen suunnattomasta erilaisuudesta kaikkien näiden maiden nykyisessä tilassa. „Jakaantuminen” nykyisen kansainvälisen sosialismin sisällä käy itse asiassa jo nyt *yhtä* linjaa maailman eri maissa todistaen tällä suunnatonta edistysaskelta siihen verraten, mitä oli 30—40 vuotta sitten, jolloin eri maissa taistelivat eriluontoiset tendenssit yhtenäisen kansainvälisen sosialismin sisällä. Ja se „revisionismi vasemmalta”, joka on nyt hahmottunut romaanisissa maissa „vallankumouksellisena syndikalismina”¹², myös sovittautuu marxilaisuuteen „oikein” sitä: Labriola Italiassa ja Lagardelle Ranskassa tuon tuostakin vetoavat väärin-ymmärretystä Marxista oikein-ymmärrettävään Marxiin.

Emme voi tässä pysähtyä erittelemään sitä, millaista on aatteelliselta sisällöltään *tämä* revisionismi, joka ei ole vielä läheskään niin kehittynyt kuin opportunistinen revisionismi, ei ole kansainvälistynyt eikä joutunut kestämaan ainoatakaan suurta käytännöllistä ottelua edes yhden maan sosialistista puoluetta vastaan. Sen vuoksi rajoitumme siihen „revisionismiin oikealta”, jota edellä kuvailimme.

Mistä johtuu sen kiertämättömyys kapitalistisessa yhteiskunnassa? Minkä vuoksi se on syvempi kuin ovat kapitalismin kehityksen kansallisten erikoisuuksien ja asteiden eroavaisuudet? Sen vuoksi, että jokaisessa kapitalistisessa

maassa rinnan proletariaatin kanssa on aina laajoja pikkuporvariston, pienisäntien kerroksia. Kapitalismi on syntynyt ja sitä syntyy alituisesti pientuotannosta. Kapitalismi luo kiertämättömästi uudelleen kokonaisen joukon „välikerroksia” (tehtaan lisäke, kotityö, pikkuverstaat, joita on hajallaan kautta koko maan suurteollisuuden, esim. polkupyörä- ja autoteollisuuden vaatimusten vuoksi, j.n.e.). Nämä uudet pientuottajat joutuvat yhtä kiertämättömästi heitetyiksi vuorostaan proletariaatin riveihin. On aivan luonnollista, että pikkuporvarillinen maailmankatsomus purkautuu yhä uudelleen esiin laajojen työväenpuolueiden riveissä. On aivan luonnollista, että niin täytyy ollakin ja tulee alati olemaan aina proletaarisen vallankumouksen vaiheeseen saakka, sillä olisi syvästi erheellistä luulla, että on välttämätöntä väestön enemmistön „täydellinen” proletarisoituminen, jotta sellaisen vallankumouksen suorittaminen käy mahdolliseksi. Se, mitä me nyt useinkin koemme ainoastaan aatteellisesti: kiistat Marxiin tehtyjä teoreettisia oikaisuja vastaan,— se, mikä nyt purkautuu esiin käytännössä vain työväenliikkeen erillisissä osakysymyksissä taktillisina erimielisyyksinä revisionistien kanssa ja jakautumisina tällä pohjalla,— se on työväenluokan vielä ehdottomasti koettava verrattomasti laajemmassa mitassa, kun proletaarinen vallankumous kärjistää kaikki kiistakysymykset, keskittää kaikki erimielisyydet kohtiin, joilla on mitä välittömin merkitys joukkojen menettelyn määrittelemiselle, pakottaa taistelun tuoksinassa erottamaan viholliset ystäväistä, heittämään pois huonot liittolaiset, jotta voidaan antaa ratkaisevia iskuja viholliselle.

Vallankumouksellisen marxilaisuuden aatteellinen taistelu revisionismia vastaan XIX vuosisadan lopulla on ainoastaan alkunäytöstä proletariaatin suuriin vallankumoustaisteluihin sen kulkiessa eteenpäin asiansa täydellistä voittoa kohti pikkuporvariston kaikista horjumisista ja heikkouksista huolimatta.

TALLATTUA TIETÄ!

Päiväjärjestyksessä on esillä Venäjän vallankumouksen, t.s. sen kolmen ensimmäisen vuoden, arviointi. Proletariaatin lähimpien tehtävien ja taktiikan määrittelemisessä ei voida astua askeltakaan eteenpäin, ellei selitetä poliittisten puolueidemme luokkaluonnetta, ellei oteta huomioon luokkien etuja ja niiden keskinäistä asemaa vallankumouksessamme. Aikomuksemme onkin tässä kirjoituksessa kiinnittää lukijaimme huomiota erääseen sellaiseen huomioonottamisyritykseen.

„Golos Sotsial-Demokrata”¹³ lehden 3. numerossa esiintyvät kirjoituksilla F. Dan ja G. Plehanov — toinen esittää systematisoidun arvioinnin vallankumouksen yhteenvedoista, toinen — yleiset johtopäätöksensä työväenpuolueen taktiikasta. Danin arvio päättyy siihen, että toiveet proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurista eivät voineet osoittautua muuksi kuin illuusioksi. „Proletariaatin uuden laajan vallankumouksellisen esiintymisen mahdollisuus... riippuu huomattavassa määrin porvariston asenteesta”. „Sen (uuden nousun) ensi vaiheissa,— siksi kunnes vallankumouksellisen työväenliikkeen nousu ravistaa liikkeelle kaupunkien pikkuporvariston ja kaupunkilaisvallankumouksen kehitys sytyttää palon maaseudulla,— joutuvat proletariaatti ja porvaristo olemaan poliittisina päävoimina vastustusten”.

On aivan ilmeistä, ettei F. Dan sano loppuun saakka taktillisia johtopäätelmiään tuonlaatuisista „totuuksista”. Hän ei nähtävästi ole iljennyt kirjoittaa loppuun saakka sitä, mikä hänen sanoistaan aivan itsestään juontuu: suositella työväenluokalle kuuluisaa menshevikkien taktiikkaa —

tukea porvaristoa (palauttakaa mieleenne liitot kadettien kanssa; kadettiministeristö-tunnuksen kannattaminen; Plehanovin täysivaltainen Duuma j.n.e.). Mutta Plehanov sen sijaan täydensi Dania päättämällä „Golos Sotsial-Demokrata” lehden 3. numerossa olevan alakertakirjoituksensa sanoilla: „Venäjälle olisi ollut hyväksi, jos venäläiset marxilaiset olisivat vuosina 1905—1906 kyenneet välttämään virheet, joita Marx ja Engels tekivät Saksassa enemmän kuin puoli vuosisataa sitten” (nimittäin: aliarvioimalla silloisen kapitalismin kehityskykyisyyttä ja yliarvioimalla proletariaatin kykeneväisyyttä vallankumoukselliseen tekoon).

Tämä on sanottu selväkin selvemmin. Dan ja Plehanov yrittävät varovasti, nimittämättä asioita suoraan niiden oikeilla nimillä, puolustella menshevististä politiikkaa, joka merkitsee proletariaatin riippuvaisuutta kadeteista. Tarkastelkaamme, miten he „teoreettisesti perustelevat” tätä hankettaan.

Dan järkeilee siten, että „talonpoikaisliike” on riippuvainen siitä, miten „kaupunkien vallankumous kasvaa ja kehittyy sen porvarillisessa ja proletaarisessa uomassa”. Sen tähden „kaupunkien vallankumouksen” nousua seurasi talonpoikaisliikkeen nousu, ja taas sen laskiessa „vallankumouksen nousun taka-alalle työntämät maaseudun sisäiset ristiriidat alkoivat uudelleen kärjistyä” ja „hallituksen agrariipolitiikka, talonpoikaiston hajottamista y.m.s. tarkoittava politiikka, alkoi saavuttaa suhteellista menestystä”. Tästä seuraa esittämämme loppupäätelmä, että uuden nousun ensi vaiheissa tulevat poliittisina päävoimina olemaan proletariaatti ja porvaristo. „Proletariaatin täytyy ja se voi — F. Danin mielestä — hyväksikäyttää tätä tilannetta kehittääkseen vallankumousta sillä tavalla, että se jättää kauaksi jälkeensä vallankumouksen uuden nousun *lähtökohdan* ja johtaa yhteiskunnan täydelliseen demokratisoimiseen agrariikysymyksen radikaalisen (!!) ratkaisun merkeissä (sic! *)”.

On helppo nähdä, että tämä järkeily perustuu kokonaan siihen, ettei *kerta kaikkiaan* käsitetä agrariikysymystä vallankumouksessamme ja että tätä tietämättömyyttä verhotaan peräti kehnosti halpahintaisilla ja tyhjiillä fraaseilla

„täydellisestä demokratisoisemisesta” kysymyksen „ratkaisun” „merkeissä”.

F. Dan luulee, että „toiveet proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurista” riippuvat ja ovat riippuneet narodnikkilaisista ennakkoluuloista, siitä, että on unohdettu maaseudun sisäiset ristiriidat ja talonpoikaisliikkeen individualistinen luonne. Nämä ovat menshevikkien tavallisia ja kaikille jo aikoja sitten tunnettuja katsomuksia. Mutta tuskinpa kukaan on tähän mennessä koskaan asettanut niin selvästi näytteille niiden koko nurinkuruisuutta kuin F. Dan erittelemäsämme kirjoituksessa. Kunnianarvoinen sanomalehtimies oli kyllin ovela osatakseen olla huomaamatta sitä, että *molemmat* agraarikysymyksen „ratkaisut”, jotka hän asettaa vastakkain, vastaavat „talonpoikaisliikkeen individualistista luonnetta”. Tosiaankin, stolypinilainen ratkaisu, joka Danin mielestä on saavuttanut „suhteellista menestystä”, perustuu talonpoikain individualismin pohjalle. Se on epäilemätöntä. Entä toinen ratkaisu, jota F. Dan nimitti „radikaaliseksi” ja „yhteiskunnan täydelliseen demokratisoimiseen” sidotuksi? Näinköhän kunnianarvoinen Dan luulee, että se *ei perustu* talonpoikain individualismin pohjalle?

Siinähan se pulma onkin, että Danilla tyhjä fraasi „yhteiskunnan täydellisestä demokratisoisemisesta agraarikysymyksen radikaalisen ratkaisun merkeissä” verhoaa radikaalista tolkkuttomuutta. Hän *törmää* tiedottomasti kuin sokea agraarikysymyksen kahteen, objektiivisesti mahdolliseen „ratkaisuun”, joiden välillä historia ei ole vielä tehnyt lopullista valintaansa, eikä osaa luoda itselleen selvää ja täsmällistä käsitystä *kummankin* ratkaisun luonteesta sekä kummankin ratkaisun ehdoista.

Minkä vuoksi Stolypinin agraaripolitiikka voi saavuttaa „suhteellista menestystä”? Sen vuoksi, että kapitalistinen kehitys on jo kauan sitten luonut talonpoikaistossamme kaksi toisilleen vihamielistä luokkaa — talonpoikaistorvariston ja talonpoikaisproletariaatin luokat. Onko Stolypinin agraaripolitiikan täydellinen menestys mahdollinen ja mitä se merkitsee? Se on mahdollinen, jos olosuhteet muodostuvat Stolypinille poikkeuksellisen suotuisiksi, ja se merkitsee agraarikysymyksen „ratkaisua” porvarillisella Venäjällä siinä mielessä, että *lopullisesti* (proletaariseen vallankumoukseen saakka) vakiintuu *kaiken* maan, sekä tilanherrain että talonpoikain maan, yksityisomistus. Tämä on *preussi-*

laistyypinen „ratkaisu”, mikä todella turvaa Venäjän kapitalistisen kehityksen, mutta sen äärettömän hitaan kehityksen, antaen vallan pitkäksi aikaa junkkerille, se on proletariaatille ja talonpoikaistolle tuhat kertaa tuskallisempi kuin toinen objektiivisesti mahdollinen „agraarikysymyksen ratkaisu”, joka samoin on kapitalistinen.

Sen paremmin asiaa ajattelematta Dan on nimittänyt tätä toista ratkaisua „radikaaliseksi”. Arvoton sana, eikä siinä ole ajatusta hitusenkaan vertaa. Stolypinilainen ratkaisu on myös sangen radikaalinen, sillä se murskaa radikaalisesti vanhan yhteisön ja Venäjän vanhan agraarijärjestelmän. Todellinen ero, jonka puolesta agraarikysymyksen *talonpoikainen* ratkaisu Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa eroaa sen *stolypinilais-kadettilaisesta* ratkaisusta, on se, että edellinen hävittää ehdottomasti maan tilanherraisen yksityisomistuksen ja hyvin todennäköisesti myös talonpoikaisen maanomistuksen (toistaiseksi emme kajoa tähän talonpoikain osuusmaita koskevaan osakysymykseen, sillä Danin koko järkeily on väärä jopa meidän nykyisen, „kunnallistamista” tarkoittavan agraariohjelmammekin näkökannalta).

Nyt herää kysymys, onko tämä toinen ratkaisu objektiivisesti todella mahdollinen? Epäilemättä on. Siitä kaikki asioita ajattelevat marxilaiset ovat samaa mieltä, sillä *muussa tapauksessa* se kannatus, jota proletariaatti osoittaa pienomistajille näiden pyrkiessä suuromaisuuden konfiskointiin, olisi taantumuksellista huijausta. Missään muussa kapitalistisessa maassa yksikään marxilainen ei kirjoita ohjelmaa, jossa kannatetaan *talonpoikaista* suuren maanomaisuuden konfiskointipyrkimystä. Venäjällä sekä bolshevikit että menshevikit ovat yhtä mieltä tällaisen kannattamisen tarpeellisuudesta. Miksi? Siksi, että *objektiivisesti* Venäjän suhteen on mahdollinen *toinen* kapitalistisen agraarikehityksen tie, ei „preussilainen”, vaan „amerikkalainen”, ei tilanherramais-porvarillinen (eli junkkeritalouksien), vaan talonpoikais-porvarillinen tie.

Stolypin ja kadetit, itsevaltiut ja porvaristo, Nikolai toinen ja Pjotr Struve ovat kaikki samaa mieltä siitä, että Venäjän ränsistynyt agraarijärjestelmä on kapitalistisesti „puhdistettava” säilyttämällä tilanherrain maanomistus. Heidän mielipiteensä eroavat vain siinä, miten se voidaan parhaiten säilyttää ja missä määrin se on säilytettävä.

Työläiset ja talonpojat, sosialidemokraatit ja narodnikit (trudovikit, kansansosialistit, muun muassa myös eserrät) ovat kaikki samaa mieltä siitä, että Venäjän ränsistynyt agraarijärjestelmä on *kapitalistisesti* „puhdistettava” hävittämällä väkivaltaisesti tilanherrain maanomistus. He eroavat toisistaan siinä, että sosialidemokraatit käsittävät jokaisen, kaikkein radikaalisimmankin agraarivallankumouksen, sekä kunnallistamisen, kansallistamisen, sosialisoinnin että maiden jakamisen, olevan nykyisessä yhteiskunnassa luonteeltaan kapitalistista, mutta narodnikit eivät sitä käsitä, vaan he värittävät taisteluaan, jota he käyvät talonpoikais-porvarillisen agraarikehityksen puolesta tilanherramais-porvarillista kehitystä vastaan, poroporvarillis-utopistisilla fraaseilla tasasuhtaisuudesta.

F. Danin koko sekaannus ja tolkuttomuus johtuu siitä, ettei hän ole radikaalisesti lainkaan ymmärtänyt Venäjän porvarillisen vallankumouksen taloudellista perustaa. Niiden erimielisyyksien takaa, joita Venäjällä on marxilaisen ja pikkuporvarillisen sosialismin välillä kysymyksessä, joka koskee talonpoikain nykyisessä vallankumouksessa maasta käymän taistelun taloudellista sisältöä ja merkitystä, hän „ei ole huomannut” reaalisten yhteiskuntavoimien taistelua objektiivisesti mahdollisen kapitalistisen agraarikehityksen toisen tai toisen tien puolesta. Ja tätä täydellistä tietämättömyyttään hän on verhonnut fraaseilla Stolypinin „suhteellisesta menestyksestä” ja „yhteiskunnan täydellisestä demokratisoimisesta agraarikysymyksen radikaalisen ratkaisun merkeissä”.

Todellisuudessa agraarikysymyksen laita Venäjällä on nyt näin: Stolypinin politiikan menestystä varten on monet pitkät vuodet väkivaltaisesti alistettava ja tuhottava joukottain talonpoikia, jotka eivät halua kuolla nälkään eikä joutua hädetyiksi kylistään. Historia tuntee esimerkkejä, jolloin tällaisella politiikalla on ollut *menestystä*. Olisi tyhjää ja typerää demokraattista fraasailua, jos sanoisimme, että Venäjällä tällaisen politiikan menestys „ei ole mahdollista”. Se on mahdollista! Mutta meidän tehtävänämme on näyttää selvästi kansalle, miten kalliilla hinnalla tuollainen menestys ostetaan, ja taistella kaikin voimin kapitalistisen agraarikehityksen toisen, lyhyemmän ja nopeamman, talonpoikaisvallankumouksen *kautta* käyvän tien puolesta. Talonpoikaisvallankumous proletariaatin johdolla on kapitalisti-

nessa maassa vaikea, tavattoman vaikea, mutta se on mahdollinen, ja sen puolesta on taisteltava. Kolme vallankumousvuotta ei ole opettanut meille ja koko kansalle ainoastaan sitä, että vallankumouksen puolesta on taisteltava, vaan myös sen, miten on taisteltava. Mitkään menševikkien „viekkauudet” kadettien tukemisen politiikkaan lähentymiseksi eivät häivyttä pois näitä vallankumouksen opetuksia työläisten tietoisuudesta.

Edelleen. Mitä tapahtuu, jos joukkojen taistelusta huolimatta Stolypinin politiikka tulee olemaan riittävän pitkäaikaista turvataksaan menestyksen „preussilaiselle” tielle? silloin Venäjän agraarijärjestelmä muuttuu täysin porvarilliseksi, suurtalonpojat kahmivat itselleen melkein kaiken osuusmaan, maanviljelys tulee kapitalistiseksi ja kaikkinaisen agraarikysymyksen „ratkaisu”, niin radikaalinen kuin epäradikaalinenkin, käy *kapitalismin* vallitessa mahdottomaksi. Silloin rehelliset marxilaiset heittävätkin suoraan ja avoimesti syrjään yleensä koko „agraariohjelman” ja sanovat joukoille: työläiset ovat tehneet kaiken voitavansa turvataksaan Venäjälle amerikkalaisen kapitalismin eikä junkkerikapitalismin. Nyt työläiset kutsuvat teitä proletariaatin yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, sillä sen *jälkeen*, kun agraarikysymys „on ratkaistu” stolyprinilaisessa hengessä, *ei voi olla mitään muuta* vallankumousta, joka kykenisi vakavasti muuttamaan talonpoikaisjoukkojen taloudellisia ehtoja.

Näin on asianlaita kysymyksessä porvarillisen ja sosialistisen vallankumouksen välisistä suhteista Venäjällä, kysymyksessä, jonka Dan on erittäin pahasti sotkenut venäjänkielisen artikkelinsa saksankielisessä asussa („*Neue Zeit*”¹⁴ № 27).

Porvarilliset vallankumoukset ovat Venäjällä mahdollisia, jopa kiertämättömiäkin myös stolyprinilais-kadettilaisen agraarikehityksen pohjalla. Mutta *sellaisissa* vallankumouksissa, enempää kuin vuosien 1830 ja 1848 Ranskan vallankumouksissakaan, ei voi olla edes puhetta „yhteiskunnan täydellisestä demokratisoimisesta agraarikysymyksen radikaalisen ratkaisun merkeissä”. Tahni oikeammin: vain poroporvarilliset *quasi* *-socialistit tulevat tällaisissa vallankumouksissa vielä löpöttelemään agraarikysymyksen

„ratkaisusta” (erittäinkin „radikaalisesta” ratkaisusta), kun se kapitalistisesti vakiintuneessa maassa on jo ratkaistu.

Mutta Venäjällä kapitalistiset agraariolot eivät ole vielä läheskään vakiintuneet. Se on selvä muillekin eikä vain meille, sekä menshevikeille että bolshevikeille, ei vain sille väelle, joka on myötätuntoista vallankumoukselle ja toivoo sen uutta nousua,— se on selvä jopa sellaisillekin johdonmukaisille, tietoisille, avomielisille ja rohkeille vallankumouksen vihollisille ja mustasotnialaisen itsevaltiuden ystäville kuin hra Pjotr Struvelle. Kun hän „huutamalla huutaa”, että me tarvitsemmekin Bismarckin, että taantumus on muutettava ylhäältäkin tapahtuvaksi vallankumoukseksi, niin näin käy juuri sen takia, että Struve *ei* näe meillä olevan Bismarckia eikä ylhäältäkin tapahtuvaa vallankumousta. Struve näkee, että vankkaa, tilanherramaisporvarillista knechtien Venäjää ei voida luoda yksistään stolypinilaisella taantumuksella eikä tuhannella hirsipuulla. Tarvitaan jotain muuta, jotain sen tapaista kuin on historiallisten kansallistehtävien ratkaisu (vaikkapa bismarckilaiseen tapaan), Saksan yhdistäminen, yleisen äänioikeuden voimaansaattaminen. Mutta Stolypin joutuu yhdistämään vain Dumbadzen ja Riian museon sankarit! ¹⁵ *Joudutaan* kumoamaan jopa vuoden 1905 joulukuun 11 päivän lailla ¹⁶ säädetty witteläinenkin vaalilaki! Agraaripolitiikan danilaiseen „suhteelliseen menestykseen” tyytyväisten talonpoikain asemesta Stolypin joutuu kuulemaan jopa kolmannenkin Duuman talonpojilta „trudovikkilaisia” vaatimuksia!

Kuinka Pjotr Struve voisi olla „huutamatta”, vaikeromatta ja itkemättä nähdessään selvästi, että meillä *ei synny*, ei vieläkään synny säännösteltyä, vaatimatonta, maltillista ja säntillistä, typistettyä ja kestäväää „perustuslakia”?

Struve tietää hyvin, minne hän kulkee. Mutta F. Dan ei ole mitään oppinut eikä mitään unohtanut kolmen vallankumousvuoden aikana. Hän vetää yhä vieläkin kuin sokea proletariaattia herrojen Struvein siipien suojaan. Hän mutisee yhä vieläkin niitä samoja taantumuksellisia menshevistisiä puheita siitä, että proletariaatti ja porvaristo voivat meillä muka olla „poliittisina päävoimina”... ketä vastaan, arvon herra? Gutshkoviako vastaan? monarkiaako vastaan?

F. Danin saksankielinen kirjoitus osoittaa, miten pitkälle hän tällöin menee liberaalien uskomattomassa kaunistelussa. Hän ei häpeä kertoa saksalaiselle lukijakunnalle jopa sellaistakin, että kaupunkien pikkuporvaristo valitsi III Duumaan „edistyksellisiä valitsijamiehiä” (s.o. kadetteja), mutta talonpojat muka valitsivat 40% taantumuksellisia valitsijamiehiä! Eläköön „edistysmieliset” Miljukovit ja Struвет, jotka aplodeeraavat Stolypinille! Eläköön Danien ja Miljukovien liitto „taantumuksellisia” talonpoikia vastaan, jotka kolmannessa Duumassa esiintyvät trudovikkilaisessa hengessä!

Ja Plehanov väärentää Engelsiä näiden samojen taantumuksellisten menshevististen teoriain eduksi. Engels sanoi, että Marxin taktiikka vuonna 1848 oli *oikea*, että se ja ainoastaan se todella antoi proletariaatille oikeita, vankkoja ja unohtumattomia opetuksia. Engels sanoi, että vaikka tämä taktiikka oli ainoa oikea, se siitä *huolimatta* epäonnistui, epäonnistui sen vuoksi, että proletariaatti ei ollut riittävän valmentunutta eikä kapitalismi kyllin kehittyntä¹⁷. Mutta Plehanov, aivan kuin Engelsiä pilkatakseen, aivan kuin Bernsteinejä ja Streltsoveja¹⁸ hauskuuttaakseen, tulkitsee Engelsiä siten, että tämä muka „katui” Marxin taktiikkaa! että hän muka myöhemmin tunnusti sen virheeliseksi ja katsoi saksalaisten kadettien tukemisen taktiikan muka paremmaksi!

Ehkäpä G. Plehanov huomenna sanoo meille, että Engelsillä oli kapinoista vuonna 1849 sellainen mielipide, että „ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”?

Marx ja Engels opettivat proletariaatille vallankumouksellista taktiikkaa, taktiikkaa, jonka avulla taistelu kehitetään korkeimpiin muotoihinsa, taktiikkaa, joka vie talonpoikaiston proletariaatin mukana eikä proletariaattia liberaalisten kavaltajain mukana.

„Proletari” № 29,
huhtikuun 16 (29) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstiin mukaan

KADETTIEN JA LOKAKUULAISTEN LIITTOKO?

Pietarista huhtikuun 1 (14) päivänä „Frankfurter Zeitung”¹⁹ lehdelle lähetetyssä yksityisluontoisessa sähkösanomassa tiedotetaan: „Maaliskuun lopulta lähtien on lokakuulaisten, maltillisten oikeistolaisten, kadettien ja rauhallisen uudistuksen puolueen²⁰ kesken käyty salaisia neuvotteluja siitä, eivätkö ne voisi tehdä keskenään *liittoa*. Tämä suunnitelma on lähtöisin lokakuulaisilta, jotka eivät voi enää luottaa äärimmäisten oikeistolaisten kannatukseen. Nämä viimeksi mainitut, jotka ovat erikoisen tyytymättömiä lokakuulaisiin Dumbadzea koskevan välikysymyksen takia, aikovat äänestää yhdessä opposition kanssa keskustaa vastaan. Sellainen ote vaikeuttaisi Duuman toimintaa, sillä äärimmäisen oikeiston ja opposition yhtyminen antaisi 217 ääntä keskustan ja maltillisten oikeistolaisten 223 ääntä vastaan. Ensimmäinen neuvottelukokous (liiton tekemisestä) pidettiin huhtikuun 12 päivänä (maaliskuun 30 p:nä vanhaa lukua). Siihen otti osaa 30 suhteellisen edustuksen mukaan valittua luottamusmiestä. Tämä neuvottelukokous ei päässyt mihinkään tuloksiin, ja päätökseksi tuli kutsua lähiviikon kuluessa koolle uusi neuvottelukokous”.

Emme tiedä, kuinka todenperäinen tämä tieto on. Venäläisten sanomalehtien vaihtelu ei missään tapauksessa todista mitään sitä vastaan, ja me pidämme tarpeellisena saattaa lukijaimme tietoon ulkolaisen lehdistön uutisen.

Siinä, että salaiset neuvottelut ovat käynnissä, ei periaatteessa ole mitään uskomatonta. Koko poliittisella historiallaan, alkaen Struven käynnistä Witten luona vuoden 1905 marraskuussa, jatkuen sitten kulussientakaisilla neuvotteluilla Trepovin ja kumpp. kanssa vuoden 1906

kesällä²¹ ja niin edelleen ja niin pois päin, kadetit *ovat todistaneet* taktiikkansa olemuksena olevan sen, että he juoksentelevat takaportaitten kautta vallanpitäjien luona. Mutta siinäkin tapauksessa, että tämä tieto neuvotteluista osoittautuisi vääräksi, on aivan varmaa, että *todellisuudessa* III Duumassa on olemassa kadettien ja lokakuulaisten vaitelias liitto, joka pohjautuu siihen, että kadetit ovat kääntyneet oikealle. Sitä todistavat kumoamattomasti lukuisat kadettien äänestykset III Duumassa, puhumattakaan kadettien puheiden sisällöstä ja heidän poliittisten esiintymistensä luonteesta.

III Duumassa on *kaksi* enemmistöä, sanoimme me jo ennen Duuman kokoontumista (ks. „Proletari” lehteä ja VSDTP:n Yleisvenäläisen marraskuun konferenssin päätöslauselmaa vuodelta 1907)*. Ja me todistelimme jo silloin, että kun vältellään tämän tosiasian tunnustamista (niinkuin menshevikit tekivät) ja — mikä on perusasia — kartetaan *kadettilais-lokakuulaisten* enemmistön *luokkakantaista* luonnehtimista, niin se merkitsee porvarillisen liberalismiin talutusnuorassa kulkemista.

Kadettien luokkaluonne paljastuu yhä selvemmin: ken ei halunnut nähdä sitä vuonna 1906, hänen on nyt tosiasia edessä pakko *tunnustaa* se taikka luisua täydellisesti opportunistisiin.

„Proletari” № 29,
huhtikuun 16 (29) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 110—119 ja 131—133. Toim.

VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN ARVIOINTIA 22

Kukaan Venäjällä ei nyt enää tule ajattelemaan vallankumouksen tekemistä Marxin mukaan. Näin tai suunnilleen tähän tapaan julisti äskettäin eräs liberaalinen,— jopa miltei demokraattinen,— jopa miltei sosialidemokraattinen, — (menshevistinen) sanomalehti „Stolitshnaja Potshta”²³. Ja tämän sanonnan lausujille on annettava tunnustus siitä, että heidän on onnistunut panna oikein merkille, millaista on *olemukseltaan* se nykyajan politiikassa ilmenevä mieliala ja se suhtautuminen vallankumouksemme opetuksiin, joka on ehdottomasti vallitsevana mitä laajimmissa intelligenssikerroksissa, puolisivistyneen pikkuporvariston piireissä ja ehkenpä vielä vallan sivistymättömänkin pikkuporvariston monissa kerroksissa.

Tässä sanonnassa ei ilmene viha ainoastaan marxilaisuutta kohtaan yleensä, joka uskoo järkkymättömän vakaasti proletariaatin vallankumoukselliseen tehtävään ja on kaikella antaumuksella valmis tukemaan jokaista suurten joukkojen vallankumouksellista liikettä, kärjistämään taistelua ja viemään sen loppuun saakka. Ei. Tässä sanonnassa on sen lisäksi tuotu julki viha niitä taistelumenetelmiä, niitä toimintamenetelmiä ja sitä taktiikkaa kohtaan, jotka *tosiasiassa* ovat *aivan äskettäin* kestäneet kokeen Venäjän vallankumouksen *käytännössä*. Kaikki ne voitot — taikka oikeammin sanoen puolinaiset voitot, neljännesvoitot,— joita vallankumouksemme on saavuttanut, on saatu kokonaan ja yksinomaisesti proletariaatin välittömän vallankumouksellisen rynnistyksen voimalla, proletariaatin, joka on kulkenut työtätekevän väestön ei-proletaaristen ainesten johdossa. Kaikki tappiot ovat aiheutuneet tällaisen rynnistyksen heikkenemisestä, ne ovat johtuneet taktiikasta,

joka kaihtaa tuollaista rynnistystä ja rakentaa laskelmansa sen puuttumiseen ja toisinaan (kadeteilla) jopa suorastaan sen lopettamiseen.

Ja nyt, vastavallankumouksellisten vainotoimenpiteiden riehumiskaudella, poroporvaristo mukautuu pelkurimaisesti uusiin elämän valtiaisiin, hakeutuu uusien, hetkeksi nousseiden kalifien suosioon, luopuu kaikesta entisestä ja koettaa unohtaa sen, uskottelee itselleen ja muille, ettei kukaan Venäjällä nyt enää aio tehdä vallankumousta Marxin mukaan, ettei kukaan haudo mielessään „proletariaatin diktatuuria” ja niin edelleen.

Muissa porvariston vallankumouksissa vanhan vallan fyysillinen voitto, jonka se on saanut kapinaan nousseesta kansasta, on samoin synnyttänyt aina masennusta ja hajaannusta „sivistyneiden” yhteiskuntapiirien laajoissa kerroksissa. Mutta niiden porvarillisten puolueiden keskuudessa, jotka todella ovat taistelleet vapauden puolesta ja joilla on ollut vähänkin merkittävä osansa todella vallankumouksellisissa tapahtumissa, on aina ollut havaittavissa päinvastaisia illuusioita kuin ne, jotka nykyään ovat vallitsevina intelligenssiin kuuluvan pikkuporvariston keskuudessa Venäjällä. Ne ovat olleet illuusioita „vapauden, veljeyden ja tasa-arvoisuuden” kiertämättömästä, pikaisesta ja täydellisestä voitosta, illuusioita ei porvarillisesta, vaan koko ihmiskunnan tasavallasta, sellaisesta tasavallasta, joka toisi maahan rauhan ja ihmisille hyvän tahdon. Ne ovat olleet sellaisia illuusioita, ettei monarkian ja keskiaikaisen järjestelmän sortaman kansan sisällä olisi luokkavihaa, ettei „aatetta” voida voittaa väkivaltaisilla menetelmillä, että aikansa elänyt feodalismi ja uusi vapaa, demokraattinen, tasavaltalainen järjestelmä, jonka porvarillisuutta ei lainkaan tajuttu tahi tajuttiin äärimmäisen hämärästi, ovat toisilleen ehdottoman vastakkaisia.

Sen tähden vastavallankumouksellisten kausien aikana ne proletariaatin edustajat, jotka jaksoivat kehittyä tieteellisen sosialismin katsantokannan asteelle, joutuivat taistelemaan (kuten esimerkiksi Marx ja Engels vuonna 1850) porvarillisten tasavaltalaisten illuusioita vastaan, vallankumouksen perinteiden ja sen olemuksen idealistista käsittämistä vastaan, ylimalkaisia fraaseja vastaan, joilla korvattiin aatteellisesti pätevä ja vakava työ määrätyn luokan keskuudessa²⁴. Meillä on päinvastoin. Me emme tapaa

sellaisia primitiivisen tasavaltalaisuuden illuusioita, jotka jarruttaisivat ajankohtaista tehtävää — vallankumouksellisen työn jatkamista uusissa, muuttuneissa oloissa. Me emme tapaa tasavallan merkityksen *yliarvioimista*, sitä, että tämä välttämätön feodalismia ja monarkiaa vastaan käytävän taistelun tunnus muutettaisiin yleensä kaikkien työtaitekevien ja riistettyjen yhteisen ja kaikkinaisen vapaustaistelun tunnukseksi. Sosialistivallankumoukselliset ja heille sukua olevat ryhmät, jotka ruokkivat *sen tapaisia* aatteita, jäivät piskuisiksi ryhmiksi, ja kolmivuotisen vallankumouksellisen myrskyn kausi (1905—1907) toi heille laajan tasavaltalaisuuteen viehättymisen asemesta *opportunistilisen* pikkuporvariston uuden puolueen, kansansosialistit, antipoliittisen kapinoimisen ja anarkismin uuden voimistumisen.

Pikkuporvarillisessa Saksassa tulivat heti seuraavana päivänä vallankumouksen ensimmäisen rynnistyksen jälkeen vuonna 1848 selvästi näkyviin pikkuporvarillisen tasavaltalaisen demokratian illuusiot. Pikkuporvarillisella Venäjällä tulivat heti seuraavana päivänä vallankumouksen rynnistyksen jälkeen vuonna 1905 selvästi näkyviin ja yhä ilmenevät pikkuporvarillisen opportunistin illuusiot, opportunistin, joka toivoi aikaansaavansa kompromissin taistelutta, pelkäsi taistelua ja heti ensimmäisen tappion jälkeen kiiruhti luopumaan entisyydestään, saastutti yhteiskunnallista ilmapiiriä masentuneisuudella, pelkuruudella ja luopuruudella.

Ilmeisesti tämä ero johtuu yhteiskuntajärjestelmien erilaisuudesta ja molempien vallankumousten historiallisten olojen erilaisuudesta. Asianlaita ei kuitenkaan ole niin, että ristiriita Venäjän pikkuporvarillisen väestön suurten joukkojen ja vanhan järjestelmän välillä olisi vähemmän tärkeä. Se on juuri päinvastoin. Meidän talonpoikaistomme nostatti heti Venäjän vallankumouksen ensimmäisellä kaudella agraariliikkeen, joka oli verrattomasti voimakkaampi, selväpiirteisempi ja poliittisesti määrätietoisempi kuin sitä edeltäneissä XIX vuosisadan porvarillisissa vallankumouksissa. Asianlaita on niin, että sen väestökerroksen, joka oli vallankumouksellisen demokratian ydinjoukko Euroopassa,— kaupunkien ammattikunta-käsityöläisten, kaupunkilaisporvariston ja pikkuporvariston,— oli Venäjällä *pakosta* käännyttävä vastavallankumouksellisen liberalismiin kannalle. Sosialistisen proletariaatin valvoutu-

neisuus, proletariaatin, joka käy käsi kädessä Euroopan sosialistisen kumouksen kansainvälisen armeijan kanssa,— talonpojan äärimmäinen vallankumouksellisuus, talonpojan, jonka maaorjaisäntien harjoittama vuosisatainen sorto on saattanut kerrassaan epätoivoiseen asemaan ja vaatimaan tilanherrain maiden konfiskointia,— nämä seikat ne sysäsivät Venäjän liberalismiin vastavallankumouksen syliin paljon rajummin kuin Euroopan liberalismiin. Siksi Venäjän työväenluokan osaksi tuli erittäin pakottava tehtävä: säilyttää vallankumoustaistelun perinteet, vallankumoustaistelun, josta intelligenssi ja pikkuporvaristo kiirehtivät nyt luopumaan, kehittää ja lujittaa näitä perinteitä, juurruttaa niitä suurten kansanjoukkojen tajuntaan, tallettaa ne kiertämättömän demokraattisen liikkeen seuraavaan nousuun saakka.

Itse työläiset noudattavat vaistomaisesti juuri tätä linjaa. He ovat eläneet liian kiihkeästi suuret lokakuun ja joulukuun taistelut. He ovat nähneet liian selvästi, että heidän asemansa muuttuu *vain* tästä välittömästi vallankumouksellisesta taistelusta riippuen. He puhuvat nyt tahi ainakin tuntevat kaikki samaa kuin se kutoja, joka kirjeessään ammattialansa äänenkannattajalle kirjoitti: tehtailijat ovat riistäneet meiltä saavutuksemme, pikkupomot tekevät jälleen meistä pilkkaa, mutta *odottakaa, vuosi 1905 tulee uudestaan.*

Odottakaa, vuosi 1905 tulee uudestaan. Näin ajattelevat työläiset. Heille tämä taisteluvuosi oli näyte siitä, *mitä on tehtävä.* Intelligenssistä ja luopuruuteen kallistuvasta pikkuporvaristosta se oli „mieletön vuosi”, näyte siitä, *mitä ei pidä tehdä.* Proletariaatille vallankumouksen kokemuksen tutkimisen ja kriittillisen omaksumisen tulee merkitä sitä, että opitaan soveltamaan *silloisia* taistelumenetelmiä *menestyksellisemmin*, että tuo samainen lokakuun lakko-taistelu ja joulukuun aseellinen taistelu saadaan laajemmaksi, paremmin keskitetyksi, tietoisemmaksi. Vastavallankumoukselliselle liberalismille, joka vie luopuruuteen kallistuvaa intelligenssiä talutusnuorassa mukanaan, vallankumouksen kokemusten omaksumisen tulee merkitä sitä, että vapaudutaan ikiajoiksi „villin” joukkotaistelun „naiivista” intoilusta ja vaihdetaan se „kulttuuriseen, siviilisoituneeseen” *perustuslailliseen* työhön stolypinilaisen „perustuslaillisuuden” pohjalla.

Nyt kaikki puhuvat vallankumouksen kokemuksen omaksumisesta ja kriittillisestä tarkistamisesta. Siitä puhuvat sosialistit ja liberaalit. Puhuvat opportunistit ja vallankumoukselliset sosialidemokraatit. Mutta eivät kaikki ymmärrä sitä, että kaikki moninaiset vallankumouksellisen kokemuksen omaksumista koskevat reseptit häilyvät juuri niiden kahden *mainitun* vastakohtan välillä. Eivät kaikki aseta kysymystä selvästi — onko meidän omaksuttava vallankumoustaistelun kokemusta ja autettava joukkoja omaksumaan se, jotta ne kykenisivät taistelemaan entistä varmemmin, sitkeämmin ja päättäväisemmin, — vai onko meidän omaksuttava ja selitettävä joukoille sitä „kokemusta”, minkä kadetit ovat saaneet vallankumouksen kavaltamisessa?

Karl Kautsky on ottanut tämän kysymyksen sen teoreettisen perusasettamuksen kannalta. Tunnetun, kaikille Euroopan tärkeimmille kielille käännetyn teoksensa „Yhteiskunnallinen vallankumous” toiseen painokseen hän on tehnyt koko joukon lisäyksiä ja muutoksia, jotka koskevat Venäjän vallankumouksen kokemusta. Toisen painoksen esipuhe on päivätty vuoden 1906 lokakuulle, joten tekijällä on siis ollut aineistoa tehdäksään päätelmiä, ei ainoastaan vuoden 1905 „myrskystä ja kiihkosta”, vaan myös vallankumouksemme „kadettilaisen kauden” tärkeimmistä tapahtumista, tuosta kaudesta, jolloin oli vallalla yleinen (miltei yleinen) viehättyminen kadettien vaalivoittoihin ja ensimmäiseen Duumaan.

Mitkä kysymykset sitten Venäjän vallankumouksen tarjoamasta kokemuksesta Kautsky on katsonut kyllin suuriksi ja perusluontoisiksi — taikka ainakin niin tärkeiksi, että marxilainen, joka tutkii *yleensä* „yhteiskunnallisen vallankumouksen muotoja ja aseita” (niinkuin Kautskyn teoksen seitsemännen kappaleen otsikko kuuluu, s.o. juuri sen kappaleen, jota on täydennetty vuosien 1905—1906 kokemuksen tarjoamilla opetuksilla), saa niistä *uutta* aineistoa?

Tekijä on ottanut kaksi kysymystä.

Ensimmäkin kysymyksen niiden voimien luokkakokoonpanosta, jotka *kykenevät* pääsemään voitolle Venäjän vallankumouksessa, tekemään sen todella voittoisaksi vallankumoukseksi.

Toiseksi kysymyksen siitä, mikä merkitys on niillä vallankumouksellisen energian suunnan sekä hyökkäyslunteeensa kannalta korkeimmilla joukkojen taistelumuodoilla,

jotka Venäjän vallankumous on nostanut esiin, nimittäin: joulukuun taistelulla, s.o. aseellisella kapinalla.

Jokaisen sosialistin (ja erikoisestikin marxilaisen), joka suhtautuu vähänkin harkitsevasti Venäjän vallankumouksen tapahtumiin, on myönnettävä, että nämä ovat todella perustavia kulmakysymyksiä Venäjän vallankumouksen arvioinnissa sekä sen taktillisen linjan arvioinnissa, minkä nykyinen asiointi työväenpuolueelle sanelee. Ellemme tee itsellemme aivan selvää ja täydellistä tilitystä siitä, mitkä luokat objektiivisten taloudellisten olojen vuoksi *kykenevät* tekemään voitokkaaksi Venäjän porvarillisen vallankumouksen, niin meidän puheemme siitä, että me pyrimme tekemään tämän vallankumouksen voitokkaaksi, jäävät pelkiksi fraaseiksi, pelkästään demokraattiseksi kaunopuheeksi, ja meidän taktiikkamme porvarillisessa vallankumouksessa on kiertämättömästi muodostuva periaatteettomaksi ja häilyväksi.

Toisaalta, jotta voitaisiin konkreettisesti määritellä vallankumouksellisen puolueen taktiikka koko maan koettavana olevan yleiskansallisen kriisin myrskyisimpinä aikoina, ei ilmeisesti riitä se, että vain osoitetaan ne luokat, jotka *kykenevät toimimaan* vallankumouksen voittoisaan päätökseen viemisen hengessä. Juuri siinä vallankumouskaudet eroavatkin niin sanotun rauhallisen kehityksen kausista, kausista, jolloin taloudelliset olot eivät synnytä syviä pulia eivätkä aiheuta mahtavia joukkoliikkeitä, että taistelun *muodot* edellisen tapaisina kausina ovat kiertämättä *paljon moninaisempia* ja joukkojen välitön vallankumouksellinen taistelu on etualalla verrattuna johtomiesten propaganda- ja agitaatiotoimintaan parlamentissa, lehdistössä y.m. Sen tähden, jos me vallankumouksellisia kausia arvioidessa rajoitumme eri luokkien toimintalinjan määrittelyyn erittelemättä niiden käyttämiä taistelumuotoja, meidän järkeyllymme jää tieteelliseltä kannalta vajanaiseksi, epädialektiseksi ja käytännölliseltä ja poliittiselta kannalta se näivettyy *kuolleeksi viisasteluksi* (jota, näin sulkumerkeissä sanoen, tov. Plehanov yhdeksältä kymmenesosalta harjoittaakin kirjoitelmissaan sosialidemokratian taktiikasta Venäjän vallankumouksessa).

Jotta vallankumousta voitaisiin arvioida todella marxilaisesti, dialektisen materialismin kannalta, on sitä tarkastettava sellaisten elävien yhteiskuntavoimien taisteluna,

jotka ovat joutuneet niihin ja niihin objektiivisiin oloihin, jotka toimivat niin ja niin ja jotka suuremmalla tai pienemmillä menestyksellä käyttävät sellaisia ja sellaisia taistelumuotoja. Tällaisen erittelyn pohjalla ja tietenkin ainoastaan tällä pohjalla on täysin paikallaan, vieläpä välttämätöntäkin, että marxilainen antaa arvion myös taistelun *teknillisestä* puolesta, sen teknillisistä kysymyksistä. Jos tunnustettaisiin tietty taistelumuoto, mutta ei tunnustettaisi tarpeelliseksi opetella sen tekniikkaa, niin se olisi samaa, kuin jos tunnustaisimme tarpeelliseksi osallistua *kyseessäoleviin* vaaleihin välittämättä mitään laista, jolla *näiden* vaalien suorittamistekniikka on säädetty.

Siirtykäämme nyt tarkastelemaan Kautskyn vastausta kumpaankin edellä asetettuun kysymykseen, jotka — kuten tunnettua — ovat aiheuttaneet sangen pitkällisiä ja kiivaita kiistoja venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa *koko* vallankumouskauden kuluessa, alkaen vuoden 1905 kevästä, jolloin bolshevistinen VSDTP:n kolmas edustajakokous Lontoossa²⁵ ja samaan aikaan koolla ollut menshevistinen konferenssi Genevessä määrittelivät tarkoissa päätöslauselmissa taktiikkansa peruseriaatteen, aina yhdistyneen VSDTP:n Lontoon edustajakokoukseen saakka, joka pidettiin keväällä vuonna 1907²⁶.

Ensimmäiseen kysymykseen Kautsky vastaa seuraavasti. Länsi-Euroopassa, sanoo hän, proletariaatti käsittää suuren osan väestöstä. Siksi demokratian voitto nykyisessä Euroopassa merkitsee proletariaatin poliittista herruutta. „Venäjällä, jossa talonpoikaisväestö on vallitsevana, ei sitä voida odottaa. Sosialidemokratian voitto läheisessä (saksaksi: absehbar, s.o. sellaisessa, jonka voi jo nähdä ja johon katse yltää) tulevaisuudessa ei tietysti ole mahdoton Venäjälläkään, mutta tämä voitto saattaisi olla vain proletariaatin ja talonpoikaiston liiton (Koalition) aikaansaannos”. Ja Kautsky lausuu jopa sellaisenkin ajatuksen, että tuollainen voitto antaisi kiertämättömästi voimakkaan sysäyksen proletaariselle vallankumoukselle Länsi-Euroopassa.

Näin muodoin näemme, ettei porvarillisen vallankumouksen käsite vielä määrittele riittävän tarkasti niitä voimia, jotka voivat saavuttaa voiton sellaisessa vallankumouksessa. Voi olla ja on ollut sellaisia porvarillisia vallankumouksia, joissa kauppaporvaristo tai kauppa- ja teollisuusporvaristo on esiintynyt tärkeimpänä liikkeellepanevana

voimana. Tällaisten vallankumousten voitto on ollut mahdollinen porvariston vastaavan kerroksen voittona vastustajistaan (kuten etuoikeutetusta aatelistosta tahi rajoittamattomasta monarkiasta). Venäjällä on asianlaita toisin. Meillä porvarillisen vallankumouksen voitto ei ole mahdollinen *porvariston voittona*. Tämä tuntuu paradoksaaliselta, mutta se on tosi. Talonpoikaisväestön vallitseva asema, tuohon väestöön kohdistuva maaorjuudellisen (puoliksi maaorjuudellisen) suurmaanomistuksen hirvää paino, sosialistiseksi puolueeksi jo järjestyneen proletariaatin voima ja tietoisuus — kaikki nämä seikat tekevät *meidän* porvarillisen vallankumouksemme luonteeltaan *erikoiseksi*. Tämä erikoisuus ei poista vallankumouksen porvarillista luonnetta (niin kuin Martov ja Plehanov ovat yrittäneet asiaa kuvata enemmän kuin epäonnistuneissa huomautuksissaan Kautskyn asenteen johdosta). Tämä erikoisuus aiheuttaa vain sen, että porvaristomme on luonteeltaan vastavallankumouksellista ja että proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri on välttämätön voiton saamiseksi *sellaisessa* vallankumouksessa. Sillä „proletariaatin ja talonpoikaiston liitto”, joka saa *voiton* porvarillisessa vallankumouksessa, ei olekaan mitään muuta kuin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattista diktatuuria.

Tämä väittämä on niiden taktillisten erimielisyyksien lähtökohtana, joita sosialidemokratian sisällä on ollut vallankumouksen aikana. Vain silloin, kun tämä otetaan huomioon, voidaan ymmärtää kaikki erilliset kiistat (kysymyksessä kadettien kannattamisesta yleensä, vasemmistoblokista ja sen luonteesta j.n.e.) sekä erillisten tapausten aiheuttamat yhteenotot. Vain tämä taktillinen peruserimielisyys eikä suinkaan „taisteluryhmäläisyys” tahi „boikotismi”, kuten asioita tuntemattomat ihmiset toisinaan luulevat, oli *lähtökohtana* bolshevikkien ja menshevikkien väliselle erimielisyydelle vallankumouksen ensimmäisellä kaudella (vuosina 1905—1907).

Eikä voida kylliksi korostaa sitä, miten välttämätöntä on tutkia erittäin tarkasti tätä erimielisyyden lähtökohtaa ja käsitellä tuolta *mainitulta kannalta* molempien Duumien antamaa kokemusta ja talonpoikaiston välittömän taistelun kokemusta. Ellemme tee tätä työtä *nyt*, niin sitten, liikkeen seuraavan nousun aikana, emme kykene taktiikan alalla ottamaan askeltakaan eteenpäin herättämättä jälleen

vanhoja kiistoja tahi synnyttämättä puolueryhmien välisiä selkkauksia ja epäsovia puolueen sisällä. Sosialidemokratian suhde liberalismiin ja porvarilliseen talonpoikaismokratiaan on määriteltävä Venäjän vallankumouksen kokemuksen pohjalla. Muuten ei meillä tule olemaan proletariaatin periaatteellisesti johdonmukaista taktiikkaa. Samalla sanottakoon, että „proletariaatin ja talonpoikaiston liittoa” ei missään tapauksessa saa käsittää eri luokkien taikka proletariaatin ja talonpoikaiston puolueiden yhteensulautumisen mielessä. Ei ainoastaan sulautuminen, vaan jokainen pitkäaikainen sopimuskin olisi työväenluokan sosialistiselle puolueelle turmioksi ja *heikentäisi* vallankumouksellisdemokraattista taistelua. Se, että talonpoikaisto häilyy kiertämättömästi liberaalisen porvariston ja proletariaatin välillä, johtuu sen luokka-asemasta, ja vallankumouksemme on antanut siitä hyvin paljon esimerkkejä mitä erilaisimmilla taisteluaoloilla (Witten Duuman boikotti; vaalit; trudovikit I ja II Duumassa j.n.e.). Vain harjoittamalla ehdottomasti itsenäistä vallankumouksen etujoukon politiikkaa proletariaatti kykenee irrottamaan talonpoikaiston liberaaleista, vapauttamaan sen liberaalien vaikutuksesta, viemään sen mukanaan taistelun kulussa ja sillä tavoin saamaan *todellisuudessa* aikaan „liiton”, liiton silloin ja sikäli, milloin ja mikäli talonpoikaisto käy vallankumouksellista taistelua. Ei trudovikkien liehittelyllä, vaan arvoitelemalla säälimättömästi heidän heikkouksiansa ja horjuntaansa, propagoimalla tasavaltalaisen ja vallankumouksellisen talonpoikaismuutoksen aatetta voidaan saada aikaan proletariaatin ja talonpoikaiston „liitto”, jonka tarkoituksena on *voiton* saavuttaminen yhteisistä vihollisista eikä liittojen ja sopimusten solmiamisleikki.

Tuo osoittamamme Venäjän porvarillisen vallankumouksen erikoinen luonne korottaa sen erikoisasemaan uuden ajan muiden porvarillisten vallankumouksien joukossa ja samalla lähentää sitä vanhemman ajan *suuriin* porvarillisiin vallankumouksiin, joissa talonpoikaisto näytteli huomattavaa vallankumouksellista osaa. Tässä suhteessa ansaitsee mitä suurinta huomiota se, mitä Friedrich Engels kirjoitti tavattoman syvällisessä ja ajatusrikkaassa artikkelissaan „Historiallisesta materialismista” („Sosialismin kehitys utopiasta tieteeksi” teoksen englanninkielinen esipuhe, jonka Engels on itse kääntänyt saksan kielelle ja joka

on julkaistu „Neue Zeit” * lehdessä, 1892—1893, XI vuosikerta, 1. nide). „Se oli erikoislaatuinen ilmiö”, sanoo Engels, „että kaikissa kolmessa suuressa porvarillisessa vallankumouksessa” (uskonpuhdistus Saksassa ja XVI vuosisadan talonpoikaissota; XVII vuosisadan vallankumous Englannissa; Ranskan vallankumous XVIII vuosisadalla) „taisteluarmeijana olivat talonpojat. Ja juuri talonpojat osoittautuvat siksi luokaksi, joka voiton saavuttamisen jälkeen, tämän voiton taloudellisten seurausten vuoksi, joutuu kiertämättömästi taloudelliseen häviöön. Sata vuotta Cromwellin jälkeen oli Englannin yeomanry (talonpoikaisto) miltei kokonaan hävinnyt. Ja kuitenkin vain tämän yeomanryn ja kaupunkien köyhälistöaineksen asioihinpuuttumisen ansiosta taistelu vietiin lopulliseen ratkaisuunsa asti, ja Kaarle I joutui mestauslavalle. Jotta porvaristo olisi saanut korjatuksi vaikkapa edes ne voiton hedelmät, jotka silloin olivat jo aivan kypsät korjattaviksi,— sitä varten oli välttämätöntä viedä vallankumous huomattavasti pitemmälle kuin oli tämä päämäärä. Aivan samoin oli Ranskassa vuonna 1793 ja Saksassa 1848. Tämä näyttää tosiasiaissa olevan porvarillisen yhteiskunnan kehityslakeja”. Ja saman kirjoituksen toisessa kohdassa Engels sanoo, että Ranskan vallankumous oli „ensimmäinen kapina, joka taisteltiin loppuun saakka, toisen taistelevan puolen, nimittäin ylimystön, täydelliseen tuhoamiseen saakka ja toisen, nimittäin porvariston, täydelliseen voittoon saakka”²⁷.

Venäjän vallankumouksen kulku on vahvistanut mainiosti nämä molemmat Engelsin tekemät historialliset havainnot eli yleistyksen. Vahvistuksensa on saanut sekin, että vain talonpoikaiston ja proletariaatin, „kaupunkien köyhälistöaineksen”, asioihinpuuttuminen kykenee edistämään vakavasti porvarillista vallankumousta (kun XVI vuosisadan Saksassa, XVII vuosisadan Englannissa ja XVIII vuosisadan Ranskassa voidaan talonpoikaisto asettaa ensi sijalle, niin XX vuosisadan Venäjällä on suhde ehdottomasti käännettävä päinvastaiseksi, sillä ilman proletariaatin aloitteellisuutta ja johtoa talonpoikaisto ei ole mitään). Vahvistetuksi on tullut sekin, että vallankumous on vietävä huomattavasti pitemmälle kuin ovat sen välittömät,

* — „Uusi Aika”. Toim.

lähimmät, jo täysin kypsyneet porvarilliset päämäärät, jotta nämä päämäärät todella saavutettaisiin, jotta voitaisiin peruuttamattomasti varmistaa minimaaliset porvarilliset saavutukset. Tämän perusteella voidaan päätellä, miten halveksivasti Engels olisi suhtautunut poroporvarillisiin resepteihin, joissa neuvotaan etukäteen ty pistämään vallankumous vain välittömästi porvarillisiin, suppeasti porvarillisiin puitteisiin, „ettei porvaristo loittonisi”, kuten Kaukasian menshevikit sanoivat päätöslauselmassaan vuonna 1905, tahi että olisi „tae restauraatiota vastaan”, niinkuin Plehanov sanoi Tukholmassa!

Toista, vuoden 1905 joulukuun kapinan arviointia koskevaa kysymystä Kautsky käsittelee kirjasensa toisen painoksen alkulauseessa. „En voi nyt enää, kirjoittaa hän, niin suurella varmuudella kuin vuonna 1902 väittää, etteivät aseelliset kapinat ja barrikaditaistelut tule vastaisissa vallankumouksissa näyttelemään ratkaisevaa osaa. Sitä vastaan todistaa liian ilmeisesti Moskovan katutaistelujen kokemus, jolloin kourallinen ihmisiä piti viikon ajan puoliaan barrikaditaistelussa kokonaista armeijaa vastaan ja olisi miltei päässyt voitolle, ellei vallankumousliikkeen epäonnistuminen muissa kaupungeissa olisi tehnyt mahdolliseksi lähettää armeijan avuksi sellaisia lisäjoukkoja, että loppujen lopuksi oli kapinallisia vastaan keskitetty heihin verrattuna hirveän suuri ylivoima. Tämä barrikaditaistelun suhteellinen menestys oli tietysti mahdollinen vain sen takia, että kaupunkiväestö tuki tarmokkaasti vallankumouksellisia ja sotaväki oli aivan demoralisoitunut. Mutta kuka voi varmuudella väittää, ettei Länsi-Euroopassa voi tapahtua jotain tämän kaltaista?”

Siis melkein vuoden kuluttua kapinan jälkeen, kun taroituksena ei enää voinut olla taistelijain mielenreippauden välitön tukeminen, niin varovainen tutkija kuin Kautsky tunnustaa päättävästi Moskovan kapinan barrikaditaistelun „suhteelliseksi menestykseksi” ja katsoo välttämättömäksi oikaista sitä yleistä johtopäätöstään, että tulevaisuuden vallankumouksissa katutaisteluilla ei voi olla suurta merkitystä.

Vuoden 1905 joulukuun taistelu *todisti*, että aseellinen kapina *voi* voittaa nykyajan sotatekniikan ja sotilaallisen organisaation oloissa. Joulukuun taistelu opetti, että koko kansainvälisen työväenliikkeen on tästä lähtien otettava

huomioon se, että samantapaisten taistelumuotojen käyttö lähimmissä proletaarisissa vallankumouksissa on todennäköistä. Juuri tällaisia johtopäätöksiä todella juontuu vallankumouksemme kokemuksista,— juuri tällaiset opetukset on mitä laajimpien joukkojen siitä omaksuttava. Miten kaukana nämä johtopäätökset ja opetukset ovatkaan siitä ajatussuunnasta, jonka Plehanov esitti herostraattisen kuuluisalla lausunnollaan joulukuun kapinasta: „ei olisi pitänyt tarttua aseisiin”. Miten äärettömän paljon luopiomaisia kommentaareja tuollainen arvio aiheuttikaan! miten lukematon määrä likaisia liberaalien käsiä siihen tarttuikaan levittäääkseen turmelusta ja poroporvarillista kompromissihenkeä työväenjoukkojen keskuuteen!

Plehanovin antamassa arviossa ei ole hitustakaan historiallista totuutta. Kun Marx, joka puoli vuotta ennen Kommuunia oli sanonut, että kapina on mielettömyyttä, kykeni kuitenkin arvostamaan tämän „mielettömyyden” proletariaatin suurenmoiseksi joukkoliikkeeksi XIX vuosisadalla, niin venäläisten sosialidemokraattien on nyt tuhat kertaa suuremmalla syyllä kylvettävä joukkoihin sitä vakaumusta, että joulukuun taistelu oli kaikkein välttämättömin, laillisin ja suurin proletaarinen liike Kommuunin jälkeen. Venäjän työväenluokkaa tullaan kasvattamaan juuri tällaisten katsomusten hengessä — puhukoot nämä tai nuo sosialidemokratian joukossa olevat intelligentit mitä hyvänsä ja ruikutelkoot kuinka tahansa.

Ehkäpä tässä on paikallaan eräs huomautus, kun otetaan huomioon, että tätä artikkelia kirjoitetaan puolalaisia tovereita varten. Valitettavasti puolan kieltä taitamattomana tunnen Puolan oloja vain kuulopuheitten mukaan. Ja minulle voidaan helposti esittää vastaväite, että juuri Puolassa on kokonainen puolue taittanut niskansa voimattomassa partisaanitaistelussa, terrorissa ja säihkyvissä taisteluleimahduksissa, ja nimenomaan kapinaperinteiden sekä proletariaatin ja talonpoikaiston yhteisen taistelun nimessä (niin sanottu PPS:n „pravitsa”²⁸). Saattaa hyvinkin olla niin, että tältä kannalta Puolan olot ovat todella perin pohjin erilaiset kuin muulla Venäjällä. Siitä en voi sanoa mitään. Minun on kuitenkin huomautettava, että paitsi Puolaa emme ole nähneet missään muualla niin mieleföntä, oikeutettuja vastaväitteitä ja taistelua herättänyttä vallankumouksellisesta taktiikasta poikkeamista. Ja tässä tulee

väkisinkin mieleen tällainen ajatus: juuri Puolassa ei vuoden 1905 joulukuussa ollutkaan sellaista aseellista joukkotaistelua! Ja eikö sen vuoksi juuri Puolassa ja yksinomaan Puolassa juurtunut käytäntöön vääristelty ja mieleton, vallankumousta „tekevän” anarkismin taktiikka, eikö hän juuri sen vuoksi, etteivät olosuhteet suoneet aseelliselle joukkotaistelulle mahdollisuutta päästä siellä edes lyhyeksi hetkeksi vauhtiinsa? Vai eikö juuri *sellaisen* taistelun perinnäistapa, joulukuun aseellisen kapinan perinnäistapa, ole toisinaan ainoa vakava keino anarkististen tendenssien voittamiseksi työväenpuolueen sisällä, ei kaavamaisen, filisterimäisen, poroporvarillisen siveellisen opetuksen avulla, vaan siirtymällä tarkoituksettomasta, järjettömästä ja hajanaisesta väkivallan käytöstä määrätietoiseen, joukkomittaiseen väkivaltaan, joka on sidottu laajaan liikkeeseen ja välittömästi proletarisen taistelun kärjistymiseen?

Kysymyksellä vallankumouksemme arvioinnista ei suinkaan ole yksistään teoreettinen, vaan myös mitä välittömin, käytännöllinen, ajankohtainen merkitys. Koko propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotyömme liittyy nykyhetkellä erottamattomasti siihen prosessiin, jonka kulussa työväenluokan ja puoliproletarisen väestön mitä laajimmat joukot omaksuvat kolmen suuren vuoden opetuksia. Nykyisellä ajankohdalla emme voi rajoittua pelkästään julistamaan (PPS:n „levitsan” X edustajakokouksen päätöslauselmien hengessä), että tilannetiedot eivät salli meidän nyt sanoa, onko meillä nyt edessämme vallankumouksellisen purkauksen tie vaiko pitkällisten, hitaiden, vähäisten edistysaskelten tie. Sitä ei tietenkään voi nyt määritellä mikään tilastointi maailmassa. Tietysti meidän on tehtävä työtämme niin, että siinä olisi kauttaaltaan sama yleinen *sosialistinen* henki ja sisältö, valmistelkoon tulevaisuus meille kuinka raskaita koettelemuksia hyvänsä. Mutta ei siinä vielä kaikki. Jos pysähdytään tähän, niin se merkitsee, ettei osata antaa proletariaatin puolueelle mitään tosiasiallista ohjausta. Meidän on asetettava suoraan ja ratkaistava selvästi kysymys, mihin suuntaan me tulemme nyt tekemään kolmen vallankumousvuoden kokemuksen tutkimustyötä? Meidän on sanottava avoimesti ja kaikkien kuullen, opetuksiksi horjuville ja masentuneille, häpeäksi luopiomaisille ja sosialismista loittoneville, että työväenpuolue pitää joukkojen välittömästi vallankumouksellista taistelua, vuoden

1905 loka- ja joulukuun taistelua, proletariaatin suurimpina liikkeinä Kommuunin jälkeen, että vain tällaisten taistelumuotojen kehittämisessä on vallankumouksen vastaisten menestysten tae, että näiden taistelunäytteiden tulee olla meille majakkana uusien taistelijasukupolvien kasvattamisessa.

Tekemällä tähän suuntaan jokapäiväistä työtämme ja muistaen sen, että vain puolueen monivuotinen vakava ja johdonmukainen valmistava toiminta on turvannut puolueelle sen täyden vaikutuksen, mikä sillä oli proletariaattiin vuonna 1905,— me voimme päästä siihen, että kehittyköötpä tapahtumat miten hyvänsä ja tapahtukoonpa itsevaltiuden rappeutuminen kuinka nopeasti tahansa työväenluokka lujittuu järkkymättä ja kasvaa tietoisiksi vallankumoukselliseksi sosialidemokraattiseksi voimaksi.

*Julkaistu huhtikuussa 1908
aikakauslehdessä „Przeglad
Socjaldemokratyczny” № 2
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Venäjän kielellä (puolan kielestä
käännettynä) julkaistu toukokuun
10 (23) p:nä 1908 „Proletari”
lehden 30. numerossa*

*Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstistä, joka on tarkistettu
aikakauslehden tekstiin mukaan*

TOISEN KUTSUNNAN KADETIT

Venäjältä saatu uutinen, joka julkaistaan tässä numerossa otsakkeella „Tieteellistä kronikkaa”, ansaitsee lukijain erikoista huomiota. Saimme — juuri ennen lehtemme ilmestymistä — vahvistuksen, että tiedot, joista uutisen kirjoittaja puhuu, pitävät paikkansa, ja meidän on pysähdyttävä käsittelemään niitä yksityiskohtaisemmin.

On syntymässä uusi poliittinen järjestö; yhteiskunnallisessa liikkeessä on havaittavissa eräänlainen uusi käänne. Ne porvarillis-demokraattiset ainekset, jotka haluavat olla „kadetteja vasemmistolaisempia” ja vetävät puoleensa menshevikkejä ja sosialistivallankumouksellisia, ovat alkaneet ryhmittyä. Tuntuu siltä kuin alettaisiin jotenkin hämärästi tajuta, että kadettilainen oppositio kolmannessa Duumassa on mätänevä ruumis ja että „jotain on tehtävä” sivu sen.

Sellaisia ovat tosiasiat. Ne eivät ole vielä läheskään, ei läheskään selviä, mutta ne hahmottelevat jo ilmiöitä, jotka ovat käsitettäviä ja kiertämättömiä niiden opetusten kannalta, joita vallankumouksen kolme ensimmäistä vuotta ovat antaneet.

Ensimmäisen kutsunnan kadetit ilmestyivät avoimelle vallankumouksen näyttämölle vuoden 1905 kesällä. Vajaassa kolmessa vuodessa he ovat ehtineet lakastua — ehtimättä puhjeta kukkaansa. Heidän tilalleen tulevat toisen kutsunnan kadetit. Mikä merkitys on tällä vaihdolla ja mitä tehtäviä se asettaa työväenpuolelle?

Ensimmäisen kutsunnan kadetit hälisivät vuoden 1904 banketeissa, kävivät zemstvokampanjaa, olivat yhteiskunnallisen nousun alun ilmaisijoina silloin, kun luokkien suh-

teet itsevaltiuteen samoin kuin luokkien keskinäissuhteetkin olivat vielä aivan epämääräisiä, s.o. ennen sitä aikaa, jolloin joukkojen avoin taistelu ja luokkien eikä ryhmien politiikka määräsi nämä suhteet. Kadetit ryhmittivät silloin ympärilleen porvarillisten eli niin sanottujen sivistyneiden yhteiskuntapiirien kaikki ja kaikenlaiset ainekset alkaen tilanherrasta, joka ei tavoitellut niinkään paljon perustuslakia kuin höystettyä sampipaistia, ja päätyen palkattuun virkailijaintelligenssiin. Kadetit valmistautuivat esiintymään *välittäjinä* „historiallisen vallan”, s.o. tsaarin itsevaltiuden, sekä työväenluokan ja talonpoikaiston suurten taistelevien joukkojen välillä. Valtuuston käynti tsaarin luona kesällä 1905 oli näiden renginpalvelusten alkuna, — sillä venäläiset liberaalit eivät käsitä muuta välittäjäntoimintaa kuin renginpalvelukset. Ja siitä lähtien ei ole ollut kirjaimellisesti yhtään vähänkään suurempaa Venäjän vallankumouksen etappia, jolloin porvarillinen liberalismi ei olisi käyttänyt „välittäjäntoimessaan” tuota samaa menetelmää — tehnyt renginpalveluksia itsevaltiudelle ja mustasotnialaisen tilanherrakoplan palvelijoille. Vuoden 1905 elokuussa se taisteli vallankumouksellista Bulyginin Duuman boikottitaktiikkaa vastaan. Vuoden 1905 lokakuussa se nosti esiin avoimesti vastavallankumouksellisen loka-kuulaispuolueen lähettäen samaan aikaan Pjotr Struven Witten eteishuoneeseen ja saarnaten maltillisuutta ja sääntillisyyttä. Vuoden 1905 marraskuussa se tuomitsi postija lennätinvirkailijain lakon ja esitti suruvalitteluja sotilaskapinoissa ilmenneiden „hirmutekojen” johdosta. Vuoden 1905 joulukuussa se vetäytyi pelon vallassa Dubasovin²⁹ suojaan hyökätäkseen (eli potkaistakseen, pitäisi kai oikeammin sanoa) heti seuraavana päivänä „vaistonvaraista mielettömyyttä” vastaan. Vuoden 1906 alussa se puolustautui kiivaasti sellaiselta „häpeälliseltä” epäilykseltä, että liberaalit muka saattaisivat agiteerata ulkomailla itsevaltiuden lujittamiseksi saatavaa miljardilainaa vastaan. Ensimmäisessä Duumassa liberalismi syyti fraaseja kansan vapaudesta ja juosta hilppasi salavihkaa takaoven kautta Trepovin luona ja taisteli trudovikkeja sekä työläisedustajia vastaan. Viipurin manifestilla³⁰ se yritti tappaa kaksi karpästä yhdellä iskulla, luovia niin, että sen menettely olisi voitu — aina tarpeen mukaan — tulkita joko vallankumouksen tukemiseksi tahi taisteluksi vallankumousta

vastaan. Toisesta ja kolmannesta Duumasta, joissa kadettien liberalismi näytti lokakuulaisen luontonsa kaikessa loistossaan, ei toimita puhuakaan.

Kolmen vuoden kuluessa kadetit ovat „isännöineet” niin kehnosti, että uuden elvyttämisen yritykset ovat alun perin liittyneet tunnuksen „vasemmalle kadeteista”! Ensimmäisen kutsunnan kadetit ovat tehneet itsensä mahdottomiksi. He ovat haudanneet itsensä yhtämittaisella kansan vapauden kavaltamisella.

Mutta eiköhän sama kalman myrkkö liene saastuttanut toisenkin kutsunnan kadetteja, jotka tulevat entisten tilalle? Eivätköhän „sosialikadetit”, herrat kansansosialistit, jotka erikoisesti pitävät melua uudesta järjestöstä, vain aikone toistaa vanhaa evoluutiota, joka on meille jo tuttu kolmen vuoden kokemuksesta?

Tähän kysymykseen on vastattava menneisyyttä analysoimalla eikä tulevaisuutta arvailemalla. Ja tämä analyysi osoittaa kumoamattomasti, että „eserrä-menshevikit”, herrat kansansosialistit näyttelivät todellakin kadettien osaa siinä trudovikkilaisen, talonpoikaisen poliittisen organisaation eli oikeammin poliittisen liikkeen piirissä, jossa he toimivat „parhaina päivinä”, esimerkiksi ensimmäisen Duuman kaudella. Palauttakaapa mieleenne tärkeimmät tosiasiat, jotka liittyvät kansansosialistien „puolueen” (pikku ryhmä?) historiaan Venäjän vallankumouksessa. Kasteensa he saivat „Osvobozhdenije-liitossa”³¹. Eserräpuolueen edustajakokouksessa vuoden 1905 joulukuussa he — ikuisesti kadettien ja eserjien välillä häilyvät — puolustivat järjetöntä häilymiskantaa haluten olla sekä yhdessä sosialistivallankumouksellisten kanssa että erossa heistä. Lokakuun vapauksien kaudella he julkaisivat poliittisia sanomalehtiä liitossa sosialistivallankumouksellisten kanssa. Samoin oli ensimmäisen Duuman kaudella: „korkeinta” diplomatiaa, erimielisyyksien „ovelaa” salaamista maailman silmiltä! Sen jälkeen, kun ensimmäinen Duuma oli hajotettu, toinen kapinavaihe epäonnistunut ja Viapori kukistettu, nämä gentlemannit *rohkenevat* — tehdä kääntein oikealle. He „laillistavat” puolueensa, ei tietenkään missään muussa tarkoituksessa kuin siinä, että voisivat lehdistössä säättää julkisesti kapina-aatetta ja todistella, ettei ollut oikea aika aktiivista tasavaltapropagandaa varten. Ensimmäisessä Duumassa he pääsevät talonpoikaisedustajain edessä

voitolle eserristä ja keräävät agraarilakiehdotuksensa alle 104 allekirjoitusta eserrien saadessa 33 allekirjoitusta. Talonpoikaisen pienisännän „terveet” porvarilliset maan kansallistamispyrkimykset pääsevät voitolle hämärästä „sosialisoimisesta”. Sen asemesta, että pyrittäisiin järjestämään talonpoikia poliittisesti ja vallankumouksellisesti, järjestämään heitä kapinaa varten, näemme sosialikadeteilla pyrkimystä leikkiä legaalisuutta ja parlamentarismia, pyrkimystä ahtaan intelligenttimäisen kerhokuntalaisuuden suuntaan. Venäläisen talonpojan häilyminen kadetin ja intelligentin kansansosialistiopporportunistin puolelta intelligentin tapaan epäjohdonmukaisen eserrävallankumouksellisen puoleen heijastaa sellaisenaan pienviljelijän kaksinaista asemaa, sitä, ettei tämä kykene käymään johdonmukaista luokkataistelua ilman proletariaatin johtoa.

Ja kun herrat kansansosialistit alkavat nyt uudelleen „vetää yhtä köyttä” vasemmistokadettien kanssa ja kiskoa mukanaan lyhytjärkisiä — menshevikkejä ja eserriä, niin se merkitsee, että koko porukka ei ole oppinut mitään kolmen vallankumousvuoden aikana. He sanovat, että taloudelliset vaatimukset erottavat. He haluavat yhdistyä lähempien — poliittisten vaatimusten pohjalla. He eivät ole ymmärtäneet yhtään mitään vallankumouksen kulusta, joka Venäjällä niinkuin muissakin maissa on osoittanut, että vain joukko-taistelu on voimakasta ja että sellainen taistelu voi kehittyä laajaksi vain vakavien taloudellisten uudistusten merkeissä.

Se ei ole mitään uutta, että menshevikit ja eserrät tämän tästä laahustavat vasemmistokadettien perässä. Niin kävi II Duuman vaaleissa Pietarissa. Näin kävi toisille heistä kysymyksessä kadettiministeristöstä ja täysivaltaisesta Duumasta, toisille — salaisen liiton tekemisessä kansansosialistien kanssa. Nähtävästi on olemassa syviä syitä, jotka synnyttävät pikkuporvarillisessa intelligentississä „taudin tapaista viettymystä”, viettymystä liberaalisen porvariston siipien suojaan.

Tätä viettymystä verhotaan tietysti, kuten tavallisesti, sellaisilla puheilla, että on käytettävä hyväksi uutta nousua tahi uutta voimain ryhmitystä y.m.

Niinpä kyllä, herrat, mekin kannatamme... raadon hyväksikäyttämistä — mutta ei sen „henkiinherättämiseksi”, vaan maaperän lannoittamiseksi, ei sitä varten, että sillä

ylläpidettäisiin mätiä teorioita ja filisterimielialoja, vaan sitä varten, että se esittäisi „paholaisen asiamiehen” osaa. Me tulemme opettamaan kansaa tämän kansansosialistien ja vasemmistokadettien tarjoaman uuden, hyvän, oivallisen esimerkin avulla, opettamaan, mitä ei pidä tehdä, miten on vältettävä kadettien petturuutta ja poroporvarillista raihnaisuutta. Tulemme seuraamaan tarkkaavaisesti tämän uuden sekasikiön kasvua ja kehitystä (ellei se ole kuolleena syntynyt)—muistuttaen joka hetki, että jokainen tällainen synnynnäinen, *ellei se ole kuolleena syntynyt*, merkitsee nykyisellä Venäjällä kiertämättömästi ja ehdottomasti työväenluokan ja talonpoikaiston uuden joukkotaistelun alkua. „Osvobozhdenije-liitto” herää henkiin. Jos niin on laita, niin se merkitsee, että ylhäällä aletaan aavistella jotakin. Ja jos niin on laita, niin se merkitsee, että alun jälkeen seuraa jatkoa, intelligenttien tohinan jälkeen seuraa proletaarinen taistelu.

Ja toisen kutsunnan kadettien esiintulon valossa me tulemme opettamaan kansalle taistelun opetuksia, vallankumouksellisen lähentymisen opetuksia, lähentymisen, joka tapahtuu vain taistelussa ja vain vallankumouksellisesti taistelevien talonpoikaisjoukkojen kanssa.

„Proletari” № 30,
toukokuun 10 (23) pñä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstien mukaan

**AGRAARIKYSYMYS VENÄJÄLLÄ
XIX VUOSISADAN LOPULLA ³²**

*Julkaistu ensi kerran vuonna 1918
erillisenä kirjaseinä „Zhizn
& Znanije” kustantamon julkaisemana*

*Julkaistaan kirjaseinä
tekstin mukaan*

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on antaa lyhyt kokonaiskuva yhteiskunnallisista ja taloudellisista suhteista Venäjän maataloudessa. Tällainen kirjoitus ei voi olla luonteeltaan erikoistutkielma. Sen on tehtävä yhteenvedo marxilaisista tutkimuksista, osoitettava, mikä paikka kullakin maatalouselämämme vähänkin huomattavalla piirteellä on Venäjän kansantalouden yleisessä rakenteessa, kuvattava Venäjän agraarisuhteiden yleinen kehityssuunta sekä osoitettava ne luokkavoimat, jotka tavalla tai toisella määräävät tämän kehityksen. Siksi tarkastelemme mainitusta näkökulmasta maanhallintaa Venäjällä, sitten tilanherra- ja talonpoikaistaloutta ja lopuksi teemme yleiset johtopäätökset siitä, mihin kehityksemme XIX vuosisadan kuluessa on johtanut ja mitä tehtäviä se on jättänyt perinnöksi XX vuosisadalle.

I

Euroopan-Venäjällä XIX vuosisadan lopulla vallinnutta maanhallintaa voimme kuvata uusimman, vuoden 1905 maanhallintatilaston tietojen mukaan (Keskustilastokomitean julkaisu, Pietari, 1907³³).

Tämän tutkimuksen mukaan Euroopan-Venäjällä oli maata luetteloilla kaikkiaan 395,2 miljoonaa desjatiinaa. Se jakautui kolmeen pääryhmään seuraavasti:

I ryhmä—yksityisten omistamat maat.....	101,7	milj. desj.
II „ —osuusmaat	138,8	„ „
III „ —kruunun y.m. maat	154,7	„ „

Kaikkiaan Euroopan-Venäjällä 395,2 milj. desj.

On sanottava, että tilastotutkimuksemme sisällyttää kruunun maihin yli sata miljoonaa desjatiinaa maita, jotka ovat kaukana pohjolassa, Arkangelin, Aunuksen ja Vologdan läänissä. Koska kysymys on Euroopan-Venäjän todellisesta

maataloudellisesta varannosta, niin valtava osa kruunun maista on jätettävä pois laskuista. Teoksessani sosialidemokraattien agrariohjelmasta Venäjän vallankumouksessa (se on kirjoitettu vuoden 1907 lopulla, mutta sen ilmestyminen on viivästynyt tekijästä riippumattomien syiden takia) määrittelin Euroopan-Venäjän todellisen maataloudellisen varannon suunnilleen 280 miljoonaksi desjatiinaksi*. Kruunun maista siihen on liitetty vain 39,5 milj. desjatiinaa eikä sataa viittäkymmentä miljoonaa. Euroopan-Venäjällä jää siis tilanherrojen ja talonpoikain maanomistuksen ulkopuolelle *vähemmän kuin seitsemäsosa* koko maa-alasta. Kuusi seitsemäsosaa on kahden antagonistisen luokan hallussa.

Tarkastelkaamme näiden luokkien maanhallintaa, luokkien, jotka eroavat säätyinäkin toisistaan, sillä suurin osa yksityisomistuksellisista maista on aateliston maita, mutta osuusmaat — talonpoikain maita. Yksityisten omistamista 101,7 miljoonasta desjatiinasta 15,8 miljoonaa kuuluu yhtymille ja yhdistyksille, ja loput 85,9 milj. desj. ovat yksityisten henkilöiden omaisuutta. Tässä tuon viimeksi mainitun maan jakautuminen säätyjen kesken vuonna 1905 ja rinnalla — vuonna 1877:

	Maasta kuului				Vuonna 1905	
	vuonna 1905		vuonna 1877		lisääntyi + vähentyi —	
Omistajat säädyittäin	milj. desj.	%	milj. desj.	%	milj. desj.	montako kertaa
Aatelisille	53,2	61,9	73,1	79,9	—19,9	—1,40
Hengelliseen säätyyn kuuluville	0,3	0,4	0,2	0,2	+ 0,1	+1,74
Kauppiaille ja kunniaporvareille	12,9	15,0	9,8	10,7	+ 3,1	+1,30
Pikkuporvareille	3,8	4,4	1,9	2,1	+ 1,9	+1,85
Talonpojille	13,2	15,4	5,8	6,3	+ 7,4	+2,21
Muille säädyille	2,2	2,5	0,3	0,3	+ 1,9	+8,07
Ulkomaiden alamaisille	0,3	0,4	0,4	0,5	— 0,1	—1,52

Kaikkiaan yksityisille omistajille 85,9 100,0 91,5 100,0 — 5,6 —1,09

Siis tärkeimpiä yksityisiä maanomistajia Venäjällä ovat aateliset. Heille kuuluu suunnaton määrä maata. Mutta kehityksen suunta on sellainen, että aateliston maanomistus vähenee. Säätyjen ulkopuolinen maanomistus kasvaa ja kasvaa erittäin nopeasti. Vuosien 1877 ja 1905 välisenä kautena laajeni nopeimmin „muiden säätyjen” maanomistus

* Ks. Teokset, 13. osa, s. 209. Toim.

(kahdeksankertaisesti 28 vuoden ajalla), ja sitä seuraavalla sijalla on talonpoikain maanomistus (enemmän kuin kaksi kertaa). Talonpojista erottautuu siis yhä enemmän sellaisia yhteiskunnallisia aineksia, joista tulee maan yksityisomistajia. Tämä on yleinen tosiasia. Ja talonpoikais-taloutta analysoidessamme meidän täytyy paljastaa se yhteiskunnallis-taloudellinen mekaniikka, mikä saa aikaan tällaisen erottautumisen. Toistaiseksi on todettava tarkalleen se, että maan yksityisomistuksen kehitys Venäjällä on siirtymistä säätyomistuksesta säätyjen ulkopuoliseen omistukseen. Aateliston feodaalinen eli maaorjuuteen perustuva maaomaisuus käsittää XIX vuosisadan lopulla edelleenkin suurimman osan kaikesta yksityisestä maaomaisuudesta, mutta kehitys käy selvästi maan porvarillisen yksityisomistuksen luomisen suuntaan. Se yksityinen maaomaisuus, joka on saatu perintönä ruhtinaitten sotureilta, perintötilallisilta, sotilashenkilöiltä y.m., vähenee. Yksinkertaisesti rahalla hankittu yksityinen maaomaisuus lisääntyy. Maan valta pienenee, rahan valta kasvaa. Maa joutuu yhä suuremmissa määrin kauppavaihtoon; myöhemmästä esityksestä näemme, että tämän maan kauppavaihtoon joutumisen mittasuhteet ovat vielä monta kertaa suuremmat kuin mitä yksistään maanomistusta koskevat tiedot osoittavat.

Mutta kuinka voimakasta on vieläkin „maan valta”, s.o. maaorjuuttajatilanherröjen keskiaikaisen maanomistuksen valta Venäjällä XIX vuosisadan lopulla, se näkyy erikoisen havainnollisesti tiedoista, jotka osoittavat yksityisen maaomaisuuden jakautumista maaomaisuuksien suuruuden mukaan. Tietolähde, jota olemme käyttäneet, tuo erittäin yksityiskohtaisesti esiin suurinta yksityistä maanomistusta koskevat tiedot. Tällainen on yleinen jakautuminen maaomaisuuksien suuruuden mukaan:

O m a i s u u s r y h m ä t	Omaisuuksia	Maata desj.	Keskimmäinen 1 omaisuutta kohti desj.
10 desj. tai vähemmän	409.864	1.625.226	3,9
10— 50 „	209.119	4.891.031	23,4
50— 500 „	106.065	17.326.495	163,3
500— 2.000 „	21.748	20.590.708	947
2.000—10.000 „	5.386	20.602.109	3.825
Yli 10.000 „	699	20.798.504	29.754
<i>Kaikkiaan yli 500 desj.</i>	27.833	61.991.321	2.227
<i>Yhteensä Euroopan-Venäjällä</i>	752.881	85.834.073	114

Tästä näkyy, että pienomistuksella on mitättömän vähäinen merkitys maan henkilökohtaisessa yksityisomistuksessa. Kuusi seitsemäsosaa maanomistajien kokonaismäärästä, 619 tuhatta 753 tuhannesta, omistaa kaikkiaan 6½ milj. desjatiinaa. Sitä vastoin on olemassa äärettömän suuria latifundioita: *seitsemälläsadalla* maanomistajalla on kullakin *keskimäärin kolmekymmentä tuhatta desjatiinaa*. Näillä seitsemälläsadalla henkilöllä on maata kolme kertaa enemmän kuin kuudellasadalla tuhannella pienomistajalla. Yleensä latifundiot ovatkin Venäjän yksityisen maanomistuksen erikoispiirre. Kun erotamme kaikki yli 500 desjatiinaa käsittävät tilat, niin saamme kaksikymmentä kahdeksan tuhatta omistajaa, joilla on yhteensä 62 miljoonaa desjatiinaa, s.o. kullakin keskimäärin 2.227 desjatiinaa. Näiden 28 tuhannen hallussa on kolme neljäsosaa koko yksityisestä maaomaisuudesta *. Omistajiensa säädyn mukaan nämä äärettömät latifundiot ovat etupäässä aatelistöjä. 27.833 maaomaisuudesta 18.102, s.o. melkein kaksi kolmasosaa, on aatelisten, ja heille kuuluu 44½ milj. desjatiinaa maata, s.o. yli 70% koko maamäärästä on latifundioina. Näin ollen on siis selvää, että XIX vuosisadan lopulla valtava määrä maita — ja sitä paitsi, kuten tunnettua, laadultaan parhaita maita, — oli Venäjällä edelleenkin (keskiaikaiseen tapaan) keskitettynä etuoikeutetun aatelissäädyn käsiin, eilisten maaorjanomistaja-tilanherrojen käsiin. Siitä, millaisiksi talouden muodot näillä latifundioilla muodostuvat, puhumme yksityiskohtaisesti tuonnempana. Nyt lisäämme vain lyhyen viittauksen siihen yleisesti tunnettuun tosiasiasta, jota hra Rubakin on niin selvästi kuvannut kirjallisuudessa, — että virkavallan ylhäisimmät virkamiehet kuuluivat kaikki järjestään näiden aatelislatifundioiden omistajien joukkoon ³⁴.

Siirtäkäämme tarkastelemaan osuusmaiden hallintaa. Lukuunottamatta niitä 1,9 milj. desjatiinaa, joita ei ole jaoteltu maaomaisuuden suuruuden mukaan, koko muu maa-ala, 136,9 milj. desjatiinaa, on 12¼ miljoonan talonpoikaistalouden hallinnassa. Taloutta kohti tulee keskimäärin 11,1 desjatiinaa. Mutta osuusmaitakaan ei ole jaettu tasapuoli-

* Välttääksemme tekstin kirjavoittamista lainauksilla mainitsemme tässä heti, että tiedot on suurimmaksi osaksi otettu edellä mainitusta teoksesta ja „Kapitalismin kehitys Venäjällä” teoksesta, 2. painos, Pietari, 1908. (Ks. Teokset, 3. osa. *Toim.*.)

sesti: melkein puolet niistä, 64 milj. desjatiinaa 137:stä miljoonasta, kuuluu 2,1 miljoonalle maarikkaalle taloudelle, s.o. yhdelle kuudennelle osalle talouksien kokonaisluvusta.

Tässä ovat yhteenvetotiedot osuusmaiden jakaantumisesta Euroopan-Venäjällä:

Talouksien ryhmät	Talouksia	Desjatiinaa	Keskim. 1 taloutta kohti desjatiinaa
5 desj. saakka	2.857.650	9.030.333	3,1
5—8 „	3.317.601	21.706.550	6,5
<i>Kaikkiaan 8 desj. saakka</i>	6.175.251	30.736.883	4,9
8—15 desj.	3.932.485	42.182.923	10,7
15—30 „	1.551.904	31.271.922	20,1
Yli 30 „	617.715	32.695.510	52,9
<i>Yhteensä Euroopan-Venäjällä</i>	12.277.355	136.887.238	11,1

Siis enemmällä kuin puolella osuusmaita omistavista talouksista — 6,2 miljoonalla 12,3 miljoonasta — on alle 8 desjatiinan taloutta kohti. Yleensä ja keskimääräisesti ottaen koko Venäjällä tämä määrä on ehdottomasti riittämätön perheen ylläpitämiseksi. Jotta voitaisiin päätellä, millainen on näiden talouksien taloudellinen tila, palautamme mieliin sotilaallisten hevostilastokyselyjen (ainoan, koko Venäjää käsittävän, määrätyn väliajoin ja säännöllisesti suoritettavan tilastokyselyn) antamat yleiset tiedot. Euroopan-Venäjän 48 läänissä, s.o. Donin aluetta ja Arkangelin lääniä lukuunottamatta, laskettiin vuosina 1896—1900 olleen 11.112.287 talonpoikaistaloutta. Niistä oli hevoseettomia 3.242.462 taloutta, s.o. 29,2%. Yhden hevosen omistavia talouksia oli 3.361.778, s.o. 30,3%. Tunnettua on, mikä on hevoseeton talonpoika Venäjällä (otamme tietenkin tässä yleisnumerot emmekä mitään poikkeusluontoisia alueita, sellaisia kuin ovat tupakanviljelys- tai kaupunkien ympäristöjen maitotalousalueet j.n.e.). Tunnettua on myös yhden hevosen omistavan talonpojan puutteenalaisuus ja köyhyys. Kuusimiljoonainen joukko talouksia merkitsee 24—30-miljoonasta väestöä. Ja koko tämä väestö on köyhiä, kerjäläisiä, joille on lohkaistu mitättömän pienen maatilkut, jotka eivät elätä, vaan joilla voi ainoastaan kuolla nälkään. Jos oletetaan, että vakavarainen maanviljelystalouksien tarvitsee toimeentuloaan varten vähintään 15 desjatiinaa maata, niin saamme 10 milj. talonpoikaistaloutta,

jotka ovat tämän tason alapuolella, ja niillä on maata 72,9 miljoonaa desjatiinaa.

Edelleen. Osuusmaiden hallinnassa on pantava merkille sen eräs tavattoman tärkeä piirre. Epätasaisuus osuusmaiden jakaantumisessa talonpoikain kesken on verrattomasti pienempi kuin epätasaisuus yksityisomistuksellisten maiden jakaantumisessa. Mutta osuusmaita viljelevien talonpoikain välillä on sen sijaan olemassa paljon toisenlaisia eroavaisuuksia, jakoja, väliseiniä. Ne ovat eroavaisuuksia eri talonpoikaisryhmien välillä, jotka ovat historiallisesti muodostuneet monien vuosisatojen kuluessa. Osoittaaksemme havainnollisesti nämä väliseinät otamme aluksi koko Euroopan-Venäjää koskevia yleisiä numerotietoja. Vuoden 1905 tilasto sisältää seuraavat pääryhmät. Entiset tilanomistajain talonpojat — heillä on osuusmaata keskimäärin 6,7 desj. taloutta kohti. Entiset valtion talonpojat — 12,5 desj. Entiset apanaasitalonpojat — 9,5 desj. Siirtoasukkaat — 20,2 desj. Perinnölliset vuokraviljelijät — 3,1 desj. Rezeshit — 5,3 desj. Bashkiirit ja teptjaarit³⁵ — 28,3 desj. Itämerenmaiden talonpojat — 36,9 desj. Kasakat — 52,7 desj. Jo tästä nähdään, että talonpoikain osuusmaiden hallinta on puhtaasti keskiaikaista. Maaorjuus elää yhä niiden lukemattomien väliseinien muodossa, joita on säilynyt talonpoikain välillä. Talonpoikain ryhmät eivät ero toisistaan ainoastaan maa-alojen suuruuden, vaan myös maksujen suuruuden, lunastusehtojen, maanhallinnan luonteen j.n.e. puolesta. Ottakaamme koko Venäjää koskevien yleistietojen asemesta yhtä lääniä koskevat tiedot, niin näemme, mitä kaikki nämä väliseinät merkitsevät. Otamme Saratovin läänin zemstvotilastokokoelman³⁶. Paitsi koko Venäjällä tavattavia ryhmiä, s.o. jo edellä mainitsemiamme ryhmiä, näemme, että tässä paikalliset tutkijat erottavat vielä eri ryhmiksi: lahjamaatalonpojat, yksityisomistajatalonpojat, yhteisöhallinnalliset valtion talonpojat, tshetverttihallinnalliset valtion talonpojat, valtion talonpojat entisistä tilanherrain talonpojista, valtionmaiden vuokraajat, omistajatalonpojat, siirtolaiset, vapautetut talonpojat, verovapaat talonpojat, vapaat maanviljelijät, entiset tehtaiden talonpojat j.n.e. Tämä keskiaikaisten väliseinän verkosto ulottuu niin pitkälle, että toisinaan saman kylänkin talonpojat jakautuvat kahteen aivan erilaiseen kategoriaan, „entisiin hra N.N:n” ja „entisiin rva M. M:n” talonpoikiin.

Liberaali-narodnikkien leiriin kuuluvat kirjailijamme, jotka eivät osaa katsoa Venäjän taloudellisia suhteita kehityksen kannalta, maaorjuudellisen järjestelmän muuttumisena porvarilliseksi, jättävät tavallisesti tämän tosiasian huomioon ottamatta. Asianlaita on kuitenkin niin, että XIX vuosisadan Venäjän historiaa ja varsinkaan sen välitöntä tulosta — XX vuosisadan alun tapahtumia Venäjällä — ei voida lainkaan ymmärtää, ellei oteta huomioon tämän tosiasian koko merkitystä. Maa, jossa tapahtuu vaihdon kasvu ja kapitalismin kehitys, ei voi olla joutumatta kaikenlaisiin kriiseihin, kun kansantalouden perusalalla keskiaikaiset suhteet ovat jarruna ja esteenä joka askelella. Paljon puhuttu yhteisö, jonka merkityksestä joudumme vielä puhumaan, ei varjele talonpoikaa proletarisoitumiselta, vaan näyttelee todellisuudessa keskiaikaisen väliseinän osaa, joka erottaa toisistaan talonpoikia, jotka ovat aivan kuin kahleilla kytketyt pieniin, kaiken „olemassaolon merkityksen” menettäneisiin yhdyskuntiin ja ryhmiin.

Ennen kuin siirrymme esittämään loppupäätelmiä maanhallinnasta Euroopan-Venäjällä meidän on vielä mainittava asian eräästä puolesta. Tiedot „30 tuhannen ylimmän” tilanherran ja miljoonien talonpoikaistalouksien omistaman maan määrästä enempää kuin tiedot talonpoikain maanhallinnassa vallitsevista keskiaikaisista väliseinistäkään eivät riitä vielä antamaan tosiasiallista kuvaa siitä, missä määrin talonpoikaamme „kuristavat”, puristavat ja painavat yhä elävät maaorjuuden jätteet. Ensiksikin, maat, jotka jätettiin talonpojille palstoiksi sen tilanherrojen eduksi suoritetun talonpoikain maiden pakkoluovutuksen jälkeen, jota nimittää vuoden 1861 suureksi reformiksi, ovat laadultaan verrattomasti huonompia kuin tilanherrain maat. Sitä todistaa hyvin laaja paikallisia oloja kuvaileva ja zemstvolitastojen tutkielmia koskeva kirjallisuus. Siitä on olemassa joukoittain kiistämättömiä tietoja, jotka osoittavat, että tilanherrojen maihin verrattuna talonpoikain mailla on satoisuus pienempi; yleisesti on tunnustettu, että tämä ero johtuu ensi kädessä osuusmaiden huonommasta laadusta ja vasta sen jälkeen huonommasta muokkauksesta ja rutiköyhän talonpoikaistalouden vajavaisuuksista. Toiseksi, „vapauttaessaan” talonpojat maasta vuonna 1861 tilanherrat vetivät monen monissa tapauksissa talonpoikain maiden rajat sillä

tavalla, että talonpojat joutuivat „oman” tilanherransa satimeen. Venäjän zemstvotilastollinen kirjallisuus on rikastuttanut poliittista taloustiedettä kuvaamalla sitä kerrassaan originellia, omaperäistä tilanherratalouden hoitamistapaa, jollaista tuskin on ennen nähty missään muualla maailmassa. Se on talouden hoitamista *otrezkamaiden avulla*. Talonpojat „vapautettiin” vuonna 1861 heidän taloudelleen aivan välttämättömistä juottoaikoista, laidunmaista y.m. Talonpojille lohkaistiin maita siten, että ne kiilautuivat tilanherrain maiden väliin, niin että herroille tilanomistajille oli turvattu tavattoman varmat — ja tavattoman jaloilta näyttävät — tulot syöttövahingoista y.m. perittyinä sakkoina. „Ei ole mihin kanaakaan laskea” — tämä katkera talonpoikainen totuus, tämä „hirtehishuumori” kuvaa paremmin kuin mitkään pitkä sitaatit sitä talonpoikain maanhallinnan erikoisuutta, joka ei ole tilastoilla osoitettavissa. Sanomattakin on selvää, että tämä erikoisuus on mitä puhtainta maaorjuutta niin alkuperänsä kuin sen vaikutuksenkin puolesta, mikä sillä on tilanherratalouden järjestämisen tapaan.

Siirrymme nyt tekemään loppupäätelmiä maanhallinnasta Euroopan-Venäjällä. Osoitimme tilanherrain ja talonpoikain maanhallintaolot, kummatkin erikseen otettuina. Nyt meidän on silmälaitava niitä niiden keskinäisen yhteyden kannalta. Sitä varten otamme edellä esitetyn likimääräisen numeron maavarannon suuruudesta Euroopan-Venäjällä — 280 milj. desjatiinaa — ja tarkastelemme, miten koko tämä maamäärä jakautuu erityyppisten maaomaisuuksien kesken. Minkälaisia nämä eri tyypit ovat, se osoitetaan yksityiskohtaisesti myöhemmässä esityksessä, ja nyt, rientäen vähän edelle, otamme perustyyppit vain likimääräisesti. Maaomaisuudet, jotka käsittävät alle 15 desjatiinan taloutta kohti, laskemme kuuluviksi ensimmäiseen ryhmään, jonka muodostaa maaorjuudellisen riiston painama köyhtynyt talonpoikaisto. Toisen ryhmän muodostaa keskitalonpoikaisto, jonka maaosuudet käsittävät 15—20 desjatiinaa. Kolmannen — varakas talonpoikaisto (talonpoikaisporvaristo) ja kapitalistinen maanomistus, 20:stä 500 desjatiinaan. Neljännen ryhmän muodostavat maaorjuudelliset latifundiot, — yli 500 desjatiinan. Yhdistellen näiden ryhmien puitteisiin sekä talonpoikaisen että tilanherrain maa-

omaisuuden ja pyöristäen lukuja jonkin verran * sekä tekemällä likimääräisiä arviolaskelmia (jotka olen osoittanut yksityiskohtaisesti edellä mainitussa teoksessa), saamme seuraavan kuvan maanhallinnasta Venäjällä XIX vuosisadan loppuun mennessä.

Maanhallinta Euroopan-Venäjällä XIX vuosisadan lopulla

	Omaisuuksien l u k u (miljoonissa)	Maata des- jatiinaa	Yhtä omal- suutta kohti desj.
a) Maaorjuudellisen riiston painama köyh- tynyt talonpoikaisto	10,5	75,0	7,0
b) Keskitalonpoikaisto	1,0	15,0	15,0
c) Talonpoikaistorvaristo ja kapitalistinen maanomistus	1,5	70,0	46,7
d) Maaorjuudelliset latifundiitit	0,03	70,0	2.333
<i>Kaikkiaan</i>	13,03	230,0	17,6
Jätetty jakamatta omaisuuksien suuruuden mukaan		50,0	
<i>Yhteensä</i>	13,03	280,0	21,4

Toistamme: se, että tässä esitettyjen ryhmien taloudellinen luonnehtiminen on oikea, todistetaan esityksessä tuonnempana. Ja jos tämän yleiskuvan (jonka asian luonteen vuoksi täytyy pakostakin olla vain likimääräinen) yksityiskohdat aiheuttavat arvostelua, niin pyydämme lukijaa pitämään tarkasti silmällä sitä, ettei yksityiskohtien arvostelun varjolla vietäisi salaa läpi itse asian *ytimen* kieltämistä. Ja tämä asian ydin on se, että maanhallinnan toisessa kohtiossa meillä Venäjällä on 10½ miljoonaa taloutta (noin 50-miljoonainen väestö), joilla on maata 75 milj. desjatiinaa, ja toisessa kohtiossa on *kolmekymmentä tuhatta perhettä* (noin puolitoistasataa tuhatta henkeä), joilla on maata 70 milj. desjatiinaa.

Lopettaaksemme maanhallintaa koskevan kysymyksen käsittelyn meidän on nyt siirryttävä Euroopan-Venäjän, varsinaisen Venäjän, rajojen ulkopuolelle ja tarkasteltava yleispiirteissään siirtoasutuksen merkitystä. Antaaksemme lukijalle jonkinlaisen käsityksen Venäjän valtakunnan (Suomea lukuunottamatta) koko maavarannosta käytämme hra Mertvagon esittämiä numerotietoja. Havainnollisuuden

* Esimerkiksi latifundioiden ryhmään on lisätty tilanherrojen omistamien 62 milj. desjatiinan lisäksi 5,1 milj. desjatiinaa hallitsijasuvun maita ja 3,6 milj. desjatiinaa 272:n sellaisen kauppa- ja teollisuusyhtiön maita, joista kullakin on yli 1.000 desjatiinaa.

vuoksi esitämme ne taulukon muodossa ja lisäämme niihin tiedot väestöstä vuoden 1897 väenlaskun mukaan.

	Kaikkiaan maata		Siitä		Siitä käyttömaata				Väestömäärä v. 1897	
	tuhatta nelio- virsuaa	milj. desja- tilinaa	mailla, joista ei ole mitään tietoja, milj. desj.	lueteltuja maitta milj. desj.	peltoa	niittyä	metsää	yhteensä	kaikkiaan tuhansissa	yhtiä nettovirsuaa kohti
Puolan kuningaskunnan 10 läänä	111,6	11,6	—	11,6	7,4	0,9	2,5	10,8	9.402,2	84,3
38 läänä Volgan länsipuolella	1.755,6	183,0	—	183,0	93,6	18,7	34,0	146,3	—	—
12 läänä Volgan pohjois- ja itäpuolella	2.474,9	258,0	—	258,0	22,3	7,1	132,0	161,4	—	—
Yhteensä Euroopan-Venäjän 50 läänissä	4.230,5	441,0	—	441,0	115,9	25,8	166,0	307,7	93.442,9	22,1
Kaukasia	411,7	42,9	22,1	20,8	6,5	2,2	2,5	11,2	9.289,4	22,6
Siperia	10.966,1	1.142,6	639,7	502,9	4,3	3,9	121,0	129,2	5.758,8	0,5
Keski-Aasia	3.141,6	327,3	157,4	169,9	0,9	1,6	8,0	10,5	7.746,7	2,5
Yhteensä Aasian-Venäjällä	14.519,4	1.512,8	819,2	693,6	11,7	7,7	131,5	150,9	—	—
Kaikkiaan Venäjän keisarikunnassa	18.861,5	1.965,4	819,2	1.146,2	135,0	34,4	300,0	469,4	125.640,0	6,7

Näistä numeroista näkyy selvästi, kuinka vähän vielä tiedämme Venäjän reuna-alueista. Olisi tietysti typeryyden huippu ajatella sisä-Venäjän maakysymyksen „ratkaisemista” reuna-alueiden siirtoasuttamisen tietä. On aivan epäilyksetöntä, että tällaista „ratkaisua” voivat ehdottaa vain veijarit ja että ne ristiriidat, joita on Euroopan-Venäjän vanhojen latifundioiden ja saman Euroopan-Venäjän uusien taloudenhoito- ja elämänehtojen välillä ja jotka olemme edellä osoittaneet, on „ratkaistava” tämän taikka tuon kumouksen avulla *Euroopan-Venäjällä* eikä sen ulkopuolella. Ei kysymys ole siitä, että talonpojat pelastettaisiin maaorjuudesta siirtoasutuksen avulla. Kysymys on siitä, että keskiseudun agraarikysymyksen rinnalla on olemassa siirtoasutuksen agraarikysymys. Ei kysymys ole siitä, että Euroopan-Venäjän kriisi hämättäisiin kolonisaatiokysymyksellä, vaan siitä, että osoitetaan ne turmiolliset seuraukset, joihin maaorjuudelliset latifundiot johtavat *niin* keskiseuduilla *kuin* reuna-alueillakin. Maaorjuuden jätteet Venäjän keskuksessa *jarruttavat* venäläistä siirtoasutusta.

Venäjän siirtoasutusta *ei voida* vapauttaa ja säännöstellä muuten kuin suorittamalla agraarikumous Euroopan-Venäjällä, muuten kuin vapauttamalla talonpojat maaorjuudellisten latifundioiden ikeen alta. Tämän säännöstelyn ei pidä olla virkavaltaista „huolenpitoa” siirtoasutuksesta eikä sitä „siirtoasutuksen järjestämistä”, josta liberaalis-narodnikkilaiseen leiriin kuuluvat kynäilijät mielellään puhuvat, vaan sen pitää olla niiden olosuhteiden hävittämistä, jotka tuomitsevat venäläisen talonpojan elämään pimeydessä ja tietämättömyydessä ja metsäläistymään latifundioiden omistajien ikuisessa velkaorjuudessa.

Yhdessä hra Prokopovitshin kanssa kirjoittamassaan kirjassessa („Kuinka paljon Venäjällä on maata ja kuinka sitä käytämme?”, Moskova, 1907) hra Mertvago aivan oikein osoittaa, että maanviljelyskulttuurin kohoaminen tekee kelvottomista maista kelvollisia. Akateemikot Baer ja Helmersen, jotka ovat asiantuntijoita, kirjoittivat vuonna 1845, että Taurian arot „tulevat ilmastonsa ja vedenpuutteen vuoksi *aina* kuulumaan köyhimpiin ja vaikeimmin viljeltäviin seutuihin!”³⁷. Siihen aikaan Taurian läänin väestö tuotti 1,8 milj. tshetverttiä viljaa. 60 vuoden kuluessa väestö on kaksinkertaistunut ja tuottaa nyt 17,6 milj. tshetverttiä, s.o. melkein kymmenen kertaa enemmän.

Tämä on aivan oikea ja tärkeä päätelmä, mutta hra Mertvago unohti erään asian: tärkein ehto, mikä teki mahdolliseksi Novorossijan nopean siirtoasutuksen, oli *maaorjuuden kukistuminen* Venäjän keskustassa. Vain keskiseudulla tapahtunut kumous teki mahdolliseksi asuttaa etelän nopeasti ja laajasti, amerikkalaiseen tapaan, ja teollistaa sen (etelä-Venäjän *amerikkalaisesta* kasvustahan vuoden 1861 jälkeen onkin puhuttu tavattoman paljon). Ja niin nytkin vain kumous Euroopan-Venäjällä, vain täydellinen maaorjuuden jätteiden hävittäminen siellä, talonpoikain vapauttaminen keskiaikaisten latifundioiden kuristuksesta voi *todella* avata uuden aikakauden siirtoasutuksessa.

Venäjällä kysymys siirtoasutuksesta on alistettu kysymys maan keskiseutujen agraarikysymykseen verrattuna. XIX vuosisadan loppu aseftaa etemme vaihtoehdon: joko maaorjuuden päättäväinen hävittäminen „ikivanhoissa” venäläisissä lääneissä; silloin on siirtoasutuksen nopea, laaja, amerikkalainen kehitys reuna-alueillamme taattu. Tahi agraarikysymyksen vitkuttaminen keskuksessa; silloin

on kiertämätöntä pitkällinen pysähdys tuotantovoimien kehityksessä ja maaorjuuden perinteiden säilyminen myöskin siirtolaisasutuksessa. Edellisessä tapauksessa tulee maanviljelystä harjoittamaan vapaa farmari, jälkimmäisessä tapauksessa orjuutettu maamies ja otrezkojen avulla „isännöivä” tilanherra.

II

Siirrymme tarkastelemaan tilanherratalouden organisaatiota. Yleisesti tunnettua on, että tämän organisaation peruspiirteinä on kapitalistisen järjestelmän („vapaa palkkautuminen”) yhdistyminen työllämaksujärjestelmään. Mitä sitten on tämä työllämaksujärjestelmä?

Vastataksemme tähän kysymykseen meidän on luotava silmäys tilanherratalouden maaorjuudenaikaiseen organisaatioon. Kaikille on tunnettua, mitä maaorjuus oli oikeudelliselta, hallinnolliselta ja elinolojen kannalta. Mutta perin harvoin syvennytään kysymykseen, millainen oli tilanherrain ja talonpoikain välisten taloudellisten suhteiden olemus maaorjuuden aikana. Tilanherrat antoivat silloin maata talonpoikien käyttöön. Toisinaan he antoivat talonpojille lainaksi muitakin tuotannonvälineitä, esim. tarvepuuta, karjaa j.n.e. Mikä merkitys oli sillä seikalla, että maaorjatalonpoikain käyttöön annettiin tilanherrain maata? Maaosuus oli silloin *työpalkan muoto*, puhuaksemme nykyaikaisia suhteita vastaavasti. Kapitalistisessa tuotannossa työläiselle maksetaan työpalkka rahassa. Kapitalistin voitto realisoituu rahamuotoon. Välttämätön työ sekä lisätyö (s.o. työ, joka korvaa työläisen ylläpidon, ja työ, joka tuottaa kapitalistille maksamattoman lisäarvon) liittyvät toisiinsa yhdeksi työprosessiksi tehtaassa, yhdeksi tehdastyöpäiväksi j.n.e. Toisin on asianlaita veropäivätyötaloudessa. Välttämätön työ ja lisätyö ovat olemassa siinäkin, samoin kuin ne ovat orjataloudessakin. Mutta nämä molemmat työn lajit ovat erotetut toisistaan ajallisesti ja paikkaan nähden. Maaorjatalonpoika tekee kolme päivää työtä tilanherralle ja kolme päivää itselleen. Tilanherralle hän tekee työtä kartanon maalla taikka on kartanon viljatöissä. Omaksi hyväkseen hän tekee työtä hallussaan olevalla maapalstalla itse hankkien itseään ja perhettään varten sen

viljan, joka tarvitaan työvoiman ylläpitämiseksi tilanherraa varten.

Maaorjuuteen eli veropäivätyöhön perustuva talousjärjestelmä on siis yhtäläinen kapitalistisen talousjärjestelmän kanssa siinä suhteessa, että molemmissa työntekijä saa vain välttämättömän työn antaman tuotteen ja luovuttaa lisätyön tuotteen maksutta tuotannonvälineiden omistajalle. Sen sijaan maaorjatalousjärjestelmä eroaa kapitalistisesta järjestelmästä kolmessa allaseuraavassa suhteessa. Ensiksikin, maaorjatalous on luontoistaloutta, kun taas kapitalistinen talous on rahataloutta. Toiseksi, maaorjataloudessa riistämiskeinona on työntekijän *kiinnittäminen* maahan siten, että hänelle annetaan maaosuus, kapitalistisessa taloudessa taas työntekijän vapauttaminen maasta. Saadakseen tuloa (s.o. lisätuotteen) maaorjanomistaja-tilanherralla pitää olla maallaan talonpoika, jolla on maapalsta, työkalusto, karjaa. Maaton ja hevoseton talonpoika, jolla ei ole omaa taloutta, ei kelpaa maaorjuusriiston kohteeksi. Saadakseen tuloa (voittoa) kapitalisti tarvitsee nimenomaan maatonta työntekijää, jolla ei ole omaa taloutta ja jonka on pakko myydä työvoimaansa vapailla työmarkkinoilla. Kolmanneksi, maapalstan saaneen talonpojan pitää olla *henkilökohtaisesti riippuvainen* tilanherrasta, sillä kun hänellä on maata käytössään, hän ei mene kartanon töihin muuten kuin *pakosta*. Talousjärjestelmä synnyttää tässä „ei-taloudellisen pakotuksen”, maaorjuuden, juridisen riippuvaisuuden, vajaaoskudellisuuden j.n.e. „lhanteellinen” kapitalismi sen sijaan on mitä täydellisintä vapailla markkinoilla vallitsevaa sopimusvapautta — omistajan ja proletaarin välillä.

Vain tehtyämme itsellemme aivan selväksi tämän maaorjatalouden eli, mikä on aivan samaa, veropäivätyötalouden olemuksen voimme käsittää työllämaksun paikan ja merkityksen historiassa. Työllämaksu on veropäivätöiden suoranaista ja välitöntä perua. Työllämaksu on siirtymistä veropäivätöistä kapitalismiin. Työllämaksu on olemukseltaan sitä, että talonpojat muokkaavat tilanherran maita *omilla työvälineillään* maksusta, jonka he saavat osaksi rahassa ja osaksi luonnossa (he maksavat työllään maaosuudesta, otrezkoista, laidunmaista, talvellisista veloistaan j.n.e.). Kahdaviiljelyksen nimellä tunnettu talouden muoto on eräs työllämaksun laji. Tilanherrain työllämaksutaloudelle on *välttämätöntä*, että on olemassa talonpoika, jolle

on annettu maata ja jolla on vaikkapa kehnompikin elävä ja kuollut inventaari; edelleen on välttämätöntä, että tämä talonpoika on puutteen ahdistama ja suostuu menemään velkaorjuuteen. Työllämaksun ehdottomana seuralaisena on velkaorjuus vapaan palkkauksen asemesta. Tilanherra ei esiinny siinä yrittäjä-kapitalistina, jonka hallussa ovat rahat ja kaikki työvälineet kokonaisuudessaan. Työllämaksun oloissa tilanherra esiintyy koronkiskurina, joka käyttää hyväkseen naapurinaan olevan talonpojan hätää ja ostaa hänen työnsä pilkkahinnasta.

Näyttääksemme sen havainnollisemmin otamme maanviljelysdepartementin tiedot — tietolähteen, jota ei millään voida epäillä pahansuopaisuudesta herroja maanomistajia kohtaan. Tunnettu julkaisu „Vapaa palkkatyö taloudessa” j.n.e. (V vihko, „Maataloudell. ja tilastoll. tietoja *isänniltä* saadun aineiston mukaan”. Pietari, 1892)³⁸ tarjoaa tietoja keskiseltä mustanmullan seudulta 8 vuodelta (1883—1891): keskimaksuksi yhden syysviljadesjatiinan täydellisestä muokkauksesta talonpojan kalustolla on katsottava 6 ruplaa. Mutta jos lasketaan, paljonko samat työt maksavat vapaalla palkkatyöllä teetettyinä, niin tulokseksi saadaan,— sanotaan tuossa samassa julkaisussa,— että yksistään jalkamiehen työ tekee 6 ruplaa 19 kopeekkaa, *ottamatta huomioon* hevostyötä; sitä taas ei voida arvioida 4 ruplaa 50 kop. pienemmäksi (siteeraamme julkaisu, s. 45; „Kapitalismin kehitys Venäjällä”, s. 141 *). Vapaa-seen palkkatyöhön perustuva hinta on siis 10 ruplaa 69 kopeekkaa, työllämaksuun perustuva sen sijaan — 6 rpl. Kuinka tämä ilmiö on selitettävissä, jos se ei ole mikään tilapäinen eikä yksityinen tapaus, vaan normaalin ja tavallisen ilmiö? Sellaiset sanat kuin „velkaorjuus”, „koronkiskonta”, „kiristys” j.n.e. kuvastavat sopimuksen muotoa ja sen luonnetta, mutta eivät selitä sen taloudellista olemusta. Kuinka talonpoika voi monien vuosien kuluessa suorittaa 6 ruplasta sellaisen työn, mikä maksaa 10 rpl. 69 kop.? Talonpoika *voi* tehdä niin sen vuoksi, että hänen maaosuutensa peittää osan talonpoikaisperheen menoista ja *tekee mahdolliseksi* alentaa työpalkkaa „vapaan palkkatyön” normia alhaisemmaksi. Talonpojan on pakko tehdä täten nimenomaan sen vuoksi, että hänen kurja maaosuu-

* Ks. Teokset, 3. osa, s. 171. *Tolm.*

tensa sitoo hänet naapurina olevaan tilanherraan eikä anna mahdollisuutta elää omasta taloudestaan. Ja on ymmärrettävää, että tällainen ilmiö ei voi olla „normaali” muuna kuin kapitalismin suorittaman veropäivätöiden syrjäyttämisen prosessin yhtenä renkaana. Sillä tällaisten olosuhteiden vuoksi talonpoika joutuu ehdottomasti taloudelliseen häviöön ja muuttuu vähitellen, mutta varmasti proletaariksi.

Tässä on vielä samanluontoisia, mutta jonkin verran täydellisempiä tietoja Saratovin kihlakunnasta. Keskihinta yhden desjatiinan muokkauksesta yhdessä viljan leikkuun, kuljetuksen ja punnin kanssa on talvipestauksessa ja maksettaessa työpalkasta 80—100% etukäteen — 9,6 ruplaa. Maksettaessa peltomaan vuokra työllä — 9,4 ruplaa. Mutta kun käytetään vapaata palkkatyötä — 17½ ruplaa! Työllämaksulla teetettäessä tulee viljan leikkuu ja poisveto maksamaan 3,8 ruplaa desjatiinalta, vapaalla palkkatyöllä teetettäessä 8½ ruplaa j.n.e. Jokainen näistä numeroista sisältää pitkän kertomuksen talonpoikain loputtomasta puutteesta, velkaorjuudesta ja köyhtymisestä. Jokainen näistä numeroista todistaa sitä, miten *eläviä* ovat maanorjuudellinen riisto ja veropäivätyöjärjestelmän jätteet Venäjällä XIX vuosisadan lopulla.

Työllämaksujärjestelmän levinneisyyttä on sängen vaikea luetteloida. Tavallisesti on asianlaita niin, että tilanherrataloudessa yhdistyvät toisiinsa sekä työllämaksu- että kapitalistinen järjestelmä, joita sovelletaan erilaisissa maanviljelysoperaatioissa. Vähäinen osa maasta muokataan tilanherran kalustolla ja palkkatyöläisten voimin. Suurin osa maasta annetaan talonpojille vuokralle, kahdaviiljelykseen, työllämaksua vastaan. Tässä muutamia esimerkkejä, jotka olemme lainanneet hra Kaufmannin perusteellisesta teoksesta, johon hän on kokoillut uusimpia tietoja yksityisomistuksellisesta taloudesta*. Tulan lääni (tiedot ovat vuosilta 1897—1898) — „tilanherrat harjoittavat edelleenkin vanhaa kolmivuoroviljelystä... etämaat ovat talonpoikain käytössä”; maanomistajain maiden muokkaus on mitä epätydyttävintä. Kurskin lääni: „...,maan antaminen talonpojille desjatiinoittain, mikä on edullista korkeiden hintojen vuoksi..., on johtanut maan ehtymiseen”. Voronezhin lääni:

* „Agraarikysymys”. Dolgorukovin ja Petrunkevitshin kustantama, II osa. Moskova, 1907, ss. 442—628: „Yksityisen maanomistuksen kulttuurillista ja taloudellista merkitystä koskevasta kysymyksestä”.

...keskisuurien ja pienien tilojen omistajat „suurelta osalta hoitavat taloutta yksinomaan talonpoikain kaluston avulla taikka sitten antavat tiluksensa vuokralle... useimmissa talouksissa käytetään sellaista menetelmiä, joille on kuvavaa kaikkinaisten parannusten puuttuminen”.

Tällaiset lausunnot osoittavat meille, että XIX vuosisadan loppuun voidaan soveltaa täydellisesti sitä yleistä luonnekuvaa, joka on annettu Euroopan-Venäjän eri lääneistä työllämaksujärjestelmän tai kapitalistisen järjestelmän vallitsevaisuuden kannalta ja jonka hra Annenski on antanut kirjassaan „Satojen ja viljanhintojen vaikutus j.n.e.”. Esitämme tämän luonnekuvan taulukon muodossa:

	Läänien lukumäärä Mustanmullan vyöhykkeellä	Ei-mustan- mullan vyöhykkeellä	Yhteensä	Yksityisomistajilla kaikkiaan viljelmiä (tuh. desj.)
I. Läänejä, joissa on vallitsevana kapitalistinen järjestelmä	9	10	19	7.407
II. Läänejä, joissa on vallitsevana sekajärjestelmä	3	4	7	2.222
III. Läänejä, joissa on vallitsevana työllämaksujärjestelmä	12	5	17	6.281
<i>Kaikkiaan</i>	24	19	43	15.910

Mustanmullan vyöhykkeellä on työllämaksu siis ehdottomasti vallitsevana, mutta se jää taka-alalle kaikissa niissä 43 läänissä, jotka sisältyvät tähän taulukkoon. Tässä yhteydessä on tärkeää todeta, että I ryhmään (kapitalistinen järjestelmä) kuuluvat juuri sellaiset paikkakunnat, jotka eivät ole keskiselle maanviljelysseudulle luonteenomaisia: Itämerenmaakunnat, lounaiset (sokerijuurikkaan viljelys-alue), eteläiset ja molemmat pääkaupunkiläänit.

Miten työllämaksu vaikuttaa tuotantovoimien kehitykseen maanviljelyksessä, siitä puhuu kaunopuheista kieltä hra Kaufmannin teokseen koottu aineisto. „Ei voi olla epäilystäkään”, luemme siitä, „että talonpoikainen pienmaanvuokraus ja kahdaviiljelys ovat yhtenä niistä tekijöistä, jotka eniten jarruttavat maatalouden edistystä”... Poltavan läänin maataloudellisissa tilannekatsauksissa todetaan jatkuvasti, että „vuokraajat muokkaavat maata huonosti, kylvävät huonolla siemenellä, päästävät maan rikkaruohottumaan”.

Mohilevin läänissä (vuonna 1898) „kahdaviiljelyksestä johtuvat haitat jarruttavat kaikkien parannusten tekoa taloudessa”. Skopshtshina³⁹ on yhtenä pääsyynä siihen, että „maatalous Dneprin kihlakunnassa on siinä tilassa, ettei voida edes ajatella minkäänlaisten uudistusten ja parannusten tekoa”. „Aineistomme”, kirjoittaa hra Kaufmann (s. 517), „tarjoavat meille joukon selviä osoituksia siitä, että vieläpä saman maatalan puitteissakin vuokramailla säilyvät edelleenkin vanhat, jo aikansa eläneet taloudenhoitomuodot, samalla kun omassa viljelyksessä olevilla mailla on jo otettu käyntöön uusia, parannettuja viljelysjärjestelmiä”. Vuokramailla säilyi esimerkiksi kolmi- vuoroviljelys toisinaan jopa ilman karjanlannan käyttöä,— mutta ekonomiaain * viljelmillä on käytännössä monivuoroi- set viljelysjärjestelmät. Kahdaviiljelys jarruttaa heinä- viljelystä, estää lannoituksen leviämistä ja hidastuttaa parhaiden maataloustyövälineiden käyttöä. Kaiken tämän seuraukset näkyvät havainnollisesti satotuloksia koskevissa tiedoissa. Tässä esimerkki eräästä Simbirskin läänin lati- fundiosta: ruista saadaan ekonomiaain viljelmillä 90 puutaa desjatiinalta, vehnää 60 puutaa ja kauraa 74 puutaa, mutta kahdaviiljelysmailla 58—28—50 puutaa. Tässä yleiset tiedot koko kihlakunnan alueelta (Nizhni Novgorodin läänin Gorbatovin kihlakunta):

Rukiin satoisuus desjatiinalta puudissa

Maaperäluokat	Osuusmaat	Yksityisomistukselliset maat		Vuokramaat
		Ekonomiset viljelmät	Kahdaviiljel. olevat maat	
I	62	74	—	44
II	55	63	49	—
III	51	60	50	42
IV	48	69	51	51
<i>Keskimäärin kaikissa luokissa</i>	54**	66	50	45**

Siis *tilanherrain* maat, joita viljellään maaorjuuden aikaisin tavoin (kahdaviiljelys ja vähäiset vuokrapalstat), **antavat pienemmän** sadon kuin osuusmaat! Tämä on erittäin suurimerkityksellinen tosiasia, sillä se todistaa kumoamatto- masti, että pää- ja perussyynä Venäjän maatalouden takapajuisuuteen, koko kansantalouden pysähdystilaan

* Ekonomia — kapitalistisesti hoidettu tilanherratalous. *Suom.*

** Hra Kaufmannilla, sivulla 521, on nähtävästi painovirhe näissä kahdessa **luvussa.**

ja maanviljelijän sellaiseen alennustilaan, jollaista maailmassa ei ole ennen nähty, on *työllämaksujärjestelmä*, s.o. maaorjuuden suoranaisten jäte. Mitkään lainat, mitkään maanparannukset, mitkään talonpojan „auttaminen”, mitkään „avustus”-toimenpiteet, joista virkamiehet ja liberaalit niin mielellään puhuvat, eivät anna mitään vakavia tuloksia niin kauan, kun säilyy maaorjuuden aikaisten latifundioiden, perinnäistapojen ja talousmuotojen aiheuttama sorto. Ja päinvastoin, agraarikumous, joka hävittää tilanherrain maanomistuksen ja hajottaa vanhan keskiaikaisen kyläyhteisön (esimerkiksi maan kansallistaminen hajottaa sen, muttei poliisimaisesti, virkavaltaisesti), muodostuisi ehdottomasti perustaksi erittäin nopealle ja todella laajamittaiselle edistykselle. Kahdaviiljelys- ja vuokramaiden uskomattoman alhainen satoisuus johtuu työjärjestelmästä: „kartanoherran hyväksi”. Jos tuo sama, nykyinen maanviljelijä vapautuisi tekemästä työtä „kartanoherran hyväksi”, niin silloin eivät kohoaisi vain näiden maiden satotulokset, vaan kiertämättä kohoaisi myös osuusmaidien satoisuus jo yksistään sen ansiosta, että hävitettäisiin talouden haittana olevat maaorjuudelliset esteet.

Nykyisenkin asiointilan vallitessa tapahtuu tietysti yksityisomistuksellisen talouden kapitalistista edistystä, mutta se on tavattoman hidasta ja rasittaa kiertämättä Venäjää pitkiksi ajoiksi „villin tilanherran” poliittisella ja yhteiskunnallisella herruudella. Tarkastelemme nyt, missä tämä edistys ilmenee, ja yritämme määritellä sen eräitä yleisiä tuloksia.

Se, että „ekonomioiden” viljelmien, s.o. kapitalistisesti viljeltyjen tilanherrain maiden, satoisuus on suurempi kuin talonpoikaisten maiden, osoittaa kapitalismin tuovan teknillistä edistystä maanviljelykseen. Tämä edistys johtuu siirtymisestä työllämaksujärjestelmästä vapaan palkkatyön järjestelmään. Talonpoikaisten köyhtyminen, hevosettomiksi joutuminen, työkaluston menetys, maanviljelijän proletarisoituminen *pakottavat* tilanherroja siirtymään töiden suorittamiseen omalla kalustollaan. Maataloudessa aletaan käyttää yhä enemmän koneita, jotka kohottavat työn tuottavuutta ja johtavat kiertämättä puhtaasti kapitalististen tuotantosuhteiden kehittymiseen. Vuosina 1869—1872 Venäjälle tuotiin maatalouskoneita ulkomailta 788 tuhannen ruplan arvosta, vuosina 1873—1880 2,9 milj. rupl., vuo-

sina 1881—1888 4,2 milj. rpl., vuosina 1889—1896 3,7 milj. rpl. ja vuosina 1902—1903 15,2—20,6 milj. ruplan arvosta. Maatalouskoneiden tuotanto Venäjällä määriteltiin (osapuilleen, jokseenkin summittaisten tehdastilastojen mukaan) vuonna 1876 2,3 milj. ruplaksi, vuonna 1894 9,4 milj. ruplaksi, ja vuosina 1900—1903 se määriteltiin 12,1 milj. ruplaksi. Kiistämätöntä on, että nämä numerot todistavat maanviljelyksessä tapahtuvan edistystä ja tietysti juuri kapitalistista edistystä. Mutta yhtä kiistämätöntä on sekin, että tämä edistys on tavattoman hidasta siihen verrattuna, mikä on mahdollista nykyaikaisessa kapitalistisessa valtiossa: esimerkkinä siitä on Amerikka. Kesäkuun 1 p:nä 1900 suoritettun luetteloinnin mukaan Yhdysvalloissa farmien hallussa oli 838,6 milj. eekkeriä maata, s.o. noin 324 milj. desjatiinaa. Farmien lukumäärä oli 5,7 milj., joten yhtä farmia kohti tulee keskimäärin 146,2 eekkeriä (noin 60 desj.). Ja näitä farmareita varten tuotettiin vuonna 1900 maanviljelysvälineitä 157,7 miljoonan dollarin arvosta (v. 1890 145,3 milj. doll. ja v. 1880 62,1 milj. dollarin arvosta)*. Venäjän numerot ovat näihin verrattuina naurrettavan pieniä, ja pieniä ne ovat siksi, että maorjuudelliset latifundiot ovat meillä suuria ja voimakkaita.

Maanviljelysministeriö suoritti viime vuosisadan 90-luvun keskivaiheilla erikoisen kyselyn parannetun maatalouskaluston suhteellisesta levinneisyydestä maanomistajain ja talonpoikain keskuudessa. Yhteenvedot tämän kyselyn antamista tuloksista, jotka hra Kaufmann on esittänyt yksityiskohtaisesti, voimme esittää seuraavan taulukon muodossa:

A l u e e t	Parannetun maatalouskaluston laajaa käyttöä ilmalseva prosenttiluku	
	Maanomistajilla	Talonpojilla
Keskinen maanviljelysalue	20—51	8—20
Keski Volgan	18—66	14
Novorossijan.....	50—91	33—65
Valko-Venäjän	54—86	17—41
Ozeryn	24—47	1—21
Moskovan ympäristö	22—51	10—26
Teollisuusalue	4—8	2

* „Abstract of the Twelfth Census“. 1900, Third Edition, Washington, 1904, pages 217 and 302 — agricultural implements („Katsaus kahdenteentoista väenlaskuun“, 1900, 3. painos. Washington, 1904, s. 217 ja 302 — maatalouskalusto. Toim.).

Keskimääräksi kaikilla näillä seuduilla saamme tilanherroilla 42% ja talonpojilla 21%.

Mitä tulee karjanlannan käytön levinneisyyteen, niin kaikki tilastotiedot osoittavat samoin kumoamattomasti sen, „että maanomistajain talous on siinä suhteessa ollut koko ajan ja on yhä vieläkin paljon edellä talonpoikaistaloudesta” (Kaufmann, s. 544). Enemmänkin: reforminjälkeisellä Venäjällä oli levinnyt sängen laajalle sellainen ilmiö, että tilanherrat ostivat lantaa talonpojilta. Se oli jo tulos talonpojan äärimmäisestä puutteesta. Viime aikana tämä ilmiö on häviämässä.

Ja lopuksi, on olemassa tarkat ja laajat heinäviljelyn levinneisyyttä kuvastavat tilastotiedot, jotka niinkään luonnehtivat maanviljelystekniikan tasoa tilanherran ja talonpojan taloudessa (Kaufmann, s. 561). Tässä tärkeimmät yhteenvedot:

Vuodet	Rehuheinän kyivö Euroopan-Venäjällä	
	Talonpojilla	Maanomistajilla
1881	49,8 tuh. desj.	491,6 tuh. desj.
1901	499,0 „ „	1.046,0 „ „

Mikä on seurauksena kaikista näistä eroavaisuuksista tilanherrain talouden ja talonpoikain talouden välillä? Siitä voimme tehdä päätelmiä ainoastaan satoisuustilastojen nojalla. Satoisuus koko Euroopan-Venäjällä oli 18 vuoden aikana (1883—1900) keskimäärin seuraava (tshetverteissä):

	Ruis	Syys- vehnä	Kevät- vehnä	Kaura
Maanomistajilla	6,0	5,75	5,0	8,5
Talonpojilla	5,0	5,0	4,25	7,0
Erotus	16,7%	13,0%	15,0%	17,6%

Hra Kaufmann on aivan oikeassa sanoessaan, että tämä erotus „ei ole kovinkaan suuri” (s. 592). Tässä on otettava huomioon paitsi sitä, että v. 1861 talonpojille jätettiin *kehnoimmat maat*, myös se, että koko talonpoikaista koskevien yleisten keskimääräisten lukujen takana piilee (kuten pian näemme) suuria eroavaisuuksia.

Yleinen johtopäätös, joka meidän on tehtävä tilanherratalouden tarkastelusta, on seuraava. Kapitalismi aivan ilmeisesti raivaa itselleen tietä tällä alalla. On tapahtumassa siirtyminen veropäivitytaloudesta vapaaseen palk-

katyöhön perustuvaan talouteen. Kaikilla aloilla on aivan selvästi havaittavissa kapitalistisen maanviljelyksen teknillinen edistys työllämaksuun perustuvaan ja pieneen talonpoikaiseen maanviljelykseen verraten. Mutta nykyaikaisen kapitalistisen maan edistykseksi tämä edistys on tavattoman hidasta. Ja XIX vuosisadan loppu tapaa Venäjällä mitä jyrkimmän ristiriidan koko yhteiskuntakehityksen tarpeiden ja maaorjuuden välillä, joka aatelisten tilanherralatifundioiden muodossa, työllämaksujärjestelmään perustuvan taloudenhoidon muodossa on Venäjän elämässä taloudellisen kehityksen jarruna sekä sorron, raakalaisuuden ja lukemattomissa muodoissa esiintyvän väkivallan alkulähteenä.

III

Talonpoikaistalous on nykyajan agraarikysymyksen keskeisin kohta Venäjällä. Osoitimme ylempänä, minkälaiset ovat talonpoikaisen maanhallinnan olosuhteet, ja nyt meidän on ryhdyttävä tarkastelemaan talonpoikaistalouden organisaatiota — ei sanan teknillisessä, vaan sen poliittisessä ja taloudellisessa mielessä.

Ensi sijalla kohtaamme siinä kysymyksen talonpoikaisyhteisöstä. Sitä on käsitelty tavattoman laajasti kirjallisuudessa, ja yhteiskunnallisen ajattelumme narodnikkilainen suunta sitoo maailmankatsomuksensa peruskohdat tämän „tasasuhtaistamis”-laitoksen kansallisiin erikoisuuksiin. Tämän johdosta on ennen kaikkea huomautettava, että venäläistä maayhteisöä koskevassa kirjallisuudessa punoutuvat alituisesti toisiinsa ja hyvin usein sotketaan toisiinsa kysymyksen kaksi eri puolta: toisaalta maanviljelystä ja elinoloja koskeva puoli ja toisaalta sen poliittinen ja taloudellinen puoli. Useimmissa yhteisöä käsittelevissä teoksissa (V. Orlov, Trirogov, Keussler, V. V.)⁴⁰ kysymyksen ensimmäiselle puolelle omistetaan niin paljon tilaa ja huomiota, että sen toinen puoli jää kokonaan varjoon. Kuitenkin tällainen menettely on peräti väärä. On aivan epäilyksetöntä, että Venäjän maanhallintasuhteet ovat omalaatuisensa verrattuna minkä muun maan maanhallintasuhteisiin tahansa, mutta ei ole olemassa kahta puhtaasti kapitalististaakaan, yleisesti kapitalistiseksi tunnustettua maata, jotka eivät eroaisi toisistaan yhtä huomattavasti agraariolojen.

maanhallintasuhteiden historian, maanomistuksen ja maankäytön muotojen y.m. puolesta. Se, mikä on antanut Venäjän maayhteisöä koskevalle kysymykselle sen merkityksen ja kärkevyyden, se, mikä XIX vuosisadan toiselta puoliskolta alkaen on erottanut toisistaan yhteiskunnallisen ajattelumme kaksi perussuuntaa — narodnikkilaisen ja marxilaisen, — ei ole lainkaan kysymyksen se puoli, joka koskee maanviljelystä ja elinoloja. Mahdollisesti paikallisten tutkijain tulikin kiinnittää siihen suurta huomiota ottaakseen kaikin puolin huomioon maanviljelysolojen paikalliset erikoisuudet ja torjuakseen myös virkavallan moukkamaiset, suorastaan julkeat yritykset saada aikaan pikkumaista, poliisihengen läpitunkemaa säännöstelyä. Mutta ei ainakaan taloustieteilijän sovi missään tapauksessa hämätä erilaisten uusintajakojen, niiden tekniikan y.m. tutkimisella kysymystä siitä, mitä *taloustyyppejä* yhteisön *sisällä* muodostuu, miten nämä tyytit kehittyvät, millaisiksi muodostuvat suhteet työläisiä palkkaavien sekä sekalaisiin töihin palkkautuvien välillä, varakkaiden ja köyhälistön välillä, talouttaan parantavien ja teknillisiä uudistuksia käytäntöön ottavien sekä köyhtyvien, taloutensa hylkäävien, maaseudulta pakenevien välillä. Epäilemättä juuri tämän totuuden tajuaminen saattoikin zembstvotilastoja tekevät tilastotieteilijämme, — jotka ovat antaneet verrattoman arvokasta Venäjän kansantalouden tutkimusaineistoa, — siirtymään viime vuosisadan 80-luvulla talonpoikain *virallisesta* ryhmittämisestä yhteisöjen ja maosuuden mukaan sekä miespuolisten henkikirjoitettujen eli läsnäolevien lukumäärän mukaan ainoaan tieteelliseen ryhmittelyyn talouksien *taloudellisen varallisuuden* mukaan. Muistutamme, että niihin aikoihin, jolloin erittäin suuresti harrastettiin Venäjän talouden tutkimista, sellainenkin kirjailija kuin hra V. V., joka on tässä kysymyksessä „puoluekantainen”, tervehti kaikesta sydämestään „paikallistilastojen julkaisun uutta muotoa” (hra V. V:n kirjoituksen otsikko „Severnyi Vestnikissä”⁴¹ vuodelta 1885, № 3) ja lausui: „numero-tietoja ei pidä sitoa sellaiseen talonpoikaiston mitä erilaisimpia taloudellisia ryhmiä käsittävään agglomeraattiin kuin kylä tahi yhteisö, vaan itse näihin ryhmiin”.

Kyläyhteisömmme peruspiirteenä, joka antoi sille narodnikkien silmissä niin erikoisen merkityksen, on maankäytön

tasasuhtaisuus. Sivuutamme kokonaan kysymyksen siitä, millä tavalla kyläyhteisö saa aikaan tämän tasasuhtaisuuden, ja käymme suoraan käsiksi taloudellisiin tosiasioihin, tämän tasasuhtaisuuden tuloksiin. Kaiken osuusmaan jakautuminen Euroopan-Venäjällä, kuten olemme edellä osoittaneet tarkkojen numerotietojen pohjalla, ei ole läheskään tasasuhtainen. Eikä myöskään maan jakautumisella eri talonpoikaisryhmien, eri kylien talonpoikien, vieläpä samassakin kylässä asuvien talonpoikien kesken, jotka ovat eri tilanherrojen („entisiä”) talonpoikia, ole mitään yhteistä tasasuhtaisuuden kanssa. Vain pienten kyläyhteisöjen sisällä uudelleenjakojen koneisto luo tasasuhtaisuuden näissä vähäisissä itseensä sulkeutuneissa liitoissa. Mutta tarkastelkaamme zemstvolilastotietoja osuusmaiden jakautumisesta talouksien kesken. Tällöin meidän ei tietenkään pidä ottaa talouksien ryhmittelyä perheen suuruuden eikä työntekijäin lukumäärän mukaan, vaan ehdottomasti eri talouksien *taloudellisen varallisuuden* (kylvöalan, työjuhlien lukumäärän, lehmien lukumäärän y.m.) mukaan, sillä pienmaanviljelyksen kapitalistisen kehityksen koko olemus on siinä, että se synnyttää ja voimistaa patriarkallisten liittojen sisällä omistuksellista eriarvoisuutta, ja edelleen siinä, että se muuttaa tavallisen eriarvoisuuden kapitalistiseksi suhteiksi. Hämäisimme siis uuden taloudellisen kehityksen kaikki erikoisuudet, elleimme asettaisi päämääräksi tutkia niitä eroavaisuuksia, joita talonpoikaiston keskuudessa ilmenee erikoisesti taloudellisessa varallisuudessa.

Otamme aluksi yhden tyypillisen kihlakunnan (zemstvo-tilaston talouksittain suorittamat tutkimukset ja yksityiskohtaiset yhdistellyt taulukot on tehty kihlakunnittain) ja esitämme sitten perustelut, jotka saattavat meidät sovelta-
maan meitä kiinnostavat johtopäätökset koko Venäjän talonpoikaistoon. Aineiston otamme „Kapitalismin kehityksestä”, II luku*.

Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa, jossa talonpoikain maanomistus on yksinomaan yhteisöomistuksellista, jakautuvat osuusmaat seuraavalla tavalla:

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 51—158. *Toim.*

	Yhtä taloutta kohti	
	Mies- ja naispuol. henkilöitä	Osuusmaata desj.
Maata muokkaamattomia	3,5	9,8
Korkeint. 5 desj. muokkaavia ...	4,5	12,9
5—10 " "	5,4	17,4
10—20 " "	6,7	21,8
20—50 " "	7,9	28,8
Yli 50 " "	8,2	44,6
<i>Kaikkiaan</i>	5,5	17,4

Näemme, että rinnan talouksien taloudellisen varallisuuden kohoamisen kanssa ehdottomasti suurenee säännöllisesti myöskin perhe. On selvää, että suuriperheisyys on yksi talonpoikaisen hyvinvoinnin tekijöitä. Se on kiistämätöntä. Kysymys on vain siitä, minkälaisiin yhteiskunnallis-taloudellisiin suhteisiin tämä hyvinvointi johtaa koko kansantalouden nykyoloissa. Mitä osuusmaahan tulee, niin näemme sen jaossa epätasaisuutta, joskaan ei kovin huomattavaa. Mitä varakkaampi on talonpoikaistalous, sitä enemmän osuusmaata tulee *yhtä asukasta kohti*. Alimmassa ryhmässä tulee alle 3 desj. osuusmaata jokaista mies- ja naispuolista henkilöä kohti; seuraavissa ryhmissä lähes 3 desjatiinaa — kolme desj.— lähes 4 desj.— neljä ja vihdoin viimeisessä, korkeimmassa ryhmässä tulee yli 5 desj. osuusmaata yhtä mies- ja naispuolista henkilöä kohti. Siis suuriperheisyys ja se, että näille perheille on turvattu eniten osuusmaata, on talonpoikain *pienen vähemmistön* vaurauden perustana. Sillä kahteen ylimpään ryhmään kuuluu vain *yksi kymmenesosa* talouksien kokonaismäärästä. Tässä talouksien lukumäärän, väkiluvun ja osuusmaan jakaantumisen väliset prosenttisuhteet:

Talousryhmät	Yleismäärästä prosentelissa		
	Talouksia	Mies- ja nais- puol. väestöä	Osuusmaata
Maata muokkaamattomia	10,2	6,5	5,7
Korkeint. 5 desj. muokkaavia ...	30,3	24,8	22,6
5—10 " "	27,0	26,7	26,0
10—20 " "	22,4	27,3	28,3
20—50 " "	9,4	13,5	15,5
Yli 50 " "	0,7	1,2	1,9
<i>Kaikkiaan</i>	100,0	100,0	100,0

Näistä numeroista näkyy selvästi, että osuusmaan jakaantumisessa on olemassa suhteellisuutta ja että me otamme huomioon yhteisöllisen taseasuhtaisuuden tuloksen. Eri väestöryhmien ja osuusmaan eri ryhmien osalle tulevat prosenttiluvut ovat melko lähellä toisiaan. Mutta tässäkin alkaa jo ilmetä eri talouksien taloudellisen varallisuuden vaikutus: alimmissa ryhmissä maata koskeva prosenttiluku on *pienempi* kuin väestöä koskeva prosenttiluku, ylemmissä ryhmissä — *suurempi*. Eikä tämä ole mikään yksinäinen, vain yhtä kihlakuntaa koskeva ilmiö, vaan se on yleinen ilmiö koko Venäjällä. Edellä mainitussa teoksessa olen tehnyt yhteenvedot Venäjän mitä erilaisimpien seutujen 7 läänin 21 kihlakuntaa koskevista samankaltaisista tiedoista. Nämä tiedot, jotka koskevat puolta miljoonaa talonpoikaistaloutta, osoittavat, että kaikkialla vallitsevat samanlaiset suhteet. Varakkaisiin talouksiin, joita on 20%, kuuluu 26,1%—30,3% väestöstä ja niillä on osuusmaasta 29,0%—36,7%. Köyhimpiin talouksiin, joita on 50%, kuuluu 36,6%—44,7% väestöstä ja niillä on osuusmaasta 33,0%—37,7%. Osuusmaan jakautumisessa ilmenee kaikkialla suhteellisuus, ja samaan aikaan kaikkialla on havaittavissa, että yhteisö antaa *perään* talonpoikaistorvariston suuntaan; poikkeamiset suhteellisuudesta ovat kaikkialla poikkeamia talonpoikaiston ylimpien ryhmien hyväksi.

Niin muodoin olisi paha virhe, jos luultaisiin, että tutkiesamme talonpoikaiston ryhmittymistä taloudellisen varallisuuden mukaan me jätämme huomioon ottamatta kyläyhteisön „taseasuhtaistavan” vaikutuksen. Aivan päinvastoin, tarkkojen tietojen pohjalla me juuri otammekin huomioon tämän taseasuhtaisuuden todellisen taloudellisen merkityksen. Me juuri osoitamme, kuinka pitkälle tämä taseasuhtaisuus ulottuu, mihin koko maiden uusintajakojen järjestelmä *loppujen lopuksi* johtaa. Olkoonpa niinkin, että tämän järjestelmän mukaan saadaan parhaiten jaetuksi erilaatuiset maat ja erilaiset hyötymaat, mutta se tosiasia, että talonpoikaiston varakkaiden ryhmien yliote köyhimmistä ilmenee *myöskin* osuusmaiden jakaantumisessa, on kiistämätön. Muiden maiden, ei-osuusmaiden, jakaantuminen on verrattomasti epätasaisempaa, kuten heti näemme.

On tunnettua, mikä merkitys on maanvuokrauksella talonpoikaistaloudessa. Maanpuute synnyttää tällä pohjalla

tavattoman monenlaisia orjuuttavien suhteiden muotoja. Kuten edellä jo sanoimme, talonpoikain harjoittama maiden vuokralleotto on miltei aina itse asiassa tilanherratalouden työllämaksujärjestelmää,— se on työkäsien hankkimista tilanherraa varten maaorjuudellisin keinoin. Näin muodoin on epäilyksetöntä, että talonpoikainen maanvuokrauksemme on merkitykseltään maaorjuutta. Mutta kun meillä kerran on edessämme kyseessäolevan maan kapitalistinen kehitys, niin meidän on erityisesti tutkittava, millä tavoin talonpoikain maanvuokrauksessa ilmenee *porvarillisia* suhteita ja ilmeneekö niitä. Sitä varten tarvitaan taaskin välttämättä tietoja talonpoikaiston eri talousryhmistä eikä kokonaisia yhteisöjä ja kyliä koskevia tietoja. Esim. hra Karyshevin oli „Zemstvotilastojen yhteenvedoissa” tunnustettava, että vuokralleotto luontoismaksua vastaan (s.o. vuokraus ei rahalla, vaan kahdavihjelyksellä taikka työllämaksua vastaan) on säännöllisesti *kaikkialla* kalliimpaa ja sitä paitsi huomattavasti, toisinaan jopa kaksikin kertaa kalliimpaa kuin rahalla vuokraus; edelleen, että vuokralleotto luontoismaksua vastaan on *voimakkaimmin* kehittynyt *talonpoikaiston köyhimpien ryhmien keskuudessa*. Vähänkin varakkaammat talonpojat koettavat vuokrata maata rahalla. „Vuokraaja käyttää hyväkseen pienintäkin mahdollisuutta suorittaakseen vuokrasumman rahassa ja halventakseen siten vieraan maan käytöstä menevää maksua”. (Karyshev, siteeraamamme teos, s. 265)⁴².

Maanvuokrauksemme maaorjuudelliset piirteet rasittavat siis koko painollaan köyhimpiä talonpoikia. Varakkaat pyrkivät vapautumaan keskiaikaisesta ikeestä, ja he onnistuvat siinä vain sikäli, mikäli heillä on riittävästi rahavaroja. Jos sinulla on rahaa, voit vuokrata maata käteisellä tavallisiin markkinahintoihin. Ellei sinulla ole rahaa, on sinun mentävä velkaorjuuteen ja maksettava maasta moninkertaisesti joko siten, että luovutat puolet sadosta, tai työllämaksun muodossa. Näimme jo edellä, kuinka monta kertaa alhaisempi on työn työllämaksuhinta kuin vapaan palkkatyön hinta. Mutta koska ehdot, joilla erilaisen varallisuuden omaavat talonpojat vuokraavat maata, ovat erilaiset, niin on selvää, ettemme voi rajoittaa (kuten Karyshev tekee alituisesti) talonpoikain ryhmittelyyn maaosuuden mukaan, sillä sellainen ryhmittely yhdistää *keinolekoisesti*

toisiinsa varallisuudeltaan erilaiset taloudet, sekoittaa maaseutuproletariaatin talonpoikaisporvaristoon.

Asian valaisemiseksi otamme Saratovin, melkein kokonaan yhteisöomistukseen perustuvan läänin Kamyshinin kihlakuntaa koskevat tiedot (tämän läänin 2.455 kyläyhteisöstä 2.436:ssa yhteisössä maa oli yhteisöomistuksessa). Eri talousryhmien väliset suhteet maanvuokrauksessa olivat siellä tällaiset:

Talonisäntien ryhmät	%	Jokaisesta osuusmaasta viljelevää taloutta kohden tulee d-ajatt.	
		Osuuskyn- lömaala	Vuokrattua maata
Ilman työjuhtia	26,4	5,4	0,3
1 työjuhta	20,3	6,5	1,6
2 työjuhtaa	14,6	8,5	3,5
3 "	9,3	10,1	5,6
4 "	8,3	12,5	7,4
5 tai useampia	21,1	16,1	16,6
<i>Kaikkiaan</i>	100,0	9,3	5,4

Osuusmaiden jakaantuminen on meille jo tunnettu: varakkailla talouksilla on sitä yhtä asukasta kohti enemmän kuin köyhillä. Vuokramaiden jakaantuminen on *kymmeniä kertoja* epätasaisempaa. Ylimmällä ryhmällä on osuusmaata kolme kertaa enemmän kuin alimmalla ryhmällä (16,1 5,4 vastaan). Ja vuokramaata on ylimmällä ryhmällä *viisikymmentä kertaa* enemmän kuin alimmalla ryhmällä (16,6 0,3 vastaan). Vuokraus ei siis tasoita talonpoikain välisiä eroavaisuuksia taloudellisen varallisuuden alalla, vaan monikymmenkertaisesti lisää ja syventää niitä. Päinvastainen johtopäätös, joka tavataan usein narodnikkilaisilla taloustieteilijöillä (V. V., Nik. —on⁴³, Maress, Karyshev, Vihljajev y.m.), perustuu seuraavaan virheeseen. Tavallisesti he ottavat talonpoikain ryhmittymisen maaosuuden mukaan ja osoittavat, että ne, joilla on vähän osuusmaata, ottavat vuokralle maata enemmän kuin ne, joilla on paljon osuusmaata. Tähän asia sitten jätetäänkin eikä osoiteta, että vähämaisissa yhteisöissä maata ottavat vuokralle etupäässä varakkaat taloudet ja että sen vuoksi yhteisöjen näennäinen taseasuhtaisuus vain verhoaa sitä mitä suurinta epätasaisuutta, jota jakaantumisessa on yhteisöjen sisällä.

Karyshev esim. itse tunnustaa, että „eniten ottavat vuokralle a) talonpoikain ryhmät, joilla on vähiten maata, mutta kuitenkin b) näiden parhaiten turvatut ryhmät” (main. teos, s. 139), mutta siitä huolimatta hän ei tutki järjestelmällisesti vuokrauksen jakaantumista ryhmittäin.

Jotta tämä narodnikkilaisten taloustieteilijäin virhe käsitettäisiin selvemmin, otamme erään hra Maressin esittämän esimerkin (kirjassa „Satojen ja viljanhintojen vaikutus”, I nide, s. 34). Melitopolin kihlakuntaa koskevien tietojen pohjalla hän tekee johtopäätöksen, että „vuokrattu maa jakaantuu likipitäin tasasuhtaisesti henkilöluvun mukaan”. Mistä on kysymys? Siitä, että jos taloudet jaetaan miespuolisten työntekijäin lukumäärän mukaan, niin osoittautuu, että taloudet, joissa ei ole työntekijöitä, ottavat vuokralle „keskimäärin” 1,6 desj. jokaista vuokramaata käyttävää taloutta kohti, taloudet, joissa on yksi työntekijä, — 4,4 desj. kukin; kahden työntekijän taloudet — 8,3 desj. kukin, kolmen — 14,0 desj. kukin. Siinäähän se juttu onkin, että näihin „keskimääriin” sisältyy taloudelliselta varallisuudeltaan aivan erilaisia talouksia, että esimerkiksi yhden työntekijän talouksien joukossa on talouksia, jotka ottavat vuokralle 4 desj., kylvävät 5—10 desj. ja omistavat 2—3 työjuhtaa, ja talouksia, jotka ottavat vuokralle 38 desj., kylvävät yli 50 desj. ja omistavat 4 työjuhtaa tai useampia. Hra Maressin todistelema tasasuhtaisuus on näin ollen *näennäistä*. Todellisuudessa Melitopolin kihlakunnassa rikkaimmat taloudet, joita on 20%, siitä huolimatta, että ne ovat parhaiten turvatut niin osuus- kuin ostomaallakin, keskittävät käsiinsä 66,3%, s.o. kaksi kolmasosaa kaikesta vuokra- maasta, jättäen siitä vain 5,6% köyhimmille talouksille, joita on *puolet* talouksista.

Edelleen. Kun näemme toisaalta hevoseettomien ja yhden hevosen omistavien talouksien vuokraavan yhden desjatiinan tai vieläpä vain osan siitä ja toisaalta neljä hevosta tai useampia hevosia omistavien talouksien vuokraavan 7—16 desjatiinaa, niin on selvää, että tässä määrä muuttuu laaduksi. Ensin mainitussa tapauksessa vuokrataan puutteen pakotuksesta, se on orjuuttavaa vuokrausta. Sellaisissa oloissa elävä „vuokraaja” ei voi olla muuttumatta riiston kohteeksi työllämaksun, talvipestauksen, rahalainan y.m. kautta. Sen sijaan talous, jolla on 12—16 desjatiinaa osuus- maata ja joka *sen lisäksi* vuokraa 7—16 desjatiinaa, ei

ilmeisesti vuokraa puutteen takia, vaan siksi, kun on rikas, ei „elatustaan varten”, vaan rikastuakseen, „ansaitakseen rahaa”. Näemme tässä omin silmin, miten vuokraus muuttuu kapitalistiseksi farmaritalouden harjoittamiseksi, miten maanviljelyksessä syntyy yritteliäisyys. Tällaiset taloudet, kuten alempana näemme, eivät tule toimeen maatyöläisiä palkkaamatta.

Nyt herää kysymys, kuinka yleinen ilmiö tämä selvästi yrittäjälouontoinen vuokraus on? Osoitamme myöhemmin, että yrittäjätalouden kasvu ilmenee kaupallisen maanviljelyksen eri seuduilla eri tavalla. Nyt sen sijaan esitämme vielä muutamia esimerkkejä ja teemme yleiset johtopäätökset maanvuokrauksesta.

Taurian läänin Dneprin kihlakunnassa on 25 desj. ja enemmän kylväviä talouksia 18,2% talouksien kokonaismäärästä. Niillä on osuusmaata 16—17 desj. taloutta kohti, ja kukin niistä vuokraa 17—44 desjatiinaa. Samaran läänin Novouzenskin kihlakunnassa taloudet, joilla on 5 työjuhtaa tai useampia, käsittävät 24,7% talouksien kokonaismäärästä. Ne kylvävät 25—53—149 desj. taloutta kohti vuokratena 14—54—304 desj. taloutta kohti osuusmaiden ulkopuolelta (ensimmäinen numero koskee 5—10 työjuhtaa omistavien talouksien ryhmää, 17,1% talouksista; toinen niitä, jolla on 10—20 työjuhtaa, 5,8% talouksista; kolmas niitä, joilla on 20 työjuhtaa tai useampia, 1,8% talouksista). Kukin niistä vuokraa osuusmaata toisilta kyläyhteisöiltä 12—29—67 desj. ja omalta kyläyhteisöltään 9—21—74 desjatiinaa. Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa 10,1% talouksien kokonaismäärästä on sellaisia, joista kukin muokkaa 20 desj. ja siitä yli. Niillä on 28—44 desj. osuusmaata taloutta kohti, ja ne vuokraavat kukin 14—40 desj. peltomaata ja 118—261 desj. niittyä. Orelin läänin kahdessa (Jeletsin ja Trubtshevskin) kihlakunnassa sellaisia talouksia, joilla on 4 hevosta tai enemmän, on 7,2% talouksien kokonaismäärästä. Kullakin niistä on 15,2 desj. osuusmaata, ja ostamalla ja vuokraamalla maata ne lisäävät maankäyttöään 28,4 desjatiinaan. Voronezhin läänin Zadonskin kihlakunnassa ovat vastaavat luvut: 3,2%:lla talouksista on kullakin 17,1 desj. osuusmaata ja kaikkiaan maata käytössään 33,2 desjatiinaa. Nizhni Novgorodin läänin kolmessa (Knjagininskin, Makarjevskin ja Vasilin)

kihlakunnassa 9,5% talouksista omistaa 3 hevosta tai enemmän. Niillä on 13—16 desj. osuusmaata taloutta kohti ja kaikkiaan maata käytössään 21—34 desj. kullakin.

Tästä nähdään, että yrittäjävuokraus talonpoikaiston keskuudessa ei ole yksityistapaukseen rajoittuva eikä satunnainen, vaan yleinen ja kaikkialle levinnyt ilmiö. Kaikkialla kyläyhteisöstä erottuu varakkaita talouksia, jotka ovat aina pienenä vähemmistönä ja järjestävät aina kapitalistisen maanviljelyksen yrittäjävuokrauksen avulla. Talonpoikaistalouttamme koskevilla kysymyksissä ei sen vuoksi voida selittää mitään yleisillä fraaseilla vuokrauksesta elatusta varten ja kapitalistisesta vuokrauksesta: on tutkittava *konkreettisia tietoja* maaorjuudellisten piirteiden kehityksestä maanvuokrauksessa ja samaten kapitalististen suhteiden muodostumisesta *siinä*.

Ylempänä esitimme tietoja siitä, kuinka suuri osa väestöstä ja osuusmaasta keskittyy varakkaimpiin talouksiin, joita on 20%. Nyt voimme lisätä, että niiden käsiin keskittyy 50,8—83,7% kaikesta talonpoikaiston vuokraamasta maasta ja niiltä jää alempiin ryhmiin kuuluvien talouksien osalle, joita on 50%, 5—16% kaikesta vuokraamasta. Johtopäätös tästä on selvä: jos meiltä kysytään, minkälainen maanvuokraus Venäjällä on vallitsevana, vuokraus elatusta varten vaiko yrittäjävuokraus, puutteesta aiheutuva vaiko varakkaiden talonpoikain harjoittama vuokraus, maaorjuudellinen vuokraus (vuokraus työllämaksua, orjuuttavia ehtoja vastaan) vaiko porvarillinen vuokraus, niin siihen voi olla vain yksi vastaus. Maata vuokraavien talouksien lukumäärän kannalta enemmistö vuokraajista vuokraa epäilemättä puutteen pakosta. Talonpoikain valtavalle enemmistölle vuokraus on velkaorjuutta. Jos otetaan vuokratun maan määrä, niin vähintään puolet siitä on epäilemättä varakkaan talonpoikaiston käsissä, kapitalistista maanviljelystä järjestävän maalaisporvariston käsissä.

Maan vuokrahintoja koskevat tiedot esitetään tavallisesti vain kaikkia vuokralleottajia ja koko vuokraamata koskevana „keskimääräisinä” tietoina. Missä määrin nämä keskimäärät *kaunistelevat* talonpoikain mittaamatonta puutetta ja sorronalaisuutta, näkyy seuraavista Taurian läänin Dneprin kihlakunnan zemstvotilastotiedoista, joissa onnelli-

tasasuhtaisuus, olipa se millaista tahansa, on voimatonta kehittyvän kapitalismin edessä.

Kuinka laajalle tämä ilmiö — osuusmaiden vuokralle-
anto — on levinnyt? Niiden, nyt jo vanhentuneiden, viime
vuosisadan 80-luvulla suoritettujen zemstvotilastotutkimus-
ten mukaan, joihin meidän on toistaiseksi pakko rajoittua,
maata vuokralleantavien talouksien lukumäärä ja vuokralle-
annetun osuusmaan prosenttiluku näyttävät vähäisiltä. Esi-
merkiksi Taurian läänin Dneprin kihlakunnassa 25,7%
talonisännistä antaa osuusmaata vuokralle; vuokralleanne-
tun osuusmaan prosenttiluku on 14,9%. Samarän läänin
Novouzenskin kihlakunnassa antaa maataan vuokralle 12%
talouksista. Saratovin läänin Kamyshinin kihlakunnassa on
vuokralleannetun maan prosenttiluku 16%. Permin läänin
Krasnoufimskin kihlakunnassa 8½ tuhatta isäntää 23½
tuhannesta, s.o. yli kolmasosa, vuokraa osuuskäyttömaataan.
Osuusmaiden 410 tuhannesta desjatiinasta annetaan vuok-
ralle 50½ tuhatta desjatiinaa, s.o. noin 12%. Voronezhin
läänin Zadonskin kihlakunnassa 135½ tuhannesta osuus-
maadesjatiinasta annetaan vuokralle 6½ tuhatta desj., s.o.
vähemmän kuin 5%. Nizhni Novgorodin läänin kolmessa
kihlakunnassa 433 tuhannesta desjatiinasta annetaan
vuokralle 19 tuhatta desj., s.o. myös vähemmän kuin 5%.
Mutta kaikki nämä numerot vain näyttävät pieniltä, sillä
tuollaiset prosenttisuhteet sisältävät sen mykän olettamuk-
sen, että muka kaikkien ryhmien talonisännät antavat maata
vuokralle enemmän tai vähemmän tasasuhtaisesti. Tuollai-
nen olettamus on kuitenkin täysin ristiriidassa todellisuuden
kanssa. Paljon tärkeämpi kuin absoluuttiset vuokralleottoa
ja -antoa koskevat numerot, kuin vuokralleannettua maata
tai maata vuokralleantavia isäntiä koskevat keskimääräiset
prosentit on se tosiasia, että maata antaa vuokralle pää-
asiallisesti köyhälistö ja että eniten sitä ottavat vuokralle
varakkaat. Zemstvotutkimusten antamat tilastot eivät jätä
siinä suhteessa epäilyksen häivääkään. Varakkaimpien
talouksien osalle, joita on 20%, tulee 0,3—12,5%:a kaikesta
vuokralleannetusta maasta. Ja päinvastoin, alimpiin ryh-
miin kuuluvien talouksien osalle, joita on 50%, tulee
63,3—98,0%:a kaikesta vuokralleannetun maan yleismää-
rystä. Ja näitä köyhälistön vuokralleantamia maita vuok-
raavat tietenkin nuo samat varakkaat talonpojat. Tässä on
taaskin selvää, että talonpoikaiston eri ryhmissä maan

vuokralleanto on merkitykseltään erilaista: köyhälistö antaa vuokralle puutteen pakosta, kun sillä ei ole mahdollisuutta muokata maata, kun sillä ei ole siemenviljaa, karjaa eikä kalustoa ja kun se on huutavassa rahapulassa. Rikkaat antavat vuokralle vähän, joko vaihtaen yhden maapalstan toiseen talouden etuja silmälläpitäen taikka suorastaan harjoittaen maankauppaa.

Tässä ovat konkreettiset tiedot Taurian läänin Dneprin kihlakunnasta:

	Prosenttia	
	Talonsäntilä, jotka antavat osuusmaata vuokralle	Vuokralle-annettua osuusmaata
Kylvöttömät	80	97,1
Korkeint. 5 desj. kylv.	30	38,4
5—10 " "	23	17,2
10—25 " "	16	8,1
25—50 " "	7	2,9
Yli 50 " "	7	13,8
<i>Koko kihlakunnassa</i>	25,7	14,9

Eikö näistä numerotiedoista käykin selville, että laajassa mitassa tapahtuva maan poisuovutus ja proletarisoituminen yhtyy tässä maankauppaan, jota harjoittaa mitättömän pieni pohattojen ryhmä? Eikö olekin kuvaavaa, että vuokralleannetun osuusmaan prosenttiluku kohoaa juuri niillä suurviljelijöillä, joista kullakin on 17 desj. osuusmaata, 30,0 desj. ostomaata ja 44,0 desj. vuokralleotettua maata taloutta kohti? Yhteensä otettuna koko köyhien ryhmä Dneprin kihlakunnassa, s.o. 40% talouksista, joilla on 56 tuh. desj. osuusmaata, ottaa vuokralle 8 tuh. desj. ja antaa vuokralle 21½ tuh. desjatiinaa. Mutta varakkaiden ryhmä, johon kuuluu 18,4% talouksista ja jolla on 62 tuh. desj. osuusmaata, antaa vuokralle 3 tuh. desj. osuusmaata ja ottaa vuokralle 82 tuh. desjatiinaa. Taurian läänin kolmessa kihlakunnassa tämä varakkaiden ryhmä ottaa vuokralle 150 tuh. desj. osuusmaata, s.o. kolme viidesosaa kaikista vuokralleannetuista osuusmaista! Samaran läänin Novouzenskin kihlakunnassa 47% hevoseettomista talouksista ja 13% yhden hevosen omistavista talouksista antaa osuusmaita vuokralle, mutta ne, joilla on 10 työjuhtaa tai useampia, s.o. kaiken kaikkiaan 7,6% talouksien kokonaisuudesta, ottavat vuokralle osuusmaita 20—30—60—70 desjatiinaa taloutta kohti.

Ostomaan suhteen meidän on sanottava melkein samaa kuin vuokrauksenkin suhteen. Ero tässä on se, että vuokraukseen liittyy maaorjuudellisia piirteitä, että vuokraus on tietyissä oloissa työllämaksua ja velkaorjuutusta, s. o. keino, jonka avulla tilanherratalouteen kiinnitetään köyhtyneiden naapuritalonpoikain työvoima. Sen sijaan se, että osuusmaata viljelevät talonpojat ostavat maata yksityisomaisuudekseen, on puhtaasti porvarillinen ilmiö. Lännessä maataloustyöläisiä ja päivätyöläisiä sidotaan toisinaan maahan myymällä heille pieniä maapalstoja. Meillä Venäjällä on vastaava toimenpide suoritettu jo aikaa sitten valtion toimesta vuoden 1861 „suuren reformin” muodossa, eikä talonpoikain maanosto merkitse nyt mitään muuta kuin maalaisporvariston edustajain erottumista yhteisöstä. Siitä, millä tavoin talonpoikain harjoittama maanosto on kehittynyt vuoden 1861 jälkeen, puhuimme jo aikaisemmin maanhallintaa koskevia tietoja käsitellessämme. Tässä on sen sijaan osoitettava, että ostomaa on suurena määrinä keskittynyt vähemmistön käsiin. Varakkaille talouksille, joita on 20 %, on keskittynyt 59,7—99 %:a kaikesta ostomaaista; 50 %:lle köyhimpiä talouksia 0,4—15,4 %:a talonpoikain ostaman maan koko määrästä. Sen vuoksi voimme rohkeasti väittää, että siitä 7½ miljoonan desj. maa-alasta, jonka talonpojat ovat hankkineet yksityisomaisuudekseen vuoden 1877 ja vuoden 1905 välillä (ks. edellä), $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ on mitättömänä vähemmistönä olevien varakkaiden talouksien hallussa. Sama koskee tietysti myöskin talonpoikain yhtymien ja yhdistysten maanostoa. Vuonna 1877 oli talonpoikain yhtymien hallussa 765 tuh. desj. ostomaa, mutta vuonna 1905 jo 3,7 milj. desj., ja talonpoikaisyhdistyksillä oli vuonna 1905 yksityisomistuksessaan 7,6 milj. desj. maata. Olisi erheellistä luulla, että yhtymien ostama tai vuokralleottama maa jakaantuisi jotenkin toisin kuin yksilöllisesti ostettu tai vuokrattu maa. Tosiasiat osoittavat päinvastaista. Esimerkiksi Taurian läänin kolmesta mannermaisesta kihlakunnasta koottiin tietoja siitä, miten jakaantuu maa, jonka talonpoikain *yhtymät* vuokraavat valtiolta, ja tällöin kävi selville, että 76 % vuokramaasta on varakkaiden ryhmän (noin 20 % talouksista) hallussa, mutta 40 %:lla köyhimpiä talouksia on ainoastaan 4 % koko vuokramaasta. Talonpojat eivät jaa vuokrattuja tai ostettuja maita muuten kuin „rahojen mukaan”.

IV

Edellä esitetyt talonpoikain osuus-, vuokra-, osto- ja vuokralleannettuja maita koskevat tiedot yhdessä otettuina saattavat siihen johtopäätökseen, että talonpoikaiston *todellinen maankäyttö* tulee päivä päivältä yhä vähemmän vastaamaan talonpoikaiston virallista, kruunun säätämää osuusmaiden hallintaa. Tietysti jos otetaan kokonaisluvut taikka „keskimääräiset” suureet, niin osuusmaiden vuokralleannon korvaa vuokralleotto, muu vuokra- ja ostomaa jakautuu ikään kuin tasan kaikkien talouksien kesken, ja syntyy vaikutelma, että todellinen maankäyttö ei eroa kovinkaan oleellisesti virallisesta, s.o. osuusmaiden käytöstä. Mutta sellainen vaikutelma on luulottelua, sillä talonpoikain todellinen maankäyttö eroaa alkuperäisestä osuusmaiden tasasuhtaisuudesta eniten *juuri äärimmäisissä ryhmissä*, joten „keskimääräisiä” lukuja käytettäessä asia tulee kiertämättä vääristellyksi.

Todellisuudessa koko talonpoikain maankäyttö alimmissa ryhmissä osoittautuu olevan suhteellisesti — ja toisinaan absoluuttisestikin — pienempi kuin osuusmaiden hallinta edellyttää (maan vuokralleanto; mitätön osuus maanvuokralleotossa); ylimmissä ryhmissä taas koko maankäyttö, sen vuoksi kun osto- ja vuokramaa on keskittynyt niille, osoittautuu aina olevan sekä suhteellisesti että absoluuttisesti suurempi kuin osuusmaiden hallinta edellyttää. Kuten näimme, 50%:lla köyhimpiin ryhmiin kuuluvista talouksista on 33—37% osuusmaasta; ja koko maankäytössä niiden osuus on vain 18,6%—31,9%. Maankäyttö on eräissä tapauksissa vähentynyt melkein kaksinkertaisesti: esim. Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa niillä on osuusmaasta 37,4% ja koko maankäytöstä 19,2%. Varakkailla talouksilla, joita on 20%, on 29—36% osuusmaasta ja koko maankäytöstä 34—49%. Tässä muutamia konkreettisia tietoja näiden suhteiden kuvaamiseksi. Taurian läänin Dneprin kihlakunnassa köyhimmillä talouksilla, joita on 40%, on 56 tuh. desj. osuusmaata; mutta niiden koko maankäyttö on 45 tuh. desjatiinaa, s.o. 11 tuh. desj. *pienempi*. Varakkaalla ryhmällä (18% talouksista) on 62 tuh. desjatiinaa osuusmaata; mutta sen koko maankäyttö on 167 tuh. desjatiinaa, s.o. 105 tuh. desj. enemmän. Tässä on tiedot Nizhni Novgorodin läänin kolmesta kihlakunnasta:

	Taloutta kohti tulee osuusmaata desj. koko maankäyttö	
Hevosettomat taloudet	5,1	4,4
1 hevosen "	8,1	9,4
2 " "	10,5	13,8
3 " "	13,2	21,0
4 ja useampien	16,4	34,6
<i>Kaikkiaan</i>	8,3	10,3

Tässäkin on vuokralleeton ja -annon tuloksena ollut maankäytön absoluuttinen väheneminen alimmassa ryhmässä. Ja tämä alin ryhmä, s.o. hevosettomat, käsittää kokonaista 30% talouksista. Melkein kolmasosa talouksista *menettää* absoluuttisesti vuokralleetosta ja -annosta. Yhden hevosen omistajat (37% talouksista) ovat laajentaneet maankäyttöään, mutta mitättömän vähän, suhteellisesti vähemmän kuin mitä talonpoikain maankäyttö on keskimäärin lisääntynyt (8,3 desjatiinasta 10,3 desjatiinaan). Sen vuoksi tämän ryhmän *osuus* yleisessä maankäytössä on vähentynyt: sillä oli kaikissa kolmessa kihlakunnassa 36,6% osuusmaasta, mutta sen osuus koko maankäytössä väheni 34,1%:iin. Sitä vastoin ylimpiin ryhmiin kuuluva mitätön vähemmistö lisäsi maankäyttöään paljon yli keskimäärän. Kolmen hevosen omistajat (7,3% talouksista) lisäsivät maanhallintaansa puolitoista kertaa: 13:sta desj. 21:een desjatiinaan. Monen hevosen omistajat (2,3% talouksista) lisäsivät sitä enemmän kuin kaksi kertaa, 16:sta desj. 35:een desjatiinaan.

Näemme siis *osuusmaan osuuden talonpoikaistaloudessa vähenevän*, mikä on yleinen ilmiö. Tämä väheneminen käy maaseudun molemmissa kohtioissa eri teitä. Köyhälistöllä osuusmaan merkitys pienenee siitä syystä, että lisääntyvä puute ja köyhtyminen *pakottavat* antamaan maan vuokralle, pakottavat luopumaan siitä, *vähentämään* maanviljelystaloutta työjuhtien, kaluston, siementen ja rahavarojen puutteessa sekä siirtymään joko jonkinlaisiin ansiotöihin taikka... taivaan valtakuntaan. Talonpoikaiston alimmat ryhmät kuolevat pois,— nälkä, keripukki ja lavantauti tekevät tehtävänsä. Talonpoikaiston ylimmissä ryhmissä osuusmaan merkitys pienenee, sillä laajentuvan talouden on pakko astua kauas sen puitteiden ulkopuolelle, sen on pakko rakentua uuden maanhallinnan pohjalle, ei orjuutuksellisen, vaan vapaan, ei ikivanhan sukuyhteisöllisen, vaan markki-

noilla ostettavan maan hallinnan pohjalle: oston ja vuokrauksen pohjalle. Mitä enemmän talonpoikaistolla on maata, mitä heikompia ovat maaorjuuden jäljet, mitä nopeammin käy taloudellinen kehitys, sitä voimakkaampaa on tämä osuusmaista vapautuminen, kaiken maan joutuminen kauppavaihtoon, kaupallisen maanviljelyksen luominen vuokratulla maalla. Esimerkkinä siitä on Novorossija. Näimme juuri, että varakas talonpoikaisto harjoittaa siellä taloutta enemmän osto- ja vuokramaalla kuin osuusmaalla. Tämä tuntuu näennäisesti järjenvastaiselta väitteeltä, mutta se on tosiasia: Venäjän maarikkaimmalla seudulla varakas talonpoikaisto, joka on parhaiten turvattu osuusmaalla (16—17 desj. osuusmaata taloutta kohti), siirtää maanviljelystalouden painopisteen osuusmailta *ei-osuusmaille!*

Sillä tosiasialla, että osuusmaiden merkitys vähenee talonpoikaiston molemmissa nopeasti kasvavissa kohtioissa, on muuten tavattoman suuri merkitys arvioitaessa sen agraarikumouksen ehtoja, jonka XIX vuosisata on jättänyt perinnöksi XX vuosisadalle ja joka on aiheuttanut luokkien välisen taistelun vallankumouksessamme. Tämä tosiasia osoittaa havainnollisesti, että vanhan, sekä tilanherrain että talonpoikain maanhallinnan *särkeminen* on käynyt *ehdottomaksi taloudelliseksi välttämättömyydeksi*. Tämä särkeminen on ehdottomasti kiertämätöntä, eivätkä mitkään voimat maailmassa voi sitä estää. Taistelua käydään tämän särkemisen muodosta, sen suoritustavasta: tehdäänkö se stoly-pinilaiseen tapaan, säilyttämällä tilanherrain maanomistus ja antamalla kulakkien rosvota yhteisö, vai talonpoikaisesti, hävittämällä tilanherrain maanomistus ja raivaamalla maan kansallistamisen avulla pois kaikki maanhallinnassa olevat keskiaikaiset väliseinät. Mutta siitä puhumme yksityiskohtaisemmin tuonnempana. Tässä sen sijaan on viitattava siihen tärkeään ilmiöön, että osuusmaan merkityksen väheneminen johtaa erittäin epätasaiseen verojen ja rasiusten jakaantumiseen.

Tunnettua on, että Venäjän talonpojilta perittävässä veroissa ja rasituksissa on säilynyt tavattomasti keskiaikaisuuden jälkiä. Emme voi syventyä tässä yksityiskohtiin, jotka kuuluvat Venäjän finanssihistorian alaan. Riittää, kun mainitsemme lunastusmaksun — tuon keskiaikaisen luontoisveron (obrok) suoranaisten jatkon, tuon maaorjuuttajatalanherroille suoritettavan pakkoveron, joka peritään

poliisivaltion avulla. Riittää, kun muistutamme aateliston maiden ja talonpoikain maiden verotuksen epäsuhtaisuudesta, luontoisrasituksista j.n.e. Esitämme vain verojen ja rasiutusten yhteistuloksen Voronezhin *talonpoikain budjet-teja* koskevien tilastotietojen mukaan⁴⁴. Talonpoikaisperheen keskimääräiset kokonaistulot (66:n tyypilliseksi katsotun budjetin mukaan) on arvioitu 491 rpl. 44 kop. ja kokonaismenot 443 ruplaksi. Puhdas tulo tekee 48 rpl. 44 kop. „Keskinertaisen” talouden osalle lankeava verojen ja rasiutusten yhteissumma taas on 34 rpl. 35 kop. Verot ja rasiutukset tekevät siis 70% *puhtaasta tulosta*. Tietenkin ne ovat vain muodoltaan veroja, mutta todellisuudessa ne ovat entistä „*verovelvollisten säädyn*” maaorjuudellista riistämistä. Keskinertaisen perheen puhdas rahatulo tekee kaikkiaan 17 rpl. 83 kop., s.o. Venäjän talonpojalta perittävät „verot” ovat *kaksi kertaa suuremmat* kuin hänen puhdas rahatulonsa,— ja nämä tiedot ovat vuodelta 1889 eivätkä vuodelta 1849!

Mutta keskimääräiset numerot kaunistelevalta tässäkin talonpoikain puutetta ja kuvaavat talonpoikaiston tilan monta kertaa paremmaksi kuin mitä se on todellisuudessa. Tiedot verojen ja rasiutusten jakaantumisesta talonpoikain eri varallisuusryhmien kesken osoittavat, että ne verot ja rasiutukset, joita hevoseton ja yhden hevosen omistava talonpoika (s.o. *kolme viidesosaa* Venäjän kaikkien talonpoikaisperheiden kokonaismäärästä) joutuvat suorittamaan, ylittävät moninkertaisesti ei ainoastaan puhtaan rahatulon, vaan myös puhtaan kokonaistulon. Tässä nämä tiedot:

Budjettitiedot (yhtä taloutta kohti ruplissa)				
	Kokonaistulot	Menot	Verot ja rasiutukset	Sama %:ssa menoista
a) Hevosettomat taloudet	118,10	109,08	15,47	14,19
b) 1 hevosen	178,12	174,26	17,77	10,20
c) 2 „	429,72	379,17	32,02	8,44
d) 3 „	753,19	632,36	49,55	7,83
e) 4 „	978,66	937,30	67,90	7,23
f) 5 „ ja siitä yli	1.766,79	1.593,77	86,34	5,42
<i>Keskimäärin</i>	491,44	443,00	34,35	7,75

Hevosettomat ja yhden hevosen omistavat talonpojat maksavat veroina *seitsemännen ja kymmenennen osan kokonaismenoistaan*. Tuskinpa maaorjuuden aikaisetkaan obrokkiverot olivat näin korkeat: tilanherralle ei olisi ollut

edullista, jos talonpoikaisjoukko, joka oli hänen omaisuut-
taan, olisi joutunut kiertämättömään taloudelliseen häviöön.
Mitä taas tulee verojen epätasaisuuteen, niin se on tavatto-
man suuri: varakkaat maksavat suhteellisesti tuloihinsa
verraten kolme kertaa, kaksi kertaa vähemmän. Mistä tämä
epätasaisuus johtuu? Siitä, että talonpojat jakavat suurim-
man osan veroista maaosuuden mukaan. Talonpojan osalle
tuleva vero-osuus ja osuusmaan osa sulautuvat yhdeksi
käsitteeksi: „henki”. Ja jos me ottamassamme esimerkissä
laskemme eri ryhmissä yhden osuusmaadesjatiinan osalle
tulevien verojen ja rasitusten summan, niin saamme seu-
raavat numerot: a) 2,6 rpl.; b) 2,4; c) 2,5; d) 2,6; e) 2,9 ja
f) 3,7 rpl. Ylintä ryhmää lukuunottamatta, jolla on suuria,
erityisesti verotettuja teollisuuslaitoksia, näemme verojen
jakaantuvan likipitään tasasuhteisesti. Tässäkin osuusmaa-
osuus vastaa suurin piirtein vero-osuutta. Tämä ilmiö on
kyläyhteisömme orjuutuksellisen luonteen suoranainen jäte
(ja suoranainen todistus siitä). Toisin se ei voi ollakaan
itse työllämaksutalouden ehtojen mukaisesti: tilanherrat
eivät olisi voineet turvata itselleen puoleksi vuosisadaksi
„vapautuksen” jälkeen orjuutettuja työntekijöitä naapurina
asuvien talonpoikain keskuudesta, elleivät nämä talonpojat
olisi sidottuja nälkäpalstoihin, ellei heidän olisi pakko
maksaa niistä moninkertaisesti. Ei pidä unohtaa, että
XIX vuosisadan lopulla Venäjällä eivät olleet lainkaan
harvinaisia tapaukset, jolloin talonpojat joutuivat *ostamaan*
itsensä irti osuusmaasta, maksamaan „kaupanpäällisiä”
maaosuudestaan luopumisesta, s.o. maksamaan tietyn sum-
man sille, joka otti nimiinsä poislähtevän maaosuuden.
Esimerkiksi hra Zhbankov, kuvatessaan kostromalaisten
talonpoikain elinoloja kirjassaan „Naisten seutu”
(Kostroma, v. 1891)⁴⁵, kertoo, että vieraspaikkalaisissa
ansiotöissä käyvät kostromalaiset „isännät saavat maas-
taan harvoin jonkin vähäisen osan veroista, vaan tavalli-
sesti he antavat sen vuokralle pelkästään siitä, että vuok-
raajat aitaavat sen, mutta kaikki verot maksaa isäntä itse”.
„Jaroslavlän läänin katsauksessa”, joka ilmestyi vuonna
1896, tavataan koko joukko samankaltaisia mainintoja siitä,
että vieraspaikkalaisissa ansiotöissä kulkevien työläisten
on ostettava itsensä vapaiksi maaosuudestaan.

Puhtaasti-maanviljelyslääneissä emme tietenkään tapaa
tällaista „maan valtaa”. Mutta niidenkin suhteen pitää

toisessa muodossa ehdottomasti paikkansa se ilmiö, että osuusmaan merkitys maaseudun molemmissa kohtioissa vähenee. Se on yleinen tosiasia. Ja koska asianlaita on näin, niin verojen jako osuusmaan mukaan aiheuttaa kiertämättä yhä suurempaa epätasaisuutta verotuksessa. Taloudellinen kehitys johtaa kaikilta tahoilta ja mitä erilaisimpia teitä siihen, että maanhallinnan keskiaikaiset muodot luhistuvat, säätyjaon mukaiset väliaidat (osuusmaat, tilanherrain y.m. maat) revitään alas ja uudet talousmuodot rakentuvat erotuksetta kummankin maanhallinnan sirpaleista. XIX vuosisata jättää XX vuosisadalle perintönä ehdottoman välttämättömän tehtävän: saattaa loppuun tämä maanhallinnan „puhdistaminen” keskiaikaisista muodoista. Taistelua käydään siitä, tullaanko tämä „puhdistus” suorittamaan sitä tietä, että talonpoikaisto kansallistaa maan, vaiko sitä tietä, että kulakit rosvoavat kyläyhteisön kiihdytetyllä vauhdilla ja tilanherratalous muuttuu junkkeritaloudeksi.

Jatkamme talonpoikaistalouden nykyaikaista rakennetta koskevien tilastojen erittelyä ja siirrymme maakysymyksestä karjanhoitokysymykseen. Tässäkin meidän on jälleen todettava yleisenä sääntönä olevan sen, että karjan jakaantuminen talonpoikaistalouksien kesken on *paljon* epätasaisempaa kuin osuusmaiden jakaantuminen. Tässä esimerkiksi on tiedot karjanhoidon laajuudesta Taurian läänin Dneprin kihlakunnan talonpoikain keskuudessa:

	Yhtä taloutta osuusmaata desj.	kohti tulee kaikkiaan karjaa
Kylvöttömät	6,4	1,1
Korkeintaan 5 desj. kylv.	5,5	2,4
5—10 ” ”	8,7	4,2
10—25 ” ”	12,5	7,3
25—50 ” ”	16,6	13,9
Yli 50 ” ”	17,4	30,0
<i>Keskimäärin</i>	11,2	7,6

Erotus äärimmäisten ryhmien välillä karjan lukumäärään nähden on *kymmenen kertaa* suurempi kuin osuusmaan määrässä oleva ero. Osoittautuu, että karjatalouttakin koskevien tietojen mukaan talouden todellinen laajuus muistuttaa sangen vähän sitä, mikä tavallisesti saadaan tulokseksi, kun rajoitutaan keskimääräisiin lukuihin ja olettamuksiin osuusmaan kaikkimäärästä merkityksestä.

Otamme mitkä kihlakunnat tahansa, niin kaikkialla karjan jakaantuminen osoittautuu paljon epätasaisemmaksi kuin osuusmaan jakaantuminen. Varakkaille talouksille, joita on 20% ja joilla on 29—36% osuusmaasta, on keskitynyt 37—57% kaikesta kyseessäolevan kihlakunnan taikka kihlakuntaryhmän talonpoikien omistamasta karjasta. Alempiin ryhmiin kuuluville talouksille, joita on 50%, jää koko karjamäärästä 14—30%.

Mutta nämä numerot eivät vielä kuvaa läheskään täydellisesti todellisten eroavaisuuksien koko syvyyttä. Karjan lukumäärää koskevan kysymyksen ohella on kysymyksellä karjakannan *laadusta* vähintään yhtä suuri ja toisinaan jopa suurempikin merkitys. On itsestään ymmärrettävää, että puolittain häviöön saatettu talonpoika, jonka talous on köyhtynyt ja joka on velkaorjuuden pauloissa, ei kykene hankkimaan eikä pitämään laadultaan vähänkään parempaa karjaa. Kun isäntä (surkuteltava isäntä) näkee nälkää, niin nälkää näkee myös karja, eikä toisin voi ollakaan. Voronezhin lääniä koskevat budjettitiedot näyttävät erittäin havainnollisesti, miten viheliäistä on karjatalous hevosettomilla ja yhden hevosen omistavilla talonpojilla, s.o. *kolmella viidesosalla* Venäjän talonpoikaistalouksien kokonaismäärästä. Esitämme poimintoja näistä tiedoista luonnehtiaksemme talonpoikain karjataloutta:

	Vuotuiset keskimääräiset menot (ruplissa)		
	Kaikkiaan karjaa taloutta kohti nauakaraksi lasketuna	Karjan ja kaluston lisäämiseen ja korjaukseen	Karjan ruokintaan
a) Hevosettomat.....	0,8	0,08	8,12
b) 1 hevosen omistavat	2,6	5,36	36,70
c) 2 hevosta	4,9	8,78	71,21
d) 3	9,1	9,70	127,03
e) 4	12,8	30,80	173,24
f) 5 ja enemmän.....	19,3	75,80	510,07
<i>Keskimäärin</i>	5,8	13,14	98,91

Euroopan-Venäjällä oli vuosina 1896—1900 hevosettomia talonpoikaistalouksia $3\frac{1}{4}$ miljoonaa. Voidaan kuvitella, millaista oli niiden maanviljelys-, „talous”, kun elävään ja kuolleeseen inventaariin käytettiin *8 kopeekkaa* vuodessa. Yhden hevosen omistavia talonpoikaistalouksia oli $3\frac{1}{3}$ miljoonaa. Käyttämällä viisi ruplaa vuodessa kaluston ja

karjan täydentämiseen nämä talonpojat voivat vain jotenkuten elää kituuttaen ainaisessa ja loppumattomassa puutteessa. Yksinpä nekin talonpojat, jotka omistavat kaksi hevosta (2½ milj. taloutta) ja kolme hevosta (1 milj. taloutta), käyttävät elävään ja kuolleeseen inventaariin kaikkiaan 9—10 ruplaa vuodessa. Ainoastaan kahdessa ylimmässä ryhmässä (sellaisia talonpoikaistalouksia on koko Venäjällä 1 milj. kaikista 11 milj. talonpoikaistaloudesta) elävään ja kuolleeseen inventaariin käytetyt menoerät edes jossain määrin lähentelevät oikean maanviljelystalouden vaatimuksia.

On aivan luonnollista, että tällaisissa oloissa karjan laatu ei voi olla yhtäläinen eri ryhmien talouksissa. Esimerkiksi työhevosen hinnaksi on laskettu yhden hevosen omistavalla talonpojalla 27 ruplaa, kaksi hevosta omistavalla 37 rpl., kolme hevosta omistavalla 61 rpl., neljä hevosta omistavalla 52 rpl. ja monta hevosta omistavalla 69 rpl. Äärimmäisten ryhmien välinen erotus on yli 100%. Ja tämä ilmiö on yleinen kaikissa kapitalistisissa maissa, joissa on pien- ja suurtaloutta. Kirjassani „Agraarikysymys” (I osa, Pietari, 1908)* osoitin, että Drechslerin tutkimukset Saksan maanviljelyksestä ja karjanhoidosta antoivat aivan samanlaisen tuloksen. Keskipaino oli suurtiloilla 619 kiloa (v. 1884, siteeraamamme teos, s. 259), talonpoikaistalouksissa, joilla on 25 hehtaaria tai enemmän, 427 kg, talouksissa, joilla on 7½—25 ha, 382; 2½—7½ hehtaarin talouksissa 352 ja vihdoin talouksissa, joilla on maata alle 2½ ha, 301 kiloa.

Karjan määrästä ja laadusta riippuu myös maan kunnossapito, muun muassa sen lannoittaminen. Edellä osoitimme, että kaikki koko Venäjää koskevat tilastotiedot todistavat, että tilanherrojen maat ovat paremmin lannoitettuja kuin talonpoikain maat. Nyt näemme, että tällainen jako, joka oli oikea ja laillinen maaorjuuden aikana, on vanhentunut. Osoittautuu, että erilaisten talonpoikaistalouksien välillä on syvä kuilu, ja kaikki tutkimukset, laskelmat, päätelmät ja teorit, joiden lähtökohtana on „keskinkertaisen” talonpoikaistalouden käsite, johtavat aivan vääriin johtopäätöksiin tässä kysymyksessä. Valitettavasti zemstvo-tilasto tutkii peräti harvoin erilaisia talousryhmiä rajoittuen kyläyhteisöjä koskeviin tietoihin. Mutta Permin läänissä

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 171—181. *Toim.*

(Krasnoufimskin kihlakunta) talouksittain laadittua tutkimusta tehtäessä on poikkeustapauksena kerätty tarkat tiedot maan lannoituksesta erilaisissa talonpoikaistalouksissa:

	Yleensä lantaa ajavien talouksien prosent- tiluku	Ajettujen lantakuor- mien luku (lantaa ajavaa) taloutta kohti
Korkeintaan 5 desj. muokkaavat....	33,9	80
5—10 „ „	66,2	116
10—20 „ „	70,3	197
20—50 „ „	76,9	358
Yli 50 „ „	84,3	732
	<i>Keskimäärin</i> 51,7	176

Tässä näemme jo erilaisia maanviljelystalouksien tyypejä talouden suuruudesta riippuen. Toisellakin paikkakunnalla ovat tähän kysymykseen huomiota kiinnittäneet tutkijat tulleet samanlaisiin johtopäätöksiin. Orealilaiset tilastomiehet ilmoittavat, että varakkaiden talonpoikain talouksissa on lannansaanti yhtä nautaeläintä kohti melkein kaksi kertaa suurempi kuin vähävaraisten talouksissa. Nautain luvun ollessa 7,4 taloutta kohti on tämä lannantulo 391 puutaa, mutta nautain luvun ollessa 2,8 taloutta kohti se on 208 puutaa. „Normaalina” pidetään 400 puudan tuottoa, joten ainoastaan pienenä vähemmistönä olevat varakkaiden talonpoikien taloudet saavuttavat tämän normin. Köyhälistön on pakko käyttää oljet ja lanta polttoaineena, vieläpä toisinaan myydäkin lantaa j.n.e.

Tämän yhteydessä on tarkasteltava kysymystä hevosettomien lukumäärän lisääntymisestä talonpoikaiston keskuudessa. Vuosina 1888—1891 Euroopan-Venäjän 48 läänin 10,1 miljoonasta taloudesta oli hevosettomia 2,8 miljoonaa taloutta, s.o. 27,3%. Suunnilleen 9—10 vuoden kuluttua, vuosina 1896—1900, oli 11,1 miljoonasta taloudesta hevosettomia 3,2 miljoonaa, s.o. 29,2%. Talonpoikaiston omaisuuden pakkoluovutuksen kasvu on siis kieltämätön. Mutta jos silmäilemme tätä prosessia agronomiselta kannalta, niin joudumme ensi näkemältä paradoksaaliselta tuntuvaan johtopäätökseen. Tämän johtopäätöksen teki tunnettu narodnikkilainen kirjailija hra V. V. jo vuonna 1884 („Vestnik Jevropy”⁴⁶, v. 1884, № 7) rinnastaen keskenään

sitä kyntömaadesjatiinon määrää, joka tulee yhtä hevosta kohti meidän talonpoikaistaloudessamme ja „normaalissa” — agronomian kannalta normaalissa — kolmivuoroviljelystaloudessa. Osoittautui, että talonpojat pitävät *liian paljon* hevosia: heillä tulee hevosta kohti vain 5—8 desjatiinaa kyntömaata agronomian vaatimien 7—10 desjatiinan asemesta. „Siis sitä seikkaa”, järkeili hra V. V., „että osa Venäjän tämän alueen (keskisen mustanmullan vyöhykkeen) väestöstä joutuu hevosettomaksi, on pidettävä vississä määrin normaalisuhteen palautumisena työjuhtien lukumäärän ja muokattavan viljelysalan välillä”. Todellisuudessa tämä paradoksi on selitettävissä sillä, että hevosettomien lukumäärän lisääntymistä seuraa maan keskittyminen varakkaiden talouksien haltuun, joissa muodostuu „normaali”-suhde hevoskannan ja muokattavan maa-alan välillä. Tämä „normaali”-suhde ei „palaudu” (sillä sitä ei ole koskaan ollut talonpoikaistaloudessamme), vaan siihen tilaan pääsee ainoastaan talonpoikaisporvaristo. „Epänormaalisuutta” taas on tuotannonvälineiden pirstoutuneisuus talonpoikain pientaloudessa: saman maa-alan, jonka miljoona yhden hevosen omistavaa talonpoikaa muokkaa miljoonalla hevosella, varakkaat talonpojat muokkaavat paremmin ja perusteellisemmin $\frac{1}{2}$ taikka $\frac{3}{4}$ miljoonalla hevosella.

Kuolleen inventaarin suhteen on talonpoikaistaloudessa erotettava tavallinen talonpoikainen kalusto ja uudenaikaiset maanviljelysvälineet. Ensinnäkin mainitun jakaantuminen vastaa yleensä ja kokonaisuudessaan työjuhtien jakaantumista; tätä seikkaa koskevissa tiedoissa emme löydä mitään uutta talonpoikaistalouden luonnehtimiseksi. Sen sijaan uudenaikaiset työvälineet, jotka ovat paljon kalliimpia, ovat kannattavia vain suuremmassa taloudessa, niitä ottavat käyttöön vain hyvin menestyvät taloudet, ja ne ovat paljon enemmän keskittyneet. Tätä keskittymistä osoittavat tiedot ovat sängen tärkeitä, sillä ne ovat ainoat tiedot, joiden mukaan voidaan tarkalleen päätellä, mihin suuntaan ja minkälaisissa yhteiskuntaoloissa talonpoikaistalouden *edistys* tapahtuu. On epäilyksetöntä, että vuodesta 1861 lähtien on siinä suhteessa otettu askel eteenpäin, mutta hyvin usein asetetaan kiistan taikka epäilyksen alaiseksi tämän ei ainoastaan tilanherra-, vaan talonpoikaistaloudessakin tapahtuvan edistyksen kapitalistinen luonne.

Alla esitämme zemstvotilastotiedot uudenaikaisten maanviljelysvälineiden jakaantumisesta talonpoikain keskuudessa:

	100 taloutta kohden on uudenaikaisia maatalous- välineitä	
	Orelin läänin 2 kihlakun- nassa	Voronezhin läänin 1 kih- lakunnassa
Hevosettomat taloudet.....	0,01	—
1 hevosen „	0,2	0,06
2—3 hevosen „	3,5	1,6
4 ja useampia	36,0	23,0
<i>Keskimäärin</i>	2,2	1,2

Tällä seudulla ovat uudenaikaiset välineet levinneet suhteellisen heikosti talonpoikain keskuuteen. Niitä omistavien talouksien yleinen prosenttiluku on aivan mitätön. Ja alemmissa ryhmissä ei juuri lainkaan käytetä sellaisia työvälineitä, ylemmissä ryhmissä sen sijaan ne tulevat järjestelmällisesti käyttöön. Samaran läänin Novozenskin kihlakunnassa vain 13%:lla isännistä on uudenaikaisia työvälineitä, ja tämä prosenttimäärä kohoaa 40%:iin 5—20 työjuhtaa omistavien ryhmässä ja 62%:iin yli 20 työjuhtaa omistavien ryhmässä. Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa (kihlakunnan kolmessa piirissä) tulee 100 taloutta kohti 10 uudenaikaista maanviljelysvälinettä; se on yleinen keskimäärä; 20—50 desj. muokkaavien ryhmässä tulee 100 taloutta kohti 50 työvälinettä, mutta 50 desj. muokkaavien ryhmässä tulee 100 talouden osalle jopa 180 työvälinettä. Jos otamme ne prosenttisuhteet, joita edellä käytimme vertaillaksemme eri kihlakuntia koskevia tietoja, niin osoittautuu, että 20% käsittävät varakkaat taloudet omistavat 70—86% kaikista uudenaikaisista työvälineistä jättäen 50% käsittävien köyhälistön talouksien osalle 1,3—3,6%. Ei siis ole pienintäkään epäilystä siitä, että edistys, jota tapahtuu uudenaikaisten työvälineiden leviämässä talonpoikaiston keskuuteen (sivumennen sanoen hra Kaufmann puhuu tästä edistyksestä edellä siteeratussa teoksessaan vuodelta 1907), on varakkaan talonpoikaiston edistystä. Kolme viidesosaa talonpoikaistalouksien kokonaismäärästä, nimittäin hevosettomat ja yhden hevosen taloudet, ei kykene juuri lainkaan käyttämään hyväkseen näitä parannuksia.

V

Käsitellessämme talonpoikaistaloutta olemme tähän saakka pitäneet talonpoikia pääasiallisesti isäntinä osoittaen samalla, että alimpia ryhmiä syrjäytetään yhtä mittaa pois isäntien joukosta. Minne syrjäytetään? Ilmeisesti proletariaatin riveihin. Nyt meidän on tarkasteltava seikkaperäisesti, miten nimenomaan käy tämä proletariaatin, erityisesti maalaisproletariaatin muodostuminen ja millä tavoin syntyvät työvoimamarkkinat maanviljelyksessä. Kun työllä-makсутalouden tyypillisiä luokkaedustajia ovat maaorjanomistaja-tilanherra ja maaosuuden saanut orjuutettu talonpoika, niin kapitalistiselle taloudelle ovat tyypillisiä työnantaja-farmari ja työhön palkkautuva batrakki tai päiväläinen. Olemme näyttäneet, miten tilanherra ja varakas talonpoika muuttuvat työnantajiksi. Tarkastelkaamme nyt talonpojan muuttumista työhön palkkautujaksi.

Käyttävätkö varakkaat talonpojat paljonkin palkkatyötä? Jos otamme batrakkeja käyttävien talouksien keskimääräisen prosentin talonpoikaistalouksien kokonaismäärään verraten (kuten tavallisesti tehdään), niin saamme kovin pienen prosenttiluvun: 12,9% Taurian läänin Dneprin kihlakunnassa, 9% Samaran läänin Novouzenskin kihlakunnassa, 8% Saratovin läänin Kamyshinin kihlakunnassa, 10,6% Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa, 3,5% Orelin läänin kahdessa kihlakunnassa, 3,8% Voronezhin läänin yhdessä kihlakunnassa ja 2,6% Nizhni Novgorodin läänin kolmessa kihlakunnassa. Mutta tämänlaatuiset tiedot ovat itse asiassa vääriä, sillä tällöin lasketaan batrakkeja käyttävien talouksien suhde talouksien kokonaismäärään, siis mukaan luettuna nekin taloudet, jotka antavat batrakkeja. Porvaristo on jokaisessa kapitalistisessa yhteiskunnassa väestön mitättömänä vähemmistönä. Palkkatyöläisiä käyttäviä talouksia tulee aina olemaan „vähän”. Kysymys on siitä, muodostuuko tässä erikoinen taloustyyppi vai onko työvoiman palkkaus satunnaista? Tähänkin kysymykseen antavat aivan selvän vastauksen zemstvotilastotiedot, jotka osoittavat kaikkialla, että varakkaiden talonpoikain ryhmässä on batrakkeja käyttävien talouksien prosenttiluku verrattomasti suurempi kuin keskimäärin koko kihlakunnassa. Esitämme Permin läänin Krasnoufimskin kihlakuntaa koskevia tilastoja, joissa on poikkeustapauksena

tiedot ei ainoastaan batrakkien palkkauksesta, vaan myös päivätyöläisten palkkauksesta, s.o. maanviljelykselle tyypillisemmästä palkkausmuodosta.

	Miespuolisten työntekijäin luku yhtä taloutta kohti	Työläisiä palkkaavien talouksien prosenttimäärä			
		Kausi- työläi- siä	Heinä- niittoon	Elon- leikkuu- seen	Puuntiin
Maata muokkaamattomat	0,6	0,15	0,6	—	—
Korkeintaan 5 desj. muokkaavat	1,0	0,7	5,1	4,7	9,2
5—10 " " "	1,2	4,2	14,3	20,1	22,3
10—20 " " "	1,5	17,7	27,2	43,9	25,9
20—50 " " "	1,7	50,0	47,9	69,6	33,7
Yli 50 " " "	2,0	83,1	64,5	87,2	44,7
<i>Keskimäärin</i>	1,2	10,6	16,4	24,3	18,8

Näemme varakkaiden talouksien eroavan muista siinä, että niissä perheet ovat suuria, niillä on enemmän omia, perheeseen kuuluvia työntekijöitä kuin köyhillä talouksilla. Mutta siitä huolimatta ne käyttävät verrattomasti enemmän palkkatyötä. „Perheosuuskunta” on talouden laajentamisen perustana ja muuttuu siten kapitalistiseksi osuuskunnaksi. Ylimmissä ryhmissä työläisten palkkaaminen muodostuu ilmeisesti järjestelmäksi, laajennetun talouden hoidon ehdoksi. Samalla käy ilmi, että päivätyöläisten palkkaaminen on levinnyt varsin huomattavasti vieläpä talonpoikaiston keskiryhmässäkin: kun kahdessa ylimmässä ryhmässä (10,3% talouksista) suurin osa talouksista käyttää palkkatyöläisiä, niin 10—20 desjatiinaa viljelevien ryhmässä (22,4%) *enemmän kuin kaksi viidesosaa* talouksien kokonaismäärästä palkkaa työläisiä elonleikkuuseen. Johtopäätös tästä on se, että varakasta talonpoikaistoa ei voisi olla olemassa, ellei olisi sen käytettäväksi valmiiden batrakkien ja päivätyöläisten miljoona-armeijaa. Ja joskin eri kihlakuntia koskevat tiedot batrakkien käyttävien talouksien keskimääräisprosentista eroavat melko suuresti toisistaan, kuten näimme, niin yleisenä ilmiönä on ehdottomasti se, että batrakkien käyttävät taloudet kuuluvat talonpoikaiston ylimpiin ryhmiin, s.o. että varakkaat taloudet muuttuvat yrittäjiksi. 20% käsittävien varakkaiden talouksien osalle tulee 48—78% kaikista batrakkien käyttävistä talouksista.

Maaseudun toisesta kohtiosta tilastot eivät tavallisesti anna meille tietoja niiden talouksien lukumäärästä, joista lähtee erilaisia palkkatyöläisiä. On koko joukko kysymyksiä, joissa zemstvotilastomme on ottanut erittäin suuren askeleen eteenpäin vanhoihin, kuvernöörien selostuksien pohjalla tehtyihin ja kaikenlaisten departementtien laatimiin virallisiin tilastoihin verrattuna. Mutta eräässä kysymyksessä on vanha muodollinen kanta säilynyt zemstvotilastoissakin, nimittäin talonpoikain niin sanottuja „ansiotöitä” koskevassa kysymyksessä. Talonpojan varsinaisena työnä pidetään maanviljelyksen harjoittamista hänen omalla osuuspalstallaan; kaikki muu sivutoimi sen sijaan katsotaan siihen kuulumattomaksi „ansiotyöksi” tai „sivuammattiksi”, ja tällöin sekoitetaan toisiinsa sellaiset taloudelliset kategoriat, jotka poliittisen taloustieteen alkeet vaativat erottamaan toisistaan. Esimerkiksi „maatalousammattien harjoittajain” ryhmään joutuvat suuren palkkatyöläisten joukon rinnalla myös yrittäjäsännät (esim. melonitarhojen omistajat) ja näiden rinnalla „ansiotöitä harjoittaviin talouksiin” lasketaan kuuluviksi myöskin kerjäläiset ja kauppiaat, palvelijat ja käsityöläisisännät y.m. On selvää, että tämä huutava kansantaloustieteellinen sekasotku on suoranaista maaorjuuden perua. Tilanherralle oli tosiaankin saman tekevää, mitä *hänen* obrokkitalonpoikansa teki sivutoimeen: harjoittiko hän kaupankäyntiä, kävikö hän palkkatyössä vai harjoittiko hän jotain elinkeinoammattia itsenäisenä isäntänä; kaikkien maaorjatalonpoikien kannettavaksi lankesi yhtäläisesti yhteinen obrokki, kaikkia pidettiin vain tilapäisesti ja ehdollisesti poissaolevina varsinaisesta tehtävästään.

Maaorjuuden lakkauttamisen jälkeen tämä katsantokanta joutui päivä päivältä yhä enemmän ja entistä jyrkempään ristiriitaan todellisuuden kanssa. Enemmistö ansiotöihin osallistuvista talonpoikaistalouksista kuuluu epäilemättä palkkatyöläisiä antaviin talouksiin, mutta emme voi saada siitä täysin selvää kuvaa, sillä vähemmistönä olevat sivuammattaja harjoittavat *isännät* joutuvat kuitenkin yhteiseen lukuun ja *kaunistelevat* puutetta kärsivien tilaa. Havainnollistaaksemme asiaa esitämme yhden esimerkin. Samaran läänin Novouzenskin kihlakunnassa tilastontutkijat erottivat „ansiotöiden” yhteisestä joukosta „maanviljelysansio-

työt” 47. Tämäkään termi ei tietenkään ole tarkka, mutta ammattien luettelo antaa kuitenkin sen selityksen, että 14.063:sta tällaisesta „ammatinharjoittajasta” 13.297 oli batrakkeja ja päiväläisiä. Tässä siis ovat palkkatyöläiset sangen suurena enemmistönä. Ja maanviljelysansiotöiden jakaantuminen on seuraava:

	Maanviljelysansiotöissä käyvien miespuolisten työntekijöiden prosentti
Ne, joilla ei ole työjuhtia	71,4
1 työjuhdan omistavat	48,7
2—3 työjuhtaa „	20,4
4 „ „	8,5
5—10 „ „	5,0
10—20 „ „	3,9
20 ja useampia „	2,0
<i>Koko kihlakunnassa</i>	25,0

Hevosettomista talonpojista on siis palkkatyöläisiä seitsemän kymmenesosaa ja yhden hevosen omistavista melkein puolet. Permin läänin Krasnoufimskin kihlakunnassa on maanviljelysansiotöitä harjoittavien talouksien keskiprosentti 16,2%, mutta maata viljelemättömien ryhmässä on „ammatinharjoittajia” 52,3% ja 5 desjatiinaan saakka viljelevistä 26,4%. Muista kihlakunnista, joissa maanviljelysansiotöitä ei ole erityisesti erotettu, saadaan vähemmän selvä kuva, mutta yleiseksi säännöksi kuitenkin jää, että „ansiotyöt” ja „palkkatyöt” ovat yleensä alimpien ryhmien erikoisalana. Alimpien ryhmien talouksien osalle, joita on 50%, tulee 60—93% kaikkien ansiotöihin osallistuvien talouksien kokonaismäärästä.

Tästä näemme, että talonpoikaiston alimmat ryhmät, muun muassa yhden hevosen omistavat ja hevosettomat taloudet, ovat sen aseman perusteella, mikä niillä on kansantalouden yleisessä rakenteessa, *osuusmaapalstan omaavia batrakkeja ja päiväläisiä* (laajemmin: palkkatyöläisiä). Tämän johtopäätöksen vahvistavat myös tiedot, jotka kuvaavat palkkatyön käytön kasvua vuoden 1861 jälkeen koko Venäjällä, ja budjettitutkimukset alimpien ryhmien tulolähteestä sekä vihdoin tiedot näiden ryhmien elintasosta.

Tarkastelemmekin nyt vähän yksityiskohtaisemmin näitä kolmenlaisia todisteita.

Yleisiä tietoja maaseudun palkkatyöläisten lukumäärän kasvusta koko Venäjällä on olemassa ainoastaan vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyvistä työläisistä, ilman tarkkaa eroa maanviljelystöissä ja muissa töissä käyvien välillä. Kysymys siitä, kummatko: edelliset vai jälkimmäiset ovat kokonaisluvussa enemmistönä, on narodnikkilaisessa kirjallisuudessa ratkaistu edellisten hyväksi, mutta me esitämme alempana perusteluja päinvastaisen kannan puolesta. Se seikka, että vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyvien työläisten lukumäärä talonpoikaiston keskuudessa on lisääntynyt nopeasti vuoden 1861 jälkeen, on aivan epäilyksetön. Sitä todistavat kaikki tietolähteet. Tilastollisesti tätä ilmiötä kuvaavat likimääräisesti passituloa ja annettujen passien määrää koskevat tiedot. Vuonna 1868 passitulo teki 2,1 milj. ruplaa, v. 1884 — 3,3 miljoonaa ja vuonna 1894 — 4,5 milj. ruplaa. Lisäys on enemmän kuin kaksinkertainen. Annettujen passien ja todistusten määrä oli vuonna 1884 Euroopan-Venäjällä 4,7 milj. ja vuosina 1897—1898 se oli 7,8—9,3 miljoonaa. Näemme, että luku on kaksinkertaistunut kolmentoista vuoden aikana. Kaikki nämä tiedot vastaavat suurin piirtein muita laskelmia, esimerkiksi hra Uvarovin laskelmia, joka on tehnyt yhteenvedot 20 läänin 126 kihlakuntaa koskevista zemstvotilastollisista, enimmäkseen vanhentuneista tiedoista ja laskenut vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyvien työläisten todennäköisen lukumäärän tekevän 5 milj. henkeä⁴⁸. Hra S. Korolenko on määritellyt tämän luvun 6 milj. hengeksi paikallisen liikatyövoiman määrää koskevien tietojen perusteella.

Hra Nikolai —onin mielestä „valtavan enemmistön” koko tästä summasta muodostavat maanviljelysansiotyöt. „Kapitalismin kehityksessä” olen yksityiskohtaisesti osoittanut *, että 60-, 80- ja 90-luvulta olevat tiedot ja tutkimukset todistavat täydellisesti tämän johtopäätöksen vääräksi. Vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyvien työläisten enemmistö, joskaan ei suurin enemmistö, on ei-maanviljelystyöläisiä. Tässä täydellisimmät ja uusimmat tiedot Euroo-

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 504—516. Toim.

pan-Venäjäällä vuonna 1898 annettujen asumislupien jakaantumisesta lääneittäin:

Lännen ryhmät	V. 1898 annettujen asumislupien kokonaismäärä
1) 17 lääniä, joissa on vallitsevana vieraspaikkal. ei-maanviljelys-ansiotöissä käynti	3.369.597
2) 12 seka ääniä	1.674.231
3) 21 lääniä, joissa on vallitsevana vieraspaikkal. maanviljelys-ansiotöissä käynti	2.765.762
<i>Kaikkiaan 50 läänissä</i>	7.809.590

Jos oletamme, että sekalääneissä puolet työläisistä on maanviljelystöissä käyviä, niin *likimääräinen*, todennäköisin jakautuminen on seuraava: noin 4,2 milj. muissa kuin maanviljelystöissä käyvää palkkatyöläistä ja *noin 3,6 milj. maanviljelyksen alalla työskentelevää palkkatyöläistä*. Tähän lukuun tulee rinnastaa hra Rudnevin saamaa lukua ⁴⁹; hän teki vuonna 1894 yhteenvedon zemstvotilastojen antamista tiedoista 19 läänin 148 kihlakunnasta ja määritteli maatalouden palkkatyöläisten likimääräisen luvun 3½ miljoonaksi henkilöksi. Tähän lukuun sisältyvät, 80-luvulta olevien tietojen mukaan, sekä paikalliset että vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyvät maanviljelystyöläiset. 90-luvun lopulla oli saman verran yksistään vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyviä maataloustyöläisiä.

Maanviljelystöissä käyvien palkkatyöläisten lukumäärän kasvu on suoranaudessa yhteydessä siihen kapitalistisen yritteliäisyyden kehitykseen maanviljelyksessä, jonka panimme merkille tilanherra- ja talonpoikaistaloudessa. Ottakaa esimerkiksi koneiden käyttö maataloudessa. Osoitimme tarkkojen tietojen pohjalla, että varakkaalla talonpojalla se merkitsee siirtymistä yritteliäisyyteen. Ja tilanherrataloudessa koneiden ja yleensä uusikaisten työvälineiden käyttö merkitsee kiertämättömästi sitä, että kapitalismi syrjäyttää työllämaksua. Talonpoikain työkaluston tilalle tulee tilanherrain kalusto; vanhan kolmivuoroviljelyksen tilalle tulevat työvälineiden vaihtumisesta johtuvat uudet teknilliset menetelmät; velkaorjuudessa oleva

talonpoika ei kelpaa tekemään työtä uusiaikaisilla työvälineillä, ja hänen tilalleen tulee batrakkii taikka päiväläinen.

Sillä Euroopan-Venäjän alueella, jolla koneiden käyttö on reformin jälkeen eniten kehittynyt,— on muualta tulneiden työläisten palkkatyövoiman käyttökin levinnyt laajimmaksi. Tämä alue käsittää Euroopan-Venäjän eteläiset ja itäiset raja-alueet. Maanviljelystyöläisten tulo tälle alueelle on luonut erittäin tyypilliset ja selvästi ilmenevät kapitalistiset suhteet. Meidän täytyy tarkastella niitä, jotta voisimme verrata vanhaa ja tähän saakka vallitsevana olevaa työllä-maksujärjestelmää tuohon yhä enemmän esiintunkeutuvaan uuteen virtaukseen. Ennen kaikkea on todettava eteläisen alueen erikoisuutena se, että siellä maanviljelyksessä on korkeimmat palkat. Kokonaista vuosikymmentä (1881—1891) koskevien tietojen mukaan, jotka sulkevat pois kaikki tilapäiset heilahtelut, ovat työpalkat Venäjällä korkeimmat Taurian, Bessarabian ja Donin läänissä. Vuosipalkkalainen saa siellä, ylläpito mukaan laskettuna, 143 rpl. 50 kop., kausityöläinen (kesäajalta) 55 rpl. 67 kop. Seuraavalla tilalla työpalkan suuruuteen nähden on teollisesti kehittynen alue — Pietarin, Moskovan, Vladimirin ja Jaroslavlän läänit. Siellä maksetaan vuodeksi pestatulle maataloustyöläiselle 135 rpl. 80 kop. ja kausityöläiselle 53 ruplaa. Kaikkein alhaisimman palkkatason tapaamme keskisissä maanviljelyslääneissä (Kasanin, Penzan, Tambovin, Rjazanin, Tulan, Orelin ja Kurskin lääneissä), s.o. työllämaksun, velkaorjuuden ja kaikenlaisten maaorjuuden jätteiden perusalueella. Vuosipalkkalainen saa siellä maanviljelyksessä vain 92 rpl. 95 kop.— puolitoista kertaa vähemmän kuin kapitalistisesti korkeimmalle kehittyneissä lääneissä, ja kausityöläinen 35 rpl. 64 kop., kesässä 20 ruplaa vähemmän kuin etelässä. Olemme nähneet työläisten lähtevän valtavissa määrin ansiotöihin juuri tältä keskiseltä alueelta. Yli 1½ miljoonaa henkeä lähtee sieltä joka kevät osaksi maanviljelysansiotöihin (etupäässä etelään, osaksi myös teollisuuslääneihin, kuten näemme tuonnempana), mutta myös ei-maanviljelystöihin pääkaupunkeihin ja teollisuuslääneihin. Tämän tärkeimmän vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käyviä työläisiä antavan alueen ja kahden tärkeimmän vieraspaikkalaisia työläisiä käyttävän alueen (eteläisen

maanviljelysalueen sekä pääkaupunkien ja kahden teollisuusläänin) välillä sijaitsevat sellaisten läänien vyöhykkeet, joissa palkat ovat keskinäiset. Nämä läänit vetävät puoleensa osan tuon „huokeimman” ja nälkäisimmän keskiseudun työläisistä laskien puolestaan osan omista työläisistään parempipalkkaisille seuduille. Hra S. Korolenkon kirjassa „Vapaa palkkatyö” on varsin laajan aineiston pohjalla kuvattu yksityiskohtaisesti tätä työläisten vaellus- ja väestön liikkumisprosessia. Kapitalismi saa siten aikaan väestön tasaisemman (tietystikin pääoman tarpeitten kannalta katsoen tasaisemman) sijoituksen; tasoittelee työpalkan koko maassa ja luo todella yhtenäiset, kansalliset työmarkkinat; hävittää vähitellen pohjan vanhoilta tuotantotavoilta „viekottelemalla” orjuutettua talonpoikaa korkealla työpalkalla. Tästä johtuvat herrain tilanomistajain loppumattomat valitukset paikallisten työläisten turmeluksesta, rietastelusta ja juoppoudesta, mikä on vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käynnin seurausta, siitä, että kaupunki „turmelee” työläiset j.n.e. j.n.e.

Seuduilla, joille tuli eniten työläisiä, syntyi XIX vuosisadan lopulla melko suuria kapitalistisia yrityksiä maanviljelyksessä. Kapitalistista yhteistoimintaa syntyi esimerkiksi sellaisten koneiden kuin puimakoneiden käytössä. Hra Tezjakov, joka on kuvannut Hersonin läänin maataloustyöläisten elin- ja työoloja⁵⁰, osoittaa, että hevospöytäinen puimakone vaatii 14—23 työläistä, jopa enemmänkin, ja höyrypuimakone 50—70 työläistä. Muutamiiin talouksiin kerääntyi 500—1.000 työläistä, mikä maanviljelyksessä on tavattoman suuri luku. Kapitalismi teki mahdolliseksi kalliimman miestyön korvauksen nais- ja lapsityöllä. Esimerkiksi Kahovkan paikkakunnalla, joka on Taurian läänin tärkeimpiä työvoiman markkinapaikkoja, jonne ennen kerääntyi noin 40.000 työläistä ja viime vuosisadan 90-luvulla 20—30 tuhatta, rekisteröitiin vuonna 1890 12,7% naisia, mutta vuonna 1895 jo 25,6%. Vuonna 1893 oli lapsia 0,7%, mutta vuonna 1895 jo 1,69%.

Kootessaan työläisiä kaikilta Venäjän ääriiltä kapitalistiset suurtilat lajittelivat heitä tarpeittensa mukaan muodostaen vussin tehdastyöläisten hierarkian tapaisen. Tehdään ero esim. täyskuntoisten ja puolikuntoisten työläisten välillä — jälkimmäisistä erotetaan vielä „suurivoimaiset

työläiset” (16—20 vuoden ikäiset) ja puolikuntoiset työläiset, joista on „vähän apua” (8—14-vuotiaat lapset). Tässä ei ole enää jälkeäkään tilanherran vanhoista niin sanotuista „patriarkallisista” suhteista „omaan” talonpoikaansa. Työvoima muuttuu samantapaiseksi tavaraksi kuin kaikki muukin tavara. „Aitovenäläis”-tyyppinen velkaorjuus häviää pois luovuttaen paikkansa viikoittain maksettavalle rahanpalkalle, kiihkeälle kilpailulle sekä sopimuksille työläisten ja isäntien välillä. Suurten työläisjoukkojen kokoontuminen palkkausmarkkinoille ja uskomattoman raskaat ja epäterveelliset työolot ovat aiheuttaneet sen, että on tehty yrityksiä yhteiskunnallisen valvonnan järjestämiseksi suuriin maataloihin nähden. Nämä yritykset ovat kuvaavia „suurteollisuudelle” maanviljelyksessä, mutta luonnollisesti ne eivät voi olla mitenkään kestäviä, kun ei ole olemassa poliittista vapautta eikä julkisia työväenjärjestöjä. Kuinka raskaat ovat muualta tulleiden työläisten työolot, näkyy siitä, että työpäivän pituus on 12½—15 tuntia. Tapaturmat koneilla työskentelevien työläisten keskuudessa ovat käyneet tavalliseksi ilmiöksi. Työläisten (esim. puimakoneilla työskentelevien) keskuudessa ovat levinneet ammattitaudit j.n.e. XIX vuosisadan lopun Venäjällä voidaan nähdä kaikki puhtaasti kapitalistisen riiston „ihanuudet” kehittyneimmässä, amerikkalaisessa muodossaan rinnan puhtaasti keskiaikaisten työllämaksu- ja verotyöpäivätalouden menetelmien kanssa, jotka ovat jo kauan sitten hävinneet edistyneimmässä maissa. Koko agraarisuhteiden ääretön moninaisuus Venäjällä on maaorjuudellisten ja porvarillisten riistomuotojen punoutumista toisiinsa.

Lopettaaksemme Venäjän maanviljelyksessä vallitsevien palkkatyöolojen käsittelyn mainitsemme vielä alimpiin ryhmiin kuuluvien talonpoikain taloutta koskevista budjettitiedoista. Palkkatyöstä niissä on käytetty sievistelevää nimitystä „ansiotyöt” tai „sivuammattit”. Millainen suhde vallitsee näistä ansiotöistä saatujen tulojen ja maanviljelystalouden tulojen välillä? Voronezhin läänin hevoseettomien ja yhden hevosen omistavien talonpoikain budjetit antavat siihen täsmällisen vastauksen. Hevoseettoman talonpoijan kaikista tulolähteistä saama kokonaistulo tekee 118 rpl. 10 kopeekkaa, josta maanviljelystuloja 57 rpl. 11 kop. ja „sivuammateista” saatuja 59 rpl. 4 kop. Tästä viimeksi

mainitusta summasta on 36 rpl. 75 kop. saatu „henkilökohtaisista sivutoimista” ja erilaiset muut tulot tekevät 22 rpl. 29 kop. Viimeksi mainittujen joukkoon kuuluu *maan vuokralleantamisesta saatu tulo!* Yhden hevosen omistavan talonpojan kokonaistulo on 178 rpl. 12 kop., josta maanviljelystuloja 127 rpl. 69 kop. ja 49 rpl. 22 kop. sivuammateista saatuja tuloja (35 rpl.— henkilökohtaisista sivutoimista, 6 rpl. ajotöistä, 2 rpl. „kauppa- ja tuotantolaitoksista ja -yrityksistä” ja 6 rpl. erilaisia muita tuloja). Jos vähennetään maatalouden menot, niin saamme 69 rpl. 37 kop. tuloja maanviljelyksestä niitä 49 rpl. 22 kop. vastaan, jotka saadaan sivuammateista. Tällä tavalla hankkii toimeentulonsa kolme viidesosaa kaikista talonpoikaistalouksista Venäjällä. On ymmärrettävää, että tällaisten talonpoikain elintaso ei ole korkeampi, vaan toisinaan jopa alhaisempi kuin batrakkien. Samassa Voronezhin läänissä on vuodeksi pestatun batrakin keskipalkka (kymmenvuotiskautena 1881—1891) 57 ruplaa, ynnä ylläpito, joka tekee 42 ruplaa. Hevostottoman talonpojan *koko perheen* ylläpito tekee samaan aikaan 78 ruplaa vuodessa, jos perheessä on 4 henkeä, ja yhden hevosen omistavalla — 98 ruplaa vuodessa, jos perheessä on viisi henkeä. Työllämaksu, verot ja kapitalistinen riisto ovat painaneet Venäjän talonpojan elintason sellaiselle kurjuus- ja nälkäasteelle, että se tuntuu Euroopassa uskomattomalta. Siellä nimitetään tällaista yhteiskunnallista tyyppiä *köyhimyksiksi*.

VI

Tehdäksemme yhteenvedon kaikesta siitä, mitä edellä on sanottu talonpoikaiston hajaantumisesta, esitämme aluksi ainoat kirjallisuudessa esiintyvät koko Euroopan-Venäjää koskevat yhteenvedot, joiden mukaan voidaan tehdä päätelmiä eri ryhmistä talonpoikaiston keskuudessa eri aikakausina. Nämä ovat sotilaallisen hevostilastokyselyn yhteenvedoja. „Kapitalismin kehitys” kirjani toisessa painoksessa * olen laskenut yhteen nämä tiedot Euroopan-

* Ks. Teokset, 3. osa, ss. 121—122. Toim.

Venäjän 48 läänistä aikajaksoilta 1888—1891 ja 1896—1900. Tässä poimintoja oleellisimmista tuloksista:

	Talonpoikaistalouksien lukumäärä (miljoonissa)			
	Vv. 1888—1891		Vv. 1896—1900	
	Yhteen- sä	%	Yhteen- sä	%
Hevoseettomia	2,8	27,3	3,2	29,2
1 hevosen omistavia	2,9	28,5	3,4	30,3
2 hevosta	2,2	22,2	2,5	22,0
3 " "	1,1	10,6	1,0	9,4
4 tai useampia hevosia omistavia	1,1	11,4	1,0	9,1
<i>Kaikkiaan</i>	10,1	100,0	11,1	100,0

Nämä numerot, kuten edellä jo ohimennen mainitsin, todistavat yhä lisääntyvää talonpoikaiston pakkoluovutusta. Talouksien lukumäärän miljoonainen lisäkasvu lankeaa kokonaan kahden alimman ryhmän osalle. Hevosten kokonaismäärä väheni tänä aikana 16,91 miljoonasta 16,87 miljoonaan, s.o. talonpoikaisto kokonaisuudessaan tuli jonkin verran köyhemmäksi hevosista. Köyhtyi myös ylin ryhmä, jolla vv. 1888—1891 oli 5,5 hevosta taloutta kohti, mutta vv. 1896—1900 oli 5,4 hevosta.

Näistä numerotiedoista voi helposti tehdä sen johtopäätöksen, ettei talonpoikaistossa tapahdu mitään „differentioitumista”: eniten on suurentunut köyhin ryhmä ja eniten on pienentynyt (talouksien lukumäärään nähden) rikkain ryhmä. Se ei ole differentioitumista, vaan köyhyyden tasoittumista! Ja näitä tällaisiin menetelmiin perustuvia johtopäätöksiä voidaan tavata hyvin usein kirjallisuudessa. Mutta jos asetamme kysymyksen: onko ryhmäin keskinäissuhde talonpoikaiston sisällä muuttunut, niin näemme toisenlaisen kuvan. Vuosina 1888—1891 puolet alimpiin ryhmiin kuuluvista talouksista omisti 13,7% hevosten kokonaismäärästä ja vuosina 1896—1900 aivan saman prosenttimäärän. Varakkaimpiin ryhmiin kuuluva viidesosa kaikista talouksista omisti edellisellä kaudella 52,6% hevosten kokonaismäärästä ja toisella 53,2%. On selvää, ettei ryhmien välinen keskinäissuhde muuttunut juuri lainkaan. Talonpoikaisto köyhtyi, varakkaat ryhmät köyhtyivät, vuo-

den 1891 pula vaikutti mitä vakavimmalla tavalla, mutta maalaisporvariston ja jatkuvasti köyhtyvän talonpoikaiston väliset suhteet eivät siitä muuttuneet eivätkä oikeastaan voineetkaan muuttua.

Henkilöt, jotka ryhtyvät sieltä täältä irrallisina otettujen tilastotietojen perusteella tekemään päätelmiä talonpoikaiston hajaantumisesta, jättävät usein tämän seikan huomioonottamatta. Olisi naurettavaa luulla, että esim. hevosten jakaantumista koskevat erilliset tiedot voisivat selittää edes jossain määrin talonpoikaiston hajaantumista koskevaa kysymystä. Tämä jakaantuminen ei vielä todista kerrassaan mitään, ellei sitä yhdistetä *kaikkiin* talonpoikaistaloutta koskeviin tietoihin *kokonaisuudessaan*. Kun me, nämä tiedot eriteltyämme, olemme todenneet, mitä yhteistä on ryhmien välillä maan vuokralleoton ja -annon, uusi-aikaisten työvälineiden ja lannoituksen, ansiotöiden ja ostomaan, palkkatyöläisten ja karjan määrän jakaantumisen alalla, kun olemme todistaneet, että kaikki nämä ilmiön eri puolet ovat erottamattomasti sidotut toisiinsa ja että ne ovat todella osoituksena toisilleen vastakkaisten taloudellisten tyyppien — proletariaatin ja maalaisporvariston — muodostumisesta, kun olemme kaiken tämän todenneet, ja vain siinä määrin kuin se on todettu, me voimme ottaa erillisiä tietoja sanokaamme vaikkapa hevosten jakaantumisesta kaiken edellä esitetyn *valaisemiseksi*. Sitä vastoin, jos vedotaan johonkin tapaukseen, jolloin hevosten lukumäärä on vähentynyt sanokaamme varakkaiden ryhmässä vissin aikajakson kuluessa, niin olisi sulaa järjettömyyttä tehdä *yksinomaan sen pohjalla* mitään yleisiä johtopäätöksiä maalaisporvariston ja talonpoikaiston muiden ryhmien välisestä suhteesta talonpoikaiston sisällä. Ei yhdessäkään kapitalistisessa maassa eikä yhdelläkään talousalalla ole eikä voi olla (markkinain herruuden vallitessa) tasasuhtaista kehitystä: kapitalismi *ei voi* kehittyä muuten kuin hyppäyksittäin, mutkitellen, milloin mennen nopeasti eteenpäin, milloin taas pudoten tilapäisesti entistä tasoaan alemmaksi. Ja Venäjän maatalouspulaa ja edessä olevaa kumousta koskevan kysymyksen ydin ei ole lainkaan siinä, millainen nimenomaan on kapitalismin kehitysaste taikka millainen on tämän kehityksen nopeus, vaan siinä, onko tämä pula ja kumous kapitalistinen vai ei, tapahtuuko se oloissa, jolloin talonpoikaisto muuttuu maalaisporvaristoksi ja

proletariaatiksi, vai ei, ovatko eri talouksien väliset suhteet kyläyhteisön sisällä porvarillisia vai eivätkö ne ole. Toisin sanoen: kaikkien Venäjän agraarikysymystä käsittelevien tutkimusten ensimmäisenä tehtävänä on ottaa selville se perusaineisto, joka on tarpeen agraarisuhteiden luokkaolemuksen luonnehtimiseksi. Ja vasta sitten, kun on otettu selville, minkä luokkien ja millaisen kehityssuunnan kanssa olemme tekemisissä, voidaan puhua osakysymyksistä, kehityksen nopeudesta, yleisen suunnan yksistä taikka toisista muunnoksista j.n.e.

Marxilaisten katsantokantojen perustana Venäjän reforminjälkeiseen talonpoikaistalouteen nähden on sen tunnus-taminen taloustyypiltään pikkuporvarilliseksi. Ja marxilaisen leirin taloustieteilijäin ja narodnikkilaisten taloustieteilijäin kesken on ennen kaikkea kiistely (ja on pitänytkin kiistellä, jos pyritään saamaan selville erimielisyyksien todellinen olemus) juuri siitä, onko tämä luonnekuva oikea, sopiiko se. Ellei tehdä täysin selväksi tätä kysymystä, ei voida ottaa askeltakaan eteenpäin mitään konkreettisempia taikka käytännöllisiä kysymyksiä kohti. Esimerkiksi olisi aivan toivotonta ja epäloogillista yrittää tarkastella näitä taikka noita teitä sen agraarikysymyksen ratkaisemiseksi, jonka XIX vuosisata on jättänyt perinnöksi XX vuosisadalle, ellei olisi alustavasti tehty selväksi, mihin suuntaan agraarikehityksemme yleensä käy, mitkä luokat voittavat, jos tapahtumain kulku on sellainen ja sellainen j.n.e.

Ne yksityiskohtaiset tiedot talonpoikaiston hajaantumisesta, joita olemme edellä esittäneet, tekevät selväksi juuri sen perustan, jolle agraarikoumuksen kaikki muut kysymykset pohjautuvat ja jota ymmärtämättä ei voida päästä eteenpäin. Se talonpoikaiston eri ryhmien välisten keskinäissuhteiden summa, jota olemme tutkineet yksityiskohtaisesti Venäjän vastakkaisilla ääriillä, näyttää meille juuri niiden yhteiskunta-taloudellisten suhteiden olemuksen, jotka vallitsevat kyläyhteisön sisällä. Nämä keskinäissuhteet osoittavat havainnollisesti, että talonpoikaistalous on näissä historiallisissa oloissa luonteeltaan pikkuporvarillista. Kun marxilaiset sanoivat, että maanviljelystä harjoittava pien-tuottaja (saman tekevää, hoitaako hän taloutta osuusmaalla vai jollain muulla maalla) on tavaratalouden kehittyessä ehdottomasti pikkuporvari,— niin tämä määritelmä herätti

hämmästyttä; sanottiin, että se on perusteeton ja että se on kaavamaisesti siirretty vieraiden esikuvien mukaan meidän omaperäisiin oloihimme. Mutta tiedot ryhmien keskinäis-suhteista, siitä, että kyläyhteisön rikkaat jäsenet kaappaavat vuokraamat yhteisön varattomilta jäseniltä, siitä, että edelliset palkkaavat batrakkeja ja jälkimmäiset muuttuvat palkkatyöläisiksi j.n.e. j.n.e. j.n.e.,— kaikki nämä tiedot vahvistavat marxilaisuuden teoreettiset johtopäätökset ja tekevät ne kiistämättömiksi. Nämä tiedot *ratkaisevat peruuttamattomasti* kysymyksen kyläyhteisön merkityksestä suunnan antamisessa Venäjän taloudelliselle kehitykselle, sillä esittämämme tiedot osoittavat juuri tämän todellisen (eikä keksityn) yhteisön todellisen suunnan. Kaikesta osuusmaan jakaantumisen tasasuhtaisuudesta sekä sen uusintajaosta y.m. huolimatta *ilmenee*, että yhteisötalonpoikien todellisen taloudellisen kehityksen suuntana on juuri maalaisporvariston muodostuminen ja köyhimpien isäntien joukoittainen syrjäyttäminen proletariaatin riveihin. Sekä Stolypinin agraaripolitiikka, kuten tuonnempana näemme, että trudovikkien vaatima maan kansallistaminen ovat tämän kehityksen suunnan mukaisia, vaikka näiden agraarikysymyksen kahden „ratkaisu”-muodon välillä on hyvin suuri ero yhteiskunnallisen kehityksen nopeuden, tuotantovoimien kasvun sekä joukkojen etujen suurimman huomioonottamisen kannalta.

Nyt meidän on vielä tarkasteltava kysymystä kaupallisen maanviljelyksen kehityksestä Venäjällä. Edellä olevan esityksen lähtökohtana oli se yleisesti tunnettu tosiasia, että koko reforminjälkeisen kauden erikoispiirteenä on kaupan ja vaihdon kasvu. Meistä tuntuu aivan tarpeettomalta esittää tilastotietoja, jotka vahvistavat tämän. Mutta on näytettävä, ensiksikin, nimenomaan missä määrin nykyinen talonpoikaistalous jo on alistettu markkinain alaiseksi, ja toiseksi, millaisia *erikoismuotoja* maanviljelys saa sitä mukaa, kun se tulee alistetuksi markkinain alaiseksi.

Tarkimmat tiedot ensimmäisestä kysymyksestä on Voronezhin zemstvon budjettitilastoissa. Voimme erottaa niissä talonpoikaisperheen rahamenot ja -tulot menojen ja tulojen kokonaisuudesta (tulojen ja menojen kokonaissummat on esitetty ylempänä). Tässä on taulukko, josta näkyy, mitä osaa markkinat näyttelevät:

	Montako prosenttia tekevät talonpojan rahamenot ja -tulot hänen kaikista menoistaan ja tuloistaan?	
	%	%
Hevosettomilla	57,1	54,6
1 hevosen omistavilla	46,5	41,4
2 hevosta	43,6	45,7
3	41,5	42,3
4	46,9	40,8
5 ja useampia	60,2	59,2
<i>Keskimäärin</i>	49,1	47,9

Näin muodoin jopa *keskitalonpojan*kin talous — puhumatakaan varakkaiden ja puoliproletaareiksi köyhtyneiden talonpoikien taloudesta — on erittäin suuressa määrin alistettu markkinain alaiseksi. Sen tähden kaikki sellaiset talonpoikaistaloutta koskevat päätelmät, jotka jättävät ottamatta huomioon markkinain, vaihdon ja tavaratuotannon vallitsevan ja yhä kasvavan merkityksen, ovat perinpohjin vääriä. Maorjuuslatifundioiden ja tilanherrain maanomistuksen hävittäminen — tämä toimenpide, johon Venäjän talonpoikaiston kaikki toiveet ja tavoitteet keskittyivät XIX vuosisadan lopulla, ei heikennä, vaan *voimistaa* markkinain valtaa, sillä työllämaksu ja velkaorjuus *jarruttavat* kaupan ja tavaratuotannon kasvua.

Toisen kysymyksen suhteen on sanottava, että pääoman tunkeutuminen maanviljelykseen on omalaatuinen prosessi, jota ei voida käsittää oikein, jos rajoitutaan yleisiin, koko Venäjää koskeviin tietoihin. Maanviljelys ei muodostu kaupalliseksi maanviljelykseksi yht'äkkiä eikä se tapahdu yhtäläisesti eri talouksissa ja valtakunnan eri alueilla. Päinvastoin, markkinat alistavat tavallisesti yhdellä paikkakunnalla alaisekseen yhden puolen monimutkaisesta maanviljelystaloudesta, toisella jonkin toisen puolen, jota paitsi muut puolet eivät katoa, vaan mukautuvat „tärkeimpään”, s.o. rahalliseen puoleen. Esimerkiksi jollakin paikkakunnalla kehittyy etupäässä kaupallinen viljatalous; perustuote, jota tuotetaan myytäväksi, on vilja. Karjanhoidolla on tällaisessa taloudessa toisarvoinen osa, ja myöhemmin — niissä äärimmäisissä tapauksissa, jolloin yksipuolisesti kehitetään vain viljataloutta, — se katoaa melkein kokonaan. Esim. Amerikassa on toisinaan järjestetty kaukaisen lännen „vehnätehtaita” yhdeksi kesäksi melkein ilman karjaa.

Toisilla paikkakunnilla kehittyi etupäässä kaupallinen karjanhoitotalous; perustuotteina, joita tuotetaan myyntiä varten, ovat liha- tai maitotuotteet. Puhtaasti maanviljelystalous mukautuu karjanhoitotalouteen. On ymmärrettävää, että niin talouden laajuus kuin talouden organisaatiomuodotkin ovat kummassakin tapauksessa erilaiset. Kaupungin lähiympäristön maitotaloudesta ei voida tehdä päätelmiä kylvöalan laajuuden perusteella. Ei voida käyttää samantaista suur- ja pientalouden mittapuuta aroviljelijän, kasvitarhurin, tupakanviljelijän, „maitofarmarin” (käyttäksemme englantilaista sanontaa) j.n.e. suhteen.

Vaihdon ja kaupan tunkeutuminen maanviljelykseen aiheuttaa sen erikoistumisen, ja tämä erikoistuminen yhä lisääntyy. Samat talouden osoittimet (esim. hevosten lukumäärä) saavat kaupallisen maanviljelyksen eri alueilla erilaisen merkityksen. Pääkaupunkien lähistöillä on hevosettomien talonpoikien keskuudessa esim. suurisäntiä, jotka omistavat sanokaamme lypsykarjaa, heillä on suuri liikevaihto ja he pitävät palkkatyöläisiä. Tällaisten farmarien lukumäärä hevosettomien ja yhden hevosen omistajien suuressa joukossa on tietysti aivan mitättömän pieni, mutta jos otamme vain koko maata käsittävät yleistilastotiedot, niin kapitalismin erikoinen muoto maanviljelyksessä jää huomiomme ulkopuolelle.

Tähän seikkaan on kiinnitettävä erikoista huomiota. Jos se jätetään huomioonottamatta, ei voida muodostaa oikeaa käsitystä kapitalismin kehityksestä maanviljelyksessä ja voidaan helposti langeta yksinkertaistamisen virheeseen. Prosessi voidaan käsittää kaikessa mutkallisuudessaan vain ottamalla huomioon maanviljelyksen todelliset erikoisuudet. Kun sanotaan, että erikoisten ominaisuuksiensa takia maanviljelys ei ole kapitalistisen kehityksen lakien alainen, niin se on aivan väärin. Maanviljelyksen erikoisuudet jarruttavat maanviljelyksen alistamista markkinain alaiseksi, se on totta, mutta siitä huolimatta kaikkialla ja kaikissa maissa on käynnissä hillitön *kaupallisen maanviljelyksen kasvun* prosessi. Mutta tämän kaupallisen maanviljelyksen syntyminen muodot ovat tosiaanakin omalaatuiset ja vaativat erikoisia tutkimusmenetelmiä.

Selittääksemme edellä sanottua esitämme havainnollisia esimerkkejä Venäjän kaupallisen maanviljelyksen eri alueilta. Kaupallisen viljatalouden seudulla (Novorossija,

Volgantakainen seutu) näemme viljantuotannon kasvavan erittäin nopeasti; vuosina 1864—1866 nämä läänit olivat jäljessä keskisen mustanmullan alueen lääneistä, niiden puhdas viljantulo oli vain 2,1 tshetverttiä asukasta kohti; vuosina 1883—1887 nämä läänit olivat edellä keskisestä alueesta, niiden puhdas viljantulo oli 3,4 tshetverttiä asukasta kohti. Viljelysten laajentuminen — se on tälle alueelle luonteenomaisinta reforminjälkeisenä aikana. Maanmuokaus on siellä hyvin usein peräti alkeellista — koko huomio on kohdistettu yksinomaan mahdollisimman laajojen alojen kyntämiseen. XIX vuosisadan toisella puoliskolla siellä syntyi tavallaan amerikkalaisten „vehnäehtaiden” tapaisia viljelmiä. Viljelysten laajuuden perusteella (jotka kohosivat ylimpien ryhmien talonpojilla aina 271 desjatiinaan saakka taloutta kohti) voidaan aivan hyvin tehdä johtopäätöksiä talouden laajuudesta ja tyypistä. Jollain muulla seudulla — teollisuusalueella ja esimerkiksi pääkaupungin lähistöllä — ei voi olla puhuttakaan moisesta kylvöalojen laajentamisesta. Erittäin luonteenomaista noilla seuduilla on kaupallinen karjanhoito eikä kaupallinen viljatalous. Siellä ei enää voida muodostaa oikeaa käsitystä taloudesta viljellyn maan desjatiinaluvun taikka työhevosten lukumäärän mukaan. Paljon sopivampi mittapuuh on lehmien lukumäärä (maitotalous). Suurtalouden edistyksen luonteenomaisina tunnusmerkkeinä siellä ovat viljelyskierron muuttaminen ja heinäviljelys eikä kylvöalojen laajentaminen. Monen hevosen talouksia siellä on vähemmän; toisinaan saattaa hevosten lukumäärän väheneminenkin merkitä talouden edistymistä. Sikäläisillä talonpojilla on sen sijaan lehmiä enemmän kuin muualla Venäjällä. Hra Blagoveshtshenski on laskenut zemstvotilastojen yhteenvedojen perusteella, että taloutta kohden tulee keskimäärin 1,2 lehmää; Pietarin, Moskovan, Tverin ja Smolenskin läänin 18 kihlakunnassa tulee 1,6 ja yksistään Pietarin läänissä 1,8 lehmää taloutta kohti⁵¹. Sekä kauppapääoma että tuotantoon sijoitettu pääoma toimivat täällä etupäässä karjataloustuotteiden piirissä. Tulojen suuruus riippuu eniten lypsylehmien lukumäärästä. Muodostuu „maitotalousfarmeja”. Varakkaiden talonpoikain keskuudessa kehittyy maanviljelystyöläisten palkkaus; mainitsimme jo, että köyhtyneeltä keskiseudulta käydään *teollisuuslääneissä maanviljelystyöissä*. Sanalla sanoen, samat yhteiskunnallis-taloudelliset suhteet esiinty-

vät täällä aivan toisessa muodossa ja sellaisissa maanviljelysoloissa, jotka eivät ole puhtaiden maanviljelyslojen tapaisia.

Ja jos otetaan erikoisviljelykset, esim. tupakanviljely, taikka maanviljely yhdistettynä tuotteiden teknilliseen jalostukseen (viinanpolto, juurikassokerin, voin, perunatärkkelyksen y.m. tuotanto), niin yrittäjäsuhteiden ilmene-mismuodot eivät niissä osoittaudu sellaisiksi kuin ne ovat kaupallisessa viljataloudessa eivätkä liioin sellaisiksi kuin ne muodostuvat kaupallisessa karjanhoidossa. Tällöin on mittapuuksi otettava joko erikoisviljelysten määrä taikka tuon kyseessäolevan talouden yhteydessä toimivan tuotteiden teknillisen jalostamon suuruus.

Maanviljelyksen kokonaislukuja käsittelevä tilasto, joka koskee vain pinta-alojen laajuutta tai karjan määrää, ei ota läheskään huomioon koko tätä muotojen moninaisuutta, ja sen tähden johtopäätökset, jotka on tehty pelkästään tällaisten tilastotietojen perusteella, ovat useinkin vääriä. Kaupallisen maanviljelyksen kasvu käy paljon nopeammin, vaihdon vaikutus ulottuu laajemmalle, pääoma uudelleenjärjestää maataloutta paljon syvällisemmin kuin mitä saatetaan olettaa yleisten kokonaistietojen ja abstraktisten keskimääräislukujen perusteella.

VII

Tehkäämme nyt yhteenveto siitä, mitä edellä on sanottu agraarikysymyksen ja agraarikriisin olemuksesta Venäjällä XIX vuosisadan lopulla.

Mikä on tämän kriisin olemus? Kirjasessaan „Kunnallistuttaminen vaiko omaisuudeksi jakaminen” (Vilna, v. 1907) M. Shanin väittää, että maanviljelyskriisimme on agrikulttuurinen kriisi, ja pitää sen syvällisimpinä syinä sitä, että on välttämätöntä kohottaa maanviljelystekniikkaa, joka on Venäjällä uskomattoman alhaista, että on välttämätöntä siirtyä korkeampiin peltoviljelysjärjestelmiin j.n.e.

Tämä käsitys on väärä, sillä se on liian abstraktinen. On kieltämätöntä, että korkeampaan tekniikkaan siirtyminen on välttämätöntä, mutta ensinnäkin, Venäjällä tätä siirtymistä on itse asiassa tapahtunut vuoden 1861 jälkeen. Kuinka hidasta edistys lieneekin, mutta on aivan kiistatonta, että niin tilanherra- kuin talonpoikaistaloustakin varakkaan

vähemmistönsä ominaisuudessa ovat siirtyneet heinäviljelykseen, uusiaikaisten työvälineiden käyttöön, järjestelmällisempään ja huoleellisempaan maiden lannoittamiseen j.n.e. Ja koska tämä maanviljelystekniikan hidas edistys on yleinen prosessi, joka on ollut käynnissä vuodesta 1861 lähtien, niin on ilmeistä, ettei siihen viittaaminen vielä riitä, jotta voitaisiin selittää kaikkien myöntämä maanviljelyskriisin kärjistyminen XIX vuosisadan lopulla. Toiseksi, molemmat agraarikysymyksen „ratkaisemisen” muodot, jotka ovat hahmottuneet elämässä, sekä sen ratkaiseminen stolypnilaiseen tapaan *ylhäältäkäsin*, säilyttämällä tilanherrojen maanomistuksen ja hävittämällä lopullisesti kyläyhteisön, antaen kulakkien rosvota sen,— että sen ratkaiseminen talonpoikaiseen (trudovikkilaiseen) tapaan *alhaaltakäsin*, hävittämällä tilanherrojen maanomistuksen ja kansallistamalla kaikki maat,— molemmat nämä ratkaisut helpottavat omalla tavallaan siirtymistä korkeimman tekniikan tasolle, ne ovat maanviljelyksen edistyksen suunnan mukaisia. Toinen näistä ratkaisuista vain perustaa tämän edistyksen sen prosessin jouduttamiseen, jonka kulussa talonpoikaisköyhälistö syrjäytetään maanviljelyksestä, toinen — työllämaksun poistamisprosessin jouduttamiseen hävittämällä pois maaorjuudelliset latifundiot. Se, että talonpoikaisköyhälistö „isännöi” maallaan kerrassaan kehnosti, on kieltämätön tosiasia. On siis epäilemätöntä, että jos sen maat annetaan varakkaan talonpoikaiston pienen ryhmän ryöstettäväksi ja rosvottaviksi, niin maanviljelys kohoaa. Mutta yhtä epäilemätöntä on sekin tosiasia, että tilanherrojen maita, joiden viljelemisessä käytetään hyväksi työllämaksua ja velkaorjuutta, muokataan peräti kehnosti, *huonommin kuin osuusmaita* (palauttakaa mieleen ylempänä esitetyt numerotiedot: osuusmailta saadaan 54 puutaa desjatiinalta, suurtilojen pelloilta 66, kahdaviilijelyksessä olevilta 50, talonpojille vuodeksi vuokratuilla 45). Tilanherrataloudessa vallitseva työllämaksujärjestelmä on uskomattoman takapajuisten maanviljelysmenetelmien säilyttämistä, barbaarisuuden ikuistamista sekä maanviljelyksessä että kaikessa yhteiskuntaelämässä. On siis epäilemätöntä, että jos kaikki työllämaksun muodot hävitetään juurineen, s.o. jos hävitetään täydellisesti (ja sitä paitsi ilman lunastusta) koko tilanherrain maanomistus, niin maanviljelys kohoaa.

Agraarikysymyksen ja agraarikriisin olemuksena ei siis ole maanviljelyksen kohottamista haittaavien esteiden poistaminen, vaan se, *millä tavalla* nämä esteet poistetaan, minkä luokan on tämä poistaminen suoritettava ja millä keinoin. Ja maan tuotantovoimien kehitystä haittaavat esteet on ehdottomasti poistettava, se ei ole välttämätöntä ainoastaan sanan subjektiivisessa, vaan myös sen objektiivisessa mielessä, s.o. tämä poistaminen on kiertämätöntä, eivätkä mitkään voimat kykene sitä ehkäisemään.

M. Shaninin virhe, jonka tekevät monet muutkin agraarikysymystä käsittelevät kirjailijat, on siinä, että hän on ottanut liian abstraktisesti sen aivan oikean väitteen, että on välttämätöntä kohottaa maanviljelystekniikkaa, eikä ole ottanut huomioon Venäjän maataloudessa olevia maaorjuudellisten ja kapitalististen piirteiden yhteenpunoutumisen omalaatuisia muotoja. Venäjän maatalouden tuotantovoimien kehitystä haittaavana pääasiallisena ja pahimpana esteenä ovat maaorjuuden jätteet, s.o. ennen kaikkea työllämaksu ja velkaorjuutus, sitten maaorjuudelliset rasitukset, talonpojan eriarvoisuus, hänen poljettu asemansa ylempien säätyjen rinnalla j.n.e. j.n.e. Näiden maaorjuuden jätteiden hävittäminen on jo kauan sitten käynyt taloudelliseksi välttämättömyydeksi, ja maanviljelyskriisi kärjistyi XIX vuosisadan lopulla uskomattoman voimakkaasti juuri sen tähden, että keskiaikaisuudesta vapautumisen prosessi on Venäjällä liiaksi pitkistynyt, että työllämaksu ja velkaorjuutus ovat „pysyneet elossa” liian kauan. Niiden poistuminen vuoden 1861 jälkeen on käynyt niin hitaasti, että uusi elimistö on tarvinnut väkivaltaisia keinoja puhdistukseen nopeasti maaorjuudesta.

Minkälainen on tämä Venäjän maanviljelyksen uusi talouselimistö? Yritimme kuvata sitä edellä olevassa esityksessä erikoisen yksityiskohtaisesti, koska liberaalis-narodnikkilaisen leirin taloustieteilijöillä on siitä aivan vääriä käsityksiä. Se uusi talouselimistö, joka meillä kuoriutuu esiin maaorjuudellisesta kuorestaan, on kaupallista maanviljelystä ja kapitalismia. Tilanherratalouden talousjärjestelmässä, mikäli tuota taloutta ei hoideta työllämaksun eikä osuusmaata omistavan talonpojan velkaorjuutuksen avulla, ilmenee mitä selvimpiä kapitalistisia piirteitä. Talonpoikaistalouden talousjärjestelmässä, mikäli osaamme katsoa yhteisön sisälle ja nähdä, mitä elämässä tapahtuu

osuusmaiden hallinnan virallisesta tasasuhtaisuudesta huolimatta, ilmenee samaten kaikkialla ja joka paikassa puhtaasti kapitalistisia piirteitä. Kaupallinen maanviljely kasvaa Venäjällä herkeämättä, kaikista esteistä huolimatta, ja tämä kaupallinen maanviljely muuttuu väistämättä kapitalistiseksi, vaikka tämän muuttumisen muodot ovatkin mitä moninaisimpia ja eri alueilla erilaisia.

Mitä sitten on se keskiaikaisen ulkokuoren väkivaltainen poistaminen, joka on käynyt välttämättömäksi uuden talouselimistön vapaalle edelleen kehittymiselle? Keskiaikaisen maanhallinnan hävittämistä. Sekä tilanherrain maanomistus että huomattavalta osaltaan myöskin talonpoikainen maanhallinta on tähän saakka ollut Venäjällä keskiaikaista. Näimme edellä, miten uudet taloudelliset olot särkevät noita maanhallinnan keskiaikaisia puitteita ja väliseiniä pakottaen köyhän talonpojan luovuttamaan pois ikivanhan maaosuutensa, pakottaen varakkaan talonpojan muodostamaan oman, verrattain suuren taloutensa erilaisista maalohkoista: sekä osuusmaista, ostomaista että tilanherralta vuokratuista maista. Ja sekin, että tilanherrain maat jakaantuvat työllämaksua vastaan luovutettuihin, talonpojille vuodeksi vuokrattuihin ja suurtilan omassa viljelyksessä oleviin maihin, osoittaa, että uudet talousmuodot eivät rakennu vanhan, keskiaikaisen maanhallinnan puitteiden mukaisesti.

Tämä maanhallinta voidaan hävittää yhdellä kertaa, tekemällä päättäväisesti loppu entisyydestä. Sellainen toimenpide on maan kansallistaminen, jota kaikki talonpoikaiston edustajat vaativatkin enemmän tai vähemmän johdonmukaisesti vuosien 1905—1907 kaudella. Maan yksityisomistuksen hävittäminen ei muuta lainkaan kaupallisen ja kapitalistisen maanomistuksen porvarillisia perustoja. Ei ole mitään sen virheellisempää kuin on sellainen käsitys, että maan kansallistamisella on muka jotakin yhteistä sosialismin kanssa taikka edes maankäytön tasasuhtaisuuden kanssa. Mitä sosialismiin tulee, niin tunnettua on, että se merkitsee tavaratalouden hävittämistä. Kansallistaminen taas on maiden muuttamista valtion omaisuudeksi, ja tällainen muuttaminen ei koske laisinkaan yksityistä taloudenhoitoa tällä maalla. Eihän taloudenhoitojärjestelmä maataloudessa muutu siitä, tulevatko maat olemaan koko maan, koko kansan omaisuutta eli sille „kuuluvia”, aivan samoin

kuin ei varakkaan talonpojankaan taloudenhoitojärjestelmä (kapitalistinen) muutu siitä, ostaako hän maan „ikuisiksi ajoiksi”, vuokraako hän tilanherran tai valtion maata vai „kokoaa” hän käsiinsä vähävaraisten sortuneiden talonpoikain osuusmaita. Koska vaihto säilyy, niin on naurettavaa puhuakaan sosialismista. Maanviljelyksen tuotteiden ja tuotannonvälineiden vaihto taas ei riipu lainkaan maanhallinnan muodoista. (Huomautan sulkumerkeissä, että selostan tässä vain kansallistamisen taloudellista merkitystä enkä puolusta sitä ohjelmana; sen puolustelun olen esittänyt ylempänä mainitussa teoksessa *.)

Mitä tasasuhtaisuuteen tulee, niin edellä jo osoitimme, miten sitä käytännössä toteutetaan osuusmaita jaettaessa. Näimme, että osuusmaat jaetaan yhteisön sisällä melko tasasuhtaisesti, vain pienin poikkeamisin rikkaiden hyväksi. Mutta loppujen lopuksi tästä tasasuhtaisuudesta jää jäljelle hyvin vähän, koska köyhät luovuttavat maansa pois ja maanvuokraus keskittyy rikkaiden käsiin. On selvää, ettei mikään maanhallinnan tasasuhtaisuus kykene poistamaan todellisen maankäytön epätasaisuutta, kun kerran on olemassa varallisuuseroa isäntien kesken ja tätä eroa kärjistävä vaihtojärjestelmä.

Taloudellisesti kansallistaminen ei merkitse lainkaan sitä, mitä useinkin luullaan. Se ei merkitse taistelua porvarillisia suhteita vastaan (kansallistaminen on mitä johdonmukaisin porvarillinen toimenpide, kuten Marx osoitti jo aikaa sitten⁵²), vaan taistelua maaorjuudellisia suhteita vastaan. Keskiaikaisen maanhallinnan kirjavuus jarruttaa taloudellista kehitystä; säätyjärjestelmän puitteet häiritsevät kauppavaihtoa; epäsuhte vanhan maanhallinnan ja uuden talouden välillä synnyttää kärkeviä ristiriitoja; latifundioiden avulla tilanherrat pitkittävät työllämaksun voimassapysymistä; talonpojat ovat kuin ghettoon, osuusmaan hallintaan kytkettyjä, jonka puitteita elämä särkee joka askelella. Kansallistaminen lakaisee maanhallinnasta tyyten pois kaikki keskiaikaiset suhteet, hävittää kaikki mailla olevat keinoitekoiset väliaidat ja tekee maan todella vapaaksi — kenelle? jokaiselle kansalaiselleko? Eikö mitä. Hevosetton talonpojan (s.o. 3¼ miljoonan talouden) vapaus, kuten olemme edellä nähneet, merkitsee sitä, että hän voi

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 279—310. *Toim.*

antaa maaosuutensa vuokralle. Maa tulee vapaaksi — *isännälle*, sille, joka todella haluaa ja *voi* muokata sitä siten kuin talouden nykyaikaiset olot yleensä ja muun muassa maailman markkinain olosuhteet vaativat. Kansallistaminen jouduttaisi maaorjuuden lopullista häviämistä ja puhtaasti porvarillisen farmaritalouden kehitystä kaikenlaisesta keskiaikaisesta romusta vapaalla maalla. Sellainen on kansallistamisen todellinen historiallinen merkitys Venäjällä sellaisena, jollaiseksi se muodostui XIX vuosisadan lopulla.

Mitä tulee toiseen tiehen, jonka avulla maanhallinta puhdistetaan kapitalismia varten ja joka ei objektiivisesti ole mahdoton, niin se, kuten olemme nähneet, merkitsee rikkaiden harjoittamaa yhteisön joudutettua rosvoamista ja varakkaan talonpoikaiston yksityisen maanomistuksen lujittumista. Työllämaksun ja velkaorjuuden pääasiallinen aiheuttaja säilyy tällöin koskemattomana, tilanherrain latifundiot säilyvät. On selvää, että tien raivaaminen kapitalismille tällä tavalla turvaa paljon vähemmässä määrässä tuotantovoimien vapaan kehityksen kuin ensin mainittu keino. Kun kerran latifundiot säilyvät, niin kiertämättä säilyy myös orjuutettu talonpoika, kahdavieljelys, vuotuinen pienvuokraus, „kartanon” maiden muokkaaminen talonpojan kalustolla, s.o. säilyy mitä takapajuisin maanviljelys ja koko se aasialainen barbaarisuus, jota sanotaan patriarkallisiksi maalaisoloiksi.

Nämä kaksi, kehittyvällä porvarillisella Venäjällä mahdollista agraarikysymyksen „ratkaisu”-tapaa, jotka olen osoittanut, vastaavat kapitalismin kahta kehitystietä maanviljelyksessä. Nimitän näitä teitä preussilaiseksi ja amerikkalaiseksi tieksi. Ensimmäiselle on luonteenomaista se, että maanhallinnan keskiaikaisia suhteita ei hävitetä heti kerralla, vaan ne mukautuvat hitaasti kapitalismiin, jossa sen vuoksi säilyy pitkän aikaa puolifeodaalisia piirteitä. Porvarillinen vallankumous ei hävittänyt preussilaista tilanherrain maanomistusta, vaan tämä säilyi koskemattomana ja siitä tuli perusta „junkkeri”-taloudelle, joka on pohjaltaan kapitalistista, mutta ei tule toimeen ilman maalaisväestön vissiä, *Gesindeordnungin* * y.m.s. mukaista riippuvaisuutta. Siitä on ollut seurauksena, että junkkerien

* — Palkollisasetuksen. *Toim.*

yhteiskunnallinen ja poliittinen herruus on vakiintunut moniksi vuosikymmeniksi vuoden 1848 jälkeen ja tuotanto-voimien kehitys Saksan maanviljelyksessä on käynyt verrattomasti hitaammin kuin Amerikassa. Amerikassa sitä vastoin kapitalistisen maanviljelyksen perustana ei ollut suurten tilanherrojen vanha orjanomistustalous (kansalais-sota hävitti orjanomistukselliset suurtilat), vaan vapaan farmarin vapaa talous vapaalla maalla, joka toisaalta on vapaa kaikista keskiaikaisista kahleista, maaorjuudesta ja feodalismista ja toisaalta myös maan yksityisomistuksen kahleista. Amerikassa jaettiin maata sen hyvin suuresta maavarannosta nimellishintaan, ja vain tällä uudella, täysin kapitalistisella pohjalla on siellä nyt kehittynyt maan yksityisomistus.

Nämä molemmat kapitalistisen kehityksen tiet tulivat Venäjällä täysin selvinä esiin vuoden 1861 jälkeen. Tilanherrataloudessa tapahtunut edistys on kieltämätöntä, eikä tämän edistyksen hitaus ole satunnaista, vaan se on väistämätöntä niin kauan, kun maaorjuuden jätteet säilyvät. Kieltämätöntä on myöskin se, että mitä vapaampi on talonpoikaisto, mitä vähemmän maaorjuuden jätteet painavat sitä (etelässä esimerkiksi ovat olemassa kaikki nämä suotuisat ehdot), ja vihdoin, mitä paremmin talonpoikaisto on yleensä turvattu maalla, sitä voimakkaammin käy talonpoikaiston hajoaminen, sitä nopeammin tapahtuu maaseudun yrittäjäfarmarien luokan muodostuminen. Valtion edelleen kehittymistä koskevan kysymyksen ratkaisee se, kumpi näistä kehitysteistä pääsee lopullisesti voitolle, ja tätä vastaavasti siis se, mikä luokka suorittaa välttämättömän ja väistämättömän uudistuksen: vanha maanomistaja-tilanherrako vai vapaa farmaritalonpoika.

Meillä luullaan usein, että maan kansallistaminen merkitsee maan poistamista kauppavaihdosta. Tällä kannalla on ehdottomasti enemmistö etumaisista talonpojista ja talonpoikaiston ideologeista. Mutta tuollainen käsitys on kerrassaan väärä. Asia on juuri päinvastoin. Maan yksityisomistus haittaa pääoman vapaata sijoittamista maahan. Sen vuoksi silloin, kun maa on vapaasti vuokrattavissa valtiolta (ja se on kansallistamisen olemus porvarillisessa yhteiskunnassa), maa tulee *voimakkaammin* vedetyksi kauppavaihtoon kuin maan yksityisomistuksen vallitessa. Pääoman vapaa maahan sijoittaminen ja kilpailuvapaus

maanviljelyksessä on paljon suurempi vapaan vuokrauksen oloissa kuin yksityisomistuksen vallitessa. Maan kansallistaminen on niin sanoaksemme landlordismia ilman landlordeja. Ja mitä landlordismi merkitsee maanviljelyksen kapitalistisessa kehityksessä, siitä Marx esittää „Lisäarvoteorioissa” erittäin syvällisiä ajatuksia. Olen esittänyt hänen lausuntonsa edellä mainitussa agraariohjelmassa käsittelevässä teoksessa, mutta kysymyksen tärkeyden takia pidän tarpeellisena toistaa sen tässä vielä kerran*.

Ricardon korkoteorian historiallisia edellytyksiä käsittelevässä kohdassa („Theorien über den Mehrwert”. II. Band, 2. Teil, Stuttgart, 1905, S. 5—7**) Marx sanoo, että Ricardo ja Anderson „lähtevät katsomuksesta, joka mannermaalla tuntuu hyvin kummalliselta”. He nimittäin olettavat, että „ei ole lainkaan olemassa maanomistusta, joka haittaisi millaista tahansa pääoman maahansijoittamista”. Ensi näkemältä tässä on ristiriita, sillä juuri Englannin feodaalista maanomistusta pidetään erittäin täydellisesti säilyneenä. Mutta Marx selittää, että juuri Englannissa pääoma „on tehnyt selvän perinteellisestä maanviljelysjärjestelmästä armottomammin kuin missään muualla koko maailmassa”. Siinä suhteessa Englanti „on maailman vallankumouksellisin maa”. „Koko historiallisesti periytynyt järjestelmä hajotettiin armotta siellä, missä se oli ristiriidassa kapitalistisen tuotannon ehtojen kanssa maanviljelyksessä tai ei vastannut näitä ehtoja: ei ainoastaan muutettu maaseutu-asutusten sijaintia, vaan hävitettiin itse nuo asutuksetkin; ei hävitetty ainoastaan maatalousväestön asumuksia ja asuinpaikkoja, vaan itse tuo väestökin; ei hävitetty ainoastaan ikivanhoja talouskeskuksia, vaan itse tuo talouskin. Saksalaisilla”, jatkaa Marx, „taloudellinen järjestelmä oli määrätyn yhteisömaiden (Feldmarken) perinteellisistä suhteista, talouskeskusten sijainnista ja väestön vissien kokoontumispaikkakuntien mukaan. Englantilaisilla historiallinen maanviljelysjärjestelmä osoittautui pääoman asteittaisesti luomaksi, XV vuosisadalta alkaen. Englantilaisista teknillisistä sanontaa „clearing of estates” („maiden puhdistaminen”) ei tavata yhdessäkään mannermaisessa valtiossa. Mutta mitä tuo clearing of estates merkitsee? Se merkitsee, ettei välitetty lainkaan paikallisesta väestöstä —

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 259—263. *Toim.*

** — „Lisäarvoteorioita”. II osa, 2. nide, Stuttgart, 1905, ss. 5—7⁶³. *Toim.*

se häädettiin pois; ei siellä sijainneista kylistä — ne hajotettiin maan tasalle; ei talousrakennuksista — ne purettiin; ei maatalouden vallinneista muodoista — ne vaihdettiin yhdellä iskulla muuttamalla esimerkiksi kyntömaat karjalaitumiksi; sanalla sanoen mitään tuotannon ehtoja ei otettu vastaan sellaisina kuin ne perinteiden mukaisina olivat olemassa, vaan *luotiin* historiallisesti nuo ehdot muodoiltaan sellaisiksi, että ne olisivat vastanneet jokaisessa kyseisessä tapauksessa pääoman edullisimman sijoittamisen vaatimuksia. Sikäli *ei* siis todellakaan *ole olemassa maanomistusta*, sillä tuo omistus antaa pääomalle — farmarille — vapauden hoitaa talouttaan vapaasti, kiinnostuneena yksinomaan rahatulon saamisesta. Joku pommerilainen tilanherra” (Marx tarkoittaa Rodbertusta, jonka korkoteorian hän loistavasti ja perusteellisesti kumoaa tuossa teoksessa), „jonka päässä on vain vaarinaikaiset yhteisömaat, talouskeskukset ja maanomistuskollegiot j.n.e., saattaa tämän vuoksi lyödä kauhuissaan kätensä yhteen Ricardon sen „epähistoriallisen” katsomuksen johdosta, joka koskee maanviljelyssuhteiden kehitystä”. Todellisuuudessa „englantilaiset olosuhteet ovat ainoita olosuhteita, joiden vallitessa on adekvaattisesti (ihanteellisen täydellisesti) kehittynyt nykyinen maanomistus, s.o. maanomistus, jolle kapitalistinen tuotanto *on antanut toisen muodon*. Englantilainen teoria (s.o. Ricardon korkoteoria) on tässä kohdassa klassillinen nykyiselle, s.o. kapitalistiselle tuotantotavalle”.

Englannissa tämä maan puhdistaminen kävi vallankumouksellisin muodoin, siten, että talonpoikainen maanhallinta särjettiin väkivaltaisesti. Aikansa eläneen vanhan särkeminen on ehdottoman väistämätöntä Venäjälläkin, mutta yhdeksästoista vuosisata (enempää kuin kahdennenkymmenennenkään vuosisadan 7 ensimmäistä vuotta) ei vielä ratkaissut kysymystä siitä, mikä luokka suorittaa meille välttämättömän särkemisen ja missä muodossa se tämän suorittaa. Osoitimme edellä, millainen on maan jakautumisen perusta Venäjällä nykyään. Näimme, että niiden 10½ miljoonan talonpoikaistalouden vastakohtana, joiden hallussa on 75 miljoonaa desjatiinaa maata, on 30.000 latifundioiden omistajaa, joilla on 70 miljoonaa desjatiinaa. Yhtenä mahdollisena lopputuloksena taistelussa, joka ei voi olla leimahtamatta liekkiin tältä pohjalta, on se,

että kymmenen miljoonan talouden maaomaisuus melkein kaksinkertaistuu ja ylimpien kolmenkymmenen tuhannen maaomaisuus häviää. Tarkastelkaamme tätä mahdollista lopputulosta puhtaasti teoreettiselta kannalta, siltä kannalta, millaiseksi agrariikysymys Venäjällä on muodostunut XIX vuosisadan lopulla. Millaiset pitäisi olla tuollaisen muutoksen tuomat tulokset? Maanomistussuhteiden kannalta on ilmeistä, että keskiaikainen osuusmaiden hallinta ja keskiaikainen tilanherrain maanomistus järjestyisivät aivan uudelleen. Kaikki muinainen lakaistaisiin pois perustuksiaan myöten. Maanhallintasuhteisiin ei jäisi mitään perinteellistä. Mikä voima sitten määräisi uudet maanhallintasuhteet? Tasasuhtaisuuden „periaateko”? Siten on taipuvainen ajattelemaan eturivin talonpoika, joka on saanut narodnikkilaisen ideologian vaikutteita. Siten ajattelee narodnikki. Mutta se on harhaluulo. Kyläyhteisössä laiksi tunnustettu ja tapojen pyhittämä tasasuhtaisuuden „periaate” johtaa todellisuudessa siihen, että maanhallinta mukautuu varallisuustasossa ilmeneviin eroavaisuuksiin. Ja tämän *taloudellisen tosiasian* perusteella, jonka sekä venäläiset että länsieurooppalaiset tilastot ovat tuhansia kertoja vahvistaneet oikeaksi, me väitämme, että tasasuhtaisuustoiveet raukeaisivat harhaluulona ja *ainoaksi pysyväksi tulokseksi jäisi maanomistuksen täydellinen uudistaminen*. Miten suuri olisi *tällaisen* tuloksen merkitys? Se olisi tavattoman suuri, sillä ei mikään muu toimenpide, ei mikään muu reformi, ei mikään muu uudistus voisi antaa niin täydellisiä takeita maanviljelystekniikan mitä nopeimmasta, laajimmasta ja vapaimmasta edistyksestä Venäjällä sekä siitä, että elämästämme häviävät kaikki maaorjuuden, säätyeron ja aasialaisuuden jätteet.

Tekniikan edistyskö? — saatetaan meille väittää vastaan. Mutta eikö edellä ole tarkkojen numerotietojen nojalla osoitettu, että tilanherratalous on talonpoikaistaloutta korkeammalla sekä heinäviljelyksessä että koneiden käytössä, sekä maiden lannoituksessa että tietysti myös karjan laadussa j.n.e.? Kyllä, se on osoitettu ja se on aivan eittämätön tosiasia. Mutta ei pidä unohtaa, että *kaikki* nämä talousorganisaatioissa, tekniikassa y.m. olevat eroavaisuudet ilmenevät lopuksi *satoisuudessa*. Ja näimme, että sato niiltä tilanherran mailta, *jotka ovat talonpojilla kahda y.m. viljelyksessä*, on alhaisempi kuin osuusmailta saatu sato. Ja

tämä seikka unohdetaan melkein aina, kun puhutaan tilanherratalouden ja talonpoikaistalouden maanviljelystasosta Venäjällä! Tilanherrain talous on korkeammalla tasolla, *mikäli* sitä harjoitetaan kapitalistisesti. Mutta koko asian ydin onkin siinä, että tämä „mikäli” merkitsee sitä, että XIX vuosisadan lopulla työllämaksu on jäänyt vallitsevaksi talousjärjestelmäksi keskiseuduillamme. *Mikäli* tilanherrain mailla vielä nytkin hoitaa taloutta velkaorjuudessa oleva talonpoika esi-isien aikaisin työvälinein, työtavoin j.n.e., *sikäli* tilanherrain maanomistus on takapajuisuuden ja pysähdystilan pääsyynä. Se maanhallinnassa toimitettava muutos, jota olemme pohtineet, kohottaisi kahdaviiljelyksessä olevien ja vuokramaiden satoisuutta (tämä sato on nykyään — ks. edellä esitettyjä numeroita — 50 ja 45 puutaa, kun osuusmailta saadaan 54 puutaa ja tilanherrain omilta viljelyksiltä 66 puutaa). Jos tämä satoisuus kohoaisi *edes* osuusmailta saatavan sadon tasolle, niin siinäkin tapauksessa edistysaskel olisi valtava. Mutta on itsestään selvää, että myöskin osuusmaidien satoisuus kohoaisi sekä sen tuloksena, että talonpoika vapautuisi maaorjuudellisten latifundioiden ikeestä, että myös sen vaikutuksesta, että osuusmaat samoin kuin kaikki muutkin maat valtiossa tulisivat silloin vapaiksi maiksi, jotka olisivat yhtäläisesti kaikkien (ei kaikkien kansalaisten, vaan maanviljelyspääomaa omistavien kansalaisten, s.o.—)farmarien saatavissa.

Tämä johtopäätös ei seuraa lainkaan esittämistämme satoisuutta koskevista numerotiedoista. Päinvastoin olemme ottaneet nuo tiedot vain valaistaksemme havainnollisesti sitä johtopäätöstä, joka juontuu *kaikista* Venäjän tilanherra- ja talonpoikaistalouden kehitystä koskevista tiedoista. Tämän johtopäätöksen kumoamiseksi olisi kumottava se tosiasia, että Venäjän maanviljelyksen historia XIX vuosisadan toisella puoliskolla on maaorjuudellisten tuotantosuhteiden vaihtumista porvarillisiksi suhteiksi.

Jos pidämme kiinni talonpoikaistalouksien nykyistä lukumäärää koskevista tiedoista, niin saattaa syntyä sellainen käsitys, että tarkastelemamme agraariuudistus johtaisi maanviljelyksen tavattoman pitkälle menevään pirstoutumiseen. Äjatelkaa toki, kolmetoista miljoonaa taloutta 280 miljoonalla desjatiinalla! eikö se ole hirvittävää pirstoutumista? Siihen me vastaamme: *nythän* me juuri näemmekin tuollaisen äärettömän pirstoutuneisuuden, sillä *nykyään*

kolmetoista miljoonaa taloutta *harjoittaa taloudenhoitoa pienemmällä* alalla kuin 280 miljoonalla desjatiinalla! Meitä kiinnostava muutos ei siis missään tapauksessa pahentaisi tilannetta tässä suhteessa. Enemmänkin. Asetamme edelleen kysymyksen, onko syytä luulla, että talouksien yleinen lukumäärä jää entiselleen tämän muutoksen tapahduttua? Tavallisesti ajatellaan juuri niin narodnikkilaisten teorioiden ja talonpoikain omien mielipiteiden vaikutuksesta, talonpoikain, joiden kaikki aatokset kohdistuvat maahan ja jotka ovat taipuvaisia haaveilemaan jopa sellaistaakin, että teollisuustyöläiset muuttuvat pienviljelijöiksi. Epäilemättä jokin määrä Venäjän teollisuustyöläisistä XIX vuosisadan lopulla oli itsekin tällä talonpoikaisella kannalla. Mutta kysymys on siitä, onko tuo katsantokanta *oikea*? vastaako se *objektiivisia* taloudellisia oloja ja taloudellisen kehityksen kulkua? Tarvitsee vain selvästi asettaa tämä kysymys, jotta nähdään, että talonpoikain katsantokannan on aiheuttanut häviävä ja palautumattomasti poistuva menneisyys eikä nouseva tulevaisuus. Talonpoikainen katsantokanta on *väärä*. Se on eilispäivän ideologiaa, mutta *todellisuudessa* taloudellinen kehitys johtaa maanviljelysväestön vähenemiseen eikä sen kasvuun.

Tämä maanhallintasuhteisissa tapahtuva muutos, jota tässä käsittelemme, ei tee eikä voi tehdä loppua tuosta maanviljelysväestön osuuden vähenemisprosessista, joka on yleinen kaikille kehittyvän kapitalismin maille. Minulta voidaan ehkä kysyä, kuinka tämä muutos voisi vaikuttaa maanviljelysväestöä vähentävästi, kun kerran maan saanti tulisi kaikille vapaaksi? Vastaan siihen esittämällä lainauksen eräästä talonpoikaisedustajan hra Tshizhevskin (Poltavan läänistä) Duumassa pitämästä puheesta. Hän sanoi vuoden 1906 toukokuun 24 päivän istunnossa: „Meillä talonpojat, ne samat valitsijamiehet, jotka ovat meidän tänne lähettäneet, tekivät kerran esimerkiksi seuraavanlaisen laskelman: „Jos olisimme vähän rikkaampia ja jos jokainen perhe voisi käyttää vuosittain viisi—kuusi ruplaa sokeriin,—niin kaikissa niissä kihlakunnissa, joissa sokerijuurikkaan tuotanto on mahdollista, ilmaantuisi useita sokeritehtaita niiden lisäksi, jotka jo ovat olemassa”. On aivan luonnollista, että jos noita tehtaita ilmaantuisi, niin miten suuri määrä työvoimaa tarvittaisiinkaan hoitamaan taloutta sen voimaperäistyessä! Sokeritehtaiden

tuotanto lisääntyisi j.n.e.” („Pikakirjoituspöytäkirjat”, s. 622).

Tämä on erittäin kuvaava paikallisen toimihenkilön tunnus. Jos kysyttäisiin hänen mielipidettään agraariuudistuksen merkityksestä yleensä, niin hän esittäisi varmaan narodnikkilaisia katsantokantoja. Mutta kun oli kysymys uudistuksen *konkreettisista* seuraamuksista eikä „mielipiteistä”, pääsi *kapitalistinen totuus* heti voitolle *narodnikkilaisesta utopiasta*. Sillä se, mitä talonpojat sanoivat edustajalleen hra Tshizhevskille, on juuri kapitalistista totuutta, kapitalististen tosiolojen totuutta. Sokeritehtaiden lukumäärän kasvu ja niiden tuottavuuden nousu olisi todellakin valtava, jos pienviljelijäin suurten joukkojen asemassa tapahtuisi joku vähänkin vakava parannus; ja on itsestään selvää, ettei ainoastaan juurikas- ja sokerituotanto, vaan kaikki jalostusteollisuuden alat: tekstiilituotanto, rauta- ja konepajateollisuus, yleensä rakennusteollisuus y.m. y.m. saisivat tävottoman suuren sysäyksen, alkaisivat tarvita „suuren määrän työvoimaa”. Ja tämä taloudellinen välttämättömyys osoittautuisi voimakkaammaksi kuin kaikki kauden tasasuhtaisuushaaveet ja -toiveet. *Mikään* agraariuudistus, mitkään muutokset maanhallinnassa, mikään „maansaanti” ei tee kolmesta ja yhdestä neljäsosa miljoonasta hevoseettoman talouden omistajasta „isäntiä”. Nämä miljoonat taloudet (ja vieläpä melkoinen osa yhden hevosen talouksistakin), kuten näemme, *kituvat* maatilkuillaan, *antavat maaosuutensa vuokralle*. Teollisuuden amerikkalainen kehitys vetäisi *väistämättömästi* suuren osan tällaisista kapitalistisessa yhteiskunnassa toivottomista isännistä pois maanviljelyksestä, eikä mikään „maansaantioikeus” kykene silloin estämään tätä maalta muuttoa. Kolmetoista miljoonaa piensäntää perin surkeine, kurjine ja vanhentuneine työkalustoineen tonkimassa omaa osuuspalstaansa ja kartanonherran maata — sellaista on tämän päivän todellisuus; se on *keinotekoista* liika-asutusta maanviljelyksessä, keinotekoista siinä mielessä, että pidetään väkipakolla pystyssä niitä maaorjuudellisia suhteita, jotka ovat jo kauan sitten vanhentuneet ja jotka *eivät voisi* säilyä päivääkään ilman joukkoluontoisia rankaisutoimenpiteitä, ampumisia, rankaisuretkikuntia y.m. Jokainen tuntuva parannus suurten joukkojen tilassa, jokainen vakava isku maaorjuuden jätteitä vastaan ehkäisisi *kiertämättömästi* tätä maaseudun

liikakansoittumista, voimistaisi valtavissa määrin väestön siirtymistä maanviljelyksestä teollisuuteen (sitä tapahtuu nytkin hitaasti), vähentäisi talouksien lukumäärää 13 miljoonasta paljon pienemmäksi luvuksi, veisi Venäjää eteenpäin amerikkalaiseen eikä kiinalaiseen tapaan, kuten nykyisin.

Agraarikysymys Venäjällä on XIX vuosisadan loppuun tultaessa asettanut yhteiskuntaluokkien ratkaistavaksi tehtävän: on tehtävä loppu maaorjuudellisesta menneisyydestä ja puhdistettava maanhallinta, puhdistettava koko tie avoimeksi kapitalismille, tuotantovoimien kasvulle, luokkien vapaalle ja avoimelle taistelulle. Ja tämä sama luokkien taistelu määrää, millä tavoin tämä tehtävä tulee ratkaistuksi.

Heinäkuun 1 p:nä uutta lukua 1908

NYKYISEN HAJAANNUKSEN ERÄISTÄ PIIRTEISTÄ

Olemme joutuneet monet kerrat panemaan merkille sen aatteellisen ja organisatorisen hajaannuksen, jota tapahtuu *oikealla*, porvarillisten demokraattien ja sosialististen opportunistien leirissä, hajaannuksen, joka on kiertämätön — vastavallankumouksen riehumiskaudella — niiden puolueiden ja virtausten keskuudessa, joissa pikkuporvarillinen intelligenssi on vallitsevana. Mutta yleiskuva hajaannuksesta olisi vaillinainen, ellemme pysähtyisi käsittelemään myös sitä hajaannusta, jota tapahtuu „*vasemmalla*”, pikkuporvarillisten „socialistivallankumouksellisten” leirissä.

Tietysti sanontaa „vasemmalla” voidaan tässä käyttää vain hyvin ehdollisesti, luonnehtimaan niitä, jotka ovat taipuvaisia *näyttelemään* vasemmistolaisuutta. Olemme jo monta kertaa osoittaneet „Proletarissa”, että juuri Venäjän vallankumouskausi on korkeimmassa nousukohdassaan tuonut erittäin havainnollisesti ilmi avoimessa joukkopoliitikassa eserräläisen „vallankumouksellisuuden” kaiken häilyväisyyden, epävarmuuden, sen koko periaatteettomuuden. Riittää, kun palautamme mieliin vain suurimmat tapahtumat. Syyskauden nousu vuonna 1905: eserrät ovat tehneet salaisen liiton kansansosialistien kanssa, jotka kiskovat legaalisen „kansansosialistisen puolueen” puoleen. Eserräpuolueen edustajakokous vuoden 1905 joulukuussa hylkää „suunnitelman” tuollaisen eserräpuolueen kaksoisolennon perustamisesta, mutta vuoden 1906 kevät- ja kesäkauden nousun aikana näemme eserrien *taaskin* ahertavan päivälehdissä, s.o. yleiskansallisen agitaation tärkeimmällä puhujalavalla, ja olevan liitossa kansansosialistien

kanssa. Nämä viimeksi mainitut kieltäytyvät julkisesti vallankumouksesta syksyllä 1906, Viaporin ja Kronstadtin tappion jälkeen, esiintyvät avoimesti opportunisteina, ja siitä huolimatta II Duuman vaalit Pietarissa (vuoden 1907 keväällä) herättävät jälleen henkiin eserrien, kansansosialistien ja trudovikkien „narodnikkilaisen vaaliliiton”. Sanalla sanoen, vallankumous paljasti täydelleen ja loppuun saakka sen, ettei eserräpuolueella ole mitään vähänkään määrättyä luokkajohdantoa, teki tästä puolueesta itse asiassa pikkuporvarillisen talonpoikaisdemokratian lisäksi, sen siiven, *pakotti* sen jatkuvasti häilymään sanoissa ilmenevän vallankumousintoilun ja kansansosialistisen ja trudovikkilaisen diplomatian välillä. Maksimalistien erottuminen, jotka koko ajan vallankumouksen kulussa yrittivät erottua eserristä, mutta eivät pystyneet lopullisesti erottumaan, on vain vahvistanut sen, että narodnikkilaisen vallankumouksellisuuden luokkajohdanto on epävakaa. Eserräläiselle keskustalle, „puhtaille” eserrille, — kirjoitimme me jo „Proletarin” 4. numerossa, artikkelissa „Eserräläiset menshevikit”, — ei jää muuta neuvoa kuin puolustautua marxilaisilta lainattujen todistusperusteiden avulla näitä molempia eserräläisyyden „uusia” suuntia vastaan*. Kun sosialidemokraatit vallankumouksen lopputuloksena liittivät lopullisesti ympärilleen yhden määrätyn luokan, nimittäin proletariaatin, ja antoivat selvän muodon kahdelle virtaukselle, jotka ovat ominaisia koko kansainväliselle sosialidemokratialle, opportunistiselle ja vallankumoukselliselle virtaukselle, niin sosialistivallankumouksellisilla ei ollut vallankumouksen jälkeen mitään suoranaista tukijohdantoa, mitään selvää rajaviivaa, joka pystyisi erottamaan heidät toisaalta trudovikeista ja kansansosialisteista, jotka on sidottu suureen pienisäntien joukkoon, ja toisaalta maksimalisteista, intelligenttimäisestä terroristiryhmästä.

Ja nyt, sen jälkeen, kun maksimalismi on kadonnut — mahdollisesti väliaikaisesti, — me näemme sille sukua olevan virtauksen uusiutuvan uusissa pukimissa. „Sosialistivallankumouksellisten ryhmän” äänenkannattaja, „Revoljutsionnaja Mysl”⁵⁴ lehtipahani (№ 1 — huhtikuu 1908, № 2 — kesäkuu), pystyttää aittaa itsensä ja „eserräpuolueen virallisen äänenkannattajan”, s.o. sen pää-äänenkannatta-

* Ks. Teokset, II. osa, s. 182. Toim.

jan, „Znamja Truda”⁵⁵ lehden, välille ja julistaa, että „on *uudestitarkistettava* meidän (s.o. eserräin) teoreettinen maailmankatsomuksemme, meidän eserräläiset taistelu- ja organisaatiomenetelmämme”. Koko tuo „tarkistus”, koko tämä uuden lehden lupaama „luova arvostelutyö” on tietysti pelkkä fraasi. Todellisuudessa ei voi olla puhettakaan mistään teorian uudelleentarkistuksesta, sillä uudella sanomalehdellä ei ole mitään teoreettista maailmankatsomusta, se vain kertaa uudelleen tuhansin eri tavoin terrorikehotuksia ja koettaa kömpelösti, taitamattomasti, naiivisti sopeutua tähän muka uuteen, mutta itse asiassa vanhaan, hyvin vanhaan käsityskantaan, joka on olemassa vallankumouksesta, joukkoliikkeestä, yleensä puolueiden merkityksestä j.n.e. Se, miten hämmästyttävän viheliäistä on tämä tällainen „teoreettinen” pääoma, pistää erikoisesti silmään, kun sitä rinnastetaan mahtipontisiin tarkistamista, arvostelamista ja luomista koskeviin lupauksiin. Se täydellinen teoreettisten katsomusten sekavuus, joka eserräläisyydessä on sekä „uudella” että „vanhalla” virtauksella, tulee ilmi sitäkin selvemmin, kun „Revoljutsionnaja Mysl” itse korostaa „evoluutiota, joka tapahtuu eserräpuolueen virallisen äänenkannattajan johtomiesten katsomuksissa”, — evoluutiota, joka ilmenee siinä, että erittäin tehostetusti korostetaan „järjestelmällistä poliittista terroria keskuksessa” tarkoituksella „jouduttaa tapahtumia”. Tämä on lainaus „Znamja Truda” lehden 8. numerosta. Ja 10.—11. numerossa (helmi—maaliskuu 1908) tapaamme aivan samanlaisia puheita „koko puolueen voimien jännittämisestä” „keskuksessa harjoitettavaan poliittiseen terroriin”, siitä, että tähän tarkoitukseen on löydettävä „suuria rahavaroja”, ja sitten heti rinnalla esitetään „hieno vihjaus”, mistä näitä varoja mahdollisesti voitaisiin saada: „kaikki puolueet”, kirjoittaa „Znamja Truda”, ss. 7—8, „aina kadetteja ja rauhallisia uudistajia myöten käyttävät hyväkseen tämän toiminnan lähimpiä hedelmiä. Ja sen tähden puolueella on oikeus odottaa, että se saa mitä laajinta yhteiskunnallista apua tässä taistelussaan”.

Lukija näkee, ettei uuden sanomalehden kirjoituksissa ole mitään uutta. Se on kuvaava vain siltä kannalta, että se tarjoaa opettavaista aineistoa „vasemmistolaisilla” ja teennäisen vallankumouksellisilla fraaseilla verhotun *hajaannuksen* arvioimiseksi. „Golos Sotsial-Demokratassa” (№ 1)

menshevikit puolustelevat rahavarojen keräämistä liberaaleilta sillä, että päämäärien välillä on olemassa vissiä poliittista solidaarisuutta. Eserrät sanovat „Znamja Truda” lehdessä kadeteille ja rauhallisille uudistajille: tähän käytätte hedelmiä hyväksenne. Äärimmäisyydet koskettavat toisiaan. Pikkuporvarillinen opportunisti ja pikkuporvarillinen vallankumouksellisuus „vilkuilevat” samalla tavalla — vaikkakin eri tahoilta — kadetteihin ja rauhallisiin uudistajiin.

Eivätkä mainitut äärimmäisyydet kosketa toisiaan ainoastaan tässä. Pettymystä vallankumouksesta ovat tunteneet sekä menshevikit että „vallankumoukselliset” narodnikit. Kummatkin ovat valmiit viittaamaan kintaalla puoluekantaisuudelle, puolueen vanhoille perinteille, vallankumoukselliselle joukkotaistelulle. „Virhe, joka on yhteinen melkein kaikille vallankumouspuolueille”, kirjoittaa „Vallankumouksellinen Ajatuksettomuus” *, „virhe, jolla on ollut turmiollinen osansa siinä kriisissä, joka meitä parhaillaan koettelee, on liioiteltu usko joukkoluontoisen kansankapinan mahdollisuuteen ja tarpeellisuuteen”... „Puolueen odotukset eivät ole toteutuneet elämässä”. Aivan turhaan sosialistivallankumoukselliset, nähkääs, rakentelivat „socialistista ohjelmaa marxilaisen kaavan mukaan”, rakensivat „käsityksen vallankumouksesta samaistamalla sen joukkoliikkeen ja taloudellisten tarpeiden synnyttämän joukkokapinan kanssa, tehden siihen tosin aloitekykyistä vähemmistöä koskevan korjauksen”. Korjausten asemesta on kehitettävä „aloitekykyisen vähemmistön aktiivisen toiminnan teoriaa ja käytäntöä” (№ 1, ss. 6—7). On ylistettävä sen „välittömän tunteen merkitystä, jonka valtaan vallankumoustaistelija joutuu, sekä häntä innoittavien ihanteiden merkitystä” (№ 2, s. 1), mutta teoreettiset kysymykset, filosofia, tieteellinen sosialismi — kaikki ne ovat pikkuasioita „uusien” sosialivallankumouksellisten obskuranttien mielestä. „Onko toivoa aseellisesta kapinasta enemmän tai vähemmän läheisessä (juuri näin on sanottu: „enemmän tai vähemmän läheisessä”) tulevaisuudessa?” kysyy „Vallankumouksellinen Ajatuksettomuus” ja vastaa: „Sellaista toivoa ei ole,

* — „Revolutzionnoje Nedomyslje”, nimitys, jota Lenin käyttää aikaisemmin mainitusta „Revolutzionnaja Mysl” („Vallankumouksellinen Ajatus”) lehdestä. Suom.

siitä ovat kaikki yhtä mieltä” (№ 2, s. 2). Johtopäätös: Venäjällä „poliittinen kumous ei ole suoritettavissa muuten kuin vallankumouksellisen vähemmistön toimesta” (s. 7). „Syyt, jotka viimeisten kolmen vuoden aikana ovat johtaneet vallankumouksellisten puolueiden epäonnistumiseen, eivät ole olleet satunnaisia, ja mielestämme ne eivät ole riippuneet ainoastaan objektiivisista ehdoista eivätkä ainoastaan taktillisista virheistä, vaan niitä on ollut itse niiden organisaation konseptioissakin” (s. 10): vallankumoukselliset nähkääs asettivat itselleen „mahdottomia tehtäviä” — tahtoivat todella johtaa joukkoja; sosialidemokraatit *saattoivat* eserrät *ymmälle* ja kannustivat heitä, oikean asian — terroristisen taistelun — vahingoksi, ajattelemaan talonpoikaiston järjestämistä ja sen valmentamista yleiseen aseelliseen kapinaan (s. 11). Puolueen äärimmäinen keskitys — „kenraaliperiaate” — „auktoriteettisuuden henki” (s. 12) — siinä pahe. „Vallankumouksellisten mielestä suuri voimakas puolue oli ainoa keino ja tae asetetun päämäärän saavuttamiseksi, mutta he eivät huomanneet sitä, että meillä Venäjän oloissa sellaisen puolueen luominen on käytännöllisesti mahdotonta, eivätkä nähneet sen kaikkia varjopuolia” (s. 12).

Kaiketi riittää! Millainen ajatusten kaos „Revoljutsionaja Myslissä” vallitsee, millaista obskurantismia se saarnaa, millaiseen ensimmäisten vastoinkäymisten aiheuttamaan matalaan poroporvarilliseen epätoivoon, raukkamaisuuteen ja pettymykseen perustuu näennäisesti-vallankumouksellinen ohjelma — siitä ei kannata edes puhua. Edellä esitetyt lainaukset puhuvat itse puolestaan.

Mutta älköön lukija luulko, että nuo tuollaiset järkeilyt ovat yksinkertaisesti vain tuntemattoman ja vähäisen ryhmän sattumalta lörpöttelemää pötyä. Ei, sellainen käsitys olisi virheellinen. Siinä on oma logiikkansa, tuo logiikka kuvastaa pettymystä puolueeseen ja kansanvallankumoukseen, pettymystä *joukkojen* kykyyn käydä välitöntä vallankumoustaistelua. Tuo logiikka kuvastaa intelligenttimäistä hermostuneisuutta ja hysteerisyyttä, sitä, ettei kyetä tekemään johdonmukaista ja sitkeää työtä, ettei osata soveltaa teorian ja taktiikan peruseriaatteita muuttuneisiin olosuhteisiin, ettei osata harjoittaa propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotyötä oloissa, jotka eroavat jyrkästi meillä vielä

äskän vallinneista oloista. Sen sijaan, että kohdistaisivat kaikki voimansa taisteluun sitä pieneläjäin höltyneisyyttä vastaan, joka ei tunkeudu ainoastaan ylempiin, vaan myös alempiin luokkiin, sen sijaan, että liittäisivät hajalliset puoluevoimat entistä lujemmin yhteen, puolustamaan jo koeteltuja vallankumouksellisia periaatteita,— tämän asemesta nuo tasapainonsa menettäneet ihmiset, jotka ovat irtautuneet lujasta luokkapohjasta joukkojen keskuudessa, heittävät yli laidan kaiken, minkä ovat oppineet, ja julistavat „tarkistusta”, s.o. palaamista takaisin vanhaan roskaan, vallankumoukselliseen näpertelyyn, pikkuryhmien hajalliseen toimintaan. Ei mikään näiden pikkuryhmien ja yksityisten henkilöiden sankaruus terroristisessa taistelussa muuta sitä, että *puolue*miehinä he toimivat siten, että se on *hajaannuksen* ilmausta. Ja erikoisen tärkeää on omaksua se totuus,— jonka kaikkien, vallankumouksen tappioita kokeneiden maiden kokemus vahvistaa oikeaksi,— että niin opportunistin masentuneisuudessa kuin terroristin epätoivossakin ilmenee sama psykologia, sama, esimerkiksi pikkuporvariston luokkaerikoisuus.

„Kaikki ovat samaa mieltä siitä, ettei enemmän tai vähemmän läheisessä tulevaisuudessa ole toivoa aseellisesta kapinasta”. Ajatelkaa tätä iskevää ja kaavamaisista fraasia. Nämä ihmiset eivät nähtävästi ole koskaan tulleet ajatelleeksi niitä objektiivisia oloja, jotka synnyttävät ensin laajan poliittisen kriisin ja sitten, tämän kriisin kärjistyessä, kansalaissodan. Ihmiset *ovat pöntänneet päähänsä* aseellisen kapinan „*tunnuksen*”, mutta eivät ole *käsittäneet* tämän tunnuksen merkitystä eivätkä sitä, missä oloissa sitä tulee soveltaa. Senpä tähden he niin kevyesti sinkoavatkin harkitsemattomia, tarkistamattomia tunnuksia heti vallankumouksen ensimmäisten tappioiden jälkeen. Mutta jos nämä ihmiset pitäisivät arvossa marxilaisuutta, XX vuosisadan ainoaa vallankumouksellista teoriaa, jos he ottaisivat oppia Venäjän vallankumousliikkeen historiasta, niin he näkisivät sen eron, joka on olemassa todella vallankumouksellisten tunnusten kehityksen ja fraasin välillä. Sosialidemokraatit eivät esittäneet kapina-„*tunnusta*” vuonna 1901, jolloin mielenosoitukset pakottivat Kriševskin ja Martynovin nostamaan „rynnäkkö”-huudon, eivätkä liioin vuosina 1902 ja 1903, jolloin edesmennyt Nadezhdin haukkui vanhan

„Iskran” suunnitelmaa „kirjaviisaudeksi”. Kapinatunnus esitettiin vasta vuoden 1905 tammikuun 9 päivän jälkeen, jolloin yksikään ihminen ei voinut enää epäillä sitä, että yleiskansallinen poliittinen kriisi *oli puhjennut*, että se kärjistyi joukkojen välittömänä liikkeenä, ei päivä päivältä, vaan tunti tunnilta. Ja tämä kriisi *johti* muutamassa kuu-kaudessa kapinaan.

Mikä opetus tästä seuraa? Se, että meidän on nyt tarkoin seurattava uuden poliittisen kriisin kypsymistä, opetettava joukoille vuoden 1905 opetuksia, opetettava niille, että jokainen kärkevä kriisi on kiertämättömästi kasvava kapinaksi, sekä lujitettava sitä järjestöä, joka esittää tämän tunnuksen kriisin puhkeamishetkellä. Sitä vastoin on hyödytöntä asettaa kysymystä tällä tavoin: „onko toivoa lähimmässä tulevaisuudessa?” Asiantila Venäjällä on sellainen, ettei yksikään vähänkin järkevä sosialisti tohdi ryhtyä ennustelemaan. Ainoa, minkä *tiedämme* ja minkä voimme sanoa, on se, että Venäjä ei voi elää ilman agrarisuhteiden uudelleenjärjestämistä, ilman vanhan maanomistusjärjestelmän täydellistä särkemistä, mutta sen pitää elää. On käynnissä taistelu siitä, onnistuuko Stolypinin suorittaa tämä särkeminen loppuun tilanherrain etujen mukaisesti vai suorittavatko talonpojat *itse* sen työläisten johdolla ja siten kuin se on heille edullista. Sosialidemokraattien tehtävänä on saada joukot ymmärtämään selvästi tämän paisuvan kriisin *taloudellinen* perusta sekä kasvattaa sellainen vakava puoluejärjestö, joka auttaisi kansaa omaksumaan vallankumouksen runsaat opetukset sekä pystyisi *johtamaan* sitä taistelussa, sitten kun kypsymässä olevat voimat kypsyvät uutta vallankumous-„kampanjaa” varten.

Mutta tämä vastaus näyttää tietysti „epämääräiseltä” henkilöistä, jotka eivät pidä „tunnuksia” määrätyn historiallisen ajankohdan luokkakantaisen erittelyn ja huomioonottamisen pohjalla tehtynä käytännön johtopäätöksenä, vaan talismanina, joka on kerta kaikkiaan annettu puolueelle tai virtaukselle. Sellaiset ihmiset eivät ymmärrä, että se, kun ei osata mukauttaa omaa taktiikkaa niiden eroavaisuuksien mukaiseksi, joita on täysin määräytyneiden ja epämääräisten ajankohtien välillä, on poliittisen sivistymättömyyden ja näköpiirin ahtauden tulosta. On lujitettava organisaatiota! Meidän vallankumoukselliset „kirkuja”-sankarimme nyrpistävät halveksuen nenäänsä noin

vaatimattomalle ja naiiville tehtävälle, joka ei lupaa „nyt heti”, viipymättä, jo huomenna mitään melua eikä räiskettä. „Puolueen odotukset eivät ole toteutuneet elämässä”. Ja näin puhutaan vallankumouksen kolmen vuoden jälkeen, vallankumouksen, joka on antanut maailmassa ennen näkemättömän *todistuksen* voimakkaiden puolueiden osuudesta ja merkityksestä! Juuri Venäjän vallankumous osoitti heti ensi kaudellaan, että Plehvenkin komennon⁵⁶ vallitessa *voidaan* luoda *puolue*, joka todella kykenee johtamaan *luokkia*. Puolueemme oli keväällä vuonna 1905 maanalaisen kerhojen liitto; syksyllä siitä tuli *miljoonaisten* proletariijoukkojen puolue. Hyvät herrat, kävikö se „heti” niin vai oliko tällaista tulosta *valmisteltu*, oliko se turvattu hitaalla, sitkeällä, näkymättömällä työllä, jota tehtiin melutta kymmenen vuotta? Ja kun tällaisella ajankohdalla kuin on nykyinen herrat viralliset ja epäviralliset eserrät asettavat *ensi* sijalle tsaarin murhaamisen eivätkä sellaisen *puoluejärjestön* luomista talonpoikaisjoukkojen keskuuteen, joka kykenee takomaan virtauksena esiintyvän trudovikkilaisuuden hyytelömaisestä vallankumouksellisuudesta jotain paljon lujempaa, aatteellisempaa, kestävämpää ja johdonmukaisempaa, niin me sanomme, että narodnikkilainen sosialismi tekee Venäjällä kuolemaa, että se on jo kauan sitten kuollut, että sen johtomiehet tajuavat hämärästi kärsineensä „vararikon” narodnikkeina heti kansanvallankumouksen ensimmäisen kamppailun aikana.

Me emme odottaneet talonpoikien kykenevän esittämään vallankumouksessa johtavaa tai edes itsenäistä osaa, emmekä me masennu ensimmäisen kamppailun epäonnistumisesta, kamppailun, joka osoitti, että vallankumouksellisdemokraattiset, vaikkakin peräti hämärät ja hatarat aatteet ovat levinneet äärettömän laajalti talonpoikaiston keskuudessa. Ja me pystymme tekemään taaskin työtä yhtä johdonmukaisesti ja sitkeästi kuin teimme ennen vallankumousta, jotta puolueen perinteet säilyisivät, jotta puolue lujittuisi ja voisi *toisen* kamppailun aikana johtaa ei 2—3 miljoonaa proletaria, vaan viisin ja kymmenin kerroin suurempia joukkoja. Te ette usko tähän tehtävään? se on teistä ikävä? Menkää sen tien, kunnioitetut herrat: te ette ole vallankumouksellisia, vaan pelkkiä kirjokujia!

Ja yhtä hihkuvasti teidän virallinen äänenkannattajanne asettaa kysymyksen osallistumisesta III Duumaan *. „Znamja Trudan” 10.—11. numerossa eräs hihkuja tekee pilkkaa III Duuman sosialidemokraattiedustajaimme *virheitä* ja huudahtaa heidän lausuntojensa johdosta: „Kuka tietää noista lausunnoista, noista äänestyksistä ja äänestyksestä pidättäytymisistä?” (s. 11).

Siihen me sanomme: niin, meidän sosialidemokraattiset edustajamme III Duumassa tekivät paljon virheitä. Ja juuri tämä esimerkki, jonka eserrät ovat suvainneet ottaa, osoittaa, miten erilaista on *työväenpuolueen* ja *intelligenttiryhmän* suhtautuminen asiaan. Työväenpuolue käsittää, että poliittisen hiljaisuuden ja hajaannuksen kaudella tämä hajaannus ilmenee kiertämättömästi myös Duuman edustajaryhmässä, johon meillä III Duumassa saattoi keskittyä huomattavimpia puoluevoimia vieläkin vähemmän kuin oli toisessa Duumassa. Sen tähden työväenpuolue arvostelee ja oikaisee edustajiensa tekemiä virheitä; jokainen järjestö, käsiteltyään jokaisen puheen ja tultuaan johtopäätökseen, että sellainen ja sellainen lausunto tai esiintyminen oli virhe, antaa aineistoa joukkojen poliittista esiintymistä varten. Olkaa huolettu, herrat eserrät: poliittisen kriisin kärjistymishetkellä meidän puolue ryhmämme ja joka tapauksessa meidän duumaryhmämme jäsenet ainakin *kykenevät täyttämään velvollisuutensa*. Ja me arvostelemme heidän virheitään julkisesti, avoimesti joukkojen edessä. Tästä arvostelusta ottavat oppia edustajat, siitä ottavat oppia luokat, siitä oppii puolue, joka on nähnyt vaikeita aikoja ja tietää, että vaikeasta tilanteesta voidaan selviytyä kunniakkaasti vain *kaikkien* järjestöjen sitkeällä ja lujalla työllä eikä hihkumisella. „Proletari”, ulkomailla ilmestyvänä sanomalehtenä, piti velvollisuutenaan antaa varoen

* Ks. eserrien boikottitaktiikan yksityiskohtaista erittelyä „Proletari” lehdessä 18. numerossa — kirjoituksessa „Nurinpäin käännettyä parlamenttikretinismää”. Jo vuoden 1907 syksyllä eserrät, jotka olivat kehottavinaan noudattamaan todella vallankumouksellista boikottiperinnettä, todellisuudessa madaltivat tätä perinnettä, tekivät sen tyhjäksi vaihtamalla salavihkua vallankumouksellisen *hyökkäysboikotin* surkeaan ja voimattomaan „osallistumisesta kieltäytymiseen”... Jo silloin he uskottelivat herkkäuskoiselle yleisölle, että kun „käännetään selkä” taantumuksellisuudelle Duumalle, niin se merkitsee mukamas „suuren moraalisen” tappion aiheuttamista hallitukselle sekä „ensimmäisen vakavan askelen” ottamista „poliittisen yleiskuvan muuttamisen suuntaan”.

Ja jo silloin heti me paljastimme, millaista on todella luonteeltaan tuo „vallankumouksellinen retoriikka... niiden herjien retoriikka, jotka eivät ujostele nälkivän puolueainostuksen nimessä aiheuttaa sekaannusta joukkojen keskuudessa”.

neuvoja kaukaa, mutta sekin esitti avoimesti toimenpiteitä edustajaryhmän työn parantamiseksi. Puolueemme harjoittama julkinen arvostelu edustajaryhmän työn ohella saa aikaan sen, että joukot tulevat tuntemaan niin Duumassa esitetyt lausunnot kuin senkin, minkä *luontoisia* ovat puolueen niihin tekemät oikaisut. Ja jos tällaisina ajankohtina, jolloin puoluejärjestöjä ja puoluelehdistöä vaivaa suuri hajaannus, ei osata antaa arvoa duumapuheille, niin se merkitsee, että ollaan peräti intelligenttimäisen kevytmielisiä.

Herrat eserrät eivät käsitä, mikä merkitys on julkisilla sosialistisilla esiintymisillä, silloin kun niitä suoraan arvostellaan ja oikaistaan omissa puoluelehdissä. Herrat eserrät pitävät parempana vaieta *omien* toimihenkilöidensä virheistä: siitä muistutti taas kerran „Znamja Truda” lehden 10.—11. numero sättimällä meitä „halpamaisista” puheistamme Gershunin kadettirakkauden johdosta. Olemme jo aikoja sitten sanoneet mielipiteemme tästä kysymyksestä * emmekä olisi toistaneet sitä ehdottomasti nyt, näin pian tämän miehen kuoleman jälkeen, miehen, jota tsaarin pyövelit piinasivat ja joka uskollisuudellaan vallankumoukselliselle järjestölle on ansainnut syvän kunnioituksen. Mutta koska herrat eserrät mielivät nostaa tämän kysymyksen, niin vastaamme. Te ette voi vastata meille millään muulla kuin haukkumisilla, herrat, te ette voi sanoa suoraan ja avoimesti, kuka teistä hyväksyy Gershunin kannan, jonka hän esitti sosialistivallankumouksellisten puolueen helmi-kuun (v. 1907) edustajakokouksessa, ja kuka teistä ei sitä hyväksy. Te ette voi vastata asiallisesti ettekä paljastaa johtajienne virheitä, osoittaa heidän kannattajiensa lukua j.n.e., sillä teillä ei ole *puoluetta*, te ette pidä arvossa joukkojen kasvattamista yksilöiden, lausuntojen, suuntien ja suuntavivahteiden avoimen arvostelun avulla.

Työväenluokka kykenee kasvattamaan ja karaisemaan järjestönsä arvostelemalla avoimesti edustajiaan. Se ei tapahdu käden käänteessä, se ei tapahdu kahnauksitta, taistelutta eikä vaivatta, mutta *me ratkaisemme* sen vaikean tehtävän, jonka vaikea tapahtumain käänne on meille asettanut: julkisten duumaesiintymisten ja illegaalisen puolue-

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 140—147. *Toim.*

toiminnan toisiinsa yhdistämisen. Tämän tehtävän ratkaisemisessa tulee näkyviin vallankumouksen ensi kamppailun läpikäyneen puolueen kypsyys,— tämän tehtävän ratkaisemisessa saadaan tae siitä, että toisessa kamppailussa proletariaatti kykenee sosialidemokratian johtamana taistelemaan taitavammin ja paremmin yhteenliittyneenä ja saamaan ratkaisevamman voiton.

„Proletari” № 32,
heinäkuun 2 (15) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA VENÄJÄN VALLANKUMOUKSESSA ⁶⁷

REFERAATTI

Täyttääkseni puolalaisten tovereiden pyynnön yritän tässä tehdä lyhyesti selkoa siitä, mitä sisältää kirjani, jolla on tuo otsikossa mainittu nimi ja joka on kirjoitettu vuoden 1907 marraskuussa, mutta ei ole vielä tähän mennessä ilmestynyt syistä, jotka *eivät riipu* minusta*.

Mainitun kirjan ensimmäisessä luvussa tarkastelen „agraarikumouksen taloudellisia perustoja ja olemusta Venäjällä”. Rinnastamalla uusimpia (vuodelta 1905 olevia) tietoja maanhallinnasta Venäjällä ja määrittelemällä Euroopan-Venäjän kaikkien 50 läänin maavarannon pyörein luvuin 280 miljoonaksi desjatiinaksi saan tulokseksi allaesitetyn kuvan kaiken maaomaisuuden, sekä osuusmaiden että yksityisomistuksessa olevan maaomaisuuden, jakaantumisesta:

	Omaisuuk- sien luku	Maata desja- tinaa	Keskimää- rin 1 omal- suutta kohti desjatiinaa
(miljoonissa)			
a) köyhtynyt talonpoikaisto, joka on maaorjuudellisen riiston puristuksessa	10,5	75,0	7,0
b) keskitalonpoikaisto	1,0	15,0	15,0
c) talonpoikaisporvaristo ja kapitalistinen maanomistus	1,5	70,0	46,7
d) maaorjuudelliset latifundiot	0,03	70,0	2.333,0
<i>Kaikkiaan</i>	13,03	230,0	17,6
Omaisuuksien mukaan jakamatonta maata	—	50,0	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	280,0	21,4

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—413. *Totm.*

Jokainen, ken vähänkin tuntee yhteiskuntatilastoja, ymmärtää, että tämä kuva voi olla vain likipitäin oikea. Meille eivät kuitenkaan ole tärkeitä ne yksityiskohdat, joihin liberaalis-narodnikkilaisen suunnan taloustieteilijät tavallisesti hukkuvat itse ja hukuttavat asian olemuksen, vaan käynnissä olevan prosessin luokkasisältö. Esittämäni kuva selittää tätä sisältöä ja osoittaa, mistä Venäjän vallankumouksessa käydään taistelua. 30.000 tilanherraa, pääasiassa aatelisto, sekä apanaasiosasto omistavat 70 miljoonaa desjatiinaa maata. Tätä tärkeintä tosiasiaa on vertailtava toiseen tosiasiaan: 10½ miljoonan talonpoikaistalouden ja kaikkein pienimpien omistajain hallinnassa on 75 miljoonaa desjatiinaa maata.

Nämä viimeksi mainitut voisivat *laajentaa* maaomaisuuttaan *kaksinkertaisesti* edellisten kustannuksella: sellainen on taistelun objektiivisesti kiertämätön kehitystendenssi, riippumatta niistä erilaisista mielipiteistä, joita siitä on eri luokilla.

Edellä esitetystä kuvasta käy täysin selvästi ilmi agraaripulan taloudellinen olemus. Miljoonat köyhtyneet, taloudelliseen häviöön joutuneet pientalonpojat, jotka ovat puutteen, pimeyden ja maaorjuuden jätteiden painamia, *eivät voi* elää muuten kuin puolittain maaorjuudellisessa riippuvaisuudessa tilanherrasta, muokkaamalla omalla maatalouskalustollaan hänen maataan maksuksi laitumista, hakamaista, juottopaikoista, korvaukseksi yleensä „maasta”, talvellisista lainoista j.n.e. j.n.e. Toisaalta äärettömien latifundioiden omistajat *eivät voi* tällaisissa oloissa hoitaa talouttaan muuten kuin käyttämällä apuna naapureina asuvien köyhtyneiden talonpoikain työtä, sillä tällainen taloudenhoito ei vaadi pääoman kulutusta eikä siirtymistä uusiin maanviljelysjärjestelmiin. Tuloksena on pakostakin se, mitä venäläisessä taloustieteellisessä kirjallisuudessa on monet kerrat kuvattu työllämaksujärjestelmänä. Se ei ole mitään muuta kuin *maaorjuuden edelleen kehittymistä*. Riiston perustana ei ole työntekijän irrottaminen maasta, vaan köyhtyneen talonpojan pakollinen kiinnittäminen maahan, ei yksityisomistajan pääoma, vaan hänen maansa, ei latifundioiden omistajan työvälineet, vaan talonpojan vanhanaikainen sähä, ei maanviljelyskulttuurin edistys, vaan kautta vuosien jatkuva vanha piintyneisyys, ei „vapaa palkkaus”, vaan joutuminen koronkiskurien velkaorjuuteen.

Edellä kuvatun asiointilan seuraukset maanviljelyskulttuurin alalla voidaan ilmaista seuraavilla numeroilla: osuusmailla sato tekee 54 puutaa desjatiinalta, tilanherran maalla — 66 puutaa, silloin kun harjoitetaan huuttorivilyystä, kun maat muokataan tilanherran laskuun tilanherran työvälillä ja kun käytetään palkkatyötä, samalla tilanherran maalla — 50 puutaa, silloin kun harjoitetaan niin sanottua kahdaviilyystä, ja vihdoin — 45 puutaa niillä tilanherran mailla, jotka talonpojat ovat ottaneet vuokralle. *Koronkiskuri-maatorjuudellisen* viljelyksen oloissa (edellä mainittu „kahdaviilyys” ja talonpoikain harjoittama vuokraus) tilanherran maat antavat huonomman sadon kuin ehtyneet, laadultaan huonommat osuusmaat. Tästä maatorjuudellisten latifundioiden lujittamasta orjuutuksesta tulee Venäjän tuotantovoimien kehityksen *peruseste*.

Mutta edellä esitetystä kuvasta käy selville vielä jotain muutakin. Nimittäin: kapitalistisessa maassa tämä kehitys voi käydä kahdella tavalla. Joko latifundiot säilyvät ja muodostuvat vähitellen kapitalistisen taloudenhoidon pohjaksi maalla,— se on agraarikapitalismin preussilainen tyyppi; tilanteen herrana on junkkeri. Kokonaisten vuosikymmenien kuluessa tulee jatkumaan hänen poliittinen herruutensa ja talonpojan takapajuisuus, alennustila, kurjuus ja sivistymättömyys. Tuotantovoimien kehitys tulee edistymään kovin hitaasti — siihen tapaan kuin Venäjän maanviljelyksessä vuodesta 1861 vuoteen 1905.

Tahi sitten vallankumous läkaisee pois tilanherrain maatilat. Kapitalistisen maanviljelyksen perustaksi tulee vapaa farmari *vapaalla*, s.o. kaikesta keskiaikaisuuden romusta puhdistetulla, maalla. Se on agraarikapitalismin *amerikkalainen* tyyppi, *tuotantovoimien mitä nopeinta kehitystä* sellaisissa oloissa, jotka ovat suurille kansanjoukoille edullisimmat kaikista niistä oloista, jotka kapitalismin vallitessa ovat mahdollisia.

Todellisuudessa Venäjän vallankumouksessa ei käydä taistelua „sosialisoimisesta” eikä muista narodnikkien tyhmyyksistä — se ei ole muuta, ei mitään muuta kuin poroporvarillista ideologiaa, pikkuporvarillisia fraaseja,— *vaan siitä*, mitä tietä Venäjän kapitalistinen kehitys on kulkeva: „preussilaista” vaiko „amerikkalaista” tietä. Ellei tehdä selväksi tätä vallankumouksen *taloudellista* pohjaa, ei voida ymmärtää yhtään *mitään* agraariohjelmaa koskevasta kysy-

myksestä (kuten ei ole ymmärtänyt Maslov, joka pohtii abstraktisesti toivottavia, mutta ei ota selville sitä, mikä on taloudellisesti väistämätöntä).

Tilan puute ei salli minun esittää ensimmäisen luvun koko sisältöä; teen vain parilla sanalla yhteenvedon siitä: kaikki kadetit koettavat kaikin voimin hämätä agraarikoumuksen olemusta, ja herrat Prokopovitshit *auttavat* heitä siinä. Kadetit sotkevat („sovittelevat”) agraariohjelmien kaksi peruslinjaa vallankumouksessa: tilanherrain ja talonpoikain linjan. Ja vielä, niin ikään parilla sanalla: jo vuosina 1861—1905 Venäjällä tulivat esiin kapitalistisen agraarikehityksen molemmat tyypit — sekä preussilainen (tilanherratalouden *asteittainen* kehitys kapitalismin suuntaan) että amerikkalainen (talonpoikaiston luokkakerrostuminen ja tuotantovoimien kehityksen nopeus vapaammassa ja maasta rikkaassa etelässä). Ja vihdoin myös kolonisaatiokysymys, jota olen tarkastellut tuossa luvussa, mutta jonka esittämiseen ei tässä ole tilaisuutta. Mainitsen vain, että *pahimpana* esteenä satojen miljoonien desjatiinojen käytölle Venäjällä ovat ne maaorjuudelliset latifundiot, joita on maanomistuksen alalla keskiseuduilla. Voitto, joka näistä tilanherroista saadaan, muodostuu mahtavaksi sysäykseksi, joka saa aikaan niin nopean tekniikan ja kulttuurin kehityksen, että viljelyskelpoisten maa-alojen laajuus tulee kasvamaan kymmenen kertaa nopeammin kuin mitä se on kasvanut vuoden 1861 jälkeen. Tässä eräitä lukuja: koko Venäjän valtakunnan yleisestä desjatiinamäärästä — 1.965 miljoonasta desjatiinasta — meillä ei ole *mitään* tietoja 819 miljoonasta desjatiinasta. Näin muodoin tarkasteltavaksi jää vain 1.146 miljoonaa desjatiinaa, joista käytössä on 469 miljoonaa, siinä luvussa 300 milj. desjatiinaa metsiä. Äärettömän suuri määrä nykyisin mihinkään kelpaamattomia maita tulee lähitulevaisuudessa kellollisiksi, *kun* Venäjä *vapautuu* tilanherrain latifundioista*.

Kirjani toinen luku käsittelee VSDTP:n agraariohjelmien tarkistusta vallankumouksessa. Kaikkien aikaisempien

* Liberaalis-narodnikkilaiset taloustieteilijät päättelevät näin: *koska* keskiseuduilla ei riitä maata, *koska* Siperia, Keski-Aasia j.n.e. eivät kelpaa kolonisaatio-alueiksi, niin *pitää* jakaa lisää maita. Tämä merkitsee sitä, että toistaiseksi voitaisiin olla koskematta tilanherrain latifundioihin, ellei olisi maanpuutetta. Marxilaisten tulee päätellä kokonaan toisella tavalla: *niin kauan, kun* tilanherrain latifundiot ovat hävitättämättä, on tuotantovoimien nopea kehitys sekä keskiseuduilla että kolonioissa (Venäjän reuna-alueilla) mahdotonta.

ohjelmien perusvirhe on se, ettei niissä ole kyllin selvää käsitettä siitä, minkä *tyyppistä* voi olla kapitalistinen agraarikehitys Venäjällä. Ja tämän virheen toistivat menševikit, jotka pääsivät voitolle Tukholman edustajakokouksessa ja antoivat puolueelle *kunnallistamisohjelman*. Juuri kysymyksen *taloudellinen puoli*, s.o. sen tärkein puoli, jäi Tukholmassa *kokonaan käsittelemättä*, vallitsevina olivat „poliittiset” näkökohdat, politikointi, eikä marxilainen analyysi. Sille voi olla vain *osittaisena* selityksenä itse Tukholman edustajakokouksen ajankohta, jolloin koko huomio oli tähdätty vuoden 1905 joulukuun tapahtumain ja vuoden 1906 ensimmäisen Duuman arviointiin. Senpä tähden Plehanov, joka vei *Tukholmassa* läpi Maslovin kunnallistamisohjelman, ei syventynyt lainkaan ajattelemaan kapitalistisessa maassa tapahtuvan „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 42, Plehanovin sanat) *taloudellista sisältöä*. Joko tämä on korupuhetta ja marxilaiselle sopimatonta talonpoikain „pyydystämistä” demagogian ja petkutuksen avulla („Bauernfang”) tai sitten on olemassa sellainen *taloudellinen* mahdollisuus, että kapitalismi pääsee kehittymään nopeammin *talonpoikaiston voiton* ansiosta, ja siinä tapauksessa pitää ehdottomasti olla selvä käsitys sellaisesta voitosta, sellaisesta agraarikapitalismin tiestä ja sellaisesta maanomistussuhteiden järjestelmästä, jotka vastaavat tätä „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” voittoa.

Vaikutusvaltaisimpien „kunnallistajien” tärkein peruste Tukholmassa pohjautui siihen, että talonpojat suhtautuvat *vihamielisesti* osuusmaiden kansallistamiseen. John⁵⁸, joka esiintyi kunnallistajain puolesta *alustajana*, huudahti: „Meillä ei olisi silloin yksistään Vendée⁵⁹, vaan talonpoikaiston yleinen kapina” (voi kauheata!) „valtion yrityksiä vastaan sekaantua talonpoikaiston *omien* osuusmaiden hallintaan, niiden „kansallistamisen” yrityksiä vastaan” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 40). Kostrov⁶⁰ huudahti: „Talonpoikain keskuuteen meneminen sen (kansallistamisen) kanssa merkitsee heidän sysäämistä luotamme. Talonpoikaisliike menee meistä sivu tai kääntyy meitä vastaan, ja me joudumme heitetyiksi vallankumouslaivan laidan yli. Kansallistaminen heikentää sosialidemokratiaa, erottaa sen talonpoikaistosta ja heikentää siten myös vallankumousta” (s. 88).

Tämä lienee selvä. Talonpojat suhtautuvat kansallistamiseen vihamielisesti,— sellainen on menshevikkien tärkein argumentti. Ja jos se on totta, niin eikö sitten ole ilmeistä, että on naurettavaa panna toimeen... „talonpoikainen agraarivallankumous” *vastoin* talonpoikain tahtoa?

Mutta onko se totta? Vuonna 1905 P. Maslov kirjoitti: „Venäjällä ei tätä nykyä voida tunnustaa maan kansallistamista agraarikysymyksen ratkaisemiseksi ennen kaikkea (huomatkaa tämä „ennen kaikkea”) siksi, että se on toivotoman utopistinen”... „Mutta suostuvatkohan talonpojat?” (P. Maslov, „Agraariohjelmien arvostelua”, 1905, s. 20).

Mutta vuonna 1907, maaliskuussa: „Kaikki narodnikkilaiset ryhmät (trudovikit, kansansosialistit, sosialistivallankumoukselliset) puoltavat maan kansallistamista muodossa taikka toisessa” (aikakauslehti „*Obrazovanije*”⁶¹, 1907, № 3, s. 100). Ja kuka näin kirjoittaa? *Tuo sama P. Maslov!*

Siinä teille uusi Vendée! siinä teille talonpoikain kapina kansallistamista vastaan! Ja sen sijaan, että olisi rehellisesti tunnustanut virheensä, sen sijaan, että olisi *talouden kannalta* tutkinut, minkä takia talonpoikien oli asetettava kannattamaan kansallistamista, Maslov käyttäytyi kuin Ivan Muistamaton. Hän *katsoi parhaaksi unohtaa* omat sanansa ja kaikki Tukholman edustajakokouksessa pidetyt puheet.

Enemmänkin. Peittäääkseen ”harmillisen tapauksen” jäljet Maslov sepitti trudovikeista sellaisen juorun, että nämä ovat kannattaneet kansallistamista muka poroporvarillisista syistä, „*asettaen toiveensa keskusvaltaan*” (ibid.*). Että tämä on juorua, sen todistaa seuraava rinnastus. Sekä *ensimmäiselle* että *toiselle* Duumalle esitetyssä trudovikkien maalakiehdotuksessa, sen 16. §:ssä, sanotaan: „Yleiskansallisen maavarannon hoitaminen tulee antaa paikallisten itsehallintojen tehtäväksi, jotka on valittu yleisen, yhtäläisen, välittömän äänioikeuden perusteella ja salaisella äänestyksellä ja jotka toimivat itsenäisesti lain säätämässä puitteissa”.

VSDTP:n agraariohjelmassa, jonka menshevikit veivät läpi, sanotaan: VSDTP vaatii... „4) yksityisomistuksellisten maiden, pientä maanomistusta lukuunottamatta, konfiskointia ja niiden siirtämistä demokraattisilla perusteilla

* — *ibidem* — samassa kohdassa. *Toim.*

valittujen suurten paikallisten itsehallintoelinten määräysvaltaan" („jotka yhdistävät — 3. pykälä — kaupunki- sekä maaseutupiirikuntia”).

Oleellinen ero näiden ohjelmien välillä ei ole „hoitami-
nen”- ja „määräysvaltaan”-sanojen* välisessä eroavaisuudessa, vaan lunastuskysymyksessä (joka Tukholman edustajakokouksessa hylättiin *bolshevikkien* äänillä Dania ja kumpp. vastaan ja jota menshevikit ovat koettaneet viedä uudelleen läpi edustajakokouksen jälkeen) sekä *talonpoikain* maita koskevassa kysymyksessä. Menshevikit tekevät erotuksen näihin maihin nähden, trudovikit eivät sitä tee. *Trudovikit todistivat kunnallistajille, että minä olin oikeassa.*

Ei voida epäillä sitä, etteikö trudovikkien ohjelma, joka esitettiin I ja II Duumalle, ole talonpoikaisjoukkojen ohjelma. Kaikki, sekä talonpoikaisedustajain kirjallisuus että heidän allekirjoituksensa lakiehdotusten alla ja heidän jakautumisensa lääneittäin,— kaikki todistaa sitä täysin vakuuttavasti. Maslov kirjoitti vuonna 1905, että „erikoisesti” (jo siteeratun kirjasen 20. sivu) lohkotilatalonpojat eivät voi suostua kansallistamiseen. Osoittautui, että se on „erikoista” pötyä. Niinpä esimerkiksi Podolian läänissä talonpojat ovat maanviljelijä-lohkotilallisia, mutta „104:n” maalakiehdotuksen (trudovikkien ehdotus, jota edellä on siteerattu) allekirjoitti ensimmäisessä Duumassa 13 podolialaista ja toisessa — 10!

Entä minkä takia talonpojat ovat asettuneet kannattamaan kansallistamista? Sen takia, että he ovat vaistomaisesti käsittäneet paljon paremmin kuin lyhytnäköiset valemarsxilaiset koko keskiaikaisen maanomistuksen *hävittämisen* välttämättömyyden. Keskiaikainen maanomistus *pitää* hävittää, jotta voitaisiin raivata tietä kapitalismille maanviljelyksessä, ja pääoma on eri maissa ja eri mitassa *hävittänyt* vanhan keskiaikaisen maanhallinnan alistamalla sen markkinoiden vaatimuksiin ja muuttamalla sitä kaupallisen maanviljelyksen vaatimuksia vastaavasti. Marx osoitti jo „Pääoman” kolmannessa osassa, että kapitalistinen tuotantotapa *tapaa* maanomistuksen sellaisissa historianluomissa muodoissa, jotka eivät vastaa kapitalismia (mai-

* Menshevikit hylkäsivät Tukholmassa korjausehdotuksen, jossa ehdotettiin vaihdettavaksi „määräysvaltaan”-sana „omaisuudeksi”-sanaan (ks. Pöytäkirjat, s. 152).

den klaani- (sukuyhteisöllinen), yhteisöllinen, feodaalinen, patriarkallinen y.m. hallinta), ja että se luo ne uudelleen uusia taloudellisia vaatimuksia vastaavasti⁶².

„Lisäarvoteorioissa” * luvussa „Ricardon korkoteorian historialliset edellytykset” Marx on kehitellyt nerokkaan selvästi tätä ajatusta. Hän sanoo siinä: „Kapitalistinen tuotanto, Henrik VII:n kaudesta alkaen, ei ole missään maailmassa tehnyt niin armottomasti selvää perinteellisestä maanviljelysjärjestelmästä, missään se ei ole luonut itselleen niin täydellisiä (adekvaattisia = ihanteellisen vastavia) ehtoja eikä siinä määrin alistanut niitä alaisekseen. Englanti on siinä suhteessa maailman vallankumouksellisin maa”. „Mutta mitä merkitsee clearing of estates (kirjaimellisesti = maatilojen puhdistaminen eli maiden puhdistaminen)? Se merkitsee, ettei välitetty lainkaan enempää paikallisesta väestöstä — se ajettiin pois, — kuin myöskään olevista kylistä — ne hajotettiin maan tasalle, — ei talousrakennuksista — ne purettiin, — ei maatalouden vallinneista muodoista — ne vaihdettiin yhdellä iskulla muuttamalla esimerkiksi kyntömaat karjanlaitumiksi, — sanalla sanoen mitään tuotannon ehtoja ei otettu vastaan sellaisina, kuin ne perinteiden mukaisina olivat olemassa, vaan *luotiin* historiallisesti nuo ehdot sellaiseen muotoon, että ne vastaisivat jokaisessa kyseisessä tapauksessa pääoman edullisimman käytön vaatimuksia. Sikäli *ei* siis todellakaan *ole olemassa maanomistusta*, sillä tuo omistus antaa pääomalle — farmarille — vapauden hoitaa talouttaan vapaasti, kinnostuneena yksinomaan rahatulon saannista” (ss. 6—7)⁶³.

Sellaiset ovat keskiaikaisten muotojen nopeimman hävittämisen ja kapitalismin vapaimman kehityksen ehdot — pääoman esteenä olevan vanhan maanomistuksen *hävittäminen*, maan yksityisomistuksen hävittäminen. Tällainen keskiaikaisen maanhallinnan vallankumouksellinen „*puhdistus*” on *kiertämätön* Venäjälläkin, eivätkä mitkään voimat maailmassa voi sitä pidättää. Kysymys on *ainoastaan* siitä, *taistelua* käydään *yksinomaan* siitä, suorittavatko tämän „puhdistuksen” *tilanherrat* vaiko *talonpoikaisto*. Tilanherrojen suorittama keskiaikaisen maanhallinnan „puhdistus” — se oli talonpoikain rosvoamista vuonna 1861, se oli Stolypinin agraarireformi vuonna 1906 (87. pykälän

* „Theorien über den Mehrwert”. II. Band, 2. Teil, Stuttgart, 1905 („Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, Stuttgart, 1905. *Toim.*).

mukainen lainsäädäntö). *Talonpoikain suorittama maiden „puhdistus” kapitalismia varten* — se on maiden kansallistamista.

Maslov, Plehanov ja kumpp. eivät ole lainkaan ymmärtäneet juuri tätä kansallistamisen *taloudellista* olemusta *porvarillisessa* vallankumouksessa, jonka suorittavat työläiset ja talonpojat. He eivät laatineet agraariohjelmaa taistelun käymiseksi keskiaikaista maanhallintaa vastaan, joka on maaorjuudellisten suhteiden tärkeimpiä jätteitä, eikä sitä varten, että olisi raivattu täydellisesti tie kapitalismille, vaan sitä *surkeaa poroporvarillista yritystä* varten, jonka avulla haluttiin „harmonisesti” yhdistää toisiinsa vanha ja uusi, maaosuuksien antamisen tietä syntynyt maanomistus ja vallankumouksen konfiskoimat maaorjuudelliset latifundiot.

Ja lopuksi, näyttääkseni kunnallistamisaatteen koko poroporvarillisen taantumuksellisuuden, esitän maiden vuokraamista koskevat tiedot (vuokrauskysymyksen merkityksestä olen maininnut jo vuonna 1906, kiistassa Maslovin kanssa, kirjassessani „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” *). Saratovin läänin Kamyshinin kihlakunnassa **:

Talonisäntien ryhmät	Yhtä maaosuuksien jaossa muodostunutta tilusta kohti tuli maata desjatiinoissa			
	Osuuskyn- tömaata	Vuokralle- otettua maata	Vuokralle- annettua maata	Yhteensä kylivössä maata
Ilman työjuhtia	5,4	0,3	3,0	1,1
1 työjuhtaa	6,5	1,6	1,3	5,0
2 työjuhtaa	8,5	3,5	0,9	8,8
3 „	10,1	5,6	0,8	12,1
4 „	12,5	7,4	0,7	15,8
5 tai useampia	16,1	16,6	0,9	27,6
<i>Keskimäärin</i>	9,3	5,4	1,5	10,8

Katsokaa, minkälainen on *todellinen* taloudellinen suhde *osuusmaan*, jonka ratkiviisaat Maslov ja Plehanov jättävät talonpoikain omistukseen, ja *osuusmaiden* ulkopuolisen (vuokra-) maan välillä, joka halutaan „kunnallistaa”.

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 157—187. *Toim.*

** „Kapitalismin kehitys Venäjällä”, 2. painos, ss. 51, 54 ja 82. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 71, 74 ja 106—107. *Toim.*)

Hevosettomat talonpojat, ja sellaisia talouksia Venäjällä oli vuosina 1896—1900 kaikkiaan $3\frac{1}{4}$ miljoonaa 11,1 miljoonasta, *antavat vuokralle kymmenen kertaa enemmän* maata kuin mitä he itse ottavat vuokralle. Heillä on kylvössä viisi kertaa vähemmän maata kuin tekevät heidän „maaosuutensa”. Yhden hevosen omistavilla ($3\frac{1}{3}$ miljoonaa taloutta koko Venäjällä) vuokralleotetun maan määrä *tuskin ylittää* vuokralleannetun maan määrän, ja kylvössä oleva maa-ala on „maaosuuksia” *pienempi*. Kaikilla ylemmillä ryhmillä, s.o. talonpoikain vähemmistöllä, vuokralleotettuja maita on monta kertaa enemmän kuin vuokralleannettuja ja kylvössä oleva maa-ala ylittää „maaosuuden” koon sitä enemmän, mitä varakkaampi on talonpoika.

Tällaiset suhteet vallitsevat *koko* Venäjällä. Kapitalismi hajottaa maanviljely-yhteisön, *vapauttaa* talonpojat „osuusmaiden” vallasta, vähentää osuusmaiden merkitystä maa-seudun kummassakin kohtiossa, mutta peräti syvästi ajattelevat menshevikit huudahtavat: „talonpojat nousevat kapinaan osuusmaiden kansallistamista vastaan”.

Menshevikeiltä „on jäänyt huomaamatta”, ettei Venäjällä ole keskiaikaista ainoastaan tilanherrain maanomistus, vaan myös talonpoikain osuusmaanomistus. Se, että lujitetaan osuusmaanomistusta, joka *ei lainkaan vastaa* uusia, kapitalistisia suhteita, on taantumuksellinen toimenpide, kun sen sijaan kunnallistaminen *lujittaa* juuri osuusmaanomistusta eikä „kunnallistettaviksi kuuluvien” ei-osuusmaiden omistusta. Osuusmaanomistus erottaa talonpoikia toisistaan tuhansilla keskiaikaisilla väliaidoilla ja keskiaikaisella verotus-„yhteisöllä”, se jarruttaa tuotantovoimien kehitystä. Kapitalismi hävittää *ehdottomasti* „yhteisön” ja tämän osuusmaiden omistuksen. Stolypin tuntee sen ja hävittää sitä mustasotnialaiseen tapaan. Talonpojat tuntevat sen ja tahtovat hävittää sen talonpoikain tapaan eli vallankumouksellisesti-demokraattisesti. Mutta menshevikit huudahtavat: „Ei saa koskea osuusmaihiin”.

Kansallistaminen hävittää vanhan perua olevan „yhteisön” ja keskiaikaisen osuusmaanomistuksen tavalla, joka yleensä on ainoa ajateltavissa oleva tie näiden laitosten hävittämiseksi kapitalistisessa yhteiskunnassa siten, että talonpoikain edut tulevat mahdollisimman täydellisesti huomioiduiksi. „Kuulua kysymystä „yhteisöstä” ”, luumme

kirjasesta „Aineistoa talonpoikaiskysymykseen (Selostus Yleisvenäläisen talonpoikaisliiton edustajakokouksen istunnoista marraskuun 6—10 piltä 1905)”. Pietari, v. 1905, „ei nostettu lainkaan, vaan se vaieten ratkaistiin kielteisesti: maan tulee olla yksilöiden ja yhtymien käytössä,— sanotaan sekä ensimmäisen että toisen edustajakokouksen päätöksissä” (s. 12). Kysymykseen, eivätkö itse talonpojat joudu kärsimään osuusmaiden kansallistamisesta, edustajat vastasivat: „Jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat” (s. 20). Omistaja-talonpoika (ja hänen ideologinsa hra Peshehonov) käsittää mainiosti, että „jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat maata”, että kohta maaorjuudenaikaiset latifundiot hävitetään. Ja laajoissa mitoissa tapahtuva „jako”, joka merkitsee kaikkien maiden kansallistamista, on hänelle tarpeen sitä varten, jotta vapauduttaisiin keskiaikaisuuden kahleista, jotta „puhdistettaisiin” maat, jotta niiden käyttö saataisiin uusia taloudellisia oloja vastaavaksi. Esiintyessään toisessa Duumassa hra Mushenko, joka puhui sosialistivallankumouksellisten nimessä, ilmaisi mainiosti tämän ajatuksen sanoessaan hänelle ominaisella naiiviudella: „(Maanviljelijäin) oikea erikseen asumaan asettuminen on mahdollista vasta silloin, kun maa vapautetaan erilleen-aitaamisesta, kun poistetaan kaikki väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt” (Toisen Duuman pöytäkirjat, s. 1172). Verratkaa tätä lausuntoa edellä esitettyihin Marxin sanoihin, niin ymmärrätte, että poroporvarillinen sanahelinä „sosialisoimisesta” ja „tasasuhtaisuudesta” kätkee taakseen varsin reaalisen sisällön: vanhan keskiaikaisen maanomistuksen porvarillis-vallankumouksellisen puhdistuksen.

Maiden kunnallistaminen on porvarillisessa vallankumouksessa *taantumuksellinen* toimenpide, koska tämä toimenpide jarruttaa taloudellisesti välttämätöntä ja kiertämätöntä keskiaikaisen maanomistuksen hävittämisprosessia, prosessia, joka johtaa siihen, että maalla vakiintuvat *yhtäläiset* taloudelliset olot kaikille *isännille*, olipa heidän asemansa, menneisyytensä, vuoden 1861 maaosuutensa j.n.e. minkälainen tahansa. Maiden jakaminen yksityisomaisuudeksi olisi nyt *taantumuksellista*, koska se säilyttäisi nykyisen, vanhentuneen osuusmaanomistuksen, joka on vanhan perua; mutta myöhemmin, sen jälkeen kun maa on täysin puhdistettu kansallistamisen tietä, jako olisi mahdol-

linen *uuden*, vapaan *farmaritalouden* tunnuksena *. Marxilaisten asiana on auttaa radikaaliporvaristoa (s.o. talonpoikaistoa) hävittämään vanha romu niin täydellisesti kuin suinkin ja turvata kapitalismin nopea kehitys eikä suinkaan auttaa pikkuporvareita, kun nämä pyrkivät asettumaan rauhallisesti paikoilleen, mukautumaan menneisyyteen.

Kolmas luku käsittelee „kansallistamisen ja kunnallistamisen teoreettisia perustoja”.

En tietenkään ryhdy toistamaan puolalaisille tovereille asioita, jotka ovat jokaiselle marxilaiselle yleisesti tunnettuja, kuten sitä, että maiden kansallistaminen kapitalistisessa yhteiskunnassa merkitsee absoluuttisen koron, mutta ei differentiaalikoron hävittämistä j.n.e. Venäläisiä lukijoita silmälläpitäen minun *oli pakko* puhua siitä yksityiskohtaisesti, sillä Pjotr Maslov väitti, että Karl Marxin absoluuttista korkoa koskeva teoria on „ristiriita”, mikä „voidaan selittää vain (!) sillä, että kolmas osa on tekijän jälkeensä jäänyt teos, johon on otettu luonnoshahmotelmatkin” („Agraarikysymys”) **.

Tämä Pjotr Maslovin väite, jonka hän esittää pyrkiessään oikaisemaan Karl Marxin luonnoshahmotelmia, ei ole minulle mikään uusi. Osoitin jo „Zarja”⁶⁴ aikakauslehdessä vuonna 1901, että Maslov on „Zhizn”⁶⁵ julkaisussa vääristellyt Marxin korkoteoriaa ***. Kuitenkin kohta sen jälkeen Pjotr Maslov puhui uudelleen häikäilemättömästi yhtä ilmeistä pötyä vuonna 1906 (esipuhe 3. painokseen on päivätty huhtikuun 26 p:nä 1906), sitten *kun oli ilmestynyt* „Lisäarvoteorioita” teos, jossa Marx on selittänyt täydellisesti absoluuttisen koron teorian. Tuo on jo ennen kuulumatonta! Kun en voi tässä toistaa sitä Pjotr Maslovin tekemien Marxin „oikaisujen” yksityiskohtaista erittelyä, joka on esitetty kirjassani, rajoitun vain toteamaan, että nämä korjaukset ovat porvarillisen poliittisen taloustieteen kuluneita argumentteja. Pjotr Maslov menee niin pitkälle, että asettaa Marxin absoluuttisen korkoteorian vastakohtaksi „tiilituotannon” (s. 111), nostaa uudelleen esiin „maan vähenevän hedelmällisyyden lain”, väittää, että „ilman tätä lakia ei voida selittää „valtamerentakaista”

* M. Shanin on kirjassaan „Kunnallistaminen vai omaisuudeksi jakaminen”, Viina, 1907, korostanut kysymyksen maanviljelyspuolta, mutta ei ole ymmärtänyt kahta kehitystietä eikä nykyisen maanhallinnan hävittämisen merkitystä.

** „Agraarikysymys”, 3. painos, s. 108, huomautus.

*** Ks. Teokset, 5. osa, s. 117. *Toim.*

kilpailua” (s. 107), ja loppujen lopuksi päättyy puheissaan siihen, että *narodnikkien katsomusta ei voida kumota kumoamatta Marxia*: „Ellei olisi olemassa sitä tosiasiaa, että samalla maa-alalla suoritettujen toisiaan seuraavien työnkulutusten tuottavuus laskee, niin voitaisiin vielä ehkä toteuttaa... narodnikkien idylli” (Maslov „*Obrazovanije*” julkaisussa, 1907, № 2, s. 123). Sanalla sanoen, Pjotr Maslovin taloustieteellisessä teoriassa *ei ole* yhtään ainoata *elävää sanaa* kysymyksestä, joka koskee absoluuttista korkoa, maan hedelmällisyyden vähenemisen „tosiasiaa”, „narodnikkilaisuuden” perusvirheitä ja niitä eroavaisuuksia, joita on maanviljelyskulttuurin paranemisen ja tekniikan paranemisen välillä. Kun Maslov kumosi absoluuttisen koron teorian puhtaasti porvarillisilla argumenteilla, joita viralliset pääoman puolustajat ovat äitelöittäneet äärimmäisyyteen saakka, oli hänen pakostakin luisuttava marxilaisuuden väärentäjiin riveihin. Mutta vääristeltyään marxilaisuutta Pjotr Maslov oli samalla kuitenkin niin hoksaavainen, että hänen „Agraarikysymys”-kirjansa saksankielisestä käännöksestä *on jätetty pois kaikki* ne korjaukset, joita hän on tehnyt Marxin luonnoshahmotelmiin. Eurooppalaisilta Maslov *piilotti teoriasa taskuun!* Tässä yhteydessä muistui väkisinkin mieleeni — kirjoitin III luvussa — kertomus eräästä tuntemattomasta, joka oli ensi kertaa läsnä antiikin filosofien keskustelutilaisuudessa ja pysytteli siellä koko ajan vai. „Jos olet viisas”, sanoi tälle tuntemattomalle eräs filosofeista, „niin menettelet tyhmästi. Jos olet tyhmä, niin menettelet viisaasti”.

On itsestään selvää, että ken kieltää absoluuttisen koron teorian, hän itse riistää itseltään kaiken mahdollisuuden ymmärtää, mikä merkitys on maan kansallistamisella kapitalistisessa yhteiskunnassa, sillä kansallistaminen voi johtaa vain absoluuttisen koron, mutta ei differentiaalikoron hävittämiseen. Se, joka kieltää absoluuttisen koron, kieltää sen, ettei yksityisellä maanomistuksella ole mitään kapitalismin kehitystä *estävää* taloudellista merkitystä. Tämän vuoksi Maslov ja kumpp. ehdottomasti johtavat kysymyksen: kansallistaminen vaiko kunnallistaminen, poliittiseksi kysymykseksi („kenelle maa on luovutettava?”) ja sivuuttavat kysymyksen taloudellisen olemuksen. Samanaikainen osuusmaiden (s.o. kehnompien isäntien hallussa olevien laadultaan huonompien maiden) yksityisomistus

ja maiden toisen (paremman) osan yhteiskunnallinen omistus olisi vähänkin kehittyneemmässä ja vapaassa kapitalistisessa valtiossa kerrassaan *järjetöntä*. Se ei olisi mitään muuta kuin *agraaribimetallismia*.

Tämän menshevikkien virheen seurauksena oli se, että sosialidemokraatit luovuttivat maan yksityisomistuksen arvostelemisen sosialistivallankumouksellisten huostaan. „Pääomassa” Marx on antanut mallinäytteen siitä, miten tätä arvostelua on käytävä *. Meillä sen sijaan on osoittautunut, että sosialidemokraatit eivät lainkaan harjoita tätä arvostelua kapitalismin kehityksen kannalta ja joukot saavat kuulla vain narodnikkien harjoittamaa, s.o. poropovarrillisesti vääristelyä maan yksityisomistuksen arvostelua.

Mainitsen eräänä yksityiskohtana, että venäläisessä kirjallisuudessa on esitetty kansallistamista vastaan tällainenkin perustelu: se merkitsisi „rahakorkoa” talonpoikaisen pienomistuksen oloissa. Se on väärin. „Rahakorko” (ks. „Pääoma”, III)⁶⁷ on tilanherralle tulevaa korkoa, jolle on annettu nykyaikainen muoto. *Nykyaikaisen* talonpoikaisen maanvuokrauksen vallitessa maasta suoritettu maksu on epäilemättä jossain määrin *rahakorkoa*. Maaorjuuden aikaisten latifundioiden hävittäminen jouduttaa talonpoikaiston kerrostumista, voimistaa talonpoikaistorvaristoa, joka jo nyt luo kapitalistista maanvuokrausta: palauttakaa mieleenne ylempänä esitetyt tiedot talonpoikaiston ylempien ryhmien maanvuokrauksesta.

Ja lopuksi on vielä huomautettava, että marxilaisten keskuudessa on levinnyt melko laajalle sellainen käsitys, että kansallistaminen on toteutettavissa muka vasta kapitalismin hyvin korkealla kehitysasteella. Se ei pidä paikkaansa. Silloin otetaan jo päiväjärjestykseen kysymys sosialistisesta eikä porvarillisesta vallankumouksesta. Maan kansallistaminen on mitä johdonmukaisin porvarillinen toimenpide. Marx on *moneen kertaan* väittänyt sitä, aina „Filosofian kurjuudesta”⁶⁸ alkaen. „Lisäarvoteorioita” teoksessaan Marx sanoo (II. Band, I. Teil, S. 208): „Radikaalinen porvari päättyy teoriassa maan yksityisomistuksen kieltämiseen... Käytännössä hänellä ei kuitenkaan riitä rohkeutta, sillä hyökkäys yhtä omistusmuotoa vastaan, työhöihin kohdistuvan yksityisomistuksen muotoa vastaan,

* Ks. esim. „Das Kapital”. III, 2. T., S. 346—347 maan hinnasta kapitalismin kehitystä haittaavana esteenä. Sama, ss. 344—345, 341 ja 342.⁶⁸

olisi hyvin vaarallinen myöskin toiselle muodolle. Porvari on sitä paitsi itse territorialisoinut itsensä”⁶⁹. Venäjällä porvarillinen vallankumous tapahtuu sellaisissa oloissa, jolloin on olemassa radikaalinen porvari (talonpoika), jolla „on miehuutta” asettaa kansallistamisohjelma monimiljoonaisten joukkojen nimessä ja joka ei ole vielä „territorialisoinut itseään”, t.s. sille koituu enemmän vahinkoa (*keski-aikaisesta*) maanomistuksesta kuin hyötyä ja „voittoa” (porvarillisesta) maanomistuksesta. Venäjän vallankumous ei voi voittaa muuten kuin siinä tapauksessa, jos tämä kadetin ja työläisen välillä häilyvä „radikaaliporvari” tukee joukkoesiintymisellään proletariaattia tämän vallankumoustaistelussa. Venäjän vallankumous ei voi voittaa muuten kuin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattisen diktatuurin muodossa.

Kirjan neljännessä luvussa on puhe „poliittisista ja taktillisista” näkökohdista agraariohjelman kysymyksissä. Tässä on ensi sijalla Plehanovin „kuuluista” argumentti: „asenteeni avain on maininnassa restauraation mahdollisuudesta”, huudahti hän Tukholmassa (Pöytäkirjat, s. 113). Mutta se on aivan ruostunut avain, kadettilainen avain, jonka avulla tehdään *sopimus* taantumuksen kanssa „restauraationvastaisten takeiden” varjolla. Plehanovin perustelu on mitä surkeinta sofismia, koska hän itse vakuuttaa, ettei ole olemassa takeita restauraatiota vastaan, ja kuitenkin *keksii* tällaisia takeita. „Se (kunnallistaminen) ei luovuta maata vanhan järjestelmän poliittisille edustajille” (Plehanovin puhe, s. 45). Mitä on restauraatio? Valtiovallan siirtymistä vanhan järjestelmän edustajain käsiin. Voiko olla takeita restauraatiota vastaan? Ei, sellaisia takeita „ei voi ollakaan” (Pöytäkirjat, s. 44, Plehanovin puhe). Siksipä... hän keksi takeen — „kunnallistaminen ei luovuta maata”.

Kunnallistettaessa jää *taloudellisessa suhteessa* voimaan *ero* osuusmaiden ja tilanherrojen maiden välillä, t.s. se helpottaa restauraatiota eli *tämän eron voimaanpalauttamista* de jure*. *Poliittisessa* suhteessa kunnallistaminen on *laki* tilanherrojen maiden hallintaoikeuden muuttamisesta. Mitä on laki? Hallitsevien luokkien tahdon ilmaus. Restauraatian tapahtuessa *nämä samat* luokat tulevat

* — Juridisesti. Toim.

uudelleen *hallitseviksi*. Vai voiko laki sitoa niitä, toveri Plehanov? Jos olisitte ajatellut tätä, niin olisitte ymmärtänyt, ettei mikään laki voi kahlita hallitsevien luokkien tahdon ilmaisua. Kansallistaminen sen sijaan vaikeuttaa restauraatiota *taloudellisessa* suhteessa, koska se *hävittää kaikki* väliseinät, *koko* keskiaikaisen maanomistuksen ja *mukauttaa* sen uusiin, yhteenpunoutuviin kapitalistisiin tuotanto-oloihin.

Plehanovin sofistiikka merkitsee *kadettien* taktiikan hyväksymistä: proletariaattia ei pidä johtaa täydelliseen voittoon, vaan *sovinnon tekoon* vanhan vallan kanssa. Todellisuudessa ainoana absoluuttisena „takeena restauraatiota vastaan” on sosialistinen kumous Lännessä, suhteellisena takeena taas on vallankumouksen päätökseen vieminen, vanhan *mahdollisimman radikaalinen* hävittäminen, *korkein* demokratian aste (tasavalta) politiikassa ja tien raivaaminen kapitalismille talouden alalla.

Plehanovin toinen argumentti kuuluu: „Yhteiskunnallisen itsehallinnon elimien muodossa, joiden hallinnassa maat ovat, kunnallistaminen luo suojamuurin taantumusta vastaan. Ja se tulee olemaan hyvin luja suojamuuri” (Pöytäkirjat, s. 45). Tuo ei ole totta. Paikallinen itsehallinto ei ole missään eikä milloinkaan ollut eikä voi olla suojamuurina taantumusta vastaan kapitalismin kaudella. Kapitalismi vie *kiertämättömästi* valtiiovallan keskittymiseen, ja *jokainen* paikallinen itsehallinto tulee *ehdottomasti* voiteuksi taantumuksellisen valtiiovallan oloissa. Plehanov saarnaa *opportunistia*, kun hän ei kiinnitä huomiota „demokratismiin keskuksessa” eli *tasavaltaan*, joka on kapitalistisessa yhteiskunnassa ainoa ajateltavissa oleva suojamuuri taantumusta vastaan, vaan paikalliseen itsehallintoon, joka suurten historiallisten tehtävien edessä on aina voimatonta, pientä, pikkumaista, epäitsenäistä ja pirstoutunutta. „Talonpoikainen agraarivallankumous” *ei voi* voittaa Venäjällä voittamatta keskusvaltaa, mutta Plehanov saarnaa menshevikeille katsomuksia, joita menshevikki Novosedski esitti Tukholmassa: „Todella demokraattisten paikallisten itsehallintojen aikana voidaan nyt hyväksytyt ohjelma toteuttaa elämässä (kuulkaahan!) keskushallituksen demokratisoinnin sellaisenkin asteen vallitessa, jota ei voida sanoa sen demokratisoinnin korkeimmaksi asteeksi. Demokratisoinnin niin sanoakseni suhteellisenkin asteen vallitessa

kunnallistaminen ei tule olemaan vahingollinen, vaan hyödyllinen” (Pöytäkirjat, s. 138).

Tämä on selvääkin selvempää. Opettakaamme kansaa mukautumaan monarkiaan, ehkä „he” eivät „kiinnitäkään huomiota” alueiden mitassa harjoittamaamme toimintaan ja „sästävätkä henkemme”, kuten Shtshedrinin rantatörön hengen. Kolmas Duuma on hyvin kuvaava esimerkki siitä, minkälaiset ovat kunnallistamisen ja paikallisen demokratismin mahdollisuudet silloin, kun demokratismi keskuk- sessa on „suhteellista”, menshevististä.

Edellisen lisäksi kunnallistaminen lujittaa federalismia ja alueiden pirstoutuneisuutta. Eihän oikeistolainen kasakka Karaulov II Dumassa suotta sättinyt kansallistamista yhtä hyvin kuin Plehanovkin (Pöytäkirjat, s. 1366) ja sanonut kannattavansa kunnallistamista alueittain. Kasakkain maat Venäjällä ovat jo kunnallistettuja. Ja juuri se, että valtio on pirstoutunut erillisiksi alueiksi, oli yhtenä syynä tappioon, jonka vallankumous kärsi ensimmäisessä kolmivuotisessa kamppailussa!

Kansallistaminen voimistaa porvarillisen valtion keskus- valtaa! — näin kuuluu seuraava argumentti. Ensinnäkin, tämä peruste esitetään tarkoituksessa herättää epäluuloa eri kansallisuuksien sosialidemokraattisissa puolueissa. „Mahdollisesti”, kirjoitti P. Maslov „*Obrazovanijessa*”, 1907, № 3, s. 104, „eräillä seuduilla talonpojat suostuisivatkin jakamaan maitaan keskenään, mutta jonkin suuren alueen (esim. Puolan) talonpoikien kieltäytyminen jakamasta maitaan on riittävää, jotta kaikkien maiden kansallistamisen ehdotus osoittautuisi järjettömyydeksi”. On siinäkin perustelu, ei muuta voi sanoa! Eiköhän meidän pidä luopua tasavallasta, koska „jonkin suuren alueen talonpoikien kieltäytyminen... on riittävää” j.n.e.? Tämä ei ole mitään perustelua, vaan demagogiaa. Meidän poliittinen ohjelmamme sulkee pois kaikkinaisen väkivallan ja epäoikeudenmukaisuuden vaatien eri maakunnille laajaa autonomiaa (ks. puolueen ohjelman 3. pykälää). Tämä merkitsee, ettei kysymys ole siitä, että jälleen keksittäisiin porvarillisessa yhteiskunnassa saavuttamattomia uusia „takeita”, vaan siitä, että proletariaatin puolue propaganda agitaatiotoiminnallaan kehottaisi yhdistämään eikä pirstomaan, ratkaisemaan keskitettyjen valtioiden ylevät tehtävät eikä pyrkimään syrjäkulmalaiseen metsistymiseen

ja kansalliseen rajoittuneisuuteen. Agraarikysymyksen ratkaisee keski-Venäjä, reuna-alueilla *ei voida* toimia muuten kuin *esimerkin voimalla* *. Tämä on ilmeisen selvää jokaiselle demokraatillekin, sosialidemokraatista puhumattakaan. Ja kysymys on vain siitä, pitääkö proletariaatin *nostaa* talonpoikaista korkeimpien päämäärien tasolle vai pitääkö sen itsensä *laskeutua* talonpoikaiston pikkuporvarilliselle tasolle.

Toiseksi, väitetään, että kansallistaminen lisää keskuksen mielivallan mahdollisuutta, byrokratiaa j.n.e. Mitä byrokratiaan tulee, niin on sanottava, että maiden *hallinta* tulee kansallistamisenkin oloissa jäämään paikallisen itsehallinnon haltuun. Tämä merkitsee, että edellä esitetty argumentti on valheellinen. Keskusvalta säättää yleiset ehdot, s.o. kieltää esimerkiksi kaikkinaisen maiden luovutuksen j.n.e. Ja eikö meidän nykyinen, s.o. menshevistinen, ohjelmammekin anna „demokraattisen valtion hallintaan” ei ainoastaan „siirtoasuttamisvarantoa”, vaan myös „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavat metsät ja vesistöt”? Mutta on typerää piilottaa päätä siiven alle, ja onhan tässäkin mahdollista *rajaton* mielivalta, koska itse valtion keskusvalta tulee määräämään, *millä* vesistöillä ja metsillä on yleisvaltakunnallinen merkitys. Menshevikit eivät etsi „takeita” sieltä mistä pitäisi: *vain* täydellinen demokratismi keskuksessa, vain *tasavalta* voi turvata sen, että selkkaukset keskuksen ja eri alueiden välillä ovat vähiten mahdollisia.

„Porvarillinen valtio voimistuu”, huutavat menshevikit, jotka salaa tukevat porvarillisia monarkisteja (kadetteja), mutta julkisesti lyövät rintaansa, kun on kysymys myös porvarillisten tasavaltalaisten tukemisesta. Oikea historian kysymys, jonka objektiivinen historian, yhteiskunnan kehitys on eteemme asettanut, kuuluu näin: agraarikehitys preussilaiseen vaiko amerikkalaiseen malliin? tilanherrainen monarkia pseudoperustuslaillisuus viikunanlehtenään vaiko talonpoikainen (farmarien) tasavalta? Kun suljetaan silmät näkemästä, että historia on objektiivisesti asettanut kysymyksen *näin*, niin se merkitsee itsensä ja muiden pettämistä, sitä, että poroporvarin tavoin pakoillaan kärkevää

* Kapitalistisessa valtiossa maan yksityisomistus ja kansallistaminen *eivät* voi menestyä rinnakkain. Toisen niistä on päästävä voitolle. Työväenpuolueen tehtävänä on puolustaa korkeampaa järjestelmää.

luokkataistelua, demokraattisen vallankumouksen kysymyksen terävää, selvää ja jyrkkää asettamista.

Me emme voi vapautua „porvarillisesta valtiosta”. Vain poroporvarit voivat haaveilla sellaista. Vallankumouksemme on porvarillinen vallankumous juuri siksi, ettei siinä käydä taistelua sosialismin ja kapitalismin välillä, vaan *kapitalismin kahden eri muodon välillä*, sen kahden kehitystien välillä, porvarillis-demokraattisten laitosten kahden eri muodon välillä. Lokakuulaisten tai kadettien monarkiakin on menshevikki Novosedskin kannalta katsoen „*suhteellista*” porvarillista „demokratiaa”. Proletaaris-talonpoikainen tasavaltakin on porvarillista demokratiaa. Me emme voi ottaa vallankumouksessamme *yhtään askelta* — emmekä ole ottaneet askeltakaan — *tukematta* tavalla tai toisella porvariston näitä tai noita kerroksia vanhaa järjestelmää vastaan.

Kun meille sanotaan, että kansallistaminen merkitsee rahojen käyttämistä armeijaan, mutta kunnallistaminen merkitsee niiden käyttämistä lääkintään ja kansanvalistukseen, niin se on poroporvarille sopivaa sofistikkua. Näin, sananmukaisesti näin järkelee Maslov: „...,Kansallistaminen, s.o. (sic!*) maankoron käyttäminen armeijaan ja sotalaivastoon; maiden kunnallistaminen, s.o. koron käyttäminen väestön tarpeisiin” („*Obrazovanije*”, 1907, № 3, s. 103). Se on pikkuporvarillista sosialismia eli karpästen hävittämisellä sellaisella myrkyllä, jota on ripoteltava kiinniotettujen karpästen suuhun! Kelpo Maslov ei ole älynnyt sitä, että jos zemstvot Venäjällä ja kunnallishallitukset Lännessä kuluttavat lääkintään j.n.e. enemmän kuin valtio, niin vain siksi, että porvarillinen valtio on jo suorittanut *omat* tärkeimmät menonsa (ne, joilla on turvattu porvariston herruus luokkana) suurinta tuloa tuottavista lähteistä ja *jättänyt* paikallisille laitoksille niin sanottuja „väestön tarpeita” varten *toisarvoiset* tulolähteet. Satoja tuhansia — sotaväelle, lantteja — *proletariaatin* tarpeisiin, — sellainen on menojen todellinen suhde porvarillisessa valtiossa, ja täytyy olla Maslov voidakseen ajatella, että ei tarvitse muuta kuin *siirtää* korko kunnallishallitusten „määräysvaltaan”, jotta ovelasti „politikoivat” menshevikit saavat petetyksi porvarillista valtiota! Tämän „ovelan politiikanko”

* — sillä tavalla! *Tolm.*

ansiosta porvarillinen valtio alkaa antaa proletaareille satoja tuhansia ja armeijalle ja laivastolle lantteja?

Todellisuudessa menshevikit harjoittavat poroporvarillista politiikkaa: karttavat paikallisen itsehallinnon provinssiaalissa kolkassa sen historian asettaman polttavan kysymyksen ratkaisemista, pitääkö meillä olla keskitetty farmarien porvarillinen tasavalta vai keskitetty junkkerien porvarillinen monarkia. Älkää kartelko, hyvät herrat! Ei mikään provinssikanta eikä mikään kunnallissosialismin liehittely vapauta teitä osallistumasta *ehdottomasti* tämän *polttavan* kysymyksen ratkaisemiseen. Teidän luikertelunne merkitsevät todellisuudessa vain yhtä: että te tuette salaa kadetti-laista tendenssiä ollen samalla ymmärtämättä tasavaltalaisen tendenssin merkitystä.

Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat todistavat selvästi, että kunnallistamista puolustaessaan menshevikit keikaroivat Euroopan fabianilaisella „kunnallissosialismilla”. „Eräät toverit”, sanoo Kostrov niissä, „ovat ensi kertaa kuulevinaan kunnallisesta omaisuudesta. Muistutan heille, että Länsi-Euroopassa on kokonainen suunta (juuri niin! Kostrov tuli tahtomattaan sanoneeksi totuuden!), „kunnallissosialismi” (Englanti)” (Pöytäkirjat, s. 88). Mutta sitä, että tämä „suunta” on *äärimmäisen opportunistin* suunta, ei ole ajatellut Kostrov sen enempää kuin Larinkaan*. Sosialistivallankumouksellisten sopii kyllä sotkea poroporvarillista reformaattoruutta porvarillisen vallankumouksen tehtäviin, mutta sosialidemokraattien ei sovi niin tehdä, hyvät herrat! Porvarillinen intelligenssi Lännessä (fabianilaiset Englannissa, bernsteiniläiset Saksassa, brousselaiset Ranskassa) siirtää luonnollisesti painopisteen *valtiorakennetta* koskevista kysymyksistä paikallisen *itsehallinnon* kysymyksiin. Edessämme on nimenomaan kysymys *valtiorakenteesta*, sen agraariperustasta, ja „kunnallissosialismin” puolustaminen tässä merkitsee sitä, että *leikitään* agraarisosialismia. Antaa poroporvarien kiiruhtaa „tekemään itselleen pesää” tulevan demokraattisen Venäjän rauhallisiin kunnallishallintoihin. Proletariaatin tehtävänä ei ole joukkojen järjestäminen sitä tarkoitusta varten, vaan vallankumoustaistelua varten, jota käydään *täydellisen*

* „Talonpoikaiskysymys ja sosialidemokratia”. Erittäin hämäriä menshevistisen ohjelman selityksiä. Ks. s. 66. Sivulla 103 tämä kovaonninen kunnallistamisen puolustaja osoittaa *parhaaksi* lopputulokseksi *kansallistamisen!*

demokratisoimisen puolesta tänään ja sosialistisen kumouksen puolesta huomenna.

Meitä bolshevikkeja moititaan usein vallankumouksellisten katsomustemme utopistisuudesta, niiden fantastisuudesta. Ja erittäin usein saamme kuulla näitä moitteita juuri kansallistamisen vuoksi. Mutta juuri siinä ne ovat vähiten perusteltuja. Ken pitää kansallistamista „utopiana”, hän ei ajattele sitä, että poliittisten muutosten ja agraarimuutosten on kantavuutensa puolesta ehdottomasti vastattava toisiaan. Kansallistaminen on yhtä „utopistista” — tavallisen poroporvarin kannalta! — kuin tasavaltakin. Molemmat ovat yhtä utopistisia kuin „*talonpoikainen*” agraarivallankumous, s.o. talonpoikaiskapinan voitto kapitalistisessa maassa. Kaikki nämä muutokset ovat yhtä „vaikeita” jokapäiväisen rauhallisen kehityksen mielessä. Ja huutaminen nimenomaan ja yksinomaisesti kansallistamisen utopistisuudesta todistaa ennen kaikkea sitä, että *ei ymmärretä* taloudellisen ja poliittisen kumouksen välistä välttämätöntä ja erottamatonta yhteyttä. Tilanherrojen maita ei voida konfiskoida (ohjelmavaatimus, jonka sekä bolshevikit että menshevikit tunnustavat), ellei ole hävitetty tilanherraista (ja samalla myös lokakuulaista, ei enää puhtaasti tilanherraista) itsevaltiutta. Eikä itsevaltiutta voida hävittää ilman valveutuneiden miljoonaisten joukkojen vallankumouksellista toimintaa, ilman suurta joukkosankaruuden nousua, ilman sitä, että joukot ovat valmiit ja pystyvät „rynnäköimään taivaita vastaan”, kuten K. Marx sanoi Pariisin työläisistä Kommuunin kaudella ⁷⁰. Ja tämä vallankumouksellinen nousu puolestaan ei ole ajateltavissa muuten kuin siten, että hävitetään radikaalisesti *kaikki* maaorjuuden jätteet, jotka ovat vuosisatojen kuluessa painaneet talonpoikia, että hävitetään muun muassa *koko* keskiaikainen maanomistus, kaikki verotus-„yhteisön” asettamat kahleet, kirouksin muisteltavat hallituksen „armollisesti suomat” muruset j.n.e. j.n.e. j.n.e.

Tilan puutteessa (kirjoitukseni on jo niinkin paisunut laajemmaksi kuin mitä „Przełądin” ⁷¹ toimitus minulta pyysi) sivuutan kirjani *viidennen* luvun sisällön („Luokat ja puolueet II Duumassa agraarikysymyksestä käydyissä keskusteluissa”).

Talonpoikain puheilla Duumassa on äärettömän suuri poliittinen merkitys, sillä niissä tulee ilmi se kiihkeä halu

vapautua tilanherrain sarron alta, se palava viha keskiaikaisuutta ja byrokratiaa kohtaan, se vaistonvarainen, välitön, useinkin naiivi eikä aivan selkeä, mutta samalla raju *tavallisten* talonpoikain vallankumouksellisuus, mikä paremmin kuin pitkät järkeilyt todistaa, kuinka suuri potentiaalinen hävitysvoima on talonpoikaisjoukoissa patoutunut aatelistöä, tilanherroja ja Romanoveja vastaan. Tietoisien proletariaatin tehtävänä on säälimättä selvittää, paljastaa ja hävittää kaikki ne niin monilukuiset pikkuporvarilliset harhat, vale-sosialistiset fraasit, lapsellisen naiivit toiveet, joita talonpojilla liittyy agraarikumoukseen, mutta niiden hävittämisen tarkoituksena ei ole talonpojan rauhoittaminen ja taltuttaminen (kuten kansan vapauden petturit, herrat kadetit, tekivät kummassakin Duumassa), vaan teräksenselkän, järkkymättömän ja päättäväisen vallankumouksellisuuden herättäminen joukkojen keskuudessa. Niin konfiskointi, tasavalta kuin yleinen, välitön ja yhtäläinen äänioikeuskin ja salainen äänestys ovat toivottoman „utopistisia” ilman tätä *vallankumouksellisuutta*, ilman *talonpoikaisjoukkojen* sitkeää ja säälimätöntä taistelua. Sen tähden marxilaisten on asetettava kysymys selvästi ja tarkasti: Venäjän taloudellisen kehityksen kaksi suuntaa, kapitalismin kaksi tietä ovat tulleet täysin selväpiirteisiksi. Ajattelkoot kaikki tätä vakavasti. Ensimmäisen vallankumouskampainin kulussa, kolmen vuoden, vuosien 1905—1907 aikana, nämä molemmat suunnat eivät selvinneet meille teoreettisina yleistyksinä eivätkä minään johtopäätelminä 1861 jälkeen seuranneen kehityksen niistä ja niistä *piirteistä*. Ei, nämä suunnat ovat nyt käyneet meille selviksi nimenomaan suuntina, jotka ovat toisilleen vihamielisten luokkien *viitoittamia*. Tilanherroille ja kapitalisteille (loka-kuulaisille) on käynyt täysin selväksi se, ettei ole olemassa muuta suuntaa kuin kapitalistinen ja että *heidän* on mahdollonta kulkea tätä tietä ilman „yhteisön” pakollista ja joudutettua hävittämistä, ja sitä paitsi juuri sellaista hävittämistä, joka on samanlaista kuin... avoin koronkiskurimainen ryöväys, poliisien tai „rankaisu”-joukkojen harjoittama „ryöväys ja hävitys”. Se on sellainen „operaatio”, jossa voi varsin helposti taittaa niskansa! Ja talonpoikaiston suurille joukoille on näiden samojen kolmen vuoden kuluessa käynyt yhtä selväksi se, kuinka turhia ovat kaikki „tsaari-isään” pannut toiveet ja kaikenlaiset rauhalliseen

tiehen perustuvat laskelmoimiset, kuinka välttämätöntä on vallankumouksellinen taistelu kaiken keskiaikaisuuden hävittämiseksi yleensä ja muun muassa koko keskiaikaisen maanomistuksen hävittämiseksi.

Sosialidemokratian kaiken propagandan ja agitaation perustana pitää olla näiden tulosten juurruttaminen joukkojen tietoisuuteen, joukkojen valmentaminen siihen, että ne osaisivat käyttää tätä kokemusta hyväkseen mahdollisimman hyvin järjestettyä, päättäväistä ja järkkymätöntä hyökkäystä varten vallankumouksen *toisessa* kamppailussa.

Senpä vuoksi Plehanovin puheet Tukholmassa siitä, että proletariaatin ja talonpoikaiston toimeenpanema vallan valtaaminen merkitsee „narodnajavoljalaisuuden” henkiinherättämistä, ovat peräti taantumuksellisia. Plehanov on itse mennyt tolkuttomuuteen asti: hänellä käy niin, että „talonpoikainen agraarivallankumous” tapahtuu ilman sitä, että proletariaatti valtaa vallan, ilman sitä, että talonpoikaisto valtaa vallan! Sitä vastoin Kautsky, joka alkuajoina bolshevikkien ja menshevikkien välien katkeamisen jälkeen kallistui ilmeisesti viimeksi mainittujen puolelle, on siirtynyt aatteellisesti ensin mainittujen kannalle tunnustaen, että vallankumouksen voitto on mahdollinen vain silloin, kun on olemassa „liitto proletariaatin ja talonpoikaiston välillä”.

Sellainen vallankumous ei ole ajateltavissa ilman kaiken keskiaikaisen maanomistuksen täydellistä hävittämistä, ilman täydellisen „puhdistuksen” suorittamista, s.o. ilman maiden kansallistamista. Proletariaatin puolueen tehtävänä on levittää tätä mitä johdonmukaisimman ja radikaalisimman porvarillisen agraarikumouksen tunnusta. Ja kun olemme *sen* tehneet, niin silloin katsomme, minkälaiset tulevat olemaan perspektiivit edelleen; katsomme, osoittautuuko sellainen kumous *vain* pohjaksi amerikkalaisesti nopealle tuotantovoimien kehitykselle kapitalismin oloissa *vai* tuleeeko siitä Lännen sosialistisen vallankumouksen prologi.

Heinäkuun 18 pnä 1908.

P. S.* En toista tässä agraariohjelmaluonnostani, joka esitettiin VSDTP:n Tukholman edustajakokoukselle ja on

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

julkaistu moneen kertaan sosialidemokraattisessa kirjallisuudessa. Rajoitun vain esittämään eräitä näkökohtia. Koska on olemassa kaksi kapitalistisen agraarikehityksen suuntaa, niin ohjelmassa pitää ehdottomasti olla „jos” (Tukholman edustajakokouksessa käytetty erikoissanonta), s.o. ohjelmassa on huomioitava molemmat mahdollisuudet. Toisin sanoen: niin kauan, kun asiat menevät näin kuin tähän saakka, me vaadimme vapaata maankäyttöoikeutta, oikeusistuimia vuokramaksujen alentamiseksi, säätyerotusten hävittämistä j.n.e. Mutta *samaan aikaan me taistelemme nykyistä* suuntaa vastaan, kannatamme talonpoikain vallankumouksellisia vaatimuksia pitäen silmällä tuotantovoimien nopean kehityksen ja luokkataistelun laajan kantavuuden ja vapauden etuja. Tukiessaan talonpoikain vallankumouksellista taistelua keskiaikaisuutta vastaan sosialidemokraattinen työväenpuolue selittää, että agraarisuhteiden parhaimpana muotona kapitalistisessa yhteiskunnassa (ja samalla parhaimpana maaorjuudellisten suhteiden likvidoimisen muotona) on maiden kansallistaminen, että radikaalinen agraarikumous, tilanherrojen maaomaisuuden konfiskointi ja maiden kansallistaminen, on mahdollinen vain radikaalisen poliittisen kumouksen yhteydessä, kun hävitetään itsevaltius ja pystytetään demokraattinen tasavalta.

Tällainen on agraariohjelmaluonnokseni *sisältö*. Luonnoksen se osa, jossa käsitellään *koko* nykyisen agraariuudistuksen porvarillisten piirteiden luonnehtimista ja selitetään sosialidemokratian puhtaasti proletaarinen katsantokanta, tuli Tukholmassa *hyväksytyksi* ja *sisältyy* nykyiseen ohjelmaan.

Julkaistu elokuussa 1908
aikakauslehdessä „Przegląd
Socjaldemokratyczny” № 6
Allekirjoitus: N. Lenin

Julkaistaan aikakauslehteen
tekstin mukaan
Käännös puolan kielestä

TULENARKAA AINESTA MAAILMAN POLITIIKASSA

Vallankumousliike Euroopan ja Aasian eri maissa on aivan viime aikoina antanut itsestään merkkejä niin voimallisesti, että etemme piirtyy melko selvästi proletariaatin kansainvälisen taistelun uusi vaihe, joka on paljon korkeampi kuin entinen.

Persiassa on tapahtunut vastavallankumous, jossa ovat omalaatuisesti yhdistyneet samanlaiset tapahtumat kuin olivat Venäjän ensimmäisen Duuman hajotus ja Venäjän kapina vuoden 1905 lopulla. Venäjän tsaarin sotajoukot, joille japanilaiset tuottivat häpeällisen tappion, yrittävät revanshia ahkeroiden vastavallankumouksen palveluksessa. Niitä urotekoja — teloituksia, rankaisuretkikuntia, pieksämissä ja ryöväyksiä, joita on suoritettu Venäjällä, seuraavat näiden samojen kasakkojen uroteot vallankumouksen kukittamiseksi Persiassa. Se, että Nikolai Romanov riehuu mustasotnialaisten tilanherrojen sekä lakkoja ja kansalais-sotaa pelästyneiden kapitalistien etunenässä Persian vallankumouksellisia vastaan, on ymmärrettävää, eikä tämä ole ensimmäinen kerta, kun kristinuskosten venäläisten soturien osaksi on tullut esittää kansainvälisten pyövelien osaa. Se, että Englanti, pesten farisealaisesti kätensä, harjoittaa ilmeisen ystävällistä puolueettomuutta Persian taantumuksellisia ja absolutismin kannattajia kohtaan, — tämä ilmiö on hieman toista laatua. Englannin liberaaliporvarit, joita ärsyttää työväenliikkeen kasvu heidän kotimaassaan ja jotka ovat pelästyneet vallankumoustaistelun nousua Intiassa, osoittavat yhä useammin, yhä avoimemmin ja yhä räikeämmin, minkälaisia *petoja* kaikkein „sivilisoituneimmista”, perustuslaillisuuden korkeimman koulun käyneistä Euroopan poliittisista „toimihenkilöistä” tulee, kun asiat

kehittyvät niin pitkälle, että joukot heräävät taisteluun pää-omaa vastaan, kapitalistista siirtomaajärjestelmää, s.o. orjuutuksen, rosvouksen ja väkivallan järjestelmää vastaan. Tukala on Persian vallankumouksellisten asema maassa, jonka Intian isännät toisaalta ja Venäjän vastavallankumouksellinen hallitus toisaalta ovat jo miltei aikoneet jakaa keskenään. Mutta sitkeä taistelu Täbrisissä, sotaonnen kääntyminen useita kertoja vallankumouksellisten puolelle, vaikka on tuntunut siltä, että heidät on jo lyöty perin pohjin, osoittaa, että shaahin bashibozukit kohtaavat mitä lujinta vastarintaa alhaaltakäsin, vaikka venäläiset Ljahovit⁷² ja englantilaiset diplomaatit auttavatkin heitä. Sellaista vallankumousliikettä, joka osaa sotilaallisesti torjua restauraatioyritykset ja joka pakottaa tällaisten yritysten sankarit kääntymään avunpyynnöillä vierasheimosten puoleen, ei voida hävittää, ja Persian taantumuksen täydellisinkin voittokulku osoittautuisi näissä oloissa vain uusien kansanlevottomuuksien esivaiheeksi.

Turkissa on sotaväessä päässyt voitolle nuorturkkilaisten johtama vallankumouksellinen liike. Tosin tämä voitto on vain puoli voittoa tahi vieläkin pienempi osa siitä, sillä Turkin Nikolai Toinen on toistaiseksi selviytynyt sillä, että on luvannut palauttaa voimaan Turkin kuuluisan perustuslain. Mutta tällaiset puolinaisvoitot vallankumouksissa, tällaiset vanhan vallan äkkipikaiset ja pakosta tehdyt myönnytykset ovat varmimpia takeita siitä, että kansalaissodassa tulee olemaan uusia, vieläkin jyrkempiä ja vieläkin terävämpiä käänteitä, jotka vetävät mukaan entistä laajempia kansanjoukkoja. Ja kansalaissodan koulu ei mene kansoilta hukkaan. Se on raskas koulu, ja sen täysi oppikurssi sisältää *kiertämättömästi* vastavallankumouksen voittoja, raivostuneiden taantumuksellisten riehumista, julmia vainoja, joilla vanha valta kostaa kapinallisille j.n.e. Mutta vain paatuneet pedantit ja järkensä menettäneet muumiot saattavat ruikuttaa sen johdosta, että kansat ovat lähteneet tähän tuskalliseen kouluun; tämä koulu opettaa sorrettuja luokkia käymään kansalaissotaa, opettaa voittoisan vallankumouksen taitoa, kokoaa yhteen nykyajan orjain joukoissa sen vihan, jota poljetut, tylsistyneet ja sivistymättömät orjat ikuisesti kantavat sisimmässään ja joka johdattaa orjuutensa häpeällisyyden tajunneet orjat mitä suurimpiin historian urotekoihin.

„Sivilisoituneiden” englantilaisten kapitalistien alkusukasorjat ovat juuri viime aikana aiheuttaneet Intiassa „herroilleen” epämiellyttävää levottomuutta. Aivan lopulta on se väkivalta ja rosvoisuus, jota sanotaan Intian englantilaiseksi hallintojärjestelmäksi. Maailmassa ei ole missään — tietysti Venäjää lukuunottamatta — niin suurta joukkojen kurjuutta, väestön kroonillista nälänhätää. Vapaan Britannian liberaalisimmista ja radikaalisimmista toimihenkilöistä, sellaisista kuin John Morleysta — venäläisten ja ei-venäläisten kadettien auktoriteetista, „edistyksellisen” (todellisuudessa = pääoman edessä lakeijamaisesti matelevan) publisistiikan tähdestä — tulee Intian hallitsijoina aitoja Tshingis-kaaneja, jotka ovat valmiita siunaamaan kaikki heille uskotun väestön „rauhoitus”-keinot, aina poliittisten protestanttien *ruoskimiseen* saakka! Nämä Morleyn tapaiset liberaali- ja „radikaali”-lurjukset *ovat lakkauttaneet* Intiassa englantilaisten sosialidemokraattien pienen viikkolehden „Justicen” („Oikeuden”). Ja kun Englannin parlamentin jäsen, „Riippumattoman työväenpuolueen” (Independent Labour Party) johtaja Keir Hardie rohkeni julkeasti saapua Intiaan ja puhua maan kantasukkaille alkeellisimmista demokratian vaatimuksista, niin koko Englannin porvarillinen lehdistö nosti ulvonnin tuota „kapinallista” vastaan. Ja nyt Englannin vaikutusvaltaisimmat sanomalehdet puhuvat hammasta purren „agitaattoreista”, jotka rikkovat Intian rauhaa, ja hyväksyvät Intian demokraattisille sanomalehtimiehille langetetut aitovenäläiset, plehveläiset oikeustuomiot ja heihin kohditetut hallinnolliset rankaisutoimenpiteet. Mutta Intian katuja väki alkaa nousta puolustamaan *omia* kirjailijoitaan ja poliittisia johtajiaan. Katala tuomio, jonka englantilaiset shakaalit langettivat intialaiselle demokraatille Tilakille — hänet on tuomittu monivuotiseen karkotukseen, ja sitä paitsi Englannin alahuoneessa joku päivä sitten tehdystä välikysymyksestä kävi selville, että tuomioistuimen intialaiset valamiehet kannattivat vapauttavaa päätöstä, mutta tuomio langetettiin *englantilaisten valamiesten äänillä!* — tämä kostotuomio, jonka rahasäkin lakeijat langettivat demokraatille, aiheutti katumielenosoituksia ja lakon puhkeamisen Bombayssa. Intiassakin proletariaatti on kasvanut jo tietoiseen poliittiseen joukkotaisteluun, — ja koska näin on käynyt, niin englantilais-venäläisen komennon päivät

Intiassa ovat luetut! Aasian maissa harjoittamallaan siirto-
maarosvouksella eurooppalaiset ovat saaneet aikaan sen,
että yksi niistä, Japani, on karaistunut saavuttamaan suuria
sotavoittoja, jotka ovat turvanneet sille itsenäisen kansallisen
kehityksen. On aivan epäilemätöntä, että englantilaisten
vuosisatoja harjoittama Intian rosvoisuus, että näiden
„eturivin” eurooppalaisten nykyinen taistelu Persian ja
Intian demokraattisia aineksia vastaan *karkaisee* miljoonia
ja kymmeniä miljoonia proletaareja Aasiassa, *karkaisee*
heidät käymään yhtä voitollista taistelua (kuin japanilaiset-
kin) sortajia vastaan. Euroopan valvutuneella työläisellä
on jo aasialaisia tovereita, ja näiden tovereiden luku tulee
kasvamaan tunti tunnilta eikä vain päivä päivältä.

Kiinassakin on vallankumouksellinen liike keskiaikaisuutta
vastaan käynyt viime kuukausina erittäin voimakkaaksi.
Tosin ei vielä voida sanoa mitään varmaa nimenomaan
tästä liikkeestä,— meillä siitä on niin vähän tietoja ja niin
runsaasti viestejä kapinoista Kiinan eri paikkakunnilla,—
mutta „uuden hengen” ja „eurooppalaisten tuulahdusten”
voimakas kasvu Kiinassa, varsinkin venäläis-japanilaisen
sodan jälkeen, on epäilemätöntä, ja kiertämätöntä on siis
sekä, että Kiinan vanhat mellakat kasvavat tietoisesti
demokraattiseksi liikkeeksi. Se, että tällä kertaa eräät siirto-
maarosvouksen osanottajat ovat alkaneet tuntea olonsa
levottomaksi, näkyy ranskalaisten menettelystä Indo-
kiinassa: he *ovat auttaneet* Kiinan „historiallista valtaa”
nujertamaan vallankumoukselliset! He ovat pelänneet yhtä
paljon „omien”, siinä naapurisuudessa sijaitsevien aasialais-
ten valta-alueidensa eheinä säilymisen puolesta.

Mutta Ranskan porvaristoa eivät huoleta yksistään aasia-
laiset valta-alueet. Barrikadit Villeneuve-Saint-Georgessa,
Pariisin edustalla, näitä barrikadeja pystyttäneiden lakko-
laisten ampuminen (torstaina, heinäkuun 30 (17) p:nä),—
nämä tapahtumat osoittavat yhä uudelleen luokkataistelun
kärjistyvän Euroopassa. Clemenceau, radikaali, joka kapi-
talistien nimessä hallitsee Ranskaa, tekee tavattoman uut-
tasti työtä hävittääkseen proletariaatilta porvarillis-tasaval-
talaisten illusioiden viimeisetkin rippeet. Työläisten ampu-
miset, joita suorittaa „radikaalisen” hallituksen käskystä
toimiva sotaväki, ovat Clemenceaun aikana tulleet miltei
tiheämmin toistuvaksi ilmiöksi kuin ennen. Tämän vuoksi
Clemenceau on jo saanut Ranskan sosialisteilta liikanimen

„Punainen”, ja nyt, kun hänen asiamiehensä, santarmit ja kenraalit, ovat taas vuodattaneet työläisten verta, sosialistit muistelevat siivekkäitä sanoja, jotka tämä mitä edistysmielisin porvarillinen tasavaltalainen kerran sanoi työväen edustajille: „me ja te olemme eri puolilla barrikadia”. Aivan oikein, Ranskan proletariaatti ja äärimmäiset porvarilliset tasavaltalaiset ovat nyt asettuneet lopullisesti eri puolille barrikadia. Ranskan työväenluokka on vuodattanut paljon verta valloittaessaan tasavallan ja puolustaessaan sitä, ja tätä nykyä, täysin vakiintuneen tasavaltalaisen järjestelmän pohjalla, lähenee yhä nopeammin ratkaiseva taistelu omistajain ja työtätekevien välillä. „Nämä eivät olleet tavalliset pieksäjäiset”, kirjoittaa „L’Humanité”⁷³ heinäkuun 30 päivän johdosta, „vaan osa suurtaistelua”. Kenraalit ja poliisit halusivat hinnalla millä hyvänsä provosoida työläiset ja muuttaa rauhallisen, aseettoman mielenosoituksen pieksäjäisiksi. Mutta piiritettyään lakkolaiset ja mielenosoittajat joka puolelta, hyökättyään aseettomien kimppuun sotaväki kohtasi vastarintaa, sai aikaan sen, että heti alettiin rakentaa barrikadeja, ja johti asiat tapahtumiin, jotka kuohuttavat koko Ranskaa. Nuo laudanpätkistä kyhätyt barrikadit olivat naurettavan huonoja, kirjoittaa sama lehti. Mutta ei se ole tärkeätä. Tärkeätä on se, että kolmas tasavalta saattoi barrikadit pois käytännöstä. Nyt „Clemenceau saattaa ne jälleen käytäntöön”,— ja samalla hän puhuu yhtä avomielisesti kuin „vuoden 1848 kesäkuun pyövelit ja Galliffet vuonna 1871” puhuivat kansalaisodasta.

Eikä sosialistinen lehdistö ole ainoa, joka näiden heinäkuun 30 päivän tapahtumien johdosta muistelee noita historian suuria merkkivuosia. Porvarilliset lehdet hyökkäilevät hirveän raivokkaina työläisiä vastaan syyttäen heitä siitä, että he käyttäytyivät siten kuin olisivat aikoneet aloittaa sosialistisen vallankumouksen. Muuan näistä lehdistä kertoo tässä yhteydessä eräästä pienestä, mutta hyvin kuvaavasta välikohtauksesta, joka heijastaa molempien osapuolien mielialaa tapahtumapaikalla. Kun työläiset kantoivat erästä haavoittunutta toveriaan kenraali Virvaire’in ohi, joka oli komentanut hyökkäystä lakkolaisia vastaan, kuuluu mielenosoittajain joukosta huutoja: „Saluez!” („tehkää kunniata”). Ja porvarillisen tasavallan kenraali teki kunniata haavoittuneelle viholliselle.

Kaikissa edistyneimmissä kapitalistisissa maissa on havaittavissa taistelun kärjistyminen proletariaatin ja porvariston välillä, ja samalla historiallisten olojen, poliittisten järjestelmien ja työväenliikkeen muotojen erilaisuus aiheuttaa sen, että sama tendenssi saa erilaisia ilmauksia. Amerikassa ja Englannissa, joissa on täydellinen poliittinen vapaus ja joissa proletariaatilla ei ole mitään tai ei ainakaan mitään eläviä vallankumouksellisia ja sosialistisia perinteitä, tämä kärjistyminen ilmenee trusteja vastaan suunnatun liikkeen voimistumisessa, sosialismin tavattomassa kasvussa ja omistavien luokkien huomion kiintymisessä siihen, työväenjärjestöjen, toisinaan puhtaasti taloudellisten järjestöjen siirtymisessä suunnitelmalliseen ja itsenäiseen proletaariseen poliittiseen taisteluun. Itävallassa ja Saksassa ja osittain myös Skandinavian maissa luokkataistelun kärjistyminen ilmenee vaalitaistelussa, puolueiden suhteissa, kaikkien ja kaikenlaisten eriväristen porvarien keskinäisessä lähentymisessä yhteistä vihollista — proletariaattia vastaan, oikeus- ja poliisivainojen voimistumisessa. Kaksi vihollisleiriä kartuttavat hitaasti, mutta järkähtämättä voimiaan, lujittavat järjestöjään, erottuvat yhä jyrkemmin toisistaan kaikessa yhteiskuntaelämässä, aivan kuin vaieten ja keskittyneesti valmistautuen läheneviin vallankumousotteluihin. Romaanisissa maissa — Italiassa ja varsinkin Ranskassa — luokkataistelun kärjistyminen ilmenee sangen myrskyisinä, jyrkkinä, osaksi suorastaan vallankumouksellisina purkauksina, jolloin proletariaatin piilevä viha sortajiaan kohtaan purkautuu esiin äkillisellä voimalla ja „rauhallinen” parlamenttitaistelun tilanne muuttuu todellisen kansalaissodan näytöksiksi.

Proletariaatin kansainvälinen vallankumousliike ei tapahdu eikä voikaan tapahtua eri maissa tasan suhteisesti ja muodoiltaan samanlaisena. Kaikkien mahdollisuuksien täydellinen ja kaikinpuolinen hyväksikäyttäminen kaikilla toimintavainioilla käy päinsä vasta eri maiden työläisten luokkataistelun lopputuloksena. Jokainen maa tuo yleiseen vyöryyn omia arvokkaita, omaperäisiä piirteitään, mutta kussakin maassa liikettä vaivaa jokin vissi yksipuolisuus, erinäisten sosialististen puolueiden nämä tai nuo teoreettiset tai käytännölliset puutteet. Yleensä ja kokonaisuudessaan näemme selvästi kansainvälisen sosialismin ottaneen valta-askelen eteenpäin, proletariaatin miljoonäisten armeijain

liittyneen yhteen useissa konkreettisissa yhteentörmäyksissä vihollista vastaan, näemme, että lähenee ratkaiseva taistelu porvaristoa vastaan — taistelu, joka on työväenluokan taholta monta vertaa paremmin *valmisteltu* kuin Kommuunin, proletaarien viimeisimmän suuren kapinan aikoina.

Ja tämä koko kansainvälisen sosialismin ottama edistysaskel, samalla kun Aasiassa kärjistyy vallankumouksellisdemokraattinen taistelu, saattaa Venäjän vallankumouksen erikoislaatuisiin ja erittäin vaikeisiin oloihin. Venäjän vallankumouksella on suuri kansainvälinen liittolainen niin Euroopassa kuin Aasiassakin, mutta samalla ja *juuri tämän takia* sillä ei ole ainoastaan kansallinen, ei ainoastaan venäläinen, vaan *kansainvälinen* vihollinenkin. Proletariaatin voimistuva taistelu on kiertämättömästi aiheuttava kaikissa kapitalistisissa maissa reaktion itseään vastaan, ja tämä reaktio liittää koko maailman porvarilliset hallitukset yhteen kaikkea kansanliikettä vastaan, jokaista vallankumousta vastaan sekä Aasiassa että erikoisesti Euroopassa. Puolueessamme olevat opportunistit haaveilevat Venäjän liberaalisen intelligenssin enemmistön tavoin yhä vieläkin sellaisesta Venäjän porvarillisesta vallankumouksesta, joka „ei sysäisi pois” porvaristoa, ei pelästyttäisi sitä, ei synnyttäisi „ylenmääräistä” reaktiota eikä johtaisi siihen, että vallankumoukselliset luokat ottavat vallan. Turhia toiveita! Poroporvarien utopiaa! Tulenarkaa ainesta karttuu maailman kaikissa edistyneimmissä valtioissa niin nopeasti ja palon leviäminen eilen vielä sikeää unta nukkuneisiin useimpiin Aasian valtioihin on niin ilmeistä, että kansainvälisen porvarillisen taantumuksen voimistuminen ja jokaisen erillisen kansallisen vallankumouksen kärjistyminen ovat kerta kaikkiaan kiertämättömiä.

Vastavallankumous Venäjällä ei toteuta eikä voi toteuttaa vallankumouksemme historiallisia tehtäviä. Venäjän porvaristoa vetää kiertämättä yhä enemmän kansainvälisen proletariaatinvastaisen ja demokratianvastaisen virtauksen puoleen. Venäjän proletariaatin ei pidä luottaa liberaalisiin liittolaisiin. Sen on kuljettava itsenäisesti tietään vallankumouksen täydellistä voittoa kohti nojautuen siihen, että talonpoikaisjoukkojen on itse ratkaistava Venäjällä agrari-kysymys väkivaltaista tietä, auttaen niitä kukistamaan mustasotnialaisten tilanherrojen ja mustasotnialaisen itsevaltiuden herruuden, asettaen tehtäväkseen proletariaatin ja

talonpoikaiston demokraattisen diktatuurin pystyttämisen Venäjällä ja muistaen, että sen taistelu ja sen voitot ovat erottamattomasti sidotut kansainväliseen vallankumousliikkeeseen. Vähemmän illuusioita vastavallankumouksellisen porvariston (joka on vastavallankumouksellista sekä Venäjällä että koko maailmassa) liberalismiin nähden. Enemmän huomiota kansainvälisen vallankumouksellisen proletariaatin kasvuun!

„Proletari“ № 33,
heinäkuun 23 (elokuun 5) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari“ lehdessä
tekstin mukaan

TOIMITUKSELTA ⁷⁴

Tämä tov. Maslovin teoreettisia kummelluksia käsittelevä kuvaus on lainattu N. Leninin teoksesta, jossa käsitellään johdonmukaisesti agraarikehityksemme tendenssejä. Maslovin „erikoislaatuisista” agraariteorioista henkii läpeensä mitä lattein revisionismi, ja niiden paljastaminen johtaa tietysti siihen, että joudutaan pakostakin arvostelemaan myös puolueohjelman eräitä asettamuksia. Pidämme täysin ajankohtaisena väittelyn käymistä tästä kysymyksestä puoluelehdistössä.

Mitä taas tulee tov. Maslovin teoreettisiin „löytöihin”, niin mieleemme tekee sanoa niiden johdosta parisen sanaa erityisesti tov. Plehanoville, tälle agraarirevisionistimme suojelusenkelille.

„Golos Sotsial-Demokrata” lehden 6.—7. numerossa, mitä tärkeimpiä teoreettisia kysymyksiä pohtiessanne, te suvaitsitte ohimennen esittää vältteleviä, kaksimielisiä ajatuksia, joita on pidettävä *sopimattomina*. Te rohkenitte ilmoittaa julkisesti lehdistössä, että ne ja ne puolueemme jäsenet *eivät ole* Teille mitään *tovereita*, mutta Teillä ei kuitenkaan ollut miehuutta selittää samalla avoimesti ja käsitettävästi, aiotteko Te itse jäädä pois järjestöstämme vai tuletteko vaatimaan niiden ja niiden jäsenten erottamista siitä? Tuo on samalla sekä pelkurimaista että epäkohteliasta.

Niin että harkitkaapa, lahjomaton tappelupukari, Maslovinne revisionistisia urotekoja. Tämähän on tapahtunut juuri sillä pienellä kaupunginpäällikön hallintoalueella, jossa Teillä, kirjallisuudesta päätellen, on julman Dumbadzen maine. Missä on Teidän arvostelunne tov. Maslovin revisionistisista järkeilyistä? Missä olette puolustanut Karl

Marxin taloudellista teoriaa? Ja kuka sitten on kaikin tavoin kannattanut Maslovia ja yllyttänyt häntä, ellette juuri Te?

Meidän puolue-Famusovimme ovat valmiit näyttämään säälimättömän jyrkkien marxilaisuuden puolesta taistelijoiden osaa,— mutta ryhmäkuntalaisen kumppanuuden hyväksi he ovat myös valmiit peittelemään mitä pahimpia marxilaisuudesta loittonemisia!

„Proletari“ № 33,
heinäkuun 23 (elokuun 5) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari“ lehdessä
tekstin mukaan

SOTAKIIHKONIN MILITARISMI JA SOSIALIDEMOKRATIAN MILITARISMINVASTAINEN TAKTIikka

I

Diplomaatit ovat kiihdyksissä. „Nootteja”, „tiedotuksia” ja „ilmoituksia” satelee kuin rakeita; ministerit kuiskuttelevat kruunattujen mannekiinien selän takana, kun nämä samppanjapikarit kädessä „lujittavat rauhaa”. Mutta „alamaiset” tietävät mainiosti, että kun korpit koikkuvat, niin ilmassa on haaskan hajua. Ja vanhoillinen loordi Cromer on sanonut Englannin ylähuoneessa, että „me elämme sellaisena aikana, jolloin kansalliset (?) intressit on pantu kortin varaan, intohimot tulistuvat ja syntyä yhteentörmäyksen vaara ja mahdollisuus, olkootpa vallanpitäjien aikeet kuinka rauhallisia (!) tahansa”.

Tulenarkaa ainesta on viime aikana kasaantunut riittävästi, ja sitä karttuu yhä. Vallankumous Persiassa uhkaa panna sekaisin kaikki raja-aidat — „vaikutusalueet”, joita Euroopan suurvallat ovat sinne pystyttäneet. Perustuslakiliike Turkissa uhkaa riistää tuon perintötilan Euroopan kapitalististen saalistajien kourista; ja edelleen ovat uhkavina nousseet esiin vanhat, nyt jälleen kärjistyneet „kysymykset” — Makedonian, Keski-Aasian, Kauko-Idän j.n.e. j.n.e. „kysymykset”.

Ja kuitenkin nykyään, jolloin on olemassa niin tiheä julkisten ja salaisten sopimusten, välipuheiden j.n.e. verkko, voi jonkin „suurvallan” saama vähäinenkin kolaus olla riittävä, jotta „kipinästä syttyisi tuli”.

Ja mitä uhkaavammin hallitukset kalistelevat aseita toisiaan vastaan, sitä säälimättömämmin ne tukahduttavat militarisminvastaista liikettä omassa maassaan. Militarismen vastustajiin kohdistetut vainot kasvavat niin laajuutensa kuin voimallisuutensakin puolesta. Clemenceau-

Briand'in „radikaalis-sosialistinen” ministeristö osaa harjoittaa väkivaltaa yhtä hyvin kuin Bülowin junkkeri-vanhoillinenkin ministeristö. „Nuorisojärjestöjen” hajottaminen kaikkialla Saksassa, mikä on ollut sen seurausta, että on saatettu voimaan uusi liittoutumis- ja kokoontumislaki, joka kieltää 20 vuotta nuorempien henkilöiden osallistumisen poliittisiin kokouksiin, on vaikeuttanut tavattomasti militarisminvastaista agitaatiota Saksassa.

Seurauksena on, että sosialistien militarisminvastaisesta taktiikasta käyty kiista, joka oli jo lakkaamaisillaan Stuttgartin kongressin ⁷⁵ jälkeen, on uudelleen vilkastunut puoluelehdistössä.

Ensi näkemältä kummallinen ilmiö: vaikka tämä kysymys on näin ilmeisen tärkeä, vaikka militarismi on proletariaatille niin ilmeisen, silminnähtävän turmiollinen, on vaikea löytää toista kysymystä, jossa Lännen sosialistien keskuudessa olisi niin paljon horjuntaa, niin paljon erimielisyyttä kuin on kiistoissa militarisminvastaisesta taktiikasta.

Periaatteelliset edellytykset tämän kysymyksen oikealle ratkaisulle on annettu jo kauan sitten, aivan vankasti, eikä niistä ole erimielisyyttä. Nykyaikainen militarismi on kapitalismin seuraus. Molemmissa muodoissaan se on kapitalismin „ilmausta elämässä”: sekä sotilaallisena voimana, jota kapitalistiset valtiot käyttävät ulkoisissa yhteentörmäyksissään („Militarismus nach aussen”, niinkuin saksalaiset sanovat), että hallitsevien luokkien käsissä olevana aseena proletariaatin kaikkinaisten (taloudellisten ja poliittisten) liikkeiden nujertamiseksi („Militarismus nach innen”). Useat kansainväliset kongressit (Pariisin kongressi vuonna 1889, Brysselin 1891, Zürichin 1893 ja vihdoin Stuttgartin kongressi vuonna 1907) ovat päätöslauselmissaan ilmaisseet tämän katsomuksen lopullisesti muotoiltuna. Kaikkein perusteellisimmin tämän militarismin ja kapitalismin välisen yhteyden osoittaa Stuttgartin päätöslauselma, vaikkakin päiväjärjestystään vastaavasti („Kansainvälisistä selkkauksista”) Stuttgartin kongressi käsitteli enemmän militarismin sitä puolta, jota saksalaiset sanovat „Militarismus nach aussen” („ulkoiseksi”). Tässä tuon päätöslauselman sitä koskeva kohta: „Sodat kapitalististen valtioiden välillä ovat tavallisesti seurausta niiden kilpailusta maailman markkinoilla, sillä mikään valtio ei pyri ainoastaan turvaamaan itselleen menekialuetta, vaan

myös valloittamaan uusia alueita, ja tärkeintä osaa tällöin näyttelee vieraiden kansojen ja maiden orjuuttaminen. Sen lisäksi näitä sotia synnyttävät yhtämittaiset sotilaalliset aseistautumiset, joita aiheuttaa militarismi, porvariston luokkaherruuden ja työväenluokan poliittisen alistamisen tärkein ase.

Sotien syntyamiseen myötävaikuttavat natsionalistiset ennakkoluulot, joita sivistysmaissa järjestelmällisesti viljellään hallitsevien luokkien etujen mukaisesti, tarkoituksella vetää proletaarijoukkojen huomio pois näiden omista luokatehtävistä ja pakottaa ne unohtamaan kansainvälisen luokkasolidaarisuuden velvoitukset.

Näin muodoin sodat piilevät itsessään kapitalismin olemuksessa; ne lakkaavat vasta sitten, kun kapitalistinen järjestelmä lakkaa olemasta, tahi sitten, kun sotatekniikan kehityksen aiheuttamat äärettömät ihmisuhrit, rahankulutus ja aseistamisten aiheuttama kansan suuttumus johtavat tämän järjestelmän hävittämiseen.

Varsinkin työväenluokka, joka pääasiallisesti joutuu antamaan sotamiehiä ja jonka kannettavaksi pääasiallisesti lankeavat aineelliset uhraukset, on luonnostaan sotien vastustaja, koska sodat ovat ristiriidassa sen päämäärän kanssa: sellaisen sosialistiselle periaatteelle pohjautuvan talousjärjestelmän luomisen kanssa, joka käytännössä toteuttaa kansojen solidaarisuuden”...

II

Sosialistien keskuudessa on siis todettu jääväämättömästi, että militarismin ja kapitalismin välillä on olemassa periaatteellinen yhteys, eikä tässä kohdassa ole erimielisyyttä. Mutta tämän yhteyden tunnustaminen ei vielä määrää konkreettisesti sosialistien militarisminvastaista *taktiikkaa*, se ei ratkaise käytännöllistä kysymystä, miten on taisteltava militarismista koituvia rasituksia vastaan ja miten ehkäistävä sodat. Ja juuri näihin kysymyksiin annetuissa vastauksissa onkin havaittavissa tuntuvaa erimielisyyttä sosialistien keskuudessa. Stuttgartin kongressissa voitiin erittäin näkyvästi todeta nämä erimielisyydet.

Toisessa kohtiossa ovat Vollmarin tapaiset saksalaiset sosialidemokraatit. Koska militarismi on kapitalismin lap-

sukainen, päättävät he, koska sodat siis ovat kapitalistisen kehityksen välttämätön seuralainen, niin ei tarvita mitään erikoista militarisminvastaista toimintaa. Juuri niin Vollmar sanoikin Essenin puoluepäivillä. Ja kysymyksessä siitä, miten sosialidemokraattien on meneteltävä siinä tapauksessa, jos sota julistetaan, saksalaisten sosialidemokraattien enemmistö, Bebel ja Vollmar etunenässä, on itsepintaisesti sillä kannalla, että sosialidemokraattien on puolustettava isänmaataan hyökkäykseltä, että heidän velvollisuutensa on ottaa osaa „puolustus“-sotaan. Tämä kanta johti Vollmarin julistamaan Stuttgartissa, että „rakkautemme ihmiskuntaa kohtaan ei voi estää meitä olemasta kunnan saksalaisia”, ja sosialidemokraattiedustaja Nosken julistamaan valtiopäivillä, että jos sytty sota Saksaa vastaan, niin „socialidemokraatit eivät jää jälkeen porvarillisista puolueista ja ottavat pyssyn olalleen”; ja tästä Nosken tarvitsi ottaa enää vain yksi askel voidakseen julistaa: „me haluamme, että Saksa olisi mahdollisimman hyvin aseistettu”.

Toisessa kohtiossa on Hervén kannattajain vähälukuinen ryhmä. Proletariaatilla ei ole isänmaata, sanovat herveläiset. Kaikki ja kaikenlaiset sodat ovat siis eduksi kapitalisteille; proletariaatin on siis taisteltava kaikkia sotia vastaan. Jokaiseen sodanjulistukseen proletariaatin on vastattava sotalakolla ja kapinalla. Sen pitääkin pääasiassa olla militarisminvastaisen propagandan tarkoituksena. Siksi Hervé esitti Stuttgartissa tällaisen päätöslauselmaehdotuksen: „...Kongressi kehottaa vastaamaan jokaiseen sodanjulistukseen, tulkoon se miltä suunnalta tahansa, sotalakolla ja kapinalla”.

Tällaiset ovat kaksi „äärimmäistä” kantaa tässä kysymyksessä länsimaiden sosialistien keskuudessa. Niissä heijastuvat „niinkuin aurinko pienessä vesipisarassa” ne kaksi tautia, jotka yhä vieläkin vahingoittavat sosialistisen proletariaatin toimintaa Lännessä: toisaalta opportunistiset tendenssit ja toisaalta anarkistinen fraasailu.

Ennen kaikkea eräitä huomautuksia patriotismista. „Kommunistisessa manifestissa” on todella sanottu, että „proletaareilla ei ole isänmaata”; ja totta on sekin, että Vollmarin, Nosken ja kumpp. kanta „iskee päin naamaa” tuota *internationalistisen* sosialismin perusväittämää. Mutta tästä ei vielä seuraa, että Hervén ja herveläisten väite olisi

oikea,— he väittävät, että proletariaatille on saman tekevää, minkälaisessa isänmaassa se elää: elääkö se monarkkisessa Saksassa, tasavaltalaisessa Ranskassa vai hirmuvaltaisessa Turkissa. Isänmaa, s.o. kyseessäoleva poliittinen, kulttuurillinen ja yhteiskunnallinen ympäristö, on mitä voimallisin tekijä proletariaatin luokkataistelussa; ja jos Vollmar on väärässä säätäessään proletariaatille jonkinlaisen „aitosaksalaisen” suhteen „isänmaahan”, niin yhtä väärässä on Hervékin, joka suhtautuu anteeksiantamattoman epäkriittisesti proletariaatin vapaustaistelun niin tärkeään tekijään. Proletariaatti ei voi suhtautua välinpitämättömästi ja yliolkaisesti taistelunsa poliittisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurillisiin oloihin, siis se ei voi suhtautua välinpitämättömästi myöskään maansa kohtaloihin. Mutta maansa kohtalot kiinnostavat sitä vain *sikäli*, mikäli ne koskevat sen luokkataistelua, eivätkä minkään porvarillisen „patriotismien” kannalta, josta sosialidemokraatin on kerrassaan sopimatonta puhua.

Mutkallisempi on toinen kysymys — suhtautuminen militarismiin ja sotaan. Heti ensi silmäykseltä on ilmeistä, että Hervé sekoittaa anteeksiantamattomalla tavalla nämä molemmat kysymykset, unohtaa sodan ja kapitalismin välisen syy-yhteyden; jos proletariaatti hyväksyisi herveläisen taktiikan, niin se tuomitsisi itsensä tekemään tuloksetonta työtä: se käyttäisi kaiken taistelukuntonsa (puhutaanhan kapinasta) taisteluun seurausta (sotaa) vastaan, mutta jättäisi voimaan syyn (kapitalismin).

Tässä tulee täysin ilmi anarkistinen ajattelumetodi. Sokea usko kaikkinaisen action directen * ihmeitätekevään voimaan; tämän „välittömän vaikutuksen” erottaminen yleisestä yhteiskunnallisesta ja poliittisesta tilanteesta analysoimatta lainkaan tuota tilannetta; sanalla sanoen, „yhteiskunnallisten ilmiöiden mielivaltaisen mekaaninen käsittäminen” (K. Liebknechtin sanontaa käyttääksemme) on ilmeistä.

Hervén suunnitelma on „sangen yksinkertainen”: samana päivänä kun sota julistetaan, sosialistisotilaat karkaavat armeijasta ja reserviläiset tekevät lakon ja jäävät kotiinsa. Mutta „reserviläisten lakko ei ole passiivista vastarintaa: työväenluokka siirtyisi kohta avoimeen vastarintaan, kapi-

* — välittömän vaikutuksen. *Toim.*

naan, ja tällä viimeksi mainitulla olisi sitä enemmän toiveita päätyä voitokkaasti, kun toimiva armeija olisi maan rajalla" (G. Hervé. „Leur patrie" *).

Tällainen on tämä „todellinen, suora ja käytännöllinen suunnitelma", ja Hervé, joka uskoo varmasti sen menestykseen, ehdottaa, että jokaiseen sodanjulistukseen vastattaisiin sotalakolla ja kapinalla.

Kuten tästä näkyy, tässä ei ole kysymys siitä, voiko proletariaatti vastata sodanjulistukseen lakolla ja kapinalla, milloin näkee sen tarkoituksenmukaiseksi. Kiistaa käydään siitä, onko proletariaattia kahlittava sitoumuksella, että jokaiseen sotaan vastataan kapinalla. Jos kysymys ratkaistaan viimeksi mainitussa mielessä, niin se merkitsee, että proletariaatilta riistetään ratkaisevan taistelun hetken valinta ja luovutetaan se vihollisille; taistelun hetkeä ei valitse proletariaatti omien etujensa mukaan, silloin kun sen yleissosialistinen tietoisuus on korkealla, sen järjestyneisyys luja, syy otollinen j.n.e.; ei, vaan porvarilliset hallitukset voisivat provosoida sen kapinaan vieläpä silloinkin, jolloin olot olisivat sille epäsuotuisat, esimerkiksi julistamalla sellaisen sodan, joka olisi erikoisesti omiaan herättämään patrioottisia ja shovinistisia tunteita laajoissa väestöjoukoissa ja joka siten eristäisi kapinaan nousseen proletariaatin. Eikä pidä jättää huomioonottamatta sitäkään, että porvaristo, joka monarkkisesta Saksasta aina tasavaltaiseen Ranskaan ja demokraattiseen Sveitsiin saakka vainoaan niin julmasti militarisminvastaista toimintaa rauhan aikana,— kuinka raivokkaasti se kävisi jokaisen sotalakko-yrityksen kimppuun sodan sattuessa, hetkellä, jolloin ovat voimassa sota-ajan lait ja sotatila ja jolloin toimivat kenttäoikeudet j.n.e.

Kautsky on oikeassa sanoessaan Hervén ajatuksesta: „sotalakon ajatus on syntynyt „hyvistä" vaikuttimista, se on jalo ja uhkuu sankaruutta, mutta se on sankarillista type-ryyttä".

Proletariaatti voi vastata sodanjulistukseen sotalakolla, jos näkee sen tarkoitusta vastaavaksi ja sopivaksi; muiden keinojen ohella se voi yhteiskunnallisen vallankumouksen aikaansaamiseksi turvautua myös sotalakkoon. Mutta

* — G. Hervé. „Heldän isänmaansa". *Toim.*

proletariaatille ei ole edullista sitoa itseään tällä „taktillisella reseptillä”.

Juuri näin Stuttgartin kansainvälinen kongressi vastasi-kin tähän kiistakysymykseen.

III

Mutta jos herveläisten katsomukset ovat „sankarillista typeryyttä”, niin Vollmarin, Nosken ja heidän „oikeistosiipeen” kuuluvien hengenheimolaistensa kanta on opportunistista pelkuruutta. Koska militarismi on pääoman lapsi ja sortuu sen mukana, järkeilivät he Stuttgartissa ja varsinkin Essenissä, niin ei tarvita erikoista militarisminvastaista agitaatiotakaan: sitä ei tarvitse harjoittaa. Mutta eihän esimerkiksi työväen- ja naiskysymyksenkään radikaalinen ratkaisu ole liioin mahdollista kapitalistisen järjestelmän vallitessa, vastattiin heille Stuttgartissa; kuitenkin me käymme taistelua työväen lainsäädännön puolesta, naisten kansalaisoikeuksien laajentamisen j.n.e. puolesta. Erikoista militarisminvastaista propagandaa on käytävä yhä tarmokkaammin sen vuoksi, että tapaukset, jolloin sota-voima puuttuu työn ja pääoman väliseen taisteluun, käyvät yhä tiheämmiksi ja yhä ilmeisempää on militarismin merkitys ei ainoastaan proletariaatin nykyisessä taistelussa, vaan tulevaisuudessaakin — yhteiskunnallisen vallankumouksen hetkellä.

Erikoisella militarisminvastaisella propagandalla on puolellaan paitsi periaatteellisia todisteita myös tärkeä historiallinen kokemus. Belgia käy tässä suhteessa muiden maiden edellä. Militarisminvastaisten aatteiden yleisen propagandan ohella Belgian työväenpuolue on perustanut sosialistisen nuorison ryhmiä, joiden nimenä on „Nuori kaarti” („Jeunes Gardes”). Saman piirikunnan ryhmät kuuluvat Piirikuntafederaatioon; kaikki Piirikuntafederaatiot puolestaan ovat yhdistyneet Kansalliseksi federaatioksi, jonka johdossa on „Pääneuvosto”. „Nuorten kaartilaisten” äänenkannattajia („La jeunesse — c'est l'avenir”; „De Caserne”, „De Loteling” * j.n.e.) leviää kymmeniä tuhansia kappaleita! Federaatioista voimakkain on Vallonilainen fede-

* — „Nuorisossa on tulevaisuus”; „Kasarmi”, „Rekryytti”. *Toim.*

raatio, johon kuuluu 62 paikallisryhmää ja 10.000 jäsentä; tätä nykyä „Nuorella kaartilla” on kaikkiaan 121 paikallisryhmää.

Painetun agitaation ohella harjoitetaan voimaperäisesti suullistakin agitaatiota: tammi- ja syyskuussa (kutsuntakuukausina) Belgian tärkeimmissä kaupungeissa järjestetään kansankokouksia ja kulkueita; määrinviraston edustalla, avoimen taivaan alla, sosialistipuhujat selittävät rekryyteille militarismin merkitystä. „Nuorten kaartilaisten” „Pääneuvoston” yhteyteen on muodostettu „Valituskomitea”, jonka velvollisuutena on koota tietoja kaikista kasarmeissa tapahtuvista vääryyksistä. Näitä tietoja saatetaan joka päivä julkisuuteen puolueen pää-äänenkannattajassa „Le peuple” * otsakkeella „Armeijasta”. Militarisminvastainen propaganda ei pysähdy kasarmin kynnykselle, sosialistisotilaat muodostavat ryhmiä propagandan harjoittamiseksi armeijan sisällä. Näitä tällaisia ryhmiä („sotilasliit-toja”) lasketaan nykyään olevan viitisentoista.

Belgian mallin mukaan harjoitetaan militarisminvastaista propagandaa myös Ranskassa **, Sveitsissä, Itävallassa ja muissa maissa, joissa se saattaa olla erilaista voimaperäisyytensä puolesta ja organisaatiosuhteessa.

Siis erikoinen militarisminvastainen toiminta ei ole ainoastaan erikoisen tarpeellista, vaan myös käytännöllisesti tarkoituksenmukaista ja tuloksellista. Sen tähden, koskapa Vollmar vastusti sitä vedoten siihen, että Saksassa poliisiolot ovat tuota toimintaa varten vallan mahdottomat ja että puoluejärjestöjä voi sen vuoksi uhata hävitetyiksi tulemisen vaara,— rajoitettiin kysymys määrätyn maan olojen konkreettiseen erittelyyn; se on jo fakta- eikä periaatekysymys. Vaikka tässäkin pitää paikkansa Jaurèsin huomautus, että Saksan sosialidemokratia, joka nuoruudessaan, sosialistivastaisten poikkeuslakien raskaina aikoina, kesti kreivi Bismarckin rautaisen nyrkin alla, voisi nyt, kun se on verrattomasti kasvanut ja lujittunut, olla pelkäämättä vainoja nykyisten vallanpitäjien taholta. Ja Vollmar on kerrassaan väärässä koettaessaan turvautua sellaisiin

* — „Kansa”. *Toim.*

** Mielenkiintoisena erikoisuutena ranskalaisilla on se, että heillä on järjestetty niin sanottu „sotilaan kopeekka”: työmies antaa joka viikko yhden soun liittonsa sihteerille; näin kertyvät summat lähetetään sotilaille „muistuttamaan siitä, että sotilaspukimetkin yllään he kuuluvat riistettyyn luokkaan ja ettei heidän pidä unohtaa sitä missään oloissa”.

perusteluihin, että erikoinen militarisminvastainen propaganda on periaatteellisesti epätarkoituksenmukaista.

Yhtä pahaa opportunistia on se Vollmarin ja hänen hengenheimolaistensa vakaumus, että sosialidemokraattien on osallistuttava puolustussotaan. Kautsky on niin loistavasti arvostellut sitä, ettei noista katsomuksista ole jäänyt kiveä kiven päälle. Kautsky osoitti, että toisinaan, varsinkin patrioottisen huumauksen hetkinä, on aivan mahdollista päästä selville, onko kyseessäoleva sota johtunut puolustustavaihyökkäystarkoituksista (Kautskyn osoittama esimerkki: hyökkäsikö vai puolustautuiko Japani venäläis-japanilaisen sodan alussa?). Sosialidemokraatit sotkeutuisivat diplomaattisten neuvottelujen verkkoihin, jos heidän päähänsä pälkähtäisi määritellä tämän tunnusmerkin mukaan suhteensa sotaan. Sosialidemokraatit saattavat joutua jopa sellaiseenkin tilanteeseen, että heidän on pakko vaatia hyökkäyssotia. Vuonna 1848 (herveläistenkin sopii muistaa tämä) Marx ja Engels pitivät tarpeellisena Saksan sotaa Venäjää vastaan. Myöhemmin he yrittivät vaikuttaa Englannin yleiseen mielipiteeseen nostattaakseen Englannin sotaan Venäjää vastaan. Kautsky muuten esitti seuraavan oletetun esimerkin: „otaksukaamme”, sanoo hän, „että vallankumousliike pääsee voitolle Venäjällä ja että tämän voiton vaikutus johtaa Ranskassa vallan siirtymiseen proletariaatin käsiin; otaksukaamme toisaalta, että uutta Venäjää vastaan muodostuu Euroopan monarkkien liittoutuma. Ryhtyykö kansainvälinen sosialidemokratia protestoimaan, jos Ranskan tasavalta rientää silloin Venäjän avuksi?” (K. Kautsky. „Katsantokantamme patriotismista ja sodasta”).

Ilmeistä on, että proletariaatin luokkataistelun edut tahi oikeammin sanoen proletariaatin kansainvälisen liikkeen edut eikä sodan puolustus- tai hyökkäysluonne ovat tässä kysymyksessä (samoin kuin myös „patriotismia” koskevassa katsomuksessa) se ainoa mahdollinen näkökohta, jolta voidaan tarkastella kysymystä sosialidemokratian suhteesta yhteen tai toiseen ilmiöön kansainvälisissä suhteissa ja ratkaista tuo kysymys.

Millaisiin järjettömyksiin saakka opportunisti voi näissäkin kysymyksissä mennä, sitä osoittaa Jaurèsin äskeinen esiintyminen. Eräässä saksalaisessa liberaalis-porvarillisessa lehtipahasessa, esittäessään käsityksiään kansainväli-

sestä tilanteesta, hän puolustaa Ranskan ja Englannin liittoa Venäjän kanssa sellaisilta syytöksiltä, että tällä liitolla on rauhanvastaiset aikeet, ja pitää tätä liittoa „rauhan takeena”, hän tervehtii sitä seikkaa, että „olemme nyt eläneet niihin aikoihin, jolloin Englanti ja Venäjä, kaksi vanhaa vihollista, ovat tehneet liiton keskenään”.

R. Luxemburg on antanut mainion arvion tuolloisesta käsityksestä ja ankaran ripityksen Jaurèsille „Avoimessa kirjeessä”, joka on julkaistu „Neue Zeitin” * viimeksi ilmestyneessä niteessä.

R. Luxemburg toteaa ennen kaikkea, että „Venäjän” ja „Englannin” liitosta puhuminen merkitsee „porvarillisten poliitikkojen kielellä puhumista”, sillä kapitalististen valtioiden edut ja proletariaatin edut ulkomaanpolitiikassa ovat vastakkaiset eikä voida puhua etujen sopusuhtaisuudesta ulkoisten suhteiden alalla. Koska militarismi on kapitalismin lapsi, niin ei sotiakaan voida hävittää vallanpitäjien ja diplomaattien juonitteluilla, eikä sosialistien tehtävänä ole synnyttää illuusioita siinä suhteessa, vaan päinvastoin heidän tulee paljastaa aina diplomaattisten „rauhanaskelten” tekopyhyys ja voimattomuus.

Mutta „kirjeen” keskeisenä kohtana on arvio liitosta, jonka Englanti ja Ranska ovat tehneet Venäjän kanssa ja jota Jaurès niin kovin ylistelee. Euroopan porvaristo antoi tsarismille mahdollisuuden lyödä takaisin vallankumouksellisen rynnistyksen. „Yrittäessään nyt lujittaa vallankumouksesta saadun väliaikaisen voiton lopulliseksi voitoksi absolutismi turvautuu ennen muuta kaikkien horjuttujen hirmuvaltojen koettuun keinoon — menestykseen ulkopoliitikassa”. Kaikki Venäjän liitot merkitsevät nyt „Länsi-Euroopan porvariston pyhää liittoa Venäjän vastavallankumouksen kanssa, venäläisten ja puolalaisten vapaustaistelijain kuristajien ja pyövelien kanssa; ne merkitsevät kaikkein verisimmän taantumuksen lujittamista, ei ainoastaan Venäjän sisällä, vaan myös kansainvälisissä suhteissa”. „Sen tähden kaikkien maiden sosialistien ja proletarien perustehtävänä on kaikin voimin estää liittoutumista vastavallankumouksellisen Venäjän kanssa”.

„Kuinka on selitettävissä”, kysyy R. Luxemburg Jaurèsin puoleen kääntyen, „että Te „mitä tarmokkaimmin” yritätte

* — „Uusi Aika”. Toim.

tehdä Venäjän vallankumouksen ja Persian kapinan veristen pyöveliä hallituksesta vaikuttavan tekijän Euroopan politiikassa, tehdä venäläisistä hirsipuista kansainvälisen rauhan pylväitä, Te, joka aikoinanne piditte Ranskan parlamentissa loistavan puheen vastustaen lainan antamista Venäjälle? Te, joka muutama viikko sitten julkaisitte „Humanité” * lehdessänne kiihkeän kehotuksen kutsuen yleistä mielipidettä vastustamaan niitä veritöitä, joita sota-oikeudet tekevät Venäjän Puolassa? Kuinka nämä teidän rauhansuunnitelmanne, jotka rakentuvat ranskalais-venäläisen ja englantilais-venäläisen liiton varaan, sopivat yhteen sen protestin kanssa, jonka Ranskan sosialistinen parlamenttiryhmä ja sosialistisen puolueen Kansallisneuvoston johtokunta esittivät hiljattain Fallières'in Venäjänmatkaa vastaan, sen protestin kanssa, jonka alla on Teidän allekirjoituksenne ja jossa palavin sanoin puolustetaan Venäjän vallankumouksen etuja. Jos Ranskan tasavallan presidentti haluaa vedota Teidän lausuntoihinne kansainvälisestä tilanteesta, niin hän voi vastata protestiin: ken hyväksyy päämäärän, hänen on hyväksyttävä myös keinot, ken pitää liittoa tsaari-Venäjän kanssa kansainvälisen rauhan harmoniana, hänen pitää hyväksyä kaikki, mikä lujittaa tätä liittoa ja johtaa ystäväyteen.

Mitähän Te olisitte sanonut, jos Saksassa, Venäjällä ja Englannissa olisi aikoinaan löytynyt sosialisteja ja vallankumouksellisia, jotka olisivat „rauhan nimessä” suositelleet liittoa restauraatiohallituksen tai Thiers'in ja Jules Favre'in hallituksen kanssa ja jotka olisivat moraalisisella arvovallallaan verhonneet tällaista liittoa?!...”

Tämä kirje puhuu itse puolestaan, ja venäläiset sosialidemokraatit eivät voi muuta kuin onnitella toveri R. Luxemburgia tämän hänen protestinsa johdosta ja Venäjän vallankumouksen puolustamisesta kansainvälisen proletariaatin edessä.

„Proletari” № 33,
heinäkuun 23 (elokuun 5) pnrä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

LEO TOLSTOI

VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN KUVASTIMENA

Suuren taiteilijan nimen rinnastaminen vallankumouksen kanssa, jota hän ilmeisesti ei ymmärtänyt ja josta hän ilmeisesti vetäytyi syrjään, saattaa ensi näkemältä tuntua oudolta ja epäluonnolliselta. Ei kai voida sanoa kuvastimeksi sitä, mikä silmännähtävästi ei kuvasta ilmiötä oikein? Mutta vallankumouksemme on tavattoman mutkallinen ilmiö; sen välittömien toimeenpanijoiden ja osanottajien joukon keskuudessa on runsaasti yhteiskunnallisia aineksia, jotka niin ikään eivät ilmeisesti ole ymmärtäneet tapahtumia, jotka niin ikään ovat vetäytyneet syrjään niistä todellisista historiallisista tehtävistä, joita tapahtumien kulku on heille asettanut. Ja jos meillä on todella suuri taiteilija, niin hänen on täytynyt heijastaa teoksissaan edes joitakin vallankumouksen oleellisia puolia.

Venäjän legaalinen lehdistö, joka on täpötäynnä artikkeleja, kirjeitä ja uutistietoja Tolstoin 80-vuotispäivän johdosta, on vähimmin kiinnostunut analysoimaan hänen teoksiaan Venäjän vallankumouksen luonteen ja liikkeellepanevien voimien kannalta. Koko tämä lehdistö on ällöttävän täynnä ulkokultaisuutta, kahdenlaista ulkokultaisuutta: virallista ja liberaalista. Ensin mainittu on niiden lahjottavien sepustelijain karkeaa ulkokultaisuutta, joita eilen käskettiin vainoamaan L. Tolstoita, mutta tänään etsimään hänestä patriottisuutta ja noudattamaan parhaansa mukaan säädyllisyyttä Euroopan edessä. Että moisille sepustelijoille on maksettu heidän sepustuksistaan, sen tietävät kaikki, eivätkä he pysty pettämään ketään. Paljon hiotumpaa ja sen vuoksi paljon vahingollisempaa ja vaarallisempaa on liberaalien ulkokultaisuus. Kun kuuntelee

„Retsh” lehden kadettilaisia balalaikineja, niin — heidän myötätuntonsa Tolstoita kohtaan on mitä täydellisintä ja lämpimintä. Todellisuudessa nuo harkitut kaunopuheet ja mahtipontiset korulauseet „suuresta jumalanetsijästä” ovat läpeensä valhetta, sillä venäläinen liberaali uskoo yhtä vähän tolstoilaiseen jumalaan kuin tuntee myötämielisyyttä nykyiseen järjestelmään kohdistuvaa tolstoilaista kritiikkiä kohtaan. Hän tarraantuu populääriseen nimeen kartuttaakseen vähäistä poliittista pääomaansa, esiintyäkseen yleiskansallisen opposition johtajan osassa, hän pyrkii korulauseiden jyllinällä ja räiskeellä *tukahduttamaan* tarpeen vastata suoraan ja selvästi kysymykseen: mistä johtuvat „tolstoilaisuuden” huutavat ristiriidat, mitä vallankumouksemme puutteellisuuksia ja heikkouksia ne ilmentävät?

Tolstoin teoksissa, katsomuksissa, opeissa ja koulukunnassa ilmenevät ristiriidat ovat tosiaankin huutavia. Toisaalta — nerokas taiteilija, joka ei ole luonut vain verrattomia kuvauksia Venäjän oloista, vaan myös maailmankirjallisuuden ensiluokkaisia teoksia. Toisaalta — Kristuksessa hassahtanut tilanherra. Toisaalta — ihailtavan voimakas, välitön ja vilpiton vastalause yhteiskunnallista valhetta ja petosta vastaan, toisaalta — „tolstoilainen”, s.o. venäläiseksi intelligentiksi sanottu ransistunut, hysteerinen ruikutaja, joka julkisesti rintaansa lyöden julistaa: „olen paha, olen ilkeä, mutta harjoitan siveellistä itsekasvatusta; en nauti enää lihaa, vaan ravitsen nyt itseäni riisipyöryköillä”. Toisaalta — kapitalistisen riiston armostonta arvostelua, hallituksen väkivallanteekojen, oikeudenkäynti-ilveilyn ja valtionhallinnan paljastamista, rikkouden kasvun ja siviilisaation saavutusten sekä työväenjoukkojen kurjuuden, villiintyneisyyden ja kärsimysten kasvun välisten ristiriitojen syvällistä paljastamista; toisaalta — hourupäistä saarnaamista: „paha ei pidä vastustaa” väkivallalla. Toisaalta mitä terveintä realismia, kaikkien ja kaikenlaisten naamarien poisriisumista; — toisaalta maailman erään mitä inhottavimman asian, nimittäin uskonnon saarnaamista, pyrkimystä vaihtaa virkapapit vakaumuksellisiin pappeihin, s.o. mitä hiotuimman ja sen vuoksi erittäin iljettävän pappiuden kultivointia. Todellakin:

Rikkahin, vaurahin, köyhä ja varaton
voimassas' mahtavin, voimassas' voimaton
olet sä, Venäjän maal

(

Лев Толстой, как державо-русской
революции.

Сопоставление мысли всякого индивидуума с революцией, которая от него не идет, для которого он был отщепенцем, может быть самым первым шагом к упадку и вырождению. Не является ли державо-русское, так очевидно не отражает эволюции нравов? Но как революция — абстрактная предвзятая ссора; среди массы ее канонический и совершаемый и удерживаемый с ее помощью консервативных элементов, которые тоже в то же время являются проводниками, жонглирующими с опасными и опасными фактами, поддерживаемые перед всеми глазами с обидой. И если перед нами действительно

On sinänsä ilmeistä, että tällaisten ristiriitojen vallitessa Tolstoi ei voinut lainkaan ymmärtää enempää työväenliikettä ja sen merkitystä taistelussa sosialismin puolesta kuin Venäjän vallankumoustakaan. Mutta ristiriidat Tolstoin katsantokannoissa ja opeissa eivät ole sattuma, vaan ne ovat niiden ristiriitaisten olojen ilmausta, joihin Venäjän elämä oli saatettu XIX vuosisadan viimeisellä kolmanneksella. Vasta äskettäin maaorjuudesta vapautunut patriarkallinen maaseutu jätettiin kirjaimellisesti pääoman ja kruununkassan rosvottavaksi ja ryövättäväksi. Talonpoikaistalouden ja talonpoikaiselämän vanhat perustukset, jotka todella olivat kestäneet vuosisatoja, luhistuivat tavattoman nopeasti. Ja Tolstoin katsantokantojen ristiriitoja ei ole arvosteltava nykyajan työväenliikkeen ja nykyajan sosialismin näkökulmasta (sellainenkin arvostelu on tietysti tarpeellista, mutta se ei riitä), vaan sen protestin kannalta, jota Venäjän patriarkallisen maaseudun täytyi synnyttää lähestyvää kapitalismia, joukkojen köyhtymistä ja maattomaksi joutumista vastaan. Tolstoi on naurettava profeettana, joka on löytänyt uusia reseptejä ihmiskunnan pelastamiseksi,— ja siksipä suorastaan viheliäisiä ovat ne ulkolaiset ja venäläiset „tolstoilaiset”, jotka ovat olleet halukkaita muuttamaan uskonkappaleeksi juuri tämän heikoimman puolen hänen opistaan. Tolstoi on suuri niiden aatteiden ja niiden mielialojen ilmaisijana, joita miljoonille Venäjän talonpojille oli muodostunut siihen mennessä, kun koitti Venäjän porvarillinen vallankumous. Tolstoi on originelli, sillä hänen katsantokantojensa koostuma kokonaisuutena ilmaisee juuri niitä erikoisuuksia, joita vallankumouksellamme *talonpoikaisena* porvarillisena vallankumouksena oli. Ristiriidat Tolstoin katsomuksissa ovat tästä näkökulmasta katsottuna niiden ristiriitaisten olojen todellinen kuvastin, joissa talonpoikaiston historiallisen toiminnan vallankumouksessamme oli tapahduttava. Toisaalta, vuosisatoja kestäneen maaorjuuden ikeen ja kymmeniä vuosia jatkuneen yhä kiihtyvän reforminjälkeisen häviöönjoutumisen aikana oli kasaantunut suunnattomasti vihaa, suuttumusta ja hurjaa päättäväisyyttä. Pyrkimys hävittää perustuksiaan myöten sekä valtionkirkko että tilanherrat ja tilanherrojen hallitus, murskata kaikki vanhat maanhallintamuodot ja -järjestykset, raivata maaperä, luoda poliisi-luokkavaltion tilalle vapaiden ja tasa-arvoisten

pientalonpoikien yhdyselämä — tämä pyrkimys kulkee punaisena lankana talonpoikain jokaisessa historiallisessa askelessa vallankumouksessamme, ja on epäilemätöntä, että Tolstoin teosten aatteellinen sisältö on paljon lähempänä tätä talonpoikaiston pyrkimystä kuin sitä abstraktista „kristillistä anarkismia”, joksi hänen katsomustensa „systeemi” väliin arvioidaan.

Toisaalta talonpoikaisto, pyrkiessään uusiin yhdyselämän muotoihin, suhtaantui varsin tiedottomasti, patriarkallisesti, nurinkurisesti siihen, millaista tuon yhdyselämän tulee olla, millaisella taistelulla tulee valloittaa itselleen vapaus, millaisia johtajia sillä saattaa olla tässä taistelussa, miten suhtaantuu talonpoikaisvallankumouksen intresseihin porvaristo ja porvarillinen intelligenssi, miksi tilanherrojen maanomistuksen hävittämiseksi on välttämätöntä tsaarihallituksen väkivaltainen kukistaminen. Talonpoikaiston koko entinen elämä oli opettanut sen vihaamaan tilanherraa ja virkamiestä, mutta se ei ollut opettanut eikä voinutkaan opettaa sitä, mistä oli etsittävä vastausta kaikkiin näihin kysymyksiin. Vallankumouksessamme pienempi osa talonpoikaistosta todella taisteli, järjestäytyen edes jonkin verran siinä tarkoituksessa, ja aivan pieni osa nousi ase-kädessä hävittämään vihollisiaan, tuhoamaan tsaarin lakeijoita ja tilanherrojen puoltajia. Talonpoikaiston enemmistö itkeskeli ja rukoili, jaaritteli ja haaveili, kirjoitteli pyyntöjä ja lähetti „anojiaan” — täysin Leo Nikolajevitsh Tolstoin hengessä! Ja kuten aina käy tällaisissa tapauksissa, tolstoilainen pidättyneisyys politiikasta, tolstoilainen kieläytyminen politiikasta, se, että politiikka ei kiinnostanut eikä sitä ymmärretty, johti siihen, että tietoista ja vallankumouksellista proletariaattia seurasi vähemmistö, enemmistö taas joutui niiden periaatteettomien, lakeijamaisten, porvarillisten intelligenttien saaliiksi, jotka kadettien nimellä juoksentelivat trudovikkien kokouksesta Stolypinin eteishalliin, mankuivat, hieroivat kauppoja, rakentelivat sovintoa ja lupasivat sen rakentaa, — kunnes saivat potkut sotilassaappaasta. Tolstoin aatteet — ne ovat talonpoikaiskapinamme heikkouden, puutteellisuuksien kuvastin, patriarkallisen maaseudun selkärangattomuuden ja „ryttäjäsänän” pinttyneen pelkuruuden heijastusta.

Katsokaapa vuosien 1905—1906 sotilaskapinoita. Nämä vallankumouksemme soturit ovat yhteiskunnalliselta kokoon-

panoltaan talonpoikaiston ja proletariaatin väliltä. Jälkimmäinen on vähemmistönä; siksi sotaväen keskuudessa tapahtuneessa liikehtimisessä ei ilmene edes lähimain samanlaista yleisvenäläistä yhteenliittyneisyyttä, samanlaista puoluekantaista tietoisuutta, jollaista on ilmennyt proletariaatilla, joka on aivan kuin käden käänteessä tullut sosialidemokraattiseksi. Toisaalta ei ole virheellisempää mielipidettä kuin se, että sotilaskapinoiden epäonnistumisen syynä oli muka upseeriston keskuudesta olevien johtajien puute. Päinvastoin, vallankumouksen jättiläismäinen edistys Narodnaja voljan aikojen jälkeen ilmeni juuri siinä, että esimiehiä vastaan tarttui aseeseen „harmaa lauma”, jonka omintakeisuus pelästytti niin kovin liberaalisia tilanherroja ja liberaalista upseeristoa. Sotamies oli syvästi myötätuntoinen talonpoikaiston asialle; pelkkä maan mainitseminen sai hänen silmänsä leimuamaan. Useammin kuin kerran valta siirtyi sotaväessä sotilasjoukkojen käsiin,— mutta tuon vallan päättävää hyväksikäyttöä ei ollut juuri ollenkaan; sotamiehet horjuivat; parin päivän, joskus muutaman tunnin kuluttua, otettuaan hengiltä jonkun vihaamansa esimiehen, he vapauttivat arestista muut, ryhtyivät neuvotteluihin esivallan kanssa ja sittemmin asettuivat ammuttaviksi, ruuskittaviksi ja valjastautuivat jälleen ikeeseen — aivan Leo Nikolajevitsh Tolstoin hengessä!

Tolstoi kuvastaa kuohuvaa vihaa, kypsää pyrkimystä parempaan, halua vapautua menneisyydestä,— ja kypsymätöntä haaveilua, poliittista kehittymättömyyttä, vallankumouksellista selkärangattomuutta. Historiallis-taloudelliset olot selittävät sekä joukkojen vallankumoustaistelun syntymisen kiertämättömyyden että sen, etteivät ne olleet valmiit taisteluun, tolstoilaisen pyrkimyksen olla vastustamatta pahaa, mikä oli ensimmäisen vallankumoussankampain tappion vakavimpana syynä.

Sanotaan, että lyödyt armeijat ovat hyviä oppimaan. Vallankumouksellisten luokkien rinnastaminen armeijoihin on tietenkin oikeaa vain sangen rajoitetussa mielessä. Kapitalismin kehitys muuttaa ja kärjistää tunti tunnilta niitä olosuhteita, jotka ovat sysänneet vallankumouksellisdemokraattiseen taisteluun miljoonia talonpoikia, jotka on liittänyt yhteen viha maaorjuuttaja-tilanherroja ja näiden hallitusta kohtaan. Itse talonpoikaiston keskuudessa tavaravaihdon, markkinoiden herruuden ja rahan vallan kasvu

tunkee yhä enemmän syrjään patriarkallista menneisyyttä ja patriarkallista tolstoilaista ideologiaa. Mutta vallankumouksen ensi vuosien ja joukkojen vallankumoustaistelun ensi tappioiden eräs saavutus on eittämätön: se on se kuolettava isku, joka annettiin joukkojen entiselle löyhyydelle ja velttoudelle. Rajaviivat ovat käyneet selvemmiksi. Luokat ja puolueet ovat suorittaneet rajankäynnin. Stolypinin antamien opetusten moukaroimina, vallankumouksellisten sosialidemokraattien herkeämättömän, johdonmukaisen agitaation vaikutuksesta ei ainoastaan sosialistinen proletariaatti, vaan myös demokraattiset talonpoikaisjoukot tulevat ehdottomasti nostamaan yhä karaistuneempia taistelijoita, jotka ovat entistä vähemmän alttiita lankeamaan historialliseen tolstoilaisuussyntiimme!

*„Proletari“ № 35,
syyskuun 11 (24) pnd 1908*

*Julkaistaan käsikirjoituksesta,
joka on tarkistettu „Proletari“
lehden tekstin mukaan*

ENGLANNIN JA SAKSAN TYÖLÄISTEN RAUHANMIELENOSOITUS ⁷⁶

Kuten tunnettua, Englannin ja Saksan porvarillinen lehdistö ja varsinkin katulehtiset ovat käyneet jo kauan shovinistista kampanjaa usuttaen toista maata toisen kimppuun. Englannin ja Saksan kapitalistien kilpailu maailmanmarkkinoilla käy yhä kiivaammaksi. Englannin entinen etusija ja sen jakamaton herruus maailmanmarkkinoilla ovat jääneet menneisyyteen. Saksa kuuluu erikoisen nopeasti kehittyviin kapitalistisiin maihin ja sen teollisuuden tuotteet hakevat itselleen yhä enemmän menekkiä ulkomailta. Taistelu siirtomaista, kaupallisten etujen yhteentörmäykset ovat tulleet kapitalistisessa yhteiskunnassa erääksi tärkeimmäksi sotia aiheuttavaksi syyksi. Eikä ihme, että molempien maiden kapitalistit pitävät sotaa Englannin ja Saksan välillä kiertämättömänä ja että sotilaspiirien edustajat molemmissa maissa pitävät sitä suorastaan toivottavana. Englantilaiset shovinistit tahtovat murtaa vaarallisen kilpailijansa voiman murskaamalla Saksan merivoimien mahdin, Saksan, joka on tällä alalla vielä verrattomasti heikompi kuin Englanti. Saksalaiset junkkerit ja kenraalit sotapukari Vilhelm II etunenässä palavat halusta rynnätä taisteluun Englantia vastaan luottaen siihen, että heillä on mahdollisuus käyttää hyväksi maavoimiensa ylivoimaa, ja toivoen voivansa tyrehdyttää sotavoittojen humulla työläisjoukkojen yhäti kasvavan tyytymättömyyden ja luokkataistelun kärjistymisen Saksassa.

Englannin ja Saksan työläiset ovat päättäneet julkisesti esiintyä kasvavaa sodan vaaraa vastaan. Molempien maiden työväenlehdet ovat jo kauan käyneet alituista taistelua

shovinismia ja militarismia vastaan. Mutta nyt piti ilmaista työväenluokan tahto jotenkin paljon vakuuttavammin kuin lehdistön kautta. Englannin työläiset päättivät lähettää edustajistonsa Berliiniin tuodakseen suurenmoisella mielenosoituksella julki molempien maiden proletariaatin solidaarisen päättäväisyyden käydä sotaa sotaa vastaan.

Mielenosoitus pidettiin Berliinissä sunnuntaina syyskuun 20 (7) pnä. Englannin työläisten edustajilla oli tällä kertaa mahdollisuus esiintyä esteettömästi Berliinin proletariaatin edessä. Kaksi vuotta sitten, kun J. Jaurès päätti esiintyä Berliinissä sosialidemokraattisten joukkojen kokouksessa Ranskan työväenluokan nimessä esittääkseen protestin porvarillisia shovinisteja vastaan, Saksan hallitus kielsi häneltä mahdollisuuden puhua saksalaisille työläisille. Tällä kertaa Saksan hallitus ei tohtinut ajaa pois Englannin proletariaatin edustajia.

Valtava työväenkokous oli kutsuttu koolle erääseen Berliinin suurimpaan saliin. Lähes 5.000 henkeä täytti heti huoneiston, ja monien tuhansien oli jäätävä puistoon ja kadulle. Järjestystä pitivät yllä valitut työväen järjestysmiehet, joilla oli punainen nauha hihassa. Toveri Legien, Saksan työväen ammattiliittojen (niin sanottujen „vapaiden”, s.o. tosiasiaassa sosialidemokraattisten ammattiliittojen) tunnettu johtaja, tervehti Englannin edustajistoa koko Saksan poliittisesti ja ammatillisesti järjestyneen työväenluokan nimessä. Viisikymmentä vuotta sitten — sanoi hän — Ranskan ja Englannin työläiset järjestivät jo mielenosoituksia rauhan puolesta. Silloin uranuurtaja-sosialistien takana ei vielä ollut järjestyneitä joukkoja. Nykyään Englannin ja Saksan työväenliittoihin kuuluu yhteensä $4\frac{1}{3}$ miljoonaa jäsentä. Tämän armeijan nimessä esiintyvät nyt Englannin edustajat ja Berliinin kokous julistaen, että sodan ja rauhan kysymyksen ratkaisu on työväenluokan käsissä.

Vastauspuheessaan Englannin työläisten edustaja Maddison tuomitsi porvariston harjoittaman shovinistisen yllytyksen ja luovutti 3.000 työläisen allekirjoittaman „Britannian työläisten adressin Saksan työläisille”. Allekirjoittaneiden joukossa, sanoi hän, on Englannin työväenliikkeen molempien suuntien edustajia (s.o. sekä sosialidemokraatteja että

„Riippumattoman työväenpuolueen” kannattajia, jotka eivät ole vielä vähänkään johdonmukaisella sosialistisella katsantokannalla). Adressissa osoitetaan, että sodat palvelevat omistavien luokkien etuja. Työläisjoukot kantavat kaikki sodan rasitukset; omistavat luokat hyötyvät kansan kärsimysten kustannuksella. Liittykööt siis työläiset lujasti yhteen taistellakseen sotakiikkoilijoita vastaan ja turvatakseen rauhan!

Muiden Englannin edustajien puheiden sekä Saksan sosialidemokratian edustajan Richard Fischerin puheen jälkeen kokous päättyi siihen, että hyväksyttiin yksimielisesti päätöslauselma, joka tuomitsee „hallitsevien ja riistävien luokkien omanvoitonpyyteisen ja lyhytnäköisen politiikan” sekä tuo julki valmiuden toimia Stuttgartin kansainvälisen kongressin päätöksen mukaisesti, s.o. taistella kaikin voimin ja keinoin sotaa vastaan. Kokouksesta häjaannuttiin järjestyneesti työväen marseljeesia laulaen. Katukulkueita ei pidetty. Berliinin poliisi ja paikalliset sotilasviranomaiset pettyivät odotuksissaan. Saksassa vallitsevaa järjestystä kuvaa se, ettei työläisten rauhallisinkaan mielenosoitus voinut tapahtua ilman poliisien ja sotaväen puuttumista asiaan. Berliinin varusväki oli pantu liikekannalle. Sotaväen osastot oli sijoitettu tarkan suunnitelman mukaan kaupungin eri puolille — etupäässä siten, ettei olisi helposti huomattu, missä sotilaita oli piilossa ja kuinka paljon. Poliisipatrullit kiertelivät kokoussalin lähistöllä olevilla kaduilla ja aukioilla ja varsinkin sieltä palatsiin johtavalla tiellä. Palatsia ympäröi oikea valepukuisten poliisien sekä talojen pihoihin piiloutuneiden sotaväenosastojen ketju. Oli järjestetty monimutkainen poliisivartioiden järjestelmä — poliisiryhmiä seisoi kadunkulmissa, — kaikkiin „tärkeisiin” paikkoihin oli asetettu poliisiupseereita, — poliisipyöräilijät toimivat tiedustelijoina ja ilmoittivat sotilasviranomaisille „vihollisen” jokaisesta askelesta, — siltoja ja kanavan ylikäytäviä vartioitiin kolmin verroin tarkemmin. „Suojeltiin uhattua monarkiaa”, kirjoittaa „Vorwärts”⁷⁷ sarkastisesti kaikkien näiden Vilhelm II hallituksen toimenpiteiden johdosta.

Pidettiin harjoitukset, — lisäämme me puolestamme. Vilhelm II ja Saksan porvaristo harjoittelivat sotilaallista taistelua kapinaan noussutta proletariaattia vastaan.

Tällaiset harjoitukset ovat ehdottomasti ja joka tapauksessa hyödyllisiä sekä työläisjoukoille että sotilaille. Ça ira (näin sitä mennään!), niinkuin ranskalaisessa työväenlaulussa sanotaan. Kertausharjoitukset johtavat nykyään ehkä vielä hyvin hitaasti, mutta sen sijaan hyvin varmasti suureen historialliseen ratkaisuun.

*Kirjoitettu ennen lokakuun
3 (16) päivää 1908*

*Julkaistu ensi kerran v. 1933
XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

YLIOPPILASLIIKE JA NYKYINEN POLIITTINEN TILANNE

Pietarin yliopistossa on julistettu ylioppilaslakko. Siihen on yhtynyt koko joukko muita korkeakouluja. Liike on jo ulottunut Moskovaan ja Harkoviin. Kaikista tiedoista päätellen, joita on ulkolaisissa ja venäläisissä sanomalehdissä ja joita Venäjältä tulleet yksityiskirjeet sisältävät, olemme sen tosiasian edessä, että on käynnissä melko laaja *akateeminen* liike.

Takaisin vanhaan! Takaisin vallankumousta edeltäneeseen Venäjään,— juuri sitä nämä tapahtumat ennen kaikkea todistavat. Hallitusta edustava taantumus kovistaa entiseen tapansa yliopistoja. Itsevaltiudellisella Venäjällä ikuisesti jatkuva taistelu ylioppilasjärjestöjä vastaan on saanut sen hyökkäyksen muodon, jota mustasotnialainen ministeri Schwarz — toimien „pääministeri” Stolypinin täydellä suostumuksella — käy autonomiavaikuttamista vastaan, joka ylioppilaille luvattiin vuoden 1905 syksyllä (mitä kaikkea itsevaltiuden silloin „lupasikaan” Venäjän kansalaisille vallankumouksellisen työväenluokan painostuksen edessä!),— autonomiavaikuttamista vastaan, jota ylioppilaat nauttivat niin kauan, kunnes itsevaltiudella „oli muuta huolta kuin ylioppilaat” ja jota itsevaltiuden, pysyessään itsevaltiutena, on ollut pakko ryhtyä perumaan.

Liberaalinen lehdistö suree ja ruikuttaa entiseen tapansa,— tällä kertaa yhdessä eräiden lokakuulaisten kanssa,— herrat professorit surevat ja nyyhkyttävät rukoilun hallitusta, ettei se lähtisi taantumuksen tielle, että se käyttäisi mainiota tilaisuutta „turvatakseen reformeilla rauhan ja järjestyksen” tässä „järkytysten kiusaamassa maassa”,— rukoillen ylioppilaskuntaa, ettei se turvautuisi

lainvastaisiin toimintamenetelmiin, jotka vain valaisivat vettä taantumuksen myllyyn j.n.e. j.n.e. j.n.e. Miten vanhoja, ikivanhoja ja kuluneita ovatkaan kaikki nuo perusteet ja miten elävästi ne palauttavatkaan eteemme sen, mitä oli noin parisenkymmentä vuotta sitten, viime vuosisadan 80-luvun lopulla! Tuon ja nykyisen kauden yhdennäköisyys tuntuu erikoisen hämmästyttävältä, jos nykyhetki otetaan erillisenä, sitomatta sitä kolmeen ylielettyyn vallankumousvuoteen. Sillä Duuma (ensi näkemältä) heijastaa vain hiukan toisin sitä samaa voimasuhdetta, joka vallitsi ennen vallankumousta: hurjan tilanherran herruutta, tilanherran, joka pitää yhteyksiä hoviin ja virkamiesveikkonsa kautta toimimista edullisempänä kuin kaikenlaisia edustuslaitoksia; — saman virkamiehen tukemista kauppiaskunnan (lokakuulaisten) taholta, joka ei tohdi tehdä eroa hyvän-tekijä-ististä; — porvarillisen intelligenssin „oppositiota”, intelligenssin, joka huolehtii eniten lojaalisuutensa todistamisesta ja nimittää vallanpitäjäin suostuttelemista liberalismin poliittiseksi toiminnaksi. Duuman työläisedustajat muistuttavat heikosti, liian heikosti mieliin sitä, millaista osaa proletariaatti äskettäin näytteli avoimella joukko-taistelullaan.

Herää kysymys, voimmeko me näissä oloissa antaa mitään merkitystä ylioppilaskunnan alkeellisen akateemisen taistelun vanhoille muodoille? Kun kerran liberaalit ovat vajonneet 80-luvun „politiikkaan” (tässä voidaan tietysti vain pilailen puhua politiikasta), niin eikö sosialidemokratia mataloita omia tehtäviään, jos se pitää tarpeellisenä tavalla tai toisella tukea akateemista taistelua?

Tällaisen kysymyksen nähtävästi asettavat eräin paikoin sosialidemokraatti-ylioppilaat. Ainakin lehtemme toimitus on saanut sosialidemokraatti-ylioppilaiden ryhmältä kirjeen, jossa muun muassa sanotaan näin:

„Syyskuun 13 p:nä Pietarin yliopiston oppilaiden kokous päätti kehottaa ylioppilaita ryhtymään yleisvenäläiseen ylioppilaslakkoon ja motivoi kehotustaan sillä, että Schwarz harjoittaa hyökkäystaktiikkaa; lakan ohjelma on akateeminen, kokous vieläpä tervehtiikin Moskovan ja Pietarin professorineuvostojen ottamia „ensi askelia” taistelussa autonomian puolesta. Meitä hämmästyttää Pietarin ylioppilaskokouksen esittämä akateeminen ohjelma ja pidämme sitä nykyoloissa sopimattomana ja sellaisena, joka ei voi liittää ylioppilaskuntaa yhteen aktiivisen, laajan taistelun käymiseksi. Mielestämme ylioppilaiden esiintyminen voi tapahtua vain rinnan yleisen poliittisen esiintymisen

kanssa eikä missään tapauksessa erillisenä. Nykyään ei ole olemassa sellaisia aineksia, jotka pystyisivät yhdistämään ylioppilaskunnan. Sen tähden vastustamme akateemista esiintymistä”.

Virhe, jonka kirjeen kirjoittajat tekevät, on poliittisesti paljon suurimerkityksellisempi kuin ensi näkemältä saattaisi luulla, sillä kirjoittajain mielipide koskee itse asiassa paljon laajempaa ja tärkeämpää aihetta kuin kysymystä tähän lakkoon osallistumisesta.

„Mielestämme ylioppilaiden esiintyminen voi tapahtua vain rinnan yleisen poliittisen esiintymisen kanssa. Sen tähden vastustamme akateemista esiintymistä”.

Tällainen päätelmä on perin pohjin väärä. Vallankumouksellinen tunnus — on pyrittävä siihen, että ylioppilaiden esiintyminen tapahtuu rinnan proletariaatin poliittisen esiintymisen kanssa j.n.e., — muutetaan tässä elävästä, yhä laajempaan, monipuolisempaan ja taisteluhenkisempään agitaatioon tähtäävästä toimintaohjeesta kuolleeksi dogmiksi, jota yritetään soveltaa mekaanisesti liikkeen erilaisen muotojen eri vaiheisiin. Ei riitä se, että vain julistetaan rinnakkaista poliittista esiintymistä toistaen vallankumouksen opetusten „viimeistä sanaa”. Pitää *osata* agitoida poliittisen esiintymisen puolesta *käyttäen* tässä agitaatiossa *hyväksi* kaikkia mahdollisuuksia, kaikkia edellytyksiä ja ennen kaikkea ja eniten kaikenlaisia näiden tai noiden edistyksellisten ainesten ja itsevaltiuden välisiä joukkoselkkauksia. Kysymys ei tietenkään ole siitä, että jakaisimme etukäteen jokaisen ylioppilasliikkeen ehdottomiin „vaiheisiin” ja valvoisimme ehdottomasti sitä, että joka vaihe käydään tarkalleen läpi, peläten „ennenaikaista” politiikkaan siirtymistä y.m.s. Moinen katsantokanta olisi mitä vahingollisinta pedanttisuutta ja johtaisi vain opportunistiseen politiikkaan. Mutta yhtä vahingollinen on päinvastainenkin virhe, kun väärin, dogmaattisesti käsitetyn tunnuksen vuoksi ei haluta ottaa huomioon tosiasiallisesti muodostunutta tilannetta eikä kyseisen joukkoliikkeen ehtoja: tunnuksen tällainen soveltaminen surkastuu väkisin vallankumoukselliseksi fraasailuksi.

Mahdollisia ovat sellaiset olot, jolloin akateeminen liike madaltaa poliittista liikettä tai pirstoo sitä tahi vieroittaa siitä pois, ja silloin sosialidemokraattisten ylioppilasryhmien

velvollisuutena olisi tietysti keskittää agitaationsa sellaista liikettä vastaan. Kuitenkin jokainen näkee, että tämän hetken objektiiviset poliittiset olot ovat toisenlaiset: akateeminen liike ilmentää liikehtimisen *alkamista* opiskelevan nuorison uuden „vaihdon” keskuudessa, joka on jo enemmän tai vähemmän totunut suppeaan autonomiaan, ja sitä paitsi tämä liike alkaa tällä hehkellä tilanteessa, jolloin ei ole joukkotaistelun muita muotoja, hiljaisuuden oloissa, jolloin laajat joukot edelleenkin *sulattelevat* kolmen vallankumousvuoden kokemuksia yhä vieläkin vaiti, keskittyneesti, hitaasti.

Tällaisissa oloissa sosialidemokratia tekisi pahan virheen, jos se „vastustaisi akateemista liikettä”. Ei, puolueeseemme kuuluvien ylioppilaiden ryhmien on suunnattava kaikki uurastuksensa tämän kyseessäolevan liikkeen tukemiseen, hyväksikäyttämiseen ja laajentamiseen. Tässä, kuten kaikissa muissakin tapauksissa, jolloin sosialidemokratia tukee liikkeen alkeellisia muotoja, tämän tukemisen pitää olla eniten ja etupäässä sitä, että aatteellisesti ja organisatorisesti vaikutetaan mitä laajimpiin kerroksiin, joita selkkaus kuohuttaa ja jotka tässä selkkauksen muodossa kokevat useinkin *ensimmäisen* poliittisen selkkauksen. Sillä se opiskeleva nuoriso, joka on tullut yliopistoihin kahden viime vuoden aikana, on miltei kauttaaltaan elänyt politiikasta irrallisena ja sitä on kasvatettu suppeaan akateemisen autonomian hengessä, sitä eivät ole kasvattaneet yksistään viralliset professorit ja hallituksen lehdistö, vaan myös liberaaliset professorit ja koko kadettipuolue. Sellaiselle nuorisolle laaja lakko (jos tämä nuoriso pystyy saamaan aikaan laajan lakon! meidän on tehtävä kaikkemme auttaaksemme sitä tässä, mutta me, sosialistit, emme tietenkään mene takuuseen tämän tai tuon porvarillisen liikkeen menestyksestä) on poliittisen selkkauksen alkua, riippumatta siitä, tajuavatko taistelevat sen vai eivät. Meidän tehtävämme on selittää „akateemisten” protestanttien joukoille tämän selkkauksen objektiivinen merkitys, koettaa tehdä se poliittisesti *tietoiseksi*, kymmenkertaistaa ylioppilaskunnan sosialidemokraattisten ryhmien agitaatiotoimintaa ja *suunnata* koko tämä toiminta siihen, että kolmen vuoden historiasta johtuvat vallankumoukselliset johtopäätökset tulisivat omaksutuiksi, että tulisi ymmärretyksi uuden vallankumoustaistelun kiertämättömyys, että vanhat — ja täysin nykyaikaisina

säilyneet — tunnuksemme, itsevaltiuden kukistamisen ja perustavan kokouksen koollekutsumisen tunnus, tulisivat jälleen käsittelyn kohteeksi ja demokratian uusien sukupolvien poliittisen väkevyyden koetinkiveksi.

Sosialidemokraattisilla ylioppilailla ei ole oikeutta kieltäytyä tällaisesta työstä, ei missään oloissa — ja olkoonpa tämä työ tällä haavaa kuinka vaikeaa tahansa ja kohdatkootpa nämä tai nuo agitaattorit millaisia vastoinkäymisiä hyvänsä tässä tai tuossa yliopistossa, osakunnassa, kokouksessa j.n.e., me sanomme: kolkuttakaa, niin teille avataan! Poliittisen agitaation alalla tehty työ ei mene koskaan hukkaan. Sen menestystä ei mitata ainoastaan sillä, onko meidän onnistunut heti ja yhdellä kertaa saada enemmistö puolellemme tai suostumus rinnakkaiseen poliittiseen esiintymiseen. Mahdollisesti emme saavuta sitä kerralla: sen vuoksihan me olemmekin järjestynyt proletariaatin puolue, ettemme hämmentyisi tilapäisistä vastoinkäymisistä, vaan tekisimme *omaa työtämme* sitkeästi, uupumatta ja johdonmukaisesti, vaikka olot olisivat mitä vaikeimmat.

Pietarin ylioppilaiden kokoomusneuvoston julistus, jonka julkaisemme oheellisena, osoittaa, että yksinpä ylioppilaskunnan aktiivisimmatkin ainekset pitävät tiukasti kiinni puhtaasta akateemisuudesta ja vielä toistaiseksi veisaavat kadettilais-lokakuulaista virttä. Ja tämä tapahtuu samaan aikaan, kun kadettilais-lokakuulainen lehdistö menettelee lakon suhteen mitä iljettävimmän todistellen taistelun kuumimmalla hetkellä, että tuo taistelu on vahingollista, rikollista j.n.e. Emme voi olla tervehtimättä sitä vastaiskua, minkä puolueemme Pietarin komitea katsoi tarpeelliseksi antaa kokoomusneuvostolle (ks. „Puolueesta” 78).

Nykyisille ylioppilaille, muuttuakseen „akateemikoista” „poliitikoiksi”, eivät näköjään vielä riitä Schwarzin ruoskat, vaan he tarvitsevat yhä uusien mustasotnialaisten vääpelien piikkiruoskia, jotta uudet kaaderit saisivat täyden vallankumouksellisen koulutuksen. Meidänkin, sosialidemokraattien, jotka näemme selvästi, että uudet kansallisessa mitassa tapahtuvat porvarillisdemokraattiset selkkaukset mustasotnialais-lokakuulaisen Duuman kanssa liittoutunutta itsevaltiutta vastaan ovat objektiivisesti kiertämättömiä, on tehtävä väsymättä työtä näiden kaaderien kasvattamiseksi, joita kouluttaa koko Stolypinin politiikka, joita kouluttaa vastavallankumouksen jokainen askel.

Niin juuri, kansallisessa mitassa, sillä mustasotnialainen vastavallankumous, kääntäessään Venäjää takaisinpäin, ei ainoastaan karaise vallankumouksellisen proletariaatin riveissä olevia uusia taistelijoita, vaan aiheuttaa kiertämättömästi myös uutta ei-proletaarisen, s.o. porvarillisen demokratian liikehtimistä (tällä ei tietenkään tarkoiteta *koko opposition* osallistumista taisteluun, vaan porvariston ja pikkuporvariston todella demokraattisten, s.o. taisteluun kykenevien ainesten laajaa osallistumista). Ylioppilaiden joukkotaistelun alkaminen Venäjällä vuonna 1908 on poliittinen oire, se on oireellista koko sille nykytilanteelle, jonka vastavallankumous on luonut. Opiskeleva nuoriso on sidottu tuhansin ja miljoonin sitein porvariston keski- ja alimpiin kerroksiin, pikkuvirkailijoihin, talonpoikaiston ja papiston visseihin ryhmiin j.n.e. Kun vuoden 1908 keväällä tehtiin yrityksiä herättää henkiin „Osvobozhdenije-liitto” * vasemmistolaisempana kuin oli vanha kadettilainen, puoliksi tilanherrainen, Pjotr Struven edustama liitto,—kun syksyllä alkavat liikehtiä nuorisojoukot, jotka ovat lähinnä Venäjän demokraattista porvaristoa,—kun lahjotut kynäniekat ovat uudelleen alkaneet ulvoa kymmentä kertaa kiukkuisemmin kouluissa tapahtuvaa vallankumousta vastaan,—kun halpamaiset liberaaliset professorit ja kadetti-johtajat itkevät ja valittavat pahaan aikaan sattuneiden, vaarallisten, turmiollisten lakkojen johdosta, jotka eivät miellytä herttaisia lokakuulaisia ja jotka voivat vaikuttaa „poistyyöntävästi” lokakuulaisiin, hallitseviin lokakuulaisiin,—niin se merkitsee, että ruutisarviin karttuu uutta ruutia! että vastavaikutus taantumusta vastaan alkaa muuallakin *eikä yksistään* ylioppilaskunnan keskuudessa.

Ja niin heikkoa ja alkeellista kuin tuo alku lieneekin työväenluokan puolueen on käytettävä ja se käyttää sitä. Ennen vallankumousta me osasimme tehdä vuosia ja vuosikymmeniä työtä levittäen vallankumouksellisia tunnuk-siamme ensin kerhoihin, sitten työläisjoukkoihin, sitten kaduille ja sitten barrikadeille. Meidän on osattava *nytkin* saada kuntoon ennen kaikkea se, mikä on tämän päivän tehtävä ja jota ilman puheet rinnakkaisesta poliittisesta esiintymisestä jäävät pelkiksi sanoiksi,—nimittäin: luja proletaarinen järjestö, joka harjoittaa joka paikassa ja

* Ks. tätä osaa, ss. 52—56. *Toim.*

kaikkialla *poliittista agitaatiota* joukkojen keskuudessa vallankumouksellisten tunnustensa puolesta. Myös meidän yliopistoryhmiemme on ryhdyttävä tekemään tätä järjestämistyötä ylioppilaspiireissään ja harjoittamaan tätä agitaatiota nykyisen liikkeen maaperällä.

Proletariaatti ei anna itseään odottaa. Usein se luovuttaa porvarilliselle demokratialle etusijan, kun on kyseessä esiintyminen banketeissa, julkisissa liitoissa, yliopistojen seinien sisällä, edustuslaitosten puhujalavoilla. Se ei koskaan luovuta eikä ole luovuttava etusijaa joukkojen todellisessa, suuressa vallankumoustaistelussa. Kaikki tämän taistelun purkautumiselle tarpeelliset ehdot eivät kypsy niin pian ja niin helposti kuin yksi tai toinen meistä haluaisi, mutta nämä ehdot valmistuvat ja kypsyvät jatkuvasti. Ja pienten akateemisten selkkausten synnyttämä pieni alku on suuri alku, sillä sen jälkeen seuraa — ellei tänään, niin huomenna, ellei huomenna, niin ylihuomenna — suuri jatko.

„Proletari” № 36,
lokakuun 3 (16) pnr 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

BALKANIN JA PERSIAN TAPAHTUMAT

Viime aikana Balkanin tapahtumat ovat täyttäneet ei ainoastaan Venäjän, vaan myös koko Euroopan poliittisen lehdistön palstat. Jonkin aikaa Euroopan sodan vaara näytti jo aivan läheiseltä, eikä sen vaara ole nytkään vielä läheskään sivuutettu, vaikka onkin paljon todennäköisempää, että asia rajoittuu meluun ja huutoon eikä mene sotaan saakka.

Luokaamme yleissilmäys kriisin luonteeseen ja niihin tehtäviin, joita se asettaa Venäjän työväenpuolueelle.

Venäläis-japanilainen sota ja Venäjän vallankumous antoivat erikoisen sysäyksen Aasian kansojen heräämiselle poliittiseen elämään. Mutta tämä herääminen on kulkeutunut niin hitaasti maasta toiseen, että Persiassa on miltei ratkaisevaa osaa esittänyt ja esittää yhä Venäjän vastavallankumous, ja Turkin vallankumouksella oli vastassaan heti Venäjän johtama suurvaltojen vastavallankumouksellinen liittoutuma. Tosin tämä viimeinen väite on ensi näkemältä ristiriidassa Euroopan lehdistön ja diplomatian lausuntojen yleisen sävyn kanssa: kun kuuntelet näitä lausuntoja ja uskot puolivirallisten sanomalehtien kirjoituksia, niin kaikki uhkuvat „myötätuntoa” uudistunutta Turkkiä kohtaan, kukaan ei muuta haluakaan kuin Turkin perustuslaillisen järjestelmän lujittumista ja kehittymistä, kaikki kehuvat kehumasta päästyäänkin porvarillisten nuorturkki-laisten „maltillisuutta”.

Mutta kaikki nämä puheet ovat mallinäyte Euroopan nykyisten taantumuksellisten hallitusten ja Euroopan nykyisen taantumusporvariston katalasta porvarillisesta ulkokultaisuudesta. Yksikään Euroopan maa, joka nimittää

itseään demokratiaksi, yksikään Euroopan porvarillinen puolue, joka nimittää itseään demokraattiseksi, edistysmieliseksi, liberaaliseksi, radikaaliseksi y.m.s., ei todellisuudessa ole millään todistanut sitä, että se todella haluaa auttaa Turkin vallankumousta, sen voittoa ja lujittumista. Kaikki päinvastoin *pelkäävät* Turkin vallankumouksen menestystä, sillä toisaalta tämä menestys merkitsisi kiertämättömästi sitä, että kaikkien Balkanin kansojen keskuudessa kehittyisi pyrkimys autonomiaan ja todelliseen demokratiaan, ja toisaalta Persian vallankumouksen voittoa, uutta sysäystä demokraattiselle liikkeelle Aasiassa, itsenäisyystaistelun voimistumista Intiassa, vapaan järjestelmän luomista Venäjän äärettömän laajalla raja-alueella, siis sellaisten uusien olojen muodostumista, jotka vaikeuttaisivat mustasotnialaisen tsaarivallan politiikkaa ja helpottaisivat vallankumouksen nousua Venäjällä ja niin edelleen.

Sen olemuksena, mitä Balkanilla, Turkissa ja Persiassa nyt tapahtuu, on Euroopan suurvaltojen vastavallankumouksellinen liittoutuminen Aasian kasvavaa demokratiismia *vastaan*. Hallitustemme kaikkien ponnistelujen, Euroopan „suurten” sanomalehtien kaiken propagandan tarkoituksena on hämätä tämä tosiasia, saattaa ymmälle yleinen mielipide, verhota tekopyhillä puheilla ja diplomaattisilla silmänsäntötempuilla niin sanottujen Euroopan sivistyskansojen *vastavallankumouksellista liittoutumaa* Aasian kansakuntia vastaan, jotka ovat vähemmän sivilisoituneita ja kiihkeämmin pyrkivät demokratiisiin. Ja proletariaatin politiikan sisimpänä olemuksena tällä ajankohdalla on se, että revitään naamiot porvarillisten tekopyhiin kasvoilta ja paljastetaan mitä laajimpien kansanjoukkojen silmien edessä Euroopan hallitusten taantumuksellisuus, hallitusten, jotka peläten proletaarista taistelua kotimaassaan esittävät Aasian vallankumouksen suhteen santarmin osaa ja auttavat tämän osan esittämistä.

Eurooppa on punonut kaikkien Turkin ja Balkanin tapahtumain ympärille erittäin tiheän juonittelujen verkon, ja pieneläjäyleisö tarttuu diplomaattien onkeen, jotka yrittävät kiinnittää sen huomion pikkuasioihin, yksityiskohtiin, nykytapahtumien erillisiin puoliin,— jotka yrittävät hämätä sen, mikä sisältö koko prosessilla on sellaisenaan. Sitä vastoin meidän tehtävänä, kansainvälisen sosialidemokratian tehtävänä, on selittää kansalle nimenomaan tapahtumien

yleinen yhteys, kaiken tapahtuvan perussuunta ja sisäinen tarkoitus.

Kilpailu kapitalististen suurvaltojen välillä, jotka haluavat „kähmaista herkkupalan” sekä laajentaa hallinta-alueitaan ja siirtomaitaan,— ja sitten riippuvaisten tai Euroopan „holhoamien” kansojen keskuudessa tapahtuvan itsenäisen demokraattisen liikkeen pelko,— sellaiset ovat koko Euroopan politiikan kaksi kannustinta. Nuorturkkilaisia kehutaan maltillisuudesta ja pidättyväisyydestä, s.o. Turkin vallankumousta kiitellään siitä, että se on heikko, siitä, ettei se herätä kansan pohjakerroksia, ettei se nostata joukkoja todelliseen itsenäisyyteen, siitä, että se suhtautuu vihamielisesti ottomaanien valtakunnassa alkavaan proletaariseen taisteluun,— ja samaan aikaan jatketaan Turkin ryöväämistä entiseen tapaan. Kehutaan siitä, että voidaan jatkaa vanhaan tapaan Turkin valta-alueiden ryöväämistä. Kehutaan nuorturkkilaisia ja harjoitetaan edelleenkin politiikkaa, joka aivan ilmeisesti on *Turkin jakamisen* politiikkaa. „Leipzigin Kansanlehti”, paikallisten sosialidemokraattien äänenkannattaja, sanoi tämän johdosta aivan oikein ja sattuvasti:

„Vuoden 1791 toukokuussa kaukonäköiset valtiomiehet, jotka todella huolehtivat synnyinmaan hyvästä, panivat Puolassa toimeen poliittisen reformin. Preussin kuningas ja Itävallan keisari ylistivät toukokuun 3. päivän perustuslakia, tervehtivät sitä asiana, joka „tuo onnea ja menestystä naapurivaltiolle”. Koko maailma ylisteli puolalaisia uudistajia siitä „maltillisuudesta”, jolla nämä ryhtyivät työhönsä erotukseksi Pariisin kauheista jakobiineista... Tammikuun 23 p:nä vuonna 1793 Preussi, Itävalta ja Venäjä allekirjoittivat sopimuksen Puolan jakamisesta!

Vuoden 1908 elokuussa nuorturkkilaiset panivat toimeen poliittisen reformin, joka meni läpi harvinaisen vaivattomasti. Koko maailma kehui heitä lojaalisesta „maltillisuudesta”, jolla he ryhtyivät työhönsä erotukseksi Venäjän kauheista sosialisteista... Vuoden 1908 lokakuussa seuraa joukko tapahtumia, jotka kaikki johtavat Turkin jakamiseen”.

Totta tosiaan, olisi suorastaan lapsellista, jos jonkun päähän pälkähtäisi uskoa diplomaattien *puheita* ja olla välittämättä heidän *teoistaan*, suurvaltojen yhteisestä esiintymisestä vallankumouksellista Turkkiä vastaan. Jotta naiivi usko diplomaattien lausuntoihin haihtuisi kuin usva, ei tarvitse muuta kuin rinnastaa toisiinsa sitä *tosiasiaa*, että eräiden valtakuntien ulkoasiain ministerit ja päämiehet kohtasivat toisensa ja kävivät neuvotteluja,— ja sitten seu-

ranneita tapahtumia. Elo- ja syyskuussa, aivan heti nuorturkkilaisten vallankumouksen jälkeen ja juuri ennen sitä kun Itävalta ja Bulgaria antoivat julistuksensa, näemme hra Izvolskin tapaavan Karlsbadissa ja Marienbadissa kuningas Edvardin ja Ranskan tasavallan pääministerin Clemenceaun, näemme Itävallan ulkoasiain ministerin von Aehrenthalin ja Italian ulkoasiain ministerin Tittinin tapaavan toisensa Salzburgissa, sitten Izvolski ja Aehrenthal tapaavat toisensa Buchloussa syyskuun 15 päivänä, Ferdinand, Bulgarian ruhtinas, ja Frans Joosef kohtaavat toisensa Budapestissa, Izvolski tapaa von Schönin, Saksan ulkoasiain ministerin, ja sittemmin Tittinin ja Italian kuninkaan.

Nämä tosiasiat puhuvat itse puolestaan. Jo etukäteen, ennen Itävallan ja Bulgarian esiintymistä, *kuusi* suurvalttaa: Venäjä, Itävalta, Saksa, Italia, Ranska ja Englanti sopivat *keskenään kaikesta oleellisesta* mitä konspiratiivisimmin ja välittömimmin, kuninkaiden ja ministerien henkilökohtaisten tapaamisten aikana. *Sittemmin* alkanut sanomalehtitorailu siitä, puhuiko Aehrenthal totta sanoessaan, että Italia, Saksa ja Venäjä olivat antaneet suostumuksensa Itävallan toimeenpanemaan Bosnian ja Hertsegovinan annektointiin (yhdistämiseen), vai ei,— kaikki se on *pelkkää ilveilyä, pelkkää silmäin lumetta*, johon saattavat uskoa vain liberaaliset poroporvarit. Euroopan valtioiden ulkopoliittikan johtopukarit, Izvolskit, Aehrenthalit ja koko tuo kruunupäisten ryöväreiden kopla ja heidän ministerinsä ovat tahallaan heittäneet lehdistölle riitakapulan: riidelkää, hyvät herrat, olkaa hyvä, siitä, mikä maa petkutti ja loukkasi toista, Itävaltako Venäjää, Bulgariako Itävaltaa j.n.e., kuka „ensimmäisenä” alkoi rikkoa Berliinin sopimusta⁷⁹, miten kukin suhtautuu suunniteltuun suurvaltojen konferenssiin, ynnä muusta, ynnä muusta sellaisesta. Kiinnittäkää yleisen mielipiteen huomio, olkaa hyvä, näihin mielenkiintoisiin ja tärkeisiin — oo! tavattoman tärkeisiin! — kysymyksiin. Juuri se meille onkin tarpeen, jotta saisimme salatuksi *pää- ja perusasian*: sen, että jo ennakolta on tehty sopimus tärkeimmästä, s.o. esiintymisestä nuorturkkilaista vallankumousta vastaan ja sen jälkeen seuraavista otteista Turkin jakamiseksi, Dardanelleja koskevan kysymyksen uudelleen käsittelystä tämän tai tuon tekosyyän nojalla, siitä, että Venäjän mustasotnialaistsaarin

annetaan tukahduttaa Persian vallankumous. Siinähan se on asian ydin, sitähan me, koko Euroopan taantumuspörvariston johtomiehet, todella tarvitsemme ja teemme. Liberaalitomppelit sen sijaan saavat lörpötellä lehdistössä ja parlamenteissa siitä, mistä kaikki alkoi, miten kukin on sanonut, mihin muotoon ja millaiseksi höystettynä lopullisesti muotoillaan, allekirjoitetaan ja näytetään koko maailmalle siirtomaarsovouksen ja demokraattisten liikkeiden tukahduttamisen politiikka.

Kaikissa Euroopan suurvalloissa — paitsi Itävaltaa, joka tällä hetkellä on „kylläisin”, — liberaalinen lehdistö on ottanut nyt tehtäväkseen syyttää *omaa* hallitusta siitä, ettei se valvo riittävästi *omia* kansallisia etujaan. Jokaisen maan liberaalit kuvaavat oman maansa ja oman hallituksensa kaikkein saamattomimmiksi, sellaisiksi, jotka ovat vähiten osanneet „käyttää” tilannetta „hyväkseen”, petetyiksi j.n.e. Juuri tätä politiikkaa harjoittavat meidänkin kadettimme, jotka ovat jo aikoja sitten menneet puheissaan niin pitkälle, että sanovat Itävallan menestyksen herättävän heissä „kateutta” (hra Miljukovin kirjaimellinen sanonta). Koko tämä liberaaliporvareiden politiikka yleensä ja erityisesti meidän kadettiemme politiikka on mitä inhottavinta kaksinaamaisuutta, mitä katalinta edistyksen ja vapauden todellisten etujen kavaltamista. Sillä ensinnäkin tämä politiikka hämää kansanjoukkojen demokraattista tietoisuutta salaamalla taantumuksellisten hallitusten salaliiton; toiseksi, se sysää jokaista maata niin sanotun aktiivisen ulkopolitiikan tielle, s.o. siunaa sen järjestelmän, joka merkitsee siirtomaarsovousta ja suurvaltojen sekaantumista Balkanin niemimaan asioihin, sekaantumista, joka on aina taantumuksellista; kolmanneksi, tämä politiikka pelaa suoraan taantumuksen pussiin, saattamalla kansat kiinnostuneiksi siitä, kuinka paljon „me” saamme, kuinka paljon „meille” lohkeaa saaliin jaossa, kuinka paljon „me” saamme tingityksi. Taantumuksellisille hallituksille on juuri tällä hetkellä eniten tarpeen nimenomaan se, että ne voisivat vedota „yleiseen mielipiteeseen” perustellakseen anastuksiaan tai „hyvitys”-vaatimuksiaan j.n.e. Katsokaa, mukamas, maani lehdistö syyttää minua ylenmääräisestä epäitsekkydestä, siitä, etten ole puolustanut riittävästi kansallisia etuja, siitä, että olen peräänantavainen, se uhkaa sodalla, siis vaatimukseni, jotka ovat mitä „vaati-

mattomimpia ja oikeudenmukaisia”, pitää tyydyttää täydellisesti!

Venäläisten kadettien politiikka samoin kuin Euroopan liberaaliporvareidenkin politiikka on taantumuksellisten hallitusten edessä pökkuroimista, se on siirtomaa-anastusten, rosvouksen ja vieraisiin asioihin puuttumisen puolustamista. Kadettien politiikka on erikoisen vahingollista siksi, että sitä harjoitetaan „opposition” lipun alla, ja sen tähden se saattaa hyvin monet ymmälle, herättää luottamusta niihin, jotka eivät usko Venäjän hallitukseen, turmelee joukkojen tietoisuutta. Sen tähden niin meidän duumaedustajiemme kuin kaikkien puoluejärjestöjemmekin on otettava huomioon, että siinä sosialidemokraattisessa propaganda- ja agitaatiotyössä, jota harjoitetaan Balkanin tapahtumien johdosta, ei voida ottaa ainoatakaan vakavaa askelta, ellei *sekä Duuman puhujalavalta*, lentolehtisissä että kokouksissa selitetä itsevaltiuden taantumuksellisen politiikan ja kadettien kaksinaamaisen opposition välistä *yhteyttä*. Kansalle ei voida selittää tsarismin politiikan koko vahingollisuutta, koko taantumuksellisuutta, ellei selitetä, että kadettien ulkopolitiikka on *olemukseltaan* aivan *samaa*. Ei voida taistella shovinismia ja mustasotnialaisuutta vastaan ulkopolitiikassa, ellei taistella kadettien fraaseja, virnailuja, vihjailuja ja kieroilua vastaan.

Tässä esimerkki siitä, miten pitkälle sosialistit joutuvat, jos he ovat taipuvaisia kallistumaan liberaalisen porvariston katsantokannalle. Opportunistien tunnetussa äänenkannattajassa „Sozialistische Monatshefte” („Sosialistinen — ??? — Kuukausijulkaisu”) Max Schippel kirjoittaa Balkanin kriisin johdosta: „Miltei kaikki järkevät puolueen jäsenet pitäisivät virheenä sitä, jos voitolle pääsisi mielipide, joka äskettäin esitettiin vielä kerran berliiniläisessä pää-äänenkannattajassamme (s.o. „Vorwärtsissä” *), nimittäin se mielipide, ettei Saksalla ole mitään etsittäväää Balkanin nykyisissä eikä tulevaisissa kumouksissa. On selvää, ettei meidän pidä pyrkiä hankkimaan alueita... Mutta epäilemättä suurvaltojen suuret uudestiryhmytykset tuolla alueella, joka on tärkeä yhdysrenkas Euroopan, koko Aasian ja Afrikan erään osan välillä, koskevat mitä välittömimmin meidän kansainvälistä asemaamme... Venäjän

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

taantumuksellisen kolossin vähänkään ratkaiseva merkitys ei tule toistaiseksi lainkaan kysymykseen... Meillä ei ole aihetta... pitää Venäjää aina ja ehdottomasti vihollisena, kuten sitä pitivät vihollisena 50-luvun demokraatit" (S. 1319).

Tämä sosialistin naamion taakse kätkeytyvä typerä liberaali ei ole huomannut niitä Venäjän taantumuksellisia juonia, joita on sen harjoittaman „slaavilaisveljistä” „huolehtimisen” takana! Sanoessaan: „me” (Saksan porvariston nimessä), „meidän” asemamme j.n.e. hän ei ole huomannut nuorturkkilaisten vallankumoukselle annettua iskuja eikä Venäjän ottamia askelia Persian vallankumousta vastaan!

Edellä lainatut sanat on julkaistu aikakauslehden lokakuun 22 päivän numerossa. Lokakuun 18 (5) p:nä „Novoje Vremja”⁸⁰ julkaisi jylisevän kirjoituksen sen johdosta, että „Täbrisissä anarkia on paisunut uskomattoman laajaksi”, että „puolivillit vallankumoukselliset” ovat muka „puoliksi hävittäneet ja ryövänneet” tämän kaupungin. Voitto, jonka vallankumous on saanut shaahin sotajoukoista Täbrisissä, saattoi, kuten näette, Venäjän puolivirallisen hallituslehden heti raivon valtaan. Persian vallankumouksellisen sotaväen johtaja Sattar-kaani on tässä kirjoituksessa julistettu „Aderbeidzhanin Pugatshoviksi” (Aderbeidzhan eli Azerbeidzhan on Persian pohjoinen maakunta; tämän maakunnan pääkaupunki on Täbris, ja Reclus’in tietojen mukaan tämän maakunnan väestö käsittää miltei 1/5 Persian väestöstä). „Herää kysymys”, kirjoitti „Novoje Vremja”, „voiko Venäjä sietää loputtomiin kaikkia näitä hävyttömiä tekoja, jotka vahingoittavat miljooniin nousevaa kaupankäyntiämme Persian rajalla?... Ei pidä unohtaa, että koko idänpuoleinen Takakaukasia ja Aderbeidzhan on etnografisessa suhteessa eheä kokonaisuus... Takakaukasiassa olevat tataarilaiset puoli-intelligentit, unohtaen sen, että he ovat Venäjän alamaisia, ovat suhtautuneet erittäin myötätuntoisesti Täbrisin mellakoihin ja lähettävät sinne vapaaehtoisiaan... meille on paljon tärkeämpää, että meihin rajoittuva Aderbeidzhan tulisi rauhoitetuksi. Niin surullista kuin se onkin, voivat olosuhteet pakottaa Venäjän ottamaan tämän tehtävän huolekseen, vaikkei se millään haluaisi sekaantua mihinkään”.

Lokakuun 20 p:nä saksalaiselle „Frankfurtin Lehdelle” sähkötettiin Pietarista, että „hyvitykseksi” Venäjälle on suun-

niteltu Aderbeidzhanin miehitystä. Lokakuun 24 (11) pnä sama lehti julkaisi Täbrisistä saamansa sähköisen: „*Toissapäivänä kuusi venäläistä jalkaväkipataljoonaa, mukanaan vastaava määrä ratsuväkeä ja tykistöä, ylitti Persian rajan, ja tänään niitä odotetaan Täbrisiin*”.

Venäläinen sotaväki marssi Persian rajan yli juuri samana päivänä, kun M. Schippel, kertailen orjan tavoin liberaali- ja poliisilehdistön uskotteluja ja *huutoja*, sanoi saksalaisille työläisille, että Venäjän merkitys taantumuksellisena kolossina on jäänyt menneisyyteen ja että olisi virheellistä pitää Venäjää ehdottomasti vihollisena!

Edessä on uusi persialaisten vallankumouksellisten pieksäminen Nikolai Verisen sotaväen voimin. Epävirallisen Ljahovin jälkeen seuraa virallisesti toimeenpantu Aderbeidzhanin miehitys ja sen saman toistuminen Aasiassa, mitä Venäjä teki Euroopassa vuonna 1849, jolloin Nikolai I lähetti sotaväkeä Unkarin vallankumousta vastaan. Silloin Euroopassa porvaripuolueiden keskuudessa oli vielä todellisia demokraatteja, jotka kykenivät taistelemaan vapaudesta eikä ainoastaan lörröttelemään siitä kaksinaamaisesti, niinkuin kaikki porvarilliset demokraatit meidän päivinämme tekevät. Silloin Venäjä joutui esittämään Euroopan santarmin osaa ainakin eräitä Euroopan maita vastaan. Nyt *kaikki* Euroopan suurimmat valtiot, „punaisen” Clemencaun „demokraattinen” tasavaltakin mukaan luettuna, jotka pelkäävät kuolemakseen kaikkinaista demokratian laajenemista kotimaassaan, mikä koittuisi hyödyksi proletariaatille, *auttavat* Venäjää esittämään Aasian santarmin osaa.

Siitä ei voi olla vähäisintäkään epäilystä, että Venäjän, Itävallan, Saksan, Italian, Ranskan ja Englannin *taantumuksellinen syyskuun salaliitto edellytti* Venäjän „toimintavapautta” Persian vallankumousta vastaan. Ei ole lainkaan tärkeää, kirjoitettiinko siitä jossain salaisessa asiakirjassa, joka julkaistaan joskus monien vuosien kuluttua historiallisten aineistojen kokoelmassa, vai esittikö Izvolski sen vain herttaisille keskustelukumppaneilleen, vai „vihjasi-vatko” nämä keskustelukumppanit itse, että me siirryimme nyt „miehityksestä” „annektointiin” ja te mahdollisesti Ljahovista „miehitykseen”, vai tapahtuiko se jollain muulla tavalla,— sillä kaikella ei ole suurtakaan merkitystä. Oleellista on se, että olipa tuo suurvaltojen vastavallankumouksellinen syyskuun salaliitto muotoiltu kuinka heikosti

tahansa, niin silti tämä *salaliitto on tosiasiassa* ja sen merkitys käy päivä päivältä yhä selvemmäksi. Se on salaliitto proletariaattia ja demokratiaa vastaan. Se on salaliitto, jonka tarkoituksena on vallankumouksen suoranainen tukahduttaminen Aasiassa tahi välillisten iskujen antaminen tälle vallankumoukselle. Se on salaliitto siirtomaarosvouksen ja aluevaltausten jatkamiseksi tänään Balkanilla, huomenna Persiassa, ylihuomenna mahdollisesti Vähä-Aasiassa, Egyptissä j.n.e. j.n.e.

Proletariaatin maailmanvallankumous on ainoa, joka kykenee kukistamaan tämän kruunattujen ryövärien ja kansainvälisen pääoman yhdistyneen voiman. Kaikkien sosialististen puolueiden nykytärkeänä tehtävänä on voimistua agitaatiota joukkojen keskuudessa, repiä pois naamiot, joilla kaikkien maiden diplomaatit peittävät peliään, ja osoittaa havainnollisesti, silminnähtävästi kaikki ne toiseikat, jotka todistavat, miten katalaa osaa ovat esittäneet kaikki, yhtäläisesti *kaikki liittoutuneet suurvallat* — sekä ne, jotka ovat välittömästi täyttäneet santarmin tehtäviä, että ne, jotka ovat olleet tämän santarmin apureita, ystäviä ja rahoittajia.

Venäläisille sosialidemokraattisille edustajille Duumassa,— jossa on odotettavissa sekä Izvolskin ilmoitus että kadettien ja lokakuulaisten kysely asiasta,— lankeaa nyt tavattoman raskas, mutta myös tavattoman ylevä ja suuri velvollisuus. He ovat sellaisen laitoksen jäseniä, joka verhoaa tärkeimmän taantumuksellisen suurvallan, vastavallankumouksen tärkeimmän salaliittolaisen politiikkaa, ja heidän pitää löytää kylliksi taitoa ja miehuutta *sanoakseen koko totuuden*. Nykyhetken kaltaisena ajankohtana mustasotnialaisen Duuman sosialidemokraattisille edustajille on paljon annettu, mutta paljon heiltä myös vaaditaan. Sillä paitsi heitä Duumassa *ei ole ketään*, joka korottaisi äänensä tsarismia vastaan katsantokannalta, joka *ei ole* lokakuulaiskadettilainen. Kadettien „vastalause” sen sijaan on tällaisina aikoina ja tällaisten olosuhteiden vallitessa pahempi kuin ei mitään, sillä se voi olla vain sellainen vastalause, joka on lähtöisin *tuon saman* kapitalistisen susilauman keskuudesta tuon saman sudenpolitiikan puolesta.

Käykööt siis meidän duuma- ja kaikki muutkin puoluejärjestömme työhön käsiksi. Joukkojen keskuudessa har-

joitettava agitaatio saa nyt sata kertaa suuremman merkityksen kuin tavallisina aikoina. Kaikessa puolueagitaatiossamme on tällöin asetettava etutilalle kolme seikkaa. Ensinnäkin, päinvastoin kuin koko taantumuksellinen ja liberaalinen lehdistö, mustasotnialaisista aina kadetteihin saakka, sosialidemokratia paljastaa sen diplomaattisen pelin, jota ovat konferenssit, suurvaltojen sopimukset, liitot Englannin kanssa Itävaltaa vastaan tai Itävallan kanssa Saksaa vastaan tai mitkä muut tahansa. Meidän tehtävänämmä on osoittaa se *tosiasia*, että suurvaltojen välillä on olemassa taantumuksellinen salaliitto, joka on jo solmittu ja jota hallitukset koettavat kaikin mokomin peittää avoimempien neuvottelujen ilveilyllä. On vastustettava diplomaattisia ilveilyjä, selitettävä kansalle totuus, paljastettava kansainvälinen proletariaatinvastainen taantumus! Toiseksi, meidän on otettava selville tämän salaliiton reaaliset eikä sanalliset hedelmät ja tulokset: isku Turkin vallankumoukselle — Venäjän apu Persian vallankumouksen tukahduttamisessa — sekaantuminen vieraisiin asioihin ja demokratian peruseriaatteen, kansojen itsemääräämisoikeuden, rikkominen. Meidän ohjelmassamme samoin kuin maailman kaikkien sosialidemokratiaain ohjelmassa vaaditaan tätä oikeutta. Eikä ole mitään sen taantumuksellisempaa kuin se huolenpito, jota itävaltalaiset toisaalta ja venäläiset mustasotnialaiset toisaalta osoittavat „slaavilaisia veljiä” kohtaan. Tällä „huolenpidolla” verhotaan mitä katalimpia juonia, joista Venäjä on ollut Balkanilla kuulu jo ammoisista ajoista asti. Tämä „huolenpito” muuttuu aina hyökkäykseksi *todellisen* demokratismin kimppuun niissä tai näissä Balkanin maissa. Suurvaltojen ainoa vilpiton „huolenpito” Balkanin maista voisi ilmetä yhdessä ja vain yhdessä muodossa: jätettäisiin ne omiin hoteisiinsa, ei pilattaisi niiden elämää ulkolaisella sekaantumisella eikä aseteltaisi esteitä Turkin vallankumoukselle. Mutta työväenluokan on tietysti turhaa odottaa porvariselta sellaista politiikkaa!

Kaikki porvarilliset puolueet — aina niihin asti, jotka nimellisesti ovat kaikkein liberaalisimpia ja „demokraattisimpia”, muun muassa aina meidän kadetteihin asti — ovat kapitalistisen ulkopolitiikan kannalla. Tämä on kolmas seikka, jota sosialidemokratian on erikoisen tarmokkaasti

tähdennettävä. Liberaalit ja kadettipuolue ovat itse asiassa saman kapitalististen kansakuntien kilpailun kannalla, he vain korostavat tämän kilpailun toisia muotoja kuin musta sotnia, he haluavat vain toisenlaisia kansainvälisiä sopimuksia kuin ovat ne, joihin hallitus nykyään nojautuu. Ja tämä liberaalien taistelu porvarillisen ulkopolitiikan vissiä lajia vastaan tällaisen samanlaisen politiikan toisen lajin puolesta, nämä liberaalien moitteet hallitukselle siitä, että se jää jälkeen muista (rosvouksessa ja sekaantumisessa!), vaikuttavat peräti turmelevasti joukkoihin. Alas kaikkinaisen siirtomaapolitiikka, alas koko sekaantumispolitiikka sekä se politiikka, jonka tarkoituksena on kapitalistinen taistelu vieraista maista, vieraasta väestöstä, uusista etuoikeuksista, uusista markkinoista, salmista y.m.! Sosialidemokratia ei tunnusta „rauhallisen ja oikeudenmukaisen” kapitalistisen edistyksen typerää poroporvarillista utopiaa. Sosialidemokratia taistelee koko kapitalistista yhteiskuntaa vastaan tietäen, ettei maailmassa ole muuta rauhan ja vapauden puolustajaa kuin kansainvälinen vallankumouksellinen proletariaatti.

P. S.* Sen jälkeen, kun tämä kirjoitus oli annettu painoon, sanomalehdissä julkaistiin *Pietarin lennätintöimiston* sähkö, jossa kumotaan tieto, että venäläiset sotajoukot olivat ylittäneet Persian rajan. Tämä sähkö on julkaistu „Frankfurter Zeitungissa”** 24.X., sen toisessa aamupainoksessa. 3:nnessä painoksessa on Konstantinopolista saatu sähkö, joka on lähetetty sieltä 24.X. klo 10.50 illalla. Tässä sähkössä sanotaan, että 24.X. illalla Konstantinopoliin saatiin tieto, että venäläinen sotaväki oli ylittänyt Persian rajan. Ulkomaiden lehdistö, *paitsi sosialistista* lehdistöä, on toistaiseksi vaiti venäläisten sotajoukkojen tunkeutumisesta Persiaan.

Yhteenveto: toistaiseksi emme voi saada lopullisesti selville koko totuutta. Tsaarihallitukselta ja *Pietarin lennätintöimistöltä* lähtöisin olevat „kumoavat tiedonannot” eivät tietenkään missään tapauksessa ansaitse luottamusta. Se, että Venäjä käy suurvaltojen tietien taistelua Persian vallankumousta vastaan kaikin keinoin, juonittelusta aina sotajoukkojen lähettämiseen saakka,— se on

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

** — „Frankfurtin Lehdessä”. *Toim.*

tosiasia. Ja epäilemättömtä on sekin, että se harjoittaa Azerbeidzhanin miehitykseen tähtäävää politiikkaa. Jos sotajoukot eivät ole vielä ylittäneet rajaa, niin sitä varten on varmaan jo ryhdytty kaikkiin toimenpiteisiin: ei savua ilman tulta.

*„Proletari” № 37,
lokakuun 16 (29) pnä 1908*

*Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan*

KANSAINVÄLISEN SOSIALISTISEN TOIMISTON ⁸¹ ISTUNTO

Sunnuntaina lokakuun 11 päivänä uutta lukua Brysselissä pidettiin Kansainvälisen sosialistisen toimiston ensimmäinen istunto Stuttgartin kongressin jälkeen. Eri sosialististen puolueiden edustajain koollekutsumiselle oli valittu sellainen hetki, joka samalla oli sopiva sosialististen sanomalehtimiesten ja parlamentaarikkojen konferenssin pidolle. Edellinen konferenssi pidettiin Toimiston kokouspäivän aattona, jälkimmäinen seuraavana päivänä kokouksen jälkeen, ja tässä pitää mainita, ettei kummankaan konferenssin kokoonpano juuri lainkaan eronnut Toimiston kokoonpanosta: enemmistö Toimiston jäsenistä oli sekä lehtimiehiä että parlamentaarikkoja. Maanantaina lokakuun 12 päivänä konferenssissa oli lisänä vain muutamia belgialaisia sosialistiedustajia.

Lehtimiesten konferenssi kokoontui lauantaina klo 3 päivällä. Käsiteltiin kysymystä yhteyksien säännöstelemisestä ja kehittämisestä eri sosialististen puolueiden sanoma- ja aikakauslehtien välillä. Belgialaiset laativat luettelon niistä puolueensa jäsenistä, jotka ovat kirjeenvaihtajia ja jotka ovat valmiit antamaan muiden puolueiden lehdille tietoja joistakin määrättyistä (pääasiallisesti) kysymyksistä. Esitettiin toivomus, että muutkin puolueet tekisivät samanlaiset luettelot, ja samalla osoitettiin, että pitäisi mainita, mitä kieltä kirjeenvaihtaja taitaa. Todettiin, että sosialistivallankumouksellisten puolueen ulkomainen bulletiini („Venäläinen Tribuuna” ranskan kielellä) ja sosialidemokraattisen puolueen ulkomainen bulletiini (saksan kielellä ⁸²) ovat ulkolaisille toverillemme erittäin hyödyllisiä julkaisuja. Niin ikään osoitettiin, että niihin maihin

nähden, joissa on olemassa erilaisia sosialistisia puolueita tahi samassa puolueessa erilaisia suuntia, on kirjeenvaihtajain luetteloissa merkittävä, mihin määrättyyn puolueeseen kukin kuuluu j.n.e. Ulkomailla asuvien venäläisten sosialidemokraattien olisi käytettävä tätä kansainvälistä konferenssia järjestääkseen paremmin kirjeenvaihtoaineiston toimittamisen ulkolaisille sosialistisille äänenkannattajille.

Konferenssi hyväksyi päätöksen, että Kansainvälinen sosialistinen toimisto ottaa yhteyden niihin kansakuntiin, joilla ei ole jokapäiväisiä sosialistisia lehtiä, ratkaistakseen kysymyksen säännöllisesti ilmestyvien bulletiinien julkaisemisesta (jollakin Internationalen kolmesta virallisesta kielestä tahi kaikilla näillä kolmella kielellä: ranskan, saksan ja englannin kielellä). Sen jälkeen Toimisto tiedustele eri maiden jokapäiväisten sosialistilehtien toimituksilta, minkä summan nämä suostuisivat maksamaan saadaakseen säännöllisesti tällaiset bulletiinit.

Puolueemme Keskuskomitean Ulkomaisen Byroon⁸³ on kiinnitettävä erikoista huomiota tähän päätökseen. Emme ole järjestäneet läheskään tyydyttävästi ulkomaisten tovereidemme informointia Venäjän sosialidemokratian asioista, ja nyt pitäisi viipymättä ja vakavasti käsitellä kysymys tämän asian säännöstelemisestä, puoluebulletiinin julkaisemisesta ulkomailla kolmella kielellä ja tehdä kaikki mikä suinkin on mahdollista tällaisen suunnitelman toteuttamiseksi käytännössä.

Edelleen käsiteltiin Toimiston sihteerin C. Huysmansin ehdotusta, että saksalaiset sosialidemokraatit, joilla on 70 jokapäiväistä puoluelehteä, ottaisivat tehdäkseen aloitteen ja perustaisivat kansainvälisen lennätin- ja puhelin-yhteyksien toimiston, joka pitäisi yllä yhteyttä Berliinissä, Wienissä, Pariisissa, Brysselissä y.m. ilmestyvien sosialistilehtien toimitusten välillä. Saksalaiset edustajat olivat sitä mieltä, ettei tämän suunnitelman viipymätön toteuttaminen käy päinsä, mutta sanoivat, että Saksassa on äskettäin muodostettu Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen keskustietotoimisto ja että ajan oloon, kun tämä yritys pääsee vankasti jaloilleen, voidaan ajatella tämän toimiston muuttamista kansainväliseksi. Konferenssi tyytyi tähän lupaukseen, ja istunto katsottiin päättyneeksi sen jälkeen, kun oli päätetty, että vastaisuudessakin eri maiden

socialististen sanomalehtimiesten konferenssit pidetään samaan aikaan Kansainvälisen socialistisen toimiston istuntojen kanssa.

Illalla oli „Maison du Peuple'in” * huoneistossa kansainvälinen joukkokokous, jossa puheita pitivät itävaltalaiset, saksalaiset ja englantilaiset edustajat sekä Turkin ja Bulgarian edustaja — pääasiallisesti kansainvälisistä selkkauksista sekä kaikkien maiden socialistisen proletariaatin taistelusta rauhan säilyttämiseksi. Lopuksi kokous hyväksyi yksimielisesti seuraavansisältöisen päätöslauselman: „„Maison du Peuple'issa” lokakuun 10 päivänä (uutta lukua) kokoontunut kansainvälinen kokous varmistaa vielä kerran maailman proletariaatin järkkymättömän päätöksen puolustaa rauhaa kansakuntien kesken ja taistella kaikin voimin kaikkia kansoja köyhdyttävää ja rasittavaa kapitalistista militarismia vastaan. Kokous ilmaisee vakaumuksenaan, että kaikki työväen Internationalen kansalliset jaostot tulevat toteuttamaan täydellisesti päätöstä, joka hyväksyttiin tästä kysymyksestä Stuttgartin Kansainvälisessä sosialistikongressissa”. Osanottajat hajaantuivat kokouksesta „Internationalea” laulaen.

Seuraava päivä käytettiin kokonaan Kansainvälisen socialistisen toimiston istuntoon. Päiväjärjestyksen ensimmäisen kysymyksen — Englannin „Työväenpuolueen” (Labour Party) jäseneksi-ottamisen — käsittely vei koko aamuistunnon. Asianlaita on siten, että Internationalen sääntöjen mukaan sen jäsenenä voivat olla ensiksikin — socialistiset puolueet, jotka tunnustavat luokkataistelun, ja toiseksi — luokkataistelun kannalla olevat työväenjärjestöt (s.o. ammatilliset liitot). Englannin alahuoneessa äskettäin muodostunut „Työväenpuolue” ei nimitä itseään avoimesti socialistiseksi eikä tunnusta päättäväisesti ja selvästi luokkataistelun periaatetta (jota englantilaiset socialidemokraatit, tulkoon luuissa sanotuksi, tältä puolueelta vaativat). Mutta on luonnostaan selvää, että tämän „Työväenpuolueen” annettiin ottaa osaa Internationaleen yleensä ja muun muassa myös Stuttgartin sosialistikongressiin, sillä tämä puolue on oikeastaan sekatyyppiä oleva järjestö, joka on niiden kahden tyyppin välimailta, mitkä on määritelty Internationaleen sääntöjen 1. ja 2. pykälässä, ja joka

* — „Kansantalon”. Toim.

sinänsä on Englannin trade unionien poliittinen edustusto. Siitä huolimatta herätettiin kysymys tämän puolueen jäseneksi-ottamisesta, ja sen herätti tämä puolue itse niin sanotun „Riippumattoman työväenpuolueen” (Independent Labour Party, Ai-El-Pi, niinkuin englantilaiset sanovat) hahmossa, joka on toinen Internationalen brittiläisen jaoston kahdesta alajaostosta. Toisena alajaostona on „Sosialidemokraattinen liitto”.

„Riippumaton työväenpuolue” vaati *suoraan* tunnustettavaksi, että „Työväenpuolue” kuuluu Internationaleen. Sen edustaja Bruce Glazier väitti jyrkästi, että tällä parlamentti-edustustolla, joka edustaa sosialismia kohti yhä määrätietoisemmin kulkevia satoja tuhansia järjestyneitä työläisiä, on äärettömän suuri merkitys. Hän puhui sangen halveksivasti periaatteista, määritelmistä, katkismuksesta. Kautsky vastasi hänelle siten, että kieltäytyi kannattamasta tätä sosialismin periaatteiden ja lopullisen päämäärän halveksivaa arviointia, mutta kannatti täydellisesti „Työväenpuolueen” ottamista jäseneksi järjestönä, joka käytännössä käy luokkataistelua. Kautsky ehdotti päätöslauselman, joka sisälsi seuraavaa:

„Otaen huomioon kansainvälisten kongressien entiset päätökset, joiden mukaan jäseniksi voidaan hyväksyä kaikki proletaarisen luokkataistelun kannalla olevat ja poliittisen taistelun tunnustavat järjestöt, Kansainvälinen toimisto ilmoittaa, että Englannin „Työväenpuolueen” sallitaan osallistua kansainvälisiin sosialistisiin kongresseihin, koska se, vaikkei *suoraan* (ausdrücklich) tunnustakaan proletaarista luokkataistelua, todellisuudessa kuitenkin käy sitä ja asettuu sen pohjalle itse järjestönsä kautta, joka on riippumaton porvarillisista puolueista”. Kautskyn puolella olivat itävaltalaiset, ranskalaisista Vaillant ja, kuten äänestys osoitti, enemmistö pienistä kansallisuksista. Vastaan olivat ennen kaikkea Hyndman, Englannin „Sosialidemokraattisen liiton” edustaja, joka vaati jätettäväksi asian entiselleen siihen saakka, kunnes „Työväenpuolue” tunnustaa *suoraan* luokkataistelun ja sosialismin periaatteen,— edelleen Roussel (guesdelainen, joka oli toisena ranskalaisten edustajana), Rubanovitsh, sosialistivallankumouksellisten puolueesta, ja Avramov, Bulgarian sosialistien vallankumouksellisen ryhmän edustaja.

Otin puheenvuoron yhtyäkseni Kautskyn päätöslauselmaehdotuksen ensi osaan. Eihän voida kieltää osallistumislupaa „Työväenpuolueelta”, s.o. trade unionien parlamentti-edustustolta, koska kongressit ovat jo aikaisemmin antaneet yleensä kaikille trade unioneille luvan osallistua, jopa niillekin, jotka ovat luovuttaneet edustusoikeutensa porvarillisille parlamenttimiehille. Mutta Kautskyn päätöslauselman toinen osa ei pidä paikkaansa, sanoin, sillä *itse asiassa* „Työväenpuolue” ei ole todella riippumaton liberaaleista eikä harjoita täysin itsenäistä luokkapolitiikkaa. Sen tähden ehdotin korjausta: sanottakoon päätöslauselman lopussa, sanoista „koska se” alkaen, —

„koska se („Työväenpuolue”) sinänsä on Englannin todella proletaaristen järjestöjen ensi askel tietoisien luokkapolitiikan ja *sosialistisen* työväenpuolueen suuntaan”. Esitin tämän korjausehdotukseni Toimistolle. Kautsky ei hyväksynyt korjaustani, vaan sanoi seuraavassa puheessaan, ettei Kansainvälinen toimisto voi tehdä päätöksiä „odotusten” perusteella. Mutta perustaistelua käytiin niiden välillä, jotka kannattivat tai vastustivat Kautskyn päätöslauselmaa kokonaisuudessaan. Äänestykseen ryhdyttäessä Adler ehdotti, että päätöslauselma jaettaisiin kahteen osaan, ja Kansainvälinen toimisto hyväksyi molemmat, ensi osan — 3:n äänen ollessa vastaan ja yhden pidättyessä äänestyksestä ja toisen osan — 4:n äänestäessä vastaan ja yhden pidättyessä. Kautskyn päätöslauselma tuli näin ollen Toimiston päätökseksi. Rubanovitsh pidättyi molemmissa äänestyksissä. Huomautan vielä siitä, että Victor Adler, joka puhui minun jälkeeni ja ennen Kautskyn toista puhetta, esitti minulle tällaisen vastaväitteen: — siteeraan belgialaisen sosialistisen „Le Peuple” * lehden julkaiseman selostuksen mukaan; tämä lehti on julkaissut seikkaperäisimmät ja tarkimmat selostukset istunnoista, — „Leninin ehdotus on viekoitteleva (séduisante, Adler sanoi: verlockend, houkutteleva), mutta se ei voi saada meitä unohtamaan sitä tosiasiaa, että „Työväenpuolue” on erottunut porvarillisista puolueista. Ei meidän pidä alkaa pohtia, miten se tämän on tehnyt. Tunnustamme edistyksen tosiasiksi”.

* — „Kansa”. *Toim.*

Tällaista oli keskustelu, jota Kansainvälisessä toimistossa käytiin käsiteltävänä olleesta kysymyksestä. Haluan nyt pysähtyä yksityiskohtaisemmin tarkastelemaan tätä keskustelua voidakseni selittää ottamani kannan „Proletarin” lukijoille. V. Adlerin ja K. Kautskyn perustelut eivät saaneet minua vakuuttuneeksi, ja pidän edelleenkin niitä väärinä. Kun Kautsky sanoi päätöslauselmassaan, että „Työväenpuolue” „ei suoraan tunnusta proletaarista luokkataistelua”, niin hän epäilemättä ilmaisi vissin „odotuksen”, esitti vissin „arvelun” siitä, minkälaista on „Työväenpuolueen” politiikka nykyään ja minkälaista sen pitäisi olla. Mutta Kautsky esitti sen *välillisesti* ja sitä paitsi niin, että tuloksena oli väite, joka on ensinnäkin itse asian olemuksen kannalta väärä ja toiseksi sellainen, että se antaa aihetta tulkita väärin Kautskyn *ajatusta*. Se, että Englannin „Työväenpuolue”, sanoutumalla *parlamentissa* (ei vaaleissa! ei koko politiikassaan! ei propagandassaan eikä agitaatiossaan!) irti porvarillisista puolueista, ottaa ensi askelen sosialismia ja proletaaristen joukkojärjestöjen luokkantaista politiikkaa kohti,— se on kiistämätöntä. Se ei ole „odotusta”, vaan tosiasia. Se on juuri se tosiasia, mikä panee meidät ottamaan Internationalleen „Työväenpuolueen”, koska olemme ottaneet siihen trade unionit. Ja vihdoin, juuri tällainen sanamuoto olisi pakottanut sadat tuhannet Englannin työläiset, jotka ehdottomasti pitävät Internationalen päätöksiä arvossa, mutta joista ei ole vielä tullut täysin sosialisteja, miettimään vielä kerran sitä, miksi heidän katsotaan ottaneen vasta *ensi* askelen ja minkälaisia pitäisi olla tällä tiellä otettavien *seuraavien* askelten. Minun sanamuodossani ei ole häivettäkään vaatimuksesta, että Internationalen pitäisi ottaa ratkaistakseen kansallisen työväenliikkeen konkreettisia ja sen yksityiskohtia koskevia kysymyksiä, että se ottaisi määrätäkseen, milloin nimenomaan on otettava seuraavat askelet ja nimenomaan minkälaisia niiden tulee olla. Ja että seuraavat askelet ovat yleensä tarpeen, sitä ei voida olla tunnustamatta sellaisen puolueen suhteen, joka ei suoraan ja selvästi hyväksy luokkataistelun periaatetta. Sen sijaan, että olisi tunnustanut tämän suoraan, Kautsky tunnusti sen päätöslauselmassaan välillisesti. Kävi niin aivan kuin Internationale menisi takuuseen siitä, että „Työväenpuolue” käy *todellisuudessa* johdonmukaista luokkataistelua, ja

aivan kuin ei tarvittaisi mitään muuta kuin työläisten järjestön erkanemista parlamentissa erilliseksi työväenryhmäksi, jotta se tulisi heti *kaikessa menettelyssään* porvaristosta riippumattomaksi!

Epäilemättä Hyndman, Roussel, Rubanovitsh ja Avramov ottivat tässä kysymyksessä vieläkin virheellisemmän kannan (jota Rubanovitsh ei oikaissut, vaan sekoitti, kun ei äänestänyt päätöslauselman kumpaakaan osaa). Sanoessaan, että „Työväenpuolueen” jäseneksi-ottaminen merkitsee opportunistin suosimista, Avramov oli kerrassaan väärässä. Sietää palauttaa mieleen vaikkapa Engelsin kirjeet Sorgelle. Useiden vuosien kuluessa Engels tähdensi itsepintaisesti sitä, että Hyndmanin johtamat englantilaiset sosialidemokraatit tekevät virheen, kun käyttäytyvät lahkolaismaisesti eivätkä osaa yhtyä kannattamaan trade unionien luokkatiedotonta, mutta voimakasta luokkavaistoa ja muuttavat marxilaisuuden „dogmiksi”, silloin kun sen täytyy olla „toimintaohje”⁸⁴. Silloin kun on olemassa objektiivisia syitä, jotka pidättävät proletaarijoukkojen poliittisen tietoisuuden ja luokkaisen näisyyden kasvua, on osattava kärsivällisesti ja järjestelmällisesti tehdä työtä käsi kädessä näiden joukkojen kanssa, tekemättä periaatteellisia myönnytyksiä ja ollen samalla kieläytymättä myöskään toimimasta *taajojen* proletaarijoukkojen *keskuudessa*. Myöhempi tapahtumien kehitys on vahvistanut oikeiksi nämä Engelsin opetukset, kun Englannin trade unionit, nämä sulkeutuneet, aristokraattiset, poroporvarillisen itsekkäät ja sosialismille vihamieliset trade unionit, joista on noussut useita suoranaisia työväenluokan kavaltajia, jotka ovat myyneet itsensä porvaristolle ministerinpaikoista (niinkuin lurjus John Burns),— ovat siitä huolimatta alkaneet kankeasti, epäjohdonmukaisesti, mutkitellen *lähentyä* sosialismia, mutta kuitenkin lähentyä sosialismia. Vain sokeat voivat olla näkemättä sitä, että Englannissa kasvaa nyt nopeasti sosialismi työväenluokan keskuudessa, että sosialismi muodostuu tässä maassa *taas* joukkoliikkeeksi, että Iso-Britanniassa lähenee sosiaalinen vallankumous.

Internationale tekisi ehdottomasti väärin, ellei se ilmaisisi suoraan ja päättävästi mitä täydellisintä myötätuntoaan tätä Englannin työväen joukkoliikkeen suurta edistysaskelta kohtaan ja sitä, että se hyväksyy kapitalismin kehossa

alkaneen suuren käänteeseen. Mutta tästä ei lainkaan seuraa, että „Työväenpuolue” voitaisiin nyt jo tunnustaa tosiasiallisesti porvaristosta riippumattomaksi, luokkataistelua käyväksi puolueeksi, sosialistiseksi puolueeksi j.n.e. Piti oikaista Englannin „Sosialidemokraattisen liiton” yksi ilmeinen virhe, mutta ei olisi pitänyt vähimmässäkään määrin suosia *muuta, epäilemättä yhtä pahoja* virheitä, joita niin sanotun „Riippumattoman työväenpuolueen” johdossa olevat englantilaiset opportunistit ovat tehneet. Että nämä johtajat ovat opportunisteja, se on kiistämätöntä. R. Macdonald, I.L.P:n (Ai-El-Pin) johtaja, esitti jopa Stuttgartinakin Internationalen sääntöjen 2. pykälän muuttamista sillä tavalla, että Internationaleen liittymiseksi työväenliitoilta vaadittaisiin luokkataistelun tunnustamisen asemesta vain tunnollisuutta (*bona fides*). Kautsky itse havaitsi oitis Bruce Glazierin sanoissa opportunistisia vivahteita ja vastusti niitä — *puheessaan Toimiston istunnossa*, mutta valitettavasti ei tehnyt sitä päätöslauselmaansa. Toimistossa puhe pidettiin tusinalle henkilöitä, mutta päätöslauselma kirjoitettiin miljoonille.

Edessäni ovat englantilaisen sosialismin molempien suuntien sanomalehdet, joissa on lausunnot Kansainvälisen toimiston istunnosta. „Riippumattoman (hm! hm!) työväenpuolueen” äänenkannattaja „Labour Leader” * riemuitsee ja *sanoo* kymmenille tuhansille Englannin työläisille *suoraan*, että Kansainvälinen sosialistinen toimisto ei ainoastaan tunnustanut „Työväenpuoluetta” (se on totta ja se oli tehtävä), vaan „*tunnusti myös* I.L.P:n *politiikan*” („Labour Leader”, Oct. 16, 1908, p. 665). Tämä ei ole totta. Sitä toimisto *ei* tunnustanut. Tämä on Kautskyn päätöslauselmassa esiintyvän pienen epätarkkuuden mieltävaltaista opportunistista tulkintaa. Pieni epätarkkuus alkaa kantaa melko suuria hedelmiä. Ja sitä auttavat vielä huonot käännökset: italialaiset eivät suotta sano, että käänntäjät ovat peppureita (*traduttore — tradittori*). Ei ole vielä julkaistu Toimiston päätöslauselmien virallisia käännöksiä kolmella virallisella kielellä eikä ole tietoa, milloin ne ilmestyvät. Kautsky *sanoo*, että „Työväenpuolue” „asettuu luokkataistelun pohjalle” (pätöslauselman lopussa; alkuperäisessä: *sich... auf seinen, d. h. des Klassenkampfes*,

* — „Työväenjohtaja”. *Toim.*

Boden stellt), mutta englantilaisten *sosialidemokraattien* käännoksessä se kuuluu: „asettuu kansainvälisen sosialismin pohjalle”; — englantilaisten *opportunistien* (I.L.P:n) käännoksessä se on näin: „*hyväksyy kansainvälisen sosialismin kannan*” (sama lähde). Menkääpä nyt oikeamaan näitä virheitä agitaatioissa Englannin työläisten edessä!

Minulla ei ole aikomustakaan syyttää Bruce Glazieria päätöslauselman vääristelystä. Olen varma, ettei hän voinut tarkoittaa sitä. Eikä se ole niin tärkeätäkään. Tärkeätä on se, että juuri Kautskyn päätöslauselman *toisen* osan *henkeä* on käytetty hyväksi käytännöllisessä joukkotyössä. „Labour Leaderin” samalla sivulla „Riippumattoman työväenpuolueen” eräs toinen jäsen, kuvatessaan vaikutelmiaan Toimiston istunnosta ja Brysselissä pidetystä joukkokokouksesta, valittaa sitä, että kokouksessa „ei havainnut miltei lainkaan, että olisi tähdennetty sosialismin aatteellista ja eettillistä puolta”. — jota puolta meillä, I.L.P:n kokouksissa, mukamas aina korostetaan, — ja että vallitsevana oli „*sen sijaan*” (in its stead) „*hengetön ja innoitukselle vieras* (barren and uninspiring) *luokkasodan dogmi*”.

Kirjoittaessaan päätöslauselmaansa englantilaisista Kautskyn mielessä kangasteli saksalainen sosialidemokraatti eikä englantilainen „riippumaton”...

Englantilaisten sosialidemokraattien äänenkannattaja „Justice” julkaisee Hyndmanin katkerat sanat Toimiston enemmistöä vastaan, „joka heittää yli laidan periaatteet tuulihattujen hyväksi”. „En epäile lainkaan sitä”, kirjoittaa Hyndman, „että jos Toimisto olisi asettanut „Työväenpuolueelle” suoranaisen ultimaatumin, niin tämä olisi heti alistunut ja päättänyt mukautua kansainvälisen sosialismin suuntaan”. Ja lehden saman numeron toisessa kirjoituksessa esitetään *tosiasioita*, jotka todistavat, että *todellisuudessa* „Riippumaton työväenpuolue” vei osan jäsenistään läpi „liberalismin ja „Riippumattoman työväenpuolueen” *yhdistetyn* lipun alla (liberal-labour alliance) ja että *liberaalinen ministeri John Burns kannatti* eräitä „riippumattomia” („Justice”, 17 Oct. 1908, p. 4 et 7*).

* — „Oikeus”, lokakuun 17 pnä 1908, ss. 4 ja 7. *Toim.*

Ei, jos Hyndman panee toimeen suunnitelmansa, josta hän on ilmoittanut, nimittäin: nostaa tämän kysymyksen uudelleen esille Kansainvälisessä sosialistisessa kongressissa Kööpenhaminassa (vuonna 1910), niin VSDTP:n pitää saada oikaistuksi Kautskyn päätöslauselma.

Toisena kysymyksenä päiväjärjestyksessä oli kysymys eri maiden proletariaatin ja sosialistien yhteisestä esiintymisestä kansainvälisiä ja siirtomaayhteentörmäyksiä vastaan, joita porvarillisten hallitusten politiikka uhkaa aiheuttaa. Vaillant esitti päätöslauselman, joka hyväksyttiin hyvin vähäisin muutoksin. Puheenvuoroissaan Itävallan edustajat vetosivat siihen, että heidän puolueensa esiintyy virallisesti valtuustojen kautta Frans Joosefin politiikkaa vastaan ja vahvistaa sen, että sosialistit tunnustavat kaikkien kansallisuuksien itsemääräämisoikeuden. Mutta esiintyessämme Frans Joosefin politiikkaa vastaan, sanoivat itävaltalaiset, me vastustamme myös Abdulhamidin ja Edvard VII politiikkaa. Tehtävänäemme on säilyttää hallitukselle vastuu sen edesottamusten seuraamuksista. Englantilaiset sanoivat toivovansa, että he saisivat kuulla itävaltalaisilta sosialidemokraateilta selvempiä lausuntoja maansa hallitusta vastaan, mutta itävaltalaiset eivät menneet edellä sanottua pitemmälle. Avramov, bulgarialaisten sosialistien edustaja („ahtaiden”, s.o. vallankumouksellisten sosialidemokraattien edustaja; Bulgariassa on vielä „väljiäkin”, s.o. opportunistisia sosialidemokraatteja), vaatimalla vaati mainittavaksi itse Balkaninkin valtioiden imperialistisesta porvaristosta, mutta vastaava korjausehdotus hylättiin. Bulgarian riippumattomuuden julistamiskysymyksessä, sanoi Avramov, bulgarialaiset sosialistit ovat esiintyneet jyrkästi porvarillisia puolueita vastaan pitäen tätä julistamista työväenluokan kannalta katsoen vahingollisena seikkailuna. Bruce Glazier ehdotti päätöslauselmaan lisättäväksi maininnan siitä, että on välttämätöntä järjestää kansainvälisiä mielenosoituksia, mutta tämä toivomus päätettiin saattaa Toimiston kautta eri kansallisten puolueiden tietoon. Van Kol (Hollannin sosialidemokraattien edustaja) esitti lisättäväksi vastalauseen sen johdosta, että suurvallat rikkovat Berliinin sopimusta, mutta ennen äänestystä hän otti tämän ehdotuksensa takaisin: tähdennettiin,

ettei sosialistien tehtäviin kuulu erikoisesti puolustaa porvarillisten valtioiden sopimuksia. Kansainvälisen toimiston hyväksymä päätöslauselma on tällainen:

„Todeten ennen kaikkea sen, että englantilaiset ja saksalaiset sosialistit mielenosoituksillaan rauhan hyväksi, ranskalaiset sosialistit agitaatiollaan Marokon-retkeä vastaan, tanskalaiset sosialistit ehdotuksillaan aseistariisumisen puolesta ovat toimineet Internationalen päätösten mukaisesti,

ottaen edelleen huomioon, että sodan vaara on yhä edelleen olemassa, että kapitalistinen imperialismi jatkaa juonien punontaa Englannissa ja Saksassa, että Marokon-retki ja -seikkailu jatkuu, että tsarismi, joka etsi ennen kaikkea uusia lainoja, yrittää sotkea tilannetta vahvistuakseen taistelussaan Venäjän vallankumousta vastaan, että Balkanin niemimaalla ulkovaltojen asioihin-puuttuminen ja niiden itsekkäät pyrkimykset lietsovat kovemmin kuin koskaan ennen kansallista ja uskonnollista kiihkoa, että ihan viime aikana Bulgarian riippumattomuuden julistaminen ja varsinkin Bosnian ja Hertsegovinan liittäminen Itävaltaan ovat suurentaneet sodan vaaraa ja tehneet tämän vaaran läheisemmäksi, ja vihdoin sen, että kaikkialla hallitusten salaliitot, niiden tehostetut asevarustelut, sotakiihkoilu ja kapitalistinen kilpataistelu sekä siirtomaiden rosvoisuus uhkaavat rauhaa,—

Kansainvälinen sosialistinen toimisto vahvistaa vielä kerran, että sosialistinen puolue ja järjestynyt proletariaatti ovat se ainoa voima, joka kykenee säilyttämään kansainvälisen rauhan, ja että ne pitävät velvollisuutenaan sen varjelemista.

Stuttgartin kansainvälisen kongressin päätöslauselman mukaisesti Toimisto kutsuu kaikkien maiden sosialistisia puolueita voimistamaan valppauttaan ja toimintaansa jännittäen kaikki voimat mainittuun suuntaan ja kehottaa puolueiden keskuskomiteoita ja hallintoja, niiden parlamenttiryhmiä ja niiden edustajia Toimistossa etsimään yhdessä Kansainvälisen sosialistisen toimiston sihteeristön kanssa niin kansallisia kuin kansainvälisiäkin keinoja ja käytännöllisiä toimenpiteitä, jotka niistä tai näistä konkreettisista olosuhteista riippuen voisivat eniten auttaa sodan ehkäisemistä ja rauhan säilyttämistä”.

Päiväjärjestyksen kolmantena kysymyksenä oli Britannian jaoston ehdotus, että Kansainvälinen sosialistinen toimisto kutsuttaisiin koolle säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Tästä kysymyksestä ei tehty mitään velvoittavaa päätöstä. Esitettiin vain sen suuntainen toivomus. Nähtävästi suuri enemmistö ei pidä tarpeellisena kokousten pitämistä sen tiheämmin kuin kerran vuodessa (niinkuin tähän saakka on ollut),— tietysti kiireellisiä poikkeustapauksia lukuunottamatta.

Päiväjärjestyksen neljäntenä kysymyksenä oli Toimiston ehdotus niiden maksujen muuttamisesta, joita jokaiselta puolueelta kannetaan Toimiston ylläpitämiseksi. Tähän saakka ovat Toimiston nimellistulot olleet 14.950 frangia vuodessa (noin 6.000 ruplaa); on aiottu korottaa tätä summaa 26.800 frangiin eli, tavalliset rästit pois laskettuna, pyörein luvuin 20.000 frangiin (8.000 rpl.). Sitä varten olisi jokaisen puolueen suoritettava vuosittain 100 frangia jokaisesta äänestä, joka sille on myönnetty kansainvälisiin sosialistisiin edustajakokouksiin. Venäjällä on 20 ääntä ja sen on siis maksettava 2.000 frangia, joista eserrät maksavat 700 frangia, sosialidemokraatit 1.000 fr. ja ammattiliitot 300 frangia. Tähän saakka Venäjä on maksanut 1.500 frangia vuodessa, siinä luvussa me 900 frangia (eserräin puolueen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan). Tästäkään kysymyksestä ei tehty velvoittavaa päätöstä. Toimiston tehtäväksi annettiin ottaa yhteys kansallisiin puolueisiin ja toivomuksena esitettiin, että maksu olisi 100 frangia vuodessa jokaisesta äänestä.

Viides kysymys koski äänimäärien muuttamista Ruotsille — sitä korotettiin 12 ääneen, ja Unkarille — yleinen korotus lykättiin, Kroatialle lisättiin 2 ääntä. Niin ikään otettiin jäseneksi Turkin jaoston armenialainen alajaosto ennen kuin tämä Turkin jaosto on vielä muodostettukaan — Turkissa asuvat armenialaiset sosialistit kieltäytyvät nähdä „odottamasta” turkkilaisia, — ja tälle alajaostolle annettiin 4 ääntä. Olisi toivottavaa, että toverimme — armenialaiset sosialidemokraatit, jotka tuntevat armenialaisen sosialismin tilannetta Turkissa, esittäisivät mieltänsä tästä kysymyksestä.

Päiväjärjestyksen kuudes kysymys koski Chilen sosialidemokraattisen puolueen jäseneksi-hyvääksymistä. Tämä puolue muodostui Chilen demokraattisen puolueen jakaantumisen jälkeen. Chileläiset sosialidemokraatit hyväksyttiin niin ikään keskusteluitta.

Päiväjärjestyksen seitsemäntenä kohtana oli kysymys sionisti-sosialisteista⁸⁵ Venäjällä. Kuten tunnettua, he kääntyivät Stuttgartin edustajakokouksen edellä puolueemme Keskuskomitean puoleen pyynnöllä, että heidät otettaisiin Internationalen Venäjän jaoston sosialidemokraattiseen alajaostoon. Keskuskomiteamme kieltäytyi siitä ja hyväksyi perustellun päätöslauseلمان, jossa se

vastustaa *sionistien* liittämistä sosialidemokraattien joukkoon, vaikkapa he nimittäisivätkin itseään „sionisti-sosialisteiksi”. Sionisti-sosialistien edustaja tuli Stuttgartiin, mutta sielläkin meidän alajaostomme kieltäytyi hyväksymästä häntä, sosialistivallankumoukselliset taas pidättyivät. Koska sääntöjen mukaan Internationaleen voidaan ottaa uusia jäseniä vain kansallisten jaostojen suostumuksella (ja jos kahden kansallisen alajaoston välillä on erimielisyyttä, ratkaisee kysymyksen lopullisesti Kansainvälinen toimisto), niin sionisti-sosialistit eivät voineet päästä normaali tietä edustajakokoukseen. He valittivat asiasta Toimistolle, joka teki heti kompromissipäätöksen: sionisti-sosialistien edustajan annetaan osallistua edustajakokoukseen *neuvottelevalla* äänioikeudella. Nyt jouduttiin selvittelemään muodostunutta sekasotkua: ovatko sionisti-sosialistit Internationalen jäseniä vai eivät? V. Adler esiintyi taas, samoin kuin Stuttgartissakin, jyrkästi sionisti-sosialisteja vastaan kieltäytyen lykkäämästä asian ratkaisua, kuten sionisti-sosialistit olivat pyytäneet,— he lähettivät sähkösanoman, etteivät voi saapua. Poissaolo on toisinaan paras puolustautumiskeino, sanoi V. Adler. Otin puheenvuoron muistuttaakseni vielä kerran Keskuskomiteamme päätöksestä ja osoittaakseni, että sionisti-sosialistien hyväksyminen vastoin molempien venäläisten alajaostojen tahtoa olisi vallan mahdotonta Internationalen sääntöjen rikkomista. Rubanovitsh ja „JSTP:n” (JSTP = Juutalaisten sosialistinen työväenpuolue⁸⁶, jonka eserrät ottivat Stuttgartissa omaan alajaostoonsa) edustaja Zhitlovski pitivät kiivaita puheita sionisti-sosialistien hyväksymättä jättämistä vastaan, mutta Rubanovitsh *ei kuitenkaan voinut* ilmoittaa *eserräpuolueen* tehneen tässä kysymyksessä muuta päätöstä kuin päätöksen *pidättäytymisestä*, ja Zhitlovski nähdessään, että sionisti-sosialistit kiertämättä erotetaan, *puolusti* aivan ilmeisesti *itseään* todistellessaan huvittavan kiihkeästi, että jos kerran sionisti-sosialistit ovat territorialisteja, niin silloin hekin; „JSTP”, ovat myös territorialisteja. Tästä ei tietenkään seurannut sellaista johtopäätöstä, että sionisti-sosialistit pitäisi ottaa jäseneksi, vaan ainoastaan se, että tuskinpa kukaan muu paitsi eserriä olisi Internationalessa suostunut ottamaan „JSTP:takaan”. Otin uudelleen puheenvuoron ja esitin jyrkän protestin Rubanovitshin menettelytapaa vas-

taan: sionisteja tyrkytetään *vieraalle* alajaostolle, mutta samalla ollaan esittämättä oman alajaoston päätöstä sionistien puolesta. Tuloksena oli, että Toimisto hyväksyi yksimielisesti (kahden: Rubanovitshin ja Vaillant'in pidätyessä) Adlerin ehdottaman päätöslauselman, jossa sanotaan:

„Toimisto toteaa, että sionisteille myönnettiin lupa osallistua (neuvottelevalla äänioikeudella) yksinomaan Stuttgartin kongressin istuntoihin ja että tällä hetkellä sionistit eivät kuulu Kansainväliseen toimistoon, ja siirtyä päiväjärjestykseen”.

Päiväjärjestyksen kahdeksantena ja viimeisenä kysymyksenä oli Kansainväliseen toimistoon tulevan ranskalaisten sosialistien edustajiston erikoisen kokoonpanon vahvistaminen, mikä tapahtui miltei keskusteluitta. Yhdeksi Ranskan edustajaksi on nimitetty Guesde ja toinen Ranskalle kuuluva ääni Toimistossa on annettu kahdelle edustajalle, Vaillant'ille ja Jaurèsille yhteisesti.

Toimiston istunto päättyi siihen, että hyväksyttiin yksimielisesti belgialaisen edustajan de Brouckère'in esittämä päätöslauselma myötätunnon ilmaisemisesta Turkin vallankumoukselle:

„Kansainvälinen sosialistinen toimisto tervehtii ilomielin sen iljetävän komennon kukistumista, jota Abdulhamid on niin kauan pitänyt yllä Turkissa suurvaltojen avustuksella,—tervehtii Turkin keisarikunnan kansoille avautunutta mahdollisuutta päättää itse kohtalostaan sekä poliittisen vapauden järjestelmän voimaansaattamista, mikä antaa syntyvälle proletariaatille mahdollisuuden käydä luokkataisteluaan lujassa liitossa koko maailman proletariaatin kanssa”.

Maanantaina lokakuun 12 päivänä pidettiin parlamentaarikkojen konferenssin istunto. Päiväjärjestyksessä oli kolme kysymystä: 1) viimeisin parlamenttien istuntokausi; 2) siirtomaareformit (van Kolin alustus) ja 3) sosialistien toiminnasta rauhan hyväksi parlamenttienvälisen liiton sisällä (belgialaisen parlamenttiedustajan Lafontaine'in alustus),— ja lisäksi neljä kysymystä: a) rakennustyöläisten palkanmaksuehdot (liikkeenharjoittajan kärsiessä vararikon); b) kirjeäänestys; c) parlamenttiryhmien jäsenten ja sihteerien uudet luettelot ja d) asiakirjojen lähettäminen.

Päiväjärjestyksen ensimmäistä kysymystä käsiteltäessä rajoitettiin siihen, että Pernerstorferin esityksestä vahvistettiin Stuttgartin kongressin päätös: parlamenttiryhmien sihteereitä pyydetään toimittamaan Kansainväliselle sosialistiselle toimistolle parlamenttiryhmien *kirjalliset selostukset*. Samanlaiseen muistuttamiseen päätyi lyhyt mielipiteiden vaihto edellä mainitun päiväjärjestyksen kahdesta viimeisestäkin „kysymyksestä”. Kahdesta ensimmäisestä „kysymyksestä” osoitettiin lyhyesti aineistot ja mietinnöt, joita eräillä sosialistisilla parlamenttiedustajilla on tästä asiasta. Lafontaine'in alustus lykättiin alustajan omasta pyynnöstä. Itävaltalaiset ja saksalaiset ilmoittivat tämän yhteydessä, että he vastustavat sosialistien osallistumista rauhan hyväksi pidettäviin porvarillisiin parlamenttikonferensseihin. Ruotsin edustaja Branting vetosi erikoisoloihin, jotka muka selittävät ruotsalaisten sosialidemokraattien osallistumisen näihin konferensseihin. Toimiston seuraavan istunnon kanssa samanaikaisesti pidettävän parlamentaarikkojen seuraavan konferenssin päiväjärjestykseen liitettiin hänen ehdotuksestaan kysymys työläisten valtionvakuutuksesta.

Päiväjärjestyksen ainoana kysymyksenä, josta kuultiin lyhyt alustus ja käytiin melko mielenkiintoista keskustelua, oli kysymys siirtomaareformeista. Hollannin edustaja van Kol, joka Stuttgartissa teki itsensä kuuluisaksi opportunistisella päätöslauselmallaan siirtomaakysymyksestä, koetti nyt alustuksessaan hieman toiselta kannalta soluttaa läpi sosialidemokratian „myönteistä” siirtomaaojelmaa koskevan mieliaatteensa. Jättäen kokonaan sivuun sosialidemokraattien taistelun siirtomaapolitiikkaa vastaan, agitaation, jota joukkojen keskuudessa harjoitetaan siirtomaarosvouta vastaan, ja sorrettujen joukkojen vastustus- ja vastarintahengen heräämisen siirtomaissa van Kol keskitti kaiken huomion niiden siirtomaajoja koskevien „reformien” luettelemiseen, jotka ovat mahdollisia nykyisten järjestelmien vallitessa. Taatun virkamiehen tavoin hän luutteli mitä erilaisimpia asioita, maanomistuksesta aina kouluihin, teollisuuden edistämiseen, vankiloihin j.n.e. asti, korostaen tällöin sitä, että on oltava mahdollisimman käytännöllisiä ja otettava huomioon esim. se, ettei yleinen äänioikeus ole aina sovellettavissa villi-ihmisten suhteen, ettei toisinaan voida olla suostumatta siihen, että siirtomaissa on välttä-

mätöntä ottaa vankiloiden asemesta käytäntöön pakolliset työt j.n.e. j.n.e. Koko alustus huokui läpeensä mitä pikkumaisimman porvarillisen, jopa pahemmankin — virkavaltaisen reformaattoriuden eikä proletaarisen luokkataistelun henkeä. Lopuksi ehdotettiin valittavaksi viiden tärkeimmän siirtomaita hallitsevan maan edustajista valiokunta laatimaan sosialidemokratian siirtomaaohjelmaa.

Saksalaisista Molkenbuhr ja eräät belgialaiset koettivat lähteä van Kolin tietä väitellen hänen kanssaan yksityiseikoista, siitä, onko yhtenäinen yleinen ohjelma tarpeen, eikö se muodostu kaavoittamiseksi j.n.e. Sellainen kysymyksenasettelu oli van Kolille vain eduksi, sillä hän juuri halusikin rajoittaa kaiken „käytännön” alalle ja todistaa, että „käytännössä” erimielisyyksiä on vähemmän kuin mitä Stuttgartissa luultiin. Mutta Kautsky ja Ledebour asettivat kysymyksen periaatteellisesti ja hyökkäsivät van Kolin koko asenteen perusvirhettä vastaan. Van Kol pitää mahdollisena yleisen äänioikeuden soveltamatta jättämistä ainakin yksityistapauksissa,— sanoi Kautsky,— hän siis hyväksyy niin taikka näin despotismin siirtomaissa, sillä hän ei esitä eikä voi esittää mitään muutakaan vaalijärjestelmää. Van Kol pitää pakollisia töitä sallittavina,— sanoi Ledebour,— siis hän avaa ovet porvarilliselle politiikalle, joka käyttää hyväkseen tuhansia erilaisia tekosyitä säilyttääkseen siirtomaissa orjuuden. Van Kol puolustautui peräti uppiniskaisesti ja peräti kehnosti todistellen esimerkiksi sellaista, että toisinaan ei voida selviytyä ilman luontoisrasituksia, että „hän itse on nähnyt sen Jaavalla”, etteivät papualaiset tiedä, mitä äänestäminen merkitsee, että vaaleissa heillä asian ratkaisee toisinaan suoranainen taikausko taikka se, että yksinkertaisesti juotetaan rommilla juovuksiin j.n.e. Kautsky ja Ledebour pilkkasivat tuollaisia todistusperusteita ja puolustivat sitä, että yleinen demokraattinen ohjelmamme soveltuu ehdottomasti myös siirtomaihin ja että etualalle on ehdottomasti asetettava taistelu kapitalismia vastaan itse siirtomaissakin. Onko meidän „sivistyneiden” katolilaistemme taikausko sitten parempaa kuin villi-ihmisten taikausko? — kysyi Ledebour. Joskaan parlamentti- ja edustuslaitokset eivät aina olekaan sovellettavissa, sanoi Kautsky, niin demokratismi on aina sovellettavissa, aina on välttämätöntä taistelu kaikkinaista demokratismista

luopumista vastaan. Näiden puheenvuorojen tuloksena tuli täysin selvästi ilmi vallankumouksellisen ja opportunistisen sosialidemokratian linja, ja van Kol, nähtyään, että hänen ehdotuksensa epäilemättä „haudataan oikein ensiluokkaisen komeasti”, otti itse takaisin ehdotuksensa.

„Proletari” № 37,
lokakuun 16 (29) pnä 1908
Allekirjoitus: N. Lenin

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan

P. MASLOV HYSTERIAN VALLASSA

P. Maslov on julkaissut „Golos Sotsial-Demokrata” lehden 8.—9. numerossa „Kirjeen toimitukselle”, jota ei voida sanoa muuksi kuin hysteeriseksi. Totta tosiaan, eikö se ole hysteriaa, kun kirjoittaja ei ainoastaan solvaa minua vertaamalla tyyliäni pappismunkki Iljodorin tyyliin, vaan myös penkoo esiin jonkinlaisia *keskusteluja*, joita on käyty *14 vuotta sitten?* Lukijasta tämä tuntuu vitsiltä, mutta se on tosiasia. „Kun Lenin ennen „Pääoman” III osan ilmestymistä”, kirjoittaa P. Maslov, „tutustui käsikirjoitukseeni, jossa kysymys voiton jakaantumisesta oli ratkaistu aivan samoin kuin III osassa, niin Lenin sanoi pitävänsä oikeana sitä peräti typerää ratkaisua, jonka prof. Skvortsov⁸⁷ on tästä kysymyksestä esittänyt”. Ajatelkaa toki: *ennen* III osan ilmestymistä, s.o. *ennen vuotta 1894!* Kyllä täytyy olla joko lapsellisen naiivi, mikä on vallan vierasta kunianarvoiselle vastaväittäjälleni, tahi hysterian vallassa, jotta voi väittää tarkoiksi muistelmiaan joistakin keskusteluista, joita on muka käyty *neljätoista vuotta sitten*, ja julkaisemattomista käsikirjoituksistaan. Toveri Maslov, julkaiskaa mieluummin tuo käsikirjoitus, julkaisettehan? Sehän olisi hyvin edullista: todistaa, että Maslov, vain Maslov yksin, ratkaisi *ennen* III osaa tehtävän, jonka Engels oli esittänyt koko maailmalle! Tosin se taitaisi tapahtua vähän myöhänlaisesti... Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Eihän totta tosiaan voida luulla selaista, että Maslovin tarkoituksena olisi yksinkertaisesti ollut kehaista itseään vetoamalla omaan muistitietoonsa.

Tässähän käy niin, että toimitus, jonka sanomalehteen Maslov kirjoittelee, ei toistaiseksi vielä kehu oikaisuja,

joita Maslov on tehnyt Marxiin, ja Maslov on päättänyt itse kehua itseään siitä, mitä hän teki (itseksensä) neljätoista vuotta sitten... Tässä käy siis niin, että minä (jos uskotaan toveri Maslovin hirmuisen tarkkaan muistiin) tein virheitä 14 vuotta sitten, ennen „Pääoman” III osan ilmestymistä, enkä julkaissut näitä virheitä; mutta Maslov alkoi tehdä virheitä 7 vuoden ja 14 vuoden kuluttua „Pääoman” III osan ilmestymisen jälkeen ja julkaisee nämä virheensä. Saattaa muuten olla niinkin, ettei Maslovin hysteria olekaan sellaista, jota ei ole ennakoita lainkaan harkittu. Tasan 5 vuotta sitten Martov järjesti Plehanoville hysteerisen kohtauksen saaden sillä aikaan sen, että tämä loikkasi bolshevikkien puolelta menshevikkien puolelle. Eiköhän P. Maslov toivone Plehanovin loikkaavan Marxin korkoteorian kannattajain joukosta Maslovin korkoteorian kannattajain joukkoon, kun tämä lukee hänen valitushuutonsa Plehanovin ja kumpp. toimittamasta lehdestä? Se olisi sangen kiintoisaa. Mutta kun sitä ei vielä ole tapahtunut, tarkastelemme, kuinka on sen Maslovin syytöksen laita, että kirjoitukseni „on pelkkää vääristelyä ja ilmeistä valhetta”.

Ettäkö ihan „pelkkää”, toveri Maslov?

Hyvä on, tarkastetaanpa kaikki teidän perustelunne.

„Lenin kirjoittaa: „Ei ole totta, että absoluuttinen korko syntyy Marxin mukaan maanviljelyspääoman alhaisen kokoonpanon vuoksi. Absoluuttinen korko syntyy maan yksityisomistuksen vuoksi. Tuo yksityisomistus luo erikoisen monopolin” *”.

Tässä Maslov *katkaisee lauseeni*, joka ei pääty sanaan „monopolin”, vaan jonka lopussa on viitattu *IV osan* („Lisäarvoteoriain”) *määrättyyn sivuun*. Tämä ei ole Maslovin taholta vääristelyä, eikä tietenkään! Se on vain vieraan tekstin „oikaisua”...

„Näin kirjoittaa Lenin”, jatkaa P. Maslov. „Mutta Marx kirjoittaa näin: „Jos maanviljelyspääoman keskinkertainen kokoonpano olisi samanlainen kuin yhteiskunnallisen pääoman keskinkertainen kokoonpano tai jos se olisi tätä viimeksi mainittua korkeampi, niin absoluuttinen korko juuri tässä mielessä, jossa sitä on tutkittu, katoaisi, s.o. se korko, joka eroaa sekä differentiaalikorosta että todelliseen

* Ks. Teokset, 13. osa, s. 286. Toim.

monopolihintaan pohjautuvasta korosta" („Pääoma", III osa, s. 631, venäjänk. käännös⁸⁸). Jätän lukijan pääteltäväksi, kumpi esittää oikeammin Marxia" (sitten seuraa huomautus siitä voiton suhdeluvun lakia koskevasta virheestä, jonka olin tehnyt 14 vuotta sitten yksityis keskustelussa hänen kanssaan, kuten P. Maslov niin varmasti muistaa).

Minäkin jätän lukijan pääteltäväksi, kumman puolelta tässä on „vääristelyä ja ilmeistä valhetta". Kunnianarvoisa Maslov *katkaisi lauseeni juuri ennen sitä kohtaa, jossa viitataan Marxiin*, ja esittää minulle toisen viittauksen! Mikä todiste tämä tällainen on? Eikö Maslov liene uudemman kerran paljastanut Marxin „luonnoshahmotelmien" ristiriitaisuutta (muistutan lukijalle, että vuonna 1906, s.o. vielä „Lisäarvoteorioiden" ilmestymisen jälkeenkin, Maslov rohkeni selittää Marxilta löytämiensä virheiden johtuneen siitä, että III osa on — „luonnoshahmotelmia")? Eikö tämä todistakin sitä, että Marx tuli puhuneeksi ristiin johtaessaan absoluuttisen koron *milloin* maan yksityisomistuksesta, *milloin* taas pääoman alhaisesta kokoonpanosta maanviljelyksessä?

Ei, tämä todistaa vain sitä, että Maslov taaskin sotkee ihan mahdolltomasti. Marxilta voidaan löytää kymmeniä lauseita, joissa absoluuttinen korko johdetaan maan yksityisomistuksesta, ja kymmeniä lauseita, joissa se johdetaan maanviljelyspääoman alhaisesta kokoonpanosta. Ja näin on siitä yksinkertaisesta syystä, että esityksensä vastavissa kohdissa Marx esittää *nämä molemmat ehdot* — aivan samoin kuin *minäkin esitin nämä molemmat ehdot* selittäessäni Marxia: siinä kirjoitukseni samassa kappaleessa, josta Maslovin esittämä lainaus on otettu, puhun *myös* maanviljelyspääoman *alhaisesta kokoonpanosta!* (Ks. „Proletari" № 33, 3. sivu, palstat 2 ja 3*). Maslov siteeraa minua vastaan III osan 45. luvun, absoluuttista korkoa koskevan luvun. Maslov ottaa lainauksen alkuteoksen 298. sivulta. Mutta 287. sivulla, s.o. *aikaisemmin*, Marx sanoo, että maanomistus ei „luo" differentiaalikorkoa (differentiaalikorko on kapitalismin oloissa kiertämätöntä *ilman* maanomistustakin), mutta absoluuttisen koron luo

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 286—287. Toim.

maanomistus. „Maanomistus”, kirjoittaa Marx kursiivilla, „on itse luonut koron” (III, 2, 287).

Herää kysymys, onko sivulta 287 otettu lainaus ristiriidassa sivulta 298 otetun lainauksen kanssa? Ei lainkaan. Saatuaan selville, että maan yksityisomistus *luo* koron (nimenomaan absoluuttisen koron), Marx ryhtyy selittämään sitä, että tämä korko on joko yksinkertaisesti monopolia, vain monopolia, pelkästään monopolia, tahi *tulosta* siitä, että monopoli haittaa kokoonpanoltaan alhaisten pääomien (maanviljelys) ja korkeampien pääomien (teollisuus) antamien *voittojen tasoitusta*.

Maslov on siis toistamiseen vääristellyt törkeästi marxilaisuutta Plehanovin ja kumpp. toimittamassa sanomalehdessä. Maslov siis pitää tässäkin — sanomatta sitä kuitenkaan suoraan — kiinni siitä, ettei absoluuttista korkoa voi olla, että Marxin teoria on virheellinen, mutta porvarillisen poliittisen taloustieteen teoria, joka kieltää absoluuttisen koron, on oikea.

Minkä takia ei sanota suoraan sitä, mikä on sanottu „Agraarikysymyksessä” ja esitetty sitaatissani? Eikö tämä ole „vääristelyä ja ilmeistä valhetta”? Mitä se sitten on? „Agraarikysymyksessä” sanotaan, että Marx on väärässä ja ettei absoluuttista korkoa voi olla, mutta Plehanovin ja kumpp. toimittamassa lehdessä *siitä ollaan vaiti* ja puhutaan vain siitä, kuka tulkitsee Marxia *oikeammin!!!* Käy siis niin, että minä ja Maslov olemmekin kiistelleet vain siitä, „kumpi tulkitsee Marxia oikeammin”, ja että minä valehtelin sanoessani Maslovin „oikaisseen” Marxin „luonnos-hahmotelmia”, kun hän heitti pois absoluuttisen koron!? Hävetkää toki, toveri Maslov!

„Edelleen. „Pjotr Maslovilta — kirjoittaa Lenin — on jäänyt ymmärtämättä myös Marxin differentiaalikorko... Kun vuokraajan uusi pääomasijoitus palstalleen antaa hänelle sekä uuden voiton että *uuden koron* (kursivointi Leninin), niin tuon koron saa vuokraaja eikä maanomistaja” *. Tämän johdosta Lenin antaa tietysti „moukkamaiselle” Masloville vastaavia opetuksia. Otamme „Agraarikysymyksen” I osan ja luemme sen 112. sivulta: „Jos talouden voimaperäistäminen, 500 ruplaa käsittävien uusien kulunkien ansiosta, antaa saman määrän tuotteita, niin

* Ks. Teokset, 13. osa, s. 288. *Toim.*

vuokraaja ei enää saakaan voittoa 25%, vaan 100%, koska ensimmäisessä pääoman kulutuksessa hän maksaa 333 ruplaa korkoa... Kun hän ensimmäisiä pääoman kulutuksia tehdessään tyytyi keskimääräiseen voittoon..., niin nyt hänen on edullisempaa supistaa vuokra-alaa ja kuluttaa uusia pääomia tuolle samalle maalle, sillä ne antavat ylimääräistä voittoa, ne antavat korkoa vuokraajallekin". Mutta Leninin oli valehdeltava voidakseen haukkua minua".

Katsotaanpa, kumpi on puhunut valhetta. Päästäksemme selville siitä meidän on kiinnitettävä huomio niihin paikkoihin, jotka Maslov on merkinnyt *pisteillä* esittäessään uudestaan minun lainaamani kohdan. Sillä minä jäljensin täydellisesti kaiken, mitä Maslov oli tästä asiasta sanonut. Pisteet merkitsevät *supistuksia*. Ja Maslov onkin *supistanut* ensimmäisen osansa 112. sivulta *juuri sen*, mitä hän on siinä sanonut *Marxia vastaan* ja mikä on 112. sivulla painettu *kursiivilla*! Se on uskomatonta, mutta totta. „Proletarissa” julkaistussa kirjoituksessani on Maslovin toisena väitteenä *Marxia vastaan* esitetty I osan 112. sivulta seuraava lause: „Korko „viimeksi” käytetystä pääomasta, Rodbertuksen korko ja Marxin absoluuttinen korko katoaa, sillä vuokraaja voi aina tehdä „viimeisen” pääoman viimeistä edelliseksi, jos se antaa jotain muuta kuin tavallisen voiton” (kursivointi Maslovin)*.

Tällainen on Maslovin todiste *Marxia vastaan*. Hyökkäsin tätä todistetta vastaan ja väitän edelleenkin, että se on kauttaaltaan valhetta ja sekasotkua. Maslov taas vastaa minulle siteeraamalla *tämän saman* 112. sivun, mutta *jättäen pois* *Marxia vastaan* tekemänsä hyökkäyksen! Tämän hyökkäyksen asemesta on nyt *pisteitä*: ennen pisteitä on siteerattu sivun *alku*, niiden jälkeen sivun *loppu*, ja *Marxia vastaan* tehty hyökkäys on poissa. Eikö tämä ole vääristelyä ja ilmeistä valhetta?

En ole väittänyt enkä väitä, ettei „Agraarikysymyksen” 400 sivulla löydy oikeitakin kohtia. Väitin ainoastaan, että *Maslovin todisteet Marxia vastaan* ovat sanoin kuvaamatonta pötyä ja ennen kuulumatonta sekasotkua. Jos Maslov lupaamassaan 4. painoksessa jättää pois nämä todisteet, jos hän jättää esimerkiksi 112. sivulle vain sen, mitä hän on esittänyt „Golos Sotsial-Demokrata” lehdessä, niin minä

* Ks. Teokset, 13. osa, s. 287. Toim.

sanon ja jokainen sanoo: 4. painoksesta alkaen Maslov on lakannut oikomasta Marxia. Mutta niin kauan, kun näin ei ole tehty, jokainen, ken lukee I osan, näkee 112. sivulla Maslovin väitteen, joka on tähdätty Marxia vastaan, väitteeseen, joka on „Golosissa” *jätetty pois*. Ja jokainen näkee, että olen ollut oikeassa arvostellessani *tätä* väitettä, s.o. että tämä *absoluuttista* korkoa vastaan esitetty väite on tolkuton, koska vuokraaja saa vuokrasopimuksen voimassaoloaikana uusista pääoman kulutuksista koituvan uuden koron *kokonaan*, s.o. sekä absoluuttisen että differentiaalisen koron.

En pysähdy tarkastelemaan Maslovin seuraavaa „esimerkkiä”, sillä tämä esimerkki liittyy *siihen samaan väitteeseen*, jonka Maslov on „Golosissa” jättänyt pois. On ymmärrettävää, että minun ei tarvitse arvostella väitettä, jos Maslov kerran *peruuttaa* sen. Mutta jos hän ei sitä tee, vaan ainoastaan supistelee lainauksiaan, niin kysyn lukijalta: kumpi harjoittaa „pelkkää vääristelyä” ja puhuu „ilmeistä valhetta”?

Ja lopuksi, Maslovin viimeinen lainaus kirjoituksestani on tällainen:

„„Mitä on voimaperäistäminen?” kysyy Lenin ja vastaa: „työn ja pääoman edelleen sijoittamista. Suurenmoisen Maslovin keksinnön mukaan leikkuukone *ei* (kursivointi Leninin) ole pääoman sijoittamista. Rivikylvökone ei ole pääoman sijoittamista” *. Koska Lenin ei tunne alkeellisimpiakaan käsitteitä agraarikysymyksessä, hän on antanut väärän määritelmän voimaperäistämisestä, hän ei ole ainoastaan kirjoittanut ilmeistä pötyä, vaan vieläpä väittää todeksi ilmeistä valhettakin. „Agraarikysymyksessä” (s. 62) on kirjoitettu: „Puimakone vähentää työn kulutusta maa-alayksikköä kohti sekä ekstensiivisessä että intensiivisessä taloudessa”. (*Tällainen* kulutus eikä kulutus yleensä maa-alasta riippumatta määrää viljelystavan voimaperäisyyden. P. M.). Leikkuukoneella on samanlainen merkitys”.

Kuulkaahan, arvon herra, sanon tähän Masloville: pitäähän toki tietää rajat!.. Eihän kiistaa suinkaan käyty siitä, määrääkö voimaperäisyyden pääoman sijoitus maa-ala-yksikköä kohti vai eikö se riipu maa-alasta? Tämä juuri on vääristelyä ja ilmeistä valhetta! Kiistää ei käyty lain-

* Ks. Teokset, 13. osa, s. 294. *Toim.*

kaan siitä. Kirjoitukseni *toisessa* osassa, josta Maslov on nyt ottanut lainauksia, en *lainkaan* väitellyt „Agraarikysymystä” vastaan, vaan *Maslovin kirjoitusta vastaan, joka on julkaistu „Obrazovanijen” 2. numerossa vuonna 1907.*

Väitelläkää sitten moisen otuksen kanssa, joka milloin heittää teoksistaan pois juuri ne väitteet Marxia vastaan, jotka arvostelija on kiistänyt, milloin taas *heittää sivuun kokonaiset artikkelinsa* työntäen lukijan eteen *kokonaan muuta* kuin mistä on ollut puhe!

Artikkelini toinen osa on otsikoitu seuraavasti: „Pitääkö narodnikkilaisuuden kumoamiseksi kumota Marx?”. Tässä osassa arvostellaan *vain* Maslovin kirjoitusta, joka on julkaistu „Obrazovanijessa”, v. 1907, № 2.

Maslov ei puhu „Golosissa” mitään tästä kirjoituksestaan, vaan vetoaa „Agraarikysymykseensä”! Mutta sehän on naurettavaa piilosilla olemista! En ole koskaan sanonut Maslovin väittäneen „Agraarikysymyksessä” sellaista, että narodnikkilaisuuden kumoamiseksi on kumottava Marx.

Mutta „Obrazovanijessa” Maslov *on sen sanonut*. Ja esitin väitteeni tätä enkä lainkaan sitä vastaan, minkälainen pääoman sijoitus määrää voimaperäisyyden. Pitääkö Maslov yhä kiinni vai onko hän luopunut siitä väitteestään, että „ellei olisi olemassa sitä tosiasiaa, että samalla maa-alalla suoritettujen toisiaan seuraavien työnkulutusten tuottavuus laskee, niin voitaisiin vielä ehkä toteuttaa se idylli, jota sosialistivallankumoukselliset... kuvailevat”?

Vetäydyttekö piiloon, arvoisa herra? Mutta se merkitsee, että tunnustatte itsenne voitetuksi.

Pysyttekö yhä siinä väitteessänne, että te „jouduite ensimmäisenä erikoisen selvästi korostamaan maanviljelyskulttuurin ja teknillisen edistyksen merkityksen erilaisuutta talouden kehityksessä ja muun muassa suur- ja pientuotannon välisessä taistelussa”? Näin te sanoitte „Obrazovanijessa”. Näin minä siteerasin „Proletarissa”. Tähän ja vain tähän kysymykseen liittyy teidän järkeilyenne leikkukoneesta, järkeily, joka on esitetty „Obrazovanijessa” eikä „Agraarikysymyksessä”. Ellei Maslov puolusta sitä, mitä hän on sanonut „Obrazovanijessa”, niin hän perääntyy kannastaan!

Siis mitä itse asian olemukseen tulee, niin „Golosissa” Maslov vain kieräilee. Hän toistaa sen sekasotkun, ettei

Marx muka johtanut absoluuttista korkoa maan yksityisomistuksesta, mutta hän ei suoraan puolusta oikaisujaan, joita hän oli Marxiin tehnyt; hän jättää lainauksistaan pois väitteensä Marxia vastaan; hän kiertää kokonaan sen, mitä hän on sanonut „Obrazovaniijessa”. Ja mekin toistamme: Marxin absoluuttisen koron hävittäminen, jonka Maslov on suorittanut „Agraarikysymyksessä”, ja hänen järkeilynsä, jotka hän on esittänyt „Obrazovaniijessa”, jäävät sellaisiksi helmiksi, joiden veroisia ei ole ollut sekasotkun alalla, porvarillisen katsantokannan tuomisessa teoriaan.

Maslovin kirjan saksankielisestä painoksesta puhuessani irvailin sitä, että siinä on piiloitettu kaikki Marxiin tehdyt oikaisut. Maslov sanoo puolustuksekseni: kustantaja ei ole julkaissut kirjani ensimmäistä osaa kokonaan! Mitähän tämä Maslovin oikaisu oikein merkitsee? Minä sanoin: Maslov on jättänyt pois. Maslov sanoo: julkaisija on jättänyt pois — ja julkaisija on saksalainen sosialidemokraatti Diez.

Jos Diez on jättänyt pois Maslovin „teorian”, hänen „oikaisunsa” Marxiin Maslovin *suostumuksesta*, niin minun johtopäätökseni ei siitä muutu lainkaan. Jos Diez on tehnyt sen *ilman* Maslovin *suostumusta*, niin johtopäätökseni muuttuu vain muodoltaan: Diez teki viisaasti jättäessään Maslovin kirjasta pois typeryydet.

Tätä korjaustako kunnianarvoisa Maslov on halunnut?

Maslov sanoo, että „alan etsiskellä kerettiläisiä ajatuksia vastustajilta” ja „haluan salata” omien ystäväieni kerettiläiset ajatukset. Se ei ole totta. Sitä vastaan, mitä pidän ystäväilläni kerettiläisyytenä, olen esiintynyt yhtä jyrkästi kuin teitäkkin vastaan. Sitä osoittaa huomautukseni juuri ilmestyneessä kokoelmassa „Marxin muistolle”*. Mitä Maslovin kerettiläisiin ajatuksiin tulee, niin „aloin etsiskellä” niitä *vuonna 1901* „Zarjassa”***, s.o. *kaksi vuotta ennen bolshevikkeihin ja menshevikkeihin jakaantumista, kaksi vuotta ennen Maslovin ensimmäistä kunnallistamisohjelmaa*. Vuonna 1901 Maslov oli puolueessa „vastustajani” *vain* siinä kysymyksessä, joka koski hänen oikaisuunsa Marxin teoriaan.

* Ks. tätä osaa, s. 22. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, s. 117. *Toim.*

P. S.* Tämä kirjoitus oli jo kirjoitettu, kun sain „Golos Sotsial-Demokratian” hallinnon erikoislehtisen. Tässä lehtisessä sanotaan:

„Painovirheen takia on „Golos Sotsial-Demokratian” 8.—9. numerosta jäänyt pois toimituksen huomautus toveri Maslovin kirjeeseen. Virhe oikaistaan viipymättä ja huomautus toimitetaan tilaajille ja ostajille”.

Emme ole vielä saaneet tätä oikaisua. Pidän velvollisuutenani tiedottaa lukijoille tästä painovirheestä. Mutta eiköhän lainaamassani erikoislehtisessä ole vielä toinenkin painovirhe? Eikö toveri Maslovin asemesta pitäisi lukea *hän* Maslovin? Sillä onhan Plehanov ilmoittanut painetussa sanassa, että henkilöitä, jotka luopuvat Marxista, hän ei pidä tovereina, vaan herroina! Vai eikö se koskekaan *menshevikkejä*, jotka propagoivat marxilaisuudesta luopumista?

„Proletari” № 37,
lokakuun 16 (29) p:nä 1908
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. Toim.

MUUTAMIA HUOMAUTUKSIA P. MASLOVIN „VASTAUKSEN“ JOHDOSTA ⁸⁹

Vastustajani moittii minua sellaisten polemiikkimenetelmien käytöstä, jotka vääristelevät kiistan olemusta. Selittäkseni, pitääkö se paikkansa, tarkastelen kohta kohdalta P. Maslovin „Vastauksen“.

Maslovin ensimmäinen esimerkki. Lenin sanoo, ettei vallankumouksellinen nousuaalto ole ajateltavissa ilman kaikkien maaorjuuden jätteidensä radikaalista hävittämistä, „ikään kuin sosialidemokratia, hyväksytyään maiden kunnallistamisohjelman, aikoisi säilyttää maaorjuuden jätteet, jättää maat tilanherrojen haltuun“.

Jokainen lukija huomaa, että Maslov kiertää kysymyksen ydintä, sillä minä tähdensin kaiken aikaa juuri sitä, ettei ainoastaan tilanherrain maanomistus ole maaorjuuden jätettä, vaan että sitä on myöskin nykyinen osuusmaanomistus. Kiistaa käytiin nimenomaan siitä. Kiertämällä *koko* vastauksessaan tämän kysymyksen, sanomatta sanaakaan siitä, onko osuusmaanomistuksessa jotain keskiaikaista, onko tämä keskiaikaisuuden poisraivaaminen kapitalismille edullista vai ei, Maslov kääntää lukijan huomion toisaalle. Se ei ole kiistelemistä, vaan sättimistä, kun ei vastata vastustajan periaatteelliseen väitteeseen, vaan leimataan hänet yksinomaan „intoilijaksi“.

Toinen esimerkki. Mainintaani siitä, että agraarikumouksen ja poliittisen kumouksen välillä on erottamaton yhteys, Maslov sanoo kunnioituksen puuttumiseksi lukijaa kohtaan. Kunnallistaminen ei myöskään riko tätä yhteyttä. Onko tuo sitten mikään vastaus? Eikö Maslov tässä sivuuta vaihtololla 1) sitä, että viittasin *tarkasti* menshevikki Novosedskiin, joka *selvästi* osoitti kunnallistamisen olevan

yhteydessä epätäydelliseen poliittiseen kumoukseen, 2) väitettäni, ettei kunnallistaminen kajoa keskiaikaiseen yhteisöön eikä liioin keskiaikaiseen maanhallintaan, s.o. että se jättää jääväämättömästi ja ehdottomasti vavaiseksi juuri agraarikumouksen ja vain agraarikumouksen.

Maslovin kolmas väite: „talonpoikain vihan, jota nämä tuntevat tilanherroja ja virkamiehiä kohtaan, Lenin kääntää argumentiksi oman ohjelmansa puolesta ja hyväksytyä ohjelmaa vastaan”. Se ei ole totta. Jokainen lukija huomaa, että Maslov on salaa pannut sanojen „*viha keskiaikaisuutta kohtaan*” asemesta (Maslov itse tunnustaa muutamia rivejä ylempänä, että puhuin siitä) sanat: „*viha tilanherroja kohtaan*”. Hän tarvitsi tällaista vaihtoa voidakseen sivuuttaa vaitiololla väitteeni, että *osuusmaanomistus* on luonteeltaan keskiaikaista.

Se ei ole totta, että olen nimittänyt ohjelmaani bolshevistiseksi. Eikä sekään ole totta, että kansallistamiskysymyksestä olisi muka äänestetty Tukholmassa. Ei pidä vääristellä tosiasioita, toveri Maslov!

„Mikään korkoteoria ei aseta vähimmässäkään määrässä etusijalle kansallistamis- tahi kunnallistamisohjelmaa, sillä olipa kuinka tahansa, niin tulot konfiskoiduista maista saa valtio tai itsehallinto”.

Tässä meillä on jo asiallinen argumentti. Ja mainio argumentti onkin, sillä se osoittaa parhaiten, miten kamalasti Maslov väärentää marxilaisuutta. Vain kieltäen Marxin *absoluuttisen koron*, jonka Maslov „kumosi”, voidaan kysymys rajoittaa yksinomaan „tuloja” koskevaksi unohtaen viljan hinnan alentumisen sekä sen, että pääomalle on turvattu pääsy maanviljelykseen! Argumentillaan Maslov on vahvistanut sen, ettei hän tunne eikä käsitä kysymyksen *taloudellista* olemusta. Eihän kysymys ole tulosta, arvon herra, vaan tuotteen suhteista maanviljelyksessä, suhteista, jotka *absoluuttisen* koron tullessa hävityksi muuttuvat kohoavaan suuntaan. Koska Maslov kielsi absoluuttisen koron Marxin teoriassa, hän ei voinut lainkaan ymmärtää kansallistamisen taloudellista merkitystä. Miksi miljoonat pienomistajat saattoivat ja miksi heidän piti vaatia sitä Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa,— tämä *taloudellinen* probleemi ei askarruta Maslovia. Siinä hänen onnettomuutensa onkin!

Se on totta, että kirjoitukseni vuosilta 1905—1908 on suunnattu otrezka-ohjelmaa vastaan. Mutta kun sen johdosta „hihkutaan ja melutaan”, niinkuin Maslov tekee, niin se merkitsee sumun heittämistä lukijan silmiin eikä kiistakysymysten selvittämistä. Sillä eihän Maslov ole säilyttänyt vuoden 1903 ohjelmaansa kokonaisuudessaan! Miksi hän sitten salaa tämän lukijoilta ja nostaa esiin vain menneisyyden yhden puolen? Miksi hän siteeraa sanoja, että maiden kansallistaminen on vahingollista „poliisivaltiossa”,— sanoja, joita en ryhdy nytkään kieltämään? Onko tämä väittelyä vai sättimistä?

Puolalaisille lukijoille, jotka eivät tunne venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa agraarikysymyksestä käydyn väittelyn yksityiskohtia, selitän, että vuonna 1903, VSDTP:n II edustajakokouksen edellä, Maslov esitti lehdistössä toisen ohjelman eikä sitä, jota hän suositteli vuonna 1906. En pidä sallittavana entisten kiistojen penkomista, enkä kajonnut niihin edellisessäkään artikkelissani. Mutta nyt Maslov on itse kaivanut esiin vanhan kiistan. Voidakseen loistaa terävä-älyisyydellään hän päätti kumota vuoden 1903 ohjelmani, josta olen jo luopunut,— tai ehkäpä hän on pitänyt johtoajatuksestaan sitäkin, että kiistoilla vanhoista asioista hän saa käännetyksi huomion pois uuden katsantokantansa heikoista kohdista? Tosiasiaksi jää kuitenkin tämä: kajotessaan vanhoihin kiistoihin Maslov oli puolalaisten sosialidemokraattien edessä vaiti siitä, että hän itse on muuttanut vuoden 1903 ohjelmaansa. Moittiesaan vastustajaa entisen ohjelman avoimesta ja jo kauan sitten loppuunsaattetusta muuttamisesta hän salaa sen, että hän on itse muuttanut ohjelmaansa. Hän salaa senkin, että vuonna 1903 Pjotr Maslov ei suinkaan vaatinut, että osuusmaat on välttämättä, hinnalla millä hyvänsä jätettävä niiden omistajain haltuun, vaan päinvastoin — hän yksinkertaisesti sisällytti ohjelmaansa myös *osuusmaiden yhteiskunnallistamisen*, mikäli se on mahdollista.

Mainiota, eikö totta? Kenen on epämieluisaa muistella menneitä? Senkö, joka on avoimesti tunnustanut entisen katsomuksensa virheiden alkusyy, vaiko sen, joka salaa katsomustensa muuttamisen? Minkä takia P. Maslov piti vuonna 1903 mahdollisena osuusmaidenkin yhteiskunnallistamista, mutta vuosina 1906—1908 pauhaa kiukkuisena tuollaisten katsomusten sallittavuutta vastaan?

Tehkään lukija itse johtopäätöksensä moisista „polemiikki”-menetelmistä eli oikeammin sanoen moisesta jälkien peittelemisestä. Maslov on omaksunut Turgenjevin kuvaaman vanhan veijarin reseptin: säti mahdollisimman kuuluvasti sitä, minkä omissa edesottamuksissasi haluat pitää salassa! Toiset ovat muuttaneet katsantokantojaan ja itse sanoneet sen. Kirkukaa kovemmin tuota muuttamista vastaan salataksenne sen, että olette itse muuttaneet katsomuksianne! Ellei ole todisteita, niin on pakosta turvauduttava petkutukseen.

Taulukkoni maomaisuuden jakaantumisesta Euroopan Venäjällä ei miellytä Maslovia. Maslovia kiivastuttaa se, että rinnastan „kalmukien” omaisuuden lounais-Venäjän „voimaperäiseen talouteen”. Agraarikysymystä käsittelevää kirjallisuutta tunteva lukija tietysti tietää, että *Maslov itsekin* ja muut tekijät rinnastavat keskenään — vaikkapa erillisillä seuduilla — köyhtyneen, hevoseettoman talonpojan, jolla on 4 desjatiinaa maata jossakin syrjäisessä salossa, ja rikkaan farmarin, joka harjoittaa yhtä suurella maa-alalla voimaperäistä kasvitarihaviljelyä suurkaupungin lähitienoolla. Sopimattomassa, kerrassaan sopimattomassa yhteydessä toveri Maslov haluaa kerskua „yksityiskohtaisella analyysillä”! Tämä on nimenomaan *kerskailua* eikä tieteellistä todistelua, sillä taistelun *tulokset* voidaan saada selville vain siten kuin minä teen, ja Maslov itsekin käsittelee, ettei „Przegładissa” ole mahdollisuutta esittää „yksityiskohtaisia analyysija”.

Maslov ei vain yksinkertaisesti erittele väitettäni, että kannattaessaan kansallistamista trudovikkien ryhmä todisti menshevikeille minun olevan oikeassa, vaan koettaa välillisesti heikentää sitä sillä, että 1) kansallistamista „typistettiin”, ja 2) sillä, että I Duumassa monet liittyivät autonomisteihin „juuri sen takia, että heidän valitsijansa eivät halunneet maan kansallistamista”.

Eikö tämä ole kysymyksen kiertämistä? Mitä tekemistä kansallistamisella on tämän „typistämisen” kanssa? ja mitä tekemistä autonomisteilla on sen kanssa, että Maslov vuonna 1905 ja kaikki menshevikit Tukholmassa puhuivat jyrkästi Venäjän talonpojista, että nämä eivät yleensä suostu kansallistamiseen, vaan vastaavat siihen Vendéellä? Maslov sivuuttaa vaitiololla sen hänelle epämieluisan tosiasian, että trudovikkien ryhmä, hyväksymällä Tukholman

edustajakokouksen *jälkeen* kansallistamisohjelman, *kumosi* menshevikkien todistelut. On helppoa antaa sellainen „vastaus”, jossa järjestelmällisesti kierretään asian ydin, mutta sillä ei ole suurtakaan arvoa. Sehän on tosiasia, että niin I kuin II Duuma asettivat työläisedustajat usein typerään asemaan, sillä sosialidemokraatit „typistivät” kansallistamista *enemmän* kuin sitä typistivät itse talonpojat. Sosialidemokraatit joutuivat niiden poroporvarillisten pelkurimaisten intelligenttien asemaan, jotka *neuvovat* talonpoikaa käsittelemään *hellävaraisemmin* vanhaa, keskiaikaista osuusmaanomistusta, lujittamaan sitä voimakkaammin, soveltamaan hitaammin kapitalismiin uutta, vapaata maanomistusta! Eihän kysymys ole siitä, toveri Maslov, että trudovikit typistivät kansallistamista, vaan siitä, että sosialidemokraatit, marxilaiset, typistivät sitä vieläkin enemmän, sillä kunnallistaminen on suorastaan vääristelyyn saakka typistettyä kansallistamista. Se ei vielä mitään, että autonomistit toisinaan hylkäsivät * kansallistamisen; pahempaa on se, että venäläiset sosialidemokraatit eivät kyenneet ymmärtämään venäläisten talonpoikain käymän taistelun luonnetta. Maslov ei harjoita demagogiaa siinä, kun hän toteaa tosiasiaksi sen, että eräät autonomistit eivät hyväksy kansallistamista, vaan siinä, kun hän on vaiti siitä, että monet autonomistit eivät hyväksy kunnallistamista, ja kun hän poroporvarillis-separatististen argumenttien avulla yllyttää heitä vastustamaan kansallistamista!

Autonomistit vastustavat kansallistamista. Lukija harkitkoon, kenen puolesta tällainen todiste puhuu. Minä puolestani palautan mieliin, että jo vuonna 1903, vastustaessani Maslovin *silloista* ohjelmaa, sanoin kunnallistamista typistetyksi kansallistamiseksi. Palautan mieleen, että vuonna 1906, kun väittelin Maslovin kanssa Tukholman edustajakokouksen edellä, osoitin, että on väärin sekoittaa kansallisen autonomian kysymystä maiden kansallistamiskysymykseen **. Ohjelmamme syvimmat perusteet turvaavat autonomian. Siis ne turvaavat myöskin autonomisen määräysvallan kansallistettuihin maihin nähden! Tätä aapistotuutta ei Maslov jaksa ymmärtää! Kansallistaminen

* Ei suinkaan, ei suinkaan, eivät kaikki! Maslovin olisi sopinut miettiä selaista tosiasiaa, että autonomisti, ukrainalainen Tshizhevski, puolusti kansallistamista.

** Ks. Teokset, 10. osa, ss. 173—176. *Toim.*

merkitsee absoluuttisen koron hävittämistä, maiden omistuksen siirtämistä valtiolle, kaikkinaisen maiden kädestä käteen luovuttamisen kieltämistä, s.o. kaikkien ja kaikenlaisten välikäsien syrjäyttämistä maalla taloudenhoitoa harjoittavien ja maan omistajan — valtion — väliltä. Tämän kieltämisen puitteissa on täysin sallittua eri maiden ja kansojen autonomia maan käytöstä määräämisen, asutusojojen ja jakosääntöjen säätämisen y.m.s. y.m.s. alalla, se ei ole missään suhteessa ristiriidassa kansallistamisen kanssa ja kuuluu meidän poliittisen ohjelmamme vaatimukseen. Tästä seuraa selvä johtopäätös, että vain pikkuporvarilliset filisterit, jollaisia kaikki „autonomistit” ovat olleet, ovat saattaneet autonomian menettämisen pelkoon vetoamisella verhota pelkuruuttaan ja sitä, että he eivät halua taistella aktiivisesti loppuun asti yhtenäisen, keskitetyn agraarivallankumouksen puolesta. Sosialidemokratia asettaa kysymyksen aivan päinvastoin: proletariaatin kannalta katsoen kysymys on vallankumouksen loppuun viemisestä sekä poliittisella että maatalouden alalla. Tätä vallankumouksen loppuun viemistä *varten* tarvitaan maiden kansallistamista, jota trudovikit, s.o. Venäjän poliittisesti tietoiset talonpojat, vaativat. Marxilainen asettaa etualalle tämän askelen taloudellisen kriteerion; tämä taloudellinen kriteerio kuuluu, että Marxin opin mukaan porvarillinen maiden kansallistaminen turvaa tuotantovoimien maksimikehityksen maanviljelyksessä. Näin muodoin ratkaiseva porvarillis-vallankumouksellinen askel maatalouden alalla on erottamattomasti sidottu ratkaisevaan porvarillis-demokraattiseen kumoukseen poliittisella alalla, s.o. siihen, että pystytetään tasavalta, joka yksin vain turvaa *todellisen autonomian*. Tällainen on se autonomian ja agraarikumouksen välinen todellinen suhde, jota Maslov ei ole lainkaan ymmärtänyt!

Viittaustani Marxin „Lisäarvoteorioihin” Maslov nimittää „kieroiluksi”, koska Marx ei sano, „että talonpojat itse haluavat pakkoluovuttaa itsensä”. Voi hyvänen aika teitä, toveri Maslov! Ettekö te tosiaankaan ole käsittänyt Marxin selviä sanoja? Sanooko Marx, että kapitalismille on edullista keskiaikaisen maanomistuksen täydellinen hävittäminen, sanooko vai ei? Onko trudovikkien puolustama maiden kansallistaminen, jota venäläiset talonpojat vaativat vuosina 1905—1907, keskiaikaisen omistuksen hävittämistä,

onko vai ei? Sillä kysymyshän oli juuri siitä, kallis vasta-vaittäjäni, ja naurettava nimenmuutos, maiden porvarillistalonpoikaisen kansallistamisen nimittäminen talonpoikain „pakkoluovutukseksi”, ei lainkaan kumoa, esittämäni kysymyksenasettelun oikeellisuutta... „Niinhän teollisuudessaakin”, jatkaa Maslov, „kapitalismi hävittää taloudellisesti pienomistuksen, mutta siitä ei suinkaan johdu, että sosialidemokraattien pitäisi ottaa tehtäväkseen kotiteollisuudenharjoittajain pakkoluovuttaminen?..”

Tuo on jo suorastaan helmi! Talonpoikain taistelua maanomistuksessa olevia keskiaikaisia väliseiniä vastaan, taistelua maiden kansallistamisen puolesta, joka, kuten Marx todisti, eniten edistää kapitalismin kehitystä, nimitetään talonpoikain „pakkoluovuttamiseksi” ja rinnastetaan se pääoman suorittamaan kotiteollisuudenharjoittajan pakkoluovutukseen. Hävetkää toki, toveri Maslov! Ajatella toki kaiken sen nimessä, mikä on pyhää, miksi me *tuemme* talonpoikaa tilanherraa vastaan, mutta pidämme kotiteollisuudenharjoittajan tukemista tehdasta vastaan antisemiittien asiana.

Maslov ei käsitä sitä, että kotiteollisuudenharjoittajan tukeminen, s.o. pienomistuksen tukeminen teollisuudessa, ei voi koskaan olla sosialidemokraatin tehtävänä, koska se on ehdottomasti ja kaikissa tilanteissa taantumuksellista toimintaa. Mutta pienomistuksen tukeminen maanviljelyksessä *voi* olla ja sen *pitää* olla marxilaisten velvollisuutena aina, milloin porvarillinen pientalous on taloudellisesti *edistyksellistä* feodaaliseen suurtalouteen verrattuna. Marx ei koskaan kannattanut pienteollisuutta suurteollisuutta vastaan, mutta 40-luvulla Marx kannatti Amerikan ja vuonna 1848 Saksan pienmaataloutta, talonpoikia feodaalisia latifundioita vastaan. Vuonna 1848 Marx ehdotti Saksan feodaalisten suurtilojen pirstomista. Marx kannatti pienisäntien liikettä Amerikan orjanomistajain suurtiloja vastaan, vapaan maanhallinnan puolesta, maiden yksityisomistuksen hävittämisen puolesta Amerikassa⁹⁰.

Oliko Marxin suunta agraaripolitiikassa oikea? Oli, kunniotettu toveri Maslov, joka olette „tarkistanut” absoluuttisen koron teorian porvarillisen taloustieteen hengessä, mutta ette ole ehtinyt vielä „tarkistaa” kaikkea muuta Marxin opissa. Porvarillinen vallankumous maatalouden alalla voi vain silloin olla johdonmukainen ja todella voi-

tollinen, kun se hävittää väkivaltaisesti ja radikaalisesti koko feodaalisen omistuksen, kun se lakaisee pois koko entisen maanomistuksen ja luo sen tilalle maaperän uudelle vapaalle porvarilliselle maanomistukselle, joka on mukautettu kapitalistisen eikä tilanherramaisen käytön mukaiseksi. Maan kansallistaminen vastaa täysin tällaisen kumouksen suuntaa. Enemminkin, maan kansallistaminen on ainoa toimenpide, jonka avulla tämä kumous suoritetaan niin johdonmukaisesti kuin kapitalistisessa yhteiskunnassa on yleensä ajateltavissa. Ei ole toista keinoa, joka yhtä ratkaisevasti ja talonpojille mahdollisimman kivuttomasti vapauttaisi heidät osuusmaanomistuksen „ghetosta”. Ei ole toista keinoa, joka hävittäisi muuten kuin poliisimaista, byrokraattimaista, koronkiskurimaista tietä vanhan, läpeensä lahonneen yhteisön.

Objektiivisesti katsoen Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa on kysymys asetettu tällä ja vain tällä tavalla: tuleeko Stolypin (s.o. tilanherrat ja itsevaltius) mukauttamaan vanhaa maanomistusta kapitalismiin vai tulevatko sen tekemään itse talonpoikaisjoukot kukistamalla tilanherrojen ja tsaarin vallan. Edellisessä tapauksessa on mahdollinen vain reformien tietä tapahtuva, s.o. puolinen, loputtoman pitkälinen mukauttaminen, joka merkitsee paljon hitaampaa tuotantovoimien kasvua, demokraattismin heikointa kehitystä ja tuomitsee Venäjän jäämään pitkäksi aikaa junkkerien herruuden alaiseksi. Jälkimmäisessä tapauksessa on mahdollinen vain vallankumouksellinen, s.o. sellainen mukauttaminen, joka lakaisee väkivaltaisesti pois tilanherrain kartanot ja turvaa tuotantovoimien nopeimman kehityksen. Onko tämä tilanherrain omistuksen vallankumouksellinen hävittäminen ajateltavissa, jos samalla säilytetään talonpoikain vanha osuusmaanomistus? Ei, se ei ole ajateltavissa, ja kummankin Duuman talonpoikaisedustajat ovat todistaneet, että se ei ole mahdollista. He ovat todistaneet sen sillä, että ovat luoneet sellaisen poliittisen tyypin, joka edustaa koko Venäjän talonpoikaista porvarillisen vallankumouksen aikana: maiden *kansallistamista* vaativan *trudovikin* tyypin.

Kirkumalla kansallistamisen eserräläisestä luonteesta Maslov käyttää menshevikkien vanhaa otetta: liehitellään kadetteja ja syytetään vallankumouksellisia sosialidemokraatteja lähentymisestä eseriin. Itse he koketeeraavat

liberaalis-monarkististen tilanherrojen ja kauppiaiden edessä ja samalla ovat kuohuksissaan siitä, että vallankumoukselliset sosialidemokraatit haluavat kulkea porvarillisessa vallankumouksessa yhdessä vallankumouksellisten porvaritalonpoikien kanssa. Eikä siinä kaikki. Jyrise-mällä kansallistamisen eserräläistä luonnetta vastaan Maslov paljastaa sen, ettei hän ymmärrä lainkaan venäläisen talonpoikaiston narodnikkilaisista katsomuksista ja haaveista tehtyä marxilaista analyysia. Maslov ei ymmärrä sitä, että Venäjän sosialidemokraatit ovat jo kauan sitten osoittaneet sen, että sosialistiset eli pikemminkin quasi *-sosialistiset teoriat eli haaveet maiden uudesta jakamisesta (musta jako) j.n.e., ovat taantumuksellisia, ja sen, että tämä ihanne on *porvarillisesti edistykseellinen* nykyisellä puolittain maaorjuudellisella Venäjällä. Maslov ei osaa nähdä eserrien pikkuporvarillisten sosialismia koskevien *fraasien* takaa porvarillista todellisuutta, nimittäin: vallankumouksellista taistelua kaikkea vanhaa keskiaikaisuuden romua vastaan. Kun eserrä puhuu maan-käytön tasasuhtaisuudesta, maiden sosialisoinnista y.m.s., niin talouden kannalta katsoen eserrä puhuu pötyä, eserrä paljastaa sivistymättömyytensä taloustieteen ja kapitalismin kehitysteorian alalla. Mutta näiden fraasien ja haaveilujen takana piilee mitä elävin, reaalin sisältö,— se ei vain ole lainkaan sosialistinen, vaan puhtaasti porvarillinen, nimittäin: maaperän raivaaminen kapitalismille, kaikkinaisten keskiaikaisten ja säätyperusteisten väliseinien hävittäminen maanhallinnassa, vapaan toimikentän luominen kapitalismille. Sitä juuri meidän Maslov-parkamme ei jaksa millään käsittää — ja tämä liittyy välittömästi siihen tosiasiaan, että Maslov ei kykene ymmärtämään Marxin oppia absoluuttisesta korosta, joka erotukseksi differentiaalikorosta voidaan hävittää kapitalistisessa yhteiskunnassa ja jonka hävittäminen vie eteenpäin tämän yhteiskunnan kehitystä.

Koska Maslov ei osaa taistella eserriä vastaan, hän vulgärisoi marxilaisuutta tuomiten itsensä vain tarkkailemaan maapalstaansa kahlehditun talonpojan „selkäpuolta” eikä kykene lainkaan ymmärtämään talonpojan demokra-tismia ja vallankumouksellista porvarillisuutta, talonpojan,

* — vale. Toim.

joka haluaa lakaista pois sekä tilanherrain maanomistuksen että osuusmaanomistuksen.

Koska Maslov ei osaa taistella eserriä vastaan, hän luovuttaa näiden käsiin, pikkuporvarillisten sosialistien käsiin, maiden yksityisomistuksen arvostelun. Marx on esittänyt tämän arvostelun kapitalismin kehityksen kannalta, ja niin marxilaisten on se esitettävä. Maslov, joka on katkaissut itseltään tämän tien kieltämällä absoluuttisen koron, laskee aseensa eserräin edessä tunnustaen teoriassa, että nämä ovat oikeassa, silloin kun oikeassa on Marx! — hän laskee aseensa eserräin edessä, jotka arvostelevat maiden yksityisomistusta pikkuporvarilliselta kannalta, ei kapitalismin kehityksen kannalta, vaan yksistään sen kehityksen jarruttamisen kannalta. Maslov ei ole ymmärtänyt sitä, että eserrien virhe agraariohjelmassa alkaa *kansallistamisen jälkeen*, s.o. silloin, kun he siirtyvät „socialisoimiseen” ja „tasasuhtaisuuteen” ja menevät niin pitkälle, että kieltävät luokkataistelun pientalonpoikaiston keskuudessa. Eserrat eivät ymmärrä kansallistamisen *porvarillista* luonnetta — se juuri onkin heidän perisyntinsä. Ja sanokoon jokainen „Pääomaa” tutkinut marxilainen minulle, voidaanko käsitellä kansallistamisen porvarillisuutta, jos kielletään absoluuttinen korko?

Edelleen Maslov sanoo, että minä leimaan keskiaikaiseksi koko talonpoikaisen pienomistuksen koko Euroopassa. Se on kerrassaan väärin. Euroopassa ei ole „osuus”-maanomistusta eikä väliseiniä säätyjen välillä, vaan siellä on jo olemassa vapaa, kapitalistinen eikä feodaalinen maanomistus. Euroopassa ei ole olemassa sosialidemokraattien tukemaa talonpoikaissiikettä tilanherroja vastaan. Sen on P. Maslov unohtanut!

Siirtykäämme tarkastelemaan poliittisia todistusperusteita. Maslov nimittää „salaviittailuksi” ja „tietoiseksi valheeksi” todistusperustettani, että menshevikeillä kunnallistaminen liittyy monarkian kanssa tehtävän kompromissin aatteeseen,— mutta kuinka kuuluu sanantarkasti lainaukseni menshevikki Novosedskin puheesta, toveri Maslov? Kumpi tässä puhuu valhetta? Eiköhän asianlaita ole niin, että te haluatte hirmusanoilla saada unohtamaan Novosedskin tunnustuksen, joka on teille epämieluisa?

Maiden luovuttaminen kunnallishallituksille lisää näiden mahdollisuuksia taistelun käymisessä restauraatiota

vastaan, väittää Maslov. Mutta minä olen sitä mieltä, että vain tasavaltalaisen keskusvallan voimistaminen saattaa todella vaikeuttaa taantumuksen asiaa, kun taas voimien ja varojen hajottaminen eri alueiden kesken helpottaa sitä. Meidän on koetettava yhdistää vallankumoukselliset luokat ja ennen kaikkea valtakunnan eri osien proletariaatti yhdeksi armeijaksi eikä ajateltava toivotonta, taloudellisesti mahdotonta ja järjetöntä federalistista hanketta — konfiskoiduista maista kertyvien tulojen luovuttamista eri alueiden hyväksi. „Valitkaa, toverit puolalaiset”, sanoo Maslov, „pitääkö Puolan eduskunnan saada tulot konfiskoiduista maista vai pitääkö nämä tulot luovuttaa moskovalaisille Pietariin?”

Mainio todistusperuste! Eikä siinä ole tippaakaan demagogiaa! Eikä siinä ole sotkettu agraarikysymystä Puolan autonomiakysymykseen!

Mutta minä sanon: Puolan vapaus ei ole mahdollinen ilman Venäjän vapautta. Ja tätä vapautta ei tule, elleivät puolalaiset ja venäläiset työläiset täytä tehtävänsä — elleivät he tue venäläisiä talonpoikia näiden taistelussa maiden kansallistamisen puolesta ja tämän taistelun viemisessä täydelliseen voittoon niin poliittisten kuin agraarisuhteidenkin alalla. Kunnallistamista ja kansallistamista on arvioitava Venäjän keskiseutujen taloudellisen kehityksen ja koko valtakunnan poliittisten kohtaloiden kannalta eikä tämän tahi tuon autonomisen kansallisen alueen erinäisten erikoisuuksien kannalta. On naurettavaa puhua Puolan todellisesta autonomiasta, kunnallishallintojen oikeuksista y.m.s. ilman proletariaatin ja vallankumouksellisen talonpoikaiston voittoa Venäjällä. Ne ovat tyhjiä fraaseja. Ja nimenomaan sikäli, mikäli Venäjän talonpoikaisto on vallankumouksellista, mikäli se ei tee kompromisseja porvariston ja lokakuulaisten kanssa, vaan taistelee työläisten ja demokraattisten aineiden kanssa, se on jo kumoamattomasti todistanut kannattavansa maiden kansallistamista. Jos talonpoikaisto lakkaa olemasta vallankumouksellista, s.o. jos se luopuu tuosta myötätuntoisuudestaan, kääntää selkensä porvarillis-demokraattiselle vallankumoukselle, niin silloin talonpoikia tulee miellyttämään Maslovin huolenpito vanhan maanomistuksen säilyttämisestä, mutta silloin Maslovin kunnallistamisate on oleva kerrassaan naurettava. Niin kauan kun on

käynnissä talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen taistelu, niin kauan kun marxilaisten „agraariohjelmalla” on merkitystä porvarillisessa vallankumouksessa, niin kauan meidän velvollisuutenamme on tukea talonpoikaiston vallankumouksellisia vaatimuksia, siinä luvussa myöskin maiden kansallistamista. Maslov ei kykene pyyhkimään pois tätä venäläisten talonpoikien vaatimusta Venäjän vallankumouksen historiasta — ja voidaan mennä takuuseen siitä, että yhteiskunnallisen liikkeen nousu, talonpoikain maasta käymän taistelun nousu, kun se jälleen koittaa, paljastaa selvästi „kunnallistamisen” koko taantumuksellisuuden.

*Julkaistu loka—marraskuussa 1908
aikakauslehdessä „Przeglad
Socjaldemokratyczny” № 8—9
Allikirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan aikakauslehteen
tekstin mukaan
Käännetty puolan kielestä*

NYKYHETKEN ARVIOINNISTA

VSDTP:n edessäolevan Yleisvenäläisen konferenssin päiväjärjestykseen on asetettu kysymys: „Nykyinen tilanne ja puolueen tehtävät”. Puolueemme järjestöt ovat jo alkaneet — Moskova ja Pietari ovat siinä suhteessa edellä kaikista muista keskuksista — järjestelmällisesti pohtia tätä kysymystä, jolla on epäilemättä äärettömän tärkeä merkitys.

Nykyisenä vapautusliikkeen hiljaisuuden, taantumuksen riehunnan, demokraattien leirissä tapahtuvien petosten ja masennuksen, sosialidemokraattisten järjestöjen kriisin ja osittaisen hajoamisen kautena käy erikoisen välttämättömäksi ottaa huomioon ennen kaikkea vallankumouksemme ensimmäisen kamppailun antamat tärkeimmät opetukset. Emme puhu tässä taktillisista opetuksista sanan ahtaassa mielessä, vaan puhumme ensin vallankumouksen yleisistä opetuksista, ja sen mukaisesti ensimmäinen kysymyksemme onkin oleva tällainen: minkälaisia ovat ne objektiiviset muutokset, joita on tapahtunut Venäjällä luokkaryhmityksessä ja poliittisissa voimasuhteissa vuodesta 1904 vuoteen 1908? Tärkeimmät muutokset voidaan mielestämme sisällyttää viiteen seuraavaan: 1) Itsevaltiuden agraari-politiikka talonpoikaiskysymyksessä on periaatteessa muuttunut kovasti; vanhan yhteisön tukemisen ja lujittamisen tilalle on tullut politiikka, jonka tarkoituksena on sen jouduttettu hävittäminen ja rosvoaminen poliisimenetelmin. 2) Mustasotnialaisen aateliston ja suurporvariston edustus on ottanut valtavan askelen eteenpäin: aateliston ja kauppiaiden entisten paikallisten valinnallisten komiteain asemesta, sellaisten hajallisten ja satunnaisten yritysten asemesta, joita tehtiin niiden yleisvenäläisen edustuksen

aikaansaamiseksi, on olemassa yhtenäinen edustuselin — Valtakunnanduuma, jossa näille mainituille luokille on turvattu mitä täydellisin valta-asema. Liberaalien ammattialojen edustus — talonpoikaistosta ja proletariaatista puhumattakaan — on painettu lisäksi ja lisäpainon osaan tässä muka „perustuslaillisessa” laitoksessa, jonka on määrä lujittaa itsevaltiutta. 3) Tämän ajan kuluessa luokat ovat Venäjällä ensi kerran toimittaneet rajankäynnin ja määrättyneet avoimessa poliittisessa taistelussa: nykyään olemassa olevat julkiset ja salaiset poliittiset puolueet (oikeammin sanoen: puolittain salaiset, sillä vallankumouksen jälkeen Venäjällä ei ole aivan „salaisia” puolueita) tulkitsevat ennen näkemättömän täsmällisesti luokkien etuja ja katsantokantoja, luokkien, jotka ovat kolmessa vuodessa kypsyneet sata kertaa enemmän kuin sitä edeltäneen puolen vuosisadan kuluessa. Mustasotnialainen aatelisto, kansallis-„liberaalinen” porvaristo, pikkuporvarillinen demokratia (trudovikit ja niiden vähäinen vasemmistosiipi — eserrät) sekä proletaarinen sosialidemokratia ovat kaikki käyneet tänä aikana läpi kehityksensä „sikiö”-asteen ja määränneet — ei sanoissa, vaan tosiasioilla ja joukkojen teoilla — luontonsa moniksi, sangen moniksi vuosiksi eteenpäin. 4) Se, mitä ennen vallankumousta nimitettiin liberaalisiksi ja liberaalis-narodnikkilaisiksi „yhteiskuntapiireiksi” eli yleensä koko „kansakunnan” „valistuneeksi” osaksi ja sen edustajaksi, — varakkaan, aatelisten intelligentti-„opposition” laaja kerros, „opposition”, joka vaikutti joltain eheältä, yhtäläiseltä, zemstvoja, yliopistoja, koko „säädyllyistä” lehdistöä j.n.e. j.n.e. elähdyttävältä, — kaikki nämä toivat ilmi vallankumouksessa sen, että ne ovat porvariston ideologeja ja kannattajia, kaikki nämä ottivat kaikille nyt aivan ilmeisen *vastavallankumouksellisen* asenteen sosialistisen proletariaatin ja demokraattisen talonpoikaiston käymän *joukko*-taistelun suhteen. Vastavallankumouksellinen liberaalinen porvaristo on syntynyt ja kasvaa. Tätä tosiasiaa ei tee olemattomaksi se, että „edistyksellinen” julkinen lehdistö kieltää sen, eikä sekään, että meidän opportunistimme, menshevikit, ovat siitä vaiti eivätkä ymmärrä sitä. 5) Miljoonaiset väestöjoukot ovat saaneet käytännöllistä *kokemusta* todellisen joukkotaistelun ja välittömän vallankumoustaistelun mitä erilaisimpien muotojen alalla, aina „yleislakkoon”, tilanherrojen häätämiseen, heidän

kartanoittensa polttamiseen ja avoimeen aseelliseen kapinaan saakka. Ken on jo ennen vallankumousta ollut vallankumouksellinen tai luokkatietoinen työläinen, hän ei jaksa heti käsittää kaikessa valtavuudessa tämän tosiasian ääretöntä merkitystä, tosiasian, joka on aiheuttanut mitä syvällisimmän muutoksen hyvin monissa entisissä käsityksissä poliittisen kriisin kehityksen kulusta, tämän kehityksen vauhdista, joukkojen käytännössä luoman historian dialektiikasta. Tämän kokemuksen huomioonottaminen *joukkojen* taholta on näkymätön, raskas ja hidas prosessi, jolla on paljon tärkeämpi merkitys kuin monilla valtion poliittisen elämän pintailmiöillä, jotka houkuttelevat lapsenkengissä kulkevia poliitikkoja — ei yksistään vasta-alkajia, vaan toisinaan hyvin „kunnioitettavassakin” iässä olevia. Proletaarijoukkojen johtava osuus koko vallankumouksessa ja taistelun kaikilla vainioilla, katukulkueista alkaen, jatkuen sitten kapinana ja päättyen (kronologisessa järjestyksessä ottaen) „parlamentaariseen” toimintaan, on tänä kautena, kokonaisuutena otettuna, ilmennyt selvästi kaikille.

Tällaiset ovat ne objektiiviset muutokset, jotka ovat kaivanneet kuilun lokakuun edellisen Venäjän ja nyky-Venäjän välille. Tällaiset ovat kolmen vuoden *yhteenvedot* historiamme mitä sisältörikkaimmalta kaudelta, — tietysti, niin sanoaksemme, yleiset yhteenvedot, mikäli muutamain sanoin voidaan hahmotella kaikkein tärkein ja oleellisin. Tarkastelkaamme nyt niitä taktiikan alalla tehtäviä johtopäätelmiä, joihin nämä yhteenvedot velvoittavat.

Itsevaltiuden agrariipolitiikan muutoksella on äärettömän suuri merkitys sellaiselle „talonpoikaiselle” maalle kuin Venäjä. Tämä muutos ei ole sattuma, se ei ole ministeristön suunnan heilahtelua eikä virkavallan keksintöä. Ei, se on mitä syvällisin „siirros” *agraaribonapartismiin* suuntaan, liberaalisen (sanan taloustieteellisessä mielessä, s.o. = porvarillisen) politiikan suuntaan talonpoikain maanomistussuhteiden alalla. Bonapartismi on monarkian luovimista, monarkian, joka on kadottanut vanhan, patriarkallisen eli feodaalisen, yksinkertaisen ja taajan tukinojansa, — monarkian, jonka on pakko tasapainotaitella, ettei putoaisi, — liehitellä voidakseen hallita, — lahjoa ollakseen mieliksi, — veljeillä yhteiskunnan pohjasakan, suoranaisten varkaiden ja veijarien kanssa pysyäkseen pystyssä muutenkin eikä ainoastaan pistinten varassa. Bonapartismi on monarkian

objektiivisesti väistämätön evoluutio jokaisessa porvarillisessa maassa, evoluutio, jota Marx ja Engels ovat tarkkailleet useiden Euroopan uusimmasta historiasta otettujen tosiasian valossa. Eikä Stolypinin agraaribonapartismiaan, Stolypinin, jota tässä kohtaa tukevat täysin tietoisesti ja järkkymättömän vankasti sekä mustasotnialaiset tilanherrat että lokakuulainen porvaristo, olisi voinut edes syntyä, saatikka pysyä pystyssä nyt jo kahden vuoden ajan, ellei itse yhteisö Venäjällä kehittyisi kapitalistisesti, ellei yhteisön sisällä muodostuisi jatkuvasti aineksia, joita itsevaltius saattoi alkaa liehitellä, joille se saattoi sanoa: „rikastukaa!”, „ryöstä yhteisöä, mutta tue minua!”. Sen vuoksi jokainen Stolypinin agraaripolitiikasta esitetty arviointi, jossa toisaalta ei otettaisi huomioon sen bonapartelaaisia menetelmiä ja toisaalta sen porvarillista (= liberaalista) olemusta, olisi ehdottomasti virheellinen.

Sen hämärän aavistuksensa, että Stolypinin agraaripolitiikka on bonapartismia, meidän liberaalimme esimerkiksi ilmaisevat siten, että hyökkäilevät tämän politiikan poliisimaista luonnetta vastaan, virkamiesten idioottimaista talonpoikain elämään sekaantumista j.n.e. j.m.s. vastaan. Mutta kun kadetit alkavat itkeä maalaisolojemme „ikivanhojen” perusteiden väkivaltaista särkemistä, muuttuvat he *taantumukselliseksi* ruikuttajiksi. Venäjän kehitys on mahdotonta ilman Venäjän vanhan maaseudun perusteiden väkivaltaista, vallankumouksellista särkemistä. Taistelua käydään *yksinomaan* siitä,— vaikka monet, hyvin monet sen osanottajista eivät sitä tajuakaan,— tuleeko tämä väkivalta olemaan tilanherramonarkian väkivaltaa talonpoikia kohtaan vaiko talonpoikaistasavallan väkivaltaa tilanherroja kohtaan. Kummassakin tapauksessa on *kiertämätöntä* porvarillinen eikä mikään muu agraarivallankumous Venäjällä, mutta edellisessä tapauksessa se on oleva hidas ja tuskallinen, jälkimmäisessä nopea, laaja ja vapaa. Työväenpuolueen taistelu tämän toisen tien puolesta on ilmaistu ja tunnustettu agraariohjelmassamme — ei sen siinä osassa, jossa esitetään tolkuton „kunnallistaminen”, vaan siinä, jossa puhutaan *kaikkien tilanherrain* maiden *konfiskoinnista*. Kolmen vuoden kokemuksen jälkeen ehkä vain menshevikkien joukossa saattaa enää löytyä ihmisiä, jotka eivät näe tämän konfiskoinnin puolesta käytävän taistelun ja tasavallan puolesta käytävän taistelun välistä yhteyttä. Stolypinin

agraaripolitiikka, jos se pysyisi voimassa pitkän pitkät ajat, jos se loisi maaseudulla lopullisesti aivan uudelleen kaikki maanomistussuhteet puhtaasti porvarillisille perusteille, voisi pakottaa meidät luopumaan kaikkinaisesta agraariohjelmasta porvarillisessa yhteiskunnassa (tähän mennessä eivät *edes* menshevikit eivätkä menshevikkien keskuudessa olevat Tsherevaninitkaan ole menneet niin pitkälle, että olisivat luopuneet agraariohjelmastamme). Mutta Stolypinin politiikka ei millään muotoa voi saada meitä nyt muuttamaan taktiikkaamme. Koska ohjelmassa sanotaan „kaikkien tilanherrain maiden konfiskointi”, niin vain pikkulapset voivat olla huomaamatta siitä johtuvaa vallankumouksellista (sanan välittömässä ja ahtaassa merkityksessä vallankumouksellista) taktiikkaa. Ja olisi väärin asettaa kysymystä näin: jos Stolypinin politiikka „romahtaa”, niin lähellä on siis nousu, ja päinvastoin. Bonapartelaisten menetelmien romahtaminen ei vielä ole sen politiikan romahtamista, jonka tarkoituksena on kulakkien toimittama yhteisön hävittäminen. Ja päinvastoin, Stolypinin „menestys” maaseudulla nyt ja lähivuosina tulee *itse asiassa* enemmän lietsomaan kuin sammuttamaan taistelua talonpoikaiston sisällä, sillä „päämäärään”, s.o. *puhtaasti* porvarillisen talonpoikaistalouden lopulliseen ja täydelliseen vakiintumiseen, ei voida päästä muuten kuin pitkällistä ja erittäin pitkällistä tietä. Stolypinin „menestys” lähivuosina voisi parhaassa tapauksessa johtaa siihen, että erottuisi tietoisesti vastavallankumouksellisten, lokakuulaismielisten talonpoikain kerros, mutta juuri tällainen varakkaan vähemmistön muodostuminen poliittisesti tietoiseksi yhdistyneeksi voimaksi merkitsisi väistämättömästi jättiläismäistä sysäystä suurten demokraattisten joukkojen poliittisen tietoisuuden kehittymiselle ja niiden yhteenliittymiselle tätä vähemmistöä vastaan. Me sosialidemokraatit emme voisi toivoakaan mitään sen parempaa kuin on se, että „nylkyrien” ja „yhteisön” välillä käynnissä oleva alkuvoimainen, hajanainen ja umpimähkäinen taistelu muuttuisi lokakuulaisten ja trudovikkien tietoiseksi ja avoimeksi taisteluksi.

Siirtykäämme Duuma-kysymykseen. Epäilemättä tämä mustasotnialais-„perustuslaillinen” laitos sinänsä edustaa aivan samoin absoluuttisen monarkian kehitystä bonapartismien tietä. Kaikki ne bonapartismien piirteet, jotka edellä osoitimme, näkyvät vallan havainnollisina sekä nykyisessä

vaalilaissa että väärentämällä aikaansaadussa mustasotnia-laisten ynnä lokakuulaisten enemmistössä, siinä, että leikitään Euroopan jäljittelyä ja tavoitellaan lainoja, joiden käyttöä „kansanedustajat” muka valvovat, sekä siinä, että itsevaltius täydellisesti hylkii käytännöllisessä politiikassaan kaikkia Duumassa käytyjä keskusteluja ja sen kaikkia päätöksiä. Ristiriita, joka vallitsee todellisuudessa täydellisesti hallitsevan mustasotnialaisen itsevaltiuden ja porvarillisen „perustuslain” näennäisyyden välillä, tulee yhä selvempänä esiin ja tuo tullessaan uuden vallankumouksellisen kriisin aineksia. Itsevaltiutta on haluttu verhota, vaatettaa, kaunistella Duuman avulla; todellisuudessa mustasotnialais-lokakuulainen Duuma tuo ilmi, paljastaa ja näyttää jokaisena elinpäivänään yhä enemmän valtiovaltamme todellisen luonteen, sen todelliset luokkaperustat ja sen bonapartismin. Tämän yhteydessä ei voida olla palauttamatta mieliin Engelsin tavattoman syvämielteistä lausuntoa (kirjeessä Bernsteinille elokuun 27 pltä vuonna 1883⁹¹) siitä, mikä merkitys on *siirtymisellä* absoluuttisesta monarkiasta perustuslailliseen monarkiaan. Silloin kun liberaalit yleensä ja eritoten venäläiset kadetit pitivät tällaista siirtymistä paljon puhutun „rauhanomaisen” edistyksen ilmauksena ja sen takeena, Engels osoitti sen historiallisen merkityksen, mikä perustuslaillisella monarkialla on valtiomuotona, joka helpottaa feodaalien ja porvariston välistä *ratkaisevaa* taistelua. „Aivan samoin”, kirjoitti Engels, „kuin feodalismien ja porvariston välistä taistelua ei voitu viedä ratkaisevaan päätökseen vanhan absoluuttisen monarkian oloissa, vaan vasta perustuslaillisen monarkian vallitessa (Englanti, Ranska vuosina 1789—1792 ja 1815—1830), samoin porvariston ja proletariaatin välinen taistelukin voidaan viedä ratkaisevaan päätökseen vain tasavallan oloissa”. Engels sanoo tässä perustuslailliseksi monarkiaksi muun muassa myös vuoden 1816 Ranskaa, jolloin kuuluisa Chambre introuvable, mustasotnialainen, vastavallankumouksellinen edustajakamari, riehui ja raivosi valkoisen terrorin apuna vallankumousta vastaan ja varmaan yhtä innokkaasti kuin meidän kolmas Duumamme. Mitä se merkitsee? Tunnuksena taako Engels todella perustuslailliseksi laitoksiksi tilanherrojen ja kapitalistien edustajain taantumukselliset kokoukset, jotka tukevat itsevaltiutta taistelussa vallankumousta vastaan? Ei. Se merkitsee, että historiassa on

sellaisia tilanteita, jolloin perustuslakia väärentävät laitokset aiheuttavat todellisen perustuslain puolesta käytävän taistelun kiihtymisen ja ovat etappina uusien *vallankumouksellisten* kriisien kehityksessä. Vallankumoksemme ensimmäisen kamppailun aikana väestön enemmistö uskoi vielä siihen, että voidaan saada aikaan sovinto todellisen perustuslain ja itsevaltiuden välillä; kadetit rakensivat koko politiikkansa tämän uskon järjestelmälliseen ylläpitämiseen kansan keskuudessa, ja trudovikit kulkivat ainakin puolittain kadettien perässä tässä kohdassa. Nyt itsevaltiutus näyttää kolmannella Duumallaan kansalle kokemusperäisesti, minkälaiseen „perustuslakiin” itsevaltiutus voi „suostua”, ja joututtaa siten entistä laajemman ja päättäväisemmän *itsevaltiustvastaisen* taistelun hetkeä.

Tästä muuten johtuu, että vanhan tunnuksemme „alas itsevaltiutus” vaihtaminen „alas kolmas Duuma”-tunnukseen olisi kerrassaan väärin. Minkälaisissa oloissa tuollaisella tunnuksella kuin „alas Duuma” voisi olla merkitystä? Oletakaamme, että edessämme on liberaalinen, reformistinen sovittelija-Duuma sellaisen mitä kärkevimmän vallankumouksellisen kriisin kaudella, joka on jo kypsytynyt suoranaiseksi kansalaissodaksi. On täysin mahdollista, että sellaisella ajankohdalla voisi tunnukseksi tulla „alas Duuma”, s.o. alas tsaarin kanssa käytävät rauhanneuvottelut, alas pettävä „rauhan” laitos, me kutsumme välittömään rynnistykseen. Ja päinvastoin, oletakaamme, että edessämme on aikansa eläneen vaalilain nojalla valittu perin taantumuksellinen Duuma eikä maassa ole kärkevää vallankumouksellista kriisiä; tunnus „alas Duuma” voisi silloin muodostua vaalilain uudistuksen puolesta käytävän taistelun tunnukseksi. Meillä ei ole mitään kummankaan tapauksen kaltaista. III Duuma ei ole sovittelija-Duuma, vaan suorastaan vastavallankumouksellinen Duuma, se ei verhoa itsevaltiutta, vaan paljastaa sitä, eikä sillä ole itsenäistä merkitystä missään suhteessa: ei kukaan eikä missään odota siltä edistyksellisiä reformeja; kukaan ei ajattele, että tsarismmin todellisen vallan ja voiman lähteenä on tämä biisonien kokous. Kaikki ovat samaa mieltä siitä, ettei tsarismi nojaudu siihen, vaan käyttää sitä hyväkseen, että tsarismi voi harjoittaa täydellisesti nykyistä politiikkaansa, vaikka tällaisen Duuman koollekutsumista lykkätsiinkin (niinkuin Turkki „lykkäsi” parlamentin koollekutsumista

vuonna 1878⁹²) tai vaikka sen sijasta kutsuttaisiin koolle „Zemski sobor” tahi jokin muu sen tapainen j.n.e. Tunnus „alas Duuma” merkitsisi perustaistelun keskittämistä juuri sellaista laitosta vastaan, joka ei ole itsenäinen, päätösvaltainen eikä näyttele tärkeintä osaa. Tällainen tunnus on väärä. Meidän on säilytettävä vanha tunnus „alas itsevaltius” ja „eläköön Perustava kokous”, koska juuri itsevaltius pysyy yhä edelleen todellisena valtana, todellisena taantumuksen tukena ja suojamuurina. Itsevaltiuden kukistuminen on kiertämättä merkitsevä III Duuman syrjäyttämistä (ja sitä paitsi vallankumouksellista syrjäyttämistä), koska se on tsarismin laitoksia; III Duuman kukistuminen sinänsä merkitsisi joko tuon saman itsevaltiuden uutta seikkailua tahi tuon saman itsevaltiuden yritystä panna toimeen reformi, sellainen, joka on pettävä ja vain näyttää reformilta*.

Edelleen. Olemme nähneet, että ensimmäisen vallankumouuskamppailun kolmen vuoden aikana poliittisten puolueiden luokkaluonne määräytyi erittäin voimakkaasti ja selvästi. Tästä seuraa, että kaikissa päätelmissä nykyisestä poliittisten voimatekijäin suhteesta, tämän suhteen muuttumisen suunnasta j.n.e. tulee ottaa huomioon nämä historian kokemuksen tarjoamat konkreettiset asiatiedot eikä nojautua abstraktisiin „yleisiin järkeilyihin”. Euroopan valtioiden koko historia todistaa, että juuri välittömän vallankumoustaistelun kausina lasketaan niin syvälliset ja vankat perustat luokkaryhmityksille ja suuriin poliittisiin puolueisiin jakautumiselle, että ne kestävät sitten jopa kaikkein pitempienkin seisauskausien ajan. Erinäiset puolueet voivat piiloutua maanalaisuuteen ja olla antamatta tietää itseltään, ne voivat vetäytyä syrjään poliittisen näyttämön etualalta, mutta pienimmänkin elpymisen tapahtuessa poliittiset perusvoimat astuvat taas kiertämättä esiin, mahdollisesti muuttuneessa muodossa, mutta niiden toiminta pysyy luonteensa ja suuntansa puolesta ehdottomasti samana, siksi kunnes yhden tai toisen tappion kärsineen vallankumouksen objektiiviset tehtävät tulevat ratkaistuiksi. Sen tähden olisi esimerkiksi mitä suurinta lyhytnäköisyyttä arvella, että koska paikkakunnilla ei ole trudovikkijärjestöjä ja koska

* Seuraavassa numerossa tarkastelemme „Duuma”-taktiikkakäsymyksen toista puolta ja erittelemme toveri otzovistin „kirjeen”, joka on julkaistu „Rabotsheje Znamjan” 5. numerossa. (Ks. tätä osaa, ss. 279—296. Toim.)

III Duuman trudovikkiryhmälle on ominaista erikoinen hämminki ja avuttomuus, niin sen vuoksi demokraattisen talonpoikaiston joukot ovat jo kokonaan hajaantuneet ja ettei niillä ole oleellista merkitystä uuden vallankumouksellisen kriisin syvenemisprosessissa. Sellainen katsomus on vain menshevikkien arvolle sopiva, menshevikkien, jotka luisuvat yhä enemmän mitä alhaisimpaan „parlamenttikretinismiin” (ottakaa vaikkapa heidän todella häpeälliset, luopiomaiset esiintymisensä illegaalista puoluejärjestöä vastaan). Marxilaisten on tiedettävä, että edustusehdot yksinpä kaikkein ihanteellisimmassakin porvarillisessa parlamentissa eikä ainoastaan meidän mustasotniaalaisessa Duumassamme tulevat aina muodostamaan keinotekoista epäsuhdetta eri luokkien todellisen voiman ja sen heijastuksen välillä, jonka se saa edustuslaitoksessa. Esimerkiksi liberaalinen porvarillinen intelligenssi näyttää parlamentteissa aina ja kaikkialla sata kertaa voimakkaammalta kuin mitä se on todellisuudessa (ja meidänkin vallankumouksessa opportunistisocialidemokraatit pitivät kadetteja niinä, miltä he näyttävät), ja päinvastoin, pikkuporvariston (vuoden 1848 porvarillisten vallankumousten kaudella kaupunkien pikkuporvariston ja meillä maaseudun pikkuporvariston) erittäin laajat demokraattiset kerrokset esiintyvät usein tavattoman tärkeänä tekijänä joukkojen avoimessa taistelussa, samalla kun niiden parlamenttiedustus on aivan mitätöntä.

Kun talonpoikaistomme astui vallankumoukseen, oli sen tietoisuus äärettömästi heikompaa kuin toisaalta liberaalisen porvariston ja toisaalta sosialistisen proletariaatin. Siksi vallankumous aiheutti sille kaikkein eniten raskaita, mutta hyödyllisiä pettymyksiä, kaikkein eniten katkeria, mutta sen pelastukseksi koituvia opetuksia. On aivan luonnollista, että se sulattaa näitä opetuksia varsin vaivalloisesti ja varsin hitaasti. On aivan luonnollista, että monet intelligenssin joukossa olevat „radikaalit” tulevat tällöin kadottamaan kärsivällisyytensä ja viittaamaan kintaalla kaikelle, samoin eräät socialidemokraattiset poroporvarit, joiden kasvoille ilmestyy heti halveksuva ilme, kun he kuulevat mainittavankin jostain talonpoikaismokradiasta, mutta joille tulee sen sijaan vesi suuhun heti, kun vain vilkaisevatkin „valistuneisiin” liberaaleihin. Mutta valveutunut proletariaatti ei pyyhkäise niin helposti muististaan sitä, mitä se näki ja mihin

se osallistui syksyllä ja talvella 1905. Ja kun otamme huomioon voimasuhteen vallankumouksessamme, niin meidän on tiedettävä, että todella laajan yhteiskunnallisen nousun, todella lähenevän vallankumouksellisen kriisin ehdottomana tunnusmerkkinä nykyisellä Venäjällä on kiertämättä oleva talonpoikaiston liikehtiminen.

Liberaalinen porvaristo on meillä lähtenyt vastavallankumouksen tielle. Sen voivat kieltää vain urhoolliset Tsherevaninit ja „Golos Sotsial-Demokratian” toimittajat, jotka pelkurimaisesti luopuvat aateveljestään ja asetoveristaan. Mutta jos joku tekisi tästä porvarillisten liberaalien vastavallankumouksellisuudesta sen johtopäätelmän, ettei heidän oppositiollaan ja tyytymättömyydellään, heidän selkkauksillaan mustasotnialaisten tilanherrojen kanssa taikka yleensä porvariston eri ryhmien keskinäisellä kilpailulla ja taistelulla voi olla mitään merkitystä uuden nousun kasvu-prosessissa, niin se olisi äärettömän suuri virhe ja todellista nurinpäin käännettyä menshevismää. Venäjän vallankumouksen kokemus samoin kuin muidenkin maiden kokemus todistaa kumoamattomasti, että kun ovat olemassa syvän poliittisen kriisin objektiiviset edellytykset, niin vähäisimmilläänkin ja sellaisilla selkkauksilla, jotka näyttävät olevan sangen kaukana todellisesta vallankumouksen ahjosta, saattaa olla mitä vakavin merkitys alkuaiheena, pisarana, joka täyttää maljan kukkuroilleen, mielialoissa tapahtuvan käänteen alkuna j.n.e. Palautamme mieleen, että zemstvokampanja ja liberaalien anomukset vuonna 1904 olivat niin omalaa-tuisen ja puhtaasti proletaarisen „anomuksen” kuin tammi-kuun 9 päivän edeltäjiä. Zemstvokampanjasta puheen ollen bolshevikit eivät silloin kiistäneet sitä vastaan, että tätä kampanjaa pitää käyttää proletaaristen mielenosoitusten hyväksi, vaan sitä vastaan, kun nämä mielenosoitukset haluttiin (menshevikkimme halusivat) rajoittaa zemstvo-kokousten salien puitteisiin, sitä vastaan, kun zemstvomiesten edessä järjestettävät mielenosoitukset julistettiin mielenosoitusten korkeimmaksi tyyppiä, sitä vastaan, kun mielenosoituksia suunniteltaessa pidettiin silmällä sitä, ettei säilytetä liberaaleja. Toinen esimerkki: ylioppilasliikkeet. Maassa, joka elää porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kautta ja jossa yhäti kiihtyvällä vauhdilla karttuu palavaa ainesta, nämä liikkeet voivat helposti osoittautua sellaisten tapahtumien aluksi, jotka menevät paljon pitemmälle

kuin pieni ja erillinen selkkaus asiain hoitamisesta valtionhallinnan jollakin vissillä alalla. Sosialidemokratia, harjoittaessaan proletariaatin itsenäistä luokkapoliittikkaa, ei tietenkään tule koskaan sopeutumaan sen enempiä ylioppilaiden taisteluun, uusiin zemstvo-edustajakokouksiin kuin keskenään riitaantuneiden porvaristoryhmien kysymyksenasetteluunkaan, se ei tule koskaan antamaan tälle perhetorailulle itsekeskeistä merkitystä j.n.e. Mutta juuri sosialidemokraattien puolue on koko vapaustaistelua johtavan luokan puolue, sen on ehdottomasti käytettävä kaikkia ja kaikenlaisia selkkauksia, kärjistettävä niitä, laajennettava niiden merkitystä, sidottava niihin vallankumouksellisten tunnusten puolesta käytävä agitaationsa, levitettävä tietoa näistä selkkauksista laajojen joukkojen keskuuteen, innostutettava näitä joukkoja itsenäisiin ja avoimiin esiintymisiin omine vaatimuksineen j.n.e. Vuoden 1793 jälkeen Ranskassa syntyi ja alkoi järkkymättä kasvaa vastavallankumouksellinen liberaalinen porvaristo, mutta siitä huolimatta sen eri ryhmien väliset selkkaukset ja taistelu ovat sadan vuoden ajan senkin jälkeen olleet milloin yhdessä, milloin toisessa muodossa uusien vallankumousten aiheena, vallankumousten, joissa proletariaatti on alati esiintynyt tärkeimpänä liikkeellepanevana voimana ja jotka se *on vienyt* tasavallan pystyttämiseen asti.

Tarkastelkaamme nyt kysymystä porvarillis-demokraattisen vallankumouksemme johtavan ja etumaisen luokan, proletariaatin, hyökkäystaistelun ehdoista. Moskovalaiset toverit, käsitellessään tätä kysymystä, korostivat aivan oikein tässä yhteydessä teollisuuspuolan perustavaa merkitystä. He ovat koonneet tavattoman mielenkiintoista aineistoa tästä pulasta, arvioineet Moskovan ja Lodzin välisen taistelun merkityksen, tehneet useita oikaisuja eräisiin tähän saakka vallitsevina olleisiin käsityksiin. Nyt pitää vain toivoa, ettei tämä aineisto jäisi näivettymään Moskovan komitean tai Moskovan piirikuntakomitean valiokuntiin, vaan että se muokattaisiin ja saatettaisiin lehdistön palstoille koko puolueen pohdittavaksi. Me puolestamme rajoitumme tekemään muutamia huomautuksia kysymyksenasettelusta. Kiistanalaista on muun muassa se, mihin suuntaan pula vaikuttaa (yleisesti tunnustetaan, että hyvin lyhyen ja vähäisen elpymisen jälkeen teollisuudessamme vallitsee jälleen raskas pulaa lähentelevä lamaannus). Eräät

sanovat: työläisten hyökkäävä taloudellinen taistelu on edelleenkin mahdotonta, siis vallankumouksellinen nousu on lähiaikoina mahdoton. Toiset sanovat: kun taloudellisen taistelun käyminen ei ole mahdollista, niin se sysää käymään poliittista taistelua, ja sen tähden vallankumouksellinen nousu on lähiaikoina kiertämätön.

Mielestämme kumpaistenkin järkeilyt pohjautuvat eräaseen virheeseen, nimittäin mutkallisen kysymyksen yksinkertaistamiseen. Teollisuuspulan yksityiskohtaisella tutkimisella on epäilemättä mitä tärkein merkitys. Mutta epäilemätöntä on myöskin se, etteivät mitkään, eivät edes ihanteellisen tarkat tiedot pulasta voi itse asiassa antaa myönteistä tai kielteistä vastausta läheistä vallankumouksellista nousua koskevaan kysymykseen, sillä tämä nousu riippuu vielä tuhansista muista tekijöistä, joita etukäteen on mahdoton ottaa huomioon. Syvälliset poliittiset kriisit eivät ole mahdollisia, ellei ole maan agraaripulan ja teollisuuden lamatilan muodostamaa yleistä pohjaa, se on kieltämätöntä. Mutta vaikka yleinen pohja onkin olemassa, niin tästä ei vielä voida tehdä johtopäätöstä, tuleeko lamatila jonkin aikaa pidättämään työläisten joukkotaistelua yleensä vai sysääkö *tämä sama* lamatila tapahtumien *vississä vaiheessa* poliittiseen taisteluun uusia joukkoja ja vereksiä voimia. Tämän kysymyksen ratkaisemiseksi voi olla vain yksi tie: on tarkasti seurattava maan koko poliittisen elämän valtimon sykintää ja erikoisesti laajojen proletaarijoukkojen liikehtimisen ja mielialojen tilaa. Viime aikana esimerkiksi useat puoluetoimitsijain tiedotukset eri puolilta Venäjää, sekä teollisuus- että maanviljelysseuduilta, todistavat sitä, että mielialoissa tapahtuu epäilemättä virkistymistä, että tulee uusia voimia, että mielenkiinto agitaatioon voimistuu j.n.e. Kun rinnastamme siihen toisaalta ylioppilaiden joukko-kuohunnan alkua ja toisaalta zemstvo-edustajakokousten henkiinherättämisyrityksiä, niin voimme todeta, että on tapahtunut vissi käänne, jotain sellaista, mikä rikkoo viimeisten puolentoista vuoden täydellisen seisaustilan. Kuinka voimakas tämä käänne on oleva, onko se avoimen taistelun uuden aikakauden aattoa j.n.e.,—sen näyttävät tosiasiat. Kaikki, minkä nyt voimme tehdä, kaikki, mitä meidän on joka tapauksessa tehtävä, on voimien jännittäminen illegaalisen puoluejärjestön lujittamiseen ja agitaation voimistamiseen kymmenkertaiseksi proletariaatin joukkojen

keskuudessa. Vain agitaatio kykenee näyttämään laajassa mitassa joukkojen todellisen mielialan, vain agitaatio luo kiinteän vuorovaikutuksen puolueen ja koko työväenluokan välille, vain se, että poliittisen agitaation tarkoitusten hyväksi käytetään jokaista lakkoa, jokaista työväen elämän suurta tapahtumaa tai kysymystä, kaikkia selkkauksia hallitsevien luokkien sisällä tai näiden luokkien yksien tai toisten ryhmien selkkausta itsevaltiuden kanssa, samoin sosialidemokraattien jokaista esiintymistä Duumassa, hallituksen vastavallankumouksellisen politiikan jokaista uutta ilmausta j.n.e.,—vain tämä tällainen työ liittää jälleen yhteen vallankumouksellisen proletariaatin rivit, antaa pätevää aineistoa, jonka perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, kuinka nopeasti kypsyvät edellytykset uusia ja entistä ratkaisevampia suurtaisteluja varten.

Tehkäämme yhteenveto. Yleiskatsaus vallankumouksen tuloksiin ja nykyisen ajankohdan oloihin osoittaa selvästi, että vallankumouksen objektiiviset tehtävät ovat ratkaisevampia. Siirros bonapartismiin suuntaan, joka on tapahtunut niin itsevaltiuden agrariipolitiikassa kuin sen yleisessäkin politiikassa sekä Duumassa että Duman avulla, vain kärjistää ja laajentaa ristiriitaa toisaalta „villin tilanherran” herruuden ja mustasotniaalaisen itsevaltiuden sekä toisaalta koko maan taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tarpeiden välillä. Poliisi- ja kulakkiryynnäkö maalaisjoukkojen kimppuun kärjistää taistelua näiden joukkojen sisällä ja tekee tämän taistelun poliittisesti tietoiseksi, lähentää, niin sanoaksemme, itsevaltiusvastaista taistelua jokaisen kylän jokapäiväisiin ja elintärkeisiin asioihin. Tällaisella ajankohdalla on erittäin välttämätöntä, että sosialidemokratia puolustaa vallankumouksellisen-demokraattisia vaatimuksia agrariikysymyksessä (tilanherrojen kaikkien maiden konfiskointi). Lokakuulainen mustasotniaalais-Duuma, joka osoittaa havainnollisesti ja kokemusperäisesti, minkälaiseen „perustuslakiin” itsevaltius saattaa „suostua”, ja joka ei ratkaise ainoatakaan kysymystä maan talouskehityksen tarpeiden turvaamiseksi edes kaikkein ahtaimmissa puitteissa, muuttaa „perustuslain puolesta” käytävän taistelun vallankumoukselliseksi taisteluksi *itsevaltiutta vastaan*; erilliset selkkaukset porvariston eri ryhmien välillä sekä näiden ryhmien ja hallituksen välillä johtavat näissä oloissa nimenomaan tällaisen taistelun lähenemiseen. Maaseudun kurjis-

tuminen, lamatila teollisuudessa, yleinen tietoisuus siitä, ettei nykyisestä poliittisesta tilanteesta ole ulospääsyä ja että paljon puhuttu „rauhallinen perustuslaillinen” tie on toivoton, synnyttävät yhä uusia vallankumouksellisen kriisin aineksia. Meidän tehtävänä ei nyt ole jonkinlaisten uusien tunnuksien (sen tapaisten kuin „alas Duuma!”-tunnus „alas itsevaltius!”-tunnuksen asemesta) keinotekoinen sepitteleminen, vaan illegaalisen puoluejärjestön lujittaminen (menshevikkien taantumuksellisesta ulvonnasta huolimatta, menshevikkien, jotka hautaavat tätä järjestöä) ja laajan vallankumouksellis-sosialidemokraattisen agitaation kehittäminen, mikä yhdistää puoluetta lujasti proletariaatin joukkoihin ja mobilisoi näitä joukkoja.

„Proletari” № 38,
marraskuun 1 (14) pnä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

KUINKA PLEHANOV JA KUMPP. PUOLUSTAVAT REVISIONISMIA

„Golos Sotsial-Demokratian” toimituksen, s.o. Plehanovin ja kumpp., huomautus toveri Maslovin kirjeeseen, jota käsitelimme „Proletarin” 37. numerossa *, on julkaistu erillisenä lehtisenä, „Golos Sotsial-Demokrata” lehden 8.—9. numeron „Lisälehtisenä”.

Tämä suunnilleen puoli „Proletarin” palstaa käsittävä „Huomautus” ansaitsee venäläisten sosialidemokraattien huomiota, sillä se osoittaa, kuinka Plehanov ja kumpp. ovat pienten ryhmäkuntaetujen vuoksi päätyneet *puolustelemaan* teoreettista revisionismia mitä kelvottomimpien sofismien avulla. Tässä siitä tosiasioita.

„Me olemme marxilaisuuden *tarkistamisen* (revision) mitä jyrkimpiä ja kerrassaan leppymättömiä vastustajia, tarkistamisen, jota harjoitetaan länsieurooppalaisen porvariston ideologioiden taantumuksellisen vaikutuksen alaisuudessa ja joka pyrkii horjuttamaan Marxin ja Engelsin filosofisen, sosiologisen ja taloustieteellisen opin perusteita”. Näin kuuluu huomautuksen ensimmäinen lause. „Mitä jyrkimpiä ja kerrassaan leppymättömiä vastustajia” — tämän jyrkkämin on enää vaikea sanoa, eikö totta? on vaikea löytää pöyhkeilevämpää sanamuotoa Plehanovin ja kumpp. *lupauksille*.

Mutta... siinähan se juttu onkin, että *Maslovin suhteen* (ja Plehanov ja kumpp. kirjoittavat huomautuksen juuri Maslovin kirjoitukseen, ja nimenomaan kysymyksestä, joka koskee Maslovin revisionismia) meidän „leppymättömillä” revisionismin vastustajillamme ilmestyykin tuo huomiota ansaitseva „mutta”.

* Ks. tätä osaa, ss. 239—247. *Toim.*

„Mutta me emme ole koskaan olleet marxilaisuuden lahkolaisia”, julistavat Plehanov ja kumpp., „ja ymmärrämme hyvin, että voidaan olla eri mieltä Marxin ja Engelsin kanssa yhdestä tai toisesta kysymyksestä eikä silti tarvitse luopua heidän katsantokannastaan ja hylätä heidän metodiaan, vaan voidaan pysyä täysin uskollisena sekä katsomuksille että metodille”. Ja sitten seuraa esimerkki: Cunow, sosialidemokraatti, „oli osittain eri mieltä kuin Engels” „matriarkaatin syntyä” koskevassa kysymyksessä; mutta „vain sairaan ihmisen päähän voi pälkähtää julistaa hänet tällä perusteella revisionistiksi”.

„Edellä sanottu määrää myös suhteemme toveri Maslovin katsomuksiin Marxin korko-opista. Me emme hyväksy tätä katsomusta („Golos Sotsial-Demokratan” huomautus: „„Golosiin” 1. numerossa toveri Martynov huomautti erikoisesti siitä, ettei hän hyväksy toveri Maslovin tekemää oikaisua absoluuttista korkoa koskevaan oppiin”), mutta emme näe siinä revisionismia”...

Lukija näkee nyt, minkälainen on Plehanovin ja kumpp. ajatuksenjuoksu. Me olemme „kerrassaan leppymättömiä revisionismin vastustajia”, mutta — „emme näe siinä (Maslovin katsomuksessa absoluuttisesta korkoteoriasta) revisionismia”. Revisionismi horjuttaa Marxin opin perusteita, Maslov taas on eri mieltä Marxin kanssa erillisestä kysymyksestä, tällaista on Plehanovin ja kumpp. harjoittama puolustelu, jota lopuksi selitetään H. Cunowin esimerkillä.

Kysymme lukijalta, joka vähänkään ajattelee ja joka on edes vähän puolueeton: eikö tämä ole sofismia? Marxin absoluuttisen koron teoria julistetaan „erilliseksi kysymykseksi”! Erimielisyys korkoteorian suhteen rinnastetaan siihen tosiasiaan, että Cunow „oli osittain eri mieltä” kuin Engels matriarkaatin synnystä!! Nähtävästi Plehanov ja kumpp. pitävät menshevikkejään, joita he ruokkivat tällaisilla selityksillä, pikkulapsina. Vain silloin, kun tyyten puuttuu itsekunnioitus sekä kunnioitus lukijakuntaa kohtaan, voidaan mitä tärkeimmissä periaatekysymyksissä tehdä tuollaisia pellen temppuja. Alkaahan Plehanov (ja kumpp.) itsekkin selityksensä juhlallisella fraasilla, jossa sanotaan, että revisionismi on Marxin ja Engelsin opin *perusteiden* horjuttamista. Entä nyt? Luopuvatko Plehanov ja kumpp. *tästä* väittämästään, kun on puhe Maslovista?

Luopuvatko vai eivät? Vai kirjoittiko Plehanov ja kumpp. huomautuksensa *salatakseen* ajatuksiaan?

Maslov on julistanut useissa kirjoituksissa ja „Agraarikysymyksensä” useissa eri painoksissa, että 1) Marxin absoluuttisen koron teoria on väärä; 2) että tällaisen teorian ilmaantuminen on selitettävissä III osan luonteella — se sisältää „hahmotelmia”; 3) että „maan vähenevä hedelmällisyys” on *tosiasia*; 4) että jos absoluuttisen koron teoria olisi oikea ja „vähenevän hedelmällisyyden laki” väärä, niin silloin saattaisivatkin olla oikeassa narodnikit Venäjällä ja revisionistit kaikkialla maailmassa.

Juuri nämä neljä kohtaa esitettiin Maslovia vastaan siinä „Proletarin” kirjoituksessa, josta tästä kysymyksestä herännyt polemiikki sai alkunsa. Katsokaa nyt, kuinka Plehanov ja kumpp. menettelivät: ensinnäkin, he rajoittuivat peräti vaatimattomasti korkokysymykseen, toisin sanoen vaikenivat kokonaan muista kysymyksistä. Eikö se ole revisionismin puolustamista? Näinköhän Plehanov ja kumpp. mielivät kieltää sen, että tarkistus, joka kohdistuu Marxin antamaan opetukseen, että niin vähenevän hedelmällisyyden laki kuin sen „tosiasiakin” ovat tolkkuttomia, „tapahtuu länsieurooppalaisen porvariston ideologien taantumuksellisen vaikutuksen alaisuudessa”? Toiseksi, oppi absoluuttisesta korosta rinnastetaan samanarvoiseksi erillisen kysymyksen kanssa, sen eriävän („osittaisesti”) mielipiteen kanssa, joka koskee matriarkaatin syntyä!

Tämä on temppuilua, hyvät herrat! Ja tällä temppuilulla te verhoatte julkisesti harjoittamaanne revisionismin puolustelua. Sillä *te ette rohkene* sanoa suoraan, että absoluuttisen koron tunnustaminen ja vähenevän hedelmällisyyden lain (taikka „tosiasian”) kieltäminen *ei* ole Marxin taloudellisen opin „perusta” agraarikysymyksen alalla. Te puolustatte „omaa miestänne” väärentäen Marxia Maslovin henkeen, julistaen Maslovia *varten* „erilliseksi mielipideoavaisuudeksi” nimenomaan Marxin *opin perustan*. Tällä te vahvistatte oikeaksi sen, mitä „Proletarin” 33. numerossa * on sanottu menshevistisistä Famosov-teoreetikoista, jotka palkitsevat kotiväkeään siten, että suostuvat pitämään Marxin taloudellista *teoriaa* „erillisenä

* Ks. tätä osaa, ss. 178—179. *Toim.*

kysymyksenä”, rinnastamaan sen samanarvoiseksi matriarkaatin syntyä koskevan kysymyksen kanssa.

Plehanov ja kumpp. ovat „revisionismin leppymättömiä vastustajia”,— mutta jos olette menshevikki, niin älkää pelätkö noita hirvittäviä sanoja! Menkää vain „„Golosin” toimitukseen” ja tietäkää, että menshevikkeihin nähden tämä leppymättömyys on hyvinkin leppeää, niin leppeää, että toimitus on valmis asettamaan „teorian horjuttamisen” samanarvoiseksi „matriarkaatin syntyä koskevan mielipide-eroavaisuuden kanssa”. Synninpäästöjä myydään halvalla, loppuunmyynti on kuulutettu, olkaa hyvä ja ostakaa, arvoisa yleisö!

Mutta menkäämme edelleen. Me emme hyväksy Maslovin kantaa korkokysymyksessä, sanovat Plehanov ja kumpp. Sen Martynov on jo selittänyt, kirjoittavat he. „Se henkilö”, jota „Proletarin” toimitus nimitti „Maslovin suojeluseleiksi” (s.o. Plehanov), „on monet kerrat (kuulkaahan!) väitellyt *painetussa sanassa* (kursivointi „Golosin”) toveri Maslovin kanssa asioista, jotka koskevat läheisesti agraari-ohjelmaamme”.

Näin, kirjaimellisesti näin on painettu Plehanovin ja kumpp. „huomautuksessa”!

Ottakaa toimitukseltanne oppia, miten kumoavia oikaisuja on kirjoitettava, toverit menshevikit. Teille on annettu tavallaan klassillinen mallinäyte. Puhe on revisionismista, väittely syntyi siitä, kumpi: teoreettinen leppymättömyyskö vaiko *ainoastaan* pikkumainen ryhmäkuntakiukku pakotti Plehanovin nimittämään puoluelehdessä useita vastaväittäjiään herroiksi, mutta „kumoavassa oikaisussa” sanotaan: Plehanov „on monet kerrat väitellyt *painetussa sanassa*” Maslovia vastaan, mutta *ei maankorosta eikä* Maslovin poikkeamisista Marxin teoriasta.

Voidaanko löytää kohteliasta sanontaa tällaisten menetelmien luonnehtimiseksi? Plehanov, joka pitää teoreettisista väittelyistä ja osaa toisinaan paisuttaa nämä väittelyt kampanjoiksi, *ei ole kertaakaan*, ei sitten kertaakaan *väitellyt* Maslovin kanssa siitä, mikä Maslovilla on revisionismia, s.o. absoluuttisen koron kieltämisestä, tämän „teorian” pitämisestä „luonnoshahmotelmana”, vähenevän hedelmällisyyden „tosiasian” puolustamisesta, siitä, olisivatko narodnikit ja revisionistit voineet olla oikeassa, ellei Maslov olisi kumonnut Marxia. Plehanov ei ole kertaakaan väitellyt

tästä, vaan hän on väitellyt kokonaan muusta, hän on väitellyt nimenomaan yksityisseikoista, jotka menshevismin Tartuffet ovat nyt piilottaneet peräti epämääräiseen, lukijaa tarkoituksellisesti harhaan johtavaan, diplomaattisen sekavaan sanontaan: „asioista, jotka koskevat läheisesti agraariohjelmaamme”!!

Oivallista, eikö totta? Kuinka voitaisiin olla onnittelematta Plehanovia ja kumpp. näin hyvästä alusta revisionismin puolustelussa. Väkisinkin tässä muistuvat mieleen Clemenceauin tapaiset politikoisijat. Clemenceau on taantumuksen „leppymätön” vastustaja, hän on „monet kerrat väitellyt” sitä vastaan, mutta nyt taantumus toimii, Clemenceau latelee varauksiaan ja... tekee palveluksiaan. Plehanov on revisionismin „leppymätön” vastustaja. Plehanov on „monet kerrat väitellyt” Maslovia vastaan (mistä hyvänsä, *paisi* ei Maslovin revisionismista). Ja nyt Maslov kirjoittelee Marxia vastaan, Maslov toistaa „Golosin” palstoilla väitteitään Marxin teoriaa vastaan, mutta Plehanov ja kumpp. vain *esittävät varauksiaan!*

Ostakaahan synninpäästöjä, herrat kirjoittelijat, kirjoitautukaa menshevikeiksi. Huomenna teidän annetaan kumota „Golosin” palstoilla Marxin arvoteoriakin,— huomautuksessa esitetään vain varaus, että toimitus „ei ole samaa mieltä”...

„Eikö „Proletari” yrittäisi”, kysyvät Plehanov ja kumpp. meiltä tuossa samassa huomautuksessa, „perustella sitä ajatustaan”, että Maslovin mielipiteillä absoluuttisesta korosta on yhteyttä kansallistamisen hylkäävään ohjelmaan?” Mielihyvin, rakkaat „leppymättömät”. Tässä teille ensi aluksi ensimmäinen lyhyt *peruste*:

„Ellei ymmärretä Marxin absoluuttisen koron teoriaa, niin voidaanko ymmärtää maan yksityisomistuksen merkitystä kapitalistisen yhteiskunnan tuotantovoimien kehitystä haittaavana esteenä?”

Neuvotelkaahan asiasta Maslovin kanssa, te „leppymättömät” Plehanov ja kumpp., ja vastatkaa meille *tähän* kysymykseen, joka antaa teille toivomanne perustelun!

KAHDEN KIRJEEN JOHDOSTA

„Proletarin” tässä numerossa julkaisemme ensinnäkin työläisotzovistin⁹³ kirjeen, joka on julkaistu „Rabotsheje Znamjan” 5. n:ossa ja varustettu huomautuksella, että toimitus ei hyväksy näitä katsomuksia, vaan pitää kirjettä väittelyluontoisena kirjoituksena; toiseksi pietarilaisen työläisen Mihail Tomskin kirjeen, joka on juuri äsken lähetetty lehdellemme. Julkaisemme nämä molemmat kirjeet täydellisinä. Tiedämme hyvin, että voi löytyä ilkimielisiä arvostelijoita, jotka saattavat ottaa jommastakummasta kirjeestä erillisiä kohtia tai lauseita ja tulkita niitä pitkin tai poikin, tehdä niistä päätelmiä, jotka ovat kaukana tarkoituseristä, joita kummallakin kirjoittajalla on ollut kirjoittaessaan kiireessä ja mitä vaikeimmissa konspiratiivisissa oloissa. Mutta sellaisiin arvostelijoihin ei kannata kiinnittää huomiota. Se, ketä kiinnostaa vakavasti työväenliikkeen tila ja sosialidemokratian asema Venäjällä nykyään, on varmaan samaa mieltä kuin mekin siitä, että molemmat kirjeet ovat erittäin paljon puhuvia tietosten työläistemme keskuudessa ilmenevien *kahden virtauksen* kuvaamiseksi. Nämä kaksi virtausta ilmenevät joka askelella kaikkien Pietarin ja Moskovan sosialidemokraattisten järjestöjen elämässä. Ja koska kolmannella virtauksella, menshevismin virtauksella, joka suoraan ja avoimesti tahi salassa ja konstaillen pyrkii hautaamaan puolueen, ei ole juuri lainkaan edustusta paikallisjärjestöjen sisällä, niin voimme sanoa, että näiden kahden mainitun tendenssin yhteentörmäys on puolueemme *päivänpolttavia kysymyksiä*. Sen tähden pitääkin pysähtyä tarkastelemaan mitä yksityiskohtaisimmin „kahta kirjettä”.

Molemmat kirjoittajat tunnustavat, että puolueemme potee paitsi organisatorista myös aatteellis-poliittista kriisiä. Se on tosiasia, jota olisi typerää salata. On tehtävä itselleen selväksi sen syyt sekä ne keinot, joilla sitä vastaan voidaan taistella.

Aloitamme pietarilaisesta. Koko hänen kirjeestään näkyy selvästi, että hänen mielestään kriisin syyt ovat kahdenlaisia. Toisaalta, työläisten omasta joukosta nousseiden sosialidemokraattisten johtajien puute on aiheuttanut sen, että miltei täydellinen intelligenttien pako puolueesta merkitsi monin paikoin järjestön hajoamista, sitä, ettei osattu koota ja liittää lujasti yhteen rivejä, jotka olivat harventuneet raskaiden vainojen, apatian ja joukkojen väsymyksen seurauksena. Toisaalta, propagandaa ja agitaatiota harjoitettaessa meillä on kirjoittajan mielestä suunnattomasti yliarvioitu „nykyhetkeä”, t.s. huomio on keskitetty ajankohtaisen vallankumouksellisen taktiikan kysymyksiin eikä sosialismin propagointiin, proletariaatin sosialidemokraattisen tietoisuuden syventämiseen. „Työläisistä tuli vallankumouksellisia, demokraatteja, mutta ei suinkaan sosialisteja”, ja yleisdemokraattisen, s.o. porvarillis-demokraattisen, liikkeen aallon laskiessa hyvin suuri määrä heistä erosi sosialidemokraattisen puolueen riveistä. Tämän käsityksensä yhteydessä pietarilainen kirjoittaja arvostelee jyrkästi „perusteetonta” tunnuksien „keksimistä” ja vaatii tekemään vakavampaa propagandatyötä.

Arvelemme, että kiistäessään yhtä äärimmäisyyttä vastaan kirjoittaja välillä lankeaa toiseen äärimmäisyyteen, mutta yleensä ja kokonaisuutena ottaen hän on ehdottomasti aivan oikealla kannalla. Ei voida sanoa, että oli „hairahdus” „tehdä suorastaan kampanjaa” nykyhetken kysymyksistä. Se on liioittelua. Se merkitsee, että *tämän hetken* olosuhteiden kannalta katsoen unohdetaan *eiliset* olosuhteet, ja kirjoittaja oikeastaan itse oikaisee kantaansa tunnustamalla, että „proletariaatin välittömien esiintymisten ajankohta on tietysti poikkeuslaatuinen kysymys”. Ottakaamme kaksi tällaista esiintymistä, jotka ovat mitä erilaisimpia ja joita erottaa toisistaan pitempi ajanjakso: Bulyginin Duuman boikotti vuoden 1905 syksyllä ja II Duuman vaalit vuoden 1907 alussa. Olisiko vähääkään elävä ja elinvoimainen proletaarinen puolue voinut olla sellaisena aikana *keskittämättä* päähuomiotaan

ja pääasiallisinta agitaatiotaan päivän tunnuksiin? Olisiko sosialidemokraattinen puolue, joka noina molempina ajan-kohtina vei mukanaan proletariaatin joukkoja, voinut olla keskittämättä sisäistä taistelua niiden tunnusten ympärille, mitkä määräävät joukkojen menettelyn juuri sillä hetkellä? Mennäänkö Bulyginin Duumaan vai ajetaanko se karille? valitaanko II Duumaan liitossa kadettien kanssa vaiko kadetteja vastaan? Heti kun kysymys asetetaan selvästi ja palautetaan mieleen tämän lähi-mennessyyden olosuhteet, on vastaus epäilemättä aivan selvä. Kiivas taistelu jonkin määrätyn tunnuksen puolesta ei silloin johtunut puolueen „hairahduksista”, ei, se johtui siitä, että oli objektiivinen pakko tehdä nopeasti ja yksimielisesti päätös oloissa, jolloin ei ollut aikaisemmin yksimieliseksi muodostunutta puoluetta, jolloin puolueessa oli olemassa kaksi taktiikkaa, kaksi aatteellista virtausta — pikkuporvarillis-opportunistinen ja proletaaris-vallankumouksellinen virtaus.

Eikä pidä myöskään kuvailla asiaa sellaiseksi, ettei siihen aikaan muka tehty riittävästi työtä sosialismin propagoimiseksi, marxilaisuuden tuntemuksen levittämiseksi suuriin joukkoihin. Se olisi väärin. Juuri tuon kauden aikana, vuosien 1905—1907 kuluessa, Venäjällä levitettiin niin suuri määrä vakavaa, teoreettista sosialidemokraattista kirjallisuutta — etupäässä käännöskirjallisuutta, — joka vielä *kantaa* hedelmää. Älkäämme olko vähäuskoisia, älkäämme tyrkyttäkö joukoille omaa persoonallista kärsimättömyytämme. *Sellainen* määrä teoreettista kirjallisuutta, joka meillä on näin lyhyessä ajassa levitetty koskemattomiin joukkoihin, jotka eivät ole juuri lainkaan tutustuneet sosialistisiin kirjasiin, ei tule heti sulatetuksi. Sosialidemokraattinen kirjanen ei ole mennyt hukkaan. *Se on kylvetty*. Se nousee oraalle. Ja se kantaa hedelmää — ehkä ei huomenna eikä ylihuomennakaan, vaan vähän myöhemmin, me emme voi muuttaa uuden kriisin objektiivisia kasvunehtoja, — mutta se on kantava hedelmää.

Silti kirjoittajan perusajatukseen sisältyy syvä totuus. Tämä totuus on se, että porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa on *kiertämätöntä* proletaaris-socialististen ja pikkuporvarillis-demokraattisten (sekä opportunistis-demokraattisten että vallankumouksellisdemokraattisten) ainesten ja tendenssien vissi yhteenpunoituminen.

Porvarillisen vallankumouksen ensimmäinen kamppailu kapitalistiseksi kehittyvässä „talonpoikaaisessa” maassa ei voinut käydä ilman, ettei vissien proletaaristen kerrosten objektiivinen sulautuminen visseihin pikkuporvarillisiin kerroksiin tullut näkyviin. Ja nyt meillä on käynnissä prosessi, jossa tapahtuu välttämätön rajankäynti, erittely, oikeiden proletaaris-sosialististen ainesten *uusi erottuminen*, niiden *puhdistuminen* sellaisista, jotka ovat „*lyöttyneet liikkeeseen*” (*Mittläufer*, kuten saksaksi sanotaan) toisaalta joko vain „jyrkän” tunnuksen vuoksi tai toisaalta käydäkseen yhdessä kadettien kanssa taistelua „täysivaltaisen Duman” puolesta.

Tämä rajankäynti on eri laajuudessa käynnissä sosialidemokratian molemmissa ryhmissä. Sillä sehän on tosiasia, että niin menshevikkien kuin bolshevikkienkin rivit ovat harventuneet! Älkäämme pelätkö tunnustaa sitä. Siitä ei voi tietysti olla pienintäkään epäilystä, että puolueen vasen siipi on välttynyt sellaiselta hajaannukselta ja demoralisoitumiselta kuin on havaittavissa puolueen oikeistosiiven riveissä. Eikä se ole sattuma: periaatteellinen löyhäys ei voinut olla edistämättä hajaannusta. Tapahtumat tulevat lopullisesti näyttämään *käytännössä*, missä ja miten on säilynyt eniten järjestöyhtenäisyyttä, proletaarista uskollisuutta, marxilaista johdonmukaisuutta. Tällaiset kiistat ratkaisee elämä eivätkä sanat, lupaukset tai vannomiset. Hajaannus ja hoipertelu ovat tosiasiana edessämme, ja tämä tosiasia vaatii selitystä. Eikä sille voi olla muuta selitystä kuin se, että *uusi rajankäynti* on välttämätön.

Valaiskaamme ajatustamme pienillä esimerkeillä: „vankila-asujaimiston” (niinkuin asianajajat sanovat) kokoonpanolla, s.o. sen väen kokoonpanolla, joka on poliittisista syistä vankiloissa, karkotettuna, pakkotöissä ja maanpaossa. Sillä tämä kokoonpanohan kuvastaa oikein eilispäivän todellisuutta. Eiköhän vain liene epäilyksetöntä, että se „poliitikkojen” joukko, mikä on kansoittanut niin etäiset kuin vähemmänkin etäiset paikat, on tätä nykyä kokoomukseltaan äärettömän kirjavaa niin poliittisten katsantokantojen ja mielialojensa kuin sekalaisuutensa ja epämääräisyytensäkin kannalta? Vallankumous nosti poliittiseen elämään niin syviä kansankerroksia, se toi hyvin usein pinnalle niin paljon satunnaista väkeä, niin paljon „hetken ritareita”, niin paljon ensikertalaisia, että hyvin monilta heistä puuttui

pakostakin eheätä maailmankatsomusta. Sitä ei voida muovata muutamassa kuukaudessa tulisen tuoksinan aikana,— ja vallankumouksemme ensi kaudella vallankumouksellisten toimihenkilöiden enemmistön „elinaika” kesti keskimäärin kai vain muutamia kuukausia. Sen vuoksi uusi rajankäynti vallankumouksen liikkeellenostamien uusien kerrostien, uusien ryhmien, uusien vallankumouksellisten keskuudessa on aivan kiertämätöntä. Ja tuota rajankäyntiä toimitetaan. Esimerkiksi se sosialidemokraattisen puolueen hautaaminen, jota koko joukko menshevikkejä harjoittaa, merkitsee itse asiassa sitä, että nämä kunnianarvoiset herrat *hautaavat omaa* sosialidemokraattisuuttaan. Meidän ei missään tapauksessa tarvitse pelätä tätä rajankäyntiä. Meidän on tervehdittävä ja autettava sitä. Nyhytelköt selkärangattomat ihmiset, jotka tulevat siellä ja täällä kirkumaan: taas taistelut! taaskin sisäisiä kahnauksia! taas polemiikkia! Me vastaamme: todella proletaarinen, vallankumouksellinen sosialidemokratia ei ole vielä koskaan eikä missään muodostunut ilman taistelua, jota on käyty yhä uudelleen. Ja meillä Venäjällä se on muodostumassa jopa nykyäänkin, tänä raskaana ajankohtana, ja *se on muodostuva*. Siitä on takeena niin koko Venäjän kapitalistinen kehitys, kansainvälisen sosialismin vaikutus meihin kuin myöskin vuosien 1905—1907 ensimmäisen kampanjan vallankumouksellinen tendenssi.

Tämän uuden rajankäynnin edut vaativat välttämättä tehostettua teoreettista työtä. „Nykyhetki” Venäjällä on juuri sellainen, etteivät yksien tai toisten henkilöiden mielialat, erinäisten ryhmien viehättyminen eivätkä edes ulkonaiset poliisikomennon olotkaan, joiden pakosta monet ovat joutuneet syrjäytymään pois „käytännön” toiminnasta,— vaan koko objektiivinen asiointi maassa pakottaa tekemään teoreettista työtä marxilaisuuden alalla, syventämään ja laajentamaan sitä. Silloin kun joukot sulattavat uutta ja ennen näkemättömän runsasta välittömän vallankumoustaistelun antamaa kokemusta, asettuu päivän tunnukseksi teoreettinen taistelu vallankumouksellisen maailmankatsomuksen, s.o. vallankumouksellisen marxilaisuuden puolesta. Sen tähden pietarilainen on tuhannesti oikeassa korostaessaan sitä, että on syvennettävä sosialistista propagandaa, kehiteltävä uusia kysymyksiä, edistettävä ja kehitettävä kaikkiin tavoin kerhoja, jotka valmentavat

itse työläisistä oikeita sosialidemokraatteja, sosialidemokraattisia joukkojen johtajia. Erittäin suuri merkitys tässä on puolueen *soluilla*,—joiden pelkkä mainitseminenkin aiheuttaa Danilla ja kumpp. kouristuskohtauksen,— ja intelligenttiopportunistien vihaamien „ammattivallankumouksellisten” kutsumuksena on täyttää jälleen uusi kiitollinen tehtävä.

Mutta tässäkin, puolustaessaan aivan oikeata ajatusta, Mihail Tomski lankeaa osittain toiseen äärimmäisyyteen. Niinpä hän esimerkiksi on väärässä jättäessään „vakavien kysymysten” luettelosta pois vallankumouksen kolmen vuoden kokemuksen huomioonottamisen, joukkojen välittömän taistelun antamien käytännöllisten opetusten huomioimisen, yhteenvetojen tekemisen vallankumouksellis-poliittisesta agitaatiosta y.m.s. Todennäköisesti tässä on kysymys vain tavallisesta laiminlyönnistä kirjoittajan esityksessä tahi erillisistä virheistä, jotka ovat johtuneet siitä, että työ on pitänyt tehdä kiireesti. Tämä huomioonottaminen, tämä yhteenvetojen tekeminen mahdollisimman laajojen työläispiirien edessä on paljon tärkeämpää kuin kysymys „paikallisista oikeuslaitoksista”, „paikallisesta itsehallinnosta” y.m.s. Stolypinin Venäjällä aikaansaatavista „reformista”, joista virkamiehet ja liberaalit niin mielellään lörpöttelevät. Tällaiset „reformit” muodostuvat mustasotnialaisen Duuman ja mustasotnialaisen itsevaltiuden oloissa kiertämättä ilveilyksi.

Sen sijaan Mihail Tomski on aivan oikeassa vastustaessaan jyrkästi sitä, että yleensä „keksitään tunnuksia” ja muun muassa sellaisia tunnuksia kuin „alas Duuma” tahi „alas edustajaryhmä”. Hän on tuhannesti oikeassa asettaessaan tämän „hämmin” vastapainoksi johdonmukaisen sosialidemokraattisen organisaatio-, propaganda- ja agitaatiotyön suorittamisen sosialidemokraattisen puolueen lujittamiseksi, opportunistien vihaamien puolueen perinteiden lujittamiseksi, jatkuvaisuuden lujittamiseksi työssä, sen vaikutuksen laajentamiseksi ja vahvistamiseksi, joka *tällä* puolueella, *entisellä* puolueella (kimpaantukaa, opportunistien „Äänen” * toimittajat!) on proletaariin joukkoihin.

Tässä tulemme Moskovan kirjeseen ja tämän kirjeen keskiökysymyksen, s.o. kuulun „otzovismiin”,

* — Lenin tarkoittaa „Golos Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokraatin Ääni”) lehteä. Suom.

arvosteluun. Olemme jo moneen otteeseen esiintyneet „Proletarissa” otzovismia vastaan, aina siitä ajasta alkaen, jolloin bolshevikkien vähemmistö Moskovan konferenssissa esitti tunnetun päätöslauselmansa tästä kysymyksestä (ks. „Proletaria”, № 31). Nyt meillä on edessämme ensimmäinen otzovismin johdonmukaisen perustelun yritys, joka niin ikään on esitetty moskovalaisten bolshevikkien pienemmän osan nimessä. Tarkastelkaamme lähemmin tätä perustelua.

Toveri otzovisti lähtee siitä oikeasta väitteestä, että porvarillis-demokraattisen vallankumouksen objektiiviset tehtävät Venäjällä ovat ratkaisematta, että „vallankumousta ei ole likvidoitu”. Mutta hän tekee tästä oikeasta väitteestä väärät johtopäätelmät. „Mihin puolueemme pitää mukautua”, kysyy hän, „hiljaisuuskauden vuosiin vaiko uuteen yhteiskunnalliseen nousuun?” Virhe saa alkunsa jo tässä. Siitä, ettei vallankumousta ole likvidoitu, johtuu, että uusi porvarillis-demokraattinen nousu on kiertämätön, eikä mikään muu. Tästä ei johdu se, että tämä nousu tulee *täydelleen* toistamaan porvarillisen demokratian ainesten vanhan ryhmityksen (uudestiryhmitys voi vaatia pitemmän ajan kuin meille ja vastaväittäjillemme olisi mieleen), eikä sekään, ettei „yhteiskunnallinen nousu” (olisi pitänyt sanoa: vallankumouksellinen nousu) saattaisi olla mahdollinen sanokaamme *vuoden* jatkuneen hiljaisuuden jälkeen. Olemme eläneet hiljaisuuskautta jo vähintään vuoden ja elämme nytkin. Toveri otzovisti myöntää itse, että „on vaikeaa, jopa mahdotontakin tuntea, mikä *on oleva* sinä ulkoisena aiheena, joka *saattaa liikkeelle...* joukot”. Enemmänkin. Kehottaessaan puoluetta „mukauttamaan taktiikkamme ja organisaatiomme nimenomaan tähän (vallankumoukseen, s.o. vallankumoukselliseen nousuun) eikä siihen tunkkaiseen poliittiseen ajankohtaan, jota parhaillaan elämme”, kirjoittaja itse kehottaa uudestijärjestämään järjestön siten, että se vastaa tunkkaantunutta ajankohtaa, hillittömiä poliisivainoja, oloja, joissa komiteoilla ei ole mahdollisuutta olla suoraan ja välittömästi yhteydessä työläisjoukkoihin. Nousun oloissa kirjoittaja ei ilmeisesti ehdottaisi tällaista organisaatiosuunnitelmaa, ei asettaisi sitä ensisijaiseksi. Siis *tosiasiallisesti* hän itse kumooa kantansa kysymyksenasettelussa, oikaisee *käytännöllään* omaa *teoriaansa*. Näin hänelle on käynyt sen vuoksi, että hän on esittänyt teoreettisen väitteen väärin.

Uuden nousun kiertämättömyydestä johtuu se, että on säilytettävä voimassa sekä vanha ohjelma että koko joukkotyömme vanhat vallankumoukselliset tunnukset, se, että on järjestelmällisesti valmennettava puoluetta ja joukkoja uusiin vallankumouksellisiin suurtaisteluihin. Mutta sen pohjalla ei vielä voida päätellä, onko nousu jo alkanut vai eikö vielä, eikä sanoa, kumpaan, sen alkuun vai sen kuumimpaan tuoksinaan pitää „mukautua”. Sekä vuonna 1897, vuonna 1901 että vuoden 1905 alussa oli ehdottoman oikea se asettamus, että uusi vallankumouksellinen nousu on kiertämätön (60-luvun alussa ja 70-luvun lopulla olleiden heikkojen nousujen jälkeen), mutta näinä kolmena ajankohtana vallankumoukselliset sosialidemokraatit osasivat soveltaa taktiikkansa erilaisiin kriisin syvenemisen oloihin. Vuonna 1897 me hylkäsimme yleislakko-„suunnitelman” pitäen sitä pelkkänä fraasina, ja olimme oikeassa. Vuonna 1901 me emme asettaneet päiväjärjestykseen kapinatunnusta. Vuoden 1905 tammikuun 9 päivän jälkeen vallankumouksellinen sosialidemokratia asetti oikein päiväjärjestykseen sekä kapinatunnuksen että suurlakon. Tällä emme halua lainkaan sanoa, että uusi nousu ehdottomasti (tai edes „todennäköisesti”) tapahtuu yhtä hitaasti. Päinvastoin, kaikki seikat ja Euroopan vallankumousten koko kokemus panee odottamaan verrattomasti nopeampaa vauhtia kuin oli vuosina 1897—1905. Mutta tosiasiaksi jää, että erilaisina nousuhetkinä vallankumoukselliset sosialidemokraatit ovat aina asettaneet etusijalle erilaiset päivän tunnukset. Toveri otzovisti tekee virheen siinä, kun hän unohtaa tämän vallankumouksellisen sosialidemokratian kokemuksen.

Edelleen, siirtyessään puhumaan duumaryhmästämmä toveri otzovisti aloittaa väitteestä: „Puolueen luonnollisena huippuna, sen niin sanoaksemme diplomaattisena edustajana on duumaryhmä”. Se ei pidä paikkaansa. Kirjoittaja liioittelee duumaryhmän merkitystä ja osuutta. Kirjoittaja ylistää menshevikkien tapaan tätä merkitystä ylettömästi,— ei näemmä suotta sanota, että äärimmäisyydet koskettavat toisiaan! Lähtien katsomuksesta, että duumaryhmä on puolueen „huippu”, menshevikit tekevät johtopäätöksen, että puolue pitää mukauttaa duumaryhmään. Otzovistit, lähtien siitä katsomuksesta, että duumaryhmä on puolueen „huippu”, tekevät johtopäätöksen, että tällainen huono

„huippu” on puolueelle turmioksi. Kumpienkaan väite ei pidä paikkaansa. Vallankumouksellinen sosialidemokratia ei suostu koskaan eikä missään oloissa, ei „ihanteellisimmankaan” porvarillis-demokraattisen tasavallan aikana, tunnustamaan parlamenttiryhmäänsä sen enempää puolueen „luonnolliseksi huipuksi” kuin sen „diplomaattiseksi edustajaksikaan”. Sellainen katsantokanta on perin pohjin virheellinen. Emme me lähetä edustajia porvarillisiin ja porvarillis-mustasotnialaisiin edustuslaitoksiin diplomatian vuoksi, vaan sen vuoksi, että he harjoittaisivat erikoislaatuista avustavaa puolue toimintaa, harjoittaisivat agitaatiota ja propagandaa erikoiselta puhujalavalta. „Ihanteellisenkin” demokraattisen vaalioikeuden vallitessa työväenpuolueen parlamenttiryhmässä tulee aina olemaan vissejä jälkiä yleisen porvarillisen vaalitulanteen vaikutuksesta, se tulee esimerkiksi aina olemaan „intelligenttimäisempi” kuin puolue kokonaisuudessaan, ja siksi me emme koskaan tunnusta edustajaryhmää puolueen „huipuksi”. Edustajaryhmä ei ole yleisesikunta (jos kirjoittajan „diplomaattisen” vertauksen ohella sallittaneen käyttää „sotilaallista” vertausta), vaan pikemminkin — ryhmä torvensoittajia yhdessä tapauksessa ja tiedustelijoita toisessa tapauksessa taikka jokin vissin avustavan „aselajin” muodostelmista.

Toveri otzovisti on muuttanut edustajaryhmän *puolueen apujärjestöstä* puolueen „huipuksi” voidakseen edustajaryhmän merkitystä *liioiteltuaan* luonnehtia aivan väärin sen osastomme toimintaa, joka on lähetetty porvarillis-mustasotnialaiseen Duumaan.

Mutta mahdollisesti kirjoittaja ei välittäisikään pitää kiinni tuosta „huipusta”. Kirjoituksensa toisessa kohdassa hän itse sanoo oikein: „Tärkeimpiä motiiveja, mitkä kannustivat puoluetta osallistumaan vaaleihin, oli vahva usko siihen, että Duuman puhujalavaa voidaan käyttää propaganda- ja agitaatiotarkoitukseen”. Se pitää paikkansa, ja kirjoittajan vastaväite tätä oikeata asettamusta vastaan osoittaa erittäin havainnollisesti, kuinka väärässä hän on: „Todellisuus on kuitenkin osoittanut, kirjoittaa hän, että agitaatio III Duumassa on nollan arvoista, ensinnäkin itse edustajaryhmän kokoonpanon takia, toiseksi sen takia, että joukot ovat täysin välinpitämättömiä kaikkea sitä kohtaan, mitä Taurian palatsin seinien sisällä tapahtuu”.

Ryhdyimme erittelemään loppupäästä tätä väittämää, jossa on niin tavattoman runsaasti virheitä. Agitaatio on nollan arvoista *sen takia*, että joukot ovat täysin välinpitämättömiä kaikkea sitä kohtaan, mitä Duumassa tapahtuu. Mitä tämä on? Kuinka niin? Tämän kauhean logiikan mukaan ei siis olekaan „kutsuttava pois” edustajaryhmää, vaan „joukot” niiden osoittaman „välinpitämättömyyden” takia! Sillä Duumassa, niinkuin kaikki tiedämme, harjoitetaan itsevaltiuden politiikkaa, mustasotniaalaisen tilanherran ja lokakuulaisen suurkapitalistin noudattamaa tsaarivallan tukemispolitiikkaa, liberaalisen kadettilavertelijan noudattamaa tsarismien edessä nöyristeleminen politiikkaa. Välinpitämättömyyden osoittaminen „kaikkea sitä kohtaan, mitä Taurian palatsin seinien sisällä tapahtuu”, merkitsee sitä, että osoitetaan välinpitämättömyyttä itsevaltiutta, itsevaltiuden koko sisä- ja ulkopolitiikkaa kohtaan! Kirjoittaja järkeilee taaskin nurinpäin käännetyn menshevismien hengessä. „Kun joukot ovat välinpitämättömiä, niin sosialidemokraattienkin pitää olla välinpitämättömiä”. Mutta me olemme puolue, joka *johtaa* joukkoja *socialismiin*, emmekä missään tapauksessa sellainen puolue, joka menee jokaisen joukkojen mielialoissa tapahtuvan käänteeseen tai masennuksen mukana. Kaikki sosialidemokraattiset puolueet ovat ajoittain joutuneet kokemaan sellaista, että joukot ovat olleet välinpitämättömiä tahi viehättyneet johonkin virheeseen, johonkin muotisuuntaukseen (shovinismiin, juutalaisvihaan, anarkismiin, boulangersistiin⁹⁴ y.m.s.), mutta johdonmukaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit eivät koskaan antaudu minkään joukkojen mielialoissa tapahtuvien käänteiden valtaan. Silloin kun sosialidemokraatit harjoittavat III Duumassa kehoa politiikkaa, tuota heidän kehoa politiikkaansa voidaan ja pitääkin arvostella, mutta kun sanotaan, että agitaatio on nollan arvoista joukkojen täydellisen välinpitämättömyyden *vuoksi*, niin se merkitsee epäsocialidemokraattisesti ajattelemista.

Vai eikö „joukkojen täydellinen välinpitämättömyys” merkitsekään välinpitämättömyyttä yleensä tsarismien politiikkaa kohtaan? Toisin sanoen joukot, jotka ovat välinpitämättömiä kaikkea sitä kohtaan, mitä Duman seinien sisällä tapahtuu, *eivät olekaan välinpitämättömiä*, kun käsitellään sanokaamme kysymystä katukulkueista, uusista lakoista, kapinasta, yleensä vallankumouksellisten puoluei-

den ja erityisesti sosialidemokraattisen puolueen sisäisestä elämästä? Siinä juuri piilee kirjoittajan onnettomuus, että hän nähtävästi ajattelee nimenomaan tällä tavoin, mutta hänen on *pakko* olla puhumatta suoraan noin ilmeisiä järjestömyyksiä! Jos hän voisi todella sanoa ja todistaa, etteivät joukot tällä haavaa ole vähimmässäkään määrin välinpitämättömiä yleensä politiikkaa kohtaan, vaan että ne päinvastoin tuntevat paljon vilkkaampaa mielenkiintoa politiikan aktiivisempia muotoja kohtaan, niin silloin kysymys tietysti asettuisi toisella tavalla. Jos meillä vuoden kestäneen hiljaisuuden, masennuksen ja kaikkien sosialidemokraattisten sekä kaikkien työväenjärjestöjen hajaannuksen asemesta olisi ollut sellainen vuosi, jolloin joukot olisivat olleet ilmeisen innostuneita nimenomaan välittömästi vallankumouksellisiin taistelumuotoihin, niin silloin tunnustaisimme ensimmäisinä, että olemme erehtyneet. Sillä vain menshevismin „parlamenttikretiinit”, jotka tekopyhinä sulkevat silmänsä näkemästä sitä kokemusta, minkä Marxin, Lassallen ja Liebknechtin toiminta vallankumouskausilla tarjoaa, voivat yleensä ja aina kannattaa jokaiseen edustuslaitokseen osallistumista, ottamatta lainkaan huomioon vallankumouksellisen ajankohdan olosuhteita. Marxilaiset ovat velvollisia asettamaan kysymyksen III Duumaan osallistumisesta tai sen boikotoimisesta, niinkuin kaikki muutkin poliittiset kysymykset, *konkreettisesti* eikä abstraktisesti, ottaen huomioon *koko* vallankumoustilanteen kokonaisuudessaan eikä yksinomaan vain tätä mahdolloman yksinkertaista ajatusta: „kun kerran on olemassa edustuslaitos, niin pitää olla edustettuna”. Joukkojen vilkas mielenkiinto politiikkaa kohtaan merkitsisi sitä, että ovat olemassa kasvavan kriisin objektiiviset edellytykset, t.s. se merkitsisi sitä, että on jo havaittavissa vissiä nousua ja että tämän nousun ollessa tietyn voimakasta joukkojen mieliala tulisi kiertämättä esiin *joukkojen toimintana*.

Tämän viimeksi mainitun kysymyksen suhteen toveri otzovisti tekee itse seuraavan tunnustuksen: „jokainen muutos sen (edustajaryhmän) toiminnassa on sidottu kiinteästi valtakomennon muuttumiseen, johon me emme nyt heti voi vaikuttaa”... Miksi toveri otzovisti on sitä mieltä, että me emme nyt heti kykene muuttamaan valtakomentoa emmekä edes *vaikuttamaan* siihen?

Nähtävästi siksi, että hän, sosialidemokraatti, pitää silmällä yksinomaan proletariaatin joukkojen toimintaa, ja hänen mielestään sellainen toiminta on *nyt heti* mahdotonta ja siitä puhuminen tyhjänpäiväistä. Mutta katsokaahan, kuinka hän samalla „panee syyn syyttömien niskoille”, s.o. kääntää meitä vastaan sen todistusperusteen, joka puhuu otzovismia vastaan:

„*Murtakaa* ne poliisiesteet, jotka erottavat edustajia joukoista”, kirjoittaa toveri otzovisti, „pakottakaa edustajaryhmä esiintymään jyrkemmin ja selvemmin, sanalla sanoen, sitokaa sen työ elimellisesti proletariaatin elämään,— silloin työläiset ehkä tunnustavat sillä olevan myönteisiä puolia; mutta koska jokainen muutos sen toiminnassa on sidottu kiinteästi valtakomennon muuttumiseen, johon me emme nyt heti voi vaikuttaa, niin on hylättävä kaikenlaiset haaveet edustajaryhmän työn laajentamisesta ja syventämisestä”!..

Jos edustajaryhmän työn laajentamisen ja syventämisen ehtona on „poliisiesteiden murtaminen”, niin minkä takia johtopäätös kuuluu: „jättäkää pois haaveet edustajaryhmän parantamisesta” eikä jättäkää pois haaveet poliisiesteiden murtamisesta?? Kirjoittaja on ilmeisen epäloogillinen, ja hänen järkeilyään on oikaistava tällä tavalla: on tehtävä väsymättä työtä koko puolue toiminnan parantamiseksi ja kaikkien niiden yhteyksien parantamiseksi, joita puolueella on joukkoihin, mistä on kiertämättä oleva tuloksena poliisiesteiden murtaminen yleensä ja myöskin se, että voimistuu puolueen yhteys edustajaryhmään, puolueen vaikutus edustajaryhmään. Tuntuu siltä kuin kirjoittaja vaatisi meiltä, otzovismin vastustajilta, että *me* „murtaisimme poliisiesteet”, ja silloin hän ehkä suostuu luopumaan otzovismista. Mutta eikö ole selvää, että näin muodoin hän panee ylösalaisin poliittisten ilmiöiden todellisen keskinäisyhteyden ja keskinäisen riippuvaisuuden? Ehkä te olisittekin oikeassa, toveri otzovisti,— sanomme me,— jos joukot voisivat „nyt heti” ei ainoastaan „vaikuttaa valtakomentoon” (jokainen onnistunut poliittinen mielenosoitus vaikuttaa valtakomentoon), vaan myös murtaa esteet, s.o. jos joukot voisivat *nyt heti* murtaa III Duuman asettamat „esteet”, niin kenties vallankumouksellisen sosialidemokratian olisi turhaa lähettää osastoaan tähän Duumaan. Kenties. Mutta tehän itse sanotte, ettei sellaista tapahdu; te olette itse

samaa mieltä siitä, että näiden olosuhteiden vallitessa on vielä tehtävä vakavaa ja sitkeää valmistelutyötä, jotta tämä mahdollisuus muuttuisi todellisuudeksi.

„Edustajaryhmän kokoonpano”, sanotte te. Jos poiskutumista ehdotettaisiin edustajaryhmän kokoonpanon *muuttamistarkoituksessa*, niin tätä perustetta kannattaisi käsitellä siltä näkökannalta, parantuuko ryhmän kokoonpano, kun toimitetaan uudet vaalit nykyisen edustajaryhmän erottua. Mutta kirjoittaja ei tarkoita mitään sellaista. Hän ei halua ainoastaan kutsua pois duumaryhmää, vaan yleensä hävittää sosialidemokratian kaikkinaisen edustuksen III Duumassa, ja hän julistaa siihen osallistumisen virheeksi. Ja tältä kannalta katsoen otzovismin (poiskutumisen) perusteleminen „edustajaryhmän kokoonpanolla” on sellaista heikkoluontoisuutta ja uskon puutetta, joka on sosialidemokraatille kerrassaan anteeksiantamatonta. Puolueemme sai aikaan sen, että me pakotimme mustasotnia-laiset valitsemaan työväen valitsijamiehistä meidän puolueemme ehdokkaita, sosialidemokraatteja. Olisiko meidän sitten pidettävä toivottomana sitä, että nämä puolueeseen kuuluvat työläiset kykenevät Duuman puhujalavalta selvästi ja yksinkertaisesti selittämään sosialismiaan? Pitäisikö meidän antaa periksi sen jälkeen, kun olemme joitakin kuukausia käyneet taistelua porvarillisia „asiantuntijoita”⁹⁵ vastaan (katso tässä numerossa julkaistua edustajaryhmää koskevaa kirjettä, jossa kuvataan mainiosti heidän aikaansaamaansa pahaa)? Pitäisikö meidän tunnustaa puolueemme olevan kykenemätön väliaikaisen hiljaisuus- ja seisauskauden aikana nostamaan esiin työläissosialidemokraatteja, jotka osaavat julkisesti esittää sosialisminsa? Se ei ole politiikkaa, vaan hermostuneisuutta. Tietysti siihen on eniten syyssä itse duumaryhmämme, sillä juuri vakavilla virheillään ja ainoastaan näillä virheillään se saattaa tyytymättömyyden itseään kohtaan menemään otzovismiin asti. Mutta me emme anna tuon aiheellisen tyytymättömyyden viedä itseämme väärään politiikkaan. Emme anna. Meidän on tehtävä ja me teemme sitkeästi ja uupumatta työtä lähentääksemme puoluetta ja edustajaryhmää toisiinsa, parantaaksemme edustajaryhmää. Me emme unohda sitä, että kansainvälisen sosialidemokratian kokemus tarjoaa esimerkkejä, jolloin edustajaryhmän ja puolueen välillä on käyty paljon pitkälisempää ja kärkevämpää taistelua kuin

meillä III Duuman aikana, Muistakaa, miten oli saksalaisilla. Poikkeuslain aikana asiat menivät heillä niin pitkälle, että edustajaryhmä otti useita mitä pahimpia puolueenvastaisia, opportunistisia askeleita (äänestys määrärahojen myöntämiseksi laivayhtiölle j.n.e.). Puolueella oli ulkomailla kerran viikossa ilmestyvä Pää-äänenkannattajansa, jota toimitettiin Saksaan säännöllisesti. Vimmatuista poliisivainoista huolimatta ja vaikka ajankohta objektiivisten syiden vuoksi oli silloin vähemmän vallankumouksellinen kuin nykyisellä Venäjällä, oli Saksan silloisten sosialidemokraattien järjestö verrattomasti laajempi ja lujempi kuin meidän puolueemme nykyinen järjestö. Ja Saksan sosialidemokraattien puolue kävi pitkällistä sotaa omaa edustajaryhmäänsä vastaan ja vei tämän sodan voittoon. Typerille „nuorten” kannattajille, jotka vain hihkuivat sen sijaan, että olisivat tehneet työtä edustajaryhmän parantamiseksi, kävi lopuksi sangen huonosti, kuten tiedetään. Ja puolueen voiton ilmauksena oli edustajaryhmän alistuminen.

Meillä puolueen taistelu edustajaryhmää vastaan tämän viimeksi mainitun virheiden oikaisemiseksi on vasta aivan alussa. Meillä ei ole ollut vielä yhtään puoluekonferenssia, joka olisi lujasti ja selvästi sanonut edustajaryhmälle, että tämän on oikaistava taktiikkaansa siinä ja siinä, tarkoin osoitetussa suhteessa. Meillä ei ole vielä säännöllisesti ilmestyvää Pää-äänenkannattajaa, joka koko puolueen nimessä seuraisi edustajaryhmän jokaista askelta ja ohjaisi sitä. Meidän paikalliset järjestömme ovat niin ikään saaneet vielä vähän, perin vähän aikaan tällä samalla työsaralla — agitaatiossa, jota joukkojen keskuudessa harjoitetaan sosialidemokraattien jokaisen duuma-esiintymisen johdosta ja jossa samalla selitetään virheet, joita siinä tai toisessa esiintymisessä on ollut. Ja meitä kehoitetaan viittaamaan kintaalla, tunnustamaan taistelu toivottomaksi, kieltäytymään Duuman puhujalavan käyttämisestä tällaisina ajankohtina kuin on vuosi 1908. Vieläkin kerran: se ei ole politiikkaa, vaan hermostumista.

Ei ole jyrkkiä esiintymisiä,— sanotte te. Näiden „jyrkkien esiintymisten” suhteen on erotettava kaksi seikkaa: ensinnäkin, puolue on huonosti selvillä asioista, ja toiseksi, mitä pahin periaatteellinen virhe, joka tehdään itse jyrkkiä esiintymisiä koskevan kysymyksen asettelussa yleensä.

Edellisestä kysymyksestä on sanottava, että kaikki, jotka ovat halunneet asiallisesti arvostella edustajaryhmää, ovat osoittaneet useita ehdottomasti vakavia virheitä (deklaraatio; miljoonien äänestäminen Schwarzille; neuvottelukokous kansandemokraattien kanssa; uskonnon tunnustaminen *puolueen* kannalta yksityisasiaksi; se, ettei esiinnytty vuoden 1908 lokakuun 15 p:nä tehdyn kyselyn johdosta; että puuttuu selvää kadettien arvostelua, j.n.e.). On mitä halpamaisinta vaieta näistä virheistä, niinkuin menshevikit tekevät, joiden mielestä kaikki, yhtä ainoaa Tshilikinin esiintymistä lukuunottamatta, on mitä parhaiten. Meidän ei pidä vaieta näistä virheistä, vaan meidän on selitettävä ne julkisesti, paikallisissa ja muissa lehdissämme, jokaisessa kokouksessa, agitaatiolehtisissä, joita jokaisen esiintymisen johdosta levitetään joukkojen keskuuteen. Olemme tehneet vasta äärettömän vähän edustajaryhmän asiallisen arvostelun alalla ja proletaarijoukkojen tutustuttamiseksi tähän arvosteluun. Meidän kaikkien on käytävä kaikkialla työhön käsiksi tässä suhteessa. Ja kun käymme tähän työhön käsiksi, niin näemme, että on olemassa useita sellaisia edustajaryhmän esiintymisiä ja varsinkin sellaisia perusteluita päiväjärjestykseen siirtymisestä, jotka on laadittu Keskuskomitean edustajain ohjeiden mukaan ja näiden edustajain suostumuksella, joissa on selitetty *oikein* VSDTP:n ohjelmaa, jotka on julkaistu Duuman pöytäkirjoissa ja „Rossija”⁹⁶ lehden liitteissä ja joista emme ole vielä käyttäneet edes sadatta osaa joukkoagitaatiossamme. Edustajaryhmää on arvosteltava, se on selvä, olisi epärehellistä salata sen virheitä. Mutta kaikkien meidän on myös lujitettava järjestöjä paikkakunnilla ja kehitettävä agitaatiotyötä käyttääksemme hyväksi jokaista edustajaryhmän esiintymistä. Vain näiden molempien työmuotojen yhdistelmä on toimintaa, joka todella sopii johdonmukaisille vallankumouksellisille sosialidemokraateille, ja vain niiden toisiinsa yhdistäminen auttaa meitä voittamaan „tunkkaantuneen ajankohdan” ja jouduttamaan uuden nousun koittoa.

Edelleen. Korostaessaan sitä, että „ei ole jyrkkiä esiintymisiä”, kirjoittaja sanoo, että „on muodostunut sellainen käsitys (kenellä? muutamilla *Mittläufer*’eillako, jotka eivät ymmärrä marxilaisuuden aakkosiakaan?), että sosialidemokratia on tyytynyt muodostuneeseen asiaintilaan ja ajattelee

rauhanomaista kulttuuriryöstä; edustajaryhmän olemassaolo on tullut aivan kuin todisteeksi siitä, että vallankumous on haudattu, ellei sanoissa, niin... todellisuudessa. Olkoon, että tämä mielipide on väärä, mutta me voimme kumota sen vain tosiasioilla emmekä väitteillä”. Ja ainoa „tosiasia”, jota kirjoittaja tässä yhteydessä ehdottaa koko sen taktiikan „uusimiseksi”, jota noudatettaessa „korostetaan” joukkojen edessä sosialidemokratian suhdetta Duumaan, on edustajaryhmän poiskutsuminen! Siis edustajaryhmän poiskutsumista pidetään „vallankumouksen hautaamisen” kumoavana „tosiasiana”, „jyrkkänä esiintymisenä”, joka *korostaa* uutta taktiikkaa!

Me sanomme siihen, että kirjoittaja ymmärtää väärin „jyrkkien esiintymisten” ja „jyrkkien” tunnusten yleisen merkityksen. Kun me, bolshevikit, boikotoimme vuonna 1905 Bulyginin Duumaa, niin tämä tunnus oli oikea ei sen tähden, että se oli „jyrkkä”, vaan sen tähden, että se heijasti *oikein objektiivista* tilannetta: sitä, että oli olemassa kasvava nousu, jota tsarismi koetti suunnata syrjään lupailemalla lakien säätämistä neuvottelevaa Duumaa. Kun me kesällä 1906 toteutimme tunnusta: „vasemmiston toimeenpaneva komitea kapinan tukemiseksi eikä kadettiministeristö-vaatimuksen kannattaminen”, niin tämä tunnus oli oikea siksi, että se heijasti *oikein objektiivista* tilannetta, eikä siksi, että se oli „jyrkkä”; tapahtumat todistivat, että kadetit jarruttivat taistelua, että heidän salaiset neuvottelunsa Trepovin kanssa vuoden 1906 kesäkuussa heijastivat hallituksen pelaamaa peliä, että *todellinen* yhteenotto tapahtui ja sen piti tapahtua toisella pohjalla, Duuman hajottamisen jälkeen, nimittäin: aseellisen taistelun pohjalla (Viapori ja Kronstadt sotilaiden ja talonpoikain kapinain päätekohtana). Kun me vuonna 1907 toteutimme tunnusta: ei vaaliliitossa kadettien kanssa, vaan kadetteja vastaan, niin tämä tunnus oli oikea siksi, että se heijasti oikein ajankohdan *objektiivisia* olosuhteita, eikä siksi, että se oli „jyrkkä”. Ja vaalit Pietarissa ja yleensä kaikki äänestykset (ja keskustelut) toisessa Duumassa todistivat, että „mustasotniaalaisvaara” oli kuvitelma ja että *todellisuudessa* käytiin taistelua kumpiakin — sekä kadetteja että taantumusta vastaan eikä yhdessä kadettien kanssa taantumusta vastaan.

Vallankumouksen aikana osa ihmisistä liittyi meihin epäilemättä vain siksi, että sosialidemokratian tunnukset ja taktiikka olivat „jyrkkiä”, eikä siksi, että he olisivat ymmärtäneet niiden oikeellisuuden *marxilaisen* kriteerion. Se, että nyt, aallon laskiessa, meidän mukaamme jäävät ja mukanamme pysyvät vain todelliset marxilaiset, ei meitä pelota, vaan ilahduttaa. Ja me kehotamme toveri otzovistia ajattelemaan tarkoin päätelmäänsä: vallankumouksen hautaamista ei pidä kumota sanoilla, vaan tosiasioilla — *sen vuoksi* kutsukaamme pois edustajaryhmä! Tämä päätelmä on perin pohjin väärä. Edustajaryhmän poiskutsuminen *sen korostamiseksi*, ettei vallankumousta ole haudattu, merkitsee niiden „vallankumouksellisten” *hautaamista*, jotka saattavat harjoittaa sellaista politiikkaa. Sillä tuota lajia oleva „vallankumouksellisuus” kuvastaa hämminkiä ja voimattomuutta siinä raskaassa, vaikeassa, hitaasti edistyvässä työssä, jonka objektiiviset olot meille „nyt heti” sanelevat ja josta ei selvitä kintaalla viittaamalla eikä verukkeisiin vetoamalla.

Lopuksi toteamme, että kirjeensä lopussa toveri otzovisti itse ehdottaa *viiden* pykälän muodossa sellaisen lähikauden työsuunnitelman, joka heijastaa oikein päivän tehtäviä ja *kumoo* hänen väärän taktiikkansa. Sanomme vielä kerran: *käytäntö* on toveri otzovistilla parempaa kuin hänen teoriansa. Hän on ehdottomasti oikeassa siinä, että tarvitaan luja illegaalinen järjestö. Luultavasti hän ei ala pitää ehdottomasti kiinni siitä, että Keskuskomitean on „nimitettävä” komiteamiehet, mikä on äärimmäisen epäkäytännöllistä. Älkäämme unohtako, että intelligenteistä nousseen ammattivallankumouksellisen tilalle taikka oikeammin hänen avukseen tulee ammattivallankumouksellinen sosialidemokraattityöläinen (se on tosiasia, raivotkootpa men-shevikit sitä vastaan miten tahansa), ja uusi illegaalinen järjestö ei siis tule olemaan täydelleen vanhan kaltainen eikä sen pidä olla *täydelleen* sen kaltainen. Niin ikään arvelemme, että ensimmäisen pykälän viimeisessä lauseessa oleva sanonta „eristämään puoluesolut toisistaan” on satunnainen hairahdus, johon on sopimatonta takertua. Todellisuudessa illegaalinen sosialidemokraattinen järjestö ei eristä, vaan lähentää toisiinsa nykyään hajallaan olevia soluja. Toveri otzovisti on aivan oikeassa korostaessaan sitä, että sosialistisella propagandalla ja agitaation

„ankettisysteemillä” on erittäin tärkeä merkitys. „Elävä yhteys joukkojen ja puolueen välillä”, „joukkojen saaminen mukaan agitaatiotunnusten käsittelyyn”, nämä ovat todella päivänpolttavia kysymyksiä. Näiden kysymysten tunnustaminen päivänpolttaviksi osoittaa paremmin kuin mitkään järkeilyt ja vastoin kaikkia „keksittyjä” (M. Tomskin sattuvaa sanontaa käyttääksemme) tunnuksia, että asiainkulkua asettaa kaikille meille, sekä otzovismin vastustajille että otzovisteille, saman tuiki tärkeän käytännöllisen tehtävän, saman vallankumouksellisen sosialidemokratian „tunnuksen”: sosialismin aatteellisen lujittamisen, työläisten omasta keskuudesta olevien johtajien johtaman illegaalisen työväenpuolueen organisatorisen lujittamisen, kaikkinaisen sosialidemokraattisen agitaation kehittämisen joukkojen keskuudessa. Tämä työ, kun käymme siihen käsiksi entistä yksimielisemmin, liittää meidät kaikki lujasti yhteen; se ryhdistää duumaryhmäämme, lujittaa sen kurinalaisuutta ja oikaisee sitä paremmin kuin kymmenet paljaat uhkavaatimukset; se antaa todellisia tuloksia; se herättää henkiin reippaan vallankumouksellisen tilanteen ilmapiirin; opettaa mittaamaan tarkasti nousun kasvua ja määrittelemään sen tunnusmerkit; hajottaa kuin tuhkan tuuleen kaikki otzovismin kuolleet, tekaistut, „keksityt” tunnuksset!

„Proletari” № 39,
marraskuun 13 (26) päivä 1908

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

KESKUSTELUT AGRAARIKYSYMYKSESTÄ III DUUMASSA

III Duumassa melkein kuukauden päivät jatkunut keskustelu agraarikysymyksestä on antanut tavattoman runsaasti aineistoa, jonka pohjalla voimme perehtyä agraarikysymyksen nykyiseen tilaan, vallankumouksen tuloksiin ja proletariaatin tehtäviin. Yritämme tehdä perustavat johtopäätelmät tästä aineistosta. Puhujat jakaantuvat sinänsä neljään ryhmään: oikeistolaiset, kadetit, talonpojat ja sosialidemokraatit. Eroavaisuudet „oikeistolaisten” — ahtaassa mielessä — ja lokakuulaisten välillä tasoittuvat kokonaan. Talonpojat esiintyvät agraarikysymyksessä ehdottomasti yhtenä poliittisena suuntana, jota paitsi ero oikeistotalonpoikien ja trudovikkien välillä on vain suuntavivahteiden välistä eroa yhtenäisen suunnan sisällä. Analysoikaamme, minkä kannan kukin näistä ryhmistä on ottanut. (Sulku-merkkien sisällä osoitetut numerot merkitsevät „Rossija” lehden liitteinä julkaistujen pikakirjoituspöytäkirjojen sivu-numeroita.)

Kuten mustasotnialaisilta „parlamenttimiehiltä” saattoi odottaakin, oikeistolaiset ja lokakuulaiset ovat koettaneet sekoittaa agraaripolitiikkansa olemusta juridisella kasuistii-kalla ja arkistoromulla, pitämällä ääntä siitä yhteydestä, joka vallitsee 9/XI vuonna 1906 annetun lain ja yleisen talonpoikaisasetuksen 12. pykälän (joka antaa talonpojille lunastuksen jälkeen oikeuden vaatia maapalstan erottamista yksityisomaisuudekseen) ja edelleen Lunastusasetuksen 165. pykälän y.m. välillä. Shidlovski, joka halusi esiintyä „liberaalina”, todisteli, että kreivi D. Tolstoin laatimat maaosuuksien luovuttamattomuus- y.m. lait olivat ristiriidassa

vuoden 1861 „hengen” kanssa, mutta että 9/XI—1906 annettu laki vastaa tätä henkeä. Kaikki tuo on pelkkää kieräilyä, jonka tarkoituksena on pettää talonpoikaistoa ja hämätä asian olemusta. Kadetit, kuten tuonnempänä näemme, tarttuivat huomattavassa määrin mustasotnialaisten onkeen, ja meidän, sosialistien, tarvitsee vain parilla sanalla mainita siitä, miten paksu kerros kansliatomua on pyyhkäistävä pois herrojen Shidlovskien, Lykoshinien ja mustasotnialaisen tsaarivallan koplakunnan muiden lakeijain puheista, jotta nähtäisiin heidän agraaripolitiikkansa todellinen sisältö. Hra Lvov 1:nen, joka tietääkseni nimittää itseään rauhallisen uudistuksen kannattajaksi, mutta joka itse asiassa on oikea hra Struven hengessä ravaava mustasotnialainen, esitti tämän sisällön muita selkeämmin: „Talonpoikain keskuudessa”, sanoi tämä tilanherrain palvelija, „on muodostunut kaksi perustekijää: oikeudeton yksilö ja omavaltaisuutta harjoittava lauma (Kättentaputuksia oikealla ja keskustassa)... Tämä joukkojen tila tässä muodossaan uhkaa oikeus”- (lue: tilanherra-) „valtiota (Kättentaputuksia oikealla ja keskustassa)”... „Maan pitää kuulua kaikille työtätekeville, maan niinkuin ilman ja vedenkin; me olemme tulleet tänne hankkimaan maata ja vapautta”. Tämä oli dominoiva ääni. Ja tämä ääni, joka oli temmattu suoraan siitä taikauskosta ja niistä ennakkoluuloista, joilla on tyyssijansa talonpoikaisjoukoissa, tämä ääni viittasi meille siihen ennakkoluuloiseen käsitykseen vallasta, jonka mukaan valta voi ottaa yksiltä ja antaa toisille... „Palauttakaamme mieleen, mitä täällä on puhuttu”, jatkaa hra Lvov muistellen edellisiä Duumia, „minun on raskasta muistella sitä, mutta sanon silti, sillä en voi olla sanomatta, mitä agraarivaliokunnassa puhuttiin. Nähkääs, kun kysymys siitäkin, että jätettäisiin koskematta edes kasvitarhat tai vaikkapa puutarhat, kohtasi mitä kiivaimpia vastaväitteitä, mitä ankarinta vastarintaa ja saatiin viedyksi läpi aivan vähäisellä äänimäärällä; kun herätettiin kysymys siitä, että lopetettaisiin kaikki maakaupat, ei ainoastaan maan aatelispankille panttaaminen, ei ainoastaan talonpoikaispankille myyminen, vaan osto ja myyntikin, vieläpä lahjoitus ja periminenkin, niin silloin, uskotteko, herrat, alkoi pelottaa, alkoi pelottaa, herrat, ei tilanherrojen etujen takia, vaan valtion tilan ja kohtalon vuoksi (Kättentaputuksia keskustassa ja oikealla. Huudahdus: „oikein”). Kapi-

talistista, nykyaikaista valtiota ei voida rakentaa tällaiselle pohjalle" (293).

Tilanherravaltiota alkoi „pelottaa” sen oma kohtalo, se alkoi tuntea „pelkoa” talonpoikaisjoukkojen „äänen” (ja liikehtimisen) edessä. Nämä herrat eivät voi kuvitellakaan muuta kapitalismia kuin sen, jonka pohjana on tilanherraisen, s.o. maaorjuudellisen, maanomistuksen säilyttäminen! nämä „sivistyneet” herrat Lvovit eivät ole kuulleetkaan siitä, että kapitalismi kehittyy laajimmin, vapaimmin ja nopeimmin silloin, kun on kumottu täydellisesti kaikkinaisen maan yksityisomistus!

Joukkojen keskuudessa harjoitettavaa agitaatiota varten on tuiki välttämätöntä tutustua otteisiin Shidlovskin, Bobrinskin, Lvovin, Golitsynin, Kapustinin ja kumpp. puheista: näihin aikoihin saakka olemme nähneet itsevaltiuden miltei yksinomaan määräilevänä, harvoin Ugrjum-Burtshejevin⁹⁷ hengessä laadittuja lausuntoja julkaisevana. Nyt näemme hallitsevien luokkien järjestyneen edustuston avoimesti puolustavan tilanherramonarkiaa ja mustasotnialaista „perustuslakia”, ja tämä puolustaminen tarjoaa sangen arvokasta aineistoa poliittisesti vähätietoisten tai välinpitämättömien kansankerrosten herättämiseksi. Toteamme lyhyesti kaksi erikoisen tärkeätä seikkaa. Ensinnäkin, poliittista ohjelmaansa esittäessään oikeistolaiset loihitivat aina kuulijakunnan eteen elävän vihollisen, jota vastaan he taistelevat. Tämä vihollinen on vallankumous. Vallankumouksen „pelko”, jonka tyhmä Lvov ilmaisi niin selvästi, kuultaa yhtä selvänä *kaikilla*, jotka vihan vimmassa, kiukun vallassa, hammasta purren muistelevat joka askelella äskeisiä aikoja. Tämä *kaikkien* kysymysten suora asettaminen *vastavallankumouksen* pohjalta, tämä *kaikkien* ajatusten alistaminen yhden pää- ja perusajatuksen, vallankumousvastaisen taistelun alaiseksi sisältää syvän totuuden ja tekee oikeistolaisten puheet paljon arvokkaammaksi aineistoksi (niin nykyisen tilanteen tieteellistä analyysia kuin myös agitaatiota varten) kuin puolinaisten ja pelkurimaisten liberaalien puheet. Se hillitön raivokkuus, jolla oikeistolaiset hyökkäilevät vallankumousta, vuoden 1905 loppua, kapinoita ja kumpaakin ensimmäistä Duumaa vastaan, osoittaa paremmin kuin mitkään pitkät järkeilyt, että itsevaltiuden suojelijat näkevät edessään *elävän* vihollisen, että he eivät pidä taistelua

vallankumousta vastaan päätyneenä, että vallankumouksen uudestisyntyminen kummittelee heidän edessään joka hetki mitä reaalisimpana ja välittömimpänä uhkana. Näin ei taistella kuollutta vihollista vastaan. Kuollutta ei näin vihata. Yksinkertainen hra Balaklejev toi naiivisti julki tämän kaikkien oikeistolaisten puheiden yleisen hengen. Sanottuaan, että marraskuun 9 päivän asetusta ei tietenkään saa hylätä, sillä siinä on ilmaistu hänen majesteettinsa armollinen tahto, hän samalla sanoi: „Herrat Valtakunnan duuman jäsenet! Me elämme vallankumouksen aikaa, ja syvä vakaumukseni on, ettei vallankumous ole vielä läheskään päättynyt” (364). Hra Balaklejev pelkää marraskuun 9 päivän lain „vallankumouksellista syntyperää”, pelkää, ettei se vain sytyttäisi uutta taistelua. „Me podemme raskasta kriisiä”, sanoi hän, „eikä tiedetä, miten se päättyy. Mielikuvitus loihii mitä synkimpiä kuvia, mutta velvollisuutenamme on olla lietsomatta kansassa kapinamieltä ja epäsopua”.

Toinen erikoisen tärkeä seikka koskee oikeistolaisten talous- ja varsinaista agraariohjelmaa. Tämä seikka on heidän harjoittamansa *talonpoikain* yksityisen maanomistuksen puolustaminen, joka kulkee punaisena lankana heidän kaikkien puheittensa läpi aina ylipappi Mitrofanushkaan (piispa Mitrofaniin) saakka, joka puhui heti alustajan jälkeen haluten nähtävästi hieman säikäyttää demokraattisia, mutta poljettuja maalaisten „sielunpaimenia”, ja kokienv huvittavalla tavalla voittoa tottumuksensa puhua narrimaisen hurskaasti ja seminaarikielillä („yhteisö on aikojen alun ilmiö”) hän „lasketteli” tällaisia lauseita: „elämä kehittyy yksilön yhä suuremman persoonallisuuden suuntaan”; „hyödylliseksi on myönnettävä talonpoikiemme uusien elinolojen järjestäminen länsieurooppalaisten farmareiden esikuvan mukaan” (69).

Herää kysymys, minkä takia tilanherrojen luokka ja kapitalistien luokka puolustaa näin tarmokkaasti sekä II että III Duumassa *talonpoikain* yksityistä maanomistusta? Senkö takia ainoastaan, että sellainen on „hallituksen viimeisin määräys”? Eipä tietenkään! Tämän määräyksen on sanellut ja juurruttanut mieliin Yhdistyneen aateliston neuvosto⁹⁸. Tilanherrat ja kapitalistit tuntevat varsin hyvin sen vihollisen, jota vastaan heidän tulee taistella, he tajuavat mainiosti *vallankumouksen aiheuttaneen* sen, että

tilanherrain intressien voitto *on sidottu* yleensä maan yksityisomistuksen voittoon, että talonpoikain intressien voitto on sidottu yleensä maan yksityisomistuksen hävittämiseen, sekä tilanherrain että talonpoikain maanomistuksen hävittämiseen. Osuusmaiden yksityisomistuksen ja pakkoluovutettujen tilanherrain maiden yhteiskunnallisen omistuksen toisiinsa yhdistäminen on kadettien ja menshevikkien huono keksintö. *Todellisuudessa* on käynnissä taistelu siitä, tilanherratko tulevat rakentamaan uuden Venäjän (se ei ole mahdollista muuten kuin maan yksityisomistuksen pohjalla, minkä pitää ulottua kaiken lajin maihin) vaiko talonpoikaisjoukot (puoliksi maaorjuudellisessa maassa se ei ole mahdollista ilman maiden, niin tilanherrain maiden kuin osuusmaidenkin, yksityisomistuksen hävittämistä).

Siirtykäämme tarkastelemaan kadetteja. Heidän puheensa eroavat sekä oikeistolaisten että vasemmistolaisten puheista siinä, että he pyrkivät sovittamaan sovittamatonta, istumaan kahdella tuolilla. Vain se osa hra Miljukovin puheesta, missä hän esiintyi *historioitsijana* eikä *kadettina*, sisältää erinomaisesti koottuja asiatietoja Yhdistyneen aateliston neuvoston historiasta,— asiatietoja, joista johtuvan johtopäätöksen tekeminen olisi kunniaksi kenelle *demokraatille* tahansa. Mutta yleensä ja kokonaisuudessaan Shingarev, Berezovski, Miljukov, Bobjanski ja Roditshev tarttuivat mustasotnialaisen hra Shidlovskin onkeen ja perin uutterasti hämäsivät kuulijain mieliä juridisella kasuistiikalla, puhuivat korulausein Rooman lain mukaisesti „oikeudenmukaisuudesta” (jotta olisi „kuulostanut tärkeämmältä”, Roditshev jopa pisti väliin latalaisenkin sanan: *aequitas!* Että olemmehan sitä „*mekin*” jotain oppineet yliopistossa!) ja alentuivat inhoittavaan kupinnuolemiseen asti (hra Shingarev tunnusti „kunnioittavansa” Stolypinin lakeijaa Lykoshinia ja todisteli, että pakkoluovutusta tavataan maissa, joissa „yksityisomistuksen oikeusjärjestystä pidetään sangen pyhänä”). Kadettien kaikkien puheiden läpi kulkee punaisena lankana „varovaisuus”-näkökannalta käyty väittely marraskuun 9 päivän lakia vastaan. Meitä bolshevikkeja on syytetty siitä, että me mustaamme kadetteja nimittäessämme heitä liberaaliksi tilanherroiksi. *Todellisuudessa* he ovat vielä pahempia. He ovat liberaalisia *virkamiehiä*. Ei voida kuvitella sen pahempaa joukkojen *demokraattisen* tietoisuuden turmelemista

kuin on tämä niin sanottujen „demokraattien” puolueen esiintyminen Valtakunnanduumassa puhein, jotka *tyrehdyttävät* taistelua, joissa saarnataan virkailijamaista „varovaisuutta” ja ylistetään halpamaisesti sitä maaorjuuttajien harjoittamaa talonpoikain rosvoamista ja orjuuttamista, jota nimitetään vuoden 1861 „suureksi reformiksi”!

Kun hyökkäillään Stolypinia vastaan hänen agraaripoliitiikkansa „varomattomuuden” vuoksi, niin se merkitsee prostituiduksi ryhtymistä, tämän saman politiikan *sellais-ten* toteuttajien virkaan tarjoutumista, jotka osaisivat „varovasti” täyttää *tuon saman tehtävän*, s.o. viedä „perustuslaillisen demokratismin” valheellisen lipun alla läpi tuon saman tilanherramaisen olemuksen, viedä sen läpi siten, ettei turvauduta yksistään väkivaltaan, vaan myös talonpoikain pettämiseen. Tässä eräs lukuisista kadettien lausunoista, jotka paljastavat heidän puheittensa juurimainitun ajatuksen. Hra Berezovski, jonka puhe sai osakseen kadetti-puolueen johtajan hra Miljukovin erikoisen hyväksymisen ja jota tämä nimitti „mainioksi”, sanoi seuraavaa:

„Olen syvästi vakuuttunut siitä, että tämä ehdotus” (kadettien esittämä maalakiehdotus) „on paljon edullisempi myös maiden omistajille” (ei ainoastaan talonpojille) „ja sanon tämän, hyvät herrat, tuntien maanviljelyksen, kun olen koko ikäni harjoittanut sitä ja omistan maata. Kulttuuriselle maanviljelystaloudelle kansanvapauden puolueen ehdotus olisi epäilemättä edullisempi kuin nykyinen järjestys. Ei pidä ottaa pelkkää pakollisen luovutuksen tosiasiaa, kiivastella sen johdosta ja sanoa, että se on väkivaltaa, vaan on tarkasteltava ja arvioitava, mihin se, jota luonnok-ssamme ehdotetaan, sittemmin johtaa ja miten tämä pakollinen luovutus suoritetaan” (kultaisia sanoja! hra Berezovski, ettei teistä vain ole tullut bolshevikki?). „Ottakaa se lakiehdotus, jonka I Valtakunnanduuman 42 jäsentä esitti,— se sisälsi ainoastaan” (nimenomaan!) „sen, että tunnustettiin välttämättömäksi luovuttaa ensi vuorossa ne maat, joita eivät viljele omistajat itse. Sitten kansanvapauden puolue kannatti sellaisten paikallisten valiokuntien muodostamista, joiden piti vissin määrääjän sisällä ottaa selville, mitkä maat kuuluvat luovutettaviksi ja mitkä eivät ja kuinka paljon talonpojat tarvitsevat maata maantarupeensa tyydyttämiseksi. Näiden valiokuntien tuli rakentua niin, että puolet jäsenistä olisi ollut talonpoikia ja

toinen puoli ei-talonpoikia". (Puhukaa suunne puhtaaksi, hra Berezovski! Älkää kainostelko! Eihän totuutta voida salata: tilanherrilla oli valiokunnissa aina taattu enemmistö talonpoikiin nähden, sillä tilanherrain hallitus nimitti pakollisesti näiden valiokuntien „puolueettoman” puheenjohtajan: ks. Kutlerin ehdotusta, kadettilaisen „Agraarikysymyksen” II osassa.) „Täten siis tämän paikkakunnilla suoritettavan yleisen konkreettisen työn kautta saataisiin tietysti selville sekä sen maan määrä, joka voidaan pakolla ottaa pois, että sen maan määrä, joka on talonpojille tarpeellinen, ja vihdoin itse talonpojat tulisivat vakuuttuneiksi siitä, missä määrin heidän oikeutetut vaatimuksensa voidaan tyydyttää. Sitten kaikki tämä menisi Valtakunnanduuman ja Valtakunnanpuoleiston kautta” (nimenomaan!) „ja sitten, kun nämä ovat käsitellessen” (s.o. sitten, kun uusi tilanherra- ja virkamiesenemmistö on toistamiseen tyypistänyt „reformia”), „se menisi hänen majesteettinsa hyväksyttäväksi” (muistakaa, miten nämä tällaiset ylimmät instanssit supistivat toinen toisensa jälkeen maaosuuksien kokoa vuonna 1861). „Tämän suunnitelmanmukaisen työn tuloksena olisi epäilemättä väestön todellisten tarpeiden todellinen tyydyttäminen ja siihen liittyvä rauhoittuminen sekä kulttuurisesti hoidettujen talouksien säilyminen, joita kansanvapauden puolue ei ole koskaan halunnut hävittää ilman äärimmäistä pakkoa” (143).

Hra Berezovski tunnusti vuoden 1908 lokakuussa *kaiken* sen, mitä bolshevikit puhuivat vuoden 1906 kesällä kadettien maalakiehdotuksesta! I Duumassa kadetit tähdensivät julkisesti reforminsa demokraattista ulkokuorta todistellen sen tilanherramaista luonnetta salaisissa neuvottelukokouksissa, joita he pitivät Trepovin ja hänen hännystelijöidensä kanssa. III Duumassa kadetit tähdentävät julkisesti reforminsa tilanherramaista luonnetta todistellen sen demokraattisuutta niissä keskusteluissa, joita he poliiseilta salassa käyvät niiden harvojen houkkioiden kanssa, jotka vielä viitsivät kuunnella noita isoäidin tarinoita. Kaksikasvoinen Janus kääntää tuulen mukaan „kasvonsa” milloin yhteen, milloin toiseen suuntaan. „Demokraatit” lankeavat niin alas, että koettavat todistella mustasotnialaisille biisoneille tekojensa ja ohjelmansa olleen vallankumouksen aikana vaarattomia!

Verratkaa tähän talonpoikain puheita. Tässä eräs tyypillinen oikeistomielinen talonpoika Stortshak. Hän aloittaa puheensa toistamalla täydelleen Nikolai II sanat „omistus-oikeuden pyhyydestä”, siitä, ettei voida sallia tämän oikeuden „rikkomista” j.n.e. Sitten hän jatkaa: „suokoon jumala hallitsijalle terveyttä. Hänen sanansa koituvat koko kansan hyväksi”... (295). Hän lopetti sanomalla: „Ja koska hallitsija sanoi, että vallitkoon oikeus ja järjestys, niin se ei tietenkään ole järjestystä eikä oikeutta, kun minä kyhjötän 3 desjatiinan palstalla ja vieressä toisella on 30.000 desjatiinaa” (296)!! Verratkaa tätä monarkistia monarkisti Berezovskiin. Edellinen on sivistymätön musikka. Jälkimmäinen on sivistynyt, miltei eurooppalainen. Edellinen on äärettömän naiivi ja poliittisesti vallan uskomattoman kehittymätön. Monarkian yhteys „järjestykseen”, s.o. epäjärjestykseen ja epäoikeudenmukaisuuteen, jotka varjelevat 30.000 desjatiinan omistajia, on hänelle epäselvä. Jälkimmäinen on politiikan erikoistuntija, joka tietää kaikki tiet ja keinot, miten päästään Witten, Trepovin, Stolypinin ja kumpp. luo, ja joka on tutkinut Euroopan perustuslakien hienouksia. Edellinen on eräs niistä miljoonista, jotka koko ikänsä elää kituuttavat 3 desjatiinan varassa ja joita taloudellinen tosielämä *sysää* vallankumoukselliseen joukkotaisteluun 30.000 desjatiinan omistajia vastaan. Jälkimmäinen on eräs niistä kymmenistä tuhansista, korkeintaan: sadasta tuhannesta tilanherrasta, jotka haluavat „rauhallisin keinoin” säilyttää „kulttuurisesti hoidetun taloutensa” narraamalla talonpoikaa lupauksilla. Eikö tosiaankaan ole selvää, että edellinen *voi* suorittaa porvarillisen vallankumouksen Venäjällä, *hävittää* tilanherrain maanomistuksen, luoda talonpoikaisen tasavallan (pelottaan tämä sana häntä nyt kuinka tahansa)? Eikö tosiaankaan ole selvää, että jälkimmäinen *ei voi olla jarruttamatta* joukkojen taistelua, jota ilman vallankumous ei voi voittaa?

Miettikööt tätä ne, jotka eivät vielä nytkään jaksaa käsitellä, mitä merkitsee: „proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattinen diktatuuri”!

Stortshakin agrariohjelma on juuri se sama III Duuman 42 talonpoikaisedustajan maalakiehdotus, josta kirjoitimme „Proletarin” 22. numerossa *. Tämä lakiehdotus, joka

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 441—442. Toim.

ulkonaisesti on kovin vaatimaton, on *vasemmistolaisempi* kuin kadettien lakiehdotus, kuten kadetit itsekin tunnustavat. Tämä lakiehdotus, jossa vaaditaan talonpojat maalla turvaavan reformin käsittelyä yleisellä äänestyskäsittelyllä valituissa paikallisissa valiokunnissa,— tämä ehdotus on *itse asiassa* vallankumouksellinen lakiehdotus, sillä maareformin käsitteleminen paikkakunnilla todella demokraattisissa valinnallisissa laitoksissa ei sovi mitenkään yhteen sen kanssa, että nykyisellä Venäjällä säilyisi tsaarin valta ja tilanherrain maanomistus. Ja se seikka, että mustasotnialaisessa Duumassa, joka on valittu yhdistyneen aateliston ohjeiden mukaisesti varta vasten tilanherrain eduksi väärennetyn vaalilain nojalla, mitä hurjimman taantumuksen vallitessa ja hillittömän valkoisen terrorin raivotessa,— että tällaisessa Duumassa 42 talonpoikaa allekirjoitti tuollaisen lakiehdotuksen, se todistaa paremmin kuin mitkään järkeilyt sen, että talonpoikaisjoukot ovat vallankumouksellisia nykyisellä Venäjällä. Antaa opportunistien todistella, että liitto kadettien kanssa on välttämätön, että proletariaatin ja porvariston on lähennyttävä toisiaan porvarillisessa vallankumouksessa,— tietoiset työläiset, kun he perehtyvät III Duumassa käytyihin keskusteluihin, vain lujittuvat vakaumuksessaan, että voittoisa porvarillinen vallankumous ei ole Venäjällä mahdollinen ilman työläis- ja talonpoikaisjoukkojen yhteistä rynnistystä, porvariston horjunnosta ja petoksista huolimatta.

Kun Stortshak ja samoin myös toiset edustajat, jotka pää- ja perusasiassa ovat samalla kannalla kuin hän, sellaiset kuin pappi Titov, Andreitshuk, Popov 4:s ja Nikitjuk tuovat tiedottomasti, alkuvoimaisesti ilmi talonpoikaisjoukkojen vallankumouksellisuuden ja pelkäävät itsekin ei ainoastaan puhua, vaan yksinpä ajatellakin loppuun asti sitä, mitä heidän puheistaan ja ehdotuksistaan seuraa, niin trudovikit III Duumassa tuovat suoraan ja avoimesti ilmi talonpoikain joukkotaistelun hengen. Arvokkaimpia tässä yhteydessä ovat niiden trudovikkitalonpoikien puheet, jotka esittävät katsomuksiaan välittömästi, tulkiten hämmästyttävän tarkasti ja eloisasti joukkojen mielialoja ja pyrkimyksiä, sotkeutuen ohjelmissa (eräät ilmoittavat kannattavansa 42 talonpojan lakiehdotusta, toiset taas kadetteja), mutta sitä väkevämmin heijastaen sen, mitä piilee syvemmillä kuin ovat mitkään ohjelmat.

Esim. Kropotov, edustaja Vjatkan läänistä. „Valitsijani puhelivat minulle, että marraskuun 9 päivän laki on tilanherrain laki... Valitsijani tekivät minulle tällaisia kysymyksiä: minkä takia se tehdään väkipakolla?.. minkä takia meidän maat on annettu zemstvopäällikköjen määräysvaltaan?.. Valitsijani evästivät minua: sano sinä siellä Valtakunnanduumassa, jotta näin ei enää voida elää... Ja heti kun sitä (marraskuun 9 päivän lakia) ryhdytään soveltamaan meidän paikkakunnalla, niin uusien tilanherrojen, kuten meikäläiset talonpojat sanovat, talot syttyvät palamaan” (71)... „Koko juttu on siinä, että halutaan palkita tilanherroja... Minkä takia valtion tärkeä etu vaatii sellaista, että köyhältä otetaan viimeinenkin pala ja annetaan niille, joiden, kuten sanoin, on onnistunut hallituksen laatiman lain nojalla sattumalta pitää maansa? Eikö valtion tärkeä etu vaadi sitä, että pakotetaan ottamaan viljelykseen joutilaat maat: tilanherrojen, kruunun, hallitsijasuvun ja luostarien maat?.. Talonpojalta peritään 11 ruplaa 50 kop. desjatiinalta, ja jos oltaisiin oikeudenmukaisia, herrat, ja pantaisiin tämä vero tasavertaisesti kaikille, niin maa joutuisi todella talonpojille, eikä tarvittaisi pakollista luovutusta. Jotta oltaisiin oikeudenmukaisia, on maat verotettava yhtenäisellä verolla, ja silloin maa joutuu raatajajoukoille eikä silloin ole syytä kateuteen: ken ei halua tehdä työtä, hänen ei tarvitse maksaakaan” (73)...

Miten paljon tämä naiivi puhe sisältääkään voimia, joita ei ole vielä kokeiltu taistelussa, miten paljon siinä onkaan pyrkimystä taisteluun! Haluten välttää „pakollista luovutusta” Kropotov ehdottaa *itse asiassa* toimenpidettä, joka on samaa kuin tilanherrain maiden *konfiskointi* ja *kaiken maan kansallistaminen*! Kropotov ei ymmärrä sitä, että tämän Georgen⁹⁹ oppien kannattajan esittämä „yhtenäinen vero” merkitsee samaa kuin kaiken maan kansallistaminen, mutta se on aivan epäilyksetöntä, että hän tulkitsee *miljoonien* todellisia pyrkimyksiä.

Taikka edustaja Rozhkov, joka aloitti lausumalla: „hyvät herrat, minun, tavallisen maamiehen, on vaikeaa puhua tältä puhujalavalta” (77)... „Talonpoikaisto ei odottanut Valtakunnanduumalta marraskuun 9 päivän lakia, sellaista lakia, joka jakaa meidän kesken maan, jota meillä ei ole, vaan sellaista lakia, jonka nojalla ensin laajenisivat mannut, ja sitten vasta alettaisiin jakaa. Sellaisen lain perus-

asenteet on esitetty 47 talonpojan allekirjoittamina helmikuun 20 päivänä, mutta tähän mennessä ne eivät ole vielä liikahtaneetkaan paikoiltaan... Maiden isäntinä ovat zemstvopäälliköt... mutta näiden maiden todellisia isäntiä sitovat poikkeuslait... Maan ostamisesta hyötymistarkoituksessa meillä valtakunnassa ei ole määrättyä lakia... joka sanoisi: älä osta sitä hyötyäksesi siitä... Ja niinpä Stavropolin maanjärjestelykomissio teki syyskuun 16 p:nä 1907 sellaisen päätöksen, että maata voi ostaa vain se, jolla on työkarjaa ja -kalustoa. Ja täällä, herrat, tässä salissa miltei puolet on tilanherroja, jotka pitävät palveluksessaan näitä ihmisiä, joilta maanjärjestelykomissio kieltää maanosto-oikeuden. Herrat, me tiedämme, että nämä ihmiset saavat palveluksestaan 60—70 ruplaa vuodessa... Tämä kovaonni-nen raataja on tuomittu ikuisesti olemaan tilanherran työmiehenä, hän tulee ikuisesti raatamaan selkä köyryssä toisten hyväksi, ja isäntä tulee hänen selkensä takana pitämään itseään kulttuuri-ihmisenä”.

Tomilov: „Ainoana ulospääsynä... mielestämme on tämä: kaikissa Venäjän maayhteisöissä on ihan heti toimitettava maiden uusintajako, entisten henkikirjoitusten malliin; tämän henkikirjoituksen avulla on saatava selville miespuolisen väestön henkilöluku, joka oli marraskuun 3 p:nä 1905.

Meidän hartain talonpoikainen haaveemme on saada maata ja vapaus, mutta me kuulimme, että niin kauan kuin nykyinen hallitus on vallassa, niin kauan maanomistus on koskematon. (Ääniä keskustasta: „yksityisomistus”. Yksityisomistus, aatellisomistus. (Ääniä keskustasta: „ja teidän myös”.)) Mikäli meistä on kysymys, niin me suostumme luovuttamaan maaosuudet”; (siinä nyt on se talonpoikain *Vendée*, jolla ratkiviisas Plehanov ja kumpp. Tukholmassa pelottelivat meitä — näin käy, jos kaikki maat kansallistetaan!) „esimerkiksi jonkin kylän talonpojat suostuvat luovuttamaan maaosuuksensa yksikön yksiköstä, tasaamaan ne. Ministeristön edustajan ilmoitus tarkoittaa sitä, että niin kauan, kun valta ei siirry talonpoikaiston ja yleensä kansan käsiin, eivät talonpojat saa sen enempää maata kuin poliittisia vapauksiakaan. Kiitoksia avomielisyydestänne, vaikka tiesimme tämän jo ennestään” (149)...

Ja sitten, vuonna 1905, kun talonpojat tietoisten aineiden johdolla liittyivät yhteen (Hälinää ja naurua oikealla) ja

sanoivat jyrkät sanansa... silloin aateliset alkoivat puhella: „Onhan teillä, teille on annettu maasuudet. Ottakaa ja jakakaa tuo luupala”...

Petrov 3:s: „Muistakaapa, hyvät herrat, Aleksei Mihailovitshin hallituskautta ja sitä talonpoikaisen rahvaan suuttumusta, mikä tuli ilmi Razinin johtamana liikehtimisellä (Ääniä oikealta: „Ohoh!”)... Erikoisen voimakkaasti kansa toi vaatimuksensa esille vuonna 1905. Puutehan se silloinkin pakotti kansan lähtemään kaduille ja sanomaan lujan sanansa siitä, mitä se tarvitsee” (187)... „Kaikki maat on siirrettävä koko kansan tasasuhtaiseen käyttöön... Minä olen tietysti maan yksityisomistuksen vastustaja” (Plehanovin ennustama Vendée alkaa totta totisesti paistaa!) „ja sanon, että työkanasa saa helpotusta vasta sitten, kun kaikki maat siirtyvät sen käsiin (204)... Olen aivan vakuuttunut siitä, että saatte jälleen nähdä elämänmeren myllertävän pohjiaan myöten. Ja silloin käyvät toteen evankeliumin sanat: joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu (Naurua oikealla). Työryhmän edustajaryhmä on säilyttänyt muuttumattomina ihanteensa, samoin kuin se on säilyttänyt tavoitteensakin... Me... sanomme: kaikki maa niille, jotka tekevät maalla työtä, ja tulkoon koko valta työrahvaan osaksi!” (206).

Merzljakov: „Maan pitää kuulua sille, joka sitä muokkaa... mutta ettei meillä Venäjällä harjoitettaisi lainkaan maankauppaa, vaan että maa kuuluisi sille, joka omalla työllään sitä viljelee” (207). J.n.e.

Tilan puute pakottaa meidät lopettamaan lainausten esittämisen. Mainitsemme vain nimiltä ne puhujat, jotka esittivät samoja ajatuksia, mutta epäselvemmin ja heikommin: Kondratjev, pappi Popov 2:nen, Bulat, Volkov 2:nen, Dzubinski ja Ljahnitski (kaksi viimeksi mainittua virallisiin ilmoituksiin Työryhmän nimessä).

Herää kysymys, mitä sosialidemokratian agraariohjelmaa koskevia johtopäätelmiä tästä talonpoikaisedustajain asenteesta seuraa? Siitä ovat kaikki yhtä mieltä, että talonpojat pukevat taistelun maaorjuudellisia latifundioita ja kaikkia maaorjuuden jätteitä vastaan pikkuporvarillisen sosialismin utopioihin. Tämä on ilmaistu siinä agraariohjelmamme loppuosassa, joka on bolshevikkien ehdottama ja jonka menshevikit hyväksyivät Tukholmassa („Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat”).

Mutta asia ei rajoitu tähän. Sekä jakaminen, kunnallistaminen että kansallistaminen ovat porvarillis-demokraattisia uudistuksia, mutta mitä järjestelmää sosialidemokraattien pitäisi kannattaa? Kunnallistamista,—vastaavat Plehanovia seuraavat menshevikit, jotka veivät tämän ohjelman läpi Tukholmassa. Talonpoikain maiden kansallistaminen aiheuttaisi Vendéen,—julistivat menshevikit suoraan Tukholmassa.

Sen jälkeen kolmessa Duumassa ovat lausuneet mieliteensä talonpojat — Venäjän mitä erilaisimpien seutujen edustajat. „Kunnallistaminen”, joka oli keksitty juuri sitä varten, „ettei kajottaisi” talonpoikain maihin, ei ole houkuttellut ainoatakaan talonpoikain edustajaryhmää. Kaikissa kolmessa Duumassa *kaikki* trudovikkitalonpojat ovat kannattaneet kaiken maan kansallistamista ilmaisten tämän vaatimuksensa joko toistamalla suoraan trudovikkien ohjelman, esittämällä „yhtenäisen veron” omalaatuisen muunnoksen tahi sitten lukemattomia lausuntoja: „maa sille, joka sitä viljelee”, „me olemme suostuvaisia luovuttamaan maaosuudet” j.n.e.

Elämä on tehnyt pilkkaa „kunnallistamisesta”, „Vendéestä”-huutamisesta.

Mikä on se taludellinen pohja, jonka vuoksi kaikki tietoiset talonpojat puolustavat kansallistamista? Vastataksemme tähän kysymykseen palautamme mieliin erään tilastollisen vertailun, jonka toveri Belousov esitti Duumassa¹⁰⁰:

„76 milj. desj. kuuluu 30.000 tilanherralle (Euroopan-Venäjällä), ja 73 milj. desj. kuuluu 10 miljoonalle talonpoikaistaloudelle, joilla on kullakin 1—15 desj. maaosuus. Tästä seuraa yksi johtopäätös: neljä viidesosaa talouksien yleismäärästä voisi kaksinkertaistaa maa-alansa suuruutta” (209). Vaikkapa jotkut näistä numeroista kiistettäisiin vääricksikin (meidän mielestämme ne ovat kiistattomia), niin mikään muutos niissä ei muuta itse asian olemusta, joka on tällainen. Pyrkiessään kaksinkertaisesti laajentamaan hallussaan olevia maita talonpojat eivät voi olla pyrkimättä osuusmaiden ja niiden ulkopuolisten maiden täydelliseen yhdistämiseen ja keskenään sekoittamiseen. Osuusmaiden jättäminen yksityisomaisuudeksi, eri talouksien ja yhteisöjen omaisuudeksi, niinkuin on nykyään, ja pakkoluovutettujen osuusmaiden-ulkopuolisten maiden

yhteiskunnallinen („kunnallis”-)omistus on taloudelliselta kannalta järjetöntä. Se on mitä tolkuttominta agraaribimetallismia, mikä ei kelpaa muuhun kuin paikantäytteeksi intelligenttien keksimiin ohjelmiin. Talous vaatii kaikkien maiden yhdistämistä ja keskenään sekoittamista. Nytkin jo talous liittää toisiinsa osuusmaatilkkuja ja tilanherrain maan kaistaleita (vuokraus), eikä maaorjuuden hävittäminen ole mahdollista ilman niiden maanhallinnassa olevien erotuksien, niiden rajojen ja rajapyykkien hävittämistä, joita „kunnallistaminen” keinotekoisesti lujittaa. Taloudenhoito vaatii uudenlaista maanhallintaa, vapaata maanhallintaa, joka on mukautettu kapitalismiin eikä vanhoihin, voutien ja kruunun asiamiesten jakamiin ja pyykittämiin „maaosuuksiin”. Tätä talouskehityksen vaatimusta talonpojat ilmentävätkin (tajuamatta tämän kehityksen kapitalistista luonnetta) esiintyessään kansallistamisen puolesta. Vanha osuusmaiden ja ei-osuusmaiden hallinnan välillä oleva ero on ristiriidassa kapitalismin vaatimusten kanssa, ja se tulee kiertämättä särjetyksi, vaikka menshevikit — kunnallistajat kuinka yrittäisivät lujittaa sitä. Ja tämän rajan särkeminen, kaikkien eri kategoriain maiden yhdistäminen, niiden yhteenliittäminen ja -sulattaminen uutta farmaritaloutta varten (talonpojat luulevat erheellisesti, että maata tulee viljelemään kuka kansalainen tahansa: sitä tulee viljelemään jokainen isäntä, t.s. se, jolla on siihen varoja!) ei vaadi ainoastaan tilanherrain maanomistuksen, vaan kaiken yksityisen maanomistuksen hävittämistä.

Stolypin haluaa pyyhkiä pois maanhallinnan kaikkien entisten muotojen kaikki entiset rajat. Tämä on taloudellisesti oikea pyrkimys. Kapitalismi suorittaa sen väistämättä. Kysymys on vain siitä, tehdäänkö se miljoonien talonpoikais-talouksien kustannuksella (rosvous marraskuun 9 pn lain nojalla) vaiko 30.000 suurtilanherran kustannuksella. Jälkimmäinen tie ei ole mahdollinen ilman maiden kansallistamista porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa. Juuri sen tähden kaikki tietoiset talonpojat kaikissa kolmessa Duumassa ovat esiintyneet kansallistamisen puolesta.

Meidän on vielä tarkasteltava puheita, joita sosialidemokraatit ovat pitäneet III Duumassa. Edustajaryhmästämme ehti esiintyä vain kaksi puhujaa (Gegetshkori ja Belousov) ennen kuin rajoitettiin puhujain puheikaa. Loput alkoivat kieltäytyä puhumasta esittäen vastalauseensa „väkivaltaa”

vastaan, jota tuo rajoittaminen merkitsi. Kumpikin mainituista tovereista täytti tehtävänsä oikein. He osoittivat, että hallituksen politiikka on „hengeltään aatellis-byrokraattista”, että „vuoden 1861 asetus oli läpeensä maaorjuudellinen”, että „viha hallitusta kohtaan” on syöpyntä syvälle talonpoikaiston sieluun, talonpoikaiston, joka vaatii „maata ja vapautta” ja todisti vuonna 1905 „solidaarisuutensa” ja sen, että se pystyy „esiintymään vallankumouksellisesti”. Puolueemme nimessä esiintyneet puhujat tulkitsivat oikein meidän, sosialidemokraattien, taistelua, jota me käymme „latifundioiden konfiskoimiseksi ja niiden antamiseksi kansalle”, he eivät tulkinneet sitä pikkuporvarillisten „tasa-suhtaisuus”-, „sosialisoimis”- y.m.s. utopioiden hengessä, vaan siten, että se on toimenpide koko maan vapauttamiseksi velka- ja maaorjuudellisesta sorrosta. Gegetshkori ja Belousov asettivat kysymyksen vallankumouksellissosialidemokraattisesti. „Voima luo oikeuden”, sanoi toveri Belousov lopuksi, „ja valloittaaksemme oikeuden meidän on kartutettava voimia ja järjestettävä ne”. Kummankin III Duumassa esiintyneen sosialidemokraattipuhujan puheen pitää tulla jokaisen propaganda- ja agitaatiotyötä harjoittavan puolueenjäsenen käsikirja-aineistoksi. Sosialidemokraattisen edustajaryhmän esittämästä maiden siirtämistä koskevasta sanamuodosta on vain jäänyt pois vaatimus, että maiden siirtämisen pitää tapahtua korvauksetta. Se olisi ohjelmamme paha rikkomista, jos se olisi tahallista. Mutta toveri Gegetshkori, joka luki tuon sanamuodon, mainitsi puheessaan kahteen kertaan, että on „luovutettava korvauksetta”, joten tuskin lienee syytä pitää tuota poisjättöä tahallisenä.

„Proletari” № 40,
joulukuun 1 (14) pnä 1908
Allekirjoitus: N. L.

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstiin mukaan

**VSDTP:n VIIDES (YLEISVENÄLÄINEN)
KONFERENSSI¹⁰¹**

JOULUKUUN 21–27 p:nä 1908 (TAMMIKUUN 3–9 p:nä 1909)

1

PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS
NYKYISESTÄ AJANKOHDASTA JA PUOLUEEN TEHTÄVISTÄ

Nykyistä poliittista tilannetta luonnehtivat seuraavat piirteet:

a) Vanha maaorjuudellinen itsevaltius kehittyi muuttuen porvarilliseksi monarkiaksi, joka verhoaa itsevaltiutta vale-perustuslaillisilla muodoilla. Kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksella ja III Duuman perustamisella on avoimesti varmistettu ja tunnustettu tsarismiin liitto mustasotnialaisten tilanherrojen sekä kauppa- ja teollisuusporvariston huippukerrostensa kanssa. Astuttuaan välttämättömyyden pakosta lopullisesti Venäjän kapitalistisen kehityksen tielle ja pyrkiessään viemään sen läpi nimenomaan sellaista tietä, joka säilyttäisi maaorjuuttaja-maanomistajille heidän valtansa ja tulonsa, itsevaltius luovii tämän luokan ja pääoman edustajain välillä. Niiden pieniä kahnauksia käytetään itsevaltiuden pystyssäpitämiseksi, itsevaltiuden, joka yhdessä näiden luokkien kanssa käy raivoisaa vastavallankumouksellista taistelua sosialistista proletariaattia ja demokraattista talonpoikaistoa vastaan, jotka osoittivat voimansa äskeisessä joukkotaistelussa.

b) Yhtä porvarillis-bonapartelaista on luonteeltaan nykyisen tsarismiin agraaripolitiikkakin. Tsarismi on kadottanut kaiken uskonsa talonpoikaisjoukkojen naiiviin uskollisuuteen monarkiaa kohtaan. Se etsii liittoa rikkaiden talonpoikien kanssa luovuttaen maaseudun heidän rosvottavakseen. Itsevaltius ponnistelee epätoivoisesti voidakseen hävittää nopeammin koko yhteisöllisen osuusmaiden hallinnan ja varmistaa yksinomaaisesti yksityisen maanomistuksen. Tällainen politiikka kärjistää satakertaisesti kaikkia kapitalismin ristiriitoja maaseudulla ja jouduttaa maaseudun

jakaantumista taantumuksellisten mitättömään vähemmistöön sekä vallankumouksellisiin proletaari- ja puoliproletaarijoukkoihin.

c) Liberaaliporvaristo ja sen kärjessä oleva kadetti-puolue, jotka lähtivät vastavallankumoukselliselle tielle jo silloin, kun tapahtuivat joukkojen ensimmäiset suuret esiintymiset vallankumouksessa, kulkevat edelleen tätä tietä lähentyen entistä enemmän lokakuulaisia, ja tsaristis-natsionalistisella agitaatiollaan, — joka kuvastaa porvariston luokkatietoisuuden kasvua, — se tosiasiallisesti tekee palveluksen itsevaltiudelle ja maaorjuuttajatilanherraille.

d) Kaikista horjunnoistaan huolimatta talonpoikaisjoukot, kuten osoittaa niiden III Duumassa oleva painostuksen alainen ja väärennetty edustustokin, kannattavat edelleen — kaikista maaseudun demokraattisten ainesten vainoamisista huolimatta — vallankumouksellis-demokraattista agraarikumousta, joka hävittämällä täydellisesti tilanherrain maanomistuksen takaisi siten tuotantovoimien nopeamman, laajemman ja vapaamman kehityksen kapitalistisella Venäjällä. Marraskuun 9 päivän laki vain jouduttaa talonpoikaisjoukkojen jakaantumista toisilleen leppymättömän vihamielisiin ja poliittisesti tietoisiin voimiin.

e) Proletariaatti on saanut ja saa eniten iskuja sekä itsevaltiudelta että nopeasti yhteenliittyvältä ja hyökkäävältä pääomalta. Siitä huolimatta proletariaatti säilyttää muihin luokkiin verrattuna lujimmin yhteenliittyneenä ja uskollisimpana luokkapuolueensa, johon vallankumous on sen yhdistänyt. Proletariaatti jatkaa taistelua luokkasetujensa puolesta ja syventää sosialistista luokkatietoisuuttaan pysyen ainoana luokkana, joka kykenee johdonmukaisesti johtamaan uutta vallankumouksellista taistelua.

f) Ylipäänsä on epäilemätöntä, että Venäjän porvarillis-demokraattisen vallankumouksen objektiiviset tehtävät ovat yhä ratkaisematta. Jatkuva taluspula, työttömyys ja nälänhätä osoittavat, ettei itsevaltiuden uudempi politiikka pysty turvaamaan olosuhteita Venäjän kapitalistiselle kehitykselle. Tämä politiikka vie väistämättä selkkauksen syvenemiseen demokraattisten joukkojen ja hallitsevien luokkien kesken, tyytymättömyyden kasvamiseen uusien väestökerosten keskuudessa, poliittisen taistelun kärjistymiseen ja

syventymiseen eri luokkien välillä. Tällaisen taloudellisen ja poliittisen tilanteen vallitessa kypsyy kiertämättä uusi vallankumouksellinen kriisi.

g) Maailmanmarkkinoilla tapahtuva yleinen kärjistyminen, mikä on selitettävissä pääasiallisesti niillä muutoksilla, joita Länsi-Euroopan teollisuuden tilassa on tapahtunut kriisin suuntaan, joka vuonna 1908 sai lamatilan muodon, sekä Idän vallankumouksellisilla liikehtimisillä, jotka merkitsevät kapitalististen kansallisvaltioiden luomista, voimistaa kilpailua ja johtaa siihen, että kansainväliset yhteentörmäykset käyvät tiheämmiksi kärjistäen siten luokkaristiriitaa porvariston ja proletariaatin välillä ja tehden yleisen kansainvälisen tilanteen yhä vallankumouksellisemmaksi.

Pitäen lähtökohtanaan tätä asiaintilaa VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi toteaa, että puolueen perustehtäviä nykyhetkellä on:

1) Selittää laajoille kansanjoukoille itsevaltiuden uusimman politiikan sisältö ja merkitys sekä se, mitä osaa esittää sosialistinen proletariaatti, jonka on itsenäistä luokkapolitiikkaa harjoittaen johdettava demokraattista talonpoikaistoa nykyisessä politiikassa ja edessä olevassa vallankumoustaistelussa.

2) Tutkia kaikin puolin ja tehdä laajasti tunnetuksi vuosien 1905—1907 joukkotaistelun kokemus, joka antoi verrattomia opetuksia vallankumouksellis-sosialidemokraattisen taktiikan suhteen.

3) Lujittaa VSDTP:ta sellaisena, jollaiseksi se muodostui vallankumoukskaudella; pitää yllä sen perinteellistä leppymätöntä taistelua sekä itsevaltiutta ja taantumuksellisia luokkia että porvarillista liberalismia vastaan; taistella vallankumouksellisesta marxilaisuudesta poikkeamia vastaan, VSDTP:n tunnusten tyypistämistä vastaan sekä VSDTP:n illegaalisen järjestön likvidoimisyrityksiä vastaan, joita ilmenee eräiden, hajaannuksen vaikutuksen valtaan antautuneiden puolueainesten keskuudessa.

Samalla on otettava huomioon, että vain auttamalla nyt jo selvästi ilmenevää prosessia — puolue tehtävien siirtymistä itse työläissosialidemokraattien käsiin, — että vain luomalla ja lujittamalla illegaalisia puoluejärjestöjä voidaan puolue johtaa sen oikean kehityksen tielle.

4) Edistää kaikin puolin työväenluokan taloudellista taistelua Lontoon ja Stuttgartin kongressien päätöslauselmia vastaavasti.

5) Käyttää Duumaa ja Duuman puhujalavaa vallankumouksellisen sosialidemokraattisen propagandan ja agitaaation harjoittamiseksi.

6) Päiväjärjestykseen asettuu ennen kaikkea pitkällinen työ proletariaatin tietoisien joukkojen kasvatuksen, järjestämisen ja yhteenliittämisen alalla. Sitten, tälle tehtävälle alistettuna, on organisaatiotyö ulotettava talonpoikaistoon ja armeijaan, varsinkin kirjallisen propagandan ja agitaaation muodossa, ja sitä paitsi on päähuomio kohdistettava talonpoikaiston ja armeijan keskuudessa olevien proletariisten ja puoliproletaaristen aineiden sosialistiseen kasvatukseen.

*Kirjoitettu joulukuun lopulla 1908 —
tammikuun alussa 1909*

*Julkaistu ensi kerran v. 1929
V. I. Leninin Teosten
2. ja 3. painoksen XIV osassa*

*Julkaistaan hektografoidun
jäljennöksen mukaan*

2

DIREKTIIVEJÄ ORGANISAATIOKYSYMYSTÄ VALMISTELEVALLE
VALIOKUNNALLE

Ottaen huomioon, että organisaatiokysymyksestä esitetyissä päätöslauselmaehdotuksissa ja siitä käydyssä keskustelussa on ilmennyt selvästi VSDTP:ssa olevat kaksi perusvirtausta kysymyksessä, joka koskee nykyisen organisaatiopolitiikan perussuuntaa yleensä,—

Konferenssi velvoittaa valiokunnan ottamaan työnsä pohjaksi sen suunnan periaatteet, joka tunnustaa, että joukkojen keskuudessa tehtävässä työssä, mikä jää edelleenkin sosialidemokratian perustehtäväksi, on painopiste pantava illegaalisen puoluejärjestön luomiseen ja lujittamiseen ja että vain tämän järjestön jatkuvan vaikutuksen ansiosta voidaan järjestää oikein koko työ joukkojen keskuudessa, koko se vaikutus, mikä pitää olla Duuman edustajaryhmään, puolueen koko toiminta Duuman edustajaryhmän ympärillä sekä laillisten ja puolittain laillisten järjestöjen hyväksikäyttö mataloittamatta laisinkaan sosialidemokratian luokkatehtäviä.

*Kirjoitettu joulukuun 24 p:nä 1908
(tammikuun 6 p:nä 1909)*

*Julkaistu v. 1909 „Venäjän sos.-dem.
työväenpuolueen Keskuskomitean
Tiedonannossa sääntömääräisesti
pidetyistä puolueen yleisestä
konferenssista”. Pariisi*

*Julkaistaan „Tiedonannon”
tekstin mukaan*

3

KÄYTÄNNÖLLISET OHJEET
 SOSIALIDEMOKRAATTISELLE DUUMARYHMALLE
 BUDJETTIAÄNESTYKSIÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ
 ENSIMMÄINEN VARIANTTI

Tunnustetaan, että koko budjetin puolesta äänestäminen ei periaatteellisesti ole sallittua. Konferenssi katsoo välttämättömäksi, että budjetin eri menoerien äänestämistä koskevissa kysymyksissä edustajaryhmä pitää lähtökohtanaan sitä ohjelmamme periaatetta, jonka mukaan sosialidemokraatit hylkäävät jyrkästi reformit, joihin liittyy poliisi- ja virkamieskunnan harjoittama työtätekevien luokkien holhous. Sen vuoksi yleisenä sääntönä pitää olla äänestäminen budjetin eri menoeriä vastaan, sillä niiden täyttämiseen liittyy miltei aina paitsi holhousta myös mustasotnialaisten suoranainen vaikutus. Niissä tapauksissa, jolloin työtätekevien aseman parantuminen näyttää uskottavalta noista olosuhteista huolimatta, kehoitetaan pidättäytymään äänestyksestä ja esittämään samalla ehdottomasti julkilausuma, jossa selitetään sosialistinen kanta. Ja vihdoin niissä poikkeustapauksissa, jolloin edustajaryhmästä tuntuu välttämättömältä äänestää „puolesta”, kehoitetaan olemaan tekemättä sitä niin kauan, kunnes asiasta on neuvoteltu Keskuskomitean ja, mikäli mahdollista, pääkaupungin puoluejärjestöjen edustajain kanssa.

TOINEN VARIANTTI

Budjettikysymyksestä konferenssi on sitä mieltä, että koko budjetin puolesta äänestämistä ei pidetä periaatteellisesti sallittuna.

Yhtä vähän sallittuna pidetään myös luokkavaltion budjetin niiden eri menoerien puolesta äänestämistä, joilla laillis-

tetaan menoerät joukkojen sortamisvälineiden (sotaväen y.m.) ylläpitämiseen.

Reformeista tai kulttuuritarpeisiin tarkoitetuista menoeristä äänestettäessä on lähtökohtana pidettävä sitä ohjelmamme periaatetta, jonka mukaan sosialidemokraatit hylkäävät sellaiset reformit, joihin liittyy poliisi- ja virkamieskunnan harjoittama työtätekevien luokkien holhous.

Sen vuoksi yleisenä sääntönä pitää olla äänestäminen niitä niin sanottuja reformeja ja niin sanottuihin kulttuuritarkoituksiin myönnettäviä menoeriä vastaan, joita III Duumassa viedään läpi.

Erikoistapauksissa, jolloin työtätekevien aseman parantuminen, yleisistä olosuhteista huolimatta, näyttää korkeintaan uskottavalta, kehoitetaan pidättäytymään äänestyksestä ja esittämään erikoinen ilmoitus pidättäytymisen syistä.

Vihdoin niissä poikkeustapauksissa, jolloin tuloksena on epäilemättä ilmeinen hyöty työläisille, sallitaan äänestää „puolesta”, mutta kehoitetaan neuvottelemaan siitä Keskuskomitean sekä puolue- ja ammattiliittojärjestöjen edustajain kanssa.

*Kirjoitettu joulukuun 25—26 p:nä 1908
(tammikuun 7—8 p:nä 1909)*

*Julkaistu v. 1909 kirjasessa:
„Kaukasian edustajiston selostus
puolueen yleisestä konferenssista”.
Pariisi*

Ensimmäinen variantti julkaistaan kirjasen tekstin mukaan, toinen käsikirjoituksesta, joka on tarkistettu kirjasen tekstin mukaan

4

**LISAYS PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUKSEEN
„SOSIALIDEMOKRAATTISESTA DUUMARYHMÄSTÄ”**

...todeten samalla, etteivät edustajaryhmän poikkeamiset ole vain yksistään sen syytä, sillä se joutuu toimimaan erittäin vaikeissa mustasotnialaisen Duuman oloissa, vaan että ne ovat jossain määrin myös puolueen kaikkien järjestöjen ja sen Keskuskomitean syytä, jotka eivät ole vielä tehneet läheskään kaikkea välttämätöntä ja mahdollista puolueen duumatyön saamiseksi oikealle tolalle...

*Kirjoitettu joulukuun 25—26 pnä 1908
(tammikuun 7—8 pnä 1909)*

*Julkaistu v. 1909 „Venäjän sos.-dem.
työväenpuolueen Keskuskomitean
Tiedonannossa sääntömääräisesti
pidetystä puolueen yleisestä
konferenssista”. Pariisi*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

5

BOLSHEVIKKIEN ILMOITUS¹⁰²
TOSIASIOIHIN PERUSTUVA ILMOITUS

Danin lausunnon johdosta, joka koskee ryhmien välisiä sopimuksia bolshevikkien omassa joukossa, toteamme, että me teemme sopimuksia puoluemiesten kesken, jotka toimivat puolueen sisällä ja esiintyvät puolueen äänenkannattajissa, silloin kun menshevikkien kantana sekä päätöslauselemissa että kaikessa toiminnassa on sopimuksien teko puoluemiesten ja sellaisten puolueeseen kuulumattomien ihmisten välillä, jotka salaa toimivat puoluetta vastaan, likvidoivat sitä ja kylvävät opportunistia, jonka veroista ei ole nähty missään Euroopan sosialidemokraattisessa puolueessa.

*Kirjoitettu joulukuun 26 p:nä 1908
(tammikuun 8 p:nä 1909)*

*Julkaistu ensi kerran v. 1933
XXV Lenin-kokoelmassa,*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

KUINKA SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISET TEKEVÄT YHTEENVETOJA VALLANKUMOUKSESTA JA KUINKA VALLANKUMOUS ON TEHNYT YHTEEN- VEDON SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISISTA

Kuluneen vuoden (1908) aikana olemme joutuneet jo useita kertoja puhumaan nykytilanteesta ja porvarillisen demokratian eri virtauksista Venäjällä. Olemme puhuneet trudovikkien osanotolla tehdystä „Osvobozhdenije-liiton” henkiinherättämisyrityksestä („Proletari” № 32)*, olemme luonnehtineet talonpoikaiston ja talonpoikain edustajain demokratismia agraari- ja muissa kysymyksissä („Proletari” №№ 21 ja 40)**, olemme „Revoljutsionnaja Mysl” lehden perusteella kuvanneet itseään erikoisen vallankumouksellisenä pitävän sosialistivallankumouksellisten ryhmän hämmästyttävää tylsäjärkisyyttä („Proletari” № 32). Jotta kuva olisi täydellinen, meidän on nyt pysähdyttävä tarkastelemaan eserräpuolueen virallista kirjallisuutta. Vuoden 1908 aikana on ilmestynyt „Znamja Truda” lehden neljä numeroa (numerot 9—13; numero 10—11 ilmestyi kaksoisnumerona)*** sekä eserräpuolueen Keskuskomitean erikoinen „Tiedonanto” 1:sestä puoluekonferenssista ja Puolueen neuvoston 4:stä istunnosta, jotka pidettiin ulkomailla elokuussa. Pysähtykäämme tarkastelemaan tätä aineistoa.

„Puolueen tehtävänä oli”, sanoo eserräpuolueen Keskuskomitea „Tiedonannossaan”, „tehdä yhteenvedot siitä Venäjän suuren vallankumouksen nyt jo päättyneestä kaudesta, jonka kuluessa tärkeimpänä ja usein miltei ainoana toimivana voimana oli kaupunkilaisproletariaatti”. Se on

* Ks. tätä osaa, ss. 135—145. *Toim.*

** Ks. Teokset, 13. osa, ss. 422—428 ja tätä osaa, ss. 297—311. *Toim.*

*** „Proletarin” toimituksen ei valitettavasti ole onnistunut saada käsiinsä 12. numeroa.

erinomaisesti sanottu. Eserrien sanomaksi se on sanottu tavattoman totuudenmukaisesti. Mutta lukekaa viittä riviä myöhemmin: „Vastavallankumouksen voitto on vain havainnollisesti vahvistanut sen totuuden, joka oli meille alun alkaen ilmeinen, että Venäjän voitokas vallankumous joko tulee olemaan kaupunkilaisproletariaatin voimien ja työtehtävien talonpoikaiston voimien mahtavan liiton tulos tai se ei tapahdu lainkaan. Tämä liitto on toistaiseksi ollut vain aate, ja se on ruumiillistunut Venäjän elämän esiin nostamassa yhteiskunnallis-vallankumouksellisessa ohjelmassa. Se on vasta alkanut muuttua todellisuudeksi. Sen uusi todellisuudeksi muuttuminen tulevaisuudessa...”

Katsokaahan, kuinka pitkälle sitä eserräin totuudenmukaisuutta riitti! Jokainen, ken on vaikka puolella korvalla kuullut eserrien ja sosialidemokraattien ohjelmista, tietää, että perusero näiden ohjelmien välillä on seuraava: 1) Sosialidemokraatit julistivat Venäjän vallankumouksen *porvarilliseksi* vallankumoukseksi; sosialistivallankumoukselliset kielsivät tämän. 2) Sosialidemokraatit väittivät, että proletariaatti ja talonpoikaisto ovat kapitalistisen (tahi puolittain maaorjuudellisen, puolittain kapitalistisen) yhteiskunnan kaksi *eri luokkaa*; että talonpoikaisto on *pienisäntien* luokka, joka voi „lyödä yhdessä” tilanherroja ja itsevaltiutta seisten „samalla puolen barrikadia” proletaarin kanssa porvarillisessa vallankumouksessa, se voi *tässä* vallankumouksessa kulkea yhdessä tai toisessa tapauksessa „liitossa” proletaarin kanssa jääden täydelleen kapitalistisen yhteiskunnan toiseksi luokaksi. Sosialistivallankumoukselliset kielsivät tämän. Heidän ohjelmansa perusaatteena ei ollut lainkaan se, että tarvitaan proletariaatin ja talonpoikaiston „voimien liittoutumista”, vaan se, että näiden kahden välillä *ei ole* mitään *luokkakuilua* ja ettei tarvitse vetää luokkarajaa niiden välille, se, että sosialidemokratian ajatus talonpoikaiston pikkuporvarillisuudesta, joka erottaa sen proletariaatista, on perin pohjin väärä.

Ja nyt herrat eserrät hämäävät hiottujen ja siloiteltujen fraasien avulla nämä kaksi sosialidemokraattien ja eserrien ohjelman välistä perusteellista eroa! Herrat eserrät tekevät yhteenvetoja vallankumouksesta sillä tavalla, ikään kuin vallankumousta eikä liioin eserräläistä ohjelmaa olisi ollutkaan. Kyllä se oli, kunnioitettavat herrat, eserräin ohjelma, jonka koko eroavaisuus sosialidemokraattien ohjelmasta

perustavassa, teoreettisessa osassa pohjautuu siihen, että kielletään talonpoikaiston pikkuporvarillisuus, kielletään talonpoikaiston ja proletariaatin välillä oleva luokkaraja. Ja niin ikään, kunnioitettavat herrat, oli vallankumous, jonka antama perusopetus on se, että avoimilla joukkoesiintymisillään talonpoikaisto toi ilmi oman, proletariaatista eroavan luokkaluonteensa, toi esiin oman pikkuporvarillisuutensa.

Ette ole huomaavianne sitä? Te näette sen, mutta yritätte viitata kintaalla vallankumouksen ilmituomalle todellisuudelle, joka ei miellytä teitä. Te ette toimineet „liitossa” trudovikkien kanssa, vaan heidän kanssaan erottamattomasti yhteensulautuneina ja vielä sellaisina mitä merkittävimpinä ajankohtina, jolloin avoin vallankumous saavutti huippukohtansa,— vuoden 1905 syksyllä ja vuoden 1906 kesällä. Julkiset äänenkannattajat olivat silloin eserräläis-trudovikkilaisia. Senkään jälkeen, kun trudovikit ja kansansosialistit olivat erottuneet, te ette esiintyneet II Duuman vaaleissa ja itse II Duumassa liitossa, vaan blokissa, s.o. miltei yhteensulautuneina heidän kanssaan. Teidän oma ohjelmanne, erotukseksi trudovikkien ja kansansosialistien ohjelmista, *kärsi tappion* talonpoikaiston edustajien kaikissa avoimissa ja todella joukkoluontoisissa esiintymisissä. Sekä I että II Duumassa talonpoikaisedustajain suuri enemmistö hyväksyi *trudovikkien* agrariohjelman *eikä* eserräin ohjelmaa. Sosialistivallankumouksellisten on itsensä ollut pakko vuoden 1906 lopulta lähtien tunnustaa puhtaasti eserräläisissä julkaisuissaan trudovikkien, tuon poliittisen suunnan, *pikkuporvarillisuus*, tunnustaa, että tämän suunnan piilevissä vaikutteissa tuntuvat pienisäntien „yksityisomistukselliset vaistot” (ks. hra Vihljajevin ja muiden eserräin kirjoittamia, kansansosialisteja vastaan tähdättyjä artikkeleja).

Herää kysymys, ketä eserrät haluavat pettää tehdessään „yhteenvedoja” vallankumouksesta siten, että *salaavat* sen tärkeimmän perusyhteenvedon?

Minkä takia talonpoikaisto muotoutui vallankumouksen aikana erikoiseksi trudovikkien poliittiseksi puolueeksi (eli ryhmäksi)? Minkä takia juuri trudovikeista eikä eserristä tuli vallankumouksen aikana talonpoikaistusjoukkojen puolue? Jos herrat eserrät luulevat, että se oli sattuma, niin silloin on turhaa puhuaakaan mistään yhteenvedoista, mistään

ohjelmasta yleensä, sillä kaikkien yhteenvetojen ja kaikkien ohjelmien tilalle asetetaan silloin kaaos. Ellei se ole sattuma, vaan tulos nykyisessä yhteiskunnassa vallitsevista taloudellisista perussuhteista, niin silloin *historia on todistanut oikeaksi* venäläisten sosialidemokraattien ohjelman pää- ja peruskohdan. Vallankumous veti käytännössä talonpoikaiston ja proletariaatin välille sen luokkarajan, jonka me sosialidemokraatit olemme teoriassa aina pitäneet selvänä. Vallankumous osoitti lopullisesti, että puolueen, joka haluaa Venäjällä olla joukkojen puolue, luokan puolue, pitää olla *joko* sosialidemokraattinen *tahi* trudovikkilainen puolue, sillä itse joukot ovat avoimilla esiintymisillään tärkeimpinä ja kärkevimpinä ajankohtina viitoittaneet täysin juuri nämä kaksi ja vain nämä kaksi suuntaa. Väliryhmät, kuten vuosien 1905—1907 tapahtumat osoittivat, eivät voineet kertaakaan eikä missään sulautua joukkoihin. Siten on tullut todistetuksi sekin, että vallankumouksemme on luonteeltaan porvarillinen. Ei yksikään historioitsija eikä yleensä yksikään selväjärkinen poliitikko kykene enää kieltämään Venäjän poliittisten voimien perusteellista jakaantumista sosialistiseen proletariaattiin ja demokraattiseen pikkuporvarilliseen talonpoikaistoon.

„Kaupunkilaisproletariaatin ja työtätekevän talonpoikaiston voimien... liitto on toistaiseksi ollut vain aate”. Tämä on läpikotaisin sekava ja valheellinen lause. Proletariaatin ja talonpoikaiston voimien välinen liitto ei „ole ollut vain aate” eikä se ole „vasta alkanut muuttua todellisuudeksi”, vaan se luonnehti koko Venäjän vallankumouksen ensimmäistä kautta, kaikkia vuosien 1905—1907 suurtapahtumia. Lokakuun lakko ja joulukuun kapina toisaalta ja talonpoikaiskapinat maaseudulla sekä sotilaiden ja matruusien kapinat toisaalta olivat nimenomaan proletariaatin ja talonpoikaiston „voimien liittoa”. Tämä liitto oli alkuvoimainen, muotoilematon, usein tiedoton. Nämä voimat eivät olleet riittävän järjestyneitä, ne olivat hajanaisia, niiltä puuttui todella johtavaa keskusjohtoa j.n.e., mutta se tosiasia, että oli olemassa päävoimien, proletariaatin ja talonpoikaiston „voimien liitto”, jotka murtivat aukon vanhaan itsevaltiuteen, on kiistämätön. Ellei ymmärretä tätä tosiasiaa, ei voida ymmärtää mitään Venäjän vallankumouksen „yhteenvedoista”. Eserräin johtopäätöksen valheellisuus on tässä siinä, että he sanovat: *trudovoje*, työtätekevät

talonpoikaisto — sen sijaan, että sanoisivat: *trudovikkilainen* talonpoikaisto. Tämä vähäinen, mitättömän pieni ero, joka näyttää kerrassaan huomaamattomalta, juuri määritteleeekin itse asiassa sen kuilun, joka on olemassa eserräin vallankumousta-edeltäneiden haaveilujen ja vallankumouksen lopullisesti todistaman todellisuuden välillä.

Eserrät ovat *aina* puhuneet *työtätekevästä* talonpoikaistosta. Vallankumous määritteli Venäjän nykyaikaisen talonpoikaiston poliittiseksi kasvoiksi *trudovikkien* suunnan. Nähtävästi eserrät ovat olleet oikeassa? Mutta sehän se onkin historian ivaa, että historia säilytti ja ikuisti eserräin *termin* täyttäen sen, mikä todellisuudessa vastaa tätä termiä, juuri sillä *sisällöllä*, jota sosialidemokraatit olivat ennustaneet. Vallankumouksen historia antoi sekä meille että eserrille osamme työtätekevän talonpoikaiston pikkuporvarillisuutta koskevassa kiistakysymyksessä: eserrille historia antoi *sanan*, meille *asian olemuksen*. Työtätekevät talonpojat, joita eserrät olivat ylistäneet *ennen* vallankumousta, osoittautuivat vallankumouksen *aikana* sellaisiksi *trudovikeiksi*, joista eserräin oli *pakko* sanoutua irti! Ja me, sosialidemokraatit, voimme ja meidän *täytyy* nyt todistaa talonpoikaiston pikkuporvarillisuus, ei ainoastaan sillä erittelyllä, jonka Marx on tehnyt „Pääomassa”¹⁰³, ei ainoastaan „Erfurtin ohjelmaan”¹⁰⁴ vetoamisilla, ei ainoastaan narodnikkien taloustieteellisten tutkielmien ja zemstvolitastojen tarjoamilla asiatiedoilla, vaan yleensä talonpoikaiston menettelyllä Venäjän vallankumouksessa ja muun muassa niillä tosiasioilla, jotka koskevat *trudovikkien* kokoonpanoa ja toimintaa.

Ei. Meillä ei ole mitään syytä valittaa sitä osaa, jonka olemme saaneet meidän ja eserrien välisessä historian toimittamassa jaossa.

„Jos otzovistien onnistuisi saada sosialidemokratia palautetuksi takaisin äärimmäisiin taisteluasemiinsa”, sanoo „Znamja Truda” 13. numerossaan s. 3, „niin me menettäisimme jonkin osan kiitollisesta polemiikkiaineistosta, mutta saisimme itsellemme työkuumppanin johdonmukaisen taistelutaktiikan toteuttamisessa”. Ja pari riviä ylempänä: „Vapauden ja sosialismin puolesta taistelemisen asia vain voittaisi siitä, jos niin kadettien kuin sosialidemo-

kraattienkin keskuudessa pääsisi voitolle vasemmistolainen virtaus”.

Oikein hyvä, herrat eserrät! Te haluatte hiukan hyväillä „otzovistejamme” ja „vasemmistolaisiamme”. Sallikaa sitten meidänkin vastata hyväilyyn hyväilyllä. Sallikaa meidänkin käyttää hyväksemme „kiitollista polemiikki-aineistoa”.

„Olkoon, että koko joukko puolueita, aina kadetteja, trudovikkeja ja sosialidemokraatteja myöten, kannattaa operettimaiseen pahvitalo-Duumaan osallistumalla perustuslaillisen järjestelmän kuvitelmaa” („Znamja Truda”, sama numero).

Siis III Duuma onkin pahvitalo-Duuma. Jo yksin tämä lause osoittaa aivan riittävästi, miten äärettömän tietämättömiä herrat eserrät ovat. Kolmas Duuma on paljon *vähemmän* pahvitalolaitos kuin olivat I ja II, kunnioitettavat herrat eserräin pää-äänenkannattajan johtajat! Sillä, että te ette ole käsittäneet tätä yksinkertaista asiaa, te vain liiemmän kerran vahvistatte todeksi sen, mitä me sanoimme teistä „Proletari” lehdessä kirjoituksessa „Nurinpäin käännettyä parlamenttikretinismiä”. Teillä on tarkalleen sama ennakkoluulo kuin tapaa olla vulgääreilla porvarillisilla demokraateilla, jotka vakuuttelevat itselleen ja toisille, että huonot ja taantumukselliset Dumat ovat pahvitalolaitoksia, mutta hyvät ja edistykselliset Dumat eivät ole pahvitalolaitoksia.

Itse asiassa sekä I että II Duuma olivat pahvimiekkoja porvarillis-liberaalisen intelligenssin käsissä, joka halusi pelotella itsevaltiutta vallankumouksella. III Duuma ei ole pahvimiekka, vaan oikea miekka itsevaltiuden ja vastavallankumouksen käsissä. I ja II Duuma olivat pahvitalo-Duumia, sillä niiden päätökset eivät vastanneet yhteiskuntaluokkien taistelussa vallinnutta aineellisen voiman todellista jakoa ja jäivät tyhjiksi sanoiksi. Näiden molempien Duumien merkitys oli siinä, että eturivissä istuvien perustuslaillisten kadetti-ilveilijäin takaa näkyivät selvästi sen demokraattisen talonpoikaiston ja sen sosialistisen proletariaatin todelliset edustajat, jotka todella tekivät vallankumouksen, löivät vihollista avoimessa joukkotaistelussa, mutta eivät vielä kyenneet lyömään sitä lopullisesti. Kolmas Duuma ei ole pahvitalo-Duuma, sillä sen päätökset vastaavat aineellisen voiman todellista jakoa aikana, jolloin

vastavallankumous on väliaikaisesti voittanut, ja siksi ne eivät jää sanoiksi, vaan ne toteutetaan elämässä. Tämän Duuman merkitys on siinä, että se antoi kaikille poliittisesti kehittymättömille kansanaineksille havainnollisen opetuksen, joka osoittaa, mikä suhde vallitsee edustuslaitosten ja valtiovallan todellisen omaamisen välillä. Kaikkein „edistyksettömmätkin” edustuslaitokset ovat tuomitut jäämään pahvitalolaitoksiksi niin kauan, kunnes luokat, jotka niissä ovat edustettuina, saavat todellisen valtiovallan. Kaikkein taantumuksellisimmatkaan edustuslaitokset eivät tule olemaan pahvitalolaitoksia, jos kerran todellinen valtiovalta on niiden luokkien käsissä, jotka niissä ovat edustettuina.

III Duuman nimittäminen operettimaiseksi pahvitalo-Duumaksi on näyte siitä äärimmäisestä tolkkuttomuudesta, siitä tyhjillä vallankumouksellisilla fraaseilla keikailemisesta, joista on jo aikoja sitten tulleet eserräpuolueen spesifiikkinen erikoispiirre ja perusominaisuus.

Mutta jatkakaamme. Onko totta, että III Duuma on „perustuslaillisen järjestelmän kuvitelma”? Ei, se ei ole totta. Tällaista voivat johtavassa äänenkannattajassa puhua vain henkilöt, jotka eivät tunne edes niitä aakkosia, joita Lassalle opetti miltei puoli vuosisataa sitten. Mikä on perustuslain olemus, te herttaiset sosialistivallankumouksellisten puolueeksi nimitetyn alemman asteen propagandakerhon jäsenet? Sekö, että kun on perustuslaki, niin on „vapaampaa” ja „työkansan” elämä helpompaa kuin silloin, kun ei ole perustuslakia? Ei, niin ajattelevat vain vulgäärit demokraatit. Perustuslain olemuksena on se, että valtakunnan peruslait yleensä ja lait, jotka koskevat oikeutta valita edustajia edustuslaitoksiin, näiden toimivaltaa y.m., heijastavat todellista voimasuhdetta luokkataistelussa. Perustuslaki on näennäinen, kun laki ja todellisuus eroavat toisistaan; se ei ole näennäinen, kun ne käyvät yhteen. III Duuman kauden Venäjällä perustuslaki on *vähemmän* näennäinen kuin I ja II Duuman kauden Venäjällä. Jos tämä johtopäätelmä suututtaa teitä, herrat „sosialisti”-„vallankumoukselliset”, niin se johtuu vain siitä, että te ette ymmärrä perustuslain olemusta ettekä liioin sen näennäisyyden ja sen luokkaluonteen välistä eroa. Perustuslaki voi olla mustasotnialainen, tilanherrain etuja ajava, taantumuksellinen ja silti vähemmän näennäinen kuin jokin „liberaalinen” perustuslaki.

Sosialistivallankumouksellisten onnettomuus on siinä, että he eivät tunne Marxin historiallista materialismia eivätkä hänen dialektista metodiaan, vaan pysyvät kokonaan vulgäärien porvarillis-demokraattisten aatteiden pauloissa. He eivät pidä perustuslakia uutena luokkataistelun alana, uutena luokkataistelun muotona, vaan abstraktisena hyveenä niinkuin liberaaliset professorit pitävät „laillisuutta”, „oikeusjärjestystä”, „yleistä hyötyä” j.n.e. j.n.e. Itse asiassa niin itsevaltius, perustuslaillinen monarkia kuin tasavaltakin ovat vain luokkataistelun eri muotoja, ja sitä paitsi historian dialektiikka on sellaista, että toisaalta jokainen näistä muodoista käy läpi eri vaiheita luokkasisältönsä kehityksessä, ja toisaalta siirtyminen yhdestä muodosta toiseen ei (sinänsä) poista lainkaan entisten riistäjäloukkien herruutta, kun ulkokuori muuttuu toiseksi. Esimerkiksi XVII vuosisadan Venäjän itsevaltius bojaari-Duumineen ja bojaariylimystöineen ei muistuta lainkaan XVIII vuosisadan itsevaltiutta, jolla on byrokratiansa, virkamiessäätynsä, erillisiä „valistuneen absolutismin” kausia, ja näistä molemmista eroaa jyrkästi XIX vuosisadan itsevaltius, jonka on pakko „ylhäältäkäsini” vapauttaa talonpojat saattaen heidät puille paljaille, raivaten tietä kapitalismille, pannen alulle porvariston paikallisten edustuslaitosten muodostamisen. XX vuosisataan tultaessa tämä puoliksi feodaalisen, puoliksi patriarkallisen itsevaltiuden viimeinenkin muoto oli aikansa elänyt. Kapitalismin kasvun, porvariston voimistumisen y.m. vaikutuksesta tuli välttämättömäksi siirtyminen yleiskansallisessa mitassa toimiviin edustuslaitoksiin. Vuoden 1905 vallankumouksellinen taistelu kävi erittäin kärkeväksi sen kysymyksen vuoksi, kuka kutsuu koolle ensimmäisen yleisvenäläisen edustuslaitoksen ja millä tavalla. Joulukuun tappio ratkaisi tämän kysymyksen vanhan monarkian eduksi, ja sellaisissa oloissa ei voinut ollakaan muunlaista perustuslakia kuin mustasotnialais-lokakuulainen.

Uudella toimialalla, kun on olemassa bonapartelaisen monarkian laitokset, poliittisen kehityksen korkeammalla asteella taistelu alkaa taaskin entisen vihollisen, mustasotnialaisen itsevaltiuden poistamisesta. Voiko sosialistinen puolue kieltäytyä käyttämästä tässä taistelussa uusia edustuslaitoksia? Eserrät eivät ole osanneet edes asettaa

tätä kysymystä, he koettavat selviytyä fraaseilla ja vain fraaseilla. Kuulkaahan edelleen:

„Nyt meillä ei ole parlamentaarisia taisteluteitä — on vain ulkoparlamentaariset tiet. Tämä vakaumus on juurrutettava kaikkialle, ja tarvitaan leppymätöntä taistelua kaikkea sitä vastaan, mikä haittaa tätä juurruttamista. Keskitäkäämme huomiomme ulkoparlamentaarisiin taistelukeinoihin!”

Eserräin mietelmä perustuu kuuluisaan sosiologian subjektiiviseen metodiin. Juurruttakaamme vakaumus — ja juttu on selvä. Subjektivistejä ei huoleta se, että näiden tai noiden taisteluteiden olemassaolo koskevat vakaumukset on tarkistettava objektiivisten asiatietojen nojalla. Mutta vilkaistaanpa „Tiedonantoa” ja eserräin konferenssin päätöslauselmia, joista voidaan lukea seuraavaa:„parhailaan elettävän raskaan ajan eli oikeammin sanoen ajattomuuden synkkä hiljaiselo” (s. 4)... „taantumuksellisten yhteiskuntavoimien yhteenliittyminen”... „on tosiasia, että kansan joukkovoima on kahlehdittu”... „intelligenssin keskuudessa, joka on väestön herkkävaistoisin osa, on havaittavissa liikaväsymystä, aatteellista horjuntaa ja voimien virtaamista pois vallankumoustaistelusta” (s. 6) j.n.e. y.m.s. „Tämän vuoksi sosialistivallankumouksellisten puolueen on... b) taktillisista syistä suhtauduttava kielteisesti suunnitelmiin, jotka koskevat osittaisia joukkoesiintymisiä, joissa voidaan näissä nykyhetken oloissa kuluttaa hyödyttömästi kansan voimia” (s. 7).

Kenellä „meillä” sitten „on vain ulkoparlamentaariset taistelutiet”? On selvää, että pienellä terroristien ryhmällä, sillä missään näistä lainaamistamme tiradeista ei mainita „meillä” tapahtuvasta *joukkotaistelusta*. „*Kansan joukkovoiman kahlehtiminen on tosiasia*” ja „on keskitettävä huomio ulkoparlamentaarisiin taistelukeinoihin” — tämä yksinkertainen rinnastus näyttää meille yhä uudelleen, miten historiallisesti oikein oli se, että eseriä nimitettiin vallankumoukselliseksi seikkailijoiksi!* Eikö se ole seikkailua, kun nasevien sanojen vuoksi puhutaan huomion keskittämisestä sellaisiin taistelukeinoihin, joita joukot puhujien oman tunnustuksen mukaan eivät kykene nyt käyttämään? Eikö

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 170—191. *Toim.*

se ole vanhaa, iänikuista intelligenttimäisen epätoivon psykologiaa?

„Keskitäkäämme huomio ulkoparlamentaarisiiin taistelukeinoihin” — tämä tunnus oli oikea eräässä Venäjän vallankumouksen merkittävimmissä vaiheessa, syksyllä 1905. Toistaessaan sitä nyt epäkriittisesti eserrät menettelevät sen kansansadun sankarin tapaan, joka huuteli innokkaasti... ja aina päin mäntyä. Te ette ole ymmärtäneet, hyvät ihmiset, *minkä takia* boikottitunnus oli oikea vuoden 1905 syksyllä, ja kun te nyt toistatte sitä epäkriittisesti ja ajattelematta niinkuin ulkoapittua sananpartta, niin se on aivan tavallista tylsäjärkisyyttä eikä vallankumouksellisuutta.

Vuoden 1905 syksyllä ei kukaan sanonut: „on tosiasia, että kansan joukkovoima on kahlehdittu”. Päinvastoin, kaikki puolueet tunnustivat, että joukkovoima kuohui valtoimenaan. Sellaisella hetkellä vanha valta tarjoaa lakien säätämisestä neuvottelevaa parlamenttia haluten selvästi pirstoa ja saada edes hetkeksi rauhoittumaan nuo kuohuvat voimat. „Keskitäkäämme huomio ulkoparlamentaarisiiin taistelukeinoihin” — silloin tämä tunnus ei ollut pienen kirkujasakin fraasi, vaan sen esittivät kehotuksena ihmiset, jotka todella olivat väkijoukon johdossa, miljoonien työläis- ja talonpoikaissotureiden johdossa. Noudattamalla tätä kutsua miljoonat osoittivat, että tunnus oli *objektiivisesti oikea*, ettei se heijastanut vain vallankumouksellisten pikkuryhmän „vakaumuksia”, vaan joukkojen todellista asemaa, mielialaa ja aloiteintoa. Vain naurettavat politikoisijat saattavat toistaa tuota tunnusta ja myöntää samalla „tosiasiaksi sen, että kansan joukkovoima on kahlehdittu”.

Ja kun kerran tulimme maininneeksi naurettavuudesta, niin emme voi olla esittämättä seuraavaa „Znamja Truda” lehdessä ollutta kukkasta: „Jättäkäämme se (hallitus) yksikseen Duumaan „mustien” ja hallituksen viimeisen määräyksen puolueen kanssa, ja uskokaa pois, että jos nämä hämähäkit joskus saattavat ryhtyä syömään toisiaan, niin se tapahtuu juuri tässä tilanteessa”... Tuo „uskokaa pois” on niin verrattoman herttaista, että se suorastaan riisuu vastustajan aseista. „Uskokaa pois”, lukija, että johtavia artikkeleja „Znamja Trudassa” kirjoittelee tosiaan herttainen eserräläinen tyttökoululainen, joka uskoo

vilpittömästi, että „hämähäkit” alkavat „syödä toisiaan”, kun oppositio lähtee pois III Duumasta.

Lontoon edustajakokouksessa hyväksytyn ei-proletaarisiin puolueisiin suhtautumista koskevan päätöslauselman se osa, joka koskee kadetteja, on saanut osakseen mitä jyrkkiä hyökkäilyjä menshevikkien taholta. Melkein yhtä jyrkkiä ovat olleet heidän hyökkäilynsä sitä osaa vastaan, joka koskee narodnikki- eli trudovikkipuolueita. Menshevikit ovat yrittäneet todistaa, että me suosimme eserriä taikka vaikeemmme eräistä marxilaisten jo aikoja sitten toteamista eserrien synneistä j.n.e. Kaikkien näiden menshevikkien ponnistelujen alkulähde on ollut kahdenlainen: toisaalta, periaatteellinen peruserimielisyys Venäjän vallankumouksen arvioinnissa. Menshevikit haluavat itsepintaisesti, että proletariaatti suorittaisi vallankumouksen yhdessä kadettien kanssa eikä yhdessä trudovikkilaisen talonpoikaiston kanssa kadetteja vastaan. Toisaalta menshevikit eivät ole ymmärtäneet sitä, kuinka joukkojen ja luokkien avoin esiintyminen vallankumouksessa on muuttanut puolueiden entisen aseman ja usein niiden entisen luonteenkin. Ennen vallankumousta eserrät olivat *vain* narodnikkilaisuuteen kallistuvien intelligenttien ryhmä. Olisiko tällainen luonnekuva oikea vallankumouksen jälkeen ja vaikkapa vuoden 1906 jälkeen? Ilmeisesti ei. Vain ne, jotka eivät ole mitään oppineet vallankumouksesta, voisivat puolustaa tuollaiseen määritelmään sisältyvää entistä katsomusta.

Vallankumous *on todistanut*, että tämä narodnikkilaisuuteen kallistuvien intelligenttien ryhmä on sen äärettömän laajan ja ehdottomasti joukkoluontoisen narodnikkilaisen eli trudovikkilaisen virtauksen äärimmäinen vasemmistosiipi, joka Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa on ilmaissut talonpoikaiston etuja ja katsantokantaa. Tämän tosiasian ovat todistaneet sekä talonpoikaiskapinat, Talonpoikaisliitto, Työryhmä kolmessa Duumassa että eserrien ja trudovikkien vapaa lehdistö. Juuri tätä tosiasiaa menshevikit eivät ole kyenneet ymmärtämään. He tarkastelevat eserriä *doktrinäärisesti*, s.o. niinkuin doktriinin kannattajat, jotka ottavat huomioon vieraan oppijärjestelmän virheet, mutta eivät näe, minkälaisia porvarillis-demokraattista

vallankumousta eteenpäin vievien reaalisten joukkojen reaalisia intressejä tämä oppijärjestelmä edustaa tai verhoaa. Eserrien oppijärjestelmä on vahingollinen, virheellinen, taantumuksellinen, seikkailumainen, pikkuporvarillinen — kirkuvat menshevikit — ei askeltakaan etemmäksi eikä sanaakaan enempää; mitä siihen lisätään, se on pahasta.

Juuri tästä alkaa *teidän* virheenne, sanomme me menshevikeille. Se pitää paikkansa, että eserrien oppijärjestelmä on vahingollinen, virheellinen, taantumuksellinen, seikkailumainen, pikkuporvarillinen. *Mutta* nämä tällaiset ominaisuudet eivät estä tätä quasi *-sosialistista oppijärjestelmää olemasta Venäjän tosi vallankumouksellisen eikä sovitteluvan porvariston ja pikkuporvariston aatteellisena ulkokuorena. Sillä eserrien oppijärjestelmä on vain eräs pieni puro trudovikkilaisessa eli talonpoikais-demokraattisessa virrassa. Niin pian kuin alkaa joukkojen ja luokkien avoin taistelu, tapahtumat pakottavat kaikki meidät, sekä bolshevikit että menshevikit, tunnustamaan sen heti, sallimaan eserräin osallistumisen työväen edustajain neuvostoihin, lähentymään talonpoikain, sotilaiden, posti- ja lennätintyöntekijäin, rautatieläisten y.m. edustajain neuvostoja, osallistumaan vaaleihin liitossa heidän kanssaan liberaaleja vastaan, äänestämään Duumissa yhdessä heidän kanssaan liberaaleja vastaan j.n.e. Vallankumous ei ole kumonnut meidän arviotamme eserristä, vaan vahvistanut sen. Mutta se on vahvistanut tämän arvion jättämättä kysymystä entiseen tilaansa ja entiseen muotoonsa, siirtänyt sen verrattomasti korkeammalle maaperälle: ennen oli kysymys ainoastaan oppijärjestelmien ja ideologiain vertailusta, pikku ryhmien politiikasta; nyt on kysymys jonkin vussin tai sille sukua olevan ideologian jäljessä kulkevien luokkien ja joukkojen historiallisen toiminnan vertailusta. Ennen kysyttiin ainoastaan: pitääkö se paikkansa, mitä eserrät puhuvat, onko tämän aatteellisen organisaation taktiikka oikea? Nyt on kysymys asettunut näin: minkälaista on todellisuudessa niiden kansankerrosten menettely, jotka kuvittelevat olevansa solidaarisia eserrien kanssa taikka kannattavat heidän perusaatteilleen sukua olevia aatteita („työperustetta” y.m.)? Menshevikkien virhe on

* — vale. Toim.

siinä, että he eivät ymmärrä tätä vallankumouksen aikaansaamaa muutosta.

Paitsi sitä, mitä on sanottu tuon muutoksen merkityksestä, tämä muutos on tavattoman tärkeä vielä siitä syystä, että se näytti havainnollisesti luokkien ja puolueiden välisen keskinäissuhteen. Vallankumouksemme on antanut sen opetuksen, että vain määrättyihin luokkiin nojautuvat puolueet ovat voimakkaita ja säilyvät ehjinä kaikissa ja kaikenlaisissa tapahtumien käänteissä. Avoin poliittinen taistelu pakottaa puolueet yhä lujittamaan yhteyksiään joukkoihin, sillä ilman tällaista yhteyttä puolueet eivät ole mitään. Muodollisesti eserrät ovat trudovikeista riippumattomia. *Todellisuudessa* heidän oli vallankumouksessa *pakko* kulkea yhdessä näiden kanssa, sillä heitä uhkasi täydellinen poliittiselta näyttämöltä häviäminen. Ja voidaan mennä takuuseen siitä, että seuraavan vallankumouksellisen nousun tullen eserrien on taas pakko (vaikka he nyt kuinka huutaisivat täydellisestä itsenäisyydestään) kulkea yhdessä trudovikkien tahi niiden tapaisten joukkojärjestöjen kanssa. Yhteiskuntaelämän ja luokkien taistelun objektiiviset olot ovat voimakkaampia kuin hyvät toiveet ja kirjoitetut ohjelmat. Tältä — ainoalta oikealta — näkökannalta katsoen trudovikkien ja eserrien nykyinen toisistaan erkaneminen on vain pikkuporvarillisen liikkeen hajaannusta, se on vain pikkuporvarien epävakaisuutta, pikkuporvarien, jotka eivät osaa vaikeissa oloissa säilyttää yhtenäisyyttään, vaan „laahustavat erikseen”. Toisaalta meillä on edessämme trudovikkeja, järjestymättömiä, epävakaita, horjuvia trudovikkeja, joilla ei ole mitään lujaa poliittista suuntaa III Duumassa, mutta jotka ovat epäilemättä lähtöisin joukoista, joukkoihin sidottuja ja tulkitsevat joukkojen pyyteitä. Toisaalta — kourallinen eserräläisiä „otzovisteja”, joilla ei ole mitään yhteyttä joukkoihin ja jotka poukkoilevat epätoivoissaan sinne tänne, kadottavat uskonsa joukkotaisteluun (ks. „Revoljutsionnaja Mysl”) ja keskittävät huomionsa terroriin. Trudovikkien äärimmäinen opportunisti (vallankumouksellisen talonpoikaiston aseman kannalta katsoen) ja eserrien rajaton, puhtaasti sanallinen ja tarkoitukseton revolutionarismi — nämä ovat saman pikkuporvarillisen virtauksen kaksi äärimmäisyyttä, „kaksi pöhöttymää”, jotka oirehtivat samaa „tautia”: pikkuporvariston epävakaisuutta, sitä, että se ei kykene käymään systemaati-

tista, sitkeää, johdonmukaista ja yksimielistä joukko-taistelua.

Tämä seikka luo uutta valoa vallankumouksellisten puolueiden nykyiseen duumataktiikkaan ja muun muassa kysymykseen otzovismista. „Meillä ei ole parlamentaarisia taisteluteitä”, kirkuvat kerskailevat intelligentit — eserrät. Kenellä „meillä”, hyvät herrat? Intelligenssillä, jonka takana *ei ole joukkoja*, ei ole koskaan ollut eikä tule olemaan sen enempää parlamentaarisia kuin päteviä ulkoparlamentaarisia taistelukeinoja. Entä mitkä joukot seurasivat teitä tai kulkivat teidän liepeillänne eilen, vallankumouksen aikana? Trudovikkilainen talonpoikaisto. Onko totta, ettei *sillä* „ole parlamentaarisia taistelukeinoja”? Se ei ole totta. Katsokaapa III Duumassa agraarikysymyksestä käytyä keskustelua ja te näette, että trudovikit toivat siellä epäilemättä esiin joukkojen vaatimuksia. Eserrien naseva sanonta ei siis olekaan muuta kuin tylsää korupuhetta. Vuonna 1908 talonpoikaisjoukot toivat Duuman puhujalavalta esiin *omat* vaatimuksensa, mutta eivät taistelleet „ulkoparlamentaarisesti”. Se on tosiasia, jota ei voida kieltää millään „vasemmistolaisella” vikinällä eikä eserräläis-otzovistilaisia fraaseja hihkumalla.

Mistä tämä tosiasia on aiheutunut? Siitäkö, että ollaan vähemmän „vakuuttuneita” ulkoparlamentaaristen teiden etusijaisuudesta? Se on pötyä. Siitä, että objektiiviset olot eivät tällä kaudella vielä saaneet aikaan joukkojen laajaa kuohuntaa eikä niiden välitöntä esiintymistä. Koska asianlaita on näin — ja se on epäilemättä näin, — niin jokaisen vakavan puolueen velvollisuutena oli käyttää *välillisiäkin* teitä. Miten eserrien kävi, kun he eivät osanneet käyttää niitä? Vain siten, että trudovikit täyttivät tehtävänsä tavattoman huonosti, tekivät tuhat kertaa enemmän virheitä kuin olisivat tehneet, jos puolue olisi vaikuttanut heihin, hoiper-telivat ja kompastelivat tavattoman usein. Ja eserrät, irtauduttuaan luokastaan, joukoistaan, „keskittivät” huomionsa korupuheisiin, sillä *todellisuudessa* he eivät tehneet vuonna 1908 *mitään* „ulkoparlamentaaristen taistelu-keinojen” hyväksi. Tämä omasta sosiaalisesta maaperästään irtautuneisuus aiheuttaa eserrillä viipymättä sen, että heidän perisyntinsä: ylenpalttinen, hillitön voimattomuutta verhoava kehuskelu ja kerskailu pahenee. „Puolueemme voi onnitella itseään”, luemme „Tiedonannon” 1. sivulta...

valinnan konferenssiin suorittivat „realisesti olemassa olevat” (näin sitä meillä!) „paikalliset puoluejärjestöt”... „kaikista kysymyksistä saatiin aikaan mielialojen yhtenäisyys”... „se oli nimenomaan yksimielisyyteen pääsemistä” (sama lähde) j.n.e.

Se ei ole totta, hyvät herrat. Tällä sanahälinällä te peittelette erimielisyyksiä, jotka ovat pulpahtaneet täysin näkyviin sekä „Revoljutsionnaja Myslissä” (vuoden 1908 kevät) että „Znamja Truda” lehden 13. numerossa (vuoden 1908 marraskuu). Tämä hälinä on heikkouden merkki. Niin trudovikkien puolueeton opportunisti kuin eserrien „puoluekantainen” kerskailukin, maaperästä irtautuneisuus ja fraasit ovat saman mitalin kaksi eri puolta, *yhtenäisen* pikkuporvarillisen kerrostuman hajoamisen kaksi äärimmäisyyttä. Eikä se ollut sattuma, että vallankumouksen aikana, jolloin taistelu toi ilmi kaikki suuntavivahteet, eserrät yrittivät kaiken aikaa salata horjumistaan kansansosialistien ja maksimalistien välillä, mutta he eivät kyenneet sitä salaamaan.

Kuorma on ojassa. Hevoset ovat päässeet irti valjaista. Eturatsastaja istuu hajareisin tietolpan päällä ja lakki komeasti kallellaan „onnittelee” itseään „yksimielisyyden” johdosta. Sellainen on kuva eserräpuolueesta. Tällaiset ovat tulokset eserräin otzovismista, joka on kutsunut kourallisen intelligenttejä pois raskaasta ja sitkeästä, mutta ainoastaan vakavasta ja kiitollisesta joukkojen kasvattamis- ja järjestämistyöstä tyhjänpäiväiseen kirkumiseen.

„Proletari” № 41,
tammikuun 7 (20) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

TIELLE

Taaksemme on jäänyt hajaannuksen vuosi, aatteellisen ja poliittisen horjunnan vuosi, vuosi, jona puolue kulki tietöntä taivalta. Kaikkien puolueen järjestöjen jäsenmäärä väheni, eräät järjestöt — nimenomaan sellaiset, joissa oli vähiten proletaareja, — menivät hajalle. Vallankumouksen synnyttämiä puolueen puolijulkisia laitoksia kohtasi palo toisensa jälkeen. Asiat menivät niin pitkälle, että eräillä puolueen sisällä olevilla hajaannusmielialan valtaan joutuneilla aineksilla heräsi kysymys, pitääkö entinen sosialidemokraattinen puolue säilyttää, pitääkö jatkaa *sen* työtä, täytyykö taas mennä maanalaisuuteen ja miten se on tehtävä, — ja äärimmäiset oikeistolaiset vastasivat tähän kysymykseen siinä mielessä, että täytyy legalisoitua hinnalla millä hyvänsä, jopa suoranaisen puolueohjelmasta, -taktiikasta ja -järjestöstäkin kieltäytymisen hinnalla (niin sanottu likvidaattorivirtaus). Kriisi oli epäilemättä myös aatteellis-poliittinen eikä ainoastaan organisatorinen.

Hiljattain koolla ollut VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi johdattaa puolueen tielle ja muodostaa nähtävästi käännekohdan Venäjän työväenliikkeen kehityksessä vastavallankumouksen voiton jälkeen. Keskuskomitea on vahvistanut konferenssin päätökset, jotka on painettu puolueemme Keskuskomitean julkaisemassa erikoisessa „Tiedonannonssa”, ja ne ovat siis koko puolueen päätöksiä seuraavaan edustajakokoukseen asti. Näissä päätöksissä on annettu täysin selvä vastaus kysymykseen kriisin syistä ja merkityksestä sekä keinoista, joilla siitä voidaan selviytyä. Toimimalla konferenssin päätöslauselmien hengessä, saamalla aikaan sen, että *kaikki* puolueyöntekijät tajuavat

selvästi ja täydelleen puolueen nykyiset tehtävät, järjestöme kykenevät lujittamaan voimiaan ja liittämään ne yhteen yksimielistä ja vireätä vallankumouksellis-sosiaalidemokraattista työtä varten.

Puoluetta vaivaavan kriisin perussyö on osoitettu organisaatiokysymyksestä tehdyn päätöslauselman perusteluissa. Perussyöinä kriisiin on työväenpuolueen puhdistuminen horjuvista intelligentti- ja pikkuporvarillisista aineksista, jotka ovat lyöttäytyneet työväenliikkeen mukaan pääasiallisesti siinä toivossa, että porvarillis-demokraattisen vallankumouksen voitonpäivä on lähellä, ja jotka eivät ole jaksaneet kestää lujina taantumuksen kaudella. Epävakaaisuutta on ilmennyt sekä teorian alalla („luopuminen vallankumouksellisesta marxilaisuudesta”: päätöslauselma nykyisestä ajankohdasta), taktiikan alalla („tunnuksien tyypistäminen”) että puolueen organisaatiopolitiikan alalla. Tietoiset työläiset ovat antaneet vastaiskun tälle epävakaisuudelle, esiintyneet päättäväisesti likvidaattoruutta vastaan ja alkaneet ottaa puoluejärjestöjen asiain hoitamisen ja niiden johdon omiin käsiinsä. Se, ettei tämä puolueemme perustava ydinjoukko kyennyt heti voittamaan hajaannuksen ja kriisin aineksia, ei johtunut yksistään siitä, että tehtävä oli suuri ja vaikea vastavallankumouksen voiton oloissa, vaan myöskin siitä, että niiden työläisten keskuudessa, jotka olivat mielialaltaan vallankumouksellisia, mutta joilla ei ollut riittävän vahvaa sosialistista tietoisuutta, ilmeni vissiä välinpitämättömyyttä puoluetta kohtaan. Konferenssin päätökset, jotka ilmaisevat sosialidemokratian vakiintuneen mielipiteen hajaannusta ja hoipertelua vastaan käytävän taistelun keinoista, onkin osoitettu ensi kädessä juuri Venäjän tietoisille työläisille.

Luokkien nykyisten keskinäissuhteiden ja tsarismien uuden politiikan marxilainen analysointi; — sen lähimmän taistelupäämäärän osoittaminen, minkä puolueemme yhä edelleenkin asettaa itselleen; — niiden vallankumouksen opetusten arviointi, joita saatiin vallankumouksellis-sosiaalidemokraattisen taktiikan oikeellisuutta koskevassa kysymyksessä; — puoluetta vaivaavan kriisin syiden selvittäminen sekä sen merkityksen osoittaminen, mikä puolueen proletaarisella aineksella on taistelussa kriisin voittamiseksi; — illegaalisen ja legaalisen organisaation välistä suhdetta koskevan kysymyksen ratkaiseminen; — Duuman

puhujalavan käytön välttämättömyyden tunnustaminen ja tarkkojen toimintaohjeiden laatiminen duumaryhmellemme, samalla kun suoraan arvostellaan sen virheitä; — tällainen on konferenssin päätösten tärkein sisältö, päätösten, jotka antavat täydellisen vastauksen kysymykseen, minkälainen on se varma tie, jonka työväenluokan puolue on valinnut nykyisenä raskaana aikana. Tarkastelkaamme lähemmin tätä vastausta.

Luokkien keskinäissuhde niiden poliittisen ryhmytyksen kannalta pysyy samana kuin mikä oli luonteenomaista sille ylielelylle kaudelle, jolloin joukot kävivät suoranaista vallankumoustaistelua. Talonpoikaiston valtava enemmistö ei voi olla pyrkimättä sellaiseen agraarikumoukseen, joka hävittäisi puolittain maaorjuudellisen maanhallinnan ja joka ei ole toteutettavissa ilman tsaarivallan kukistamista. Taantumuksen voitto on painanut erikoisen kovasti talonpoikaiston demokraattisia aineksia, talonpoikaiston, joka ei kykene pysyvästi järjestäytymään, mutta kaikesta sorrostaikin huolimatta, mustasotniaalaisesta Duumasta huolimatta, trudovikkien äärimmäisestä epävakaisuudesta huolimatta talonpoikaisjoukkojen vallankumouksellisuus näkyy selvästi jopa III Duumassa käydyistä keskusteluistakin. Proletariaatin peruskanta Venäjän porvarillis-demokraattisen vallankumouksen tehtävien suhteen pysyy muuttumattomana: demokraattisen talonpoikaiston johtaminen, sen kiskaiseminen irti liberaalisten porvarien, kadettipuolueen vaikutuksesta, joka erillisistä pikkuriidoista huolimatta edelleen lähentyy lokakuulaisia ja joka aivan viime aikoina on pyrkinyt luomaan kansallisliberalismia, tukemaan tsarismia ja taantumusta harjoittamalla shovinistista agitaatiota. Taistelua käydään edelleenkin — sanotaan päätöslauselmassa — monarkian täydellisen hävittämisen sekä proletariaatin ja vallankumouksellisen talonpoikaiston suorittaman valtiovallan valloittamisen puolesta.

Itsevaltius on yhä proletariaatin ja kaikkien kansanjoukkojen päävihollinen. Mutta olisi virhe luulla, että se pysyy entisellään. Stolypinin „perustuslaki” ja Stolypinin agraaripolitiikka merkitsevät uutta vaihetta vanhan puoliksi patriarkallisen, puoliksi maaorjuudellisen tsarismien rappeutumisessa, uutta askelta sen muuttamisessa porvarilliseksi monarkiaksi. Ne Kaukasian edustajat olivat väärässä, jotka tahtoivat joko poistaa kokonaan ajankohdan tällaisen

luonnehtimisen tahi asettaa „porvarilliseksi”-sanan tilalle sanan „plutokraattiseksi”. Itsevaltiut on ollut plutokraattista jo aikoja sitten, mutta porvarilliseksi — agraari-politiikkansa kannalta ja sen suoranaisen, yleiskansallisessa mitassa järjestetyn liiton kannalta, jonka itsevaltiut on tehnyt porvariston vissien kerrosten kanssa,— se tulee vasta vallankumouksen ensimmäisen vaiheen jälkeen, vallankumouksen antamien iskujen vaikutuksesta. Itsevaltiut on ammoisista ajoista ruokkinut porvaristoa, ja porvaristo on jo kauan sitten raivannut ruplalla itselleen pääsyn „korkeimpiin” piireihin ja vaikutusvaltaa lainsäädännössä ja hallinnassa sekä hankkinut paikkoja rinnan jalosukuisen aateliston kanssa, mutta nykyisen ajankohdan omalaatuisuus on siinä, että itsevaltiuden on ollut pakko muodostaa edustuslaitos porvariston vissejä kerroksia varten, sen on ollut pakko harjoittaa tasapainottamista niiden ja maaorjuuttajien välillä, järjestellä Duumassa liittoa näiden kerrosten välillä, sen on ollut pakko sanoa hyvästit kaikille maamiehen patriarkallisuuteen perustetuille toiveilleen ja hakea kyläyhteisöä hävittävilta pohatoilta tukea maalaisjoukkoja vastaan.

Itsevaltiut verhoaa itseään näennäisesti perustuslaillisilla laitoksilla, mutta samaan aikaan sen luokkaolemus paljastuu todellisuudessa ennen kuulumattoman selvästi sen ansiosta, että tsaari on tehnyt liiton Purishkevitchien ja Gutshkovien kanssa, ja vain heidän kanssaan. Itsevaltiut yrittää ottaa huolekseen porvarillisen vallankumouksen objektiivisesti välttämättömien tehtävien ratkaisemisen — sellaisen kansanedustuslaitoksen luomisen, mikä todella hoitaisi porvarillisen yhteiskunnan asioita, sekä maaseudun keskiaikaisten, sekavien ja vanhentuneiden agraarisuhteiden puhdistamisen; mutta juuri käytännöllinen tulos näistä itsevaltiuden ottamista uusista askelista on tähän saakka ollut nollan arvoinen, ja se osoittaa vain entistä havainnollisemmin, että historiallisen tehtävän ratkaisemiseksi tarvitaan muita voimia ja muita keinoja. Miljoonaisten politiikkaan perehtymättömien joukkojen tajunnassa itsevaltiut on tähän saakka ollut yleensä kansanedustuslaitoksen vastakohta; nyt taistelu supistaa tarkoituseränsä, määrittelee konkreettisemmin tehtävänsä, jona on taistelu vallasta valtiossa ja joka määrää itse edustuslaitoksen luonteen ja merkityksen. Senpä tähden III Duuma sinänsä merkitsee erikoista

vaihetta vanhan tsarismen rappeutumisessa, sen seikkailuluonteeseen voimistumisessa, vanhojen vallankumoustehtävien syventymisessä, näiden tehtävien puolesta käytävän taistelun kentän (ja taistelun osanottajien lukumäärän) laajentumisessa.

Tämä vaihe on läpäistävä; ajankohdan uudet olosuhteet vaativat uusia taistelumuotoja; Duuman puhujalavan käyttäminen näyttää ehdottoman välttämättömältä; etualalle nousee proletariaatin joukkojen pitkälinen kasvattamis- ja järjestämistyö; legaalisen ja illegaalisen organisaation toisiinsa yhdistäminen asettaa puolueen eteen erikoisia tehtäviä; sekä teoreettisten että käytännöllisten tarkoituksien kannalta on välttämätöntä tehdä tunnetuksi ja selittää vallankumouksen kokemusta, vallankumouksen, jota liberaalit ja likvidaattori-intelligentit koettavat halventaa. Mutta puolue, jonka tulee taistelukeinojen ja menetelmien alalla osata huomioida uudet olosuhteet, pitää taktillisen linjansa muuttumattomana. Vuosien 1905—1907 joukkotaistelun kokemus — sanotaan konferenssin eräessä päätöslauselmassa — on vahvistanut vallankumouksellissosialidemokraattisen taktiikan oikeaksi. Tappio, jonka vallankumous kärsi tämän ensimmäisen kamppailun tuloksena, ei osoittanut sitä, että tehtävät olisivat olleet vääriä, että lähimmät päämäärät olisivat olleet „utopistisia”, että keinot ja menetelmät olisivat olleet virheellisiä, vaan sen, että voimat eivät olleet riittävän valmennettuja, että vallankumouksellinen kriisi ei ollut kyllin syvä ja laaja — mutta Stolypin ja kumpp. ahertavat mitä kiitettävimmällä uutteruudella syventääkseen ja laajentaakseen sitä! Antaa liberaalien ja hämentyneiden intelligenttien masentua ensimmäisen todella joukkoluontoisen vapaustaistelun jälkeen ja jankuttaa pelkurimaisesti: älkää menkö sinne, missä teidät on jo kerran lyöty, älkää astuko uudelleen tälle kohtalokkaalle tielle. Tietoinen proletariaatti vastaa heille: historian suursodat, vallankumouksen suuret tehtävät on ratkaistu vain siten, että etumaiset luokat ovat useammin kuin kerran tai pari käyneet rynnistykseen ja pyrkineet voittoon tappioiden kokemuksesta oppineina. Lyödyt armeijat oppivat hyvin. Venäjän vallankumoukselliset luokat on lyöty ensimmäisessä ottelussa, mutta vallankumouksellinen tilanne on säilynyt. Vallankumouksellinen kriisi lähenee vielä kerran, se

kypsy uudelleen, uusissa muodoissa ja toisia teitä — toisinaan paljon hitaammin kuin haluaisimme. Meidän on tehtävä se pitkälinen työ, jota tarvitaan entistä laajempien joukkojen valmentamiseksi siihen, niiden valmentamiseksi vakavammin, siten, että otetaan huomioon korkeammat ja konkreettisemmat tehtävät, ja mitä menestyksellisemmin tämä työ tulee tehdyksi, sitä varmempi on oleva voitto uudessa taistelussa. Venäjän proletariaatti voi olla ylpeä siitä, että sen johdolla orjain kansakunta muuttui vuonna 1905 ensi kerran tsarismmin kimppuun hyökkääväin miljoonain sotajoukoksi, vallankumouksen armeijaksi. Ja sama proletariaatti kykenee nyt tekemään johdonmukaisesti, järkähtämättömästi, kärsivällisesti entistä mahdollisimman vallankumousvoiman uusien kaaderien kasvatus- ja valmentamistyön.

Kuten jo mainitsimme, Duuman puhujalavan käyttö on tämän kasvatus- ja valmentamistyön välttämätön elimellinen osa. Konferenssin päätöslauselma duumaryhmästä viitoittaa puolueellemme sen tien, mikä on lähinnä — jos etsitään esimerkkejä historiasta — saksalaisten sosialidemokraattien kokemusta poikkeuslain ajalta. Illegaalisen puolueen on osattava käyttää, sen on opittava käyttämään hyväksi legaalista duumaryhmää, sen on kasvatettava tästä viimeksi mainitusta tehtäviensä tasalla oleva puoluejärjestö. Jos asetettaisiin kysymys edustajaryhmän poiskutsumisesta (konferenssissa oli kaksi „otzovistia”, mutta he eivät asettaneet tätä kysymystä suoraan) tai kieltäydyttäisiin arvostelemasta suoraan ja avoimesti ryhmän virheitä, luettelemasta niitä päätöslauselmassa (konferenssissa eräät edustajat tavoittelivat sitä), niin se olisi kaikkein virheellisintä taktiikkaa, mitä murehdittavinta johdonmukaisen, nykyhetken olojen saneleman proletaarisen työn välttelemistä. Päätöslauselma tunnustaa täysin sen, että edustajaryhmällä on ollut sellaisiakin virheitä, joista se ei ole vastuussa yksin ja jotka ovat täysin yhtäläisiä niiden virheiden kanssa, joita kaikki puoluejärjestömme ovat kiertämättä tehneet. Mutta on muitakin virheitä — poikkeamia puolueen *poliittiselta linjalta*. Koska näitä poikkeamia on ollut, koska niitä on tehnyt järjestö, joka avoimesti esiintyy koko puolueen nimessä, niin puolueen velvollisuus oli sanoa selvästi ja suoraan, että ne olivat poikkeamia. Länsi-

Euroopan sosialististen puolueiden historiassa on ollut monia esimerkkejä parlamenttiryhmien epänormaalista suhteista puolueeseen; romaanisissa maissa nämä suhteet ovat nykyäänkin varsin usein epänormaaliset, parlamenttiryhmät eivät ole kyllin puoluekantaisia. Meidän on heti alunperin asetettava toisella tavalla sosialidemokraattisen parlamentarismien luominen Venäjällä, ryhdyttävä heti yksimieliseen työhön tällä alalla,— jotta jokainen sosialidemokraattinen edustaja tuntisi käytännössä, että hänen takanaan on puolue, että se kärsii hänen virheistään ja pitää huolta hänen tiensä oikaisemisesta,— jotta jokainen puolueyöntekijä ottaisi osaa puolueen yleiseen duumatyöhön, ottaisi oppia sen askelten asiallisesta marxilaisesta arvostelusta, tuntisi velvollisuudekseen auttaa sitä, pyrkisi siihen, että edustajaryhmän erikoislaatuinen työ tulisi alistetuksi puolueen koko propaganda- ja agitaatiotyölle.

Konferenssi oli ensimmäinen suurimpien puoluejärjestöjen edustajain arvovaltainen kokous, joka käsitteli sosialidemokraattisen duumaryhmän toimintaa koko istuntokauden ajalta. Ja konferenssin päätös osoittaa selvästi, kuinka puolueemme tulee järjestämään duumatyönsä, miten tiukat vaatimukset se tällä alalla asettaa itselleen ja edustajaryhmälle, kuinka järkkymättä ja johdonmukaisesti se aikoo tehdä työtä todella sosialidemokraattisen parlamentarismien kasvattamiseksi.

Kysymyksellä duumaryhmään suhtautumisesta on taktillinen ja organisatorinen puolensa. Tässä jälkimmäisessä suhteessa duumaryhmää koskeva päätöslauselma on jälleen vain niiden organisaatiopolitiikan yleisten periaatteiden soveltamista erilliseen tapaukseen, jotka konferenssi määritteli päätöslauselmassa organisaatiokysymystä koskevista ohjeista. Konferenssi totesi VSDTP:ssä olevan kaksi perusvirtausta tässä kysymyksessä: toinen asettaa painopisteen illegaaliseen puoluejärjestöön, ja toinen, joka on enemmän tai vähemmän sukua likvidaattoruudelle, asettaa painopisteen legaalisiin tai puolilegaalisiin järjestöihin. Asianlaita on siten, että nykyiselle ajankohdalle, kuten jo osoitimme, on luonteenomaista se, että puolueesta on eronnut joku määrä puolueyöntekijöitä, varsinkin intelligenssiin kuuluvia, mutta osaksi työläisiäkin. Likvidaattorivirtaus asettaa kysymyksen siten, että ovatko ne ainekset,

jotka eroavat puolueesta ja valitsevat toimikentäkseen legaaliset järjestöt, parhaita, aktiivisimpia aineksia, vai poistuvatko puolueesta „horjuvat intelligentti- ja pikkuporvariainekset”? Sanomattakin on selvää, että konferenssi, joka hylkäsi ja tuomitsi jyrkästi likvidaattoruuden, vastasi jälkimmäisessä mielessä. Puolueen proletaarisimmat ainekset ja periaatteellisesti johdonmukaisimmat ja sosialidemokraattisimmat intelligenttiainekset ovat pysyneet uskollisina VSDTP:lle. Puolueesta eroaminen on puolueen puhdistumista, sen vapautumista häilyvimmistä, epäluotettavista ystäväistä, „mukana kulkijoista” (Mitläufereista), joita on aina lyöttäytynyt tilapäisesti proletariaatin mukaan ja joita värväytyy pikkuporvariston tahi „luokastaan suistuneiden”, s.o. sellaisten ihmisten joukosta, jotka ovat joutuneet pois jonkin vissin luokan raiteilta.

Tästä puolueen järjestöperiaatteen arvioinnista johtuu itsestään myös konferenssin hyväksymä organisaatiopolitiikan linja. Illegaalisen puoluejärjestön lujittaminen, puoluesolujen luominen kaikille työaloille, „puhtaasti puoluekantaisten, vaikkapa vähälukuistenkin työläiskomiteain” ensivuoroinen perustaminen „jokaiseen teollisuuslaitokseen”, johtotehtävien keskittäminen työläisten omasta keskuudesta nousseiden sosialidemokraattisen liikkeen johtajain käsiin,— sellainen on tämän päivän tehtävä. Ja näiden solujen ja komiteoiden tehtävänä pitää luonnollisesti olla kaikkien puolilegaalisten ja, mikäli mahdollista, myös legaalisten järjestöjen käyttäminen, „kiinteän yhteyden” ylläpito „joukkoihin” ja työn ohjaaminen siihen suuntaan, että sosialidemokratia ottaisi varteen kaikki joukkojen vaatimukset. Jokaisen solun ja puolueen jokaisen työläiskomitean pitää muodostua „joukkojen keskuudessa harjoitettavan agitaatio-, propaganda- ja käytännöllisen organisaatiotyön tukikohdaksi”, s.o. niiden pitää mennä ehdottomasti sinne, minne menevät joukot, ja pyrkiä joka askelella sysäämään näiden tietoisuutta sosialismin suuntaan, yhdistämään jokainen osakysymys proletariaatin yleisiin tehtäviin, muuttamaan jokainen järjestötoiminnallinen aloite *luokkaa* yhteenliittäväksi teoksi, valloittamaan itselleen tarmollaan ja aatteellisella vaikutuksellaan (eikä tietenkään virka-asemillaan ja -arvoillaan) johtava osuus kaikissa legaalisisissa proletaarisissa järjestöissä. Vaikka

nämä solut ja komiteat tulevatkin toisinaan olemaan sangen vähälukuisia, niin sen sijaan niitä ovat yhdistämässä puolueperinteet ja puolueorganisaatio, selvä luokkaohjelma; ja pari kolme puoluekantaista sosialidemokraattia kykenee näin muodoin välttymään epämääräisiin julkisiin järjestöihin liukenemiselta ja pystyy kaikissa oloissa, kaikenlaisten olosuhteiden ja kaikkinaisten tilanteiden vallitessa ajamaan puoluelinjaansa, vaikuttamaan ympäristöön koko puolueen hengessä antamatta ympäristön niellä itseään.

Voidaan hajottaa kaikenlaatuisia joukkojärjestöjä, voidaan vainota legaalisia ammattiliittoja, vastavallankumouksellisen komennon vallitessa voidaan poliisivainoilla pilata kaikki työväen avoimet aloitteet, mutta mikään voima maailmassa ei voi hävittää suurien työläisjoukkojen yhteenkokoontumista kapitalistisessa maassa, ja Venäjä on jo tullut sellaiseksi. Tavalla tahi toisella, laillisesti tai puolilaillisesti, avoimesti tai salatusti työväenluokka löytää itselleen niitä tai näitä yhdistymiskohtia,— joukkojen kärkeä tulevat aina ja kaikkialla kulkemaan puolueen tietoiset sosialidemokraatit, he tulevat aina ja kaikkialla liittymään yhteen toistensa kanssa vaikuttaakseen joukkoihin puoluehengessä. Ja sosialidemokratia, joka on avoimessa vallankumouksessa todistanut olevansa luokan puolue ja joka kykeni johtamaan miljoonat mukanaan sekä lakkoon että kapinaan vuonna 1905 ja vaaleihin vuosina 1906—1907, kykenee nytkin pysymään luokan puolueena, joukkojen puolueena, pysymään etujoukkona, joka vaikeimpinakaan aikoina ei irtaudu muusta armeijasta ja joka kykenee auttamaan sitä läpäisemään nämä raskaat ajat, yhdistämään uudelleen rivinsä, valmentamaan yhä uusia taistelijoita.

Antaa mustasotnialaisten biisonien riemuita ja mylviä Duumassa ja Duuman ulkopuolella, pääkaupungissa ja syrjäseuduilla, antaa taantumuksen raivota,—ratki viisas hra Stolypin ei voi ottaa askeltakaan lähentämättä nuorallatanssivan itsevaltiuden kaatumista, aiheuttamatta uutta mahdotonta ja järjetöntä sekavuutta politiikassa, tuomatta uusia ja vereksiä lisävoimia proletariaatin riveihin, talonpoikaisjoukkojen vallankumouksellisten ainesten riveihin. Puolue, joka kykenee lujittumaan tehdäkseen johdonmukaista työtä kiinteässä yhteydessä joukkoihin,

etumaisen luokan puolue, joka kykenee järjestämään luokan etujoukon ja suuntaa voimansa niin, että kykenee vaikuttamaan sosialidemokraattisessa hengessä proletariaatin elämän jokaiseen ilmaukseen, tämä puolue voittaa ehdottomasti.

*„Sotsial-Demokrat“ № 2,
tammikuun 28
(helmikuun 10) pnä 1909*

*Julkaisuaan „Sotsial-Demokrat“ lehdessä
tarkin mukaan*

„VUOROSSAOLEVAT KYSYMYKSET“ KIRJOITUKSEN JOHDOSTA

Olemme lainanneet tämän mainion kirjoituksen „Rabotsheje Znamja” lehden — Keskisen teollisuusalueen äänenkannattajan — 7. numerosta ja se on vastaus otzovistin kirjoitukseen, joka julkaistiin saman lehden 5. numerossa. Otzovistin kirjoitus julkaistiin väittelykirjoituksena, ja „Rabotsheje Znamjan” toimitus liitti siihen varauksensa, ettei se ole samaa mieltä kirjoittajan kanssa. Tähän 7. numerossa julkaistuu kirjoitukseen toimitus ei ole liittännyt mitään varausta, ja se kuvastaa siis itse toimituksen mielipidettä.

Olemme jo kauan esiintyneet „Proletarissa” jyrkästi otzovismia vastaan ja osoittaneet aivan selvästi, että mikäli otzovismi muuttuu tavallisesta mielialasta *suunnaksi*, poliitiikan systeemiksi, niin sikäli se luisuu pois vallankumouksellisen marxilaisuuden raiteilta, sikäli se tekee periaatteessa eron bolshevismista. Mutta tämän, bolshevikkien moskovalaisessa äänenkannattajassa julkaistun kirjoituksen jälkeen meidän on tunnustettava, että tähän asti me emme ole vielä asettaneet kysymystä otzovismista kyllin jyrkästi, vaan olemme väheksyneet sitä vaaraa, joka uhkaa bolshevikkiryhmämme periaatteellista johdonmukaisuutta niiden henkilöiden taholta, jotka haluavat yhdistää tämän otzovismin bolshevismiin. Toteamme, että tov. Moskvitsh, edellä julkaisemamme artikkelin kirjoittaja, on asettanut kysymyksen yhtä jyrkästi, yhtä selvästi, yhtä periaatteellisesti kuin mekin asetimme sen otzovistien kanssa käydyissä yksityisväittelyissä: moskovalaisen äänenkannattajamme, joka kohtaa eläviä otzovismin edustajia joka päivä ja näkee paikan päällä, miten he käytännössä

harjoittavat otzovistista agitaatiotaan, joka päivä päivältä uhkaa poiketa yhä enemmän syrjään vallankumouksellisen sosialidemokratian tieltä,— oli pakko asettaa kysymys niin jyrkästi ja periaatteellisen leppymättömästi, niinkuin se on täydellä syyllä asetettu. *Joko* vallankumouksellinen marxilaisuus, s.o. Venäjällä — bolshevismi, *tahi* otzovismi, s.o. luopuminen bolshevismista, näin moskovalainen toveri on asettanut kysymyksen. Täten hän on asettanut täydellisesti sen kysymyksenasettelun kannalle, jonka me esitimme toverien otzovistien kanssa käydyissä ennakkokiistoissa puolueen yleisen konferenssin edellä.

Tiedämme, että on olemassa työläisbolshevikkeja, jotka nykyään ovat myötämielisiä otzovismille, mutta useimmissa tapauksissa heidän „otzovisminsa” ei ole mitään muuta kuin nopeasti ohimenevä *mieliala*, jota meidän duumaryhmämme suuret virheet pitävät yllä. Ja kaikki se, mitä artikkelin kirjoittaja ja me olemme edellä sanoneet, ei tietenkään koske lainkaan heitä. Mutta mikäli otzovismista tehdään teoria, mikäli se muutetaan kokonaiseksi politiikan systeemiksi,— ja sitä tekee vähäinen ryhmä, joka on olevinaan „oikean” vallankumouksellisuuden edustaja,— sikäli käytäköön leppymätöntä *aatteellista sotaa!* Lainaamamme artikkelin kirjoittaja on aivan oikeassa sanoessaan, että otzovistin järkeilyt „Rabotsheje Znamjan” 5. numerossa (julkaisimme tuon kirjoituksen „Proletarin” 39. numerossa) ja yleensä otzovismi *suuntana* ovat samaa kuin *nurinpäin käännetty menshevismi*, joka propagoi „työväen edustajakokousta” y.m. Ja hän on vieläkin enemmän oikeassa sanoessaan, että ne *periaatteelliset* todistusperusteet, joita eräät otzovistit esittävät suuntansa puolustukseksi — heidän poliittisesta tietoisuudestaan riippumatta — uhkaavat objektiivisesti lähentää heitä anarko-syndikalistihin tai yksinkertaisesti anarkisteihin.

Moskovalainen kysymyksenasettelu on osoittanut aivan selvästi, miten poliittisesti lyhytnäköisiä — kaikista hyvistä alkeistaan huolimatta — ovat ne bolshevikit, jotka eivät halua tunnustaa otzovismissa piilevän *periaatteellista* vaaraa, jotka näkevät siinä *vain* „käytännöllisiä erimielisyyksiä”, näkevät otzovismissa „terveen jyvän” eivätkä vasemmalta uhkaavan aatteellisen likvidaattoruuden itua. Moskovalaisen toverin kirjoituksen on osoitettava heille, että verhotessaan aatteellisesti otzovisteja tai yaikkapa vain

säilyttäessään näiden suhteen ystävällisen aatteellisen puolueettomuutensa he valavat vettä otzovistien myllyyn, *heistä tulee näiden sotavankeja* ja he vahingoittavat bolshevismia.

Otzovismi *ei ole* bolshevismia, vaan pahin mahdollinen poliittinen irvikuva, minkä bolshevismiin pahin poliittinen vastustaja on suinkin voinut siitä keksiä. Siitä pitää olla *täysi selvyys*. Me pidämme tarpeellisena, että kaikki bolshevikit, aina viimeistä kerhoa myöten, tekisivät itselleen aivan selväksi otzovismiin todellisen merkityksen, tekisivät täysin selväksi ja asettaisivat itselleen kysymyksen: eikö „vallankumouksellisuuden” ja „vasemmistolaisuuden” lipun alla ajeta läpi ilmeistä luopumista vanhan bolshevismiin mainehikkaista perinteistä, sen bolshevismiin perinteistä, jollaiseksi se muodostui vallankumousta edeltäneellä kaudella ja vallankumouksen tulessa.

Siinä tarkoituksessa aloitimme „Proletarissa” väittelyn näistä kysymyksistä. Julkaisimme *kaikki* mitä meille lähettiin ja painatimme uudelleen kaiken, mitä bolshevikit ovat Venäjällä kirjoittaneet siitä. Tähän mennessä emme ole hylänneet *ainoatakaan* väittelykirjoitusta ja samoin tulemme menettelemään edelleenkin. Valitettavasti toverit otzovistit ja heille myötämieliset toverit ovat tähän mennessä lähettäneet lehdellemme vähän aineistoa ja yleensä vältelleet periaatteellisen credonsa avointa ja täydellistä esittämistä lehdistön palstoilla, katsoen paremmaksi puhella „keskenään”. Kehotamme kaikkia tovereita, niin otzovisteja kuin ortodoksisia bolshevikkejakin, esittämään katsomuksensa „Proletarin” palstoilla. Tarpeen vaatiessa julkaisemme meille lähetetyt aineistot erikoiskirjasenakin. Aatteellinen selvyys ja lujuus — sitä me tarvitsemme, erikoisesti nykyisenä raskaana ajankohtana.

Antaa herrojen eserräin hämätä erimielisyyksiään ja onnitella itseään „yksimielisyyden” johdosta hetkellä, jolloin heistä täydellä syyllä sanotaan: heidän keskuudessaan on kaikkea mitä suinkin haluat — kansansosialistisesta liberalismista alkaen aina pommiliberalismiin saakka.

Antaa menshevikkien sopeutua aatteellisesti Tsherevaniniin ja kumpp. Antaa heidän käyttää kahdenkertaista kirjantoa (saksalaisten edessä he julistivat luopuvansa Tsherevaninista, mutta venäläisessä lehdistössä antavat hänelle suukon), antaa heidän sopeutua vallankumouksellisen

marxilaisuuden perusteiden aatteellisiin likvidaattoreihin, antaa heidän hämätä erimielisyyksiään ja mennä tässä sellaiseen taituruuteen saakka, että yksinkertaisesti liimavat paikan erimielisyyksien päälle (ks. „Golos Sotsial-Demokrata”, № 10—11), jossa menshevikkien ja Plehanovin väliset erimielisyydet on „poistettu” siten, että niiden päälle on yksinkertaisesti liimattu paikka ¹⁰⁵.

Meidän puolueyhymämme ei pidä pelätä sisäistä aatteellista taistelua, kun se kerran on tarpeellista. Tässä taistelussa puolueyhymämme lujittuu entisestään. Me olemme sitäkin suuremmalla syyllä *velvollisia* selvittämään erimielisyytemme, kun meidän virtauksemme alkaa tosiasiallisesti yhä enemmän vastata koko puoluettamme. Me kehotamme tovereita bolshevikkeja pyrkimään *aatteelliseen* selvyyteen ja kumoamaan kaikki maanalaiset huhut, olkoot ne lähtöisin mistä tahansa. On olemassa paljon sellaisia, jotka ovat halukkaita, kuten menshevikit toisen edustajakokouksen jälkeen, salavihkaa vaihtamaan mitä vakavimmista peruskysymyksistä käydyn aatteellisen taistelun pikkumaisiin rettelöihin. Heille ei pidä olla sijaa bolshevikkien keskuudessa. Työläisbolshevikkien on annettava sellaisille yrityksille päättäväinen vastaisku ja vaadittava yhtä: *aatteellista selvyyttä, selviä katsomuksia, periaatteellista linjaa*. Ja juuri silloin, kun on olemassa tällainen täydellinen aatteellinen selvyys, voivat kaikki bolshevikit esiintyä organisaatiosuhteessa yhtä yhtenäisinä, yhtä lujasti yhteenliittyneinä kuin meidän puolueyhymämme on tähän asti aina esiintynyt.

„Proletari” № 42,
helmikuun 12 (25) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstien mukaan

PROLETARIAATIN TAISTELUN PÄÄMÄÄRÄ VALLANKUMOUKSESSAMME

Edellä julkaistussa artikkelissa tov. Martov kajoaa tavattoman tärkeään kysymykseen eli oikeammin sanoen useihin kysymyksiin, jotka koskevat proletariaatin ja sosialidemokratian taistelun päämäärää vallankumouksessamme. Siinä on kajottu näiden kysymysten historiaan puolueessamme, kajottu siihen, mikä suhde niillä on marxilaisuuden perusteisiin ja narodnikkilaisuuteen, kajottu kaikkien suunta-vahteiden katsomuksiin, joita sen johdosta on esitetty,— on kajottu kysymyksen kaikkiin puoliin, mutta ei ole tehty selväksi ainoatakaan niistä. Voidaksemme vastata asiallisesti meidän on kuvattava johdonmukaisesti kysymyksen kaikkia eri puolia.

I

Aloitamme siitä, miten Venäjän sosialidemokratia on käsitellyt tätä kysymystä, minkälainen on ollut tuon käsittelyn historia. Bolshevikit ja menshevikit asettivat tämän kysymyksen vuoden 1905 alussa. Edelliset ratkaisivat sen „määritelmällä”: proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellinen demokraattinen diktatuuri (ks. „Vperjod”¹⁰⁸ № 14 huhtikuun 12 pltä 1905)*. Jälkimmäiset vastustivat jyrkästi tällaista voitokkaan porvarillisen vallankumouksen luokkasisällön määrittelyä. Kolmas, Lontoon (bolshevikien) edustajakokous, joka pidettiin vuoden 1905 toukokuussa, ja samaan aikaan pidetty menshevikkien Geneven konferenssi esittivät virallisesti puolueen kummankin osan katsomukset. Ja silloin, sen kauden ajanhenkeä vastaavasti,

* Ks. Teokset, 8. osa, ss. 283—293. *Toim.*

puolueen kumpikaan osa ei asettanut päätöslauselmassaan teoreettista, yleistä kysymystä taistelun päämäärästä ja voitollisen vallankumouksen luokkasisällöstä yleensä, vaan kumpikin asetti suppeamman, väliaikaista vallankumoushallitusta koskevan kysymyksen. Bolshevikkien päätöslauselma kuuluu näin: „...Demokraattisen tasavallan toteuttaminen Venäjällä on mahdollista vain voittoisan kansankapinan tuloksena, kapinan, jonka elin on väliaikainen vallankumoushallitus; ...riippuen voimasuhteista ja muista tekijöistä, joita ei voida edeltäpäin tarkasti määritellä, voidaan sallia puolueemme valtuutettujen osallistuminen väliaikaiseen vallankumoushallitukseen säälimättömän taistelun käymiseksi kaikkia vastavallankumouksellisia yrityksiä vastaan ja työväenluokan itsenäisten etujen puolustamiseksi”. Menshevikkien päätöslauselma: „...Sosialidemokratian ei pidä asettaa päämääräkseen vallan valtaamista tai sen jakamista väliaikaisessa hallituksessa, vaan sen on jätävä äärimmäiseksi vallankumoukselliseksi oppositiopuolueeksi”.

Tästä näkyy, että puhtaasti bolshevistisessä edustajakokouksessa bolshevikit itse *eivät sisällyttäneet* viralliseen päätöslauselmaansa mitään sen tapaista „määritelmää” kuin: proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri, vaan puhuivat *ainoastaan* siitä, että osallistuminen väliaikaiseen hallitukseen on sallittua ja että proletariaatin „kutsumuksena” on „esittää johtavaa osaa” (pätöslauselma aseellisesta kapinasta). „Määritelmä”: „proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen diktatuuri”, joka esitettiin bolshevistisessä lehdistössä ennen III edustajakokousta, toistetaan tuon edustajakokouksen jälkeen kirjasssa „Kaksi taktiikkaa” *, eikä yhdenkään ihmisen päähän ole pälkähtänyt syyttää bolshevikkeja siitä, etteivät heidän kommentaarionsa ole heidän päätöslauselmiensa mukaisia. Yhdenkään ihmisen päähän ei ole pälkähtänyt vaatia, että poliittista taistelua käyvän joukkopuolueen päätöslauselmien ja voittoisan vallankumouksen luokkasisällön marxilaista määrittelyä koskevien sanamuotojen pitäisi käydä kirjaimelleen yhtein.

Toinen tärkeä historiallisesta katsauksestamme johtuva johtopäätös on tällainen: vuoden 1905 keväällä puolueen molemmat osat asettivat kiistakysymyksen *painopisteen*

* Ks. Teokset, 9. osa, ss. 1—125. Toim.

proletariaatin ja yleensä vallankumouksellisten luokkien toimeenpanemaan *vallan valtaamiseen* puuttumatta lainkaan siihen kysymykseen, minkälaiset suhteet tällöin voivat olla tai minkälaiset suhteet tulee olla näiden valtaa valloittavien luokkien välillä. Menshevikit, kuten näimme, torjuvat yhtäläisesti sekä vallan valtaamis- että sen jakamis päämäärän. Bolshevikit puhuvat „proletariaatin johtavasta osuudesta vallankumouksessa” (päättöslauselma aseellisesta kapinasta), siitä, että sosialidemokraattien osallistuminen väliaikaiseen hallitukseen „on sallittua”, „täydelliseen sosialistiseen kumoukseen pyrkivän... sosialidemokratian riippumattomuuden horjumattomasta suojaamisesta” (päättöslauselma väliaikaisesta vallankumoushallituksesta), talonpoikain vallankumousliikkeen „tukemisesta”, „talonpoikaisliikkeen vallankumouksellisdemokraattisen sisällön puhdistamisesta kaikenlaisista taantumuksellisista lisäaineksista” sekä siitä, että „on kehitettävä talonpoikain vallankumouksellista tietoisuutta ja vietävä päätökseen heidän demokraattiset vaatimuksensa” (päättöslauselma suhteesta talonpoikaisliikkeeseen). Vuonna 1905 pidetyn bolshevistisen edustajakokouksen päättöslauselmissa ei ole mitään muita „määritelmiä” proletariaatin ja talonpoikaiston välisistä suhteista.

Siirtykäämme tarkastelemaan niitä päättöslauselmaehdotuksia, joita molemmat puolue ryhmät laativat vuotta myöhemmin, Tukholman edustajakokouksen edellä. Yleensä lehdistössä ja muun muassa meidän puolueessammekin nämä ehdotukset unohdetaan varsin usein tai niitä hyljeksitään, mikä on sangen valitettavaa, syystä että niillä on äärettömän suuri merkitys sosialidemokratian taktillisten aatteiden historiassa. Juuri nämä päättöslauselmaehdotukset osoittavat, mitä opetuksia puolueen kumpikin osa ammensi vuoden 1905 loka- ja joulukuun taistelun kokemuksesta.

Bolshevikit kirjoittavat päättöslauselmaehdotuksessa proletariaatin luokkatehtävistä: „...demokraattisen vallankumouksen kykenee viemään päätökseen vain proletariaatti sillä ehdolla, että se nykyajan yhteiskunnan ainoana loppuun saakka vallankumouksellisena luokkana johtaa mukanaan talonpoikaisjoukot ja tekee poliittisesti tietoiseksi niiden alkuvoimaisen taistelun tilanherrain maanomistusta ja maaorjuudellista valtiota vastaan” (toistettu Lontoon

edustajakokoukselle laaditussa päätöslauselmaehdotuksessa, ks. „Proletari” № 14 maaliskuun 4 pltä 1907 *).

Siis „määritelmä”, jonka bolshevikit itse ovat tässä itselleen valinneet, kuuluu näin: proletariaatti, *joka johtaa mukanaan* talonpoikaistoa. Bolshevikkien päätöslauselmissa ei ole mitään muuta määritelmää, jolla ilmaistaisiin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisen diktatuurin ajatus. Tätä tosiasiaa ei voida kylliksi korostaa, sillä siihen, että tämä tosiasia unohdetaan tai että siitä vaietaan, perustuu toveri Martovin koko yritys esittää vuoden 1908 joulukuun konferenssissa hyväksytyyn päätöslauselman merkitys aivan väärässä valossa.

Menshevikit sanovat päätöslauselmaehdotuksessaan (julkaistu uudelleen Leninin „Selostuksessa”, ss. 68—70, johon se on lainattu „Partiinnye Izvestijasta”¹⁰⁷), että proletariaatin tehtävänä on „olla porvarillisen vallankumouksen liikkeellepanevana voimana” — huomatkka: ei „johtajana”, ei „ohjaajana”, niinkuin bolshevistisessä päätöslauselmassa sanotaan, vaan liikkeellepanevana voimana! — ja he osoittavat, että proletariaatin tehtäviin kuuluu „tukea joukkopainostuksella niitä porvarillisten demokraattien oppositio-asteleita, jotka eivät ole ristiriidassa ohjelmavaatimustemme kanssa ja jotka saattavat edistää niiden toteuttamista ja muodostua vallankumouksen jatkuvan eteenpäin menon lähtökohdaksi”.

Itse bolshevikkien ja menshevikkien ryhmät ovat siis kiteyttäneet erimielisyyden seuraavaan vastakkainasetteluun: vallankumouksen „johtaja” ja „ohjaaja”, joka „johtaa mukanaan” talonpoikaiston, *tahi* „vallankumouksen liikkeellepaneva voima”, joka „tukee” porvarillisten demokraattien vissejä askelia. Lisäämme vielä, että Tukholman edustajakokouksessa voitolle päässeet menshevikit *luopuivat itse* tästä päätöslauselmaehdotuksestaan bolshevikkien vastalauseista ja vaatimuksista huolimatta. Minkä takia menshevikit sen tekivät, — tähän kysymykseen lukija voi löytää vastauksen, kun hän tutustuu menshevikkien saman päätöslauselmaehdotuksen seuraavaan kohtaan: „proletariaatti voi täyttää tarkoituksenmukaisesti tehtävänsä porvarillisen vallankumouksen liikkeellepanevana voimana vain sitä tietä, että proletariaatti, järjestäytyen itse, vetää

* Ks. Teokset, 12. osa, s. 125. *Toim.*

taistelullaan yhä uusia kaupunkilaisporvariston ja talonpoikaiston kerroksia vallankumoustaisteluun, demokratisoi näiden vaatimuksia, sysää näitä järjestäytymään ja luo siten ehtoja vallankumouksen voitolle”.

Tämä on aivan ilmeisesti puolinen myönnytys bolshevikeille, sillä tässä proletariaattia ei pidetä ainoastaan liikkeellepanevana voimana, vaan ainakin osittain johtajana, koska se „vetää” ja „sysää” talonpoikaista ja kaupunkilaisporvariston uusia kerroksia.

Edelleen. Väli aikaista hallitusta koskevassa kysymyksessä menshevistinen päätöslauselmaehdotus kuuluu näin: „Maassa vallitsevan yleisen vallankumouksellisen nousun oloissa sosialidemokratian on edistettävä kaikkialla työväen edustajain neuvostojen muodostamista, kannustettava muitakin vallankumouksellisen demokratian aineksia muodostamaan samanlaisia elimiä, autettava kaikkien näiden elinten yhteenliittämistä kansan vallankumoustaistelun yleiseksi puolueettomiksi järjestöiksi asettaen niiden ratkaistavaksi ne vallankumouksen yleiskansalliset tehtävät, jotka vallankumous proletariaatin kannalta katsoen voi ja jotka sen täytyy ratkaista nykyhetkellä” (sama lähde, s. 91).

Tämä unohdettu menshevistinen päätöslauselmaehdotus osoittaa selvästi, että vuoden 1905 loka—joulukuun antaman kokemuksen vaikutuksesta menshevikit sotkeutuivat kokonaan ja luovuttivat asemat bolshevikeille. Tosiaankin, sopiiko tuo edellä siteerattu kohta yhteen seuraavien kohtien kanssa, jotka on otettu tuosta samasta ehdotuksesta: „nykyisessä porvarillisessa vallankumouksessa sosialidemokratian ei pidä asettaa tehtäväkseen vallan valtaamista eikä diktaturia” (s. 92)? Tämä jälkimmäinen väite on tuiki periaatteellinen ja toistaa täydelleen (paitsi „vallan jakamista” koskevaa mainintaa) vuoden 1905 päätöslauselman. Mutta se on sovittamattomassa ristiriidassa vuoden 1905 loka—joulukuun kokemuksen kanssa, jonka kokemuksen menshevikit *itse katsovat* proletariaatin ja „*muiden vallankumouksellisen demokratian ainesten*” kaikkien elinten yhdistämiseksi „kansan vallankumoustaistelun yleiseksi puolueettomiksi järjestöiksi”! Sillä kun työväen edustajain neuvostot „yhdistyvät” *samanlaisten* vallankumouksellisen demokratian elinten kanssa puolueettomiksi kansan vallankumoustaistelun järjestöiksi, niin on selvää, että proletariaatti *asettaa* tehtäväkseen „vallan valtaamisen ja

diktatuurin”, *ottaa osaa* tällaiseen valtaamiseen. Päätöslauselma itse sanoo, että vallankumouksen „perustehtävänä” on „riistää valtiolta taantumuksellisen hallituksen käsistä”. Menshevikit, jotka pelkäävät sanaa, kammoksuvat „vallan valtaamista ja diktatuuria”, kieltäytyvät mitä jyrkimmin noista kauheista asioista, *olivat* vuoden 1905 jälkeen *pakotettuja tunnustamaan*, että työväen edustajain neuvostojen „yhdistyminen” muiden „samanlaisten” vallankumouksellisen demokratian elinten kanssa johtuu kiertämättä itse asiain kulusta ja että tällaisen *yhdistymisen* tuloksena ovat „kansan vallankumoustaistelun *yleiset* puolueettomat” (epätarkasti sanottu; olisi pitänyt sanoa: puolueettomat tai puolueidenväliset) „järjestöt”. Tämä *yleinen järjestö* onkin väliaikainen vallankumousohallitus! Menshevikit pelkäsivät käyttää täsmällistä ja suoraa sanaa ja korvasivat sen asian *kuvailulla*. Se ei muuta asiaa. „Kansan vallankumoustaistelun elin”, „joka riistää valtiovallan” vanhalta hallitukselta,— juuri sitä nimitetäänkin väliaikaiseksi vallankumousohallitukseksi.

Ja kun menshevikkien oli pakko ottaa huomioon vuoden 1905 loka—joulukuun antama kokemus ja he sotkeutuivat ja tekivät hairahduksia siinä, niin bolshevikit tekivät johtopäätöksensä suoraan ja selvästi. Väliaikaista hallitusta koskeva bolshevistinen päätöslauselmaehdotus kuuluu: „...tässä avoimessa taistelussa” (vuoden 1905 lopulla) „paikallisen väestön aineksien, jotka kykenivät esiintymään päättäväisesti vanhaa valtaa vastaan (melkein yksinomaisesti proletariaatti ja pikkuporvariston edistykselliset kerrokset), oli välttämättä luotava sellaisia järjestöjä, jotka tosiasiallisesti olivat uuden vallankumouksellisen vallan ituja — työväen edustajain neuvostot Pietarissa, Moskovassa ja muissa kaupungeissa, sotilaiden edustajain neuvostot Vladivostokissa, Krasnojarskissa y.m., rautatieläisten komiteat Siperiassa ja etelässä, talonpoikain komiteat Saratovin läänissä, kaupunkien vallankumousohjelmat Novorossiiskissa ja muissa kaupungeissa ja vihdoinkin valinnalliset maaseutuelimet Kaukasiassa ja Itämerenmaakunnissa” (s. 92). Näiden elinten hajanaisuus ja alkeellisuus oli syynä epäonnistumiseen,— sanotaan edelleen,— ja väliaikainen vallankumousohallitus määritteli „voittoisan kapinan elimeksi”. „Vallankumouksen päätökseen viemiseksi”, jatkaa päätöslauselma, „proletariaatin päivän-

polttavana tehtävänä on nyt edistää yhdessä vallankumouksellisen demokratian kanssa kapinan yhdistämistä ja tämän kapinan yhdistävän, väliaikaisen vallankumouhallituksen muodossa esiintyvän keskuksen luomista". Edelleen toistetaan miltei kirjaimelleen III edustajakokouksen pää-
töslauselma vuodelta 1905.

Nämä esitetyt kohdat, jotka on lainattu kummankin puolueyhmän Tukholman edustajakokouksen edellä laatimista päätöslauselmaehdotuksista, tarjoavat mahdollisuuden asettaa kysymyksen proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattisesta diktatuurista konkreettiselle historialliselle pohjalle. Kaikkien, jotka haluavat antaa tähän kysymykseen suoran ja selvän vastauksen, on otettava huomioon se kokemus, jonka antoi vuoden 1905 loppu. Tämän kokemuksen suoranaisen tarkastelemisen vältteleminen ei merkitse vain sitä, että hyljeksitään venäläiselle marxilaiselle kaikkein arvokkainta aineistoa,— se merkitsee enemmän: se merkitsee kiertämättä myös sitä, että joudutaan „koukkuilemaan” määritelmien tulkinnassa, „hämäämään” periaatteellisten erimielisyyksien olemusta ja „liimaillemaan paikkoja” niiden päälle (toveri Martovin onnistuneen sanonnan mukaan), se merkitsee kiertämättä sitä, että „diktatuurin” teorian ja käytännön kysymyksissä joudutaan haparoimaan niin periaatteettomasti, että se voidaan parhaiten tulkita sanonnalla: liike on kaikki kaikessa, päämäärä ei mitään.

Vuoden 1905 lopulla saatu kokemus todisti kiistämättömästi sen, että „yleinen vallankumouksellinen nousu maassa” luo erikoiset „kansan vallankumoustaistelun järjestöt” (menshevistisen sanamuodon mukaan; bolshevistisen sanamuodon mukaan — „uuden vallankumouksellisen vallan ituelimet”). Yhtä kiistämätöntä on sekin, että Venäjän porvarillisen vallankumouksen historiassa nämä elimet loi ensinnäkin proletariaatti ja toiseksi „muut vallankumouksellisen demokratian ainekset”, jota paitsi yksinkertainen tutustuminen yleensä Venäjän ja eritoten Iso-Venäjän väestön kokoonpanoon osoittaa, että talonpoikaisto muodostaa suuren enemmistön näiden muiden ainesten joukossa. Lopuksi, yhtä kiistämätöntä on myöskin näiden paikallisten elinten tai järjestöjen historiallinen yhdistymistendenssi. Ja näistä kiistämättömistä tosiasioista seuraa väistämättä se johtopäätös, että voitokas vallankumous

nykyisellä Venäjällä *ei voi olla* mitään muuta kuin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattista diktatuuria. Tätä väistämätöntä johtopäätöstä ei voida kiertää muuten kuin „koukkuilulla” ja „liimaillemalla paikkoja” erimielisyyksien päälle! Ellei oteta irrallisina kysymyksen erillisiä osia, ellei keinotekoisesti ja mielivaltaisesti irroiteta kaupunkia maaseudusta ja paikkakuntaa toisesta, ellei *luokkien* diktatuuria koskevaa kysymystä vaihdeta tämän tai tuon *hallituksen* kokoonpanoa koskevaan kysymykseen, sanalla sanoen, jos kysymystä tarkastellaan todella *eheänä kokonaisuutena*, niin kukaan ei voi vuoden 1905 kokemuksen tarjoamilla konkreettisilla esimerkeillä osoittaa, kuinka voittoa vallankumous olisi voinut olla olematta proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria.

Mutta ennen kuin menemme edelleen selitämme ensin loppuun kysymyksen, joka koskee tarkasteltavana olevan „määritelmän” puoluekäsittelyn historiaa. Olemme nähneet, minkälaiset olivat tarkalleen esitettyinä molempien ryhmien katsomukset vuosina 1905 ja 1906. Vuonna 1907, Lontoon edustajakokouksen aattona, menshevikit esittivät ensin yhden päätöslauselmaehdotuksen suhteesta porvarillisiin puolueisiin („Narodnaja Duma”¹⁰⁸, 1907, № 12, 24/III 1907), mutta sitten itse edustajakokouksessa esittivät toisen. Ensimmäisessä ehdotuksessa puhutaan proletariaatin toiminnan „kombinoimisesta” muiden luokkien toiminnan kanssa ja toisessa — muiden luokkien liikehtimisen „käyttämisestä” proletariaatin „päämäärien hyväksi”, proletariaatin harjoittamasta muiden luokkien vission „oppositiohenkisten ja vallankumouksellisten askelten” „tukemisesta” ja „sopimuksista”, joita sosialidemokratia tekee „määrätyissä erillistapauksissa” liberaalisten ja demokraattisten luokkien kanssa.

Bolshevikkien ehdotuksessa, samoin kuin Lontoon edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassakin, puhutaan siitä, että sosialidemokratian on „pakotettava ne (narodnikki- eli työpuolueet, jotka „ilmentävät enemmän tai vähemmän täydellisesti talonpoikaiston ja kaupunkien pikkuporvariston laajojen joukkojen etuja ja katsantokantaa”) asettumaan sosialidemokratian puolelle mustasotnia-laisia ja kadetteja vastaan”, ja „tästä johtuvasta yhteisestä toiminnasta”, jonka tulee „palvella vain yhteisen rynnistykseen tarkoituseriä”. Edustajakokouksen päätöslauselmaan,

erotukseksi bolshevikkien päätöslauselmaehdotuksesta, on erään puolalaisen aloitteesta lisätty vielä sanat: „taistelussa vallankumouksen viemiseksi päätökseen”. Tässäkin sai mitä selvimmän vahvistuksensa proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisen-demokraattisen diktatuurin ajatus, sillä sellainen diktatuuri on juuri näiden luokkien „yhteistä toimintaa”, luokkien, „jotka ovat vieneet tahi vievät vallankumouksen päätökseen”!

II

Riittää, kun luo yleissilmäyksen puolueen mielipiteitten historiaan kysymyksessä proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurista, jotta näkee, kuinka pahasti тов. Martov vahingoitti itseään, kun alkoi puhua koukkuilusta ja päämäärää vailla olevasta liikkeestä. Tosiaankin, ensimmäinen johtopäätös tästä historiasta on se, että bolshevikit itse eivät ole *kertaakaan* liittäneet sen enempää päätöslauselmaehdotuksiinsa kuin päätöslauselmiinsa sanontaa eli „määritelmää”: proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri. Ja siitä huolimatta *yhdenkään ihmisen* päähän ei ole vielä koskaan pälkähtänyt kieltää sitä, että *kaikki* vuosien 1905—1907 bolshevistiset päätöslauselmaehdotukset ja päätöslauselmat rakentuvat *kokonaan* proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin aatteelle. Olisi naurettavaa kieltää sitä. Sen kieltäminen merkitsee juuri koukkuilua, sitä, että tyhjämpäväisellä sanasaivartelulla hämätään kysymyksen *olemus*. Proletariaatti, „*joka yhdistää mukaansa*” talonpoikaiston joukot,—sanoi Lenin „Kahdessa taktiikassa” („12 vuoden ajalta”, s. 445)*; proletariaatti, „*joka johtaa mukanaan*” talonpoikaiston joukot,—sanotaan bolshevikkien päätöslauselmaehdotuksessa vuonna 1906; proletariaatin ja talonpoikaiston „yhteinen toiminta” „taistelussa demokraattisen vallankumouksen viemiseksi päätökseen”,—sanotaan Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmassa. Eikö tosiaan ole ilmeistä, että kaikki nämä sanamuodot sisältävät saman ajatuksen? että tämä ajatus ilmaisee juuri proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria? että „määritelmä”—proletariaatti, *joka nojautuu* talonpoikaistoon,

* Ks. Teokset, 9. osa, s. 85. *Toim.*

sopii täydelleen tuon saman proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin *puitteisiin*?

Toveri Martov yrittää kaikkensa kumotakseen tämän viimeksi mainitun väitteen. Alkaa väittely „*ja*”-sananjohdosta. „*Ja*”-sanaa ei ole, se määritelmä, jossa oli „*ja*”, hylättiin,—huudahtaa toveri Martov,—uskaltakaapa nyt panna tuo „*ja*” Pää-äänenkannattajan allekirjoittamattomiin artikkeleihin! Myöhästyitte, myöhästyitte, parahin toveri Martov: teidän pitäisi kääntyä moisine vaatimuksinnee *koko* vallankumouskauden *kaikkien* bolshevististen äänenkannattajien puoleen, sillä kaikki nämä äänenkannattajat puhuivat aina proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurista, ja puhuivat siitä sellaisten päätöslauselmien nojalla, joissa ei ole *tuota* „*ja*”-sanaa. Toveri Martov on hävinnyt sen periaatteellisen kampanjan, jonka hän on nostanut „*ja*”:n johdosta, hän ei ole hävinnyt sitä ainoastaan siksi, että juttu raukeaa liian vanhana, vaan myös siksi, että hänen ylhäisyytensä logiikka johtaa väkisinkin tuohon kohtalokkaaseen „*ja*”-sanaan: *ja* „yhdistäminen”, *ja* „mukanaan johtaminen”, *ja* „yhteinen toiminta”, *ja* „siihen nojautuva”, *ja* „avustamana” (tämä viimeinen sanonta on puolalaisten sosialidemokraattien VI edustajakokouksen päätöslauselmassa ¹⁰⁹).

Mutta kiistiväthän bolshevikit „siihen nojautuva”-sanontaa vastaan, jatkaa tov. Martov periaatteellista väittelyään. Niin kiistivät, mutta eivät siksi, että siinä olisi kielletty proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri, vaan siksi, että venäjäksi tämä „määritelmä” ei ole oikein onnistunut. Tavallisesti heikompi nojautuu voimakkaampaan. Bolshevikit voivat täysin hyväksyä kirjaimelleen toistettuna puolalaisten määritelmän: „proletariaatti talonpoikaiston *avustamana*”, vaikka vielä parempi olisi ehkä sanoa: „proletariaatti, joka johtaa mukanaan”. Kaikista näistä sanamuodoista voidaan väitellä, mutta on kerrassaan kummallista tehdä *tällaisesta* kiistasta „periaatteellista väittelyä”. Kun kielletään se, että „siihen nojautuva” sisältyy *yhteisen* toiminnan käsitteeseen, kuten tov. Martov yrittää tehdä, niin se on jo mallinäyte koukkuilemisestä. Kun sanotaan, että „talonpoikaistoon nojautuvan proletariaatin” toimitama vallan valtaaminen merkitsee sitä, että vallan valtaa „proletariaatti *yksin*”, kuten toveri Martovin siteeraamat toverit Dan, Axelrod ja Semjonov sanovat, niin se on luki-

jan naurattamista. Jos me sanomme: Tsherevaniniin, Prokopovitshiin ja kumpp. *nojautuvat* Martov ja Potresov ovat likvidoineet aatteen proletariaatin hegemoniasta vallankumouksessa, niin uskooko meitä kukaan, jos sanomme, että Martov ja Potresov ovat *yksinään, ilman* Tsherevaninia, Prokopovitshia ja kumpp., likvidoineet tuon aatteen?

Ei, toverit, Pää-äänenkannattajan palstoilla käytävää väittelyä ei pidä muuttaa koukkuiluksi. Moisilla keinoilla ei voida kiertää sen eittämättömän perustosiasian tunnustamista, että VSDTP:n enemmistö, muun muassa puolalaiset ja bolshevikit, kannattavat jyrkästi: 1) sitä, että tunnustetaan proletariaatin esittävän vallankumouksessa johtavaa osaa, johtajan osaa, 2) sitä, että taistelun päämääräksi tunnustetaan vallan valtaaminen, minkä proletariaatti suorittaa muiden vallankumouksellisten luokkien avulla, 3) sitä, että ensimmäiselle ja ehkenpä ainoallekin sijalle näiden „apulaisten” joukossa asettuu talonpoikaisto. Ken haluaa käydä väittelyä itse asian olemuksesta, hänen on yritettävä kiistää vaikkapa yksi näistä kolmesta väittämästä. Toveri Martov ei eritellyt niistä olennaisesti ainoatakaan. Toveri Martov unohti sanoa lukijalle, että *kaikkiin* näihin kolmeen väittämään nähden menshevikit ovat puolueen *hylkäämällä* katsantokannalla, että *puolueen hylkäämiin harhaannuksiin* kuuluu juuri menshevismi ja vain menshevismi! Menshevikkien politiikka vallankumouksessa oli juuri päämäärätöntä liikettä ja sen vuoksi kadettipuolueen häilymisistä *riippuvaista* liikettä,— se oli sellaista juuri sen takia, että menshevikit eivät tienneet, pitääkö proletariaatin pyrkiä esittämään johtajan osaa? pitääkö sen pyrkiä vallan valtaamiseen? pitääkö sen ottaa tällöin lukuun joltain määrättyltä luokalta saatava apu? Ellei tätä tiedetä, niin sosialidemokraattien politiikka tulee väistämättä ja kiertämättömästi olemaan harhailevaa, virheellistä, periaatteetonta ja liberaaleista riippuvaista.

Konferenssi ei haudannut „proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria” eikä antanut vekseliä, että se jätetään pois puolueen käytöstä, vaan päinvastoin *vahvisti* sen, otti *vielä askelen* sen entistä täydellisempää tunnustamista kohti. Lontoon edustajakokous tunnusti: 1) proletariaatin esittävän „porvarillis-demokraattisen vallankumouksen johtajan” osaa ja 2) proletariaatin ja talonpoikaiston „yhteisen

toiminnan”, jonka tulee „palvelu vain yhteisen rynnistyksen tarkoituksena”, ja muun muassa myös toiminnan „vallankumouksen viemiseksi päätökseen”. Jäi enää tunnusmerkittäväksi, että taistelun päämääränä nykyisessä vallankumouksessa on proletariaatin ja talonpoikaiston suorittama vallan valtaaminen. Ja konferenssi teki sen määritelmällä: „talonpoikaistoon nojautuvan proletariaatin suorittama vallan valtaaminen”.

Näin sanoessamme me emme lainkaan kiellä emmekä hämää bolshevikkien ja puolalaisten välisiä erimielisyyksiä. Puolalaisilla sosialidemokraateilla on täysi mahdollisuus selittää näitä erimielisyyksiä sekä erillisissä venäjänkielissä julkaisuissaan, bolshevististen sanomalehtien palstoilla että Pää-äänenkannattajassa. Ja puolalaiset sosialidemokraatit ovat jo alkaneet käyttää hyväkseen tätä mahdollisuutta. Jos toveri Martov saavuttaa haluamansa tarkoituksensa, nimittäin sen, että puolalaiset sosialidemokraatit sekaantuvat meidän kiistaamme, niin kaikki tulevat näkemään meidän olevan solidaarisia PSD:n kanssa menshevikkejä vastaan kaikissa peruskysymyksissä, tulevat näkemään, että olemme eri mieltä vain yksityiskohdissa.

III

Mitä tulee Trotskiin, jonka toveri Martov pakotti osallistumaan järjestämäänsä kolmansien henkilöiden väittelyyn, johon ottivat osaa kaikki muut, paitsi sitä, ketä väittely koskee, niin tässä yhteydessä emme voi millään syventyä käsittelemään täydellisesti hänen katsomuksiaan. Se vaatii laajaa erikoiskirjoitusta. Kosketellessaan Trotskin virheellisiä katsomuksia ja esittäessään irrallisia pätkiä hänen mielipiteistään toveri Martov synnyttää lukijoissa koko joukon väärinkäsityksiä, sillä irralliset pätkät sitaateista eivät selitä, vaan sekoittavat asiaa. Trotskin perusvirhe on se, että hän jättää ottamatta huomioon vallankumouksen porvarillisen luonteen, ettei hänellä ole selvää ajatusta kysymyksessä, joka koskee siirtymistä tästä vallankumouksesta sosialistiseen vallankumoukseen. Tästä perusvirheestä johtuvat ne erilliset virheet, joita toveri Martov *toistaa* esittäessään pari lainausta, joihin hän suhtautuu myönteisesti ja hyväksyvästi. Ettei asia jäisi niin sekavaksi, jollaisena toveri Martov sen esittää, näytämme ainakin sen, miten

vääriä ovat ne Trotskin päätelmät, jotka ovat saaneet osakseen toveri Martovin hyväksymisen. Proletariaatin ja talonpoikaiston liittoutuma „edellyttää, että joko jokin olemassa olevista porvarillisista puolueista valtaa talonpoikaiston tahi että talonpoikaisto luo mahtavan itsenäisen puolueen”. Tämä ilmeisesti ei pidä paikkaansa sen enempää ylesteoreettiselta kuin Venäjän vallankumouksen kokemuksenkaan kannalta. Luokkien „liittoutuma” *ei lainkaan* edellytä tämän taikka tuon mahtavan puolueen olemassa oloa eikä yleensä puolueisuutta. Luokkia koskeva kysymys sekoitetaan tässä puolueita koskevaan kysymykseen. Mainittujen luokkien „liittoutuma” *ei lainkaan* edellytä *sen enempää* sitä, että jokin olemassa olevista porvarillisista puolueista valloittaisi talonpoikaiston, *kuin* sitäkään, että talonpoikaisto loisi mahtavan itsenäisen puolueen! Teoreettisesti tämä on selvää, koska, ensinnäkin, talonpoikaistoa on kovin vaikea järjestää puolueeksi, ja toiseksi, talonpoikaisspuolueiden luominen on porvarillisessa vallankumouksessa erittäin vaikea ja pitkälinen prosessi, niin että „mahtava itsenäinen” puolue saattaa ilmaantua esimerkiksi vasta sitten, kun vallankumous on jo päättymässä. Venäjän vallankumouksen kokemuksesta näkyy niin ikään selvästi se, että proletariaatin ja talonpoikaiston „liittoutumista” on tapahtunut *kymmeniä ja satoja kertoja* mitä erilaisimmissa muodoissa ilman mitään talonpoikaiston „mahtavaa itsenäistä puoluetta”. Tätä liittoutumista toteutettiin silloin, kun oli „yhteistä toimintaa” sanokaamme työväen edustajain neuvoston ja sotilaiden edustajain neuvoston kesken tahi rautatieläisten lakkokomitean taikka talonpoikaisedustajain kanssa j.n.e. Kaikki tuollaiset järjestöt olivat pääasiallisesti *puolueettomia*, ja siitä huolimatta kaikessa tällaisten järjestöjen yhteisessä toiminnassa oli ehdottomasti olemassa *luokkien „liittoutuma”*. Samalla hahmottui, syntyi ja muodostui talonpoikaisspuolue — vuoden 1905 „Talonpoikaissliiton” ja vuoden 1906 „Työryhmän” muodossa — ja *sitä mukaa*, kun tämä tällainen puolue kasvoi, kehittyi ja itsenäistyi, *luokkien* liittoutuma sai erilaisia muotoja, epämääräisistä ja muotoilemattomista sopimuksista alkaen aina täysin selväpiirteisiin ja muotoiltuihin poliittisiin sopimuksiin saakka. Esimerkiksi ensimmäisen Duuman hajottamisen jälkeen julkaistiin *kolme* allalueteltua kapinakehoitusta: 1) „Armeijalle ja laivastolle”; 2) „Koko Venäjän

talonpoikaistolle”; 3) „Koko kansalle”. Ensimmäisen julistuksen allekirjoittivat sosialidemokraattinen duumaryhmä ja „Työryhmän” komitea. Ilmenikö tässä „yhteisessä toiminnassa” *kahden luokan liittoutuma*? Tietysti ilmeni. Sen kieltäminen merkitsisi nimenomaan koukkuilua tahi laajan tieteellisen „luokkien liittoutuma”-käsitteen muuttamista suppeasti juridiseksi, sanoisinpa miltei notariaaliseksi käsitteeksi. Edelleen, voidaanko kieltää, että tätä yhteistä kapinakutsua, jonka allekirjoittivat työväenluokan ja talonpoikaiston duumaedustajat, seurasi kummankin luokan edustajain yhteinen *toiminta* osittaisissa paikallisissa kapinoissa? Voidaanko kieltää, että yhteinen kehoitus yleiseen kapinaan ja yhteinen osallistuminen paikallisiin ja osittaisiin kapinoihin velvoittaa tekemään sen johtopäätöksen, että oli muodostettava yhteisesti väliaikainen vallankumoushallitus? Tämän kieltäminen merkitsisi koukkuilua ja „hallitus”-käsitteen rajoittamista vain lopullista ja täysin muotoutunutta ilmiötä merkitseväksi, sen seikan unohtamista, että lopullinen ja täysin muotoutunut syntyy aina keskeneräisestä ja muotoutumattomasta.

Edelleen, toisen kapinakehotuksen allekirjoittivat VSDTP:n *Keskuskomitea* (menshevistinen!) sekä Työryhmän komiteaa ja sosialidemokraattista edustajaryhmää lukuunottamatta myös eserräpuolueen Keskuskomitea, Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto, Yleisvenäläinen rautatieläisten ja Yleisvenäläinen opettajain liitto, ja kolmannen kapinakehotuksen alla ovat Puolan sosialistisen puolueen sekä Bundin allekirjoitukset ynnä kaikki edellä mainitut allekirjoitukset, kolmea liittoa lukuunottamatta.

Siinä teillä on puolueiden ja puolueettomien järjestöjen muotoutunut poliittinen liittoutuma! Siinä teillä on „proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri”, joka *on julistettu* uhkauksena tsarismille, kehoituksena koko kansalle, mutta jota ei ole vielä toteutettu! Ja tuskinpa nykyään löytyy paljokaan sellaisia sosialidemokraatteja, jotka olisivat samaa mieltä vuoden 1906 menshevistisen „*Sotsial-Demokratin*”¹¹⁰, sen 6. numeron kanssa, jossa näistä kehoituksista sanottiin seuraavaa: „Mainitussa tapauksessa puolueemme ei tehnyt muiden vallankumouksellisten puolueiden ja ryhmien kanssa poliittista blokkia, vaan taistelusuhtumuksen, jota olemme aina pitäneet tarkoituksenmukaisena ja välttämättömänä” (vrt. „*Proletari*” № 1, elokuun

21 p:nä 1906 ja № 8, marraskuun 23 p:nä 1906 *). Taistelusuostimusta ei saa asettaa poliittisen liittoutuman vastakohdaksi, sillä se sisältyy tähän jälkimmäiseen käsitteeseen. Poliittista liittoutumaa toteutetaan historian eri ajankohtina milloin „taistelusuostimuksena” kapinaa suorittaessa, milloin parlamenttisuostimuksena „yhteisestä toiminnasta mustasotnialaisia ja kadetteja vastaan” y.m.s. Proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuurin aate sai vallankumouksen kulussa tuhansia erilaisia käytännöllisiä ilmaisuototoja, alkaen veronmaksulakkoon ja talletusten takaisin ottamiseen kehottavan manifestin allekirjoittamisesta (jouluuu 1905) tahi kapinakehotusten allekirjoittamisesta (heinäuu 1906) ja päätyen äänestyksiin, joita II ja III Duumassa suoritettiin vuosina 1907 ja 1908.

Yhtä väärä on Trotskin toinenkin lausunto, jonka tov. Martov esittää. Ei pidä paikkaansa, että „koko kysymys on siitä, kuka antaa sisällön hallituspolitiikalle, kuka siinä liittää yhteen samanlaatuisen enemmistön” j.n.e. Erikaisen väärä se on silloin, kun tov. Martov esittää sen todistusperusteeksi proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuria vastaan. Trotski itse pitää tässä päätelmässään mahdollisena „demokraattisen väestön edustajain osallistumista” „työväenhallitukseen”, s.o. hän pitää mahdollisena proletariaatin ja talonpoikaiston edustajista muodostettua hallitusta. Millä ehdoilla pidetään sallittavana proletariaatin osallistuminen vallankumouksen hallitukseen,— se on eri kysymys, ja on varsin mahdollista, että tässä kysymyksessä bolshevikit ovat eri mieltä ei ainoastaan Trotskin, vaan vieläpä puolalaistenkin sosialidemokraattien kanssa. Mutta kysymys vallankumouksellisten luokkien diktatuurista ei missään tapauksessa rajoitu kysymyksen „enemmistöstä” yhdessä tai toisessa vallankumoushallituksessa eikä kysymyksen niistä ehdoista, joilla voidaan sallia sosialidemokraattien osallistuminen yhteen tai toiseen hallitukseen.

Lopuksi, virheellisin on Trotskin kolmas mielipide, jonka tov. Martov esittää ja joka tuntuu tov. Martovista „oikeudenmukaiselta”: „olkoon, että se (talonpoikaisto) ei teekään tätä („yhdy työväendemokratian komentoon”) sen tietoisemmin kuin se tavallisesti yhtyy porvarilliseen komentoon”. Proletariaatti ei voi rakentaa laskelmiaan

* Ks. Teokset, 11. osa, ss. 134—149 ja 291—303. Toim.

talonpoikaiston kehittymättömyyden ja ennakkoluulojen varaan, niinkuin porvarillisen komennon valtiat tekevät ja joihin he nojautuvat, eikä se voi liioin olettaa sellaista, että vallankumouskaudella talonpoikaisto pysyisi yhtä kehittymättömänä ja passiivisena kuin se on tavallisesti. Venäjän vallankumouksen historian tosiasiat osoittavat, että jo ensimmäinen nousuaalto, vuoden 1905 lopulla, sysää talonpoikaistoa heti sellaisen poliittisen järjestön luomiseen (Yleisvenäläinen talonpoikaisliitto), joka epäilemättä oli erikoisen talonpoikaispuolueen itu. I ja II Duumassa, siitakin huolimatta, että vastavallankumous oli tuhonnut eturivin talonpoikain ensimmäisen polven, talonpoikaisto — nyt ensi kerran yleiskansallisessa mitassa, yleisvenäläisissä vaaleissa — laskee heti perustan „Työryhmälle”, joka on erikoisen talonpoikaispuolueen epäilemätön itu. Epäilemättä näissä alkioissa ja iduissa on vielä paljon epävarmaa, epämääräistä ja horjuvaa, mutta kun vallankumouksen alku synnytti tällaisia poliittisia ryhmityksiä, niin on aivan epäilyksetöntä, että vallankumous, joka on viety sellaiseen „päätökseen” tahi, oikeammin, niin korkealle kehitysasteelle kuin on vallankumouksellinen diktatuuri, luo paremmin muotoutuneen ja voimakkaamman vallankumouksellisen talonpoikaispuolueen. Toisenaisten päätelmien tekeminen merkitsisi samaa kuin sellainen olettaus, että eräät olennaiset elimet voivat aikaihmisellä jäädä kokonsa, muotonsa ja kehitysasteensa puolesta aivan lapsuusasteelle.

Joka tapauksessa toveri Martovin johtopäätös, että konferenssi hyväksyi nimenomaan Trotskin kannan kysymyksessä proletariaatin ja talonpoikaiston keskinäisistä suhteista taistelussa vallasta, on hämmästyttävässä ristiriidassa tosiasiain kanssa, siinä totta tosiaan yritetään „imeä” *sanasta* irti sellaista, jota konferenssissa ei lainkaan pohdittu, josta siellä ei lainkaan mainittu ja jota ei lainkaan tarkoitettu.

IV

Kautskysta mainitessaan toveri Martov sisällyttää taaskin muutamiin sanoihin niin suuren määrän virheellisyyksiä, että vastataksemme hänelle meidän on oikeastaan pakko kertoa lukijalle miltei kaikki uudestaan alusta asti.

Se on aivan perätöntä, että „monet, muun muassa myös Lenin Kautskyn „Perspektiivit” artikkelin esipuheessa*, kielsivät jyrkästi vallankumouksemme porvarillisen luonteen”, ja yhtä perätöntä on sekin, että Kautsky „julisti, ettei Venäjän vallankumous ole porvarillinen”. Asianlaita oli kokonaan toisin.

Plehanov kääntyi monien kansainvälisen sosialidemokratian edustajain puoleen kysymyksineen, joista 1. kysymyksessä hän tiedusteli Venäjän vallankumouksen „yleistä luonnetta” ja 2:ssa — „sosialidemokraattisen puolueen menettelyä porvarillisen demokratian suhteen, joka omalla tavallaan taistelee poliittisen vapauden puolesta”. Siihen, että kysymykset muotoiltiin tällä tavalla, sisältyi jo toveri Plehanovin kaksi virhettä marxilaisuutta vastaan: ensimmäinen virhe on se, että vallankumouksen „yleisluonne” *sen yhteiskunnallis-taloudellisen sisällön* kannalta on sekoitettu vallankumouksen liikkeellepanevia voimia koskevaan kysymykseen. Marxilaiset eivät voi sekoittaa toisiinsa näitä kysymyksiä, he eivät voi edes *välittömästi* johtaa vastausta jälkimmäiseen kysymykseen vastauksesta, joka on annettu edelliseen kysymykseen, tekemättä erikoista konkreettista analyysia. Toinen virhe on se, että kysymys talonpoikaiston osuudesta vallankumouksessamme on sekoitettu kysymykseen yleensä porvarillisen demokratian osuudesta. Tieteellinen käsite „porvarillinen demokratia” sisältää itse asiassa sekä talonpoikaiston että liberaalit, mutta proletariaatin suhtautumisen näihin „porvarillisen demokratian” kahteen eri muunnokseen täytyy kiertämättä olla olemukseltaan erilaista.

Kautsky huomasi heti toveri Plehanovin virheet ja *oikaisi ne* vastauksellaan. Vallankumouksen yhteiskunnallis-taloudellisen sisällön suhteen Kautsky ei edes aikonut kieltää sen porvarillista luonnetta, vaan päinvastoin tunnusti sen suoraan. Tässä sitä koskevat Kautskyn lausunnot, jotka on otettu niistä samoista „Perspektiiveistä”, joita toveri Martov selittää niin peräti väärin:

„Nykyinen vallankumous (Venäjällä) voi johtaa maaseudulla vain vankan talonpoikaiston muodostumiseen maan yksityisomistuksen pohjalla ja siten kaivaa proletariaatin

* Ks. Teokset, 11. osa, ss. 394—400. *Toim.*

ja maalaisväestön omistavan osan välille samanlaisen kuilun, jollainen on jo olemassa Länsi-Euroopassa. Sen tähden ei voida kuvitella sellaista, että Venäjän nykyinen vallankumous johtaisi jo sosialistisen tuotantotavan voimaansaatamiseen, vaikka se tilapäisesti antaisikin hallitusohjat sosialidemokraattien käsiin” (N. Leninin toimittama käännös, s. 31).

Leninin esipuheessa tarkoitetaan juuri tätä kohtaa, kun siinä sanotaan (sama lähde, s. 6): „On turhaa mainitakin Kautskyn olevan *täydellisesti* samaa mieltä niistä *kaikkien* venäläisten sosialidemokraattien perusväittämistä, että talonpoikaisliike on luonteeltaan *epäsosialistista* (N. Leninin kursivointi esipuheessa) ja että sosialismin syntyminen talonpoikaisesta pientuotannosta on mahdotonta j.n.e.”

Toveri Martovin väite, että Lenin kielsi jyrkästi vallankumouksemme porvarillisen luonteen, on aivan totuudenvastainen. Lenin sanoo juuri päinvastoin. Kautsky tunnusti suoraan, että yleisen luonteensa kannalta vallankumouksemme on yhteiskunnallis-taloudellisen sisältönsä puolesta porvarillinen vallankumous.

Plehanovin „ensimmäiseen kysymykseen”, kirjoitti Kautsky samassa artikkelissa, „ei mielestäni voida vastata yksinkertaisesti niin tai näin. Porvarillisten vallankumousten aika, s.o. sellaisten vallankumousten aika, joiden liikkeellepanevana voimana oli porvaristo, on jo ohi, se on ohi Venäjänkin suhteen... Porvaristo ei kuulu Venäjän nykyisen vallankumousliikkeen liikkeellepaneviin voimiin, ja sikäli tätä liikettä ei voida sanoa porvarilliseksi” (s. 29). Lukija näkee, että Kautsky määrittelee tässä täysin selvästi, mistä on kysymys,— hän puhuu aivan selvästi porvarillisesta vallankumouksesta *ei* sen yhteiskunnallis-taloudellisen sisällön kannalta, *vaan* sellaisen vallankumouksen mielessä, „jonka liikkeellepanevana voimana on porvaristo”.

Edelleen. Plehanovin toisen virheen Kautsky oikaisi siten, että veti selvän ja tarkan rajan „liberaalisen” ja talonpoikaisen porvarillisen demokratian välille. Kautsky tunnusti, että „Venäjän sosialidemokratian vallankumouksellinen voima on teollisuusproletariaatin ja talonpoikaiston etujen yhteisyydessä”, että „Venäjällä me emme voi nyt päästä voitolle ilman talonpoikia” (s. 31). On mielenkiintoista panna merkille — sen „*ja*”:ta koskevan vähemmän mielen-

kiintoisen kysymyksen johdosta, joka on toveri Martovin periaatteellisen väittelyn sisältönä,— että tuossa samassa kirjoituksessaan, s.o. vuonna 1906, Kautsky käyttää *samalla sivulla* sekä sanontaa „*nojautua*” („mihin luokkaan Venäjän proletariaatti voi nojautua?”) että sanontaa: „*proletariaatin liiton muiden luokkien kanssa* vallankumoustaistelussa täytyy pohjautua ennen kaikkea taloudellisten etujen yhteisyyteen” (s. 30).

Eiköhän toveri Martov ryhdy syyttämään K. Kautskya siitä, että tämä vuonna 1906, aavistaen etukäteen, että vuonna 1908 pidetään VSDTP:n joulukuun konferenssi, otti tehtäväkseen „lyödä lukijat ällikällä”, „hämätä” bolshevikien ja puolalaisten sosialidemokraattien väliset ristiriidat ja „liimailla paikkoja” niiden päälle, „koukkuilla” j.n.e.?

Huomautamme, että puolustaessaan ajatusta proletariaatin ja talonpoikaiston liitosta Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa Kautsky ei itse asiassa esitä mitään „uutta” aatetta, vaan kulkee kokonaan Marxin ja Engelsin jälkiä. Marx kirjoitti vuonna 1848 „Uudessa Reinin Lehdessä”¹¹¹: „Suurporvaristo, joka oli vastavallankumouksellista aivan alusta saakka,— kysymys on Saksan porvaristosta vuoden 1848 maaliskuun 18 päivän jälkeen,— teki puolustus- ja hyökkäyssopimuksen taantumuksen kanssa, teki sen pelosta kansan edessä, s.o. työläisten ja demokraattisen porvariston edessä” (ks. Mehringin julkaisemien Marxin koottujen teosten kolmatta osaa: venäjäksi on ilmestynyt vasta kaksi osaa). „Vuoden 1848 vallankumous Saksassa”, kirjoitti Marx heinäkuun 29 p:nä 1848, „on vain parodia vuoden 1789 Ranskan vallankumouksesta. ...Vuoden 1789 ranskalainen porvaristo ei jättänyt hetkeksikään liittolaisiaan, talonpoikia... Vuoden 1848 saksalainen porvaristo pettää vähäisintäkään omantunnon tuskaa tuntematta talonpojat...”

Marx asettaa tässä selvästi *porvarilliseen* vallankumoukseen suhtautumisen kannalta vastakkain vastavallankumouksellisen porvariston, joka on liitossa taantumuksen kanssa, ja työväenluokan ynnä demokraattisen porvariston, s.o. etupäässä talonpoikaiston. Eikä pidä luulla, että tämä katsomus olisi selitettävissä sillä, että Marxin sosialistinen maailmankatsomus olisi tuohon aikaan ollut vajavainen. 44 vuotta myöhemmin, vuonna 1892, Engels kirjoitti

artikkelissaan „Historiallisesta materialismista” („Neue Zeit” *, XI, I nide; venäjäksi julkaistu kokoelmassa „Historiallinen materialismi”): „...,kaikissa kolmessa suuressa porvarillisessa vallankumouksessa” (uskonpuhdistus ja XVI vuosisadan talonpoikaissota Saksassa, XVII vuosisadan vallankumous Englannissa ja Ranskan vallankumous XVIII vuosisadalla) „taisteluarmeijana olivat talonpojat... Vain talonpoikaiston” (yeomanry — Englannin vallankumouksessa) „ja kaupunkien köyhälistöaineksen asioihinpuuttumisen ansiosta taistelu vietiin lopulliseen ratkaisuunsa asti ja Kaarle I joutui mestauslavalle” ¹¹².

Venäjän porvarillisen vallankumouksen erikoisuutena on siis vain se, että XVI, XVII ja XVIII vuosisadalla toisella tilalla olleen kaupunkien köyhälistöaineksen asemesta XX vuosisadalla astuu ensi tilalle proletariaatti.

V

Tehkäämme yhteenveto. Toveri Martov on kajonnut erittäin tärkeään kysymykseen, joka ansaitsee mitä perinpohjaisinta pohdintaa puolueen Pää-äänenkannattajan palstoilla. Mutta tähän kysymykseen ei saa „kajota”, vaan sitä on käsiteltävä asiallisesti, nojautumalla ei ainoastaan Marxin ja Engelsin oppiin, vaan myöskin Venäjän vallankumouksen kokemuksiin vuosilta 1905—1907.

Sellainen ajatus, että proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellinen diktatuuri merkitsee sosialidemokratian joutumista narodnikkilaisuuden vangiksi, panee vain hymyilemään. Näin ajattelevien quasi **-marxilaisten olisi syytettävä narodnikkilaisuuden vangeiksi joutumisesta ensi kädessä Kautskya, Marxia ja Engelsiä. Kaikissa suurissa porvarillisissa vallankumouksissa on ratkaisevan voiton voinut saavuttaa vain (enemmän tai vähemmän kehittynyt) proletariaatti liitossa talonpoikaiston kanssa, ja sama on porvarillisen vallankumouksen voiton ehtona Venäjälläkin. Vuosien 1905—1907 kokemus vahvisti *jokaisella* suurella tapahtumain käänteellä *käytännöllisesti* sen, että tämä totuus pitää paikkansa, sillä itse asiassa kaikki ratkaisevat esiintymiset, niin „taistelu”- kuin parlamenttiesiintymisetkin,

* — „Uusi Aika”. Toim.

** — vale. Toim.

olivat nimenomaan proletariaatin ja talonpoikaiston „yhteistä toimintaa”.

Puolueemme on vankasti sillä katsantokannalla, että proletariaatin tehtävänä on esittää *johtajan osaa* porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessa, että vallankumouksen päätökseen viemiseksi tarvitaan välttämättä proletariaatin ja talonpoikaiston *yhteistä toimintaa*, että voitto on mahdoton, elleivät vallankumoukselliset luokat *valloita poliittista valtaa*. Näistä totuuksista luopuminen tuomitsee sosialidemokraatit väistämättä horjumaan, „liikehtimään ilman päämäärää”, propagoimaan aika ajoin tehtäviä periaatteettomia sopimuksia, ja käytännössä se merkitsee juuri kadettien vangiksi joutumista, s.o. työväenluokan riippuvaisuutta vastavallankumouksellisesta liberaalis-monarkistisesta porvaristosta.

„Sotsial-Demokrat” №№ 3 ja 4,
maaliskuun 9 (22) ja maaliskuun 21
(huhtikuun 3) pnä 1909
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehdessä
tekstin mukaan

SAKSAN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENPUOLUEEN HALLINNOLLE ¹¹³

„Vorwärtsin” 79. numerossa (I Beilage, d. 3. IV. 1909)* julkaistu kirjoitus „Organisaatiokysymyksestä Venäjän sosialidemokratiassa” pakottaa meidät esittämään Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen Hallinnolle jyrkän vastalauseen. Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Keskuskomitean nimissä, joka on antanut tehtäväksemme hoitaa puolueen asioita ulkomailla, pyydämme Saksan sosialidemokraattisen puolueen Hallintoa suhtautumaan vakavasti muodostuneeseen äärimmäisen epänormaaliseen tilanteeseen. Saksan sosialidemokratian Päääänenkannattaja hylkii itsepintaisesti virallista ilmoitustamme siitä, että ulkomailla on olemassa erikoinen Keskuskomitean edustusto, eikä julkaise tätä laitosta ja sen osoitetta koskevaa tiedotusta, joka sille on lähetetty jo aikoja sitten. Samaan aikaan „Vorwärts” julkaisee „erään toverin” lähettämän tiedotuksen ja tekee tässä tiedotuksessa selkoa *virallisesta* puoluetaapahtumasta, nimittäin VSDTP:n konferenssista, mutta niin, että *ei esitä* tässä selonteossa konferenssin organisaatiokysymyksestä tekemien päätöslauselmien (kahden) *virallista tekstiä*. „Vorwärtsin” julkaisemassa kirjeessä, jossa ei esitetä puolueen virallisia päätöslauselmia, kuvataan vallan nurinkurisesti kiistoja ja erimielisyyksiä venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa; enemmänkin, tuo kirje sisältää verhotussa muodossa ryhmäkuntalaista polemiikka konferenssin päätöksiä vastaan. Sellainen polemiikkitapa on erikoisesti omiaan myrkyttämään jo muutenkin epänormaa-

* — „Eteenpäin” (I liite, 3. IV. 1909). *Toim.*

leja suhteita VSDTP:n ryhmien välillä. Sellainen polemiikkitapa herättää erikoista ärtymystä ja kiukkua vaikeuttaen samalla puolueessamme vallitsevan todellisen asiaintilan ja erimielisyyksien selittämistä saksalaisille tovereille.

Sen tähden VSDTP:n Keskuskomitean Ulkomainen Byroo pyytää Saksan sosialidemokraattisen puolueen Hallintoa käsittelemään kysymyksen venäläisten välillä olevien erimielisyyksien valaisemisesta „Vorwärtsissä” sekä Venäjän asioita koskevien kirjoitusten julkaisemisesta „Vorwärtsin” palstoilla kuin myöskin VSDTP:n Keskuskomitean virallisten tiedonantojen ja VSDTP:n puoluepäätösten virallisten tekstien julkaisemisesta „Vorwärtsissä”.

VSDTP:n Keskuskomitean Ulkomainen Byroo pyytää Hallintoa tekemään päätöksen siitä, voidaanko „Vorwärtsissä” julkaista tiedotuksia venäläisten sosialidemokraattien puolue-elämästä, ellei esitetä Keskuskomitean antamia virallisia tietoja ja puolueen päätöslauselmien virallisia tekstejä.

Itse asian olemuksen kannalta KK:n Ulkomainen Byroo katsoo tarpeelliseksi osoittaa mainitun kirjoituksen varsin lukuisista totuuden-väärennyksistä ainakin kolme seuraavaa päävalhetta, koska *kaikkien* virheellisyyksien luetteleminen pakottaisi kirjoittamaan kokonaisen kirjasen.

1) Konferenssin hyväksymässä ensimmäisessä organisaatiokysymystä koskevassa päätöslauselmassa todetaan, että organisaatiopolitiikan peruskysymysten alalla VSDTP:ssa on *kaksi* virtausta. Tässä päätöslauselmassa puolue tuomitsee sen virtauksen, joka on luonnehdittu „likvidaattorimaiseksi”, s.o. sellaiseksi, joka on tosiasiallisesti tähdätty VSDTP:n nykyisen puolueen hävittämiseen. Tämän päätöslauselman puolesta eivät äänestäneet yksistään vain kaikki bolshevikit ja kaikki Puolan sosialidemokratian jäsenet, vaan myöskin kaksi Bundin edustajaa — bundilaisia edustajia oli kaikkiaan kolme.

2) Bolshevikkien esittämässä ja puolueen hyväksymässä nykyisen ajankohdan arviointia koskevassa päätöslauselmassa osoitetaan heti alussa, että vanha maaorjuudellinen itsevaltius rappeutuu ottaen vielä askelen porvarilliseksi monarkiaksi muuttumisen suuntaan. Menshevikit äänestivät tätä päätöslauselmaa vastaan esittämättä omaa päätöslauselmaehdotustaan ja samalla tekivät vain yhden ainoan

muutosehdotuksen: ehdottivat pantavaksi porvarillisen-sanan tilalle plutokraattinen.

3) Ukrainan sosialidemokratian edustajat eivät esiintyneet eivätkä voineet esiintyä menshevikkien puolesta, koska konferenssissa ei ollut Ukrainan edustajia. Mitä tulee siihen, että Puolan sosialistinen puolue oli samaa mieltä menshevikkien kanssa, niin tämä puolue ei osallistunut eikä voinut osallistua konferenssiin, koska tämä puolue ei kuulu VSDTP:seen. Konferenssi hylkäsi menshevikkien ehdotuksen VSDTP:n yhdistymisestä tuon puolueen kanssa ja teki sen siten, että kuultuaan tuon ehdotuksen konferenssi siirtyi päiväjärjestykseen.

*Kirjoitettu aikaisintaan maaliskuun 23
(huhtikuun 5) pnä 1909*

Julkaistaan ensi kertaa

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

BOLSHEVISMIN IRVIKUVA

„Proletarin” 42. numerossa me jo annoimme yleisen arvion „otzovismista” ja „ultimatismista”*. Ylempänä julkaistun pietarilaisten otzovistien päätöslauselman johdosta, joka oli heidän ryhmäohjelmanaan edustajain vaaleissa VSDTP:n joulukuun konferenssiin (ja joka *valitettavasti* lähetettiin „Proletarin” toimitukselle vasta konferenssin *jälkeen*), meidän on toistettava hyvin paljon samaa, mitä silloin jo sanoimme.

Tuossa päätöslauselmassa, jonka miltei jokainen pykälä todistaa kirjoittajain ajattelun kypsymättömyyttä tahi sitä, että he ovat unohtaneet sosialidemokratian aakkoset, aivan vilisemällä vilisee vääriä, epämarxilaisia päätelmiä. 1. kohta: „...,vallankumouksen ensimmäinen vaihe on päättynyt”... Mitä tämä tarkoittaa? Sitäkö, että on päättynyt määrätty yhteiskunnallis-taloudellinen kehitysvaihe? Ei kai. Kirjoittajat tarkoittavat joukkojen välittömän vallankumoustaistelun vaiheen päättymistä. Meidän on ajateltava täten, ettemme joutuisi panemaan otzovistien kontolle vallan tolkutonta ajatusta. Ja koska asianlaita on näin, niin he siis tunnustavat, ettei ole olemassa olosuhteita joukkojen välitöntä vallankumoustaistelua varten. Mutta otzovistit, joiden on pakko tunnustaa se, tunnustaa se asiointilan pakosta, eivät osaa *tehdä* siitä johtopäätöksiä, eivät osaa sitoa asioita toisiinsa... „Venäjä... käy kohti uutta vallankumouksellista nousua”... Oikein! Nyt se vasta *käy* nousua *kohti*, t.s. nousua ei ole,— sitähän se merkitsee sekä logiikan että kieliopin mukaan! Kuitenkin osoittautuu, että tälle nousulle, joka ei ole vielä alkanut, on „kuvaavaa jyrkkä

* Ks. tätä osaa, ss. 351—354. *Toim.*

yhteenotto" j.n.e. Tuloksena on järjestömyys: otzovistit eivät osaa luonnehtia nykyisyyttä. „Luonnehditaan" tulevaisuutta, „jota kohti me kuljemme",— jotta voitaisiin salata se, ettei ymmärretä tätä nykyisyyttä. Herra ties, mistä esimerkiksi tuo „kaupunkien köyhtynyt pikkuporvaristo" karkaa esiin; siihen vetoamista ei ole edes yritetty vahvistaa analyysillä; mistään ei näy, miksi tulevaa nousua „luonnehtii" köyhtyneiden pikkuporvareiden kärkevä yhteenotto; ei tiedetä, miksi juuri nyt oli lisättävä tämä kaupunkien köyhtynyt pikkuporvaristo; ryysyläisillehän ovat ominaisia *toisinaan* kärkevät yhteenotot ja *toisinaan* taas hämmästyttävä epävakaisuus ja taistelukyvyttömyys. Otzovistien ajattelu on kerrassaan hämää, eikä meitä lainkaan ihmetytä, että VSDTP:n konferenssissa „kaupunkien köyhtynyttä pikkuporvaristoa" koskevan lisäyksen puolesta *kahden* otzovistin ohella äänesti *vain kaksi bundilaista!* Näin tuli loistavasti todistetuksi se mielipiteemme, että otzovismi on nurinpäin käännettyä opportunistia.

Kenen kanssa syntyy kärkevä yhteenotto? „Suurporvariston ja maaorjuuttajatilanherröjen hallitsevan liittoutuman kanssa". Eikö itsevaltiuden kanssa? Otzovistit eivät osaa erottaa noiden kahden mainitun luokan välillä luovivaa absolutismia noiden luokkien suoranaisesta herruudesta, ja tuloksena heillä on järjestömyys, itsevaltiutta vastaan käytävä taistelu katoaa heiltä jonnekin.

...„On käynnissä näkymätön voimien järjestämistyö..." Näkymätöntä voi olla ja tavallisesti onkin työ kokemuksen arvioinnin, uusien opetusten sulattamisen ja voimien kartuttamisen alalla, mutta voimien *järjestäminen* ei voi olla näkymätöntä edes täydellisen illegaalisuuden vallitessa. Vuosina 1901—1903 voimien järjestäminen kävi illegaalisesti, mutta ei näkymättömästi. Otzovistit toistavat erillisiä ulkoa oppimia sanoja ja samalla väärentävät niitä.

2. kohta: „Tämän yhteenoton ratkaisu luokkaristiriitojen ollessa Venäjällä pitkälle kehittyneitä pukeutuu vallankumouksen muotoon"... Luokkaristiriidat ovat Venäjällä vähemmän kehittyneitä kuin Euroopassa, jossa ei ole itsevaltiustavastaisen taistelun tehtävää. Otzovistit eivät huomaa sitä, että halutessaan syventää katsomuksiaan he lähentyvät antipodiaan — opportunisteja.

...„sellaisen vallankumouksen muotoon, joka johtaa aseelliseen kapinaan"...

Meille ei ole vielä sanottu mitään selvää taistelun *päämäärästä* eikä liioin itsevaltiuden nykyisestä kehitysvaiheesta, mutta otzovistit kiiruhtavat puhumaan taistelu-*keinosta* julistaakseen olevansa „vallankumouksellisia”. Se on lapsekasta, hyvät toverit, sillä taaskin te näytätte *oppineenne ulkoa* erillisiä kauniita sanoja *ymmärtämättä* niiden sisältöä. Vuosina 1897, 1901 ja 1905 vallankumouksellisten sosialidemokraattien suhde kapinakysymykseen oli erilainen: he asettivat sen päiväjärjestykseen vasta vuoden 1905 tammikuun 9 päivän jälkeen, vaikka niin vuonna 1897 kuin vuonna 1901 Venäjä epäilemättä „kulki vallankumouksellista nousua kohti”, kulki „kärkevää yhteenottoa” ja „vallankumousta” kohti. Ei riitä se, että tunnukset opitaan ulkoa, on osattava myös ajatella, milloin niitä sopii esittää. Niin kauan kun „nousu” ei ole alkanut, niin kauan kun „vallankumous” sanan ahtaimmassa ja välittömimmässä mielessä ei ole tullut nykytodellisuudeksi (otzovistithan puhuvat siitä *tulevaisuutena*: „*pukeutuu* vallankumouksen muotoon”),—niin kauan jotain *yhtä* taistelukeinoa koskevan tunnuksen esittäminen merkitsisi sitä, että esiinnyttäisiin vallankumouksellisten sosialidemokraattien irvikuvana. Konferenssin päätöslauselma puhuu kypsyvästä vallankumouksellisesta kriisistä ja taistelun päämäärästä (vallankumouksellisten luokkien on vallattava valta), ja *sen enempää nykyään* ei voida sanoa eikä tarvitsekaan sanoa.

Herra ties millä ihmeen tavalla nuo tuntemattomat „kunnallisuudistukset” ovat joutuneet tähän ja vielä „radikaalisina uudistuksina”. Otzovistit eivät nähtävästi itsekään käsitä, mitä se merkitsee.

3. kohta: „tämän takia sosialidemokratian johdonmukaisesti vallankumouksellisena puolueena on asetettava etusijalle Duuman ulkopuolella käytävä taistelu”...

Ja pitääkin olla niin likinäköisiä ihmisiä („*ultimatistit*”), että erimielisyydet, joita meillä on otzovistien kanssa, näyttävät heistä vain käytännön erimielisyyksiltä, vain yhteisen taktiikan soveltamiskeinojen ja -menetelmien erilaiselta arvioinnilta! Vuonna 1907, kesällä, III Duuman boikotista syntynyt erimielisyys saattoi olla vain käytännöllistä laatua, boikotin kannattajain virhe saattoi olla vain kaikille bolshevikeille yhteisen taktiikan toteuttamiskeinojen valinnassa tehty virhe. On naurettavaa puhuakaan siitä vuonna 1909.

Otzovistien ja ultimatistien virhe on tullut periaatteelliseksi marxilaisuudesta luopumiseksi. Ajatelkaa tosiaan: „*tämän takia*”, t.s. sen takia, kun me „käymme kohti” nousua ja kun yhteenotto „pukeutuu vallankumouksen muotoon”, „*tämän takia*” on ensi sijalle asetettava Duuman ulkopuolella käytävä taistelu! Toverit, tuohan ei ole mitään muuta kuin sanarykelmä, jolla verhotaan hirveätä ajatuksen sekavuutta! Ettehän te ole vielä hiiskuneet päätöslauselmasanne sanaakaan Duumasta, vaikka olette jo leiponeet johtopäätelmän: „*tämän takia*” — „Duuman ulkopuolella käytävä taistelu”! Sen takia, kun emme käsitä Duuman merkitystä emmekä puolueen tehtäviä nousun kasvuaikoina, me julistamme tehtäväksi Duuman ulkopuolella käytävän taistelun,— tällaiseen tolkkomuteen johtavat otzovistien järkeilyt. He toistivat katkelmia heille käsittämättömiksi jääneistä bolshevikkien päätelmistä, joita tehtiin sillä kaudella, jolloin Duuman ulkopuolista taistelua ei oltu ainoastaan julistettu, vaan *joukot kävivätkin* sitä,— toistivat niitä silloin, kun heidänkin mielestään „vallankumouksen ensimmäinen vaihe on päätynyt”, s.o. kun tilapäisesti puuttuu edellytyksiä välittömälle joukkotaistelulle.

He ovat *oppineet ulkoa* oikean määritelmän siitä, että duumatoiminta on alistettava palvelemaan Duuman ulkopuolella kehittyvän työväenliikkeen etuja ja suuntaa, ja toistavat ulkoa oppimiaan *katkelmia* sopimattomassa paikassa ja niin vääristellyssä muodossa, että niitä on mahdoton tuntea.

Sen sijaan, että korostaisivat välttämättömyyttä uhrata nytkin duumatyön ohella mahdollisimman paljon voimia myös johdonmukaiseen, pitkälliseen ja uutteraan järjestämis- ja agitaatiotyöhön joukkojen keskuudessa Duuman ulkopuolella,— otzovistit yhdessä sosialistivallankumouksellisten kanssa nostavat „vallankumouksellisen” ulinan „Duuman ulkopuolisesta taistelusta”, rynnäkköön käymisestä y.m.s.

„Välitön aktiivinen toiminta ei tällä haavaa ole mahdollista”, sanovat otzovistit päätöslauselman lopussa (1. kohta),— mutta alussa *julistavat* Duuman ulkopuolista taistelua. Eikö tämä sitten ole irvikuva bolshevismista?

...„Sekä työtä vallankumouksen täydelliseen voittoon viemiseksi”... Ensinnäkin katkonainen ajatus taistelukeinoista, sitten päämäärästä!.. „ja proletariaatin ja laajojen talon-

poikaisjoukkojen järjestäminen sitä tarkoitusta varten"... Tämä, toverit, on tyhjä fraasi tällaisena ajankohtana, jolloin kysymys on ennen kaikkea ja „ensi sijassa” puoliksi hävitettyjen puoluejärjestöjen lujittamisesta ja uudelleenluomisesta.

4. kohta — eräs „otzovismmin” kukkasia — „Puolue voi käyttää vain niitä järjestämis- ja agitaatiotoiminnan muotoja, jotka eivät hämää eivätkä heikennä vallankumouksellista taistelua”...

Tällainen on „käytännöllisten” ultimatistien mielestä „käytännöllinen” kysymyksenasettelu! Otzovistien on pakko vuonna 1909 etsiskellä periaatteellisia puolusteluja, ja tämä etsiskely vie heidät väkisinkin rämeikköön. „Vain niitä ...toiminnan muotoja, jotka eivät hämää”...— nämä sanat viittaavat selvästi sosialidemokraattien duumatoimintaan ja siihen, että he ovat käyttäneet puolittain legaalisia sekä legaalisia järjestöjä hyväkseen. On siis olemassa sellaisia „toimintamuotoja”, jotka hämäävät, ja sellaisia, jotka eivät hämää. Vapauttaaksemme ajattelukyvyttömät ihmiset päänvaivalta laadimme luettelon „toimintamuodoista” ja pyyhimme pois ne, jotka „hämäävät”, — se sitten on oikeata tosivallankumouksellista taktiikkaa!!

Esimerkiksi julkinen kirjallisuus, hyvät toverit? Hämääkö tämä „järjestämis- ja agitaatiotoiminnan muoto” vai eikö se hämää? Tietysti se „hämää” stolypinilaisen komeunun oloissa! Siis se on hylättävä, — näin käy otzovistien mukaan, jotka eivät osaa osoittaa, millä *ehdoilla* vallankumouksellinen sosialidemokratia käyttää *mitä erilaisimpia muotoja*, ja jotka sen vuoksi puhuvat järjettömyyksiä. „Puolueen on kiinnitettävä erikoista huomiota siihen, että hyväksikäytetään ja lujitetaan jo olemassa olevia sekä muodostetaan uusia illegaalisia, puolilegaalisia ja mikäli mahdollista myös legaalisia järjestöjä, jotka voisivat olla puolueen tukikohtia”, näin kuuluu konferenssin päätöslauselma, jonka bolshevikit ehdottivat ja veivät läpi. Tämä päätöslauselma on niin kaukana otzovismista kuin taivas maasta. „Vain niitä muotoja, jotka eivät hämää”, — se on tyhjä fraasi, pelkkää „vikinää” vallankumouksellisuuden asemesta. Puolueen illegaalisten „työväenkomiteoiden” luominen niin „puolilegaalisten kuin, mikäli mahdollista, legaalistenkin järjestöjen” hyväksikäyttämiseksi, — tämä on vallankumouksellisten sosialidemokraattien taktiikkaa, jotka

ottavat huomioon, mitä „organisaatio- ja agitaatiotoiminnan muotoja” nykyinen ajankohta meille sanelee, ja osaavat näyttää mitä erilaisimmissa „muodoissa” tehtävän sosialidemokraattisen työn *menetelmiä*.

Alas sosialidemokraattien legaalinen kirjallisuus — se on tyhjä fraasi, jota on mahdollon toteuttaa ja joka *siksi on edullinen ainoastaan opportunisteille*, jotka tajuavat mainiosti, ettei se ole toteutettavissa. Pesäeron tekeminen toisaalta niiden puolueeseen kuuluvien sosialidemokraattien, jotka ovat valmiit vastaamaan puolueen edessä legaalista kirjoituksistaan, ja toisaalta puolueettomien marodöörikirjailijain välillä on vaikea, mutta täytettävissä oleva tehtävä, joka antaa oikean työsuunnan niille, jotka tahtovat toimia yhdessä puolueen kanssa. Alas julkinen duumaryhmä, alas legaaliset järjestöt — tämä on tyhjä fraasi, *se on eduksi vain opportunisteille*, jotka varsin mielellään haluaisivat vapautua puolueen valvonnasta. On yhä edelleen tehtävä työtä tämän valvonnan aikaansaamiseksi, legaalisten järjestöjen „käyttämiseksi”, sosialidemokraattien kaikkien virheiden ja virheellisen taktiikan *oikaisemiseksi* — se on sitä puolueuetyötä, mitä me ja kaikki ne, jotka haluavat täyttää konferenssin päätökset, tulemme tekemään.

...4. kohdan loppu: „taistellen päättäväisesti kaikkia vastavallankumouksellisen porvariston ja itsevaltiuden välisiä sopimuksia vastaan”.

Huh! Otzovistit toistavat aina *sopimattomassa paikassa* irrallisia ajatuksia, joita he ovat ottaneet bolshevikkien kirjallisuudesta. Pitäähän toki ymmärtää asioita, hyvät toverit. I ja II Duuman aikoina hallitus vasta tunnusteli teitä *sopimusten tekemiseksi*, ja kadetit propagoivat kansalle sopimusten tekoa „taistelun” tunnuksina (tunnuksina, jotka saattoivat ymmälle jopa menshevikki-sosialidemokraatitkin). *Silloin* päättäväinen taistelu *sopimusten tekoa* vastaan oli todella päiväntunnus, sen hetken tehtävä, petoksen paljastamista. Nyt tsarismi on löytänyt tiet sopimuksen teolle ja tehnyt sen niiden luokkien kanssa, joita otzovistit itse nimittävät „liittoutumaksi”, eikä kenelläkään sitä paitsi ole mitään vääriä käsityksiä III Duumassa tehdyn sopimuksen suhteen. Kuka nyt asettaa agitaation keskiöksi „päättäväisen taistelun *kaikkia sopimuksia* vastaan”, se tekee itsensä bolshevismen irvikuvan.

5. kohta: „Valtakunnanduumaamme ei voida pitää sellaisena parlamenttina, joka toimii poliittisen vapauden puitteissa ja proletariaatin vussin luokkataisteluvapauden oloissa, vaan se on vain sopimus tsarismin ja suurporvariston välillä...” Tässä on kaksi virhettä. Ei saa sanoa: *ei ole* parlamentti, *vaan* sopimus, sillä hyvin monet maailman parlamenteista eivät ole mitään muuta kuin porvariston (joka on ehättänyt sille tai tuolle kehitysasteelle) sopimus erilaisten keskiaikaisuuden jätteiden kanssa. Meidän piti taistella ja me taistelimme sitä vastaan, että Venäjän ensimmäisenä parlamenttina olisi mustasotnialais-lokakuulainen parlamentti, mutta koska se meidän ponnistuksistamme huolimatta osoittautui tosiasiaksi, koska historia pakotti meidät käymään sellaisen vaiheen läpi, niin on lapsekasta yrittää päästä yksinkertaisesti eroon epämiellyttävästä todellisuudesta pelkällä hihkumisella, pelkillä mahtipontisilla puheilla. Toinen virhe: päätöslauselman kirjoittajain mukaan käy niin, että jos on olemassa „vissi vapaus”, niin silloin on „parlamentti”, mutta ellei tuota vapautta ole, niin silloin on „jäljitelmä”. Tämä on vulgääri demokraattinen katsomus, joka sopii kadetille, mutta ei marxilaiselle. III Duuman aikana on paljon vähemmän vapautta kuin oli II Duuman aikana, mutta III Duuma on *pienemmässä määrin* nimellinen parlamentti, sillä se *ilmaisee oikeammin* tällä hetkellä hallitsevien luokkien ja valtiiovallan välistä todellista keskinäissuhdetta. Niin kauan kun valta on tsaarin ja maaorjuuttajatilanherrojen käsissä, ei porvarillisella Venäjällä voi olla mitään muuta parlamenttia. Kadettien sopii hämätä tätä kaunistelematonta totuutta, mutta ei sosialidemokraattien.

6. kohta on poikkeuksellisesti oikea. Mutta se on nimenomaan sellainen poikkeus, joka vahvistaa päinvastaisen säännön, sillä... sillä tässä kohdassa otzovistit eivät esitä omia ajatuksiaan, vaan niiden otzovismin vastustajien ajatuksia, jotka veivät läpi konferenssin päätöslauselmat.

Johtopäätökset. (a) kohta... „Duuma, joka on... sopimus... ja vastavallankumouksen välikappale”... Oikein!.. „vain lujittaa itsevaltiutta”... Tuo „vain” ei pidä paikkaansa. Itsevaltius lykkäsi tuhoutumistaan, kun se ehti järjestää sellaisen Duuman, mutta se ei siitä lujitu, vaan *rappautuu*. Duuma on sellainen „verho”, joka on saman veroinen kuin moni „paljastus”, sillä se osoittaa ensi kerran avoimesti

tuhansien kysymysten pohjalla, että tsarismi on riippuvainen vastavallankumouksellisista kerroksista, se näyttää ensi kerran en grand * sen, että on olemassa liitto Romanovin ja Purishkevitshin, tsarismin ja „Venäjän kansan liiton”, itsevaltiuden ja Dubrovinien-Iliodorien-Polovnevien välillä.

Että Duuma antaa hyväksymisensä tsarismin rikoksille, se on epäilemätöntä, mutta se on hyväksymistä, jonka antavat vissit luokat vissien luokkaetujen vuoksi, ja sosialidemokratian tehtävänä juuri onkin selittää Duuman puhujalavalta näitä opettavaisia luokkataistelun totuuksia.

...,III Valtakunnanduuman 8-kuukautinen toiminta on osoittanut, ettei sosialidemokratia voi käyttää Duumaa hyväkseen”...

Juuri tuossa on otzovismin olemus, ja „ultimatisimme” vain verhoavat sen virhettä sotkemalla asiaa naurettavalla verukkeellaan: koska kerran on kulutettu voimia edustajaryhmän luomiseen, niin sitä ei saa vähällä kutsua pois!

Kysymys on asetettu suoraan, eivätkä verukkeet siinä auta: onko 8-kuukautinen toiminta todistanut Duuman puhujalavan hyväksikäyttämisen mahdolliseksi vai mahdottomaksi? Otzovistien vastaus on väärä. Niistä suurista vaikeuksista huolimatta, joita on kohdattu puolueetyössä edustajaryhmän *luomisessa*, tämä työ on ehdottomasti *todistanut*, että Duuman puhujalavan käyttö on *mahdollista*. Vaikeuksien ja virheiden vuoksi masentuminen on pelkuruutta, se on kärsivällisen, johdonmukaisen ja sitkeän proletaarisen työn vaihtamista intelligenttimäiseen „vikinään”. Toiset Euroopan sosialistiset puolueet ovat kohdanneet paljon suurempia vaikeuksia parlamenttitoimintansa alussa, tehneet siinä paljon suurempia virheitä, mutta ne eivät ole pakoilleet tätä tehtävää, vaan ovat osanneet voittaa vaikeudet ja oikaista virheet.

(b)... „meidän edustajaryhmämme... on itsepintaisesti harjoittanut opportunistista taktiikkaa, se ei ole voinut eikä voi olla vallankumouksellisen proletariaatin vankka ja johdonmukainen edustaja”...

Suurimpiakin totuuksia voidaan madaltaa, toverit otzovistit, suurimmatkin tehtävät voidaan muuttaa *fraasiksi*, ja

* — suurissa *mltoissa*. *Toim.*

sen te juuri teettekkin. Te olette muuttaneet opportunismivastaisen taistelun fraasien puhumiseksi ja siten te vain pelaatte opportunistien pussiin. Edustajaryhmämme on tehnyt ja tekee virheitä, mutta sen työssä saatu kokemus juuri on todistanut, että se „on voinut ja voi” vankasti ja johdonmukaisesti edustaa proletariaattia,— että se *on voinut ja voi* tehdä sen, kun me, puolue, ohjaamme sitä, autamme sitä, annamme sen johtajiksi parhaat voimamme, laadimme ohjeita, puheluonnoksia, selitämme sille, miten vahingollisia ja turmiollisia ovat pikkuporvarillisen intelligenssin neuvot, intelligenssin, jolla on *aina ja kaikkialla maailmassa* eikä yksistään Venäjällä helpoin pääsy kaikkiin parlamenttia lähellä oleviin laitoksiin.

Toverit, olkaa toki miehuullisia ja tunnustakaa, että me emme ole vielä tehneet läheskään riittävästi työtä ohjataksemme *toden teolla* edustajaryhmän toimintaa, auttaaksemme sitä *käytännössä*. Olkaa miehuullisia ja tunnustakaa, että me *voimme* tehdä tällä tiellä kymmenen kertaa enemmän, jos kykenemme lujittamaan järjestöjamme, liittämään puolueemme lujasti yhteen, yhdistämään sen kiinteämmin joukkoihin, luomaan sellaiset puolue-elimet, jotka vaikuttavat vakinaisesti proletaarien laajoihin kerroksiin. Juuri siihen olemme suunnanneet ponnistuksemme, juuri siihen on suunnattava kaikkien niiden ponnistukset, jotka haluavat käytännössä eivätkä vain sanoissa taistella opportunistia vastaan.

Otzovistit ovat muuttaneet taistelun edustajaryhmän opportunistia vastaan fraasailuksi, sillä he ovat päättäneet päähänsä sanoja eivätkä ole ymmärtäneet sitä, mikä ero on opportunistin anarkistisen ja sosialidemokraattisen arvostelun välillä. Ottakaamme anarkistit: he kaikki tarrautuvat jokaiseen virheeseen, jokaiseen sosialidemokraattiseen parlamentaarikkoon, he kaikki kirkuvat, että *yksinpä* Bebelkin on silloin ja silloin pitänyt puheen miltei patriotismin hengessä, silloin ja silloin ottanut väärän kannan agraariohjelmaa koskevassa kysymyksessä j.n.e. y.m.s. Ja se on totta, että yksinpä Bebelkin teki parlamenttiurallaan opportunistisia virheitä. Mutta mikä johtopäätös siitä seuraa? Anarkisti tekee sen johtopäätöksen, että on kutsuttava pois kaikki työväen edustajat. Anarkistit sättivät sosialidemokraattisia parlamentaarikkoja katkais-takseen välinsä näiden kanssa, sättivät kieltäytyen

tekemästä työtä proletaarisen puolueen ja proletaarisen politiikan luomiseksi ja proletaaristen parlamentaarikkojen valmentamiseksi. Ja todellisuudessa anarkistien fraasit muuttavat heidät opportunistin varmimmiksi apureiksi, sen nurjaksi puoleksi.

Sosialidemokraatit tekevät virheistä toisenlaisen johtopäätöksen. Sen johtopäätöksen, ettei *edes* Bebelistä voinut tulla Bebeliä ilman, että puolue teki pitkän aikaa työtä todella sosialidemokraattisen edustuksen luomiseksi. Älkööt sanoko meille: „meidän edustajaryhmässämme ei ole Bebeleitä”. Bebeliksi ei synnytä, Bebeliksi pitää tulla. Bebeleitä ei synny valmiina niinkuin Minerva syntyi Jupiterin päästä, vaan heidät luo puolue ja työväenluokka. Ken sanoo, että meillä ei ole Bebeleitä, hän ei tunne Saksan puolueen historiaa, hän ei tiedä, että oli aika, jolloin August Bebel teki poikkeuslain oloissa opportunistisia virheitä, ja puolue oikoi näitä virheitä, puolue ohjasi Bebeliä *.

(c) „sosialidemokraattisen edustajaryhmän edelleen osallistuminen Valtakunnanduumaan... voi aiheuttaa proletariaatille vain vahinkoa... alentaa sosialidemokratian arvoa ja vaikutusta”... Selittääksemme, miten näissä ylettömissä liioitteluisa „määrä muuttuu laaduksi”, miten ylettömästä liioittelusta *kasvaa* (toverien otzovistien tahdosta ja tietoisuudesta riippumatta) anarkistisia fraaseja, riittää, kun vetoamme vuonna 1909 budjettiesityksestä käytyyn lähetekeskusteluun ja Belousovin puheeseen. Jos *tuollaisia* esiintymisiä pidetään „vahinkoa aiheuttavina”, sellaisina, jotka eivät todista, että Duuman puhujalavan käyttäminen on mahdollista ja välttämätöntä, niin erimielisyys menee tuon esiintymisen arvioinnin puitteita pitemmälle ja muodostuu periaatteelliseksi erimielisyydeksi sosialidemokraattisen taktiikan peruskysymyksistä.

...(I) „On pantava alulle laaja agitaatio... „Alas III Valtakunnanduuma”-tunnuksen puolesta”...

Sanoimme jo „Proletarin” 39. numerossa, että tämä tunnus, joka on jonkin aikaa viehättänyt eräitä otzovismia vastaan esiintyviä työläisiä, on *väärä* **. Se on joko kadettilainen itsevaltiuden oloissa toimeenpantavan vaalireformin tunnus tahi se on siltä kaudelta ulkoaopittujen sanojen

* Alkomuksemme on käsitellä erikoisessa kirjoituksessa tätä opettavaista historiaa ja siitä, miten *tämä historia* tuomitsi meikäläiselle otzovismille sukua olleet saksalaiset virtaukset.

** Ks. tätä osaa, ss. 279—296. *Toim.*

toistamista, jolloin liberaaliset Duumat verhosivat vastavallankumouksellista tsarismia pyrkien estämään kansaa näkemästä selvästi oikeata vihollistaan.

(II) „on kutsuttava pois... edustajaryhmä, mikä teko korostaa sekä... Duuman luonnetta että sosialidemokratian vallankumouksellista taktiikkaa”.

Tässä on esitetty toisin sanoin se moskovaalaisten otzovistien teesi, että duumaryhmän poiskutsuminen korostaisi, ettei vallankumousta ole haudattu. Tällainen johtopäätös — toistamme „Proletarin” 39. numerossa esitetyt sanat — „korostaa” vain sitä, että sellaiset sosialidemokraatit, jotka saattavat järkeillä tuolla tavalla, tulevat *haudatuiksi*. He *hautaavat* siten sosialidemokraattisuutensa, he kadottavat todella proletaaris-vallankumouksellisen toiminnan vaiston ja siksi pinnistelevät „korostaakseen” vallankumouksellista fraasia.

(III) „omistamaan kaikki voimansa... avoimen... taistelun järjestämiselle ja valmistamiselle” (ja sen vuoksi luopumaan avoimesta Duuman puhujalavalta suoritettavasta propagandasta!)... „ja propagandalle” j.n.e.

Otzovistit ovat unohtaneet, ettei sosialidemokratian sovi kieltäytyä harjoittamasta *propagandaa* Duuman puhujalavalta.

He esittävät meille tässä sen saman todistusperusteen, jonka eräät ultimatistit toistavat: „ei kannata haaskata voimia toivottomaan duumatyöhön, käyttäkäämme *kaikki voimat* tuottoisammin”. Tämä ei ole mikään laskelman todistusperuste, vaan sofismi, joka synnyttää kiertämättä — taaskin kirjoittajain tahdosta ja tietoisuudesta riippumatta — anarkistisia johtopäätelmiä. Sillä *kaikissa* maissa anarkistit, viitaten sosialidemokraattisten parlamentaarikkojen tekemiin virheisiin, kehottavat hylkäämään „kannattamattoman porvarillisen parlamenttitouhun” ja keskittämään „*kaikki nämä voimat*” organisaation „suoranaiseen toimintaan”. Mutta se johtaa hajaannukseen ja laajan ja monipuolisen toiminnan vaihtamiseen elämästä irrallaan olevien, tehottomien „tunnusten” hihkumiseen. Otzovisteista ja ultimatisteista vain näyttää siltä, ikään kuin tämä todistusperuste olisi uusi ja *vain* III Duumaan soveltuva. Se ei ole totta, se on yleiseurooppalainen, tavallinen *ei*-socialidemokraattinen todistusperuste.

Otzovismi ja ultimatismi ovat siis bolshevismien irvikuva. Mikä sitten on synnyttänyt tämän irvikuvan? Tietenkin koko bolshevismien virheellisyys,— kiiruhtaa menshevikki julistamaan. Tuollainen päätelmä on epäilemättä mensheville sangen „edullinen”. Sääli vain, että objektiiviset tosiasiat eivät vahvista sitä, vaan kumoavat sen. Nämä objektiiviset tosiasiat sanovat meille, ettei ainoastaan bolshevismien, vaan *yleensä koko* venäläisen marxilaisuuden kehityksessä on ollut marxilaisuuden irvikuvien kausi ja että Venäjän marxilaisuus lujittui ja kasvoi taistelussa tätä kasvukauden tautia vastaan, marxilaisuuden vaikutuspiirin laajenemista haitannutta tautia vastaan. Venäjän marxilaisuus syntyi viime vuosisadan 80-luvun alussa emigranttiryhmän („Työn vapautus”-ryhmän) teoksissa.

Mutta marxilaisuudesta tuli venäläisen yhteiskunnallisen ajattelun virtaus ja Venäjän työväenliikkeen elimellinen osa vasta viime vuosisadan 90-luvun puolivälistä, jolloin Venäjällä alkoi marxilaisen kirjallisuuden ja sosialidemokraattisen työväenliikkeen „hyöky”. Entä kuinka kävi? Tämä hyöky toi tullessaan *marxilaisuuden irvikuvan* toisaalta struvelaisuuden ja toisaalta rabotshejedelolaisuuden ja „ekonomismin” muodossa. Marxilaisuus kasvoi ja miehityksi, että se ei salannut erimielisyyksiä, ei harjoittanut diplomatiaa (niinkuin menshevikit harjoittavat sitä Maslovia, Tsherevaninia, Kuskovaa, Prokopovitshia, Valentinovia, Jermanskia ja kumpp. kohtaan), vaan aloitti ja vei voitokkaasti läpi *sotaretken* sitä irvikuvaa vastaan, jonka olivat synnyttäneet Venäjän elämän surkuteltavat olot ja se murros, joka Venäjällä oli tapahtunut sosialismin historiallisessa kehityksessä. Ja bolshevismi kasvaa ja lujittuu eikä se salaa, että sitä *on alettu* väärentää irvikuvaksi, jonka ovat synnyttäneet Venäjän elämän surkuteltavat olot ja vastavallankumouksellisen kauden murros, vaan se selittää joukoille avoimesti, minkälaiseen rämeikköön otzovistit ja ultimativistit vievät edustajaryhmää ja puoluetta.

PORVARISTON „VASEMMISTOLAISTUMINEN“ JA PROLETARIAATIN TEHTÄVÄT

Kysymys kauppa- ja teollisuusporvariston „vasemmistolaistumisesta” on jo pitkään aikaa ollut alituisen pohdinnan kohteena legaalisen lehdistömme palstoilla. On todettu ja tunnustettu, että lokakuulaisten lehdistö antautuu säännöllisesti tämän tästä motkottamaan „agraarista” (lue: maaorjuuttajatilanherrain) Duumaa sekä tsarismin vastavaa politiikkaa vastaan. On todettu ja tunnustettu, että koko joukko niin kauppiaiden ja teollisuudenharjoittajain eri ammattialojen paikallisjärjestöjä kuin yleiskansallisiakin järjestöjä — maaseudun pörssikomiteoista alkaen ja aina „Kaupan ja teollisuuden edustajain kokousten neuvostoon” saakka — on juuri viime vuosina ja erikoisesti viime aikoina osoittanut olevansa tyytymätön tilanherrain etujen mukaiseen politiikkaan. On kuvailtu Moskovassa tapahtunutta „miljoonien veljeilyä tieteen kera”, se tahtoo sanoa niitä yleisöltä salassa käytyjä neuvotteluja, joita on ollut Moskovan ja Pietarin suurimpien pösojen: Krestovnikovin, Guzhonin, Volskin y.m. ja kadettiprofessorien ja -kirjailijain: Manuilovin, Struven, Kiesewetterin ja kumpp. kesken. Sanomattakin on selvää, että liberaalinen lehdistö, aina menshevikkien äänenkannattajiin asti, nauttii jokaisesta tällaisesta tiedosta ja toivottaa tuhansin tavoin liberalismiin henkiinheräämisestä ja uudistumisesta.

Paljon puhuttu porvariston „vasemmistolaistuminen” on kuvastunut tsaarihallituksen „poliittisissa” askelissa ja duumapuheissa. Venäläisen kauppiaskunnan suosikki — ja samalla vanha virkamiesrotta — hra Timirjazev on nimetty kauppa- ja teollisuusministeriksi. Maaliskuun 13 pnä

hän piti Duumassa laajan „ohjelma”-puheen,— maailman kaikissa mustasotniaalais-porvarillisissa ja yksinkertaisesti porvarillisissa parlamenteissa näitä tämän kaltaisia ministerien puheita nimitetään ohjelmapuheiksi yksinomaan vain siksi, että „kuulostaisi tärkeämmältä”. Tosiasiassa tsaarin ministeri ei esittänyt mitään ohjelmaa, vaan selviytyi, kuten tapana on, kerrassaan merkityksettömillä, kapitalisteille tarkoitetuilla kohteliailla päännyökkäyksillä ja työväenluokalle tarkoitetuilla uhkailuilla, joihin tietysti liittyi virallinen, tekopyhä „myötätunnon” ilmaus. Maaliskuun 19 pnä tämä ministerin ja pääoman johtomiesten halailu toistui Moskovassa, jossa Timirjazev ja Krestovnikov vaihtoivat kohteliaisuuksia Moskovon pörssiseuran kokouksessa. „Venäjä on sairas, mutta tauti ei ole vaarallinen, jos sitä hoidetaan oikealla tavalla, ja se menee nopeasti ohi”, sanoi Krestovnikov korkeasti kunnioitettua Timirjazevia tervehtiessään. Ja Timirjazev taas, kiitettynään korkeasti kunnioitettua Krestovnikovia, ilmoitti hallituksen nimessä olevansa suostuvainen „hoitamaan” sairasta „siirtymiskauden” koeteltujen stolypinilaisten keinojen avulla.

Herää kysymys, mitkä objektiiviset syyt aiheuttavat tämän porvariston „vasemmistolaistumisen” ja mikä luokkamerkitys sillä on? „Vozrozhdenije” aikakauslehdessä¹¹⁴ (№ 1—2) julkaistussa kirjoituksessaan, jonka otsikkona on: „Porvariston „vasemmistolaistuminen””, tov. Martov on vastannut näihin kysymyksiin niin suoraan ja selvästi, että se on melko epätavallista tälle kirjoittajalle. „Elämä on osoittanut”, kirjoittaa hän, „että jos taloudellinen kehitys on kypsytynyt nimenomaan porvarillista uudestijärjestämistä varten, mutta porvaristo ei voi olla sitä eteenpäin vievänä voimana, niin tämä merkitsee vain sitä, että yhteiskunnallinen kumous ei voi päätyä voittoon ennen kuin tämän luokan myöhempi kehitys tekee siitä eteenpäin vievän voiman”. Ja toisessa kohdassa: „Ne, jotka ovat olettaneet, että nykyään voimassa oleva perustuslaki ilmaisee aateliston ja porvariston, näiden yhtä „vastavallankumouksellisten tekijöiden”, enemmän tai vähemmän elimellistä liittoa,— ne saattavat pitää sellaisia ilmiöitä kuin edellä esitetyt” (s.o. porvariston „vasemmistolaistumista”) „vain erillisinä episodeina, jotka eivät liity tarpeellisella tavalla yhteiskunnan kehityksen perussuuntaan... Näillä irrallisilla ilmiöillä saattaa olla enteellinen merkitys

vain niiden silmissä, joille a priori * on ollut epäilemätöntä, että yhteiskunnallisen kehityksen kulku armotta johtaa Venäjän porvariston siihen, että se luokkana joutuu asettamaan itsensä jyrkästi... kesäkuun 3 päivän järjestelmän vastakohtaksi”.

Verratkaa tähän „Golos Sotsial-Demokratian” 12. numerossa julkaistua lausuntoa: „...me olemme solidaarisia sen kaukasialaistenkin ehdotuksen kanssa (s.o. sen ehdotuksen kanssa, jonka Dan, Axelrod ja Semjonov esittivät VSDTP:n viimeksi pidetyssä konferenssissa), ettei Venäjän monarkiasta puhuttaisi „porvarillisena”, vaan „plutokraattisena” monarkiana, sillä tämä oikaisu kieltää sen bolshevistiseen päätöslauselmaan sisältyvän peräti väärän väitteen, että Venäjän tsarismi alkaa muka edustaa porvariston luokkajoukkoja”.

Meillä on tässä edessämme menshevismin koko poliittinen teoria kaikkein johtopäätöksineen. Koska vallankumouksemme on porvarillinen, niin se ei voi päätyä voittoon, ennenkuin porvaristosta tulee sen liikkeellepaneva voima. Porvariston „vasemmistolaistuminen” todistaa, että se on muuttumassa tuollaiseksi liikkeellepanevaksi voimaksi, eikä sen vastavallankumouksellisuudesta voi olla puhuttakaan. Venäjän tsarismi muuttuu plutokraattiseksi eikä porvarilliseksi. On itsestään selvää, että tästä on seurauksena se, että puolustetaan työväenpuolueen opportunistista taktiikkaa porvarillisessa vallankumouksessamme, proletariaatin harjoittaman liberaalien tukemisen taktiikkaa, sen sijaan, että puolustettaisiin taktiikkaa, joka osoittaa talonpoikaiston mukaansa liittäville proletariaatille johtavan osan porvarillisessa vallankumouksessa liberalismiin horjunnasta ja petoksista huolimatta.

Näemme menshevistisen taktiikan olevan marxilaisuuden väärentämistä, marxilaisvastaisen sisällön verhoamista „marxilaisilla” sanoilla. Tämän taktiikan perustana ei ole marxilaisten, vaan marxilaisiksi naamioituneiden liberaalien ajattelumetodi. Jotta tultaisiin siitä vakuuttuneiksi, ei tarvitse muuta kuin luoda yleissilmäys vaikkapa Saksan porvarillisen vallankumouksen historiaan ja tuloksiin. Marx kirjoitti „Uudessa Reinin Lehdessä” vuoden 1848 vallankumouksen tappion syistä: „Suurporvaristo, joka oli

* — ennakolta. *Toim.*

vastavallankumouksellista aivan alusta saakka, teki puolustus- ja hyökkäyssopimuksen taantumuksen kanssa, teki sen pelosta kansan edessä, s.o. työläisten ja demokraattisen porvariston edessä”¹¹⁵. Tällä kannalla oli Marx ja ovat kaikki saksalaiset marxilaiset arvioidessaan vuotta 1848 sekä Saksan porvariston myöhempää taktiikkaa. Suurporvariston vastavallankumouksellisuus ei estänyt sitä „vasemmistolaistumasta” esimerkiksi 60-luvun perustuslakiselkkauksen kaudella, mutta mikäli proletariaatti ei esiintynyt itsenäisesti ja päättäväisesti, sikäli tästä „vasemmistolaistumisesta” ei tullut vallankumousta, vaan siitä tuli ainoastaan arka oppositio, joka kannusti monarkiaa muuttumaan yhä porvarillisemmaksi eikä rikkonut porvariston liittoa junkkerien, s.o. taantumuksellisten tilanherrojen kanssa.

Näin marxilaiset käsittävät asian. Liberaalit sitä vastoin ovat sitä mieltä, että kohtuuttomilla vaatimuksillaan, epäviisaalla vallankumouksellisuudellaan, liberalismiin kimpuun sopimattomalla ajalla tekemillään hyökkäilyillä työläiset häiritsivät vapaudenasian menestystä Saksassa sysäten mahdolliset liittolaisensa taantumuksen syyliin.

On aivan ilmeistä, että marxilaisilla sanoillaan menševikkimme verhoavat marxilaisuuden väärentämistä, verhoavat siirtymistään marxilaisuuden *kannalta* liberalismiin *kannalle*.

Niin Ranskassa vuoden 1789 jälkeen kuin Saksassakin vuoden 1848 jälkeen monarkia otti epäilemättä „vielä askelen porvarilliseksi monarkiaksi muuttumisen suuntaan”. Yhtä epäilemätöntä on sekin, että porvaristo muuttui näiden molempien vallankumousten jälkeen vastavallankumoukselliseksi. Merkitseekö tämä, että vuoden 1789 jälkeen Ranskassa ja vuoden 1848 jälkeen Saksassa ei enää ollut maaperää porvariston „vasemmistolaistumiselle” ja seuraavalle porvarilliselle vallankumoukselle? Eipä tietenkään. Vastavallankumouksellisuudestaan huolimatta Ranskan porvaristo „vasemmistolaistui” sanokaamme vuonna 1830 ja Saksan porvaristo vuosina 1863—1864. Koska proletariaatti ei esiintynyt itsenäisesti, koska se ei vallannut itselleen edes lyhyeksi ajaksi poliittista valtaa porvariston vallankumouksellisten kerrosten avulla, niin porvariston „vasemmistolaistuminen” ei johtanut vallankumoukseen (Saksa), vaan aiheutti ainoastaan uusia askelia eteenpäin monarkian muuttumisessa porvarilliseksi monarkiaksi. Koska prole-

tariaatti esiintyi itsenäisesti ja valloitti liitossa porvariston vallankumouksellisten kerrosten kanssa poliittisen vallan kukistaen vanhan vallan (kuten Ranskassa tapahtui useita kertoja XIX vuosisadalla), niin porvariston „vasemmistolaistuminen” osoittautui uuden porvarillisen vallankumouksen prologiksi.

Ja meidän menshevikkimme ovat unohtaneet juuri tämän historian aapistotuuden ja väärentäneet sitä siirtyen liberaalin katsantokannalle: Venäjällä ei tapahdu porvarillista vallankumousta ennen kuin porvaristosta tulee sen liikkeellepaneva voima! Tämä merkitsee, ettei käsitetä lainkaan historian dialektiikkaa ja XIX vuosisadan opetuksia. Päinvastoin: Venäjällä ei tapahdu porvarillista vallankumousta ennen kuin porvariston vallankumouksellisten ainesten (s.o. meillä talonpoikaiston) kanssa liitossa olevasta proletariaatista tulee itsenäinen liikkeellepaneva voima häilyvän ja vastavallankumouksellisen porvariston horjunnoista ja petoksista huolimatta.

Hyvät toverit, menshevikit, ei Nikolai II:n, vaan Aleksanteri II:n aikana Venäjän tsarismi alkoi muuttua „plutokraattiseksi” monarkiaksi, „alkoi edustaa porvariston luokkaetuja”. Mutta se ei voinut edustaa niitä ilman porvariston itsenäistä luokkaorganisaatiota. Vuoden 1905 vallankumous nosti meidät korkeammalle asteelle, ja vanha taistelu uusiintuu nyt kehittyneempien poliittisten suhteiden tasolla. III Duuma on tilanherrojen ja suurporvariston poliittisten järjestöjen poliittisesti muotoiltu, yleiskansallinen liitto. Tsarismi yrittää ratkaista objektiivisesti välttämättömät historialliset tehtävät näiden kahden luokan järjestöjen avulla. Onnistuuko se tässä yrityksessään?

Ei onnistu. Osoittautuu, että sellaista tehtävää ei kykene ratkaisemaan sen enempää plutokraattinen tsarismi, jolle oli tuntematonta „ylä”-luokkien kansallisen edustuksen organisaatio, kuin puoliporvarillinenkaan tsarismi mustasotnialais-porvarillisen Duuman avulla. Duuma auttaa sitä tämän tehtävän ratkaisemisessa. Mutta tämä apu osoittautuu riittämättömäksi. Porvariston „vasemmistolaistumisen” aiheuttaa juuri se objektiivinen tosiasia, että tsarismin stolypinilaisesta uudistamisesta huolimatta porvarillisen evoluution turvaamisesta ei tule mitään. Samalla tavalla kuin ennen vuotta 1905, tsarismin sillä kaudella, jolloin se ei tuntenut mitään edustuslaitoksia, tilanherrojen ja

aatelismarsalkkojen „vasemmistolaistuminen” oli kypsytyn kriisin enteenä, niin myöskin vuonna 1909, tsarismilla kaudella, jolloin se on antanut kansakunnan edustuksen Krestovnikoveille, näiden pösojen „vasemmistolaistuminen” on enteenä siitä, että „Venäjän porvarillis-demokraattisen vallankumouksen objektiiviset tehtävät ovat yhä ratkaisematta”, että „vuoden 1905 vallankumouksen aiheuttaneet perustekijät vaikuttavat yhä” (konferenssin päätöslauselma nykyisestä ajankohdasta).

Menshevikit rajoittavat päätelmänsä siihen, että vallankumous meillä on porvarillinen ja että porvaristo meillä „vasemmistolaistuu”. Mutta siihen rajoittuminen merkitsee marxilaisuuden muuttamista „toimintaohjeesta” kuolleeksi kirjaimeksi, se merkitsee marxilaisuuden väärentämistä, siirtymistä tosiasiallisesti liberalismiin katsantokannalle. Mahdollinen on sellainen porvarillinen vallankumous, jossa proletariaatti ei saa ainoatakaan täydellistä voittoa, ja tuloksena on vanhan monarkian hidas muuttuminen porvarilliseksi ja porvarillis-imperialistiseksi monarkiaksi (esimerkkinä: Saksa). Mahdollinen on sellainen porvarillinen vallankumous, jonka kuluessa tapahtuu useita proletariaatin itsenäisiä esiintymisiä, jotka antavat sekä täydellisiä voittoja että raskaita tappioita ja tulokseksi — porvarillisen tasavallan (esimerkkinä: Ranska).

Herää kysymys: onko Venäjän historia ratkaissut kysymyksen jommastakummasta tiestä? Menshevikit eivät ymmärrä tätä kysymystä, he pelkäävät asettaa sitä, kiertävät sitä, eivät käsitä, että tämän kysymyksen kiertäminen merkitsee todellisuudessa sitä, että omassa politiikassa kuljetaan liberaalisen porvariston perässä. Me arvelemme, että Venäjän historia ei ole vielä ratkaissut tätä kysymystä, että sen ratkaisee luokkien taistelu lähimpien vuosien kuluessa, että meidän porvarillisen vallankumouksemme ensimmäinen ottelu (vuodet 1905—1907) todisti kumoamattomasti porvaristomme täydellisen epävakaisuuden ja vastavallankumouksellisuuden, todisti sen, että proletariaattimme kykenee olemaan voittoisan vallankumouksen *johdaja*, todisti sen, että talonpoikaiston demokraattiset joukot kykenevät auttamaan proletariaattia tekemään tämän vallankumouksen voittoisaksi.

Ja tässä me taaskin kohtaamme menshevikkien puhtaasti liberaalisen katsomuksen *trudovikkilaisesta* talonpoikaistos-

tamme. Trudovikit ovat kokonaan pikkuporvarillisten utopioiden vallassa, he käyvät taisteluaan maasta sellaisten järjettömien ja taantumuksellisten tunnusten nimessä kuin maan sosialisointi tai sen tasasuhtainen käyttö — sanovat menshevikit; — „siis” trudovikkilaisten taistelu maasta *heikentää* vapaustaistelua, trudovikkien voitto olisi taantumuksellinen voitto, jonka maaseutu saisi kaupungista, — tätä merkitsevät sekä Martynovin järkeilyt „Golos Sotsial-Demokrata” lehden 10.—11. numerossa että Martovin järkeilyt kokoelmassa „Yhteiskunnallinen liike Venäjällä XX vuosisadan alussa”.

Tällainen trudovikkilaisen talonpoikaiston arviointi on yhtä pahaa marxilaisuuden vääristelyä kuin edellä esitetyt porvarillista vallankumousta koskevat järkeilytkin. Se on mitä pahinta doktrinäärisyyttä, jos marxilainen ei osaa selittää sen vallankumoustaistelun *reaalista* merkitystä, jota käydään koko nykyistä tilanherrain maanomistusta vastaan narodnikkilaisen *doktriinin* ulkokuoren alla, doktriinin, joka on todella tolkuton, haaveellinen ja taantumuksellinen, kun sitä arvioidaan sosialistisena doktriinina. Menshevikit osoittautuvat hämmästyttävän sokeiksi, sellaisiksi, jotka eivät ymmärrä marxilaisuuden dialektiikkaa, he eivät näe venäläisen talonpoikaiston elinolojen olevan sellaisia, ettei sen porvarillis-demokraattinen vallankumouksellisuus ole voinut tulla ideologisesti julki muuten kuin „uskomuksena” maan tasanjaon kaikkipelastavaan vaikutukseen. „Se mikä on valheellista muodollis-taloustieteelliseltä kannalta, voi olla totuus maailmanhistoriallisessa mielessä”¹¹⁶, näitä Engelsin sanoja eivät meidän menshevikkimme ole koskaan jaksaneet ymmärtää. Paljastaessaan narodnikkilaisen *doktriinin valheellisuutta* he ovat pedanttien tavoin sulke-neet silmänsä näkemästä nykyisessä porvarillisessa vallankumouksessa käytävän nykyisen taistelun *totuutta*, jota nämä quasi*-socialistiset doktriinit ilmentävät.

Me sen sijaan sanomme: päättäväinen taistelu trudovikkien, sosialistivallankumouksellisten, kansansosialistien ja kumpp. quasi-socialistisia doktriineja vastaan, samalla kun suoraan ja empimättä tunnustetaan proletariaatin *liitto* vallankumouksellisen talonpoikaiston kanssa *porvarillisessa* vallankumouksessa. Tämän vallankumouksen voitto

* — vale. *Toim.*

hälventää kuin tuhkan tuuleen doktriinin maan tasanjaon kaikkipelastavasta vaikutuksesta, mutta nykyisessä taistelussa talonpoikaiston joukot ilmentävät tällä doktriinilla juuri sitä laajuutta, voimaa, rohkeutta, innostusta, vilpittömyyttä ja voittamattomuutta, mikä on ominaista heidän historialliselle teolleen, joka johtaa Venäjän puhdistumiseen kaikista ja kaikkinaisista maaorjuuden jätteistä.

Porvaristo vasemmistolaistuu, alas trudovikkilainen utopismi, eläköön porvariston tukeminen,— järkeilevät menshevikit. Porvaristo vasemmistolaistuu,— sanomme me,— Venäjän vallankumouksen ruutisarviin karttuu siis uutta ruutia. Kun Krestovnikovit sanovat tänään: „Venäjä on sairas”, niin se merkitsee, että huomenna astuu esiin sosialistinen proletariaatti, joka johtaa mukanaan demokraattisen talonpoikaiston, ja sanoo: „me parannamme sen!”.

„Proletari” № 44.
huhtikuun 8 (21) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari” lehden
tekstin mukaan

TYÖVÄENPUOLUEEN SUHTEESTA USKONTOON

Edustaja Surkovin puhe Valtakunnanduumassa synodin tulo- ja menoarviota käsiteltäessä ja tuonnempana julkaisemamme puheenvuorot, joita duumaryhmässämme käytettiin tämän puheen luonnosta käsiteltäessä, herättivät kysymyksen, mikä on erittäin tärkeä ja ajankohtainen juuri nykyään. Mielenkiinto kaikkeen siihen, mikä on yhteydessä uskontoon, on epäilemättä vallannut nyt „yhteiskuntapiirien” laajat kerrokset ja tunkeutunut työväenliikettä lähellä olevan sivistyneistön riveihin sekä myös tiettyihin työläispiireihin. Sosialidemokratia on ehdottomasti velvollinen esittämään suhteensa uskontoon.

Sosialidemokratia rakentaa koko maailmankäsityksensä tieteellisen sosialismin, s.o. marxilaisuuden perustalle. Marxilaisuuden filosofisena perustana, kuten sekä Marx että Engels ovat moneen kertaan sanoneet, on dialektinen materialismi, joka on täydellisesti omaksunut XVIII vuosisadan ranskalaisen materialismin ja saksalaisen, Feuerbachin, materialismin (XIX vuosisadan ensimmäinen puolisko) historialliset perinteet,— materialismin, joka ehdottomasti on ateistinen ja jyrkän vihamielinen kaikenlaiselle uskonnolle. Muistutamme, että Engelsin koko „Anti-Dühring”, jonka Marx luki käsikirjoituksena, paljastaa materialisti ja ateisti Dühringin materialismin epäjohdonmukaisuuden, sen, että hän on jättänyt takaportteja uskonnolle ja uskonnolliselle filosofialle. Muistutamme, että Ludvig Feuerbachista kirjoittamassaan teoksessa Engels moittii Feuerbachia siitä, että tämä ei taistellut uskontoa vastaan hävittääkseen sen, vaan uusiakseen sen, luodakseen uuden, „ylevämmän” uskonnon j.n.e. Uskonto on oopiumia

kansalle,— tämä Marxin sanonta on koko marxilaisen maailmankäsityksen kulmakivenä uskontokysymyksessä ¹¹⁷. Kaikki nykyaikaiset uskonnot ja kirkkokunnat, kaikki ja kaikenlaiset uskonnolliset järjestöt marxilaisuus katsoo aina porvarillisen taantumuksen järjestöiksi, jotka palvelevat riiston suojelemisen ja työväenluokan huumuamisen asiaa.

Mutta samaan aikaan Engels on kuitenkin tuominnut monesti sen, että ihmiset, halutessaan olla „vasemmistolaisempia” eli „vallankumouksellisempia” kuin sosialidemokratia, yrittävät liittää työväenpuolueen ohjelmaan ateismin suoranaisen tunnustamisen sodanjulistuksena uskonnolle. Vuonna 1874, puhuessaan Lontoossa emigrantteina asuneiden Kommuunin pakolaisten, blanquillaisten, kuulusta manifestista, Engels pitää tyhmyytenä heidän äänestä sodanjulistustaan uskonnolle sanoen, että tuollainen sodanjulistaminen on parhain keino elvyttää mielenkiintoa uskontoa kohtaan ja vaikeuttaa uskonnon todellista häviämistä. Engels syyttää blanquillaisia, että nämä eivät pysty ymmärtämään sitä, että vain työväenjoukkojen luokkataistelu, vetämällä kaikinpuolisesti proletariaatin mitä laajimmat kerrokset tietoiseen ja vallankumoukselliseen yhteiskunnalliseen *toimintaan*, kykenee todellisuudessa vapauttamaan sorrarolaiset joukot uskonnon ikeestä, kun sen sijaan uskonnonvastaisen sodan julistaminen työväenpuolueen poliittiseksi tehtäväksi on anarkistinen fraasi ¹¹⁸. Samoin vuonna 1877 „Anti-Dühringissä”, tuomitessaan ankarasti vähäisimmätkin myönnytykset, joita filosofi Dühring tekee idealismille ja uskonnolle, Engels tuomitsee yhtä päättäväisesti Dühringin muka vallankumouksellisen aatteen uskonnon kieltämisestä sosialistisessa yhteiskunnassa. Moisen sodan julistaminen uskonnolle merkitsee samaa — sanoo Engels — kuin „olla bismarckilaisempi kuin Bismarck itse”, s.o. toistaa se typeryyys, jota Bismarckin taistelu klerikaaleja vastaan oli (surullisen kuuluisa „sivistystaistelu”, Kulturkampf, s.o. Bismarckin taistelu 1870 vuosina Saksan katolilaispuoluetta, „keskusta”-puoluetta vastaan, vainoamalla katolilaisuutta poliisitoimenpitein). Tällä taistelulla Bismarck vain *lujitti* katolilaisten sotaisaa klerikalismia ja vahingoitti todellisen sivistyksen asiaa, sillä hän asetti etualalle uskonnolliset jaottelut poliittisten jaottelujen asemesta, käänsi työväen-

luokan ja kansanjoukkojen eräiden kerrosten huomion luokka- ja vallankumoustaistelun päivänpolttavista tehtävistä mitä pintapuolisimpaan ja porvarillisesti valheelliseen antiklerikalismiin. Syyttäessään Dühringiä, joka halusi olla ultravallankumouksellinen, halukkaaksi toistamaan toisessa muodossa tuon saman Bismarckin tyyperyyden Engels vaati työväenpuolueelta taitoa tehdä kärsivällisesti työtä proletariaatin järjestämiseksi ja valistamiseksi, työtä, joka johtaa uskonnon häviämiseen, eikä heittäytymään uskonnonvastaisen poliittisen sodan seikkailuihin¹¹⁹. Tämä näkökanta on juurtunut syvälle Saksan sosialidemokratiaan, joka on puoltanut esimerkiksi vapauden myöntämistä jesuiitoille, näiden päästämistä Saksaan, kaikenlaisten poliisitoimpiteiden lopettamista taistelussa tätä tai tuota uskontoa vastaan. „Uskonnon julistaminen yksityisasiaksi” — tämä Erfurtin ohjelman (1891) kuuluisa pykälä vahvasti sosialidemokratian mainitun poliittisen taktiikan.

Tämä taktiikka on jo nyt ehtinyt muuttua rutiiniksi, ehtinyt aiheuttamaan sen, että marxilaisuutta väärennetään uudelleen päinvastaiseen suuntaan, opportunistin suuntaan. Erfurtin ohjelman teesiä on alettu tulkita siten, että me, sosialidemokraatit, meidän puolueemme *pitää* uskontoa yksityisasiana, että meille, sosialidemokraateille, meidän puolueellemme uskonto on yksityisasia. Ryhtymättä suoranaisesti polemisoimaan tätä opportunistista mielihäpäistystä vastaan Engels piti 1890-luvulla välttämättömänä esiintyä päättäväisesti sitä vastaan ei polemiikkisessa, vaan positiivisessa muodossa. Engels nimittäin teki sen ilmoituksen muodossa, varta vasten korostaen, että sosialidemokratia pitää uskontoa yksityisasiana *valtioon nähden*, muttei lainkaan itseensä nähden, ei marxilaisuuteen nähden, ei työväenpuolueeseen nähden¹²⁰.

Tällainen on Marxin ja Engelsin esiintymisten ulkoinen historia uskontokysymyksessä. Ihmisille, jotka suhtautuvat holtittomasti marxilaisuuteen, ihmisille, jotka eivät osaa tai eivät halua ajatella, tämä historia on nippu marxilaisuuden tolkkuttomia ristiriitoja ja horjumisia: muka jonkinlaista „johdonmukaisen” ateismin ja uskonnon „sukoilemisen” sotkua, jonkinlaista „periaatteetonta” horjumista puoleen ja toiseen: toisaalta ultr-r-ra-vallankumouksellinen sota jumalaa vastaan ja toisaalta pelkurimainen halu „mukautua” uskovaisiin työläisiin, pelko siitä, että heidät voidaan

säikäyttää pois j.n.e. y.m.s. Anarkististen fraasitaiturien kirjallisuudesta voi löytää paljon tuon tapaisia hyökkäilyjä marxilaisuutta vastaan.

Mutta se, joka kykenee vähänkin vakavammin suhtautumaan marxilaisuuteen, syventymään sen filosofisiin perusteisiin ja kansainvälisen sosialidemokratian kokemukseen, huomaa helposti, että marxilaisuuden taktiikka uskontoon nähden on syvästi johdonmukaista ja Marxin ja Engelsin harkitsemaa, että se, mitä diletantit tai sivistymättömät ihmiset pitävät horjumisena, on välitön ja kiertämätön johtopäätös dialektisesta materialismista. Peräti virheellistä olisi luulla, että marxilaisuuden näennäinen „maltillisuus” uskontoon nähden on selitettävissä niin sanotuilla „taktillisilla” näkökohdilla, siinä mielessä, ettei haluta „säikäyttää pois” j.n.e. Päinvastoin, marxilaisuuden poliittinen linja on tässäkin kysymyksessä erottamattomassa yhteydessä sen filosofisiin perusteisiin.

Marxilaisuus on materialismia. Sellaisena se on uskonnolle yhtä armottoman vihamielinen kuin XVIII vuosisadan ensyklopedistinen materialismi tai Feuerbachin materialismi. Tämä on epäilemätöntä. Mutta Marxin ja Engelsin dialektinen materialismi menee ensyklopedisteja ja Feuerbachia pitemmälle soveltamalla materialistista filosofiaa historian alaan, yhteiskuntatieteiden alaan. Meidän on taisteltava uskontoa vastaan. Se on *kaiken* materialismin ja siis marxilaisuudenkin aakkosia. Mutta marxilaisuus ei ole aakkosiin pysähtynyttä materialismia. Marxilaisuus menee pitemmälle. Se sanoo: uskontoa vastaan pitää *osata* taistella, ja sitä varten on *materialistisesti* selitettävä joukkojen uskon ja uskonnon alkulähde. Taistelussa uskontoa vastaan ei saa rajoittua abstraktiseen ideologiseen saarnaamiseen, ei saa päätyä tällaiseen saarnaamiseen; tämä taistelu on asetettava luokkaliikkeen konkreettisen käytännön yhteyteen, luokkaliikkeen, mikä on suunnattu uskonnon sosiaalisten juurten hävittämiseen. Miksi uskonto säilyy kaupunki-proletariaatin takapajuisissa kerroksissa, puoliproletariaatin laajoissa kerroksissa sekä talonpoikaisjoukoissa? Kansan sivistymättömyyden vuoksi, vastaa porvarillinen progressisti, radikaali tai porvarillinen materialisti. Siis, alas uskonto, eläköön ateismi, perustehtävämme on ateististen katsomusten levittäminen. Marxilainen sanoo: se ei ole totta. Tuollainen käsitys on pintapuolista, porvarillisesti

rajoittunutta kulttuuriharrastelua. Tuollainen käsitys ei selitä uskonnon juuria riittävän syvällisesti, materialistisesti, vaan idealistisesti. Nykyajan kapitalistimaissa nuo juuret ovat pääasiassa *sosiaalisia*. Työvätekevien joukkojen sosiaalinen puristustila, heidän näennäinen täydellinen voimattomuutensa kapitalismin sokeiden voimien edessä, kapitalismin, joka aiheuttaa tavalliselle työväelle joka päivä, joka tunti mitä hirvittävimpiä kärsimyksiä ja tava-tonta tuskaa tuhat kertaa enemmän kuin mitkään sodat, maanjäritykset y.m. sentapaiset poikkeukselliset tapahtumat,— juuri siinä on uskonnon syvin juuri nykyaikana. „Pelko on luonut jumalia”. Pelko pääoman sokean voiman edessä, joka on sokeaa, koska kansanjoukot eivät voi sitä ennakolta nähdä ja joka proletaarin ja pienisännän elämässä uhkaa joka askelella saattaa ja saattaakin hänet „äkilliseen”, „odottamattomaan”, „satunnaiseen” taloudelliseen häviöön, tuhoon, tehden hänet kerjäläiseksi, köyhimykseksi, portoksi, tuoden nälkäkuoleman,— kas siinä on se nykyaikaisen uskonnon *juuri*, joka materialistin on ennen kaikkea ja erikoisesti pidettävä mielessä, jollei hän halua jäädä valmistavan luokan materialistiksi. Mikään valistava kirjanen ei voi hävittää uskontoa kapitalistisen pakkotyön tylsistyttämistä joukoista, jotka ovat riippuvaisia kapitalismin sokeista hävittävästä voimista,— ei voi hävittää niin kauan nämä joukot itse eivät opi yhteisesti, järjestyneesti, suunnitelmallisesti, tietoisesti taistelemaan tätä uskonnon *juurta* vastaan, *pääoman herruuden* kaikkia muotoja vastaan.

Seuraako tästä, että uskonnonvastainen valistava kirjanen on vahingollinen tai tarpeeton? Ei. Tästä ei lainkaan seuraa se. Tästä seuraa, että sosialidemokratian ateistinen propaganda on *alistettava* palvelemaan sen perustehtävää: riistettyjen *joukkojen* luokkataistelun kehittämistä riistäjiä vastaan.

Ihminen, joka ei ole syventynyt dialektisen materialismin, s.o. Marxin ja Engelsin filosofian perusteisiin, ei ehken ymmärrä (tai ei ainakaan heti ymmärrä) tätä väittämää. Kuinka niin? Alistettavako aatteellinen propaganda, tiettyjen aatteiden propagoiminen, taistelu sitä kulttuurin ja edistyksen vihollista vastaan, joka on pysynyt pystyssä vuosituhansia (s.o. uskontoa vastaan), palvelemaan— luokkataistelua, s.o. taistelua määrättyjen käytännöllisten

tarkoituserien puolesta taloudellisella ja poliittisella alalla?

Moinen vastaväite on niitä marxilaisuutta vastaan tähdättyjä yleisiä vastaväitteitä, jotka todistavat, että marxilaista dialektiikkaa ei ymmärretä lainkaan. Se ristiriita, joka hämmentää niitä, jotka esittävät moisia vastaväitteitä, on elävän elämän todellinen ristiriita, s.o. dialektinen eikä sanallinen, keksitty ristiriita. Se, että ateismin teoreettinen propagoiminen, s.o. proletariaatin tietyillä kerroksilla olevien uskonnollisten käsitysten murtaminen, erotetaan absoluuttisella, ylipääsemättömällä rajalla näiden kerrosten luokkataistelun menestyksestä, kulusta ja ehdoista,— on samaa kuin ajatella epädialektisesti, muuttaa absoluuttiseksi rajaksi se, mikä on liikkuva, suhteellinen raja,— se on samaa kuin erottaa väkivaltaisesti erilleen se, mikä on erottamattomassa yhteydessä elävään todellisuuteen. Ottakaamme esimerkki. Olettakaamme, että tietyn alueen ja tietyn teollisuusalan proletariaatti muodostuu valveutuneesta kerroksesta — verrattain tietoisista sosialidemokraateista, jotka ovat tietysti ateisteja,— ja verrattain takapajuisista työläisistä, jotka ovat vielä yhteydessä maaseutuun ja talonpoikaistoon, uskovat jumalaan, käyvät kirkossa tai ovat jopa paikallisen papin välittömän vaikutuksen alaisina, papin, joka, olettakaamme, järjestää kristillistä työväenliittoa. Olettakaamme edelleen, että taloudellinen taistelu tällä paikkakunnalla on johtanut lakkoon. Marxilaisen on välttämättä asetettava lakkoliikkeen menestyminen etutilalle, välttämättä vastustettava päättäväisesti työläisten jakamista tässä taistelussa ateisteihin ja kristilisiin, taisteltava päättäväisesti tällaista jakoa vastaan. Noissa oloissa ateistinen propaganda voi osoittautua sekä tarpeettomaksi että vahingolliseksi — ei siltä pikkuporvarin näkökannalta katsottuna, ettei säikäytettäisi pois takapajuisia kerroksia, menetettäisi vaaleissa mandaatteja j.n.e., vaan luokkataistelun todellisen edistymisen näkökannalta, luokkataistelun, joka nykyisen kapitalistisen yhteiskunnan oloissa vie kristilliset työläiset sosialidemokratiaan ja ateismiin sata kertaa paremmin kuin pelkkä ateismin saarnaaminen. Tällaisella hetkellä ja tällaisissa oloissa ateismin saarnaaja vain valaisi *vettä* papin ja pappien *myllyyn*, sillä nämä eivät halua mitään niin kovin kuin sitä, että työläisten jakaantuminen lakkoon-osallistumisen

mukaan vaihdettaisiin jakoon, jonka perustana on usko jumalaan. Saarnaamalla maksoi mitä maksoi sotaa jumalaa vastaan anarkisti itse asiassa auttaisi pappeja ja porvaristoa (kuten anarkistit aina *itse asiassa* auttavatkin porvaristoa). Marxilaisen on oltava materialisti, s.o. uskonnon vihollinen, mutta dialektinen materialisti, s.o. sellainen, joka ei aseta uskonnonvastaisen taistelun kysymystä abstraktisesti, epäkäytännöllisen, puhtaasti teoreettisen, alati samanlaisen saarnaamisen pohjalle, vaan konkreettisesti, ottaen pohjaksi luokkataistelun, joka on *todella* käynnissä ja kasvattaa eniten ja parhaiten joukkoja. Marxilaisen on osattava ottaa huomioon koko konkreettinen tilanne ja löytää aina raja anarkismin ja opportunistin välillä (tämä raja on suhteellinen, liikkuva, vaihteleva, mutta se on olemassa), antautumatta enempää anarkistin abstraktiseen, sanalliseen, itse asiassa tyhjänpäiväiseen „revolutionärismiin” kuin myöskään siihen poroporvarillisuuteen ja opportunistisiin, mikä on ominaista pikkuporvarille tai liberaaliselle intelligentille, joka pelkää taistella uskontoa vastaan, unohtaa tämän tehtävänsä, on sovinnollinen jumalaukkoa kohtaan, ei pidä ohjeanaan luokkataistelun etuja, vaan pikkumaista, viheliäistä laskelmaa: ei saa loukata, työntää pois eikä pelotella — ja ratkiviisasta sääntöä: „elä ja anna toistenkin elää” j.n.e. y.m.s.

Mainitulta näkökannalta on ratkaistava kaikki osakysymykset, jotka koskevat sosialidemokratian suhdetta uskuntoon. Esimerkiksi, usein asetetaan kysymys, voiko pappi olla sosialidemokraattisen puolueen jäsenenä, ja tähän kysymykseen vastataan tavallisesti ilman mitään varauksia myönteisesti vetoamalla Euroopan sosialidemokraattisten puolueiden käytäntöön. Mutta tämä käytäntö ei ole syntynyt vain marxilaisuuden opin soveltamisesta työväenliikkeeseen, vaan myös Lännen erikoisista historiallisista oloista, joita ei ole Venäjällä (puhummme tuonnempana näistä oloista), joten ehdottoman myönteinen vastaus tässä on väärä. Ei saa kertakaikkisesti ja kaikkien olojen varalta julistaa, että papit eivät voi olla sosialidemokraattisen puolueen jäseninä, mutta ei saa kertakaikkisesti esittää päinvastaistakaan sääntöä. Jos pappi tulee meille tehdäkseen yhteistä poliittista työtä ja suorittaa tunnollisesti puolueuutia esiintymättä puolueen ohjelmaa vastaan, niin me voimme hyväksyä hänet sosialidemokratian

riveihin, sillä se ristiriita, mikä on toisaalta ohjelmamme hengen ja perusteiden ja toisaalta papin uskonnollisten vakaumusten välillä, voisi näissä oloissa jäädä vain häntä koskevaksi, hänen henkilökohtaiseksi ristiriidakseen, ja poliittinen järjestö ei voi pitää tutkintoa jäsenilleen siitä, onko heidän katsomustensa ja puolueen ohjelman välillä ristiriitaa. Mutta tietysti moinen tapaus voisi olla vain harvana poikkeuksena jopa Euroopassakin, ja Venäjällä se on jo miltei mahdoton. Mutta jos esimerkiksi pappi liittyisi sosialidemokraattien puolueeseen ja alkaisi tässä puolueessa pääasiallisena ja melkein ainoana työnään saarnata aktiivisesti uskonnollisia katsomuksia, niin puolueen olisi ehdottomasti erotettava hänet riveistään. Meidän ei ole vain päästettävä, vaan erikoisesti juuri vedettävä kaikkia jumalauksensa säilyttäneitä työläisiä sosialidemokraattiseen puolueeseen, me vastustamme ehdottomasti heidän uskonnollisten vakaumustensa pienintäkin loukkaamista, mutta me vedämme heidät mukaan kasvat- taaksemme heitä ohjelmamme hengessä emmekä sitä var- ten, että he taistelisivat aktiivisesti ohjelmaamme vastaan. Me sallimme puolueen *sisällä* mielipidevapauden, mutta tiettyjen ryhmittymisvapauden säätämien rajojen puitteissa: me emme ole velvollisia kulkemaan käsi kädessä niiden kanssa, jotka aktiivisesti saarnaavat puolueen enemmistön hylkäämiä katsantokantoja.

Toinen esimerkki: voidaanko kaikissa oloissa samalla tavalla tuomita sosialidemokraattisen puolueen jäseniä sen vuoksi, että he julistavat: „socialismi on uskontoni” ja propagoivat tätä julistusta vastaavia katsomuksia? Ei. Tämä on epäilemättä poikkeamista marxilaisuudesta (ja siis myös sosialismista), mutta tämän poikkeamisen merkitys, sen niin sanoaksemme ominaispaino voi olla erilainen erilaisissa oloissa. Eri asia on, jos agitaattori tai henkilö, joka esiintyy työläisjoukon edessä, puhuu näin tullakseen paremmin ymmärretyksi, päästäkseen esityksensä alkuun, kuvatakseen reaalisemmin katsomuksiaan termein, jotka ovat kehittymättömälle joukolle tavanomaisimpia. Eri asia on, jos kirjailija alkaa saarnata „jumalanrakentamista” tai jumalanrakennussosialismia (esimerkiksi meikäläisten Lunatsharskin ja kumpp. hengessä). Samassa määrin kuin edellisessä tapauksessa tuomitseminen olisi vain saivar- telua tai vieläpä agitaattorin vapauden ja „pedagogisen”

vaikutusvapauden sopimatonta rajoittamista, samassa määrin jälkimmäisessä tapauksessa tuomitseminen puolueen taholta on ehdoton ja välttämätön. Väittämi: „socialismi on uskontoa” on toisille uskonnosta socialismiin siirtymisen ja toisille *socialismista* uskontoon siirtymisen muoto.

Siirtykäämme nyt tarkastelemaan niitä ehtoja, jotka Lännessä synnyttivät teesin „uskonnon julistaminen yksityisasiaksi” opportunistisen tulkinnan. Siihen ovat tietenkin vaikuttaneet ne yleiset syyt, jotka yleensä synnyttävät opportunistisia — työväenliikkeen perusintressien uhraamista hetkellisten etujen vuoksi. Proletariaatin puolue vaatii *valtiolta* uskonnon julistamista yksityisasiaksi pitämättä suinkaan „yksityisasiana” taistelua kansan oopiumia vastaan, taistelua uskonnollisia ennakkoluuloja vastaan j.n.e. Opportunistit vääristelevät asiaa siten, että muka *socialidemokraattinen puolue on pitänyt* uskontoa yksityisasiana!

Mutta paitsi tavanomaista opportunistista vääristelyä (mitä ei lainkaan valaistu niissä puheenvuoroissa, joita duumaryhmässämme käytettiin käsiteltäessä uskontokysymyksestä pidettävää puhetta) on olemassa erikoisia historiallisia ehtoja, jotka ovat aiheuttaneet Euroopan socialidemokraattien nykyisen, jos niin voitaneen sanoa, tavattoman välinpitämättömyyden uskontokysymykseen. Nämä ehdot ovat kahdenlaisia. Ensiksi, taistelu uskontoa vastaan on historiallisesti vallankumouksellisen porvariston tehtävä, ja Lännessä tämän tehtävän suurelta osalta suorittivat (tai yrittivät suorittaa) porvarilliset demokraatit *omien* vallankumouksiensa tai feodalismia ja keskiaikaisuutta vastaan tekemiensä rynnäköiden kaudella. Sekä Ranskassa että Saksassa on perinteellistä porvarillinen uskonnonvastainen sota, joka aloitettiin jo kauan ennen socialismia (ensyklopedistit, Feuerbach). Venäjällä porvarillis-demokraattisen vallankumouksemme ehtoja vastaavasti tämäkin tehtävä lankeaa melkein kokonaan työväenluokan harteille. Pikkuporvarilliset (narodnikkilaiset) demokraatit eivät ole tehneet tässä suhteessa meillä liian paljon (kuten luulevat „Vehin”¹²¹ vastailmestyneet mustasotniaiset kadetit eli kadettilaiset mustasotniaiset), vaan *liian vähän* Eurooppaan verraten.

Toisaalta, porvarillisen uskonnonvastaisen sodan traditio on Euroopassa ehtinyt *vääristellä* tätä sotaa spesifiikkisen

porvarillisesti anarkismilla, joka kaikesta porvaristoa vastaan tähdättyjen hyökkäystensä „raivokkuudesta” huolimatta pohjautuu, kuten marxilaiset jo kauan sitten ja moneen kertaan ovat selittäneet, porvarilliseen maailmankatsomukseen. Anarkistit ja blanquilaiset romaanisissa maissa, Most (muuten entinen Dühringin oppilas) ja kumpp. Saksassa, 80-luvun anarkistit Itävallassa kehittivät vallankumouksellisen fraseologian uskonnonvastaisessa taistelussa nec plus ultra'an*. Ei ihme, jos Euroopan sosialidemokraatit nykyään *pingoittavat* anarkistien virittämän *kielen äärimilleen*. Tämä on ymmärrettävää ja tietyissä puitteissa laillista, mutta meidän, Venäjän sosialidemokraattien, ei sovi unohtaa Lännän erikoisia historiallisia oloja.

Toiseksi, Lännessä kansallisten porvarillisten vallankumousten päättymisen *jälkeen*, enemmän tai vähemmän täydellisen uskonnonvapauden voimaansaattamisen *jälkeen*, porvarillisen demokratian ja sosialismin välinen taistelu oli jo siinä määrin työntänyt historiallisesti taka-alalle demokraattisen uskonnonvastaisen taistelun kysymyksen, että porvarilliset hallitukset *tietoisesti* yrittivät kääntää joukkojen huomion pois sosialismista järjestämällä quasi**-liberaalisen „sotaretken” klerikalismia vastaan. Sellaista oli luonteeltaan niin Kulturkampf Saksassa kuin myös porvarillisten tasavaltalaisten taistelu klerikalismia vastaan Ranskassa. Porvarillinen antiklerikalismi keinona, jolla käännetään työläisjoukkojen huomio pois sosialismista,—juuri se on edeltänyt Lännessä nykyisen uskonnonvastaiseen taisteluun kohdistuvan „välinpitämättömyyden” leviämistä sosialidemokraattien keskuudessa. Ja taaskin tämä on ymmärrettävää ja laillista, sillä porvarillisen ja bismarckilaisen antiklerikalismin vastapainoksi sosialidemokraattien on täytynyt asettaa nimenomaan se, että uskonnonvastainen taistelu *alistetaan* taistelulle, jota käydään sosialismin puolesta.

Venäjällä olosuhteet ovat kokonaan toisenlaiset. Proletariaatti on meidän porvarillis-demokraattisen vallankumouksemme johtaja. Sen puolueen on oltava aatteellisena johtajana taistelussa kaikenlaista keskiaikaisuutta vastaan ja muun muassa myös vanhaa valtiouskontoa ja kaikkia

* — ääritimmäisyksiin. *Toim.*
 ** — näennäisesti. *Toim.*

niitä yrityksiä vastaan, joita tehdään sen uusimiseksi tai perustelemiseksi uudella tai toisella tavalla j.n.e. Sen vuoksi, joskin Engels verrattain lempeästi oikaisi Saksan sosialidemokraattien opportunistimia, jotka työväenpuolueen sen vaatimuksen asemesta, että *valtio* julistaisi uskonnon yksityisasiaksi, *julistivat* uskonnon sosialidemokraattien ja sosialidemokraattisen puolueen yksityisasiaksi, — on ymmärrettävää, että tämän saksalaisen vääristelyn jäljitteleminen venäläisten opportunistien taholta olisi saanut *sata kertaa* ankaramman tuomion Engelsiltä.

Julkilausuksessaan Duuman puhujalavalta, että uskonto on oopiumia kansalle, ryhmämme menetteli aivan oikein ja teki siitä siten presedenssin, jonka on oltava aina perustana venäläisten sosialidemokraattien esiintyessä uskontokysymyksestä. Olisiko ollut tarpeen mennä pitemmälle seikkaperäistämällä vieläkin enemmän uskonnonvastaisia johtopäätöksiä? Luulemme, että ei. Siitä olisi saattanut muodostua se vaara, että proletariaatin poliittisen puolueen taholta olisi liioiteltu uskonnonvastaista taistelua; se olisi voinut johtaa siihen, että olisi hävinnyt raja porvarillisen ja sosialistisen uskonnonvastaisen taistelun väliltä. Ensimmäisen velvollisuutensa mustasotnialaisessa Duumassa sosialidemokraattinen ryhmä täytti kunnialla.

Toiseksi — ja se oli sosialidemokratialle miltei tärkeintä — piti tehdä selkoa kirkon ja papiston luokkaosuudesta mustasotnialaisen hallituksen ja porvariston tukemisessa sen taistellessa työväenluokkaa vastaan — ja se niin ikään tuli kunnialla täytetyksi. Tästä aiheesta tietystikin voidaan sanoa vielä hyvin paljon, ja sosialidemokraatit kyllä löytävät, millä he voivat täydentää seuraavissa puheenvuoroissaan toveri Surkovin puhetta, mutta sittenkin hänen puheensa oli erinomainen, ja sen levittäminen kaikkien puoluejärjestöjen toimesta on puolueemme suoranainen velvollisuus.

Kolmanneksi — olisi pitänyt selittää mitä perinpohjaisemmin, mitä *oikeastaan* merkitsee teesi „uskonnon julistaminen yksityisasiaksi”, jota Saksan opportunistit niin usein vääristelevät. Valitettavasti tov. Surkov ei sitä tehnyt. Se on sitäkin valitettavampaa, että ryhmän aikaisemmassa toiminnassa tov. Belousov oli jo tehnyt tässä kysymyksessä virheen, josta „*Proletari*” ajoissa huomautti. Ryhmässä käyty keskustelu osoitti, että ateismikiista oli saattanut

ryhmässä varjoo sen kysymyksen, miten on oikealla tavalla selitettävä paljonpuhuttua vaatimusta uskonnon julistamisesta yksityisasiaksi. Emme käy syyttämään yksinomaan toveri Surkovia tästä koko ryhmän virheestä. Enemmänkin. Tunnustamme suoraan, että siihen on syypää koko puolue, joka ei ollut riittävästi selittänyt kysymystä eikä tehnyt alustavasti kyllin selväksi sosialidemokraattien tietoisuudessa sitä merkitystä, mikä on Saksan opportunisteille tehdyllä Engelsin huomautuksella. Ryhmässä käyty keskustelu todistaa, että se oli nimenomaan kysymyksen epäselvää käsittämistä eikä suinkaan haluttomuutta ottaa varteen Marxin oppia, ja olemme varmoja siitä, että ryhmän seuraavissa esiintymisissä virhe oikaistaan.

Toistamme, että yleensä toveri Surkovin puhe oli erinomainen ja sitä on kaikkien järjestöjen levitettävä. Tämän puheen käsittelyllä ryhmä todisti täyttäneensä täysin tunnollisesti sosialidemokraattisen velvollisuutensa. Toivomme vain, että puoluelehdistöön ilmaantuisi useammin kirjoituksia ryhmässä käydyistä keskusteluista, jotta lähennettäisiin ryhmää puolueeseen, tutustutettaisiin puolue siihen vaikeaan sisäiseen toimintaan, jota ryhmä suorittaa, ja saataisiin aikaan aatteellinen yhtenäisyys puolueen ja ryhmän toiminnassa.

„Proletari“ № 45,
toukokuun 13 (26) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari“ lehdessä
tekstin mukaan

LUOKAT JA PUOLUEET SUHTEESSAAN USKONTOON JA KIRKKOON

Valtakunnanduomassa käyty keskustelu synodin tulo- ja menoarviokysymyksestä, sitten oikeuksien palauttamisesta hengellisen virkansa hylänneille henkilöille ja vihdoin vanhauskoisten yhteisöistä antoivat poikkeuksellisen opettavaista aineistoa Venäjän poliittisten puolueiden luonnehtimiseksi siltä puolen, miten ne suhtautuvat uskontoon ja kirkkoon. Luomme yleissilmäyksen tähän aineistoon pysähtyen etupäässä synodin tulo- ja menoarviosta käytyyn keskusteluun (muista yllä mainituista kysymyksistä käytettyjen puheenvuorojen pikakirjoituselostuksia emme ole vielä saaneet).

Ensimmäinen johtopäätös, mikä erikoisesti pistää silmään Duumassa käytettyjä puheenvuoroja tarkastellessa, on se, että taistelevaa klerikalismia ei ainoastaan ole Venäjällä olemassa, vaan se ilmeisesti voimistuu ja järjestyy yhä enemmän. Huhtikuun 16 p:nä piispa Mitrofan sanoi: „duumatoimintamme ensimmäisten askeleiden suuntana oli nimenomaan se, että me, joilla on korkea kunnia olla kansan välitsemia, asettuisimme täällä Duumassa puoluepirstoutumisten yläpuolelle ja muodostaisimme papiston yhtenäisen ryhmän, joka valaisisi kaikkia puolii eetilliseltä näkökannaltaan... Mikä on syynä, ettemme ole päässeet tuohon ihanteelliseen asemaan?.. Syy on niissä, jotka teidän kanssanne” (s.o. kadettien ja „vasemmistolaiten” kanssa) „jakavat nämä penkit, nimittäin oppositioon kuuluvat papiston edustajat. He korottivat ensimmäisinä äänensä ja alkoivat puhua, että tämä ei ole mitään muuta kuin klerikaalisen puolueen syntymistä ja että se on vähimmin toivottavaa. Venäjän oikeauskoisen papiston

klerikaalisuudesta on tietenkin tarpeetonta puhua — meillä ei ole milloinkaan ollut moisia tendenssejä, ja halutesamme erota eri ryhmäksi me ajoimme takaa puhtaasti moraalisia, eettillisiä tarkoituseriä, mutta nyt, herrat, kun sitä epäsopua, jota vasemmistoedustajat ovat veljellisessä seurassamme herättäneet, on seurannut jakaantuminen ja pirstoutuminen, nyt te” (s.o. kadetit) „syytätte siitä meitä”.

Typerässä puheessaan piispa Mitrofan tuli lörpötelleeksi salaisuuden: vasemmistolaiset, näettekös, ovat syylistyneet siihen, että he ovat vieroittaneet osan Duuman papeista erikoisen „moraalisen” (tämä sana on tietysti sopivampi kansan petkuttamiseksi kuin sana „klerikaalisen”) ryhmän muodostamisesta!

Noin kuukautta myöhemmin, toukokuun 13 pnä, piispa Jevlogi luki Duumassa „Duuman papiston päätöksen”: „oikeauskoinen Duuman papisto on valtaosaltaan sitä mieltä”... että „oikeauskoisen kirkon johtavan ja hallitsevan aseman” vuoksi ei ole sallittava saarnavapautta vanhauskoisille eikä vanhauskoisten yhteisöjen perustamista ilman ennakkolupaa kuin myöskään vanhauskoisten hengenmiesten nimittämistä jumalanpalvelijoiksi. Venäjän pappien „puhtaasti moraalinen näkökanta” on paljastunut täydellisesti mitä puhtaimmaksi klerikalismiksi. Duuman papiston „valtaosan”, jonka nimessä piispa Jevlogi puhui, muodostivat todennäköisesti kolmannen Duuman 29 oikeistolaista ja maltillisesti oikeistolaista pappia, ja ehkä myös 8 lokakuulaispappia. Oppositioon jäivät luultavasti 4 pappia progressistien ja rauhallisten uudistajain ryhmästä ja yksi puolalais-liettualaisesta ryhmästä.

Minkäläinen on „Duuman (lisättäköön: kesäkuun 3 päivän) papiston valtaosan puhtaasti moraalinen, eettillinen näkökanta”? Tässä eräitä otteita puheista: „Sanon vain, että näiden (s.o. kirkollisten) uudistusten aloitteen on lähettävä kirkon sisältä eikä ulkopuolelta, ei valtion taholta eikä tietenkään budjettivaliokunnan taholta. Sillä kirkko on pyhä ja iankaikkinen laitos, sen lait ovat muuttumattomia, jota vastoin valtiollisen elämän ihanteet, kuten tunnettua, joutuvat alituisten muutosten alaisiksi” (piispa Jevlogi, huhtikuun 14 pnä). Puhuja muistelee „rauhatonta historiallista paralleelia”: kirkon omaisuuksien sekularisatiota Katariina II aikana. „Kuka voi mennä takuuseen siitä,

että budjettivaliokunta, joka tänä vuonna on sanonut haluavansa alistaa ne (kirkon varat) valtion valvontaan, ei sano ensi vuonna haluavansa siirtää niitä valtion yleiseen rahastoon ja sitten kokonaankin siirtää niiden huolto kirkollishallitukselta siviili- eli valtiovallalle?... Kirkon säännöissä sanotaan, että jos kerran kristittyjen sielut uskotaan piispalle, niin sitä suuremmalla syyllä uskottakoon hänelle kirkon omaisuudet... Edessänne (Duuman edustajien edessä) on nyt teidän hengellinen äitinne, pyhä oikeuskoinen kirkko, jolle te ette ole ainoastaan kansan edustajia, vaan myös sen hengellisiä lapsia" (sama).

Tämä on aitoa klerikalismia. Kirkko on valtiota ylempänä, kuten iankaikkinen ja jumalallinen on ylempänä väliaikaista, maallista. Kirkko ei anna valtiolle anteeksi kirkon omaisuuksien sekularisaatiota. Kirkko vaatii itselleen johtavaa ja hallitsevaa asemaa. Duuman edustajat eivät ole sille ainoastaan — oikeastaan niinkään — kansan edustajia kuin „hengellisiä lapsia”.

Nämä eivät ole papinkaapuisia virkamiehiä, niinkuin sosialidemokraatti Surkov sanoi, vaan papinkaapuisia *maajorjuuttajia*. Kirkon feodaalisten etuoikeuksien puolustaminen, keskiaikaisuuden avoin puoltaminen — siinä on kolmannen Duuman papiston enemmistön politiikan olemus. Piispa Jevlogi ei ole lainkaan poikkeus. Gepetski myös huutaa „sekularisaatiota” vastaan pitäen sitä sallimattomana „loukkauksena” (huhtikuun 14 pv). Pappi Mashkevitch arvostelee murhaavasti *lokakuulaisten* selostusta sen vuoksi, että siinä pyritään „horjuttamaan niitä historiallisia ja kanonisia perustoja, joihin kirkollinen elämämme on pohjautunut ja joihin sen on pohjauduttava”, „sysäämään Venäjän oikeuskoiden kirkon elämän ja toiminnan kanoniselta tieltä sille tielle, jolla... kirkon todellisten ruhtinaiden — piispojen — on luovutettava melkein kaikki apostoleilta perityt oikeutensa maallisille ruhtinaille”... „Tämä ei ole mitään muuta, kuin... yritys anastaa vierasta omaisuutta sekä kirkon oikeudet ja sen varat”. „Alustaja johdattaa meidät kirkollisen elämän kanonisen järjestelmän murskaamiseen, hän haluaa alistaa oikeuskoiden kirkon kaikkine taloudellisine funktioineen Valtakunnanduumalle, sellaiselle laitokselle, joka on kokoonpantu mitä erilaisimmista aineksista, valtakunnassa

olevista niin siedettävistä kuin sietämättömistäkin uskonn-suunnista” (huhtikuun 14 pv).

Venäläiset narodnikit ja liberaalit ovat kauan lohdutelleet tai oikeammin pettäneet itseään sillä „teorialla”, että Venäjällä ei ole maaperää taistelevalle klerikalismille, „kirkon ruhtinaiden” sodalle maallista valtaa vastaan y.m.s. Muiden narodnikkilaisten ja liberaalisten illuusioiden mukana vallankumouksemme on hälventänyt tämänkin illuusion. Niin kauan kuin itsevaltius oli kokonainen ja koskematon, klerikalismi oli olemassa peitetyssä muodossa. Poliisien ja virkavallan kaikkivaltius esti „yhteiskuntapiirejä” ja kansaa näkemästä yleensä luokkataistelua ja muun muassa „papinkaapuisten orjanomistajien” ja „alhaisen roskaväen” välistä taistelua. Jo ensimmäinen halkeama, jonka vallankumouksellinen proletariaatti ja talonpoikaisto iskivät maaorjuudelliseen itsevaltiuteen, teki salaisen julkiseksi. Heti kun proletariaatti ja edistykselliset porvarillis-demokraattiset ainekset alkoivat käyttää poliittista vapautta, joukkojen järjestäytymisvapautta, jonka ne olivat vallanneet vuoden 1905 lopulla, niin taantumuksellisetkin luokat alkoivat itsenäisen ja avoimen järjestäytymisen. Rajoittamattoman absolutismin aikana ne eivät olleet järjestäytymättä ja esiintymättä erikoisen näkyvästi siksi, että ne olisivat olleet heikkoja, vaan siksi, että ne olivat voimakkaita,— eivät siksi, että olisivat olleet kykenemättömiä järjestäytymään ja käymään poliittista taistelua, vaan siksi, että silloin ne eivät vielä nähneet vakavaa tarvetta itsenäiseen luokkajärjestymiseen. Ne eivät uskoneet itsevaltiutta ja maaorjuuttajia vastaan tähdättyä joukko-liikettä mahdolliseksi Venäjällä. Ne luottivat täydellisesti siihen, että alhaisoa hillitsemään riittää ruoska. Ensimmäiset itsevaltiuteen isketyt haavat pakottivat sitä kannattavia ja sitä tarvitsevia yhteiskunnallisia aineksia astumaan päivänvaloon. Joukkoja vastaan, jotka kykenivät aikaansaamaan tammikuun 9. päivän, vuoden 1905 lakkoliikkeen ja loka—joulukuun vallankumouksen, ei voida taistella enää *pelkästään* vanhan ruoskan avulla. On esiinnyttävä itsenäisten poliittisten järjestöjen arenalla; Yhdistyneen aateliston neuvoston täytyy järjestää mustia sotnioita ja harjoittaa häikäilemätöntä demagogiaa; „kirkon ruhtinaiden — piispojen” täytyy järjestää taantumuksellista papis-toa itsenäiseksi voimaksi.

Kolmatta Duumaa ja kolmannen Duuman ajanjaksoa Venäjän vastavallankumouksessa luonnehtii juuri se, että tämä vastavallankumouksellisten voimien järjestäytyminen kohosi pinnalle, alkoi kehittyä yleiskansallisessa mitassa ja vaati erikoista mustasotnialais-porvarillista „parlamenttia”. Taisteleva klerikalismi on esittänyt itsensä selvästi, ja Venäjän sosialidemokratia joutuu nyt monesti olemaan klerikaalisen porvariston ja antiklerikaalisen porvariston välisten konfliktien tarkkailijana ja osanottajana. Jos ker-
ran yhteisenä tehtävänäme on auttaa proletariaattia tiivistymään erikoiseksi luokaksi, joka osaa erottaa itsensä porvarillisista kansankerroksista, niin tuohon tehtävään kuuluu osana kaikkien propaganda- ja agitaatiokeinojen, m.m. Duuman puhujalavankin käyttäminen, selittääksemme joukoille sosialistisen antiklerikaalisuuden ja porvarillisen antiklerikaalisuuden välistä eroavaisuutta.

Lokakuulaiset ja kadetit, jotka III Duumassa esiintyivät äärimmäisiä oikeistolaisia, klerikaaleja ja hallitusta vastaan, helpottivat tavattomasti tätä tehtävääme osoittamalla havainnollisesti, mikä suhde porvaristolla on kirkkoon ja uskuntoon. Kadettien ja niin sanottujen progressistien julkinen lehdistö kiinnittää nyt erikoista huomiota vanhauskoisia koskevaan kysymykseen, siihen, että lokakuulaiset yhdessä kadettien kanssa ovat esiintyneet hallitusta vastaan, siihen, että he ovat edes pikku jutussa „asettuneet reformien tielle”, joita lokakuun 17:ntenä luvattiin. Meitä kiinnostaa paljon enemmän kysymyksen periaatteellinen puoli, t.s. se, mikä suhde yleensä porvaristolla, aina demokraatti-kadettien nimeä pretendeeraaviin porvareihin asti, on uskuntoon ja kirkkoon. Emme saa sallia sitä, että verraten osittainen kysymys — vanhauskoisten ja hallitsevan kirkon yhteentörmäyksestä ja vanhauskoisten kanssa yhteydessä olevien ja heistä osaksi jopa rahallisestikin riippuvaisten lokakuulaisten käyttäytymisestä (puhutaan, että „Golos Moskvy” lehteä¹²² julkaistaan vanhauskoisten varoilla) — saattaisi varjoo porvariston luokkaetuja ja -politiikkaa koskevan peruskysymyksen.

Vilkaiskaa suuntaukseltaan lokakuulaisten, joskin lokakuulaisten duumaryhmästä eronneen kreivi Uvarovin puhetta. Puhuessaan sosialidemokraatti Surkovin jälkeen hän heti kieltäytyi asettamasta kysymystä sille periaatteelliselle pohjalle, jolle sen asetti työläisedustaja. Uvarov

hyökkäilee synodin ja yliprokuraattorin kimppuun vain sen vuoksi, että nämä eivät tahdo antaa Duumalle tietoja eräistä kirkon tuloista ja seurakuntien varojen käyttämisestä. Samaten asettaa kysymyksen lokakuulaisten virallisen edustaja Kamenski (huhtikuun 16 pv), joka vaatii seurakunnan ennallistamista „oikeauskoisuuden lujittamiseksi”. Tätä ajatusta kehittää niin sanottu „vasemmistolokakuulainen” Kapustin: „Jos käännyimme kansan elämän puoleen”, huudahtaa hän, „maaseutuväen elämän puoleen, niin juuri nyt me näemme murehdittavan ilmiön — hengellinen elämä järkkyy, järkkyy väestön siveellisyysjärjestelmän ainoa ylevin perusta... Millä korvataan syntikäsité, millä korvataan omantunnon neuvo? Eihän toki voi olla niin, että se korvattaisiin käsitteellä luokkataistelusta ja tämän tai tuon luokan oikeuksista. Se on murehdittava käsite, mikä on juurtunut jokapäiväiseen elämäämme. Niinpä siis siltä kannalta, että uskonto siveellisyyden perustana jatkaisi olemassaoloaan ja olisi koko väestön omaksuttavissa, on tarpeellista, että tämän uskonnon levittäjät nauttisivat vastaavaa arvovaltaa”...

Vastavallankumouksellisen porvariston edustaja tahtoo lujittaa uskontoa, voimistaa uskonnon vaikutusta joukkoihin, sillä hän tuntee sen riittämättömäksi, vanhentuneeksi, tuntee jopa sen vahingollisuudenkin, jota aiheuttavat hallitseville luokille „papinkaapuiset virkamiehet”, jotka *alentaavat* kirkon arvovaltaa. Lokakuulainen sotii klerikalismin ja poliisiholhouksen äärimmäisyyksiä vastaan *saadakseen voimistetuksi* uskonnon joukkovaikutusta ja vaihdetuksi edes muutamat, liian raa’at, liian vanhentuneet, liian rappeutuneet ja tarkoituserää saavuttamattomat kansantylsistämiskeinot hiotumpiin, parempiin keinoihin. Joukkojen tylsistämiseksi ei enää riitä poliisiuskonto, antakaa meille kulttuurisempi, uudistettu, ovelampi uskonto, mikä kykenee vaikuttamaan itsehallinnollisessa seurakunnassa,— juuri sitä vaatii pääoma itsevaltiudelta.

Kadetti Karaulovkin on *täydellisesti* samalla kannalla. Tämä „liberaalinen” luopio (joka kehityksessään on siirtynyt „Narodnaja voljasta” oikeistokadetteihin) huutaa „kirkon denatsionalisointia vastaan ymmärtäen sillä kansanjoukkojen, maallikkojen karkoittamista kirkollisesta rakennustyöstä”. Hän pitää „*kauheana*” (kirjaimellisesti niin!), että joukot „luopuvat uskonnosta”. Hän huutaa

aivan menshikovilaiseen tapaan, että „kirjon valtava itseisarvo tehdään mitättömäksi... ei ainoastaan kirjon, vaan myös valtion asian tavattomaksi vahingoksi”. Hän nimittää „kultaisiksi sanoiksi” sellaisia yltiöpää Jevlogin inhoittavia tekopyhiä puheita, että „kirjon tehtävä on ikuinen, muuttumaton, joten siis kirjon sitominen politiikkaan on mahdotonta”. Hän protestoi kirjon ja mustan sotnian liittoa vastaan *sen nimessä*, että kirkko „suuremmalla voimalla ja kunnialla kuin nyt suorittaisi ylevän, pyhän tehtävänsä Kristuksen — rakkauden ja vapauden hengessä”.

Toveri Belousov teki varsin hyvin, kun ivaili Duuman puhujalavalta näitä Karaulovin „lyyrillisiä sanoja”. Mutta tällainen ivailu ei vielä läheskään riitä. Olisi pitänyt selittää — ja ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa on selitettävä Duuman puhujalavalta, — että kadettien näkökanta on täysin yhtäpitävä lokakuulaisten näkökannan kanssa eikä ilmennä mitään muuta kuin „kulttuurisen” pääoman pyrkimystä järjestää uskonnollisen myrkyllin avulla tapahtuva kansan tylsistyttäminen sellaiseksi, jossa käytetään kirkollisen petkutuksen paljoa hiotumpia keinoja kuin ne, joita käytti entisaikaan elänyt tavallinen venäläinen „batjushka”.

Jotta kansa voitaisiin pitää henkisessä orjuudessa, tarvitaan kirjon ja mustan sotnian mitä kiinteintä liittoa, — puhui Purishkevitchin suulla villi tilanherra ja entinen derzhimorda. Erehdytte, herrat, vastaa heille Karaulovin suun kautta vastavallankumouksellinen porvaristo: sellaisin keinoin te vain sysäätte kansan lopullisesti eroon uskonnosta. Toimikaamme viisaammin, ovelammin, taitavammin, — pankaaamme pois liian tyhmä ja raaka mustasotnialainen, julistakaamme sota „kirjon denatsionalisointia” vastaan, kirjoittakaamme lippuun piispa Jevlogin „kultaiset sanat”, että kirkko on politiikan yläpuolella, — vain tällä tavoin menettelemällä me kykenemme puijaamaan edes osaa takapajuisista työläisistä ja erikoisesti pikkuporvaristosta ja talonpojista, kykenemme auttamaan uudistettua kirkkoa suorittamaan sen „ylevän, pyhän tehtävän”, jona on kansanjoukkojen henkisen orjuuden ylläpitäminen.

Liberaalinen lehdistömme aina „Retsh” lehteä myöten on voimaperäisesti moittinut viime aikoina „Vehi” kokoelman tekijöitä — Struvea ja kumpp. Mutta Karaulov, kadetti-puolueen virallinen puhuja Valtakunnanduumassa, paljasti

kerrassaan mainiosti noiden soimausten ja Struvesta ja kumpp. kieltäytymisten koko halpamaisen ulkokultaisuuden. Mikä on Karaulovilla ja Miljukovilla mielessä, se on Struvella kielellä. Liberaalit moittivat Struvea *vain* sen vuoksi, että tämä lörpötteli varomattomuudessaan totuuden ja paljasti liialti kortteja. Liberaalit, jotka moitiskelevat „Vehiä” ja edelleenkin tukevat kadettipuoluetta, petkuttavat kansaa mitä häpeämättömimmällä tavalla, tuomiten varomattomuudessa lausutun avomielisen *sanan ja ajaen* edelleenkin sitä samaa *asiaa*, mikä vastaa tuota sanaa.

Siitä, miten käyttäytyivät Duumassa trudovikit keskusteltaessa esillä olevista kysymyksistä, ei ole paljoakaan sanottavaa. Kuten aina muulloinkin trudovikkitalonpoikien ja trudovikki-intelligenttien välinen ero kävi selvästi ilmi eikä suinkaan viimeksi mainittujen eduksi näiden osoittaessa suurempaa valmeutta seurata kadetteja. Talonpoika Rozhkov tosin paljasti puheessaan poliittisen kehittymättömyytensä: hänkin toisti sen kadettien typeryyden, että Venäjän kansan liitto ei ole apuna uskon lujittamisessa, vaan sen hävittämisessä, hän ei kyennyt esittämään mitään ohjelmaa. Mutta annas kun hän alkoi kertoa vilpittömästi sulaa, kaunistelematonta totuutta papiston kiskuruudesta, pappien harjoittamasta kiristyksestä, siitä, miten vihkimisestä vaaditaan paitsi rahaa „pullo viinaa, sakuskaa ja naula teetä *ja joskus vaaditaan sellaistaikin, etten tohdi sitä puhujalavalta sanoakaan*” (huhtikuun 16 pv, pikakirjoitusselostuksen 2259. sivu), niin mustasotnialaisuuma ei kestänyt, oikeanpuoleisilta penkeiltä rupesi kuulumaan villiä karjuntaa. „Mitä tämä tällainen pilkkaaminen on? mitä tämä hävyttömyys on?”, karjuivat mustasotnialaiset tuntien, että talonpojan yksinkertainen puhe kiristyksistä ja kirkollisten toimitusten „taksojen” esittäminen vallankumouksellistaa joukkoja enemmän kuin mitkään teoreettiset tai taktilliset uskonnonvastaiset tai kirkonvastaiset julistukset. Ja biisonien kopla, joka puolusti itsevaltiutta III Duumassa, pelästytti lakeijansa, puheenjohtaja Meyendorfin, ja pakotti tämän riistämään Rozhkovilta puheoikeuden (sosialidemokraatit, joihin yhtyivät eräät trudovikit, kadetit ja muut, esittivät vastalauseen tuota puheenjohtajan menettelyä vastaan).

Poikkeuksellisesta alkeellisuudestaan huolimatta trudovikkitalonpojan Rozhkovin puhe näytti mainiosti, mikä syvä kuilu on kadettien ulkokultaisen, harkitun taantumuksellisen uskonnon-puolustamisen ja talonpojan primitiivisen, tiedottoman, rutiinin uskonnollisuuden välillä, talonpojan, jossa hänen elämänsä olot synnyttävät — vastoin hänen tahtoaan ja hänen tajuamattaan — todella vallankumouksellista suuttumusta kiristystä vastaan ja valmeutta käydä päättävää taistelua keskiaikaisuutta vastaan. Kadetit edustavat vastavallankumouksellista porvaristoa, joka haluaa uudistaa ja lujittaa uskontoa kansaa vastaan. Rozhkovit edustavat vallankumouksellista porvarillista demokratiaa, mikä on kehittymätöntä, tiedotonta, poljettua, riippuvaista, hajanaista, mutta kätkee itseensä vallankumouksellisen energian varoja, joita ei ole läheskään loppuun kulutettu taistelussa tilanherroja, pappeja ja itsevaltiutta vastaan.

Intelligentitrudovikki Rozanov läheni kadetteja paljon tietoisemmin kuin Rozhkov. Rozanov osasi sanoa kirkon erottamisen valtiosta „vasemmistolaisten” vaatimukseksi, mutta hän ei pidättäytynyt lausumasta taantumuksellisia, pikkuporvarillisia fraaseja „vaalilain muuttamisesta siihen suuntaan, että papisto syrjäytettäisiin poliittiseen taisteluun osallistumisesta”. Vallankumouksellisuus, joka tyypillisellä, keskinkertaisella talonpojalla purkautuu itsestään esiin, kun hän alkaa puhua totuutta omasta elämästään, katoaa trudovikki-intelligentiltä muuttuen epämääräiseksi ja joskus suorastaan halpamaiseksi korulauseeksi. Sadannen ja tuhannennen kerran me näemme vahvistuvan sen totuuden, että vain proletariaattia seuraten Venäjän talonpoikaisjoukot saattavat kukistaa heitä painavan ja tuhoavan maaorjuuttaja-maanomistajien, papinkaapuisten maaorjuuttajien, maaorjuuttaja-itsevaltioiden sorron.

Työväenpuolueen ja työväenluokan edustaja, sosialidemokraatti Surkov, oli ainoa koko Duumassa, joka kohotti keskustelun todella periaatteelliselle tasolle ja sanoi suoraan, miten proletariaatti suhtautuu kirkkoon ja uskuntoon, miten siihen tulee suhtautua kaikkien johdonmukaisten ja elinvoimaisten demokraattisten ainesten. „Uskonto on oopiumia kansalle”... „Ei kopeekkaakaan kansan varoista näille kansan tietoisuutta pimittäville kansan verivihollisille”,—

tämä sosialistin suora, rohkea, avomielinen taistelukutsu kaikui mustasotnialaiselle Duumalle esitetynä haasteena saaden vastakaikua miljoonien proletaarien keskuudessa, jotka levittävät sitä joukkoihin ja osaavat, jähkä aika koittaa, muuttaa sen vallankumoukselliseksi toiminnaksi.

*„Sotsial-Demokrat” № 6,
kesäkuun 4 (17) pnä 1909*

*Julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden
tekstin mukaan*

**„PROLETARIN“ LAAJENNETUN
TOIMITUSKUNNAN
NEUVOTTELUKOKOUS¹²³**

KESÄKUUN 8—17 (21—30) pnä 1909

TIEDONANTO
„PROLETARIN” LAAJENNETUN TOIMITUSKUNNAN
NEUVOTTELUKOKOUKSESTA

Lukijat löytävät alempaa „Proletarin” laajennetun toimituskunnan viimeksi pidetyssä neuvottelukokouksessa hyväksytyjen päätöslauselmien tekstin. Neuvottelukokouksen kokoonpano oli seuraava: 4 „Proletarin” toimituksen jäsentä, 3 paikallisjärjestöissä toimivien bolshevikkien edustajaa — Pietarin järjestöstä, Moskovan aluejärjestöstä (keski-Venäjä) ja Uralin järjestöstä — sekä 5 Keskuskomitean jäsentä — bolshevikkeja.

Neuvottelukokouksessa virinneellä keskustelulla on epäilemättä suuri, koko puoluetta koskeva merkitys. Se teki selkeämmäksi ja vississä määrin lopullisemmaksi sen poliittisen linjan, jota puolueen bolshevikkiryhmän johtava äänenkannattaja on viime aikana järjestelmällisesti noudattanut ja jota vastaan viime aikana on useasti hyökkäillyt tietty osa tovereista, jotka pitävät itseään bolshevikkeina. Välttämätön välien selvittely tapahtui neuvottelukokouksessa, jossa oppositiota edusti kaksi toveria.

Kaiken tämän vuoksi „Proletarin” toimitus on tekevä kaikkensa valmistellakseen ja julkaistakseen mahdollisimman täydelliset neuvottelukokouksen pöytäkirjat. Tässä tiedonannossa sen sijaan haluamme kosketella vain niitä kohtia, jotka vissillä tavalla tulkittuina saattavat aiheuttaa — ja ovat jo aiheuttaneetkin ulkomailla olevien tovereiden keskuudessa — väärinkäsityksiä. Neuvottelukokouksen laajat ja kyllin selvät päätöslauselmat oikeastaan puhuvat itse puolestaan; neuvottelukokouksen pöytäkirjat tarjoavat kyllin riittävästi aineistoa, jotta päätöslauselmat voidaan ymmärtää kokonaisuudessaan ja tyhjentävästi. Tämän tiedotuksen tarkoituksena on antaa ohjeita, jotka koskevat

etupäässä hyväksytyjen päätösten ja päätöslauselmien *ryhmän-sisäistä* merkitystä.

Aloittakaamme päätöslauselmasta, joka tehtiin „Otzovismista ja ultimatismista”.

Mitä siihen päätöslauselman osaan tulee, joka on tähdätty välittömästi otzovismia vastaan, niin se ei oikeastaan kohdannut neuvottelukokouksessa suurempia vastaväitteitä opposition edustajien taholta. Sen molemmat edustajat tunnustivat, että otzovismi, mikäli se muotoutuu vissiksi virtaukseksi, loittonee yhä etäämmälle sosialidemokratiasta, että eräät otzovismin edustajat, muiden muassa sen tunnustettu johtajakin toveri St.¹²⁴, ovat jo ehtineet saada „vissia anarkismin leimaa”. Neuvottelukokouksessa tunnustettiin *yksimielisesti* välttämättömäksi käydä sitkeää ja järjestelmällistä taistelua otzovismin virtausta vastaan. Ultimatismi on eri asia.

Molemmat neuvottelukokouksessa olleet opposition edustajat nimittivät itseään ultimatisteiksi. Ja kirjallisessa lausunnossaan, jonka he esittivät päätöslauselmasta äänestettäessä, molemmat julistivat, että he ovat ultimatisteja ja että koska päätöslauselma kehottaa sanoutumaan irti ultimatismista, niin heille se merkitsisi sanoutumista irti itseltään ja sellaisen alle he eivät voi panna nimeään. Myöhemmin, kun oli hyväksyty vielä muutamia päätöslauselmia opposition äänestäessä vastaan, kaksi opposition edustajaa ilmoitti kirjallisesti, että he katsovat neuvottelukokouksen päätöslauselmat laittomiksi, että hyväksymällä ne neuvottelukokous julistaa ryhmässä hajaannuksen, että he eivät tule alistumaan niihin eivätkä toteuttamaan niitä elämässä. Tuonnempana pysähdymme seikkaperäisemmin tähän välikohtaukseen, sillä sen yhteydessä tapahtui muodollisesti opposition erään edustajan, toveri Maksimovin, lopullinen eroaminen „Proletarin” laajennetusta toimituskunnasta. Mutta tässä yhteydessä haluamme tarkastella kysymystä toiselta kannalta.

Ultimatismin arvioinnissa, samoin kuin sivumennen sanoen myös sen johdonmukaisen ultimatismin arvioinnissa, jonka nimenä on otzovismi, joudutaan valitettavasti olemaan tekemisissä enemmän perimätietojen kuin kirjoitelmien kanssa. Ultimatismi sen enempää kuin otzovismikaan ei ole vielä tähän saakka saanut ilmaisuaan missään määrin eheässä „ohjelmassa”. Ja siksi ultimatismi on otet-

tava sen ainoana konkreettisenä ilmentymänä — vaatimukseksi, että sosialidemokraattiselle duumaryhmälle esitetään *ultimaatumia*, jossa vaaditaan, että sen on oltava ankaran puoluekantainen ja alistuttava kaikkiin puoluekeskusten ohjemääräyksiin taikka luovuttava edustajanvaltuuksistaan. Mutta osoittautuu, ettei voida väittää tällaisen ultimatismin luonnehtimisen olevan *aivan* oikeaa ja tarkkaa. Ja näin on seuraavasta syystä. Toveri Marat, toinen neuvottelukokoukseen osallistuneista ultimatisteista, sanoi, ettei tämä luonnehtiminen pidä paikkaansa häneen nähden. Hän, toveri Marat, tunnustaa, että sosialidemokraattisen duumaryhmän toiminta on viime aikana tuntuvasti parantunut ja ettei hänellä ole aikomustakaan asettaa sille ultimaatumia nyt heti, viipymättä. Hän on vain sitä mieltä, että puolueen on painostettava duumaryhmää kaikin keinoin, menen jopa niinkin pitkälle, että asettaa sille edellä esitetyn ultimaatumin.

Tällaisten ultimatistien kanssa voidaan tietysti elää yhdessä saman puolue ryhmän sisällä. *Tällaisen* ultimatistin on sitä mukaa, kun duumaryhmän toiminta paranee, luovuttava kokonaan ultimatismistaan. *Tällainen* ultimatismi ei sulje pois, vaan päinvastoin edellyttää sitä, että puolueen on tehtävä pitkäjänteistä työtä duumaryhmän parissa ja sen parantamiseksi, että puolueen on tehtävä pitkäjänteistä ja sitkeää työtä siinä mielessä, että duumatoimintaa käytettäisiin taitavasti agitaation ja organisaation tarpeita varten. Koska ryhmän toiminnassa on alkanut selvästi ilmetä parantumistendenssiä, niin on siis tehtävä edelleenkin sitkeästi ja uupumatta työtä samaan suuntaan. *Siten* ultimatismi kadottaa vähitellen objektiivisen merkityksensä. *Tällaisten* ultimatistibolshevikkien suhteen ei voi olla puhuttakaan erkaantumisesta. Heihin nähden tuskin lienee paikallaan sekään irtisanoutuminen, josta puhutaan päätöslauselmassa „Otzovismista ja ultimatismista” sekä päätöslauselmassa „Bolshevikkien tehtävät puolueessa”. *Tällainen* ultimatismi on yksinkertaisesti suuntavivahde määrätyn käytännöllisen kysymyksen asettelussa ja ratkaisussa; tässä ei ole vähänkään tuntuva periaatteellista erimielisyyttä.

Se ultimatismi, joka päätöslauselmassa katsotaan sellaiseksi, josta bolshevismiin, puolueen aatteellisen virtauksen, pitää sanoutua irti, on toisenlaatuinen ilmiö. Tämä

ultimatismi, ja se on epäilemättä olemassa, ei edellytä puolueen ja sen keskuksien pitkällistä työtä duumaryhmän kanssa, se ei edellytä puolueen pitkällistä ja kärsivällistä työtä työläisten keskuudessa siinä mielessä, että käytettäisiin taitavasti hyväksi III Duuman tarjoamaa runsasta agitaatioaineistoa. Tämä ultimatismi ei edellytä puolueen *myönteistä, luovaa* työtä duumaryhmän suhteen. Tämän ultimatismiin ainoana aseena on sen *ultimaatum*, joka puolueen on ripustettava Damokleen miekan tavoin duumaryhmänsä pään päälle ja jonka pitäisi korvata VSOT:lle koko se parlamentarismien todella vallankumouksellisen hyväksikäyttämisen kokemus, jonka Länsi-Euroopan sosialidemokratia on koonnut sitkeän ja pitkällisen *oppimisen* hinnalla. *Sellaista* ultimatismia on mahdoton erottaa otzovismista. Niitä sitoo erottamattomasti toisiinsa niiden yhteinen *seikkailupolitiikan* henki. Ja bolshevismien, Venäjän sosialidemokratian vallankumouksellisen virtauksen, pitää sanoutua irti yhtäläisesti molemmista.

Mutta mitä me tarkoitamme, mitä neuvottelukokous tarkoitti tuolla „irtisanoutumisella”? Onko olemassa edes jonkinlaisia todisteita väitteelle, että neuvottelukokous julisti *bolshevikkien ryhmässä hajaantumisen*, kuten eräät opposition edustajat haluavat meille uskotella? Sellaisia todisteita ei ole. Neuvottelukokous sanoi päätöslauselmillaan: bolshevikkien ryhmässä on havaittavissa virtauksia, jotka ovat ristiriidassa bolshevismien ja sen vissien taktillisten kasvojen kanssa. Bolshevismia meillä edustaa puolueen bolshevistinen *ryhmä*. Mutta ryhmä ei ole puolue. Puolueeseen voi kuulua kokonainen asteikko erilaisia suuntavivahteita, joista äärimmäiset saattavat olla jopa jyrkästi toisilleen vastakkaisia. Saksan puolueessa näemme Kautskyn johtaman selvästi vallankumouksellisen siiven ohella peräti revisionistisen Bernsteinin siiven. Toisin on ryhmän laita. Puolueessa ryhmä on *samoinajattelevien* ryhmä, joka on muodostunut sitä varten, että voitaisiin ennen kaikkea vaikuttaa puolueeseen määrättyssä suunnassa ja toteuttaa puolueessa omia periaatteita mahdollisimman puhtaassa muodossa. Sitä varten on välttämätöntä todellinen *yksimielisyy*s. Jokaisen, ken haluaa tehdä itselleen selväksi bolshevikkien ryhmän sisäisiä eripuraisuuksia koskevan kysymyksen todellisen tilan, on käsitettävä se ero, mikä on niiden vaatimusten välillä, joita asetamme *puolueen* yhte-

näisyydelle ja *ryhmän* yhtenäisyydelle. *Neuvottelukokous ei julistanut ryhmän hajaantumista.* Ne paikalliset työntekijät, jotka käsittäisivät neuvottelukokouksen päätöslauselmat siten, että niissä kehoitetaan karkottamaan järjestöistä *mielialoiltaan otzovistiset* työläiset tahi, enemmänkin, jakamaan viipymättä järjestöt kahtia siellä, missä on otzovistisia aineksia, tekisivät pahan virheen. Varoitamme mitä päättäväisimmän paikallisia työntekijöitä ottamasta sellaisia askelia. Työläisjoukkojen keskuudessa ei ole sellaista otzovismia, joka olisi muotoutunut *itsenäiseksi virtaukseksi.* Otzovistien itsenäistymisyrietykset, yritykset puhua asiat loppuun saakka vievät kohtalokkaasti syndikalismiin ja anarkismiin. Näiden viimeksi mainittujen virtausten vähänkin johdonmukaiset kannattajat itse erottavat itsensä sekä ryhmästä että puolueesta. Olisi typerää laskea näihin kuuluviksi niitä ehkenpä hyvinkin lukuisia *työläisryhmiä*, joilla on otzovistisia *mielialoja.* Tämän lajin otzovismi on etupäässä sen tulosta, ettei tunneta duumaryhmän toimintaa. Sopivin taistelukeino *tällaista* otzovismia vastaan on se, että työläisille tehdään laajasti ja täydellisesti selkoa tuon ryhmän toiminnasta, tämä toisaalta, ja toisaalta se, että työläisille annetaan mahdollisuudet olla yhteydessä edustajaryhmään ja vaikuttaa siihen. Otzovistisen mielialan tuntuva heikentämistä varten Pietarissa esimerkiksi osoittautui riittäväksi se, että toverit Duuman edustajat pitivät useita keskustelutilaisuuksia pietarilaisten työläisten kanssa. Kaikki ponnistukset on näin muodoin kohdistettava siihen, että voitaisiin välttää *järjestöllistä kahtiajakaantumista* otzovistien kanssa. Vähänkään sitkeä ja johdonmukainen *aatteellinen* taistelu otzovismia ja sille sukua olevaa syndikalismia vastaan tekee tuota pikaa kaikki puheet järjestöllisestä kahtiajakaantumisesta aivan turhiksi ja pahimmassa tapauksessa johtaa siihen, että otzovistit *eroavat* yksilöinä ja ryhmänä bolshevistisesta ryhmästä ja puolueesta.

Juuri näin oli asian laita muun muassa „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksessakin. Toveri Maksimovin ultimatismi osoittautui täysin sovittamattomaksi bolshevismien kannan kanssa, jonka neuvottelukokous vielä kerran määritteli. Sen jälkeen, kun tärkeimmät periaatteelliset päätöslauselmat oli jo hyväksytty, hän

ilmoitti pitävänsä niitä laittomina siitä huolimatta, vaikka ne oli hyväksytty kymmenellä äänellä kahta vastaan ja eräät yhtä (Maksimovin) ääntä vastaan yhden pidättyessä äänestyksestä (esimerkiksi päätöslauselma „Otzovismista ja ultimatismista” kokonaisuudessaan). Silloin neuvottelukokous hyväksyi päätöslauselman, että se kieltäytyy kantamasta mitään vastuuta toveri Maksimovin poliittisista edesottamuksista. Asia on selvä: koska toveri Maksimov hylkää jyrkästi kaikki periaatteelliset päätöslauselmat, jotka neuvottelukokous hyväksyi niin suurella äänten enemmistöllä, niin hänen on ymmärrettävä, ettei hänen ja neuvottelukokouksen välillä ole sitä *yksimielisyyttä*, joka on alkeellisin ehto *puolueen sisäisen ryhmän* olemassaololle. Mutta toveri Maksimov ei pysähtynyt siihen: hän sanoi jyrkästi, ettei hän aio ainoastaan olla toteuttamatta näitä päätöslauselmia elämässä, vaan *ettei hän tule myöskään alistumaan niihin*. Neuvottelukokouksen oli pakko kieltäytyä ottamasta itselleen mitään vastuuta toveri Maksimovin poliittisesta toiminnasta, mutta kuitenkin se ilmoitti samalla (ks. Pietarin edustajan M. T:n¹²⁵ ja muiden ilmoitusta), „ettei tässä ole kysymys ryhmän kahtiajakaantumisesta, vaan toveri Maksimovin erkanemisesta „Proletarin” laajennetun toimituskunnan kokoonpanosta” *.

Katsomme tarpeelliseksi kiinnittää tovereiden täyden huomion myös neuvottelukokouksen seuraaviin päätöslauselmiin: „Bolshevikkien tehtävät puolueessa” ja „Suhteesta duumatoimintaan puolueityön muiden alojen ohella”. Tässä on tärkeätä ymmärtää oikein se, miten asetetaan kysymys bolshevikkien „puoluelinjasta” ja suhtautumisesta yleensä legaaliin mahdollisuuksiin sekä muun muassa Duuman puhujalavan käyttämiseen.

Ensivuoroisena tehtävänäme on VSDTP:n säilyttäminen ja lujittaminen. Tämän suuren tehtävän täyttämässä sellaisenaan on eräs varsin tärkeä momentti: se on taistelu

* Toveri Marat niin ikään ilmoitti, että hän ei tule *toteuttamaan* neuvottelukokouksen päätöslauselmia elämässä, mutta hän *alistuu niihin*. Erikoisilmoituksessaan taas tov. Marat teki sen varauksen, että tunnustaessaan välttämättömäksi toverillisen aatteellisen taistelun otzovismia vastaan hän ei tunnusta järjestöllistä taistelua sitä vastaan eikä bolshevistisen ryhmän kahtiajakamista. Mitä tulee yleensä kysymykseen *järjestöllisestä* hajaantumisesta, niin kuten neuvottelukokouksen päätöslauselmasta: „Puoluekoulusta, jota järjestetään julkomailla N. N:ssä”¹²⁶, näkyy, kahtiajakaantumisen ovat tässä tapauksessa panneet alulle otzovistit ja jualanrakentamisen¹²⁷ kannattajat, sillä tämä koulu on epäilemättä yritys luoda uuden ryhmän uusi *aatteellinen ja organisatorinen keskus*.

kummankin suuntavivahteen *likvidaattoruutta* vastaan — oikeistolikvidaattoruutta ja vasemmistolikvidaattoruutta vastaan. Oikeistolikvidaattorit sanovat, ettei illegaalista VSDTP:ta tarvita, että sosialidemokraattisen toiminnan pitää keskittyä yksinomaan tai miltei yksinomaan legaalisten mahdollisuuksien ympärille. Vasemmistolikvidaattorit vääntävät asian nurinpäin: puoluetoiminnassa he eivät tunnusta mitään legaalisia mahdollisuuksia, illegaalisuus hinnalla millä hyvänsä — se on heille kaikki kaikessa. Kummatkin ovat suunnilleen saman veroisia VSDTP:n likvidaattoreita, sillä tässä nykytilanteessa, jonka historia on meille sanellut, ei mikään „VSDTP:n säilyttäminen ja lujittaminen” ole ajateltavissa muuten kuin siten, että legaalinen ja illegaalinen toiminta *yhdistetään* suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti toisiinsa. Oikeistolikvidaattoruus, kuten tiedetään, raivoaa erittäin voimakkaana menshevistisessä ryhmässä ja osaksi Bundissa. Mutta viime aikana on menshevikkien keskuudessa havaittavissa merkittävä ilmiö — palaaminen puoluekantaisuuteen, jota ei voida olla tervehtimättä: (menshevikkien) „ryhmän vähemmistö”¹²⁸, — kuten neuvottelukokouksen päätöslauselmassa sanotaan, — „koettuaan loppuun saakka likvidaattoruuden tien, korottaa jo protestoivan äänensä tätä tietä vastaan ja etsii jälleen puoluepohjaa toiminnalleen” *.

Minkälaiset ovat bolshevikkien tehtävät tähän toistaiseksi vähäiseen menshevikkien osaan nähden, joka käy taistelua oikeistolikvidaattoruutta vastaan? Bolshevikkien täytyy epäilemättä pyrkiä lähentymään puoluemiesten tätä osaa — marxilaista ja puoluekantaista osaa. Tässä ei missään tapauksessa ole puhe niiden taktillisten erimielisyyksien likvidoimisesta, joita meillä on menshevikkien kanssa. Me käymme ja tulemme vastedeskin käymään mitä päättäväsintä taistelua menshevistisiä vallankumouksellisen sosialidemokratian linjalta poikkeamia vastaan. On itsestään selvää, ettei kysymys ole missään tapauksessa mistään bolshevistisen ryhmän sulautumisesta puolueeseen. Bolshevikit ovat jo tehneet hyvin paljon puolueasemien

* „Golos Sotsial-Demokratian” „toimituksessa tapahtuneella hajaantumisella” päätöslauselmassa tarkoitetaan тов. Plehanovin eroamista tästä toimituksesta, eroamista, johon Plehanovin, hänen oman lausuntonsa mukaan, oli pakko turvautua juuri „Golos Sotsial-Demokratian” toimituksen likvidaattorimaisten tendenssien takia.

valtaamiseksi, mutta paljon tämän suuntaista työtä on vielä edessä. Bolshevistisen ryhmän pitää edelleenkin pysyä puolueen määrätynä aatteellisena virtauksena. Mutta on painettava lujasti mieleen eräs asia: vastuu VSDTP:n „säilyttämisestä ja lujittamisesta”, josta neuvottelukokouksen päätöslauselmassa puhutaan, lankeaa nyt pääasiallisesti, ellei yksinomaisesti bolshevistiselle ryhmälle. Kaiken tahi miltei kaiken nykyään käynnissä olevan *puoluetyön* — varsinkin paikallisjärjestöissä — suorittavat bolshevikit. Ja heille, puoluekantaisuuden lujille ja johdonmukaisille puolustajille, lankeaa nyt tärkeämerkityksellinen tehtävä — saada *puolueen rakennustyöhön* mukaan kaikki siihen kelvolliset ainekset. Ja nyt, tänä raskaana ajankohtana, olisi totta tosiaan suorastaan rikos meidän taholtamme, ellemme ojentaisi kättä muihin ryhmiin kuuluville puoluemiehille, jotka esiintyvät marxilaisuuden ja puoluekantaisuuden puolesta — likvidaattoruutta vastaan.

Tämän asenteen tunnusti neuvottelukokouksen suuri enemmistö ja muiden muassa kaikki paikallisjärjestöjä edustaneet bolshevikkien edustajat. Oppositio horjui, tohtimatta ottaa mitään määrättyä kantaa sen enempää meidän puolesta kuin meitä vastaanakaan. Mutta silti juuri tämän linjan takia toveri Maksimov moitti neuvottelukokousta „bolshevismien kavaltamisesta”, siirtymisestä menshevistiselle katsantokannalle j.n.e. Vastasimme siihen vain: sanokaa se pikemmin avoimesti lehdistössä, koko puolueen ja koko bolshevistisen ryhmän edessä, silloin me saamme mahdollisuuden vielä kerran paljastaa teidän „vallankumouksellisuutenne” todellisen olemuksen ja teidän harjoittamanne bolshevismien „varjelemisen” todellisen luonteen.

Kehotamme tovereita kiinnittämään huomiota neuvottelukokouksen päätöslauselmaan „Suhtautumisesta duumatointaan j.n.e.”. Edellä jo osoitimme, miten kiinteästi kysymys „legaalisisista mahdollisuuksista” liittyy eri vivahteina esiintyvään likvidaattoruuteen. Taistelu vasemmistolikvidaattoruutta vastaan on nyt yhtä välttämätöntä kuin taistelu oikeistolikvidaattoruuttakin vastaan. Parlamenttikretinismi, jonka mukaan puolueen koko organisaatiotyön pitää rajoittua vain työläisten ryhmittämiseen „legaalisten mahdollisuuksien” ympärille, muun muassa

duumatoiminnan ympärille, on vallankumoukselliselle sosialidemokratialle yhtä vastenmielistä kuin otzovismikin, joka ei ymmärrä, mitä legaaliset mahdollisuudet merkitsevät *puolueelle, puolueen eduille*. Neuvottelukokouksen päätöslauselmissa on legaalisten mahdollisuuksien käyttäminen *puolueen hyväksi* tunnustettu äärettömän tärkeäksi tehtäväksi. Mutta näissä päätöslauselmissa ei ole ainoatakaan kohtaa, jossa legaalaisia mahdollisuuksia ja niiden käyttämistä tarkasteltaisiin tärkeänä itsekohteisena tarkoituseränä. Ne on kaikissa kohdissa *yhdistetty* kiinteästi illegaalisen toiminnan tehtäviin ja menettelytapoihin. Ja tämä *yhteys* ansaitsee tätä nykyä erikoista huomiota. Eräitä *käytännöllisiä* ohjeita siihen nähden on annettu itse päätöslauselmassa. Mutta ne ovat vain *ohjeita*. Yleensä sanoen nykyään ei pidä puhua niinkään paljon siitä, nimenomaan minkälainen sija „legaalisisilla mahdollisuuksilla” on *puolue*-toiminnan muiden alojen ohella, vaan siitä, *miten* olemassa olevia „legaalaisia mahdollisuuksia” voitaisiin käyttää niin, että niistä olisi mahdollisimman suurta hyötyä puolueelle. Maanalaisen toiminnan monien pitkien vuosien kuluessa puolue on hankkinut tavattoman suuren kokemuksen illegaalisen työn alalla. Samaa ei voida sanoa toisesta alasta — legaalisten mahdollisuuksien käyttämisestä. Siinä suhteessa puolue ja *bolshevikit muun muassa* eivät ole tehneet työtä riittävästi. Tämän alan käyttämiseen tulee nyt kohdistaa enemmän huomiota ja ponnistuksia ja olla siinä aloitteellisempia kuin tähän saakka. Pitää *opetella* käyttämään legaalaisia mahdollisuuksia ja opetella yhtä sitkeästi *kuin* olemme opetelleet ja yhä opettelemme illegaalisen toiminnan menetelmien käyttämistä. Neuvottelukokous juuri kehottaakin kaikkia, joille VSDTP:n edut ovat kalliita, tekemään tällaista *sitkeää työtä* legaalisten mahdollisuuksien käyttämiseksi puolueen hyväksi.

Suhteemme illegaaliseen puolueetyöhön pysyy edelleen muuttumattomana ja niin sen tietysti pitääkin pysyä. VSDTP:n säilyttäminen ja lujittaminen on se perustehtävä, jolle kaikki muu on alistettava. Vasta sitten, kun se on saatu lujitetuksi, me voimme käyttää noita legaalisiakin mahdollisuuksia puolueen etujen mukaisesti. Meidän on kiinnitettävä mitä suurin huomio niihin työläisryhmiin, joita teollisuuskeskuksissa muodostuu ja joiden käsiin

puoluetyön yleisen johdon pitää siirtyä — niin kuin se vähitellen jo siirtyykin. Kaikkien uurastustemme tarkoituksena toimintamme kaikilla aloilla täytyy olla se, että näistä ryhmistä syntyisi todella puoluekantaisia sosialidemokraattisia kaadereita. Vain tällä pohjalla VSDTP:n säilyttäminen ja lujittaminen käy todella mahdolliseksi.

*„Proletari” lehden
46. numeron Liite,
heinäkuun 3 (16) pnä 1909*

*Julkaistaan Liitteen
tekstin mukaan*

PUHE
BOLSHEVIKKIEN TEHTÄVISTÄ PUOLUEESSA
KESÄKUUN 11 (24) pnä

Pidän tarpeettomana vastata sadannen ja tuhannennen kerran tov. Maksimoville itse asian olemuksesta, s.o. toistaa sitä, että erkaantuessaan meistä hän luo irvikuvallisten bolshevikkien eli jumalallisten otzovistien ryhmää. Kaikki se on „*Proletarissa*” jo sanottu, painettu, sitä on märehditty ja korostettu. Ja siksi sanon vain: sanokaa *painetussa sanassa* se, mitä te puhutte täällä neljän seinän sisällä,— silloin ja vain silloin meillä alkaa aatteellinen taistelu sen sopimattoman sättimisen asemesta, jota täällä harjoitetaan jo neljättä päivää. Sanokaa *painetussa sanassa*, että me olemme „uusbolshevikkeja”, „uusproletaarilaisia” „uuden „Iskran” mielessä”, s.o. tosiasiallisesti menshevikkejä, että me olemme „ottaneet kaksi askelta taaksepäin”, että me „hävitämme Venäjän vallankumouksen kalleinta perintöä — bolshevismia”, sanokaa *painetussa sanassa* nämä asiat, jotka olen kirjoittanut muistiin puheestanne, ja silloin me näytämme lukijakunnalle yhä uudelleen, että juuri te olette irvikuvallisen bolshevikin tyyppikuva. Sanokaa *painetussa sanassa*, että me — lainaan taaskin teidän sanojanne — „uuden nousun tullen kuolemme poliittisesti, jos pysymme Plehanovin vankeina”, että me „voitamme siinä tapauksessa, jos taantumus on pitkäaikaista”, sanokaa tämä *painetussa sanassa*, ja me annamme vielä kerran puolueelle hyödyllisen selityksen siitä, mikä ero on bolshevismiin ja „jumalallisen otzovismiin” välillä. Mutta koska te kieltäyditte (suoranaisista haasteistamme huolimatta, joita olemme esittäneet vuoden 1908 *elokuusta alkaen*, jolloin teitä virallisesti, toimituksen kokouksessa kehoitettiin julkaisemaan kirjanen ja esittämään kirjasessa

katsomuksenne), koska te kieltäydytte taistelemasta *avoimesti* ja jatkatte sisäistä rettelöintiä, niin meidän *on saatava* teidät esiintymään avoimesti, sitä tietä, että suoras-taan *erotamme* teidät ryhmästämme (emme puolueesta, vaan ryhmästä), erotamme sitä varten, jotta voisimme käydä aatteellista taistelua, joka opettaa puolueelle paljon.

*Julkaistu ensi kerran v. 1934 kirjassa
„„Proletarin” laajennetun toimitus-
kunnan neuvottelukokouksen
pöytäkirjat”*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

Лекция:

И связан с развитием в 80-е и в 1980-е.
все же в центре м. Макс-бу но сущность
м. е. вобрать, что он создает, выкалывает от
нас, отчасти карьеристских бек и
дождевой воды отливов. Не это в Пров.
эта скалка, канерадо, раскван, мод.
серкитро. И в вопросе Говтва: скафур
ператро мо, что что вобрать для в
переход отнак, — тогда и Говтва Говта.
Витер кедровый кедровый, которая
царств эдак 4. в. део, кырма иа кырма
Говтва. Скафур ператро, что сел, кел-
Самбуки. Кедровый в "Самбуки"
Ковов Мекро" м. е. в сущности мекр,
что сел сфала два шара мага, что сел
"перушаем драматическое катки
руки публицист — Самбуки", скафур
ператро что вави, Гамсанова сел и
Вави-рви, и сел пока сел кудит
сел и сел пер, что в сел кудит.
Je под Говт карьеристских бек. Скафу-
Je ператро, что сел — сел и кудит
Вави слова — сел сел кудит
сущности, кудит в кудит у Говтва, в сущности
Ковов кудит", что сел "кудит в сущности
Говтва реакция", скафур что ператро,
то сел кудит сел пер кудит для
капки кудит кудит кудит кудит

Ensimmäinen sivu
V. I. Leninin käsikirjoituksesta
„Puhe bolshevikkien tehtävistä
puolueessa”
Kesäkuun 11 (24) pnä.— V. 1909
Pienennetty

PUHE JA PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS
BOLSHEVIKKIEN TEHTÄVISTÄ DUUMATOIMINNAN SUHTEEN

Keskustelumme lähenee loppuaan, mutta mielestäni ei sen tuloksia tarvitse erikoisesti varmentaa päätöslauselmalla, sillä sen suhteen pitää olla varovaisia. Kysymyshän oli asian molemminpuolisesta selvittelystä. Vastaukseksi Vlasoville¹²⁹ legaalisten mahdollisuuksien käyttämisestä luen päätöslauselmaehdotuksen:

„Bolshevistinen Keskus päättää: bolshevikkien ryhmän, toteuttaakseen *käytännössä* — ja toteuttaakseen nimenomaan *vallankumouksellis*-sosialidemokraattisessa hengessä ja sen suuntaan — ne kaikkien „legaalisten mahdollisuuksien”, yleensä kaikkien työväenluokan legaalisten ja puolilegaalisten järjestöjen ja erikoisesti Duuman puhujalavan hyväksikäyttämisen tarkoituksperät, jotka kaikki bolshevikit ovat nykyään tunnustaneet,— toteuttaakseen ne ryhmän on asetettava ehdottomasti ja selvästi päämääräkseen ja saatava hinnalla millä hyvänsä aikaan se, että luodaan kokeineiden, alalleen erikoistuneiden ja erikoisiin *legaalisiin* asemiinsa (ammattiliitot; klubit; Duuman valiokunnat j.n.e. j.n.e.) vankasti lujittuneiden bolshevikkien kantajoukko”.

Vlasov sanoi tämän koskevan johtohenkilöitä. Se ei ole totta. Asianlaita on siten, että bolshevikkiryhmässämme on laajalle levinnyt mielipide, ettei sellaisia spesialisteja tarvita. Meillä on voimia vähän: niitä on käytettävä ja sijoitettava legaalisiin toimiin ja annettava niiden toimeksi hoitaa näitä tehtäviä puoluryhmän nimessä. Kun me puhumme puoluesolujen luomisesta, niin se on osattava myös tehdä. Olen hahmotellut seuraavanlaisen päätöslauselman lentolehtisten avulla suoritettavasta agitaatiosta:

„Käsiteltyään kysymyksen bolshevikkien tehtävistä duumatoiminnan alalla Bolshevistinen Keskus päättää: kiinnittää

kaikkien paikallisjärjestöjen huomion lentolehtisten avulla tehtävän agitaation tärkeyteen (painettujen paikallis- ja aluelehtien ohella), minkä välityksellä joukkojen keskuuteen levitetään tietoja sosialidemokraattien duumatoiminnasta ja suunnataan tätä työtä. Tällaisten lentolehtisten aiheina voisivat olla viittaukset niihin kysymyksiin, joita olisi valaistava Duuman puhujalavalta, yhteenvetojen tekeminen sosialidemokraattien toiminnasta Duumassa ja puolueitten ryhmytyksestä, näistä kysymyksistä pidettävien propagandapuheiden konseptit, Duumassa pidettyjen erittäin tärkeiden sosialidemokraattisten puheiden poliittisen merkityksen analysoiminen, maininnat niistä vajanaisuuksista tai epätarkkuuksista, joita sosialidemokraattien duumapuheissa on ollut, ja vihdoin — otteet heidän puheistaan ja niistä seuraavat propagandan ja agitaation kannalta tärkeät käytännölliset johtopäätelmät j.n.e. j.n.e”.

Ja niin ikään hahmottelin päätöslauselmamuotoon ne pykälät, jotka koskevat kysymystä suhteesta duumatoimintaan ja joista oli puhe yksityisluontoisessa kokouksessa ¹³⁰:

„II. Duuman vallankumouksellis-sosialidemokraattisen ja sen reformistisen (tai laajemmin sanoen: opportunistisen) hyväksikäyttämisen välinen ero on luonnehdittavissa seuraavilla viitteillä, joita ei tarvitse pitää täydellisinä.

Duuman sosialidemokraattisen ryhmän niin sanoaksemme ulkoisten suhteiden kannalta Duuman vallankumouksellis-sosialidemokraattinen käyttäminen eroaa sen opportunistisesta käyttämisestä seuraavassa suhteessa: on taisteltava jokaisessa porvarillisessa yhteiskunnassa (ja erikoisesti Venäjällä taantumuksen kaudella) luonnollista edustajain ja heitä useinkin ympäröivän porvarillisen intelligenssin pyrkimystä vastaan ylentää parlamenttitoiminta joksikin itsekakeskeiseksi ja perusluontoiseksi pääasiaksi. Muun muassa on suunnattava kaikki uurastukset siihen, että duumaryhmä tekisi todellisuudessa omaa työtään — yhtä niistä tehtävistä, jotka on alistettu koko työväenliikkeelle, sekä siihen, että duumaryhmä olisi vakinaisesti yhteydessä puolueeseen, ei eristäytyisi siitä, vaan veisi läpi puolueen katsomuksia, toteuttaisi puolueen edustajakokousten ja puolueen keskuslaitosten ohjeita.

Edustajaryhmän sisäisen toiminnan kannalta on pidettävä silmällä seuraavaa: sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän toiminnan tarkoituksiperä eroaa periaatteelli-

sesti *kaikkien* muiden poliittisten puolueiden toiminnan tarkoituksiperästä. Proletaarinen puolue ei pyri tekemään sopimuksia eikä hieromaan kauppoja vallanpitäjien kanssa, se ei pyri harjoittamaan vastavallankumouksen maaorjuudellis-porvarillisen diktatuurikomennon toivotonta parsimista, vaan kehittämään kaikin keinoin työväenjoukkojen luokkatietoisuutta, sosialistista ajattelun selkeyttä, vallankumouksellista päättäväisyyttä ja kaikinpuolista järjestyneisyyttä. Jokainen askel edustajaryhmän toiminnassa on alistettava palvelemaan tätä periaatteellista tarkoituserää. Sen vuoksi on kiinnitettävä enemmän huomiota sosialistisen vallankumouksen tehtävien puolustamiseen Duuman puhujalavalta. Ponnistelut tulee kohdistaa siihen suuntaan, että Duuman puhujalavalta kuuluisi useammin puheita, jotka propagoivat sosialismin ja nimenomaan tieteellisen sosialismin peruskäsitteitä ja tarkoituseriä. Ja edelleen, jatkuvan porvarillis-demokraattisen vallankumouksen tilanteessa on erittäin tärkeätä, että duumaryhmä kävisi järjestelmällistä taistelua „vapausliikettä” vastaan tähdättyjen vastavallankumouksellisten hyökkäilyjen tulvaa vastaan, taistelisi sitä (sekä suoranaisten taantumuksellisten että liberaalien, erikoisesti kadettien) laajaa virtausta vastaan, jonka tarkoituksena on vallankumouksen tuomitseminen, itse vallankumouksen, sen päämäärien ja menetelmien j.n.e. halventaminen. Duuman sosialidemokraattisen ryhmän on kannettava korkealla vallankumouksen lippua, etumaisen luokan — Venäjän porvarillis-demokraattisen vallankumouksen johtajan lippua.

Edelleen on mainittava, että sosialidemokraattisen duumaryhmän erittäin tärkeänä tehtävänä nykyisellä ajankohdalla on osallistua tarmokkaasti kaikkien työväenlainsäädäntöä koskevien kysymyksiin käsittelyyn. Ryhmän on käytettävä hyväksi Länsi-Euroopan sosialidemokraattien runsasta parlamenttikokemusta, mutta erikoisesti varottava toimintansa opportunistista vääristelyä tällä alalla. Ryhmän ei pidä tyypistää tunnuksiaan eikä puolueemme minimiohjelman vaatimuksia, vaan sen pitää laatia ja esittää omia sosialidemokraattisia lakiehdotuksiaan (sekä korjauksia hallituksen ja muiden puolueiden lakiehdotuksiin) paljastaakseen joukoille sosialireformismin tekopyhyyden ja valheellisyyden, vetääkseen joukot mukaan itsenäiseen taloudelliseen ja poliittiseen joukkotaisteluun, joka yksin vain pystyy

antamaan työläisille todellisia saavutuksia tahi tekemään tämän nykyisen järjestelmän pohjalla saatavat puolinaiset ja tekopyhät „reformit” eteenpäin kulkevan työväenliikkeen tukikohdiksi proletariaatin täydelliseen holhouksesta vapautumiseen johtavalla tiellä.

Samanlainen kanta on sosialidemokraattisen duumaryhmän ja koko sosialidemokraattipuolueen otettava sosialidemokratian sisällä olevan reformismien suhteen, joka on opportunististen horjuntojen viimeisin tuote.

Ja lopuksi Duuman vallankumouksellis-sosialidemokraattisen hyväksikäyttämisen pitää erota sen opportunistisesta käyttämisestä siinä, että sosialidemokraattisen ryhmän ja puolueen velvollisuutena on selittää kaikin puolin joukoille kaikkien porvarillisten poliittisten puolueiden luokkaluonnetta, niiden ei pidä rajoittua hallituksen ja suoranaisten taantumuksellisten kimppuun hyökkäilemiseen, vaan niiden tulee paljastaa myös niin liberalismien vastavallankumouksellisuus kuin pikkuporvarillisten talonpoikaisdemokratienkin horjunta”.

*Kirjoitettu kesäkuun
12—18 (25—26) pnä 1909*

*Julkaistu ensi kerran v. 1934 kirjassa
„„Proletarin” laajennetun toimitus-
kunnan neuvottelukokouksen
pöytäkirjat”*

*Puhe julkaistaan kirjan tekstin
mukaan; päätöslauselmaehdotus
käsikirjoituksen mukaan*

„PROLETARIN” LAAJENNETUN TOIMITUSKUNNAN
NEUVOTTELUKOKOUKSEN PÄÄTÖSLAUSELMAT

1

OTZOVISMISTA JA ULTIMATISMISTA

Bulyginin Duuman ja I Valtakunnanduuman boikotoinin tunnuksella, jonka asetti puolueemme vallankumouksellinen siipi, oli siihen aikaan suuri vallankumouksellinen merkitys ja se sai mukaansa työväenluokan kaikki aktiivisimmat ja vallankumouksellisimmat kerrokset.

Suurten joukkojen välittömän vallankumoustaistelun tilalle tuli kohta sen jälkeen raskas vastavallankumouksen kausi; sosialidemokraattien oli sovellettava vallankumouksellista taktiikkaansa tähän uuteen poliittiseen tilanteeseen, ja siinä yhteydessä erääksi tärkeimmäksi tehtäväksi tuli Duuman julkisen puhujalavan käyttäminen sosialidemokraattisen agitaation ja organisaation auttamistarkoituksessa.

Osa välittömään vallankumoustaisteluun osallistuneista työläisistä ei kuitenkaan kyennyt tässä nopeassa tapahtumien käänteessä siirtymään heti vallankumouksellis-sosialidemokraattisen taktiikan käyttämiseen uusissa vastavallankumouksen oloissa, vaan pysähtyi yksinkertaisesti toistamaan tunnuksia, jotka avoimen kansalais sodan kaudella *olivat olleet* vallankumouksellisia, mutta jotka nyt, sellaisinaan toistettuina, olivat omiaan pidättämään uusissa taisteluoloissa tapahtuvaa proletariaatin yhteenliittymisprosessia.

Toisaalta tämän raskaan murroksen pohjalla, vallankumoustaistelun laskun ilmapiirissä, kun yksinpä osa työläisistäkin joutui apatian ja hämmingin valtaan, kaudella, jolloin työväenjärjestöt hävitettiin eivätkä ne olleet kyllin lujia vastustaakseen rappeuttavia vaikutteita, — työväenluokan erään osan keskuudessa syntyi välinpitämättömyyttä

yleensä poliittista taistelua kohtaan ja erikoisen voimakasta välinpitämättömyyttä sosialidemokratian duumatoimintaa kohtaan.

Proletariaatin näiden kerrosten keskuudessa saattoivat tällaisissa oloissa saada tilapäistä menestystä niin sanotut otzovismi ja ultimatismi.

III Duuman työ, Duuman, joka tekee avoimesti pilkkaa työläisten tarpeista, on omiaan voimistamaan otzovistisia mielialoja näiden samojen työläiskerrosten keskuudessa, jotka riittämättömän sosialidemokraattisen kasvatuksensa takia eivät vielä kykene ymmärtämään sitä seikkaa, että tämä sama III Duuman toiminta tarjoaa sosialidemokraateille mahdollisuuden käyttää vallankumouksellisella tavalla hyväksi tätä riistävien luokkien edustuslaitosta selvittääkseen laajoille kansankerroksille itsevaltiuden ja kaikkien vastavallankumouksellisten voimien todellisen luonteen sekä vallankumoustaistelun välttämättömyyden.

Otzovistisia mielialoja tämän työläisosan keskuudessa ovat pitäneet sen lisäksi yllä ne erittäin pahat virheet, joita Duuman sosialidemokraattinen ryhmä on tehnyt, varsinkin ensimmäisen toimintavuotensa aikana.

Tunnustaen, että tällä otzovistisella mielialalla on kielteinen merkitys työväenluokan socialistisessa ja vallankumouksellisessa kasvatuksessa, bolshevistinen ryhmä pitää välttämättömänä:

a) *näihin työläiskerroksiin nähdessä* — tehdä pitkälistia sosialidemokraattista kasvatusta ja järjestämistyötä, selittää järjestelmällisesti ja sitkeästi otzovismin ja ultimatismin poliittista hedelmättömyyttä, sosialidemokraattisen parlamentarismien todellista merkitystä ja sitä, mikä merkitys Duuman puhujalavalla on sosialidemokratialle vastavallankumouksen kaudella;

b) *sosialidemokraattiseen duumaryhmään ja yleensä duumatoimintaan nähden* — kiinteän yhteyden aikaansaamista duumaryhmän ja eturivin työläisten välillä, kaikkinaisen avun antamista ryhmälle sekä sen järjestettyä valvontaa ja painostusta koko puolueen taholta, muun muassa myös sen virheiden avoimen selittämisen tietä, sitä, että puolue tosiasiallisesti johtaa edustajaryhmän, puolueen elimen, toimintaa ja bolshevikit yleensä toteuttavat elämässä viimeksi pidetyn yleisen puoluekonferenssin päätöksiä tästä asiasta, sillä vain työläispiirien huomion voimistuminen

sosialidemokraattien duumaryhmän toimintaa kohtaan ja niiden järjestetty osallistuminen sosialidemokraattien duumatoimintaan kykenee käytännössä oikaisemaan duumaryhmämme taktiikan;

c) *puolueen oikeistosiipeen nähden*, joka vetää duumaryhmää puoluevastaiselle tielle ja siten irrottaa sitä työväen etujoukosta,— järjestelmällistä ja leppymätöntä taistelua ja tämän puolueelle turmiollisen taktiikan paljastamista.

* * *

Porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kulussa puolueeseemme on yhtynyt joukko sellaisia aineksia, joita ei ole vetänyt puoleensa puolueemme puhtaasti proletaarinen ohjelma, vaan pääasiallisesti sen jyrkkä ja tarmokas taistelu demokratian puolesta, ja jotka ovat ottaneet omikseen proletaarisen puolueen vallankumouksellis-demokraattiset tunnukset irrallisina siitä yleisestä taistelusta, jota sosialistinen proletariaatti kokonaisuudessaan käy.

Tällaisia aineksia, joilla ei ole kyllin vakiintunutta proletaarista katsantokantaa, on joutunut meidän bolshevistisenkin ryhmämme riveihin. Raskaina aikoina nämä ainekset paljastavat yhä selvemmin sen, etteivät ne ole sosialidemokraattisesti riittävän johdonmukaisia, ja jouduttuaan entistä jyrkempään ristiriitaan vallankumouksellis-sosialidemokraattisen taktiikan perusteiden kanssa ne ovat viimeksi kuluneen vuoden aikana luoneet virtausta, joka yrittää muotoilla otzovismia ja ultimatismia teoriaa, mutta käytännössä vain korottaa periaatteeksi valheelliset käsitykset sosialidemokraattisesta parlamentarismista ja sosialidemokraattien duumatoiminnasta sekä syventää näitä valheellisiä käsityksiä.

Nämä yritykset luoda otzovistisista mielialoista kokonainen otzovistisen politiikan järjestelmä johtavat teoriaan, joka itse asiassa ilmentää toisaalta poliittisen välinpitämättömyyden ideologiaa ja toisaalta anarkistisia harhailuja. Kaikesta vallankumouksellisesta fraseologiasta huolimatta otzovismia ja ultimatismia teoria on todellisuudessa huomattavalta osaltaan niiden perustusaillisten illuusoiden nurjaa puolta, jotka rakentuvat sellaisiin

toiveisiin, että Valtakunnanduuma kykenee itse tyydyttämään niitä tai näitä kansan elintärkeitä vaatimuksia, ja itse asiassa se vaihtaa proletaarisen ideologian pikkuporvarillisiin pyrkimyksiin.

Yhtä suurta vahinkoa kuin avoin otzovismikin sosialidemokraattiselle toiminnalle tuottaa myös niin sanottu ultimatismi (s.o. virtaus, joka periaatteessa kieltäytyy kolmannen Duuman puhujalavan käyttämisestä tahi koettaa käytännöllisillä näkökohdilla puolustella sitä, että se kieltäytyy täyttämästä tätä velvollisuuttaan, ja pyrkiessään sosialidemokraattisen duumaryhmän poiskutumiseen korvaa duumaryhmän pitkällisen kasvattamis- ja ojentamistyön sillä, että esittää tälle viipymättä ultimaatumin). Poliittisesti ultimatismi ei tätä nykyä eroa millään tavalla otzovismista, vaan saa aikaan vain vieläkin suurempaa sekavuutta ja hajaannusta sen vuoksi, että sen otzovismi on luonteeltaan verhottua. Ne yritykset, joita ultimatismi tekee osoittaakseen, että sillä on välitön yhteys boikotismiin, jota ryhmämme harjoitti vallankumouksen vissillä ajankohdalla, vain väärentävät sen boikotin todellista sisältöä ja luonnetta, jota puolueemme valtava enemmistö aivan oikein sovellutti Bulyginin ja I Valtakunnanduumaan nähden. Kun ultimatismi ja otzovismi yrittävät tehdä erillisistä edustuslaitosten boikotointitapauksista vallankumouksen jollakin vissillä ajankohdalla sen yhteenvedon, että boikottilinja on bolshevismin taktiikan erikoinen tunnusmerkki, muun muassa vastavallankumouksenkin kaudella, niin ne osoittavat, että itse asiassa nämä virtaukset ovat menshevismin nurja puoli, menshevismin, joka saarnaa osallistumista poikkeuksetta kaikkiin edustuslaitoksiin riippumatta vallankumouksen kyseisestä kehitysvaiheesta, riippumatta siitä, onko olemassa vallankumouksellista nousua vai eikö sitä ole.

Kaikki yritykset, joita otzovismi ja ultimatismi ovat tähän asti tehneet teoriansa periaatteellisen perustelemisen hyväksi, ovat kiertämättä johtaneet vallankumouksellisen marxilaisuuden perusteiden kieltämiseen. Niiden viitoittama taktiikka johtaa kiertämättä täydelliseen eroon siitä kansainvälisen sosialidemokratian vasemmistosiiven taktiikasta, jota on sovellettu Venäjän nykyisiin oloihin, ja vie anarkistisiin poikkeamisiin.

Otzovismin—ultimatismien agitaatio on jo alkanut tuottaa ilmeistä vahinkoa työväenliikkeelle ja sosialidemokraattiselle toiminnalle. Jos sitä jatketaan edelleen, niin se voi muodostua uhkaksi puolueen yhtenäisyydelle, sillä tämä agitaatio on jo johtanut sellaisiin rujoihin ilmiöihin kuin otzovistien ja eserräin yhteenliittymiseen (Pietarissa), minkä tarkoituksena on kieltää apu puolueemme duumadedustustolta, sekä eräisiin julkisiin esiintymisiin työläisten keskuudessa yhdessä ilmeisten syndikalistien kanssa.

Kaiken tämän vuoksi „Proletarin” laajennettu toimituskunta ilmoittaa, että bolshevismilla VSDTP:n määrättyä suuntana ei ole mitään yhteistä otzovismin ja ultimatismien kanssa ja että bolshevistisen ryhmän on käytävä mitä päätäväisintä taistelua näitä vallankumouksellisen marxilaisuuden tieltä poikkeamia vastaan.

2

BOLSHEVIKKIEN TEHTÄVÄT PUOLUEESSA

II Duuman hajottamisen jälkeen seuranneen vastavallankumouksen täydellisen voiton kaudella asiointi saneli koko puolue toiminnan tehtäväksi: taantumuksen ponnisteluista huolimatta ja proletaarisen luokkataistelun syvän laskun oloissa oli säilytettävä puolueorganisaatio, joka oli luotu proletaarisen taistelun korkeimman nousun vuosina,—s.o. säilytettävä järjestönä, joka tietoisesti seisoo ortodoksisen marxilaisuuden kannalla ja yhdistää kaikki „kansalliset” sosialidemokraattiset järjestöt tarkoituksenaan sosialidemokratian yhtenäisen vallankumouksellisen taktiikan toteuttaminen.

Tämän kaksivuotisen taistelun kulussa, jota on käyty puolueen ja puoluekantaisuuden puolesta, on käynyt täysin selväksi se, että toisaalta puolue on sanoutunut irti niistä aineksista, joita siihen ovat tuoneet porvarillis-demokraattisen vallankumouksen erikoiset olosuhteet, ja toisaalta se, että vallankumoukselliset sosialidemokraatit ovat liittyneet entistä lujemmin yhteen. Toisaalta on käynyt täysin selväksi se, keitä ovat ne entiset sosialidemokratian mukana-kulkijat, jotka puolueesta loitottuaan ovat keskittäneet koko

toimintansa erilaisiin legaalisiin järjestöihin (osuuskuntiin, ammattiyhdistyksiin, valistusseuroihin, duumaryhmän valiokuntiin), joissa he eivät ole vain olleet toteuttamatta puolueen politiikkaa, vaan päinvastoin ovat taistelleet puoluetta vastaan pyrkien irrottamaan nämä järjestöt puolueesta ja asettamaan ne sen vastakohtaksi. Tehdessään legaalisuudesta fetishin ja niistä ahtaista toimintamuodoista, joita työväenliikkeen tilapäinen lasku ja pirstoutuneisuus ovat pakottaneet käyttämään, periaatteen nämä ainekset — avoimesti esiintyvät puolueen likvidaattorit — ovat astuneet niin selvästi teoreettiseen ja taktilliseen revisionismin kannalle, että sen näkevät kaikki. Koko se historia, jonka aikana duumaryhmämme intelligenttineuvonantajat ovat tyrkyttäneet sille opportunistista toimintalinjaa, koko se taistelu, jota on käyty likvidaattorien ja puoluemiesten välillä legaalisten työväenjärjestöjen sisällä sekä neljän edustajakokouksen: kansanyliopistojen¹³¹, osuustoimintalaitosten¹³², naisten¹³³ sekä tehdaslääkärien¹³⁴ edustajakokouksen työläisryhmissä, on nyt täysin selvästi osoittanut ja todistanut sen, että organisatorisen likvidaattoruuden — puolueen laitoksia vastaan käytävän taistelun — ja marxilaista teoriaa sekä VSDTP:n ohjelman perusteita vastaan käytävän periaatteellisen taistelun välillä on mitä kiintein yhteys.

Toisaalta puolueen vasen siipi, jonka osaksi on langennut puolueen johtaminen tällä vastavallankumouksen täydellisen voiton kaudella, on teoreettisesti tunnustanut sellaisen taktiikan, jossa illegaalinen ja legaalinen puolue työ yhdistyvät tarkoituksenmukaisesti toisiinsa, ja se on toteuttanut tätä taktiikkaa käytännössä. Tähän kuuluu koko se puolue työ, jota on tehty duumaryhmään nähden, ja koko puolue työ legaalisisissa ja puolittain legaalisisissa proletaarisissa järjestöissä. Historian nykyisen ajankohdan omalaatuiset olosuhteet ovat nostaneet esiin juuri nämä työmuodot puolue työön perusmuotojen täydennykseksi sellaisina, joiden avulla illegaalinen puolue vaikuttaa laajempiin tai suppeampiin joukkoihin. Juuri näissä toimintamuodoissa puolue käytännöllisesti, itse teoissa törmää yhteen likvidaattoruuden kanssa ja antaa sille tuntevia iskuja. Tällä samalla pohjalla ovat käytännöllisesti lähentyneet ja lähentyvät toisiaan myös eri ryhmiin kuuluvat puoluekantaiset

sosialidemokraatit*. Ja lopuksi, näiden samojen kysymysten pohjalla, jotka koskevat puolueen taktiikkaa ja organisaatiota kolmannen Duuman kaudella vallitsevissa oloissa, bolshevistinen ryhmä sanoutuu avoimesti irti pseudovallankumouksellisista, epävakaisista, epämarxilaisista aineksista, jotka ovat niin sanotun „otzovismin” lipun alla nousseet puolue toiminnan uusia muotoja vastaan.

Nykyään, bolshevikkien perustehtäviä viitoittaessaan, „Proletarin” laajennettu toimituskunta toteaa:

1) että vastaisessa taistelussa puolueen ja puoluekantaisuuden puolesta bolshevistisen ryhmän, jonka pitää pysyä eturivin taistelijana puoluekantaisuuden puolesta ja puolueen vallankumouksellisen sosialidemokraattisen linjan puolesta, tulee tukea kaikin puolin ja toimeliaasti puolueen Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa. Vain koko puolueen keskuslaitokset voivat nykyisellä puoluevoimien uudelleenryhmitymisen kaudella olla puoluelinjan arvovaltainen ja voimakkaana edustajana, puoluelinjan, jonka pohjalla kaikki todella puoluekantaiset ja todella sosialidemokraattiset ainekset liittyisivät yhteen;

2) että puolueen menshevistisessä leirissä, samaan aikaan kun ryhmän virallinen äänenkannattaja „Golos Sotsial-Demokrata” on täydellisesti menshevikkilikvidaattorien vallassa, ryhmän vähemmistö, koettuaan loppuun saakka likvidaattoruuden tien, korottaa jo protestoivan äänensä tätä tietä vastaan ja etsii jälleen puoluepohjaa toiminnalleen (Pietarin „viipurinpuoleisten” menshevikkien kirje, menshevikkien hajaannus Moskovassa, hajaannus „Golos Sotsial-Demokratan” toimituksessa, vastaavanlainen jakautuminen Bundissa j.n.e.);

3) että tällaisissa oloissa bolshevikkien, jotka pysyvät edelleenkin puolueen yhteenliittyneenä etujoukkona, ei pidä ainoastaan jatkaa taistelua likvidaattoruutta ja kaikkia revisionismin lajeja vastaan, vaan myös lähentyä muiden ryhmien marxilaisiin ja puolueen kannalla oleviin aineksiin, niinkuin sen sanelee päämäärien yhteisyys VSD:n Työväenpuolueen säilyttämiseksi ja lujittamiseksi käytävässä taistelussa.

* Keskuskomiteassa on hyväksytty yksimielisesti päätöslauselmat ammattilistoista ja osuuskunnista sekä useita päätöksiä duumatyöstä. Viimeksi pidetyssä yleisvenäläisessä konferenssissa oli valtava enemmistö puoluelinjan kannalla. Pää-äänenkannattajan julkaisemisen antama kokemus, edellä mainittujen edustajakokousten työläisryhmät y.m.

AGITAATIO PUOLUEESTA IRRALLISEN
BOLSHEVISTISEN EDUSTAJAKOKOUKSEN
TAHI BOLSHEVISTISEN KONFERENSSIN PUOLESTA

Ottaen huomioon:— että bolshevistinen ryhmä on puolueyhtenäisyyden palauttamisen ajoista asti nostanut esiin ja yhdistänyt poliittisen linjansa kannattajia aina niiden kysymysten perusteella, jotka ovat jo tulleet yleisen väittelyn kohteeksi puolueessa, ja aina siten, että on käynyt aatteellista taistelua oman kantansa läpiviemiseksi näissä kysymyksissä koko puolueen mitassa — rinnakkaiset toimintaohjelmat ja väittelyt puoluesoluissa, puolueen yleisissä edustajakokouksissa;

— että vain tämä tie takaa sekä todella samoin ajattelevien yhteenliittymisen että kaikkien niiden ainesten saamisen ryhmän puolelle, jotka oikeastaan ovat sukua sille;

— että myös sitä varten, jotta voisimme toteuttaa peruspäämäärämme, vaikuttaa puolueeseen siinä mielessä, että siinä pääsisi lopullisesti voitolle vallankumouksellisen sosialidemokratian linja, bolshevikkien erottautuminen vain koko puolueen mitassa on ainoa oikea ja ainoa tarkoituksenmukainen tie;

— että jokin muu tie — erikoisten bolshevististen konferenssien ja edustajakokousten koollekutsumisen tie — johtaisi kiertämättä puolueen kahtiajakaantumiseen ylhäältä alas asti ja antaisi kuolettavan iskun sille ryhmälle, joka tekisi aloitteen tällaisessa VSD:n Työväenpuolueen kahtiajakamisessa;

Ottaen kaiken tämän huomioon „Proletarin” laajennettu toimituskunta päättää:

1) Varoittaa kaikkia kanssaan samoin ajattelevia harjoittamasta agitaatiota erikoisen bolshevistisen edustajakokouksen puolesta, sillä se olisi agitaatiota, joka objektiivisesti johtaisi puolueen jakaantumiseen ja saattaisi koitua ankaraksi iskuksi sille asemalle, minkä vallankumouksellinen sosialidemokratia on jo vallannut puolueessa.

2) Kutsua koolle bolshevikkien lähimmän konferenssin samaan aikaan seuraavan puoluekonferenssin kanssa, ja että koko ryhmän ylimpänä kokouksena on samoinajattelevien kokous lähimmässä puolueen edustajakokouksessa.

3) Sen vuoksi, kun päiväjärjestyksessä on puoluetta ja ryhmää kiinnostavia tärkeitä kysymyksiä, Keskuskomiteassa olevia bolshevikkeja on velvoitettu vaatimaan yleisen puoluekonferenssin koollekutsumisen mahdollista jouduttamista (määräaika 2—3 kuukautta) ja sitten puolueen edustajakokouksen koollekutsumisen jouduttamista.

4

PUOLUEKOULUSTA,
JOTA JÄRJESTETÄÄN ULKOMAILLA N. N:ssä

„Proletarin” laajennettu toimituskunta, käsiteltyään kysymyksen N. N:n koulusta, toteaa, että tämän koulun järjestäminen sen alkuunpanijain ryhmän toimesta (johon kuuluu muiden muassa eräs „Proletarin” laajennetun toimituskunnan jäsen, tov. Maksimov) on aivan alun perin tapahtunut „Proletarin” toimituksesta riippumatta ja sen yhteydessä on harjoitettu agitaatiota toimitusta vastaan. Alkuunpanijain ryhmän tähänastiset askelet näyttävät jo täysin selvästi sen, että tämän koulun varjolla luodaan uutta bolshevikeista erkaantuvan ryhmän keskusta. Tämän koulun alkuunpanijat, syrjäyttäen yleiset keskuksset, ovat ryhtyneet kanssakäymiseen monien Venäjällä olevien komiteain kanssa, järjestäneet itsenäisen kassan ja varojen keräyksen, järjestelivät omaa asiamiehistöään eivätkä edes ilmoita siitä sen enempää „Proletarin” toimitukselle kuin koko puolueen keskuksellekaan.

Myöntäen sen, että nykyään, kun on puute kokeneista puolueyöntekijöistä, tarkoituksenmukaisesti asetettu ja todellinen puoluekoulu, vaikka se sijaitisi ulkomaillakin, saattaisi vississä määrin auttaa paikallisia järjestöjä kunnollisten puolueyöntekijäin kouluttamisessa työläisten keskuudesta, ja pitäen välttämättömänä tehdä omalta puoleltaan kaiken, minkä järjestömmme tila sallii tällaisen avun antamiseksi paikallisille järjestöille, — laajennettu toimituskunta toteaa, N. N:n koulun alkuunpanijain koko menettelytavan perusteella, että nämä aloitteentekijät eivät aja ryhmän yleisiä tarkoituksia, s.o. he eivät aja bolshevistisen ryhmän, puolueen aatteellisen virtauksen, tarkoituksia, vaan omia erikoisia, ryhmäkuntalaisia aatteellisia ja poliittisia tarkoituksiaan. „Proletarin” laajennettu toimituskunta toteaa, että niistä erimielisyyksistä, joita

ryhmässämme on ilmennyt kysymyksissä otzovismista, ultimatismista, suhteesta jumalanrakentamisen saarnaamiseen sekä yleensä kysymyksessä bolshevikkien tehtävistä puolueen sisällä, sekä siitä, että N. N:n koulun alkuunpanijoina ja järjestäjinä on yksinomaan otzovismin, ultimatismin ja jumalanrakentamisen edustajia,— on käynyt täysin selväksi tämän uuden keskuksen aatteellinen ja poliittinen olemus.

Kaiken tämän johdosta „Proletarin” laajennettu toimituskunta ilmoittaa, ettei bolshevistinen ryhmä voi ottaa kannettavakseen mitään vastuuta tästä koulusta.

5

TOVERI MAKSIMOVIN ERKAANTUMISESTA

Tunnustaen, että päiväjärjestyksen kaikkien kysymysten yhteydessä on tullut selvästi ilmi periaatteellisen ja taktillisen yhtenäisyyden puuttuminen toisaalta „Proletarin” laajennetun toimituskunnan kymmenen jäsenen sekä toisaalta tov. Maksimovin välillä; tunnustaen edelleen, että tov. Maksimov on viime aikoina ottanut sellaisia askeleita, jotka tähtäävät myös bolshevistisen ryhmän organisatorisenkin yhtenäisyyden rikkomiseen; ja vihdoin todeten, että tov. Maksimov on antanut kieltävän vastauksen kysymykseen alistumisesta „Proletarin” laajennetun toimituskunnan päätöksiin ja niiden toteuttamisesta elämässä,— „Proletarin” toimituskunta laajennetussa kokoonpanossaan ei vastedes lainkaan vastaa toveri Maksimovin poliittisista edesottamuksista.

„Proletari” lehden
46. numeron Liite,
helmäkuun 3 (16) pnä 1909

Julkaistaan Liitteen
tekstin mukaan

LIKVIDAATTORUUDEN LIKVIDOIMINEN

„Proletarin” tämän numeron erikoisliitteestä lukijat löytävät tiedotuksen bolshevikkien neuvottelukokouksesta sekä siinä hyväksytyjen päätöslauselmien tekstit *. Tässä kirjoituksessa aiomme pysähtyä arvioimaan sitä, mikä merkitys oli tällä neuvottelukokouksella sekä siinä tapahtuneella bolshevikkien vähäisen osan erkanemisella niin meidän ryhmämme kuin myös yleensä koko VSDTP:n kannalta.

Kaksi viimeksi kulunutta vuotta, suunnilleen vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän valtiokaappauksesta alkaen ja nykyyhetkeen saakka, ovat olleet jyrkän murroksen kautta, raskaan kriisin aikaa Venäjän vallankumouksen historiassa sekä Venäjän työväenliikkeen ja VSDTP:n kehityksessä. Joulukuussa 1908 pidetty VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi teki yhteenvedot poliittista nykytilannetta, vallankumousliikkeen tilaa ja sen näköaloja sekä työväenluokan puolueen nykyhetken tehtäviä koskevista kysymyksistä. Tämän konferenssin päätöslauselmat ovat puolueen kestäväää pääomaa, ja ne menshevikkiopportunistit, jotka halusivat hinnalla millä hyvänsä arvostella niitä, ovat vain tuoneet erittäin havainnollisesti ilmi sen, että heidän „arvostelunsa” on voimatonta, ettei se kykene asettamaan niiden vastapainoksi kerrassaan mitään harkittua, eheätä, järjestelmällistä näissä päätöslauselmissa ratkaistujen kysymysten suhteen.

Mutta puoluekonferenssi antoi meille muutakin. Sillä oli mitä tärkein merkitys puolueen elämässä siinä mielessä, että se hahmotteli *uudet aatteelliset ryhmitykset* molemmissa ryhmissä: sekä menshevikeillä että bolshevikeilla. Voidaan

* Ks. tätä osaa, ss. 421—448. *Toim.*

liioittelematta sanoa, että puolueen koko historia niin välitömästi vallankumouksen edellä kuin vallankumouksen aikanakin on ollut näiden ryhmien välistä taistelua. Sen vuoksi uudet aatteelliset ryhmitykset ovat puolueen elämässä erittäin tärkeä ilmiö, jota kaikkien sosialidemokraattien pitää tarkoin ajatella ja joka heidän tulee ymmärtää ja muistaa osatakseen suhtautua tietoisesti uuden tilanteen asettamiin uusiin kysymyksiin.

Nämä uudet aatteelliset ryhmitykset voidaan lyhyesti luonnehtia likvidaattoruuden ilmaantumiseksi puolueen molemmilla äärimmäisillä sivustoilla sekä taisteluksi sitä vastaan. Mensheveikeillä likvidaattoruus tuli ilmi täysin selvästi vuoden 1908 joulukuuhun mennessä, mutta taistelua sitä vastaan käytiin silloin melkein yksinomaisesti muiden ryhmien taholta (bolshevikkien, puolalaisten ja latvialaisten sosialidemokraattien ja bundilaisten erään osan taholta). Puoluemies-menshevikit, likvidaattoruutta vastustavat menshevikit, olivat siihen aikaan juuri ja juuri hahmottumassa virtaukseksi, eivätkä he esiintyneet missään määrin yhtenäisinä ja avoimesti. Bolsheveikeilla olivat selvästi näkyvissä ja esiintyivät avoimesti molemmat osat: sekä valtavana enemmistönä olevat ortodoksiset bolshevikit, jotka taistelivat jyrkästi otzovismia vastaan ja veivät läpi kaikki heidän hengessään laaditut konferenssin päätöslauselmat, että vähemmistönä olevat „otzovistit”, jotka erillisenä ryhmänä puolustivat katsomuksiaan saaden monasti kannatusta heidän ja ortodoksisten bolshevikkien välillä häilyviltä „ultimatisteilta”. „Proletarissa” on jo monet kerrat sanottu ja todistettu, että otzovistit (ja ultimattistit, mikäli he luisuvat edellisten kannalle) ovat nurinpäin käännettyjä menshevikkejä, uutta lajia likvidaattoreita (ks. erikoisesti „Proletarin” №№ 39, 42, 44 *). Siis: mensheveikeillä — valtava likvidaattorien enemmistö, puolue miesten tuskin havaittava, alulla oleva protesti ja taistelu näitä vastaan; bolsheveikeilla — ortodoksisten ainesten täydellinen herruus ja samalla avoimesti esiintyvä otzovistien vähemmistö, — tällainen oli puolueen sisäinen tilanne, joka kuvastui VSDTP:n Yleisvenäläisessä joulukuun konferenssissa.

* Ks. tätä osaa, ss. 279—296, 351—354 ja 379—390. *Toim.*

Mitä sitten on tämä likvidaattoruus? mikä syy aiheutti sen ilmaantumisen? minkä takia otzovistit (ja jumalanrakentajat, joista sanomme muutaman sanan tuonnempana) ovat myös likvidaattoreita, nurinpäin käännettyjä menshevikkejä? sanalla sanoen, millainen on puolueemme sisällä tapahtuneen uuden aatteellisen ryhmytyksen sosiaalinen sisältö ja sosiaalinen merkitys?

Likvidaattoruus sanan ahtaassa mielessä, menshevikkien likvidaattoruus, on aatteellisesti sosialistisen proletariaatin vallankumouksellisen luokkataistelun kieltämistä yleensä ja muun muassa proletariaatin hegemonian kieltämistä porvarillis-demokraattisessa vallankumouksessamme. Tämä kieltäminen pukeutuu tietenkin erilaisiin muotoihin, se tapahtuu enemmän tai vähemmän tietoisesti, jyrkästi, johdonmukaisesti. Esimerkkinä voidaan mainita Tsherevanin ja Potresov. Edellinen antoi sellaisen arvion proletariaatin osuudesta vallankumouksessa, että jo ennen „Golos Sotsial-Demokratian” toimituksen sisällä tapahtunutta jakaantumista *koko* toimitus (s.o. sekä Plehanov että Martov—Dan—Axelrod—Martynov) oli pakotettu sanoutumaan irti Tsherevaninista, vaikka tekikin tämän peräti sopimattomassa muodossa: nimittäin siten, että kieltäytyi johdonmukaisesta likvidaattorista „Vorwärtsissä”*, saksalaisten edessä, mutta *ei esittänyt lausuntoaan „Golos Sotsial-Demokratassa” venäläisille lukijoille!* Artikkelissaan, joka ilmestyi „Yhteiskunnallinen liike Venäjällä XX vuosisadan alussa” julkaisussa, Potresov likvidoi niin hyvällä menestyksellä aatteen proletariaatin hegemoniasta Venäjän vallankumouksessa, että Plehanov erosi kollektiivisesta likvidaattorien toimituksesta.

Järjestöllisellä alalla likvidaattoruus on illegaalisien sosialidemokraattisen puolueen välttämättömyyden kieltämistä ja tähän liittyvää VSDTP:sta luopumista, siitä eroamista, taistelun käymistä sitä vastaan legaalisen lehdistön palstoilla, legaalisisissa työväenjärjestöissä, ammattiliitoissa, osuuskunnissa, edustajakokouksissa, joihin osallistuu työläisedustajia j.n.e. Venäjän jokaisen puoluejärjestön historia viimeisten kahden vuoden ajalta on täynnä esimerkkejä tällaisesta menshevikkien likvidaattoruudesta. Olemme jo esittäneet erikoisen havainnollisena likvidaattoruuden

* — „Eteenpäin”. Toim.

esimerkkinä („*Proletari*” № 42, julkaistu uudelleen kirjassa: „VSDTP:n Yleisvenäläinen konferenssi joulukuussa 1908”) sen tapauksen, jolloin Keskuskomitean menshevikkijäsenet yrittivät suoranaisesti *panna hajalle puolueen Keskuskomitean*, lakkauttaa tämän laitoksen olemassaolon ja toiminnan. Sellaisena tunnusmerkkinä, joka osoittaa illegaalisten menshevististen järjestöjen miltei täydellistä hajaantumista Venäjällä, voidaan mainita se, että „Kaukasian edustajistoon” viimeksi pidetyssä puoluekonferenssissa kuului yksinomaisesti ulkomailla oleskelevia henkilöitä ja että puolueen Keskuskomitea vahvisti (vuoden 1908 alussa) „*Golos Sotsial-Demokrat*an” toimituksen aivan erilliseksi kirjalliseksi ryhmäksi, jolla ei ole mitään yhteyttä mihinkään Venäjällä toimivaan järjestöön.

Menshevikit eivät tee yhteenvetoja kaikista näistä likvidaattoruuden ilmauksista. Osaksi he salaavat niitä, osaksi menevät itsekín sekaisin, tajuamatta erillisten tosiasian merkitystä, häkeltyen pikkuseikkojen, kommelluksien, persoonallisuuksien vuoksi, osaamatta tehdä yleistyksiä, käsitämättä tapahtumien merkitystä.

Ja tämä merkitys on sellainen, että työväenpuolueen opportunistisen siiven piti porvarillisen vallankumouksen kaudella kriisien, hajaannuksen ja lamaannuksen oloissa joko osoittautua kiertämättä kauttaaltaan likvidaattorimaiseksi tahi joutua likvidaattorien pauloihin. Porvarillisen vallankumouksen kaudella proletaariseen puolueeseen yhtyy *kiertämättä* pikkuporvarillisia *mukanakulkijoita* (saksaksi heitä nimitetään Mitläufereiksi), jotka vähiten kykenevät omaksumaan proletaarista teoriaa ja taktiikkaa, vähiten kykenevät kestämaan lamaannuksen kaudella ja ovat eniten taipuvaisia viemään opportunistimin päätökseen. Hajaannuksen tullen intelligenttimenshevikkien, kirjailijamenshevikkien joukko muuttui todellisuudessa liberaaleiksi. Ja kun intelligentssi pakeni puolueesta, niin eniten hajosivat *siis* menshevistiset järjestöt. Ne menshevikit, jotka tunsivat vilpítőntä myötätuntoa proletariaattia ja proletariaatin luokkataistelua kohtaan, proletaarista vallankumousteoriaa kohtaan (ja aina on ollut tällaisia menshevikkejä, jotka puolusteleivat opportunistimiaan vallankumouksessa sillä, että he haluavat huomioida kaikki tilanteissa sattuvat käänteet ja sekavan historiallisen tien kaikki mutkat), jäivät „vielä kerran vähemmistöksi”, vähemmistöksi vähemmistöläisten

joukossa, sellaisiksi, joilta puuttuu päättäväisyyttä käydä taistelua likvidaattoreita vastaan, sellaisiksi, joilla ei ole voimia tämän taistelun menestyksellistä käymistä varten. Mutta mukana-kulkijaopportunistit menevät yhä pitemmälle liberalismiin, Plehanov ei jaksa enää sietää Potresovia, „Golos Sotsial-Demokrata” ei jaksa sietää Tsherevaninia, moskovalaiset työläismenshevikit intelligenttimenshevikkejä ja niin edelleen. Puoluemies-menshevikit, ortodoksiset marxilaiset menshevikit alkavat erkaantua, ja olosuhteiden pakosta, koska he lähenevät *puoluetta*, käy niin, että he lähenevät bolshevikkeja. Ja meidän tehtävämme on ymmärtää tämä tilanne, koettaa kaikin muodoin ja kaikkialla erottaa likvidaattorit puoluemies-menshevikeistä, lähentyä näitä jälkimmäisiä, ei siinä mielessä, että pyyhittäisiin pois periaatteelliset erimielisyydet, vaan siinä mielessä, että liitettäisiin lujasti yhteen todella yhtenäistä työväenpuoluetta, jossa erimielisyyksien ei pidä haitata yhteistä työtä, yhteistä ryynnistystä, yhteistä taistelua.

Mutta ovatko proletariaatin pikkuporvarilliset mukana-kulkijat yksinomaan vain menshevistisen ryhmän omaisuutta? Eivät ole. Olemme jo maininneet „*Proletarin*” 39. numerossa *, että niitä on myös bolshevikeilla, kuten johdonmukaisten otzovistien koko perustelumenetelmä, heidän „uuden” taktiikan perustelemisyritystensä koko luonne todistaa. Ei yksikään edes jossain määrin huomattava työväen joukkopuolueen osa ole voinut itse asian olemuksen vuoksi välttää sitä, ettei siihen ole porvarillisen vallankumouksen kaudella liittynyt suurempaa tai pienempää määrää eri suuntavivahteita edustavia „mukana-kulkijoita”. Tämä ilmiö on kiertämätön jopa kehittyneimmissäkin kapitalistisissa maissa porvarillisen vallankumouksen täydelliseen päätökseen viemisen jälkeen, sillä proletariaatti joutuu aina olemaan kosketuksessa mitä erilaisimpiin pikkuporvariston kerroksiin, se ammentaa aina yhä uusia rekryyttejä näistä kerroksista. Tämä ilmiö ei ole mitenkään epänormaali eikä hirveä, jos proletaarinen puolue *vain* osaa sulattaa itseensä nämä vieraat ainekset, alistaa ne alaisikseen eikä itse alistu niille, jos se osaa kyllin ajoissa tajuta, että nämä tai nuo ainekset ovat todella vieraslaatuisia aineksia ja että visseissä oloissa niistä pitää sanoutua irti

* Ks. tätä osaa, ss. 279—296. *Toim.*

selvästi ja avoimesti. Ero VSDTP:n molempien ryhmien välillä tässä suhteessa onkin juuri siinä, että menshevikit joutuivat likvidaattorien (s.o. „mukanakulkijoiden”) vangiksi — sitä todistavat menshevikkien omissa riveissä niin heidän moskovalaiset kannattajansa Venäjällä kuin myös Plehanov eroamisellaan Potresovista ja „Golos Sotsial-Demokratista” ulkomailla, mutta bolshevikeilla otzovismin ja jumalanrakentajain likvidaattoriainekset joutuivat aivan alun perin vähäiseksi vähemmistöksi, ne tehtiin heti alun perin vaarattomiksi ja sitten tungettiin taka-alalle.

Siitä ei voi olla epäilystäkään, että otzovismi on nurinpäin käännettyä menshevismia ja että sekin johtaa kiertämättä likvidaattoruuteen, mutta vain hieman toista lajia olevaan likvidaattoruuteen. Kysymys ei tietenkään ole henkilöistä eikä yksityisistä ryhmistä, vaan tämän suuntauksen objektiivisesta tendenssistä, koska se lakkaa olemasta pelkästään mieliala ja koettaa muotoutua erikoiseksi suunaksi. Bolshevikit julistivat aivan selvästi ennen vallankumousta ensinnäkin sen, että he eivät halua luoda mitään erikoista suuntaa sosialismissa, vaan että he haluavat soveltaa koko kansainvälisen vallankumouksellisen, ortodoksis-marxilaisen sosialidemokratian peruseräitä vallankumouksemme uusiin olosuhteisiin; toiseksi sen, että he kykenevät täyttämään velvollisuutensa myös mitä raskaimmassa, hitaassa ja harmaassa arkityössä, jos sen jälkeen, kun olemme taistelleet ja kuluttaneet loppuun kaikki käytettävissämme olleet vallankumoukselliset mahdollisuudet, historia pakottaa meidät kulkemaan hitaasti „itsevaltiudellisen perustuslain” teitä. Jokainen vähänkin tarkkaavainen lukija löytää nämä lausunnot sosialidemokraattien kirjallisuudesta vuodelta 1905. Näillä lausunnoilla on äärettömän suuri merkitys koko ryhmän ottamana sitoumuksena, tietoisena tien valintana. Tämän sitoumuksen täyttämiseksi proletariaatin edessä meidän oli jatkuvasti sulatettava ja kasvatettava niitä, joita vapauden päivät olivat vetäneet sosialidemokratian puoleen (— muodostui jopa sellainen tyyppikin kuin „vapauden päivien sosialidemokraatti”—), joita oli vetänyt puoleensa etupäässä tunnuk-sien jyrkkyys, vallankumouksellisuus, „iskevyys” ja jotka eivät olleet kyllin lujia taistellakseen ei ainoastaan vallankumouksen juhlapäivinä, vaan myös vastavallankumouksellisen arjen päivinä. Osa näistä aineksista tottui vähitellen

proletaariseen työhön ja omaksui marxilaisen maailman-katsomuksen. Toinen osa oppi vain ulkoa eräitä tunnuksia, mutta ei omaksunut niitä, toisti vanhoja sanoja, mutta ei osannut soveltaa vallankumouksellisen sosialidemokraattisen taktiikan vanhoja periaatteita muuttuneisiin oloihin. Molempien osien kohtaloa kuvastaa havainnollisesti niiden henkilöiden läpikäymä evoluutio, jotka halusivat boikotoida III Duumaa. Vuoden 1907 kesäkuussa sellaiset olivat bolshevistisen ryhmän enemmistönä. Mutta „*Proletari*” noudatti järkähtämättä boikottivastaista linjaa. Elämä tarkisti tämän linjan; ja vuoden kuluttua „otzovistit” jäivät *vähemmistöksi* bolshevikkien keskuudessa (14 ääntä 18 ääntä vastaan kesällä 1908) Moskovan järjestössä — entisessä „boikotismiin” linnakkeessa. Kului vielä vuosi, ja sen jälkeen kun otzovismiin virheellisyyttä oli kaikin puolin ja monet kerrat selitetty, bolshevistinen ryhmä — ja tähän sisältyy bolshevikkien äskeisen neuvottelukokouksen merkitys — likvidoi lopullisesti otzovismiin ja sen kannalle luisuvan ultimatismiin, likvidoi lopullisesti tämän likvidaattoruuden omalaatuisen muodon.

Siksi meitä ei pidä moittia „uudesta jakaantumisesta”. Neuvottelukokoustamme koskevassa tiedotuksessa selitämme seikkaperäisesti tehtävämme ja suhteemme asiaan. Olemme käyttäneet loppuun kaikki mahdollisuudet ja kaikki keinot saadaksemme eri mieltä olevat toverit vakuuttuneiksi, olemme työskennelleet sen hyväksi yli puolitoista vuotta. Mutta me emme voi toimia puolueen ryhmänä, s.o. samoinajattelevien liittona, ellei meillä ole yksimielisyyttä peruskysymyksissä. Ryhmästä erkaantuminen ei ole samaa kuin puolueesta erkaantuminen. Meidän ryhmästämme erkaantuneet eivät menetä missään määrin mahdollisuutta toimia puolueessa. Joko he jäävät „villeiksi”, s.o. ryhmien ulkopuolelle, ja yleisen puolue toiminnan tilan pitää saada heidätkin mukaansa. Tahi he yrittävät luoda uuden ryhmän — siihen heillä on laillinen oikeus, jos he haluavat puolustaa ja kehittää oman erikoisen suuntavivahteensa katsomuksia ja taktiikkaa — ja silloin *koko puolue* saa hyvin pian nähdä omin silmin, millaisina käytännössä ilmenevät ne *tendenssit*, joiden aatteellista merkitystä koetimme edellä arvioida.

Bolshevikit joutuvat johtamaan puoluetta. Mutta jotta voitaisiin johtaa, pitää tuntea tie, pitää lakata horjumasta,

lakata kuluttamasta aikaa horjuvien vakuuttamiseen, taisteluun ryhmän sisällä niitä vastaan, jotka eivät ole samaa mieltä. Otvovismi ja samaan suuntaan luisuva ultimatismi eivät sovi yhteen sen työn kanssa, jota nykyiset olot vallankumouksellisilta sosialidemokraateilta nyt vaativat. Vallankumouksen aikana me opimme „puhumaan ranskalaisittain”, s.o. viemään liikkeeseen mahdollisimman paljon sellaisia tunnuksia, jotka sysäävät liikettä eteenpäin, nostattamaan välittömän joukkotaistelun tarmoaa ja voimaa. Nyt, seisaus-tilan, taantumuksen ja hajaannuksen aikana, meidän on opittava „puhumaan saksalaisittain”, s.o. toimimaan hitaasti (muuta keinoa ei ole ennen kuin taas tulee uusi nousu), järjestelmällisesti, sitkeästi, etenemään askel askelelta, valaten asemia tuuma tuumalta. Kenestä tämä työ on ikävää, ken ei ymmärrä sitä, että *tälläkin tiellä*, että *tässäkin tien käänteessä* on välttämättä säilytettävä sosialidemokraattisen taktiikan vallankumoukselliset perusteet ja kehitettävä niitä edelleen, hän nimittää itseään turhaan marxilaiseksi.

Puolueemme ei voi mennä eteenpäin ilman likvidaattoruuden päättäväistä likvidoimista. Mutta likvidaattoruuteen ei kuulu ainoastaan menshevikkien suoranainen likvidaattoruus ja heidän opportunistinen taktiikkansa. Siihen kuuluu myös nurinpäin käännetty menshevismi. Siihen kuuluvat otzovismi ja ultimatismi, jotka estävät puoluetta täyttämästä vuorossa olevaa tehtäväänsä, joka muodostaa ajankohdan omalaatuisen erikoisuuden,—käyttämästä Duuman puhujalavaa ja luomasta tukikohtia kaikista ja kaikenlaisista työväenluokan puolilegaalisista ja legaalisisista järjestöistä. Siihen kuuluu jumalanrakentaminen ja jumalanrakentamistendenssien puolustelu, jotka ovat perin pohjin ristiriidassa marxilaisuuden perusteiden kanssa. Siihen kuuluu se, ettei ymmärretä bolshevikkien tehtäviä puolueessa, tehtäviä, jotka vuosina 1906—1907 tarkoittivat menshevistisen Keskuskomitean *kukistamista*, joka *ei nojautunut* puolueen enemmistöön (paitsi puolalaisia ja lätiläisiä puhtaasti menshevististä Keskuskomiteaa eivät silloin kannattaneet edes bundilaiset), tehtäviä, joihin nyt kuuluu puolueainesten kärsivällinen kasvattaminen, niiden yhteenliittäminen, todella yhtenäisen ja vankan proletaarisen puolueen luominen. Leppymättömällä taistelullaan puoluevastaisia aineksia vastaan vuosina 1903—1905 ja vuosina 1906—1907 bolshevikit raivasivat maaperää puolue-

kantaisuudelle. Bolshevikkien on nyt rakennettava puolue, rakennettava ryhmästä puolue, rakennettava puolue niiden asemien avulla, jotka on vallattu ryhmätaistelulla.

Tällaiset ovat ryhmämme tehtävät nykyisen poliittisen ajankohdan sekä koko VSDTP:n yleisen tilan yhteydessä. Nämä tehtävät on vielä kerran ja erikoisen yksityiskohtaisesti toistettu ja niitä on kehitelty edelleen äskettäin pidetyn bolshevistisen neuvottelukokouksen päätöslauselmissa. Rivit on järjestetty uudelleen uutta taistelua varten. Muuttuneet olosuhteet on otettu huomioon. Tie on valittu. Tätä tietä eteenpäin — ja Venäjän vallankumouksellinen sosialidemokraattinen työväenpuolue alkaa nopeasti muotoutua voimaksi, jota ei horjuta mikään taantumus ja joka vallankumouksemme seuraavassa ottelussa astuu kaikkien taistelevien luokkien johtoon*.

„Proletari” № 46,
heinäkuun 11 (24) pnä 1909

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan

* Äskettäin ilmestyivät painosta „Golos Sotsial-Demokratian” 15. numero ja „Otkliki Bunda”¹⁷⁸ julkaisun 2. numero. Näihin julkaisuihin on taas mätäkitty kasoittain likvidaattoruuden valittuja kukkasiasia, jotka kalpaavat käsittelyä ja arvioimista erillisessä kirjoituksessa „Proletarin” lähimmässä numerossa.

TSAARIN EUROOPAN-MATKA JA ERÄIDEN MUSTASOTNIALAISEN DUUMAN EDUSTAJAIN ENGLANNIN-MATKA

Puoli vuosisataa sitten Venäjä sai itselleen lujasti kansainvälisen santarmin maineen. Itsevaltiutemme teki viime vuosisadan kuluessa paljonkin kaikkinaisen taantumuksen tukemiseksi Euroopassa ja jopa kukistaakseen suorastaan sotilaallisestikin vallankumousliikkeitä naapurimaissa. Riittää, kun palautamme mieliin vaikkapa vain Nikolai I sotaretken Unkariin ja lukuisat verilöylyt Puolan kurittamiseksi, ymmärtääksemme, minkä takia kansainvälisen sosialistisen proletariaatin johtajat sanoivat 40-luvulta alkaen monet kerrat Euroopan työläisille ja Euroopan demokraattisille aineksille, että tsarismi on taantumuksen tärkein tukipylväs koko sivilisoituneessa maailmassa.

Vallankumousliike Venäjällä, XIX vuosisadan viimeiseltä kolmannekselta alkaen, on vähitellen muuttanut tätä asiain-tilaa. Mitä kovemmin tsarismi järkkyy omassa maassaan voimistuvan vallankumouksen iskuista, sitä heikommaksi se kävi Euroopan vapauden vihollisena. Mutta siihen mennessä Euroopassa oli täysin muodostunut porvarillisten hallitusten kansainvälinen taantumus, hallitusten, jotka olivat nähneet proletariaatin kapinat, tajunneet sen, että työn ja pääoman välillä on kiertämättä edessä taistelu elämästä ja kuolemasta, ja olivat valmiit tervehtimään minkälaisia valtaistuimella istuvia seikkailijoita ja ryöväreitä tahansa voidakseen vain käydä yhteistä taistelua proletariaattia vastaan. Ja XX vuosisadan alussa, kun Japanin sota ja vuoden 1905 vallankumous antoivat mitä ankarimpia iskuja tsarismille, riensi kansainvälinen porvaristo auttamaan tsarismia, tuki sitä miljardilainoilla, teki kaikkensa rajoittaakseen vallankumouspalon paikalliseksi, palauttaakseen

Venäjällä voimaan „järjestyksen”. Palvelus palveluksesta. Tsarismi oli monet kerrat auttanut Euroopan vastavallankumouksellisia porvarillisia hallituksia niinä aikoina, kun ne taistelivat demokraattisia aineksia vastaan. Euroopan porvaristo, josta oli tullut vastavallankumouksellinen suhteessa proletariaattiin, auttoi nyt tsarismia tämän käydessä taistelua vallankumousta vastaan.

Liittolaiset juhlivat voittoa. Nikolai Verinen matkustaa Eurooppaan tervehtimään monarkkeja ja Ranskan tasavallan presidenttiä. Monarkit ja presidentti intoilevat ja valmistautuvat juhlimaan Venäjän mustasotnialaisen vastavallankumouksen johtajaa. Mutta nämä mustasotnialaisen ja porvarillisen taantumuksen jalosukuiset ritarit eivät saaneet voittoa sen ansiosta, että he tuhosivat vihollisensa, vaan siksi, että heidän vihollisensa voimat oli pirstottu, siksi, että proletariaatti ei ollut kypsynyt samanaikaisesti eri maissa. Työväenluokan yhdistyneet viholliset saivat voiton vain sillä hinnalla, että lykkäsivät ratkaisevaa taistelua, vain sillä hinnalla, että laajenee ja syvenee se lähde, joka — mahdollisesti hitaammin kuin haluaisimme, mutta järkkymättä — kartuttaa proletaarien lukua, liittää heidät lujemmin yhteen, karkaisee heitä taistelussa, totuttaa suorittamaan taisteluliikkeitä yhdistynyttä vihollista vastaan. Tämä lähde on kapitalismi, joka on herättänyt aatelis-Romanovien muinoin patriarkallisen „perintötilan” ja nyt herättää Aasian valtakuntia toisen toisensa jälkeen.

Liittolaiset juhlivat voittoa. Mutta jokaista Nikolai Verisen ja Euroopan porvarillisten hallitusten johtomiesten juhlaa säestää aivan kuin kaikuna vallankumouksellisten työläisjoukkojen ääni. Olemme nujertaneet vallankumouksen,— huudahtavat Nikolai ja Vilhelm, Edvard ja Fallières ojentaen toisilleen kättä sankkojen sotilasrivistöjen tai pitkän sotalaivajonon varjellessa heitä. Me kukistamme teidät kaikki,— vastaa vallankumous kuin kaiku tietoisien proletariaatin johtajain äänellä kaikista maista.

Nikolai Verinen lähtee Venäjältä. Häntä saattavat mustasotnialaisen Duuman sosialidemokraattisen edustajan sanat, edustajan, joka julistaa Venäjän kaikkien valveutuneiden työläisten tasavaltalaisia vakaumuksia ja muistuttaa monarkian kiertämättömästä tuhosta. Nikolai saapuu Ruotsiin. Häntä juhliitaan hovissa. Häntä tervehtivät sotilaat ja vakoilijat. Häntä vastaan kuuluu Ruotsin työläisjoukkojen

johtajan sosialidemokraatti Brantingin puhe, jossa tämä tuo julki vastalauseensa sen johdosta, että pyöveli häpäisee vierailullaan hänen maataan. Nikolai matkustaa Englantiin, Ranskaan, Italiaan. Kuninkaat ja hoviherrat, ministerit ja poliisit valmistautuvat juhlimaan häntä. Työväenjoukot valmistautuvat ottamaan hänet vastaan: protestikokouksella Englannissa, kansan yleisellä suuttumusmielensäoitoksella Ranskassa, Italiassa yleislakolla sinä päivänä, jolloin hänen tulonsa on synkistävä koko maan. Kaikkien näiden kolmen maan sosialistiset parlamenttiedustajat — Thorn Englannissa, Jaurès Ranskassa, Morgari Italiassa — ovat jo seuranneet Kansainvälisen sosialistisen toimiston kutsua ja julistaneet koko maailmalle, miten suurella vihalla ja halveksuen työväenluokka suhtautuu Pogromi-Nikolaihin, Nikolai Hirttäjään, Nikolaihin, joka nykyään polkee Persian kansaa ja parhaillaan lähettää koko Ranskan täyteen venäläisiä vakoilijoita ja provokaattoreita.

Kaikkien näiden maiden porvarillinen, „luotettava” lehdistö riehuu raivon vallassa eikä tiedä, millä haukkumaisanoilla se vielä voisi säättiä sosialistien esiintymisiä, millä se vielä voisi tukea ministerejään ja presidenttejään, jotka ovat tukkineet sosialisteilta suun näiden puheiden vuoksi. Mutta tämä raivoaminen ei auta, sillä proletariaatin parlamenttiedustajien suuta ei voida tukkia, ei voida estää joukkokokouksia todella perustuslaillisissa maissa, ei voida salata itseltään eikä muilta sitä, ettei Venäjän tsaari uskalla näyttäytyä sen enempää Lontoossa, Pariisissa kuin Roomassakaan.

Kaikkien Euroopan maiden sosialistisen proletariaatin yksimielinen ja miehekäs protesti *on tehnyt tyhjäksi* kansainvälisen taantumuksen johtajain riemujuhlan, Venäjän ja Persian vallankumouksen kukistamisen johdosta järjestetyt juhlallisuudet.

Ja tämä Pietarista Pariisiin ja Tukholmasta Roomaan ulottuva sosialistien protesti, tsaarin itsevaltiutta vastaan tähdätty protesti, vallankumouksen ja sen tunnusten nimessä järjestetty protesti muodostaa taustan, jota vasten kuvastuu erikoisen havainnollisena meidän venäläisten liberaalimme inhottava lakeijamaisuus tsarismien edessä. Englannissa vierailee muutamia mustasotniaisen Duuman edustajia, maltillisista oikeistolaisista alkaen aina kadetteihin saakka, johtajanaan Duuman puheenjohtaja. He ylpei-

levät sillä, että edustavat Duuman enemmistöä, sen todellista keskustaa, jossa ei ole äärimmäisen oikeistolaisia eikä äärimmäisen vasemmistolaisia. He ovat olevinansa „perustuslaillisen” Venäjän edustajia, ylistelevät „uusittua” järjestelmää ja jumaloitua monarkkia, joka „on lahjoittanut kansalle” Duuman. He pöyhkeilevät ja pullistelevat kuin Krylovin kuvaama sammakko haluten esiintyä mustasotnia-laisen taantumuksen voittajina, taantumuksen, joka nähkääs haluaa kumota „perustuslain” Venäjällä. „Perustuslaillis-demokraattisen” (leikki pois!) puolueen johtaja hra Miljukov julisti lord mayorin lounaskutsuilla pitämässään puheessa: „niin kauan kun Venäjällä on olemassa budjettia valvova lakiasäättävä kamari, Venäjän oppositio on pysyvä Hänen Majesteettinsa oppositiona eikä oppositiona Hänen Majesteettiaan vastaan” (Pietarin tietotoimiston sähke, päivätty kesäkuun 19 pnä vanhaa lukua). Kesäkuun 21 päivän numeron pääkirjoituksessaan, jolla on hlestakovilainen otsikko „Eurooppa ja uudistunut Venäjä”, lokakuulaispuolueen äänenkannattaja „Golos Moskvy” tervehtii palavasti kadettien johtohenkilön esiintymistä ja sanoo, että hänen „maltillis-perustuslaillinen” puheensa „voi ehkä merkitä käännekohtaa kadettien politiikassa, luopumista epäonnistuneesta taktiikasta, jonka tarkoituksena on olla oppositiossa oppositio vuoksi”.

Poliisilehti „Rossija” (kesäkuun 23 pnä) omistaa pääkirjoituksensa Miljukovin puheelle ja lainattuaan tuon „kuuluisaksi” tulleen sanonnan Hänen Majesteettinsa oppositiosta sanoo: „hra Miljukov on Englannissa antanut omissa nimissään vissin lupauksen Venäjän oppositio puolesta, ja jos hän täyttää tämän lupauksen, niin hän tekee isänmaalle sellaisen palveluksen, jonka vuoksi hän saa anteeksi monet entisistä synneistään”. Olette ansainneet kannuksenne, herrat kadetit: Antoni Volynialainen, tuo mustasotnialaisten kiihkoilijain „hallitsija”, hyväksyy koko „Vehi” lehden ja muun muassa Struvenkin; lahjottava poliisilehtiriepu on antanut hyväksymisensä puolueen johtajalle Miljukoville. Olette ansainneet kannuksenne!

Tehtäväksemme jää enää vain muistuttaa, että olemme paljastaneet kadettien lokakuulaista luonnetta jo vuodesta 1906, jolloin räiskyvät duuma-„voitot” veivät pään pyörälle monilta ja hyvin monilta itsekkään naiiveilta ja epäitsekään naiiveilta ihmisiltä.

Meidän tulee vielä muistuttaa siitä, että jo yli 20 kuukautta sitten, kun puhuimme „Proletarin” 19.—20. numeroissa (marraskuussa 1907) III Duuman vaalien tuloksista, me paljastimme tsarismiin III Duumassa harjoittaman pelin olemuksen, joka on nyt tullut erittäin havainnollisesti ilmi. III Duumassa — sanoimme me ja samoin sanottiin vuoden 1907 marraskuussa pidetyn VSDTP:n Yleisvenäläisen konferenssin päätöslauselmassa — saattaa olla kaksi enemmistöä: mustasotnialais-lokakuulainen ja kadettilais-lokakuulainen ja nämä molemmat enemmistöt ovat vastavallankumouksellisia. „Tällainen tilanne Duumassa on erittäin otollinen”, sanottiin silloisessa Pietarin sosialidemokraattisen järjestön päätöslauselmassa („Proletari” № 19) sekä VSDTP:n III Yleisvenäläisen konferenssin päätöslauselmassa („Proletari” № 20), „niin hallituksen kuin kadettienkin kaksinaiselle poliittiselle pelille” *.

Tämä tilannekuva on nyt saanut täydellisen vahvistuksen ja tuonut ilmi sen, kuinka lyhytnäköisiä olivat ne, jotka olivat valmiita julistamaan yhä uudestaan, että sosialidemokraattien tulee „kannattaa” kadetteja.

Kadetit eivät taistele lokakuulaisia vastaan periaatteellisesti vastustajina, vaan kilpailijoina. Kun on „valloitettava” valitsijoita — me julistaudumme „kansanvapauden” puolueeksi. Kun on todistettava, että ollaan „arvokkaita”, — nostamme III Duumassa Maklakoveja, julistamme Miljukovin kautta koko Euroopalle olevamme „Hänen Majesteettinsa oppositio”. Ja sitä hän mustasotnialaisen tsarismiin uskollinen palvelija Stolypin vain tarvitseekin. Antaa tsaarin mustasotnialaiskoplän *tosiasiassa* isännöidä maassa mielin määrin, antaa sen ja vain sen ratkaista kaikki todella tärkeät politiikan kysymykset. Mutta lokakuulais-kadettilaista enemmistöä „me” tarvitsemme peliä varten, „edustusta” varten Euroopassa, lainojen saannin helpottamiseksi, mustan sotnian äärimmäisyyksien „ojentamiseksi”, yksinkertaisten pujaamiseksi „reformilla”,... joita Valtakunnan neuvosto sitten korjailee.

Hänen Majesteettinsa tuntee *oman* oppositionsa. Kadettien oppositio tuntee *oman* Stolypinin ja *oman* Nikolainsa. Niin liberaalimme kuin ministerimmekin ovat vaihtaneet omaksuneet eurooppalaisen parlamenttiteeskentelyn

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 125 ja 131. Toim.

ja -puijauksen yksinkertaisen taidon. Ja kummatkin oppivat hyvällä menestyksellä eurooppalaisen porvarillisen taantumuksen menetelmiä.

Venäjän sosialistinen proletariaatti, joka liittyy yhä lujemmin yhteen koko maailman sosialistisen proletariaatin kanssa, julistaa järkähtämättömän vallankumouksellisen sodan niille molemmille.

*„Proletari” № 46,
heinäkuun 11 (24) pnä 1909*

*Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan*

M. LJADOVIN „PROLETARIN“ TOIMITUKSELLE LÄHETTÄMÄN KIRJEEN JOHDOSTA ¹³⁶

Mielihyvin suomme sijaa toveri Ljadovin avoimelle esiintymiselle ja huomautamme hänelle vain seuraavasta:

Bolshevismin — VSDTP:n ortodoksis-marxilaisen virtauksen — perinteiden vaaliminen on tietysti erinomainen asia, tov. Ljadov. Mutta tämän perinteen noudattaminen merkitsee muun muassa bolshevismin varjelemista irvikuvan luomiselta bolshevismistä. Otzovismin ja jumalanrakentajain ponnisteluthan ovat juuri bolshevismin irvikuva, kuten olemme laajasti todistaneet useissa kirjoituksissa ja kuten bolshevistinen ryhmä on nyt virallisesti tunnustanut.

Mitä tulee „vallankumoukselliseen moraaliin”, johon toveri Ljadov vetoaa, niin siinä suhteessa voimme rauhassa jättää hänet omiin hoteisiinsa, mutta toveri Ljadovin ja hänen kanssaan samoin ajattelevien olisi pitänyt jo kauan sitten esittää avoimesti koko puolueen edessä „periaatteellinen kantansa”, sillä muuten meidän on tähän saakka pitänyt uskoa vain heidän puheisiinsa, että heillä on jotain muutakin paitsi otzovismia ja jumalanrakentamista.

Lopuksi lausumme julki varman uskomme, että tov. Ljadov, joka on toiminut niin monet vuodet vallankumouksellisen sosialidemokratian riveissä, ei jää kovinkaan pitkäksi aikaa uuteen jumalanrakentajain-otzovistien eli — kuten heitä lyhyemmin nimitetään — „jumalallisten otzovistien” ryhmään, vaan palaa takaisin bolshevikkien ryhmään.

KIRJE CAPRIN PUOLUEKOULUN JÄRJESTÄJILLE

Elokuun 18 pnä 1909.

Arvoisat toverit!

Joku päivä sitten sain Teiltä kutsun. Koulun ohjelmaa, josta kirjoitatte, että se seuraa oheellisena, en ole saanut. Suhteeni Caprin saarella toimivaan kouluun on ilmaistu „Proletarin” laajennetun toimituskunnan päätöslauselmassa („Proletarin” 46. numeron liite ja 46. numero *). Jos ette ole nähneet „Proletaria” ja sen liitteitä ettekä liioin koulua koskevaa erikoista kirjettä, joka on lähetetty painettuna lehtisenä puolueen bolshevikkijäsenille, niin toimitus lähettää mielihyvin Teille kaikki nämä aineistot. Itse asian kannalta minun on vastattava Teille, että se mielipide, joka minulla on Caprin koulusta, puolueessamme olevan *uuden* ryhmän laitoksesta, — ryhmän, jota en kannata, — että tämä mielipiteeni ei tietysti lainkaan edellytä sitä, että kieltäytyisin luennoimasta tovereille, joita paikallisjärjestöt ovat Venäjältä lähettäneet. Olkoot nämä toverit minkäläisten katsomusten kannalla tahansa, suostun aina mielelläni pitämään heille joukon luentoja sosialidemokratiaa kiinnostavista kysymyksistä. Caprille luennoimaan en tietenkään tule, mutta Pariisissa teen sen mielelläni. Yhdeksän Venäjältä lähetetyn toverin Pariisin-matka (otan luvun, jonka tuntemanne toveri Ljova on ilmoittanut), — tämä hanke tulisi rahallisestikin halvemmaksi kuin kolmen luennoitsijan (tiedän Teidän kääntyneen Ljovan ja Innokentin ¹³⁷

* Ks. tätä osaa, ss. 447—448 ja 449—457. *Toim.*

puoleen) matka Pariisista Caprille. Ja finanssinäkökohtien lisäksi on vielä olemassa koko joukko muita, paljon tärkeämpiä ja Teille epäilemättä täysin ymmärrettäviä näkökohtia, jotka puhuvat sen puolesta, että Pariisi olisi sopivampi paikka oikeata, ulkomailla sijaitsevaa puoluekoulua varten. Joka tapauksessa voin mennä takuuseen siitä, että „*Proletarin*” toimitus tekisi kaiken, mikä siitä riippuu, noiden toivomienne luentojen järjestämiseksi Pariisissa.

Sosialidemokraattiterveisin *N. Lenin*.

P. S.* Unohditte tiedottaa koulun virallisen osoitteen.

*Julkaistu vuonna 1909 lehtisessä
„Puoluekoulukysymyksestä”*

*Julkaistaan
jäsenkirjoituksen mukaan*

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

BOLSHEVISTISEN KESKUKSEN KIRJE CAPRIN KOULUN NEUVOSTOLLE. LUONNOS¹³⁸

Bolshevistisen Keskuksen Toimikuntaa ilahdutti sanomatonta 16. VIII. 1909 päivätty „Caprin puoluekoulun *Neuvoston*” tiedotus, ettei sillä ole mitään Bolshevistisen Keskuksen harjoittamaa „*aatteellista valvontaa*” vastaan.

Mutta voidakseen ratkaista, voiko Bolshevistinen Keskus ottaa huolekseen tämän valvonnan ja toteuttaa sen, voiko se tukea koulua kirjailijavoimin ja rahallisesti, mistä Neuvosto kirjoittaa,— sitä varten Keskuksen pitää tietää yksityiskohtaisesti koulun asiat. Mutta BK ei tiedä koulusta *mitään sen tarkempaa*.

Kun koulun *Neuvosto saattoi käsitellä* (kuten se kirjoittaa) koulun suhdetta Bolshevistiseen Keskukseen tuntien BK:n katsomukset julkaistuista päätöslauselmista ja „*Proletarista*”, tuntien BK:n henkilökokoonpanon sen entisten jäsenten kertoman perusteella, niin Bolshevistinen Keskus ei voi *käsitellä* kysymystä BK:n suhteesta koulun Neuvoston pyyntöön, koska BK ei tiedä, (1) mikä on koulun *Neuvosto*, (2) mikä on koulun *Toimikunta*, (3) minkälainen on koulun *ohjelma* (koulun Toimikunta lupasi sen lähettää, mutta ei lähettänytkään), (4) minkälainen on nykyään kokoonpanoltaan koulun *luennoitsijakunta* ja (5) koulun *oppilaskunta*, (6) minkälaiset ovat koulun nykyiset *varat*, (7) kuinka pitkiksi *oppikurssit* on suunniteltu, (8) missä määrin koulun oppilaat ovat sidotut sen nykyiseen olinpaikkaan, s.o. Caprin saareen, (9) voisivatko koulun oppilaat saapua Pariisiin (josta kolme BK:n jäsentä on omasta puolestaan henkilökohtaisesti kirjoittanut heille), kuinka pitkäksi ajaksi j.n.e.

Kun Bolshevistisella Keskuksella ei ole näitä tietoja, se voi toistaiseksi sanoa vain sen, että BK on valmis antamaan *kaikille* Venäjällä toimivien sosialidemokraattisten järjestöjen *jäsenille* samoin kuin *kaikille* näiden järjestöjen *edustajiksi valituille* tovereillekin *kaikkinaista kirjailijain ja luennoitsijain apua* sos.-dem. maailmankatsomuksen omaksumisessa, eikä se kieltäydy rahallisenkaan avun antamisesta mahdollisuuksien rajoissa ja käsiteltyään tämän kysymyksen paikallisjärjestöjen auttamisen yhteydessä.

Bolshevistinen Keskus lähettää samalla koulun *Neuvostolle* virallisesti 1) komplektin „*Proletarin*” numeroja, № 39—46; 2) BK:n kirjeen, joka koskee koulua (painetuna), 3) BK:n päätöslauselmat.

Sosialidemokraattisin terveisin
 „*Proletarin*” laajennetun toimituskunnan
 Toimikunta

*Kirjoitettu elokuun
 5 ja 17 (18 ja 30) p:n
 välillä 1909*

*Julkaistu ensi kerran v. 1933
 XXV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan
 käsikirjoituksen mukaan*

**KIRJE CAPRIN PUOLUEKOULUN OPPILAILLE:
TOVEREILLE JULILLE, VANJALLE, SAVELILLE,
IVANILLE, VLADIMIRILLE, STANISLAVILLE
JA FOMALLE**

Elokuun 30 p:nä uutta lukua 1909.

Arvoisat toverit! Saatuaani Teiltä koulun ohjelman ja kaksi kirjettä, joista viimeisessä kysytte minulta, millä perusteella koulua pidetään uutena ryhmänä, katson velvollisuudekseni vielä kerran selittää Teille kantaani. „Että koulu olisi pohjaltaan ryhmäkuntalainen, on pelkkää luulottelua”, kirjoitatte Te. „Kouluun nähden ei voida ajatellaakaan mitään hegemoniaa, sillä Neuvoston enemmistönä olemme me”.

Väitän, että tuo on Teidän taholtanne selvää itsepetosta. Kysymys ei ole lainkaan siitä, että Teitä syytettäisiin „välittömästä ryhmäkuntalaisuudesta”; kysymys ei ole lainkaan siitä, kenellä on enemmistö Neuvostossa. Asian ydin on siinä, että koulu on järjestetty 1) uuden ryhmän aloitteesta; — 2) yksinomaan uuden ryhmän varoilla; — 3) sellaisessa paikassa, jossa on *ainoastaan* uuden ryhmän luennoitsijoita; — 4) sellaisessa paikassa, jossa muiden ryhmien luennoitsijat *eivät voi käydä*, aniharvoja poikkeuksia lukuunottamatta.

Nämä olosuhteet eivät riipu Teidän tahdostanne. Te ette voi niitä muuttaa. Mutta nämä olosuhteet *määräävät* jo *etukäteen* koulun luonteen, määräävät sen etukäteen siinä määrin, etteivät mitkään hyvät aikomukset, joita Teillä on, eivätkä mitkään Neuvostonne päätökset pysty oleellisesti muuttamaan asiaa.

Tärkeintä jokaisessa koulussa on luentojen aatteellinen ja poliittinen suunta. Mikä määrää tämän suunnan? Kokonaan ja yksinomaan *luennoitsijakunnan kokoonpano*.

Toverit, Tehän ymmärrätte mainiosti, että kaikenlainen „valvonta”, kaikenlainen „johto”, kaikenlaiset „ohjelmat”, „säännöt” ynnä muut — kaikki ne ovat tyhjää puhetta luennoitsijakuntaan verrattuna. Mikään valvonta, mitkään ohjelmat j.n.e. eivät kykene lainkaan muuttamaan sitä opetuksen suuntaa, minkä luennoitsijakunta sille antaa. Yksikään itseään kunnioittava järjestö, fraktio tai ryhmä *ei ota* missään eikä koskaan jakaakseen vastuuta koulusta, jonka suunnan sen luennoitsijakunta on jo etukäteen määrännyt, jos tämä suunta on vihamielinen.

Katsokaapa nyt luennoitsijakunnan kokoonpanoa, joka on ennakkolta määrännyt koulun luonteen ja suunnan. Te, toverit, kirjoititte nimenne sen kirjeen alle, jonka lähetitte minulle, mutta kirjeessänne Keskuskomitealle (sain jäljennöksen tuosta kirjeestä yhdessä koulun ohjelman kanssa), joka on kirjoitettu koulun oppilaiden ja *luennoitsijain* nimissä, ei ole luennoitsijain allekirjoituksia. Siksi en voi aivan tarkalleen tietää luennoitsijakunnan kokoonpanoa. Mutta sekin, minkä tiedän, riittää, jotta voin päätellä, millainen on luennoitsijakunta.

Keskisen teollisuusalueen paikallisjärjestöt kirjoittivat meille Venäjältä, että tarmokkaimpana, ellei ainoana agitaattorina Caprin koulun puolesta on ollut toveri Stanislav, jonka eräät hänen selostuksensa kuulleista sosialidemokraattisista ryhmistä ovat jo valinneet luennoitsijaksi. Tämä tov. Stanislav on mitä jyrkin otzovisti ja marxilaisuuden „arvostelija” filosofian alalla. Riittää, kun palautamme mieliin, (1) kuinka hän peittosi Kautskya tunnetussa filosofisessa kirjasessaan; (2) kuinka hän vuoden 1908 joulukuun puoluekonferenssissa erkani erikoiseen otzovistien ryhmään yhdessä pietarilaisen otzovistin Vs:n kanssa; (3) kuinka „Rabotsheje Znamja”, joka 5. numerossaan julkaisi „Työmies”-otzovistin kirjoituksen tov. Stanislavin toimittamana, — kuinka *tämä* „Rabotsheje Znamja” itse tunnusti tuon artikkelin olevan täynnä *anarkismin* katsoimuksia.

Katsokaapa edelleen niitä luennoitsijoita, joita Teillä nykyään on Caprilla. Heidän joukossaan ei ole bolshevikkeja. Sen sijaan kaikki uuden ryhmän (otzovismin ja jumalanrakentamisen puolustajain ryhmän) kannattajat ovat siellä edustettuina miltei täydellisesti. Tuskin erehdyn suurestikaan, kun sanon, että Te näette Caprin luennoitsi-

jain joukossa toverit Maksimovin, Lunatsharskin, Ljadovin ja Aleksinskin. Tämä on juuri se ryhmä tovereita, jotka vuoden 1908 keväällä muodostivat opposition „Proletaria” vastaan, kävivät agitaatiota sitä vastaan Venäjällä ja ulkomailla, puuhasivat eroamista erikoiseen ryhmään (tai kannattivat sitä) vuoden 1908 joulukuun puoluekonferenssissa ja vihdoin erkanivat lopullisesti erikoiseksi ryhmäksi.

Sen kieltäminen, että koko tämä ryhmä tovereita harjoittaa agitaatiota „Proletaria” vastaan ja kannattaa ja puolustaa otzovisteja, merkitsisi puolueessa yleisesti tunnetun tosiasioiden pilkkaamista. Sen kieltäminen, että Caprin saari on jo tullut yleisessäkin venäläisessä kirjallisuudessa tunnetuksi jumalanrakentamisen kirjailijakeskuksena, olisi tosiasiajn ivaamista. Koko venäläinen lehdistö on jo kauan sitten viitannut siihen, että Lunatsharski on alkanut Caprin saarelta saarnata jumalanrakentamista. Bazarov on auttanut häntä Venäjällä. Bogdanov on puolustanut samantapaisia filosofisia katsomuksia kymmenissä venäläisissä legaalisisa kirjoissa ja kirjoituksissa ja kymmenissä ulkomailla pitämässään esitelmissä. Kävin Caprin saarella huhtikuussa 1908 ja ilmoitin kaikille näille kolmelle toverille olevani filosofiassa ehdottomasti eri mieltä kuin he (muuten ehdotin heille silloin, että yhteiset varat ja voimat käytettäisiin menshevistis-likvidaattorisen vallankumoushistorian vastapainoksi *bolshevistisen vallankumoushistorian* laatimiseen, mutta caprilaiset hylkäsivät ehdotukseni, he eivät halunneet tehdä yleistä bolshevistista työtä, vaan propagoida omia erikoisia filosofisia katsomuksiaan). Suurin osa teidän caprilaisen ryhmänne luennoitsijoista on kirjailijoita, mutta *yksikään* heistä ei ole *kertaakaan* hyökännyt *painetussa sanassa* Lunatsharskin ja Bazarovin harjoittaman jumalanrakentamispropagandan kimppuun!

Kun te, toverit, kaikesta tästä huolimatta kirjoitatte minulle, että on „väärinkäsitystä” luulla, että koulu on sidottu jumalanrakentamiseen ja otzovismiin, ja vielä „pelkkää väärinkäsitystä” minun taholtani, koska „sellaisia tarkoituspieriä täällä koulussa ei ole asetettu eikä niistä ole voinut olla puhettakaan”, niin minulle ei jää muuta neuvoksi kuin ihmetellä teidän äärimmäistä naiiviuttanne. Toistan: koulun *todellista* luonnetta ja suuntaa eivät määrää paikallisten järjestöjen hyvät toivomukset, opiskelijain

„Neuvoston” päätökset, „ohjelmat” y.m.s., vaan *luennoitsijakunnan kokoonpano*. Ja kun luennoitsijakunnan kokoonpanon määrää ja on määrännyt kokonaan uuden ryhmän jäsenpiiri, niin on suorastaan naurettavaa kieltää sitä, että koulu on luonteeltaan ryhmäkuntalainen.

Lopettaakseni kysymyksen luennoitsijakunnan kokoonpanosta esitän Teille vielä erään tapauksen, jonka toveri Innokenti on minulle kertonut ja joka osoittaa, missä määrin *kaikille* puolueessa on selvää se, mitä te koettatte kieltää, nimittäin: Caprin koulun erikoinen ryhmäkuntalainen luonne. Vähää ennen „*Proletarin*” laajennetun toimituskunnan viimeksi pidettyä kokousta toveri Maksimov kääntyi Pariisissa *Trotskin* puoleen pyytäen tätä Caprin koulun luennoitsijaksi. Trotski kertoi siitä toveri Innokentille ja ilmoitti hänelle: jos se on puolueen hanke, niin osallistun siihen mielelläni; jos se on caprilaisten kirjailijain, Maksimovin, Lunatsharskin ja kumpp. erikoinen hanke, niin silloin en osallistu siihen. Innokenti vastasi: odottakaa „*Proletarin*” toimituksen päätöksiä, lähetän teille nämä päätökset. Näin muodoin ryhmiin kuulumaton Trotskikin ymmärsi heti (kuten jokainen vähänkin kokenut puolue-työntekijä sen ymmärtää), että koulun järjestäminen Caprin saarelle merkitsee *koulun kätkemistä puolueelta*, merkitsee koulun sitomista etukäteen yhteen erikoiseen ja nimenomaan uuteen ryhmään.

Nyt siirryn Pariisi-kysymykseen. Kirjoitin teille, että jos teitä todellakin kiinnostavat minun ja kanssani samoin ajattelevien luennot, niin Teidän on tultava Pariisiin. Te vastaatte minulle: „Pariisin-matka, kulungit huomioon ottaen, on aivan mahdotonta”.

Katsotaanpa, kuka meistä todella puhuu jotain aivan mahdotonta.

Te matkustitte Caprin saarelle Wienin kautta. Jos palaatte samaa tietä, niin Teidän on poikettava pohjois-Italiasta Pariisiin ja sieltä matkustettava sitten suoraan Wieniin. Se lisää matkakulunkeja kaiketi korkeintaan 60 frangilla henkeä kohti (siitä päätellen, että matkalippu Genevestä, jossa olen kauan asunut, Pariisiin maksaa 30 frangia). Kirjeenne on allekirjoittanut 8 henkilöä, joista yksi ilmoittaa „pidättyvänsä jatkamasta kirjeenvaihtoa”, t.s. hänellä ei nähtävästi ole haluakaan kuulla esitelmiäni. Siis jää 7 toveria. Kulungit = $7 \times 60 = 420$ frangia.

Te olette pyytäneet Pariisista neljää luennoitsijaa (Ljovaa, minua, Grigoria ja Innokentia). Matkakulungit Pariisista Caprille ja takaisin ovat noin 140 frangia. Yhteensä siis $4 \times 140 = 560$ frangia.

Kahdeksan oppilaan Pariisin-matka tulee *halvemmaksi* kuin neljän luennoitsijan lähettäminen Caprille.

Mutta finanssikysymys ei silti ole läheskään kaikkein tärkein, kuten jo kirjoitin teille edellisessä kirjeessä *. Ajatelkaa, kenelle on helpompi valita paikka, muualta tulleille oppilaille vai tšekäläisille luennoitsijoille? Te olette tulleet ulkomaille varta vasten koulua käydäkseen. Teillä ei siis voi olla esteitä saapuaksenne sinne, missä on suuri määrä luennoitsijoita ja missä hanke voidaan järjestää todella puolueen vaatimalla tavalla.

Mutta luennoitsijat *eivät voi* matkustaa puoluekeskuksesta Caprin saarelle. Puhun vaikkapa itsestäni. En voi lähteä „Proletarin” toimituksesta,— en voi jättää Pää-äänenkannattajan toimitusta — en voi lähteä ja jättää Pariisissa perustettua sosialidemokraattisen duumaryhmän avustamisvaliokuntaa — minun on esiinnyttävä „Proletarin” klubilla Pariisin työläiskortteleissa, joissa asuu satoja ja tuhansia venäläisiä työläisiä, j.n.e. Puoluekirjailijain matkustaminen Pariisista Caprin saarelle on kerrassaan mahdotonta.

Mutta eiväthän koululle, joka on puolueen hanke, ole tärkeitä yksinomaan bolshevistiset luennoitsijat. Pariisi on suurin emigranttikeskus, jossa pidetään jatkuvasti *kaikkien* ryhmien julkisia esitelmiä ja käydään väittelyjä, täällä toimii erilaisia kerhoja, täällä on 2—3 hyvää venäläistä kirjastoa, kymmeniä puolueessa kauan toimineita sosialidemokraattisia organisaattoreita j.n.e. Pariisissa ilmestyy kolme venäläistä sosialidemokraattista sanomalehteä. Sanalla sanoen, jokaiselle, ken vähänkin tuntee oloja ulkomailla, on päivänselvää, että se, joka matkustaa opiskelemaan sosialidemokratismia Pariisiin, matkustaa oppimaan oikeata sosialidemokratismia. Ken matkustaa opiskelemaan Caprin saarelle, hän matkustaa opiskelemaan *erikoista* ryhmäkuntalaista „*tietoa*”.

* Ks. tätä osaa, ss. 465—466. *Toim.*

Ken järjestää koulun Pariisiin, hän perustaa todellisen puoluekoulun. Ken järjestää koulun Caprin saarelle, hän *kätkee koulun puolueelta.*

Caprin koulu on sellainen koulu, joka on *tarkoituksellisesti kätkeyty puolueelta.*

Kaikkinainen Caprin koulun valvonta ja sen kaikkalainen „aatteellinen johto” Keskuskomitean taholta, jonka puoleen olette kääntyneet tänään, ja „Proletarin” toimituksen taholta, jonka puoleen käännytte eilen, on *kerrassaan* mahdotonta. Valvonnasta ja aatteellisesta johdosta puhuminen tässä yhteydessä on joutavaa juttuamista. Kenenkään päähän ei pälkähä typerä ajatus lähettää puolueen „tarkastajia” Caprille valvomaan koulun työtä; todellisten puoluekantaisten luennoitsijain lähettämistä Caprille *ei voida* koskaan toteuttaa (aivan vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta). Jos paikalliset järjestöt Venäjällä eivät sitä tienneet, niin koulun järjestäjät *tiesivät sen mainiosti.* Juuri sen tähden he järjestivätkin koulun Caprille voidakseen *salata* sen ryhmäkuntalaisen luonteen ja piilottaakseen koulun puolueelta.

Ottakaa venäläiset ryhmiin kuulumattomat sosialidemokraatit, jotka tuntevat erittäin hyvin työväenluokan liikkeen ulkomailla: Parvus ja Rosa Luxemburg (Saksa), Ch. Rappoport (Ranska), Rotshtein (Englanti). Ottakaa sellaiset ryhmiin kuulumattomat sosialidemokraattikirjailijat kuin esim. Rjazanov, ja te näette heti (jos ette halua sulkea silmiä ollaksenne näkemättä), että useimmassa tapauksessa he voisivat luennoida Pariisissa, kun asiaa jonkin verran järjestellään puolueen taholta, mutta Caprille he eivät kerta kaikkiaan voi saapua. Niistä rahoista, jotka koulun järjestäjät ovat tuhlanneet oppilaiden ja luennoitsijain lähettämiseen kaikkein etäisimpään paikkaan ulkomailla (Caprille), olisi *jo riittänyt*, jotta olisi voitu järjestää ainakin eräitä näistä luennoitsijoista luennoimaan Pariisissa.

Ottakaa edelleen uudet ryhmittymiset sosialidemokraattien keskuudessa, ryhmittymiset, joihin venäläisten tovereitten on niin tärkeätä tutustua (taistelu puoluekantaisten ja likvidaattoriainesten kesken Bundissa; latvialaisten bolshevistisen osan taistelu menshevististä osaa vastaan; P.S.D:n taistelu P.P.S:n levitsää vastaan; menshevismissä tapahtunut hajaannus, Plehanovin esiintyminen „Dnevni-

keineen”, jossa hän paljastaa Potresovin ja virallisten menshevikkien likvidaattoruutta; „vallankumouksellisen menshevismmin” luomisyrietykset j.n.e.). Caprilla *ei voida* kunnollisesti tutustua näihin puolueen kannalta tärkeisiin ilmiöihin. Pariisissa on täysi mahdollisuus saada tietoja asiain tilasta ensi käden lähteistä eikä ainoastaan kuulopuheiden kautta.

Ja lopuksi, ottakaa Caprin koulun opinto-ohjelma. Sen neljästä osasta on yksi (III) otsikoitu näin: „proletaarisen taistelun filosofia”. Kansainvälisellä sosialidemokratialla on kymmeniä ja satoja (ellei tuhansia) samantyyppisiä propagandistiopintojen ohjelmia. Mutta te ette löydä *mistään* „proletaarisen taistelun filosofiaa”. On olemassa Marxin ja Engelsin filosofinen materialismi, mutta missään ei ole „proletaarisen taistelun filosofiaa”. Eikä kukaan Euroopan sosialidemokraateista käsitä, mitä se tarkoittaa. Sen ymmärtävät vain ne, jotka tuntevat filosofien: Stanislavin (A. Volskin), Bogdanovin, Lunatsharskin, Bazarovin teokset. Ennen kuin „proletaarisen taistelun filosofiaa” voidaan opettaa, on sellainen filosofia keksittävä. Ja tämän *erikoisen* filosofian keksimisessä, joka sitä tiheämmin vanoo „proletaarinen”-sanan nimeen, mitä kauempana se on proletaarisesta maailmankatsomuksesta, onkin askarrellut ja askartelee vain tuo mainittu uuden ryhmän jäsenryhmä.

Lopetan: jos te, toverit, pysytte siinä kannassanne, että ette halua saapua Pariisiin (uskotellen samalla, että haluatte kuulla luentoani), niin sillä te vain lopullisesti todistatte sen, ettei uuden jumalanrakentamis-otzovistisen ryhmän ahtaasti ryhmäkuntalainen politiikka ole saastuttanut ainoastaan Caprin koulun luennoitsijoita, vaan eräitä koulun oppilaitakin.

Sosialidemokraattiterveisin *N. Lenin*

Julkaistu ensi kerran v. 1926
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 2 (49)

Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan

HUOMAUTUKSIA

¹ Artikkelel „Suoralle tielle” julkaistiin pääkirjoituksena „Proletari” lehden 26. numerossa.

„Proletari” („Proletaari”) — illegaalinen sanomalehti, jonka bolshevikit perustivat puolueen IV (Yhdistävän) edustajakokouksen jälkeen; ilmestyi vuoden 1906 elokuun 21 (syyskuun 3) päivästä vuoden 1909 marraskuun 28 (joulukuun 11) päivään Leninin toimittamana. „Proletari” ilmestyi VSDTP:n Moskovan ja Pietarin komiteoiden äänenkannattajana ja jonkin aikaa myös Moskovan piirikunnan, Permin, Kurskin ja Kasanin komiteain äänenkannattajana; tosiasiallisesti lehti oli bolshevikien Pää-äänenkannattaja. Sitä ilmestyi 50 numeroa: ensimmäiset 20 numeroa Suomessa, loput ulkomailla — Genevessä ja Pariisissa. Lehdessä julkaistiin yli 100 Leninin artikkeleita ja pienempää kirjoitusta.

Stolypinilaisen taantumuksen vuosina „Proletari” lehdellä oli hyvin suuri merkitys bolshevististen järjestöjen säilyttämisessä ja lujittamisessa.

VSDTP:n Keskuskomitean täysistunnossa tammikuussa 1910 sovittelijain onnistui viedä läpi päätös „Proletari” lehden lakkauttamisesta.— 1.

² Vuoden 1907 kesäkuun 3 (16) päivän valtiokaappaus oli taantumuksellinen valtiokaappaus, joka ilmeni hallituksen toimeenpanemana II Valtakunnanduuman hajottamisena ja Duuman vaaleja koskevan vaalilain muuttamisena. Uusi vaalilaki laajensi suuresti tilanherrojen sekä kauppa- ja teollisuusporvariston edustusta Duumassa ja supisti monin verroin jo muutenkin pientä talonpoikain ja työläisten edustajain lukua. Laki riisti äänioikeuden Aasian-Venäjän väestön suurimmalta osalta ja supisti puolella Puolan ja Kaukasian väestön edustusta. Tämän vaalilain pohjalla valittu ja marraskuussa vuonna 1907 kokoontunut III Duuma oli kokoonpanoltaan mustasotnialais-kadettilainen Duuma.

Kesäkuun 3 päivän valtiokaappaus pani alulle stolypinilaisen taantumuskauden, joka tunnetaan „kesäkuun kolmannen päivän komennon” nimellä.— 3.

³ VSDTP:n Pää-äänenkannattaja — illegaalinen sanomalehti „Sotsial-Demokrat”; ilmestyi vuoden 1908 helmikuusta vuoden 1917

tammikuuhun saakka. Kaikkiaan ilmestyi 58 numeroa. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi Venäjällä, sitten sen julkaiseminen siirrettiin ulkomaille, ensin Pariisiin, sittemmin Geneveen. VSDTP:n Keskuskomitean päätöksen mukaisesti Pää-äänenkannattajan toimitus muodostettiin bolshevikkien, menshevikkien ja Puolan sosialidemokraattien edustajista. „Sotsial-Demokrat” lehdessä julkaistiin yli kahdeksankymmentä V. I. Leninin artikkeleita ja pienempää kirjoitusta. „Sotsial-Demokratin” toimituksen sisällä V. I. Lenin kävi taistelua johdonmukaisen bolshevistisen linjan puolesta. Osa toimituksen jäsenistä (Kamenev ja Zinovjev) suhtautui likvidaattoreihin sovittellavasti ja yritti estää leniniläisen linjan toteuttamisen. Toimituksen menshevikkijäsenet Martov ja Dan sabotoivat Pää-äänenkannattajan toimituksen työtä ja samaan aikaan puolustivat avoimesti likvidaattoruutta „Golos Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokraatin Ääni”) lehdessä. Leninin leppymätön taistelu likvidaattoreita vastaan johti Martovin ja Danin eroamiseen „Sotsial-Demokratin” toimituksen kokoonpanosta kesäkuussa 1911. Vuoden 1911 joulukuusta lähtien „Sotsial-Demokrat” lehteä toimitti V. I. Lenin.— 4.

⁴ „*Rabotsheje Znamja*” („Työväen Lippu”)— illegaalinen bolshevistinen sanomalehti, VSDTP:n Keskisen teollisuusalueen Aluebyroon, Moskovan komitean ja Moskovan piirikuntakomitean äänenkannattaja; ilmestyi Moskovassa vuoden 1908 maaliskuusta joulukuuhun saakka. Ilmestyi 7 numeroa.— 6.

⁵ *Poikkeuslaki sosialisteja vastaan* saatettiin Saksassa voimaan vuonna 1878. Tällä lailla kiellettiin kaikki sosialidemokraattisen puolueen järjestöt, työväen joukkojärjestöt, työväenlehdistö, takavarikoitiin sosialistinen kirjallisuus ja sosialidemokraatteja vai-
noitiin. Työväen joukkoliikkeen painostuksesta laki kumottiin vuonna 1890.— 7.

⁶ „*Retsh*” („Puhe”)— päivälehti, kadettipuolueen pää-äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuoden 1906 helmikuusta lähtien. Pietarin Neuvoston Sotilaallinen vallankumouskomitea lakkautti sen lokakuun 26 (marraskuun 8) pnä 1917.— 9.

⁷ *Tukholman edustajakokous* — VSDTP:n neljäs (Yhdistävä) edustajakokous pidettiin huhtikuun 10—25 (huhtikuun 23 — toukokuun 8) pnä vuonna 1906 Tukholmassa. Edustajakokouksessa oli 112 päätösvaltaista edustajaa, jotka edustivat 57 paikallista puoluejärjestöä, ja 22 edustajaa neuvottelevalla äänioikeudella. Sitä paitsi siihen osallistui Puolan, Lietuan ja Latvian kansallisten sosialidemokraattisten puolueiden sekä Bordin edustajia. Hallitus oli lyönyt hajalle monia bolshevistisia järjestöjä vuoden 1905 joulukuun aseellisen kapinan jälkeen, eivätkä ne voineet lähettää edustajiaan. Menshevi-
keillä oli edustajakokouksessa enemmistö, joskin vähäinen.

Lenin puhui edustajakokouksessa agraarikysymyksestä, ajan-
kohdan arvioinnista, Valtakunnanduuman vaaleissa noudatettavasta taktiikasta, aseellisesta kapinasta ja muista kysymyksistä.

Se, että menshevikeillä oli edustajakokouksessa enemmistö, määräsi edustajakokouksen päätösten luonteen: useista kysymyksistä

edustajakokous hyväksyi menshevistiset päätöslauselmat (agraari-ohjelmasta, Valtakunnanduumaan suhtautumisesta y.m.).

Edustajakokous hyväksyi puolueen jäsenyyttä koskevan sääntöjen ensimmäisen pykälän Leninin esittämässä muodossa. Edustajakokous hyväksyi VSDTP:n kokoonpanoon kansallisia sosialidemokraattisia järjestöjä: Puolan ja Liettuan sosialidemokraattisen puolueen, Latvian sosialidemokraattisen työväenpuolueen ja teki ennakkopäätöksen Bundin yhtymisestä VSDTP:seen.

Edustajakokouksessa valittuun Keskuskomiteaan tuli 3 bolshevikkiä ja 7 menshevikkiä, Pää-äänenkannattajan toimitukseen tuli vain menshevikkejä.

V. I. Lenin on analysoinut edustajakokouksen työtä teoksessaan „Selostus VSDTP:n Yhdistävästä edustajakokouksesta” (ks. Teokset, 10. osa, ss. 313—380).— 9.

⁸ „*Trudovikkilainen politiikka*” — „Työryhmän”, pikkuporvarillisten demokraattien ryhmän politiikka; ryhmän muodostivat I Valtakunnanduuman talonpoikaisedustajat huhtikuussa 1906. Duuman aloittaessa työnsä ryhmään kuului 107 edustajaa. II Duumassa trudovikeilla oli 104 edustajaa, III Duumassa 14 ja IV Duumassa 10 edustajaa. Trudovikit asettivat vaatimuksiksi kaikkien sääty- ja kansallisuusrajoitusten kumoamisen, zemstvo- ja kaupunki-itsehallinnon demokratisoimisen, yleisen äänioikeuden toteuttamisen Valtakunnanduuman vaaleissa. Trudovikkien agrariohjelman lähtökohtina olivat narodnikkilaiset tasasuhtaisen maankäytön periaatteet: koko kansalle kuuluvan maavarannon muodostaminen valtion, hallitsijasuvin, hovin ja luostarien sekä myös yksityisomistuksellisista maista, jos tilus oli pinta-alaltaan säädettyä työperusteista normia suurempi; edellytettiin, että pakolla luovutettavista yksityisomistuksellisista maista maksetaan korvaus. Maareformin täytäntöönpano asetettiin paikallisten talonpoikaiskomiteain tehtäväksi.— 10.

⁹ *Gurko, V. I.*— sisäasiain apulaisministeri.— 13.

¹⁰ Lenin siteeraa K. Marxin sanoja hänen jälkilauseestaan „Pääoman” ensimmäisen osan toiseen painokseen (ks. K. Marx. „Pääoma”, I osa, 1953, s. 19 tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XVII osa, 1937, s. 20).— 21.

¹¹ *Böhm-Bawerk, E.*— itävaltalainen porvarillinen taloustieteilijä.— 22.

¹² „*Vallankumouksellinen syndikalismi*” — pikkuporvarillinen puolittain anarkistinen virtaus, joka ilmeni useiden Länsi-Euroopan maiden työväenliikkeessä XIX vuosisadan lopulla.

Syndikalistit kielsivät työväenluokan poliittisen taistelun tarpeellisuuden, puolueen johtavan osuuden ja proletariaatin diktatuurin. Heidän mielestään ammattiliitot (syndikaatit) voivat, järjestämällä työläisten yleislakon, kukistaa kapitalismin ilman vallankumousta ja ottaa tuotannon johdon ja hoidon omiin käsiinsä.— 26.

¹³ „*Golos Sotsial-Demokrata*” („Sosialidemokraatin Ääni”) — sanomalehti, menshevikkilikvidaatoreiden ulkomainen äänenkannattaja;

ilmestyi vuoden 1908 helmikuusta vuoden 1911 joulukuuhun, ensin Genevessä, sittemmin Pariisissa.— 28.

¹⁴ „Die Neue Zeit” („Uusi Aika”)— Saksan sosialidemokratian aikakauslehti; ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923. Vuosina 1885—1895 „Die Neue Zeitissa” julkaistiin eräitä F. Engelsin kirjoituksia. Engels antoi usein ohjeita aikakauslehden toimitukselle ja arvosteli jyrkästi sitä marxilaisuudesta poikkeamisten johdosta. 90-luvun toiselta puoliskolta alkaen, F. Engelsin kuoleman jälkeen, aikakauslehti julkaisi säännöllisesti revisionistien kirjoituksia. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti oli keskustalaisella, kautskylaisella kannalla ja kannatti sosialishoviniteja.— 33.

¹⁵ *Dumbadze, I. A.*— tsaarin armeijan kenraali, mustasotnialainen; Jaltan kaupungin ylipäällikkönä toimiessaan oli tunnettu julmuudesta ja rauhallista väestöä kohtaan harjoittamastaan väkivallasta.

„*Riian museo*” — Riian poliisilaitoksen etsivän osaston tutkintovankila, jossa vangittuja kuulusteltaessa käytettiin raakoja kidutuskeinoja. Kun poliisin edesottamuksia paljastettiin lehdistössä, niin tsaarihallitus yritti kumota räökkäyksiä koskevat tosiasiat ja ilmoitti, että etsivässä osastossa olevat kidutusvälineet on koottu „museotarkoituksia” varten. Sen vuoksi Riian tutkintovankilaa alettiin nimittää „Riian museoksi”.— 34.

¹⁶ *Vuoden 1905 joulukuun 11 (24) päivän laki* — I Valtakunnanduuman vaalilaki. Tämän lain mukaan valitsijat jaettiin neljään kuuriaan: maanomistajien (tilanherrojen), kaupunkilaisten (porvariston), talonpoikaiston ja työväen kuuriaan. Yksi tilanherran ääni vastasi 3:a kaupunkiporvariston edustajain ääntä, 15 talonpojan ja 45 työläisen ääntä. Laki turvasi pienelle tilanherra- ja kapitalistiryhmälle hyvin suuren enemmistön Duumassa.— 34.

¹⁷ Tarkoitetaan F. Engelsin kirjoittamaa „Johdantoa” K. Marxin kirjaan „Luokkataistelu Ranskassa vuosina 1848—1850” (ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, ss. 94—98).— 35.

¹⁸ *Streltsov, R. J.*— sosialidemokraatti, revisionisti.— 35.

¹⁹ „*Frankfurter Zeitung*” („Frankfurtin Lehti”)— saksalainen porvarillinen sanomalehti; ilmestynyt Frankfurt am Mainissa vuodesta 1856 lähtien.— 36.

²⁰ „*Rauhallisen uudistuksen puolue*” — porvariston ja tilanherrain vastavallankumouksellinen järjestö; perustettiin vuonna 1906, yhdisti vasemmistolokakuulaiset ja oikeistokadetit. Lenin nimitti „rauhallisen uudistuksen puoluetta” „rauhallisen ryöstön puolueeksi”.— 36.

²¹ Tarkoitetaan kadettien neuvotteluja Trepovin (sisäasiain apulaisministerin) kanssa kadettiministeristön muodostamisen mahdollisuudesta.— 37.

²² V. I. Lenin kirjoitti tämän artikkelin tehdäkseen puolalaisille sosialidemokraateille selkoa erimielisyyksistä VSDTP:n sisällä, ja se julkaistiin aikakauslehti „Przeгляд Socjaldemokratycznyn” 2. numerossa huhtikuussa 1908.

„Przeгляд Socjaldemokratycznyn” („Sosialidemokraattinen Katsaus”) oli aikakauslehti, jota puolalaiset sosialidemokraatit julkaisivat Krakovassa vuosina 1902—1904 ja vuosina 1908—1910 R. Luxemburgin ottaessa läheisesti osaa sen julkaisemiseen.—38.

²³ „Stolitschnaja Potshta” („Pääkaupungin Posti”)—vasemmistokadettien jokapäiväinen sanomalehti: ilmestyi Pietarissa vuoden 1906 lokakuusta vuoden 1908 helmikuuhun saakka.—38.

²⁴ Ks. K. Marx ja F. Engels. „Kansainvälisiä katsauksia. III. Toukokuusta lokakuuhun” (Teokset, VIII osa, 1931, ss. 258—262).—39.

²⁵ VSDTP:n III edustajakokous pidettiin Lontoossa vuoden 1905 huhtikuun 12—27 (huhtikuun 25 — toukokuun 10) päivien välisenä aikana. Edustajakokouksen valmistelivat ja kutsuivat koolle bolshevikit Leninin johdolla. Tämä oli ensimmäinen bolshevistinen edustajakokous.

VSDTP:n III edustajakokouksen päiväjärjestys, jonka Lenin oli laatinut, oli seuraava: I. *Organisaatiokomitean selostus.* II. *Taktilliset kysymykset:* 1) aseellinen kapina; 2) suhde hallituksen politiikkaan kumouksen aattona ja sen hetkellä (tämä kohta oli omistettu kahdelle kysymykselle: a) suhde hallituksen politiikkaan kumouksen aattona; b) väliaikaisesta vallankumoushallituksesta); 3) suhde talonpoikaissiikkeeseen. III. *Organisatoriset kysymykset:* 4) työläisten ja intelligenttien suhteet puoluejärjestöissä; 5) puolueen säännöt. IV. *Suhde muihin puolueisiin ja virtauksiin:* 6) suhde VSDTP:n erkaantuneeseen osaan; 7) suhde kapsallisiin sosialidemokraattisiin järjestöihin; 8) suhde liberaaleihin; 9) käytännölliset sopimukset sosialistivallankumouksellisten kanssa. V. *Puolue-elämän sisäiset kysymykset:* 10) propaganda ja agitaatio. VI. *Edustajain selostukset:* 11) Keskuskomitean toimintaselostus; 12) paikalliskomiteain edustajain toimintaselostukset. VII. *Vaalit:* 13) vaalit; 14) edustajakokouksen päätöslauselmien ja pöytäkirjojen julkaisemisjärjestys ja puoluetoimitsijain toimeenastumisjärjestys.

Kaikista III edustajakokouksen peruskysymyksistä Lenin kirjoitti jo ennen edustajakokousta päätöslauselmaehdotukset ja perusteli niitä „Vperjod” lehdessä julkaistuissa kirjoituksissaan. Lenin puhui edustajakokouksessa kysymyksistä, jotka koskivat aseellista kapinaa, sosialidemokratian osallistumista väliaikaiseen vallankumoushallitukseen, suhdetta talonpoikaissiikkeeseen, puoluesääntöjä, ja monista muista kysymyksistä. Edustajakokouksen pöytäkirjoissa on merkinnyt 138:sta Leninin puheenvuorosta ja ehdotuksesta.

Edustajakokous teki muutoksia puolueen sääntöihin: a) hyväksyi sääntöjen 1 §:n Leninin sanamuodossa; b) määritteli tarkoin Keskuskomitean oikeudet ja sen suhteet paikalliskomiteoihin; c) muutti puolueen keskuselimien järjestörakennetta: kolmen keskuksen (Keskuskomitean, Päääänenkannattajan ja Puolueen neuvoston) asemesta

edustajakokous muodosti yhden täysioikeuksisen puoluekeskuksen — Keskuskomitean.

Puolueen III edustajakokouksen työstä ja merkityksestä ks. Leninin kirjoitusta „Kolmas edustajakokous” (Teokset, 8. osa, ss. 433—440), kirjaa „Sosialidemokratian kaksi taktiikkaa demokraattisessa vallankumouksessa” (Teokset, 9. osa, ss. 1—125).— 44.

²⁶ VSDTP:n V edustajakokous pidettiin Lontoossa vuoden 1907 huhtikuun 30—toukokuun 19 (toukokuun 13—kesäkuun 1) pnä. Edustajakokouksessa oli läsnä 336 edustajaa päätösvaltaisella ja neuvottelevalla äänioikeudella. Heistä: 105 bolshevikkia, 97 menshevikkia, 57 bundilaista, 44 puolalaista sosialidemokraattia, 29 latvialaista sosialidemokraattia, 4 „ryhmiin kuulumatonta”. Puolalaiset ja latvialaiset seurasivat bolshevikkeja, ja näillä oli edustajakokouksessa vankka enemmistö. Edustajain joukossa olivat Lenin, Dubrovinski, Jaroslavski, Shaumjan, Stalin, Voroshilov.

Edustajakokouksessa käsiteltiin kysymykset: 1) Keskuskomitean toimintaselostus. 2) Duumaryhmän toimintaselostus ja ryhmän organisaatio. 3) Suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin. 4) Valta-kunnanduuma. 5) „Työväen edustajakokous” ja puolueettomat työväenjärjestöt. 6) Ammattiliitot ja puolue. 7) Partisaaniesiintymiset. 8) Työttömyys, talouspula ja työsulut. 9) Organisaatiokysymyksiä. 10) Stuttgartin kansainvälinen kongressi (toukokuun 1 päivä, militarismi). 11) Työ armeijassa. 12) Muita kysymyksiä. Edustajakokouksen peruskysymyksiä oli kysymys suhtautumisesta porvarillisiin puolueisiin, josta alustuksen teki Lenin. Edustajakokous hyväksyi kaikista periaatteellisista kysymyksistä bolshevistiset päätöslauselmat. Edustajakokouksessa valittiin Keskuskomitea, johon tuli 5 bolshevikkia, 4 menshevikkia, 2 puolalaista ja 1 latvialainen sosialidemokraatti. Keskuskomitean varajäseniksi valittiin 10 bolshevikkia, 7 menshevikkia, 3 puolalaista ja 2 latvialaista sosialidemokraattia.

Edustajakokous merkitsi bolshevismien suurta voittoa puolueen opportunistisesta siivestä — menshevikeistä. VSDTP:n V edustajakokouksesta ks. V. I. Leninin kirjoitusta „Suhtautuminen porvarillisiin puolueisiin” (Teokset, 12. osa, ss. 478—499).— 44.

²⁷ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, ss. 95 ja 97.— 47.

²⁸ PPS (Puolan sosialistinen puolue)— v. 1892 perustettu pikkuporvarillinen natsionalistinen puolue. Asettaen ohjelmansa perustaksi taistelun itsenäisen Puolan puolesta PPS harjoitti separatiivista, natsionalistista propagandaa puolalaisten työläisten keskuudessa ja pyrki vieroittamaan heidät pois yhteisestä taistelusta venäläisten työläisten kanssa itsevaltiutta ja kapitalismia vastaan. Venäjän vallankumouksen vaikutuksesta PPS jakaantui vuonna 1906 kahdeksi ryhmäksi: PPS:n „levitsaksi” (vasemmistoksi) ja PPS:n „pravitsaksi” (oikeistoksi) eli „frakeiksi”.

„Levitsa”, hylkäämättä kokonaan natsionalismia, luopui useista natsionalistisista vaatimuksista ja terroristisista taistelunetodeista.

Taktillisissa kysymyksissä se oli lähellä venäläisiä menshevikkiliikvidaattoreita ja taisteli yhdessä niiden kanssa bolshevikkeja vastaan. Ensimmäisen maailmansodan vuosina osa „levitsasta” asettui internationalistiselle kannalle ja läheni Puolan sosialidemokraattista puoluetta; vuoden 1918 joulukuussa ne perustivat yhdessä Puolan Kommunistisen työväenpuolueen.

„Pravitsa”, jonka johdossa oli Pilsudski, jatkoi edelleenkin kansallishovinismin politiikkaa; sittemmin „pravitsasta” syntyi jälleen PPS. Puolan porvarillisen valtion muodostuttua v. 1918 PPS tuli hallituspuolueeksi ja harjoitti neuvostovastaista politiikkaa kannattaen Länsi-Ukrainan ja Läntisen Valko-Venäjän kansojen orjuuttamista. Toisen maailmansodan aikana PPS:n taantumuksellishovinistinen osa ryhtyi yhteistoimintaan fasistien kanssa, toinen osa kävi yhdessä Puolan työväenpuolueen ja puolalaisten patrioottien kanssa taistelua Puolan vapauttamiseksi fasistisesta orjuuttuksesta ja ystävällisten suhteiden solmimiseksi Neuvostoliiton kanssa.— 49.

²⁹ *Dubasov, F. V.*— Moskovan kenraalikuvernööri, joka kukisti vuoden 1905 joulukuun aseellisen kapinan.— 53.

³⁰ „*Viipurin manifesti*” eli „*Viipurin julistus*” oli I Valtakunnanduuman jäsenten vetoamus „Kansalle kansanedustajilta”, joka hyväksyttiin neuvottelukokouksessa heinäkuun 9—10 (22—23) p:nä 1906 Viipurissa, jonne I Duuman hajottamisen jälkeen kerääntyi noin 200 edustajaa, etupäässä kadetteja. Julistuksessa kehoitettiin kansaa tekemään hallitukselle „passiivista vastarintaa”—kieltäytymään verojen maksusta ja rekryyttien antamisesta niin kauan, kunnes tsaari määrää uudet Duuman vaalit. Syyskuussa 1906 kadetti puolueen edustajakokous tunnusti avoimesti, että „passiivista vastarintaa” on „todellisuudessa mahdoton toteuttaa”.— 53.

³¹ „*Osvobozhdenije-liitto*” („Vapautusliitto”)— liberaalis-monarkistinen järjestö, jonka P. Struve perusti ulkomailla vuonna 1904. „*Osvobozhdenijelaiset*” olivat perustuslaillisen monarkian kannattajia ja pyrkivät sopimukseen tsaarihallituksen kanssa verhoten valheellisella „demokratialla” taisteluaan vallankumousta vastaan. Myöhemmin „*osvobozhdenijelaiset*” muodostivat kadetti puolueen ydinjoukon.— 54.

³² Tutkielmansa „*Agraarikysymys Venäjällä XIX vuosisadan lopulla*” V. I. Lenin kirjoitti vuonna 1908 Granat-veljesten kustannusosakeyhtiön julkaisemaa tietosanakirjaa varten, mutta sensuuriolojen takia se jäi julkaisematta. Tämän teoksen julkaisi ensi kerran Moskovassa erillisenä kirjaseinä vuonna 1918 kirjakustantamo „*Zhizn i Znanije*” („Elämä ja Tieto”).

Tätä teosta kirjoittaessaan Lenin käytti agraarikysymystä koskevia tilastollisia numerotietoja ja taulukkoja teoksistaan „Kapitalismin kehitys Venäjällä” ja „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907” (ks. Teokset, 3. osa ja 13. osa, ss. 205—413).— 57.

- ³³ Tarkoitetaan kirjaa „Vuoden 1905 maanhallintatilasto. Yhteenvedot tilastotiedoista Euroopan-Venäjän 50 läänistä”. Pietari, sisäasiain ministeriön Keskustilastokomitean julkaisu, 1907.— 59.
- ³⁴ Tarkoitetaan N. A. Rubakinin kirjoitusta „Hallitseva virkavaltamme numerotietojen valossa”, joka ilmestyi sanomalehdessä „Syn Ote-shestva” („Isänmaan Poika”), № 54, huhtikuun 20 (toukokuun 3) pnä 1905.— 62.
- ³⁵ V. I. Leninin tässä luettelemat talonpoikain ryhmät olivat tsaarin Venäjällä maaorjuudellisten ja puolittain maaorjuudellisten suhteiden jätteitä.
Perinnölliset vuokratilelijät (чиншевники) olivat talonpoikia, joilla oli ikuinen perintöoikeus maahan, josta he maksoivat melkein muuttumattomana pysyvän veron (чинш). Tällaiset verosuhteet olivat levinneet etupäässä Puolassa, Liettuassa, Valko-Venäjällä ja Mustaanmereen rajautuvissa osissa Ukrainaa.
Rezeshit olivat pieniä maanomistajia Moldaviassa ja Bessariabiassa.
Teptjaarit — uusbashkiirit — olivat Uralilta ja Volganvarrelta muuttaneita siirtolaisia, jotka olivat asettuneet Bashkiriin.— 64.
- ³⁶ Tarkoitetaan „Saratovin läänin tilastotietokokoomaa. I osa. Saratovin kihlakunta”. Saratov, Saratovin läänin zemstvohallinnon julkaisu, 1883.— 64.
- ³⁷ Tarkoitetaan kirjaa: „Beiträge zur Kenntniss des Russischen Reiches und der angränzenden Länder Asiens”. Auf Kosten der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften herausgegeben von K. E. Baer und Helmersen, St. Petersburg, 1845 („Kuvauksia Venäjän valtakunnan ja siihen rajautuvien Aasian maiden tutkimuksista”). Julkaistu Keisarillisen Tiedeakatemian varoilla K. E. Baerin ja Helmersenin toimittamana, Pietari, 1845).— 69.
- ³⁸ Kirjan täydellinen nimi on „Vapaa palkkatyö yksityisomistajien talouksissa ja työläisten liikunta Euroopan-Venäjän maataloudellisessa ja teollisessa suhteessa tehdyn tilastollis-taloudellisen katsauksen yhteydessä”. Laatinut S. A. Korolenko. Pietari, 1892. (Maataloudellisia ja tilastollisia tietoja isänniltä saadun aineiston mukaan, V vihko).— 72.
- ³⁹ *Skopshtshina* — näin nimitettiin tsaarin Venäjän useilla seuduilla orjuuttavaa luontaisvuokrausta, jolloin vuokralleottaja maksoi maanomistajalle „kuhilaiden” (конна) luvun mukaan puolet sadosta, joskus enemmänkin, ja sen lisäksi antoi tälle vielä osan työstään erilaisten „työllämaksujen” muodossa.— 75.
- ⁴⁰ Tarkoitetaan seuraavia kirjoja:
 1) V. Orlov. „Talonpoikaisen maanhallinnan muodot Moskovan läänissä”, Moskova, Moskovan läänin zemstvohallinnon julkaisu, 1879 (Tilastotietojen kokoelma Moskovan läänistä, 4. osa, I. vihko);
 2) V. Trirogov. „Yhteisö ja vero. (Kokoelma tutkimuksia)”, Pietari, 1882;

3) Johannes Keussler. „Zur Geschichte und Kritik des bäuerlichen Gemeindebesitzes in Russland”, Teil 1—3, 1876—1887 (Johannes Keussler. „Maiden talonpoikaisen yhteisöomistuksen historiasta ja kritiikistä Venäjällä”, osa 1—3, 1876—1887);

4) V. V. „Talonpoikaisyhteisö” (ks. „Yhteen vetoja Venäjän taloustutkimuksesta zemstvotilastojen tietojen mukaan”, I osa, Moskova, 1892).

V. V.—V. P. Vorontsovin nimimerkki. Vorontsov oli XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologeja.—79.

⁴¹ „*Severnyi Vestnik*” („Pohjolan Sanomat”)—suuntaukseltaan liberaalinen kirjallis-tieteellinen ja poliittinen julkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1885 vuoteen 1898 saakka. Lehden ensimmäisinä ilmestymisvuosina siinä julkaistiin narodnikkien: N. K. Mihailovskin, S. N. Juzhakovin, V. P. Vorontsovin, S. N. Krivenkon y.m. kirjoituksia. Vuodesta 1891 alkaen aikakauslehti muodostui tosiasiallisesti venäläisten symbolistien ja dekadenttien äänenkannattajaksi ja saarnasi idealismia ja mystillisyyttä.—80.

⁴² Tarkoitetaan N. Karyshevin teosta „Talonpoikain osuusmaiden-ulkopuoliset vuokraukset” (ks. „Yhteen vetoja Venäjän taloustutkimuksesta zemstvotilastojen tietojen mukaan”, II osa, Tartto, 1892).—84.

⁴³ *Nik.* —on— N. F. Danielsonin nimimerkki. Danielson oli XIX vuosisadan 80—90-luvun liberaalisen narodnikkilaisuuden ideologeja.—85.

⁴⁴ Tarkoitetaan „Arviotietojen kokoelmaa talonpoikaisesta maanhallinnasta Zemljanskin, Zadonskin, Korotojakin ja Nizhnedevitskin kihlakunnista”. „Voronezhin läänin tilastokokoelman” III, IV, V ja VI osien liite, Voronezh, Voronezhin läänin zemstvohallinnon julkaisu, 1889.—96.

⁴⁵ D. N. Zhbankovin kuvaus „Naisten seutu” on julkaistu kirjassa „Aineistoja Kostroman läänin tilastolaskelmia varten”, 8. vihko, Kostroma, Kostroman läänin tilastollisen komitean julkaisu, 1891.—97.

⁴⁶ „*Vestnik Jevropy*” („Euroopan Sanomat”)—kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1866 vuoden 1918 huhtikuuhun saakka. Julkaisu edusti Venäjän liberaalisen porvariston mielipiteitä; 90-luvun alusta lähtien se kävi järjestelmällistä taistelua marxilaisuutta vastaan.—101.

⁴⁷ Nämä tiedot on esitetty kirjassa „Yleiskokoelma Samaran läänin tilastotiedoista”, 8. osa, I. vihko, Samara, Samaran läänin zemstvohallinnon julkaisu, 1892.—107.

⁴⁸ Tarkoitetaan M. S. Uvarovin kirjoitusta „Vieraspaikkalaisissa ansiotöissä käynnin vaikutuksesta Venäjän saniteettitilaan”, joka

- julkaistiin heinäkuussa 1896 aikakauslehdessä „Yhteiskunnallisen Hygienian sekä Oikeudellisen ja Käytännöllisen Lääketieteen Tiedonantaja”.— 108.
- ⁴⁹ Lenin esittää numerotietoja N. F. Rudnevin kirjoituksesta „Euroopan-Venäjän talonpoikain elinkeinoammatit”, joka julkaistiin vuonna 1894 „Saratovin zemstvon kokoelman” 6. ja 11. numerossa.— 109.
- ⁵⁰ Tarkoitetaan N. I. Tezjakovin kirjaa „Maataloustyöläiset ja heitä koskeva saniteettivalvonta Hersonin läänissä”, Herson, Hersonin läänin zemstvohallinnon julkaisu, 1896.— 111.
- ⁵¹ Lenin esittää tietoja N. A. Blagoveshtshenskin kirjasta „Zemstvojen talouksittain toimittamien tiedustelujen mukaan laadittu taloudellisten tietojen yhteenvetokokoelma. I osa. Talonpoikaistalous”, Moskova, 1893.— 120.
- ⁵² Ks. K. Marx. „Filosofian kurjuus”, 1941, ss. 131—141.— 125.
- ⁵³ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, 1936, ss. 8—9.— 128.
- ⁵⁴ „*Revoljutsionnaja Mysl*” („Vallankumouksellinen Ajatus”)— eserräryhmän äänenkannattaja; ilmestyi ulkomailla vuoden 1908 huhtikuusta vuoden 1909 joulukuuhun saakka. Sitä ilmestyi kuusi numeroa.— 136.
- ⁵⁵ „*Znamja Truda*” („Työn Lippu”)— eserräpuolueen pää-äänenkannattaja; ilmestyi vuoden 1907 heinäkuusta vuoden 1914 huhtikuuhun saakka.— 137.
- ⁵⁶ „*Plehven komento*”— julma poliittinen komento, jonka sisäasiain ministeri V. K. Plehve saattoi Venäjällä voimaan vuonna 1902 tarkoituksenaan käydä taistelua vallankumousliikettä vastaan.— 142.
- ⁵⁷ Referaatti „*Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa*” on lyhyt esitys kirjasta „*Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907*” (ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—413). V. I. Lenin kirjoitti tämän referaatin tutustuttaakseen puolalaisia sosialidemokraatteja niihin erimielisyyksiin, joita VSDTP:ssa oli agraarikysymyksen alalla, ja se julkaistiin aikakauslehdessä „*Przeglad Socjaldemokratyczny*” („*Sosialidemokraattinen Katsaus*”), № 6, vuoden 1908 elokuussa.— 146.
- ⁵⁸ John — menshevikki P. P. Maslov.— 150.
- ⁵⁹ *Vendée* — Ranskan maakunta, jossa XVIII vuosisadan lopulla tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen kaudella puhkesi takapajuksen taantumuksellisen talonpoikaiston vastavallankumouksellinen kapina vallankumouksellista Konventtia vastaan. Kapina tapahtui uskonnollisin tunnuksin ja sitä johtivat vastavallankumouksellinen papisto ja tilanherrat.— 150.

- ⁶⁰ *Kostrov* — Kaukasian menshevikkien johtaja N. N. Jordania.— 150.
- ⁶¹ „*Obrazovanije*” („Sivistys”) — kirjallinen, helppotajuinen tieteellinen ja yhteiskunnallis-poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1892—1909. Vuosina 1902—1908 aikakauslehdessä julkaistiin marxilaisten kirjoituksia.— 151.
- ⁶² Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 630—631, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XIX osa, II nide, 1947, ss. 167—168.— 153.
- ⁶³ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 2 nide, 1936, ss. 8—9.— 153.
- ⁶⁴ „*Zarja*” („Sarastus”) — marxilainen tieteellis-poliittinen aikakauslehti, jota „Iskran” toimitus julkaisi Stuttgartissa vuosina 1901—1902. Ilmestyi 4 numeroa — kolmena niteenä.
„Zarjassa” julkaistiin seuraavat Leninin kirjoitukset: „Satunnaisia kirjoitelmia”, „Zemstvon vainoojat ja liberalismiin Hannibalit”, ensimmäiset neljä lukua teoksesta „Agraarikysymys ja „Marxin arvostelijat”” (otsikolla „Herrat „arvostelijat” agraarikysymyksessä”), „Katsaus maan sisäisiin asioihin” ja „Venäjän sosialidemokratian agraariohjelman”.— 157.
- ⁶⁵ „*Zhizn*” („Elämä”) — kuukausilehti; ilmestyi Pietarissa vuosina 1897—1901; vuonna 1902 sitä julkaistiin ulkomailla. Vuodesta 1899 lähtien aikakauslehti oli „legaalistien marxilaisten” äänenkannattaja.— 157.
- ⁶⁶ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 824—826, 823, 820 ja 820—821, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XIX osa, II nide, 1947, ss. 375—377, 373—374, 370 ja 371.— 159.
- ⁶⁷ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 809—815, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XIX osa, II nide, 1947, ss. 359—365.— 159.
- ⁶⁸ Ks. K. Marx. „Filosofian kurjuus”, 1941, ss. 131—141.— 159.
- ⁶⁹ Ks. K. Marx. „Lisäarvoteorioita”, II osa, 1. nide, 1936, s. 138.— 160.
- ⁷⁰ Lenin siteeraa vuoden 1871 huhtikuun 12:nnele päivättyä K. Marxin kirjettä Kugelmannelle (ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 263).— 166.
- ⁷¹ „*Przeglad*” — „*Przeglad Socjaldemokratyczny*” („Sosialidemokratinen Katsaus”) — puolalaisten sosialidemokraattien aikakauslehti.— 166.
- ⁷² *Ljahov, V. P.* — tsaarin armeijan eversti, oli niiden venäläisten sotajoukkojen komentajana, jotka kukistivat kansallisen vallankumousliikkeen Persiassa vuonna 1908.— 171.
- ⁷³ „*L'Humanité*” („Ihmiskunta”) — jokapäiväinen sanomalehti, jonka J. Jaurès perusti vuonna 1904. Ranskan sosialistisen puolueen äänenkannattajaksi. Pian sen jälkeen, kun sosialistinen puolue vuoden

1920 joulukuun kongressissa jakaantui kahtia ja perustettiin Ranskan Kommunistinen puolue, tuli lehdestä tämän puolueen äänenkannattaja. „L'Humanité” ilmestyy Pariisissa nykyäänkin Kommunistisen puolueen Pää-äänenkannattajana.— 174.

- ⁷⁴ Tämä huomautus julkaistiin „Proletari” lehdessä jälkilauseena kuvaukseen „Kuinka Pjotr Maslov korjaillee Karl Marxin luonnoshaamotelmia” (ks. „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907”, Teokset, 13. osa, ss. 285—292).— 178.
- ⁷⁵ Ks. V. I. Leninin kirjoitusta „Stuttgartin Kansainvälinen sosialistkongressi” (Teokset, 13. osa, ss. 61—67 ja 68—79).— 181.
- ⁷⁶ Kirjoituksensa „Englannin ja Saksan työläisten rauhanmielensäätös” V. I. Lenin kirjoitti sen työväenkokouksen johdosta, joka pidettiin Berliinissä syyskuun 7 (20) p:nä 1908 protestiksi kasvavaa sodan vaaraa vastaan. Kirjoitus oli tarkoitettu „Proletari” lehden 36. numeroa varten, mutta ei tullut julkaistuksi.— 199.
- ⁷⁷ „Vorwärts” („Eteenpäin”)— Saksan sosialidemokratian pää-äänenkannattaja; lehti alkoi ilmestyä vuonna 1876 W. Liebknechtin y.m. toimittamana. F. Engels kävi lehden palstoilla taistelua kaikkinaisia opportunistien ilmauksia vastaan. 90-luvun toiselta puoliskolta alkaen, F. Engelsin kuoleman jälkeen, „Vorwärts” lehdessä julkaistiin säännöllisesti Saksan sosialidemokratiassa ja II Internationalessa vallalla olleiden opportunistien kirjoituksia.— 201.
- ⁷⁸ Tarkoitetaan VSDTP:n Pietarin komitean päätöstä, joka julkaistiin „Proletari” lehden 36. numerossa lokakuun 3 (16) p:nä vuonna 1908 „Puolueesta” osastossa. Pietarin komitea kehotti sosialidemokraattisia ylioppilasyhdistyksiä sanoutumaan julkisesti irti ylioppilaskunnan kokoomusneuvoston vetoamuksesta ja alistamaan ylioppilasliikkeen palvelemaan niitä tehtäviä, joita sosialidemokratialla on yleiskansallisessa tsarisminvastaisessa taistelussa.— 207.
- ⁷⁹ *Berliinin sopimus* — sopimus, joka vahvistettiin heinäkuun 13 p:nä (uutta lukua) vuonna 1878 Venäjän, Englannin, Itävalta-Unkarin, Saksan, Ranskan, Italian ja Turkin hallituksen edustajain kongressissa vuosien 1877—1878 venäläis-turkkilaisen sodan jälkeen.— 213.
- ⁸⁰ „*Novoje Vremja*” („Uusi Aika”)— jokapäiväinen sanomalehti; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1868 vuoden 1917 lokakuuhun asti. Alussa se oli maltillis-liberaalinen, mutta vuodesta 1876 lähtien muuttui taantumuksellisten aatellis- ja virkamiesbyrokratiapiirien äänenkannattajaksi. Lehti ei taistellut ainoastaan vallankumouksellista, vaan myös liberaalis-porvarillista liikettä vastaan. Vuodesta 1905 alkaen siitä tuli eräs mustasotnialaisten äänenkannattaja. Lenin nimitti „*Novoje Vremjaa*” lahjottavien sanomalehtien esikuvaksi.— 216.
- ⁸¹ *Kansainvälinen sosialistinen toimisto (KST)*— II Internationalen toimeenpaneva elin; muodostettiin Pariisin kongressin päätöksellä

vuonna 1900. Vuodesta 1905 lähtien Lenin kuului Kansainväliseen sosialistiseen toimistoon VSDTP:n edustajana.— 222.

⁸² Tarkoitetaan bulletiinia, jota ryhmä menshevikkejä julkaisi Berliinissä nimellä „Russisches Bulletin” („Venäläinen Bulletin”). Bulletinii ilmestyi vuodesta 1907 vuoteen 1916 saakka.— 222.

⁸³ *Keskuskomitean Ulkomainen Byroo (KKUB)* muodostettiin VSDTP:n Keskuskomitean täysistunnossa vuoden 1908 elokuussa; sen tuli olla Keskuskomitean Venäjän Byroolle alistettu koko puolueen edustuslaitos ulkomailla.

Pian Keskuskomitean tammikuun täysistunnon jälkeen vuonna 1910 Keskuskomitean Ulkomaisen Byroon kokoonpanossa muodostui likvidaattorienemmistö, ja KK:n Ulkomaisesta Byroosta tuli puoluevastaisten voimien kokoamiskeskus. KK:n Ulkomaisen Byroon likvidaattoruustaktiikka pakotti bolshevikit kutsumaan edustajansa (Aleksandrovin — N. A. Semashkon) pois sen kokoonpanosta toukokuussa 1911. Myöhemmin kutsuttiin pois myös Puolan ja Latvian sosialidemokratian edustajat.

Vuoden 1912 tammikuussa Keskuskomitean Ulkomainen Byroo lopetti toimintansa.— 223.

⁸⁴ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 396—399 ja 414—416; Teokset, XXVIII osa, 1940, ss. 319—321.— 228.

⁸⁵ *Sionisti-socialistit* („Sionistinen sosialistinen työväenpuolue”) — juutalaisten pikkuporvarillinen natsionalistinen järjestö, joka perustettiin vuonna 1904. Sionisti-socialistit pyrkivät eristämään juutalaiset työläiset kansainvälisen proletariaatin vallankumoustaistelusta ja saarnasivat sovintoa porvariston kanssa tarkoituksena käydä taistelua juutalaisvaltion luomiseksi.— 233.

⁸⁶ *Juutalaisten sosialistinen työväenpuolue (JSTP)* — pikkuporvarillinen natsionalistinen järjestö, joka perustettiin vuonna 1906. JSTP:n ohjelman pohjana oli vaatimus kansallisen autonomian antamisesta juutalaisille — sellaisten eksterritoriaalisten juutalaisten parlamenttien (eduskuntien) muodostamisesta, jotka olisivat täysivaltaisia ratkaisemaan kysymykset juutalaisten poliittisista oloista Venäjällä. JSTP oli hyvin lähellä eserriä ja taisteli yhdessä näiden kanssa VSDTP:ta vastaan.— 234.

⁸⁷ *Skvortsov, A. I.* — porvarillinen taloustieteilijä, monien maataloutta koskevien teosten kirjoittaja. Lenin arvosteli teoksissaan monet kerat Skvortsovin katsomuksia (ks. Teokset, I. osa, ss. 184, 463—465 ja 3. osa, s. 35).— 239.

⁸⁸ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, s. 778, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XIX osa, II nide, 1947, s. 324.— 241.

⁸⁹ Tämä artikkeli on kirjoitettu vastaukseksi P. Maslovin kirjoitukseen, joka julkaistiin syyskuussa 1908 puolalaisten sosialidemokraattien aikakauslehdessä „Przegląd Socjaldemokratyczny” („Sosialidemokraattinen Katsaus”) № 7 otsikolla „Agrariohjelmaa koskevasta

kysymyksestä (Vastaus Leninille)". Maslov esiintyi bolshevistista ohjelmaa vastaan, jonka Lenin oli esittänyt referaatissaan „Sosialidemokraattien agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa" (ks. tätä osaa, ss. 146—169), ja puolusti menshevikkien agraariohjelmaa.— 248.

⁹⁰ Ks. K. Marx ja F. Engels. „Lakiesitys feodaalisista rasituksista" (Teokset, VI osa, 1930, ss. 335—340) ja „Manifesti Kriegeä vastaan" (Teokset, V osa, 1929, ss. 99—102).— 254.

⁹¹ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 369—370.— 265.

⁹² Vuonna 1878 Turkin sulttaani Abdulhamid hajotti parlamentin. Vasta vuonna 1908, porvarillisen vallankumouksen jälkeen, Turkissa saatiin uudelleen voimaan perustuslaki ja parlamentti kutsuttiin jälleen koolle.— 267.

⁹³ *Otzovisteiksi* (poiskutsujiksi) nimitettiin niitä bolshevikkeja (Bogdanov, Pokrovski, Lunatsharski, Bubnov y.m.), jotka vaativat sosialidemokraattisten edustajain kutsumista pois III Valtakunnanduudesta ja legaalisisissa järjestöissä harjoitettavan toiminnan lopettamista. Otzovismi oli boikotismiin suoraan jatkoa; boikotismi oli Bogdanovin ja Kamenevin johtama opportunistinen virtaus bolshevismiin sisällä vuonna 1907. Vuonna 1908 otzovistit muodostivat erikoisen ryhmän ja ryhtyivät taisteluun Leniniä vastaan. Otzovistit kieltäytyivät jyrkästi osallistumasta Duumaan, työväen ammattiyhdistyksiin, osuuskuntiin ja muihin legaalisiin ja puolilegalaalisiin joukkojärjestöihin ja pyrkivät koteloitumaan illegaalisen järjestön piirteisiin. Verhoutuen „vallankumouksellisten" fraasien taakse otzovistit itse asiassa ajoivat likvidaattorien linjaa: he koettivat riistää puolueelta mahdollisuuden käyttää hyväksi legaalisia taistelumuotoja, irrottaa sen puolueettomista joukoista ja saattaa alttiiksi taantumuksen iskuille. Lenin nimitti otzovisteja „uuden lajin likvidaattoreiksi", „nurinpäin käänntyiksi menshevikeiksi".

Eräs otzovismin muunnos oli ultimatismi. Ultimativitit erosivat otzovisteista vain muodollisesti. He ehdottivat, että sosialidemokraattiselle duumaryhmälle on ensin asetettava ultimaatum, ja ellei sitä täytetä, niin sosialidemokraattiset edustajat on kutsuttava pois Duumasta.

Ultimatismi oli tosiasiallisesti verhottua, naamioitua otzovismia. Lenin nimitti ultimativiteja „häpeileviksi otzovisteiksi".

Vuoden 1909 keväällä otzovistit, ultimativitit ja jumalanrakentajat muodostivat aloitteentekijäryhmän puoluevastaisen koulun perustamiseksi Caprin saarelle (Bogdanov, Aleksinski, Lunatsharski y.m.). Tosiasiallisesti tämä ryhmä oli otzovistien, ultimativtien ja jumalanrakentajien puoluevastaisen ryhmän keskus.

„Proletarin" laajennetun toimituskunnan neuvottelukokous vuoden 1909 kesäkuussa teki päätöksen, että „bolshevismilla, joka on määrätty virtaus VSDTP:ssa, ei ole mitään yhteistä otzovismin eikä ultimativismin kanssa", ja kutsui bolshevikkeja käymään mitä päättäväsintä taistelua näitä vallankumouksellisesta marxilaisuudesta poikkeamia vastaan. Otzovistien innoittaja Bogdanov (Maksimov) erotettiin bolshevikkien riveistä.— 279.

- ⁹⁴ *Boulangierismi* — taantumuksellis-shovinistinen liike Ranskassa XIX vuosisadan viimeisellä neljänneksellä, saanut nimensä sen johdossa olleen kenraali Boulangerin nimestä.
Arvostelemalla hallituspuolueena olleen maltillisen tasavaltalaispuolueen politiikkaa ja muka taistelemalla monarkisteja vastaan Boulanger koetti hankkia arvovaltaa pikkuporvariston ja proletariaatin keskuudessa sekä käyttää näiden hallitusvastaista tyytymättömyyttä karrierisiin tarkoituksiinsa. Boulanger oli salaa yhteydessä monarkisteihin ja sai näiltä rahallista tukea.
Boulangieristinen liike ei saanut kannatusta joukkojen taholta ja meni pian hajalle.— 288.
- ⁹⁵ „*Asiantuntijat*” eli „asiantuntevat henkilöt” toimivat III Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen ryhmän neuvonantajina. Nämä olivat enimmäkseen likvidaattoreita — J. Smirnov, A. Potresov, S. Prokopovitsh y.m.
Käyttäen hyväkseen sitä, että bolshevikkipuolueen johtavat toimihenkilöt olivat maanalaisuudessa eivätkä voineet ottaa legaalisesti osaa duumaryhmän työhön, „asiantuntevat henkilöt” yrittivät ohjata ryhmän toimintaa menshevismien raiteille.
„Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksessa kesäkuussa 1909 Lenin ehdotti, että legalisoitaisiin muutamia bolshevikkeja avun antamiseksi duumaryhmälle. Neuvottelukokous päätti muodostaa duumaryhmän avustusvaliokunnan ja valitsi siihen myös V. I. Leninin.— 291.
- ⁹⁶ „*Rossija*” („Venäjä”) — poliisi-mustasotnialainen jokapäiväinen lehti; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1905 vuoteen 1914; vuodesta 1906 lähtien se oli sisäasiain ministeriön virallinen äänenkannattaja.— 293.
- ⁹⁷ *Ugrjum-Burtshejev* — tylsän ja ahdasmielisen ylhäisen virkamiehen tyyppi, jota M. J. Saltykov-Shtshedin on kuvannut teoksessaan „*Erään kaupungin historia*”.— 299.
- ⁹⁸ *Yhdistyneen aateliston neuvosto* — vastavallankumouksellinen tilanherrajärjestö; muodostui vuoden 1906 toukokuussa.
Neuvostolla oli suuri vaikutus hallituksen politiikkaan. III Valtakunnanduuman kaudella huomattava määrä Neuvoston jäsenistä kuului Valtakunnan neuvostoon ja mustasotnialaisten järjestöjen johtaviin keskuksiin.— 300.
- ⁹⁹ *George, Henry* — amerikkalainen porvarillinen taloustieteilijä ja lehtimies. K. Marx on arvostellut Georgen katsomuksia kirjeessään F. Sorgelle vuoden 1881 kesäkuun 20 pltä ja F. Engels — teoksensa „*Työväenluokan asema Englannissa*” amerikkalaisen painoksen alkulauseessa (ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 349—351; Teokset, XVI osa, I nide, 1937, ss. 284—292).— 306.
- ¹⁰⁰ Belousovin agraarikysymyksestä pitämän puheen luonnos oli Leninin kirjoittama. Belousovin esittämät tilastolliset vertailut ja numerotiedot oli otettu silloin vielä julkaisemattomista Leninin teoksista „*Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän ensimmäisessä vallankumouksessa vuosina 1905—1907*” (ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—413)

ja „Agraarikysymys Venäjällä XIX vuosisadan lopulla” (ks. tätä osaa, ss. 57—134).— 309.

- ¹⁰¹ VSDTP:n Viides (yleisvenäläinen) konferenssi pidettiin Pariisissa joulukuun 21—27 p:nä 1908 (tammikuun 3—9 p:nä 1909). Konferenssissa olivat edustettuina suurimmat puoluejärjestöt: Pietarin, Uralin, Kaukasian, Moskovan ja Keski-Suomen teollisuusalueen järjestöt sekä Puolan sosialidemokraattinen puolue ja Bund. Konferenssissa oli läsnä 16 edustajaa päätösvaltaisella äänioikeudella, siinä luvussa 5 bolshevikkia, 3 menshevikkia, 5 puolalaista sosialidemokraattia ja 3 bundilaista. VSDTP:n Keskuskomitean edustajana oli Lenin.

Konferenssi käsittelee kysymykset: 1) VSDTP:n Keskuskomitean, Puolan sosialidemokraattisen puolueen Keskuskomitean ja Bundin Keskuskomitean toimintaselostukset sekä VSDTP:n Pietarin järjestön, Moskovan ja Keski-Suomen teollisuusalueen, Uralin ja Kaukasian järjestöjen toimintaselostukset; 2) poliittinen nykytilanne ja puolueen tehtävät; 3) sosialidemokraattisesta duumaryhmästä; 4) organisaatiokysymykset muuttuneiden poliittisten olosuhteiden yhteydessä; 5) yhdistymisen paikkakunnilla kansallisten järjestöjen kanssa; 6) ulkomaiset asiat; ynnä muita.

Lenin teki konferenssissa selostuksen „Nykyisestä ajankohdasta ja puolueen tehtävistä” ja puhui duumaryhmästä, organisaatio- ja muista kysymyksistä. Bolshevikit kävivät konferenssissa taistelua kahta puolueessa ilmennyttä opportunistin lajia vastaan: „likvidaatoreita, suoranaisia puolueen vihollisia vastaan, sekä otzovisteja, verhoutuneita puolueen vastustajia vastaan”. Leninin ehdotuksesta konferenssi tuomitsi likvidaattoruuden ja kutsui kaikkia puoluejärjestöjä päättäviseen taisteluun puolueen likvidoinnisen yrityksiä vastaan. Konferenssin merkityksestä ks. V. I. Leninin kirjoitusta „Tielle” (tämä osa, ss. 339—350).— 313.

- ¹⁰² Otsikon on antanut NKP:n KK:n Marxismin-leninismien instituutti.— 323.

¹⁰³ Ks. K. Marx. „Pääoma”, III osa, 1953, ss. 795—826, tai K. Marx ja F. Engels. Teokset, XIX osa, II nide, 1947, ss. 343—377.— 328.

¹⁰⁴ Erfurtin ohjelma — Saksan sosialidemokratian ohjelma, hyväksyttiin Erfurtin edustajakokouksessa vuoden 1891 lokakuussa.— 328.

¹⁰⁵ Tarkoitetaan Plehanovin ilmoitusta hänen eroamisestaan likvidaattoerien äänenkannattajan, „Golos Sotsial-Demokrata” lehden toimituksesta. Ilmoitus oli painatettu mainitun lehden 10.—11. numerossa, jonka piti jo ilmestyä. Plehanovin kanssa käytyjen lisäneuvottelujen jälkeen hänen ilmoituksensa jätettiin pois lehden palstoilta ja sisältöluetteloon liimattiin sitä koskeneen otsikon päälle paikka. Selkkausta ei kuitenkaan saatu lopullisesti likvidoiduksi. „Golos Sotsial-Demokrata” lehden 14. numerossa vuoden 1909 toukokuussa julkaistiin Plehanovin kirje, jossa hän ilmoitti lukijoille eronneensa virallisesti lehden toimituksesta.— 354.

¹⁰⁶ „Vperjod” („Eteenpäin”)—illegaalinen bolshevistinen viikkolehti; julkaistiin Genevessä vuoden 1904 joulukuun 22 (vuoden 1905 tam-

mikuun 4) pstä vuoden 1905 toukokuun 5 (18) päivään saakka. Ilmestyi 18 numeroa. Lehden järjestäjänä, aatteellisena innoittajana ja johtajana oli V. I. Lenin. Toimituskuntaan kuuluivat V. V. Vorovski, M. S. Olminki ja A. V. Lunatsharski.

Erikoisessa päätöslauselmassaan VSDTP:n III edustajakokous pani merkille „Vperjod” lehden suuren osuuden taistelussa menshevismää vastaan puoluekantaisuuden palauttamisen puolesta, alkaneen vallankumouksen esiinnostamien kysymysten asettamisessa ja valaisemisessa sekä lausui kiitoksensa lehden toimitukselle.— 355.

¹⁰⁷ „*Partiinnye Izvestija*” („Puolueen Tiedonantoja”) — sanomalehti, VSDTP:n Yhdistetyn Keskuskomitean äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa illegaalisesti puolueen IV (Yhdistävän) edustajakokouksen edellä. Ilmestyi kaksi numeroa: helmikuun 7 (20) pñä ja maaliskuun 20 (huhtikuun 2) pñä vuonna 1906. „Partiinnye Izvestijan” toimitus muodostettiin tasapuolisuuden pohjalla bolshevistisen „Proletari” lehden ja menshevistisen lehden, uuden „Iskran” toimittajista. Bolshevikkien puolesta toimitukseen kuuluivat Lenin, Lunatsharski ynnä muita. Puolueen IV edustajakokouksen jälkeen „Partiinnye Izvestijan” julkaiseminen lopetettiin.— 358.

¹⁰⁸ „*Narodnaja Duma*” („Kansan Duuma”) — menshevistinen päivälehti; ilmestyi Pietarissa maaliskuu—huhtikuussa vuonna 1907.— 362.

¹⁰⁹ Tarkoitetaan sitä päätöslauselmaa maan poliittisesta tilanteesta ja puolueen tehtävistä, joka hyväksyttiin Puolan ja Liettuan sosialidemokratian VI edustajakokouksessa, Pragassa (Varsovan esikoungissa) vuoden 1908 joulukuussa.

Edustajakokous torjui likvidaattoruustendenssit ja vahvisti sen, että sosialidemokratian perustehtävänä on käydä taistelua sen puolesta, että proletariaatti valloittaa valtiovallan vallankumouksellisen talonpoikaiston avustamana.— 364.

¹¹⁰ „*Sotsial-Demokrat*” („Sosialidemokraatti”) — sanomalehti, VSDTP:n Keskuskomitean illegaalinen äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa syyskuun 17 (30) päivästä marraskuun 18 (joulukuun 1) päivään vuonna 1906. Ilmestyi 7 numeroa. Lehden toimitus oli menshevikkien käsissä.— 368.

¹¹¹ „*Uusi Reinin Lehti*” („Neue Rheinische Zeitung”) ilmestyi Kölnissä kesäkuun 1 päivästä 1848 toukokuun 19 päivään 1849. Lehden johdossa olivat K. Marx ja F. Engels, päätoimittajana K. Marx. 301. numeron jälkeen lehti lakkasi ilmestymästä taantumuksen iskujen vuoksi.

Lenin esittää tässä lainauksia K. Marxin ja F. Engelsin kirjoituksista „Berliinin väittelyjä vallankumouksesta” ja „Lakiesitys feodalisista rasituksista”, jotka julkaistiin „Uudessa Reinin Lehdessä” kesäkuun 14 pñä ja heinäkuun 30 pñä vuonna 1848 (ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, VI osa, 1930, ss. 163 ja 339—340).— 373.

¹¹² Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, II osa, 1952, s. 95.— 374.

- ¹¹³ Käsikirjoituksessa ei ole otsikkoa. Otsikon on antanut NKP:n KK:n Marxismin-leninismien instituutti.— 376.
- ¹¹⁴ „*Vozrozhdenije*” („Uudelleensyntyminen”) — menshevikkilikvidaattorien aikakauslehti; ilmestyi Moskovassa vuoden 1908 joulukuusta vuoden 1910 heinäkuuhun saakka.— 392.
- ¹¹⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, VI osa, 1930, s. 163.— 394.
- ¹¹⁶ Lenin siteeraa F. Engelsin sanoja K. Marxin „Filosofian kurjuus” teoksen „Esipuheesta ensimmäiseen saksankieliseen painokseen” (ks. K. Marx. „Filosofian kurjuus”, 1941, s. 9).— 397.
- ¹¹⁷ Ks. K. Marx. „Hegelin oikeusfilosofian arvostelua. Johdanto” (K. Marx ja F. Engels. Teokset, I osa, 1938, s. 385).— 400.
- ¹¹⁸ Ks. F. Engels. „Emigranttikirjallisuus. II. Kommuunin blanquillais-emigranttien ohjelma” (K. Marx ja F. Engels. Teokset, XV osa, 1935, ss. 224—230).— 400.
- ¹¹⁹ Ks. F. Engels. „Anti-Dühring”, 1953, ss. 299—301.— 401.
- ¹²⁰ Tarkoitetaan F. Engelsin kirjoittamaa „Johdantoa” K. Marxin kirjaan „Kansalaisyhteiskunta Ranskassa” (ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 439).— 401.
- ¹²¹ „*Vehi*” („Tienviitat”) — kadettien kirjoituskokoelma, ilmestyi Moskovassa vuonna 1909 ja sisälsi N. Berdjajevin, S. Bulgakovin, P. Struven, M. Herschensonin ja muiden vastavallankumouksellisen liberaalisen porvariston edustajain kirjoituksia. Venäjän intelligenssiä koskevissa kirjoituksissaan „vehiläiset” yrittivät mustata Venäjän kansan parhaimpien edustajain, muun muassa Belinskiin ja Tshernyshevskin vallankumouksellis-demokraattisia perinteitä; he herjasivat vuoden 1905 vallankumousliikettä ja kiittelivät tsaarihallitusta siitä, että tämä „pistimillään ja vankiloillaan” pelasti porvariston „kansan raivolta”. Kokoelma kehotti intelligenssiä palvelemaan itsevaltiutta. Lenin vertasi „Vehi” kokoelman ohjelmaa niin filosofian kuin publisistiikankin alalla mustasotniaalaisen „Moskovskije Vedomosti” lehden ohjelmaan, nimittäen kokoelmaa „liberaalisen luopuruuden tietosanakirjaksi”, „demokratian niskaan kaadetuksi läpeensä taantumukselliseksi likavesiryöpyksi”.— 407.
- ¹²² „*Golos Moskvy*” („Moskovan Ääni”) — jokapäiväinen lehti, lokakuulaisten — suuren teollisuusporvariston ja suurtilanherrojen vastavallankumouksellisen puolueen äänenkannattaja; ilmestyi Moskovassa vuosina 1906—1915.— 415.
- ¹²³ „*Proletarin*” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokous pidettiin Pariisissa kesäkuun 8—17 (21—30) p:nä 1909. Neuvottelukokoukseen ottivat osaa 9 Bolshevistisen Keskuksen jäsentä (tämä Keskus oli VSDTP:n V (Lontoon) edustajakokouksen bolshevikkir ryhmän valitsema vuonna 1907), joiden johdossa oli Lenin, sekä Pietarin järjestön, Moskovan aluejärjestön ja Uralin järjestön edustajat.

Neuvottelukokous oli kutsuttu koolle käsittelemään otzovistien ja ultimativistien menettelyä.

Neuvottelukokous käsiteli kysymykset: 1) otzovismista ja ultimativismista; 2) jumalanrakentamistendensseistä sosialidemokratian keskuudessa; 3) suhteesta duumatoimintaan puolueityön muiden alojen ohella; 4) bolshevikkien tehtävät puolueessa; 5) puoluekoulusta, jota järjestetään ulkomailla (Caprin saarella); 6) agitaatiosta, jota käydään puolueesta irrallisen bolshevistisen edustajakokouksen tahi bolshevistisen konferenssin puolesta; 7) tov. Maksimovin erkaantumisesta; ynnä muita kysymyksiä.

Neuvottelukokous pidettiin Leninin johdolla. Lenin käytti puheenvuoroja päiväjärjestyksen kaikista peruskysymyksistä. Otzovismia ja ultimativismia edustivat ja puolustelivat neuvottelukokouksessa A. Bogdanov (Maksimov) ja V. Schanzer (Marat). Kamenev, Zinovjev, Rykov ja Tomski harjoittivat kaksinaamaisuutta.

Neuvottelukokous tuomitsi otzovismin ja ultimativismin „vasemmisto-likvidaattoruutena”; otzovismin ja ultimativismin innoittaja Bogdanov erotettiin bolshevikkien riveistä. Neuvottelu tuomitsi niin ikään jumalanrakentamisen ja päätti käydä päättävistä taistelua sitä vastaan paljastaen sen marxilaisvastaisen luonteen.

Otsikot V. I. Leninin puheille, jotka tässä osassa julkaistaan, on antanut NKP:n KK:n Marxisin-leninisin instituutti.— 421.

¹²⁴ St.—Stanislaw Volski — A. V. Sokolov — Moskovan otzovistien johtohenkilö.— 424.

¹²⁵ M. T.— M. P. Tomski.— 428.

¹²⁶ „Puoluekoulu, jota järjestetään ulkomailla N. N:ssä” — puoluevastainen koulu, jonka Bogdanov (Maksimov), Aleksinski ja Lunatsharski perustivat Caprin saarelle (Italia) vuonna 1909 M. Gorkin ottaessa siihen osaa. Koulu oli bolshevismivastaista taistelua varten yhteenliittyneiden otzovistien, ultimativistien ja jumalanrakentajien ryhmäkuntalainen keskus.

Verhoutumalla puoluekantaisuuden lipun taakse bogdanovilaiset saivat aikaan sen, että eräät paikalliset sosialidemokraattiset järjestöt lähettivät kouluun 13 opiskelijaa.

Koulu toimi nelisen kuukautta (elo—joulukuun ajan). Sen jälkeen, kun oppilaille oli käynyt selväksi koulun ryhmäkuntalainen luonne, osa oppilaista työmies N. J. Vilonovin johdolla sanoutui jyrkästi irti bogdanovilaisista. He lähettivät „Proletarin” toimitukseen protestin luennoitsijain puoluevastaisen menettelyn johdosta, josta syystä heidät erotettiin koulusta. Leninin kutsua seuraten he saapuivat Pariisiin, jossa heille pidettiin sarja luentoja, muun muassa Lenin piti luennot „Nykyinen ajankohta ja meidän tehtävämme” sekä „Stolypinin agraaripolitiikka”. Caprille jäänyt opiskelijain ryhmä muodosti yhdessä luennoitsijain kanssa vuoden 1909 joulukuussa puoluevastaisen „Vperjod” ryhmän.

„Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokous tuomitsi Caprin koulun pitäen sitä „bolshevikeista erkaantuneen ryhmän uutena keskuksena”.— 428.

¹²⁷ *Jumalanrakentaminen* — marxilaisuudelle vihamielinen kirjallinen ja uskonnollis-filosofinen virtaus; syntyi stolypinilaisella taantumuskaudella vuosien 1905—1907 vallankumouksen tappion jälkeen puolueeseen kuuluneiden, marxilaisuudesta loitonneiden intelligenttien erään osan keskuudessa.

Jumalanrakentajat (Lunatsharski, Bazarov y.m.) propagoivat uuden, „sosialistisen” uskonnon luomista, yrittivät sovittaa marxilaisuutta ja uskontoa. Aikoinaan heihin liittyi myös M. Gorki. „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokous tuomitsi jumalanrakentamisen ja ilmoitti erikoisessa päätöslauseelmassaan, ettei bolshevistinen ryhmä ole missään tekemisissä „tieteellisen sosialismin moisen vääristelyn kanssa”.

Jumalanrakentamisen taantumuksellisen olemuksen Lenin paljasti kirjassaan „Materialismi ja empiriokritisismi” (ks. Teokset, 14. osa) sekä kirjeissä, jotka hän kirjoitti Gorkille helmikuussa 1908 ja marras—joulukuussa 1913.— 428.

¹²⁸ Tarkoitetaan puolemies-menshevikkejä — pientä Plehanovin johtamaa menshevikkiryhmää, joka erosi menshevikkilikvidaattoreista ja esiintyi likvidaattoruutta vastaan.

Vuoden 1908 joulukuussa Plehanov erosi likvidaattorien „Golos Sotsial-Demokrata” lehden toimituksesta ja elokuussa 1909 alkoi uudelleen julkaista omaa „Dnevnik Sotsial-Demokrata” („Sosialidemokraatin Päiväkirja”) lehteään. Plehanov ja hänen ryhmänsä pysyivät menshevismien kannalla, mutta nousivat puolustamaan illegaalisen järjestön säilyttämistä ja puolueen maanalaisen työn jatkamista sekä alkoivat pyrkiä sovintoon bolshevikkien kanssa.

Lenin kehotti bolshevikkeja edistämään kaikin keinoin puolemies-menshevikkien erkanemista likvidaattoreista, lähenemään heitä aatteellisuuden ja puoluekantaisuuden puolesta käytävän taistelun pohjalla, luomaan sellaista puoluekantaisten aineiden yhteistä liittoutumaa, jossa „erimielisyyksien ei pidä haitata yhteistä työtä, yhteistä rynnistystä, yhteistä taistelua” puolueen puolesta likvidaattoreita vastaan. Lenin suostui Plehanovin tarjoukseen ja teki väliaikaisen liiton hänen kanssaan. Plehanovilaiset ottivat yhdessä bolshevikkien kanssa osaa paikallisten komiteain työhön, toimivat bolshevistisissa „Zvezda” ja „Rabotshaja Gazeta” lehdissä. Plehanov osallistui myös VSDTP:n Pää-äänenkannattajan — „Sotsial-Demokrat” lehden julkaisemiseen.

Leninin harjoittama taktiikka yhteisrintaman aikaansaamiseksi plehanovilaisten kanssa, joiden mukana kulki osa työläisistä, auttoi bolshevikkeja ulottamaan laajemmalle vaikutustaan legaalisisissa työväenjärjestöissä ja syrjäyttämään niistä likvidaattorit.

Vuoden 1911 lopulla Plehanov rikkoi liittonsa bolshevikkien kanssa. Taistelemalla muka „ryhmäkuntalaisuutta” ja hajaannusta vastaan VSDTP:ssä hän yritti saada bolshevikit sovintoon opportunistien kanssa. Yhdessä trotskilaisien, bundilaisten ja likvidaattorien kanssa plehanovilaiset esiintyivät VSDTP:n Prahan konferenssia vastaan ja aloittivat parjauksen bolshevikkeja vastaan.— 429.

¹²⁹ *Vlasov* — A. I. Rykov.— 435.

¹³⁰ *Yksityisluontoinen kokous* — leniniläisten bolshevikkien kokous, jonka Lenin kutsui koolle „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksen aattona. Tässä kokouksessa Lenin teki seikka-peräisesti selkoa asiain tilasta bolshevistisessä ryhmässä, taistelusta otzovisteja, ultimativisteja ja jumalanrakentajia vastaan. Teesit, jotka Lenin esitti selostuksessaan, tulivat „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvottelukokouksessa tehdyn päätöslauselman pohjaksi. — 436.

¹³¹ *Kansanyliopistoyhdistysten toimihenkilöiden ensimmäinen Yleisvenäläinen edustajakokous* pidettiin Pietarissa tammikuun 3—6 (16—19) pnä vuonna 1908. Edustajakokouksen peruskysymyksenä oli kysymys kansanyliopistojen toiminnasta. Edustajakokouksen työläisryhmä, jonka johdossa olivat bolshevikit, esitti päätöslauselman, jossa vaadittiin, että kansanyliopistojen hallintoihin oli saatava erikoinen edustus työväenjärjestöistä, tunnustettava niille oikeus säätää opetusohjelmat, nimittää haluamansa luennoitsijat opettamaan yhteiskuntatieteitä, sekä sitä, että on tunnustettava oikeus järjestää opetus kunkin kansallisuuden äidinkielellä.

Edustajakokous hylkäsi tämän päätöslauselman vähäisellä äänen enemmistöllä (110 äänellä 105 vastaan) katsoen sen sellaiseksi, joka menee edustajakokouksen puitteiden ulkopuolelle, minkä jälkeen työväen edustajat poistuivat edustajakokouksesta. — 444.

¹³² *Osuustoimintalaitosten edustajain ensimmäinen Yleisvenäläinen edustajakokous* pidettiin Moskovassa huhtikuun 16—21 (huhtikuun 29 — toukokuun 4) pnä vuonna 1908. Edustajakokouksessa oli läsnä 521 edustajaa, heidän joukossaan yli 45 sosialidemokraattia (bolshevikkeja ja menshevikkejä).

Menshevikkien vastarinnasta huolimatta bolshevikit muodostivat edustajakokouksessa sosialidemokraattisen ryhmän ja asettuivat johtamaan ammatillisten järjestöjen ja työväen osuuskuntien edustajain taistelua porvarillisia osuustoimintamiehiä vastaan, jotka olivat edustajakokouksessa enemmistönä.

Edustajakokouksessa kuultiin selostukset: kansainvälisestä osuustoimintaliikkeestä, osuustoimintaliikkeen merkityksestä ja tehtävistä, kulutusosuuskuntien oikeudellisesta asemasta Venäjällä y.m., mutta edustajakokouksen puhemies kielsi käsittelemästä näitä asioita.

Sen jälkeen kun poliisi oli kieltänyt kajoamista edustajakokouksessa kysymyksiin, jotka koskevat luokkataistelua, ammattiliittoja, toimistohenkilökunnan asemaa, työläisten avustamista lakkojen ja työsuikujen aikana, osuustoimintapropagandaa, sanomalehdistöä j.n.e., julistettiin edustajakokous päättyneeksi. — 444.

¹³³ *Ensimmäinen Yleisvenäläinen naisten edustajakokous* pidettiin Pietarissa joulukuun 10—16 (23—29) pnä 1908. Kokouksen edustajain joukossa oli paljon työläisnaisia. Näiden painostuksesta edustajakokous hyväksyi päätöslauselmat taistelusta alkoholismia vastaan, talonpoikaisnaisten asemasta, naisten ja lasten työn suojelusta, tuotanto-osuuskunnista, juutalaisten tasa-arvoisuudesta. Peruskysymyksestä, naisten poliittisesta asemasta ja kansalaisoikeuksista nykyisessä yhteiskunnassa, työläisnaiset esittivät

hyväksyttäväksi päätöslauselman, jossa vaadittiin yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden sekä salaisen äänestyksen voimaansaattamista sukupuoleen, uskontunnustukseen ja kansallisuuteen katsomatta. Edustajakokouksen puhemiehistö kieltäytyi lukemasta tätä päätöslauselmaa ja esitti sen asemesta liberaalis-porvarillisessa hengessä laaditun päätöslauselman. Protestiksi sitä vastaan työläisnaiset poistuivat edustajakokouksesta.— 444.

- ¹⁸⁴ *Tehdaslääkärien ja tehdasteollisuuden edustajain ensimmäinen Yleisvenäläinen edustajakokous* pidettiin Moskovassa huhtikuun 1—6 (14—19) pnä 1909. Kokouksen edustajain joukossa oli 52 työläistä, jotka olivat ammattiliittojen valitsemia, pääasiallisesti suurista teollisuuskeskuksista. Työläisedustajain joukossa olivat vallitsevina bolshevikit, ja työläisedustajain esiintymisillä oli suuri poliittinen merkitys, ne saivat vastakaikua kautta maan. Erittäin vilkas keskustelu edustajakokouksessa sukeutui kahdesta kysymyksestä: saniteettivalvonnan järjestämisestä (hyväksytyksi tuli bolshevikkien esittämä päätöslauselma) ja työläisten toimittamasta tehdastarkastuselinten valitsemisesta.

Edustajakokouksen työ jäi kesken: poliisi hajotti kokouksen.— 444.

- ¹⁸⁵ „*Otkliki Bunda*” („Bundin Vastauksia”) — Bundin Ulkomaisen komitean aika ajoittain ilmestynyt äänenkannattaja; ilmestyi Genevessä vuoden 1909 maaliskuusta vuoden 1911 helmikuuhun saakka. Ilmestyi viisi numeroa.— 457.

- ¹⁸⁶ Tämä huomautus julkaistiin M. N. Ljadovin „Proletari” lehden toimitukselle lähettämän kirjeen yhteydessä, jossa Ljadov ilmoitti, ettei hän hyväksy „Proletarin” laajennetun toimituskunnan neuvotelukokouksen päätöksiä.— 464.

- ¹⁸⁷ *Ljova* — M. K. Vladimirov; *Innokenti* — I. F. Dubrovinski.— 465.

- ¹⁸⁸ Tämän kirjeen luonnoksen V. I. Lenin kirjoitti vastaukseksi Caprin saarella sijainneen otzovistis-ultimatistisen koulun Neuvoston vetoomukseen, jolla tämä oli kääntynyt Bolshevistisen Keskuksen („Proletarin” laajennetun toimituskunnan) puoleen pyytäen antamaan koululle apua kirjailijavoimien ja rahavarojen muodossa.

Käsikirjoituksesta puuttuu otsikko. Otsikon on antanut NKP:n KK:n Marxisin-leninisin instituutti.— 467.

TIETOJA
V. I. LENININ
ELÄMÄSTÄ JA TOIMINNASTA
(Maaliskuu 1908 — elokuu 1909)

1908

- Maaliskuu, 19*
(huhtikuu, 1). Leninin kirjoitus „Suoralle tielle” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 26. numerossa.
- Maaliskuu, 26*
(huhtikuu, 8). Leninin kirjoitus „Venäjän vallankumouksen „luonteesta”” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 27. numerossa.
- Huhtikuu,*
viimeistään
3 (16) pñä. Lenin sai valmiiksi kirjoituksen „Marxilaisuus ja revisionismi”, joka oli tarkoitettu kokoelmaan „Karl Marx (1818—1883)”.
- Huhtikuun 6 ja*
18 (huhtikuun 19
ja toukokuun 1)
välillä. Lenin käy A. M. Gorkin kutsumana tämän luona Caprin saarella, jossa hän ilmoittaa Bogdanoville ja Lunatsharskille olevansa eri mieltä näiden kanssa filosofian kysymyksistä.
- Huhtikuu, 16*
(29). Leninin kirjoitukset „Tallattua tietä!” ja „Kadettien ja lokakuulaisten liittoko?” julkaistaan „Proletari” lehden 29. numerossa.
- Huhtikuu, 24*
(toukokuu, 7). Lenin pitää Genevessä esitelmän aiheesta „Venäjän vallankumouksen arviointia ja sen todennäköinen tulevaisuus”.
- Huhtikuu.* Leninin kirjoitus „Venäjän vallankumouksen arviointia” julkaistaan puolalaisen „Przeгляд Socjaldemokratyczny” aikakauslehden 2. numerossa.
- Toukokuu, 1*
(14). Lenin pitää Pariisissa Pariisin sosialidemokraattisen ryhmän toimikunnan järjestämässä kokouksessa esitelmän Venäjän vallankumouksen luonteesta.
- Toukokuun alku.* Lenin osallistuu Pariisin sosialidemokraattisen ryhmän toimikunnan istuntoon, jossa tehtiin päätös niiden sosialidemokraattien avustamisesta, jotka oli vangittu Sveitsissä Tiflisiin pakko-ottoja koskevassa jutussa.

- Toukokuu, 10 (23).* „Proletari” lehden 30. numerossa julkaistaan Leninin kirjoitukset „Toisen kutsunnan kadetit” (pääkirjoitus) ja „Venäjän vallankumouksen arviointia” (puolalaisen „Przeglad Socjaldemokratyczny” aikakauslehden 2. numerosta lainattuna).
- Toukokuu.* Lenin tekee työtä Britannian museossa Lontoossa valmistellen kirjaansa „Materialismi ja empirio-kritisismi”.
- Toukokuu — kesäkuun ensi puolisko.* Lenin kirjoittaa „Kymmenen kysymystä referentille”, teeseiksi I. F. Dubrovnskin (Innokentin) esiintymistä varten A. Bogdanovin esitelmätilaisuudessa Genevessä.
- Kesäkuu, 18 (heinäkuu, 1).* Lenin sai valmiiksi teoksensa „Agraarikysymys Venäjällä XIX vuosisadan lopulla”, joka oli kirjoitettu Granat-veljesten kustannusosakeyhtiön julkaisemaa tietosanakirjaa varten. Sensuuriolojen vuoksi teosta ei silloin julkaistu, ja se ilmestyi erillisenä kirjasena vasta vuonna 1918.
- Lenin kirjoittaa V. V. Vorovskille Odessaan kirjeen erimielisyyksien kärjistymisestä filosofian alalla ja Bogdanovin ryhmän kanssa tapahtuvan hajaantumisen kypsymisestä.
- Kesäkuu.* Leninin esityksestä „Proletari” lehdessä aloitetaan väittely otzovismi-kysymyksestä.
- Heinäkuu, 2 (15).* Leninin kirjoitus „Nykyisen hajaannuksen eräistä piirteistä” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 32. numerossa.
- Heinäkuu, 5 (18).* Lenin saa valmiiksi referaattinsa „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa” (se julkaistiin puolalaisessa aikakauslehdessä „Przeglad Socjaldemokratyczny” № 6, elokuu 1908).
- Heinäkuu, 23 (elokuu, 5).* „Proletari” lehden 33. numerossa julkaistaan Leninin kirjoitukset „Tulenarkaa ainesta maailman politiikassa” (pääkirjoitus), „Sotakiikoinen militarismi ja sosialidemokratian militarisminvastainen taktiikka” sekä „Kuinka Pjotr Maslov korjailee Karl Marxin luonnoshahmotelmia”.
- Elokuu, 11—13 (24—26).* Lenin ottaa Genevessä osaa VSDTP:n Keskuskomitean täysistuntoon; hän puhuu siellä ja paljastaa menshevikkien yritykset likvidoida Keskuskomitean korvaamalla sen informaatiotoimistolla. Lenin valitaan bolshevikkien edustajana puolueen Pää-äänenkannattajan toimitukseen.

- Elokuu.* „Proletari” lehden toimituksen istunnossa Lenin kehottaa Bogdanovia esittämään avoimesti lehdistössään katsomuksensa.
- Syyskuu, 11 (24).* Leninin kirjoitus „Leo Tolstoi Venäjän vallankumouksen kuvastimena” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 35. numerossa.
- Syyskuun 25 ja lokakuun 2 (lokakuun 8 ja 15) välillä.* Leninin kirjoitus „Marxilaisuus ja revisionismi” julkaistaan Pietarissa ilmestyneessä kokoelmassa „Karl Marx (1818—1883)”.
- Syyskuu, 27 (lokakuu, 10).* Lenin osallistuu Brysselissä pidettyyn sosialististen sanomalehtimiesten konferenssiin.
- Lenin osallistuu Brysselissä „Kansantalolla” pidettyyn kansainväliseen joukkokokoukseen, joka oli omistettu proletariaatin taistelulle rauhan säilyttämiseksi.
- Syyskuu, 28 (lokakuu, 11).* Lenin osallistuu Kansainvälisen sosialistisen toimiston istuntoon Brysselissä; puheessaan hän arvioi Kautskyn esittämää päätöslauselmaa Englannin Työväenpuolueen (labouristien) ottamisesta Internationalaleen ja vastustaa sionisti-sosialistien hyväksymistä Internationalen venäläiseen alajaostoon.
- Syyskuu, 29 (lokakuu, 12).* Lenin osallistuu Brysselissä sosialistien, parlamenttiryhmiensä jäsenten Kansainvälisen konferenssin istuntoon.
- Syyskuu.* Lenin kirjoittaa alkulauseen kirjaansa „Materialismi ja empiriokritisismi”.
- Lokakuu, ennen 3 (16) päivää.* Lenin kirjoitti „Proletari” lehden 36. numeroa varten kirjoituksen „Englannin ja Saksan työläisten rauhanmielenosoitus”.
- Lokakuu, 3 (16).* Leninin kirjoitus „Ylioppilasliike ja nykyinen poliittinen tilanne” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 36. numerossa.
- Lokakuu, 14 (27).* Kirjeessään A. I. Jelizarovalle Lenin tiedottaa saaneensa valmiiksi kirjansa „Materialismi ja empiriokritisismi” ja pyytää ilmoittamaan luotettavan osoitteen, jolla käsikirjoituksen voisi lähettää.
- Lokakuu, 16 (29).* „Proletari” lehden 37. numerossa julkaistaan Leninin kirjoitukset „Balkanin ja Persian tapahtumat”, „Kansainvälisen sosialistisen toimiston istunto” ja „P. Maslov hysterian vallassa”.

- Lokakuu, 28 (marraskuu, 10).* Lenin hylkää menshevikkien tarjouksen, että hän osallistuisi julkaistavaksi aiotun menshevistisen kokoelman laatimiseen.
- Lokakuu — marraskuu.* Leninin kirjoitus „Muutamia huomautuksia P. Maslovin „Vastauksen” johdosta” julkaistaan puolalaisen aikakauslehden „Przeład Socjaldemokratycznyn” 8.—9. numerossa.
- Lokakuu — joulukuu.* Lenin johtaa VSDTP:n Viidennen (yleisvenäläisen) konferenssin valmistelutyötä.
- Marraskuu, 1 (14).* Leninin kirjoitus „Nykyhetken arvioinnista” julkaistaan „Proletari” lehden 38. numerossa.
- Marraskuu, ennen 4 (17).* Lenin lähettää kirjansa „Materialismi ja empirio-kritisismi” käsikirjoituksen konspiratiivisella osoitteella Moskovaan legaalisesti julkaistavaksi.
- Marraskuu, 13 (26).* Leninin kirjoitukset „Kuinka Plehanov ja kumpp. puolustavat revisionismia” ja „Kahden kirjeen johdosta” julkaistaan „Proletari” lehden 39. numerossa.
- Marraskuun 29 ja joulukuun 1 (joulukuun 12 ja 14) välillä.* Lenin ja Krupskaja muuttavat Genevestä Pariisiin, jonne „Proletari” lehden julkaiseminen siirretään.
- Joulukuu, 1 (14).* Leninin kirjoitus „Keskustelut agraarikysymyksestä III Duumassa” julkaistaan „Proletari” lehden 40. numerossa.
- Joulukuu, 21 (tammikuun 3 pnä 1909).* Lenin osallistuu VSDTP:n Keskuskomitean täysistuntoon, joka pidetään Pariisissa.
- Joulukuu, 21—27 (tammikuun 3—9 pnä 1909).* Lenin osallistuu VSDTP:n Viidennen (yleisvenäläisen) konferenssin työhön Pariisissa, tekee selostuksen „Nykyisestä ajankohdasta ja puolueen tehtävistä”, esittää päätöslauselmaehdotuksen tästä kysymyksestä ja korjauksia muista kysymyksistä tehtyihin päätöslauselmaehdotuksiin.
- Joulukuu, 27—29 (tammikuun 9—11 pnä 1909).* Lenin osallistuu VSDTP:n Keskuskomitean täysistuntoon, jossa vahvistetaan VSDTP:n Viidennen (yleisvenäläisen) konferenssin päätöslauselmat.
- Joulukuu.* Lenin pitää Pariisissa esitelmän silloisesta tilanteesta Venäjällä.

1909

- Vuoden alussa.* Lenin pitää filosofian luentoja bolshevikkien kerhossa Pariisissa.
- Tammikuu, 7 (20).* Leninin kirjoitus „Kuinka sosialistivallankumoukselliset tekevät yhteenvetoja vallankumouksesta ja kuinka vallankumous on tehnyt yhteenvedon sosialistivallankumouksellisista” julkaistaan „Proletari” lehden 41. numerossa.
- Tammikuu, 22 (helmikuu, 4).* Lenin tekee Pariisissa selostuksen Venäjän poliittisesta tilanteesta.
- Tammikuu, 28 (helmikuu, 10).* Leninin kirjoitus „Tielle” julkaistaan pääkirjoituksenena „Sotsial-Demokrat” lehden 2. numerossa.
- Helmikuu, 1 (14).* Lenin vaatii „Proletari” lehden toimituksen istunnossa, että toimituksen on esiinnyttävä avoimesti Lunatsharskin saarnaamaa jumalanrakentamista vastaan.
- Helmikuu, 12 (25).* „Proletari” lehden 42. numerossa julkaistaan Leninin huomautus kirjoitukseen „Vuorossaolevat kysymykset”; huomautus on tähdätty otzovismia vastaan.
- Helmikuu, 17—23 (maaliskuu, 2—8).* Lenin lepäilee Nizzassa.
- Maaliskuu, 5 (18).* Lenin pitää Pariisissa emigranttien kokouksessa puheen vuoden 1871 Pariisin Kommuunista.
- Maaliskuu, 9 ja 21 (maaliskuu, 22 ja huhtikuu, 3).* „Sotsial-Demokrat” lehden 3. ja 4. numerossa julkaistaan Leninin kirjoitus „Proletariaatin taistelun päämäärä vallankumouksessamme”.
- Maaliskuu, 10 tai 11 (23 tai 24).* Lenin lähettää Moskovaan kirjaansa „Materialismi ja empiriokritisismi” varten „Lisäyksen IV luvun 1. §:ään. Miltä taholta N. G. Tshernyshevski lähti arvostelemaan kantilaisuutta?”.
- Aikaisintaan maaliskuun 23 (huhtikuun 5).* Lenin kirjoittaa VSDTP:n Keskuskomitean nimessä protestin Saksan sosialidemokraattisen työväenpuoleen Hallinnolle sen johdosta, kun sanomalehti „Vorwärts” oli vääristellyt venäläisten sosialidemokraattien välisten erimielisyyksien olemusta.
- Huhtikuu, 4 (17).* Leninin kirjoitus „Bolshevismmin irvikuva” julkaistaan „Proletari” lehden 44. numeron Liitteessä.

- Huhtikuu, 8 (21).* Leninin kirjoitus „Porvariston „vasemmistolaisuus” ja proletariaatin tehtävät” julkaistaan „Proletari” lehden 44. numerossa.
- Huhtikuun 29 ja toukokuun 4 (toukokuun 12 ja 17) välillä.* Moskovassa ilmestyy Leninin kirja „Materialismi ja empiriokritisismi. Arvostelevia huomautuksia eräästä taantumuksellisesta filosofiasta”.
- Huhtikuun loppu — kesäkuun ensi puolisko.* Lenin valmistelee „Proletarin” laajennetun toimittuskunnan neuvottelukokousta.
- Toukokuu, 8 (21).* Lenin tekee Pariisissa „Proletari” lehden toimituksen klubilla selostuksen aiheesta „Uskonto ja työväenpuolue”.
- Toukokuu, 13 (26).* Leninin artikkeli „Työväenpuolueen suhteesta uskontoon” julkaistaan pääkirjoituksena „Proletari” lehden 45. numerossa.
- Kesäkuu, 4 (17).* Leninin kirjoitus „Luokat ja puolueet suhteessaan uskontoon ja kirkkoon” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 6. numerossa.
- Kesäkuu, viimeistään 7 (20).* Lenin pitää „Proletari” lehden toimituksen jäsenen yksityisluontoisen neuvottelukokouksen paikallisten sosialidemokraattisten järjestöjen edustajain kanssa. Hän tekee siellä selkoa asiailasta puolueessa.
- Kesäkuu, 8—17 (21—30).* Lenin johtaa „Proletarin” laajennetun toimittuskunnan neuvottelukokousta, käyttää puheenvuoroja, tekee korjauksia päätöslauselmiin ja esittää eräistä kysymyksistä päätöslauselmaehdotukset.
- Neuvottelukokous hyväksyi peruskysymyksistä Leninin ehdottamat päätöslauselmat.
- Heinäkuu, 3 (16).* Leninin kirjoittama „Tiedonanto „Proletarin” laajennetun toimittuskunnan neuvottelukokouksesta” julkaistaan „Proletari” lehden 46. numeron Liitteessä.
- Heinäkuu, 11 (24).* „Proletari” lehden 46. numerossa julkaistaan Leninin kirjoitukset „Tsaarin Euroopan-matka ja eräiden mustasotnialaisen Duuman edustajain Englannin-matka” (pääkirjoitus) ja „Likvidaatoruuden likvidoinen”.
- Heinäkuu.* Keskustelussa Keskuskomitean Venäjän jaoston sihteerin kanssa Lenin antaa ohjeet taistelusta puolue-

järjestöjen riveihin tunkeutuvia provokaattoreita vastaan.

Heinäkuun loppu — elokuu.

Lenin lepäilee perheensä kanssa (N. K. Krupskajan, tämän äidin ja M. I. Uljanovan kanssa) Bonbonin kylässä (Seinen ja Marnen departementissa) lähellä Pariisia.

Elokuu, 5 (18).

Caprin koulun järjestäjille lähettämässään kirjeessä Lenin kieltäytyy luennoimasta koulussa ja kutsuu koulun oppilaita saapumaan Pariisiin kuullakseen siellä bolshevikki-luennoitsijain luentoja.

Bolshevistisen Keskuksen talousvaliokunnalle osoittamassaan kirjeessä Lenin vastustaa Trotskin avustamista hänen Wienissä ilmestyvän „Pravdansa” julkaisemisessa.

Elokuun puoliväli.

Lenin lähettää Keskuskomitean Ulkomaiselle Byroolle Kansainväliseltä sosialistiselta toimistolta saamansa salaisen kiertokirjeen vastalausekokousten ja -tilaisuuksien järjestämisestä Espanjan hallituksen Marokossa harjoittamaa imperialistista valloituspolitiikkaa vastaan.

Elokuu, 17 (30).

Caprin koulun oppilaille lähettämässään vastauskirjeessä Lenin selittää tämän koulun puoluevastaista luonnetta, varmistaa kieltäytyneensä luennoimasta siellä ja kutsuu heitä tulemaan Pariisiin.

Elokuu.

Lenin osallistuu III Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen edustajaryhmän avustamisvaliokunnan työhön.

Kesä.

Lenin käy Paul Lafarguen luona ja keskustelelee tämän kanssa kirjastaan „Materialismi ja empirio-kritisismi”.

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX
<i>1908</i>	
SUORALLE TIELLE	1—8
VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN „LUONTEESTA”	9—15
MARXILAISSUUS JA REVISIONISMI	17—27
TALLATTUA TIETÄ!	28—35
KADETTIEN JA LOKAKUULAISTEN LIITTOKO?	36—37
VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN ARVIOINTIA	38—51
TOISEN KUTSUNNAN KADETIT	52—56
AGRAARIKYSYMYKSIÄ VENÄJÄLLÄ XIX VUOSISADAN LOPULLA	57—134
I	59
II	70
III	79
IV	93
V	104
VI	113
VII	121
NYKYISEN HAJAANNUKSEN ERAISTA PIIRTEISTÄ	135—145
SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA VENÄJÄN VALLANKUMOUKSESSA. <i>Referaatti</i>	146—169
TULENARKAA AINESTA MAAILMAN POLITIIKASSA	170—177
TOIMITUKSELTA	178—179
SOTAKIIHKOKOINEN MILITARISMI JA SOSIALIDEMOKRATIAN MILITARISMINVASTAINEN TAKTIikka	180—190
I	180
II	182
III	186

LEO TOLSTOI VENÄJÄN VALLANKUMOUKSEN KUVASTIMENA	191—198
ENGLANNIN JA SAKSAN TYÖLÄISTEN RAUHANMIELENOSOITUS	199—202
YLIOPIILASLIIKE JA NYKYINEN POLIITTINEN TILANNE	203—209
BALKANIN JA PERSIAN TAPAHTUMAT	210—221
KANSAINVALISEN SOSIALISTISEN TOIMISTON ISTUNTO	222—238
P. MASLOV HYSTERIAN VALLASSA	239—247
MUUTAMIA HUOMAUTUKSIA P. MASLOVIN „VASTAUKSEN” JOHDOSTA	248—259
NYKYHETKEN ARVIOINNISTA	260—273
KUINKA PLEHANOV JA KUMPP. PUOLUSTAVAT REVISIONISMIA	274—278
KAHDEN KIRJEEN JOHDOSTA	279—296
KESKUSTELUT AGRAARIKYSYMYKSESTÄ III DUUMASSA	297—311
VSDTP:n VIIDES (YLEISVENALAINEN) KONFERENSSI joulukuun 21—27 pnä 1908 (tammikuun 3—9 pnä 1909)	313—323
1. PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS NYKYISESTÄ AJANKOHDASTA JA PUOLUEEN TEHTÄVISTÄ	315
2. DIREKTIIVEJA ORGANISAATIOKYSYMYSTÄ VALMISTELE- VALLE VALIOKUNNALLE	319
3. KÄYTÄNNÖLLISET OHJEET SOSIALIDEMOKRAATTISELLE DUUMARYHMÄLLE BUDJETTIAÄNESTYKSIÄ KOSKEVASTA KYSYMYKSESTÄ	320
Ensimmäinen variantti	320
Toinen variantti	320
4. LISÄYS PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUKSEEN „SOSIALIDEMO- KRAATTISESTA DUUMARYHMÄSTÄ”	322
5. BOLSHÉVIKKIEN ILMOITUS. <i>Tosiasioihin perustuva ilmoitus</i>	323

1909

KUINKA SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISET TEKEVÄT YHTEN- VETOJA VALLANKUMOUKSESTA JA KUINKA VALLANKUMOUS ON TEHNYT YHTENVEDON SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISISTA TIELLE	324—338 339—350
„VUOROSSAOLEVAT KYSYMYKSET” KIRJOITUKSEN JOHDOSTA	351—354
PROLETARIAATIN TAISTELUN PÄÄMÄÄRÄ VALLANKUMOUKSES- SAMME	355—375
I	355
II	363
III	366
IV	370
V	374

SAKSAN SOSIALIDEMOKRAATTISEN TYÖVÄENPUOLUEEN HALLIN- NOLLE	376—378
BOLSHEVISMIN IRVIKUVA	379—390
PORVARISTON „VASEMMISTOLAISTUMINEN” JA PROLETARIAATIN TEHTÄVÄT	391—398
TYÖVÄENPUOLUEEN SUHTEESTA USKONTOON	399—410
LUOKAT JA PUOLUEET SUHTEESSAAN USKONTOON JA KIRK- KOON	411—420
„PROLETARIN” LAAJENNETUN TOIMITUSKUNNAN NEUVOTTELU- KOKOUS kesäkuun 8—17 (21—30) pnä 1909	421—448
TIEDONANTO „PROLETARIN” LAAJENNETUN TOIMITUSKUN- NAN NEUVOTTELUKOKOUKSESTA	423
PUHE BOLSHEVIKKIEN TEHTÄVISTÄ PUOLUEESSA KESA- KUUN 11 (24) pnä	433
PUHE JA PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS BOLSHEVIKKIEN TEH- TÄVISTÄ DUUMATOIMINNAN SUHTEEN	435
„PROLETARIN” LAAJENNETUN TOIMITUSKUNNAN NEUVOT- TELUKOKOUKSEN PÄÄTÖSLAUSELMAT	439
1. Otvovismista ja ultimatismista	439
2. Bolshevikkien tehtävät puolueessa	443
3. Agitaatio puolueesta irrallisen bolshevistisen edus- tajakokouksen tahi bolshevistisen konferenssin puolesta	446
4. Puoluekoulusta, jota järjestetään ulkomailla N. N:ssä	447
5. Toveri Maksimovin erkaantumisesta	448
LIKVIDAATTORUUDEN LIKVIDOIMINEN	449—457
TSAARIN EUROOPAN-MATKA JA ERÄIDEN MUSTASOTNIALAISEN DUUMAN EDUSTAJAIN ENGLANNIN-MATKA	458—463
M. LJADOVIN „PROLETARIN” TOIMITUKSELLE LÄHETTÄMÄN KIR- JEEN JOHDOSTA	464
KIRJE CAPRIN PUOLUEKOULUN JÄRJESTÄJILLE	465—466
BOLSHEVISTISEN KESKUKSEN KIRJE CAPRIN KOULUN NEU- VOSTOLLE. LUONNOS	467—468
KIRJE CAPRIN PUOLUEKOULUN OPPILAILLE: TOVEREILLE JULILLE, VANJALLE, SAVELILLE, IVANILLE, VLADIMIRILLE, STANISLAVILLE JA FOMALLE	469—475
<i>Huomautuksia</i>	477—500
<i>Tietoja V. I. Leninin elämästä ja toiminnasta</i>	501—509

K U V A T

Etusivu „Proletari” lehden 27. numerosta (huhtikuun 8) maaliskuun 26 pñä 1908; sillä julkaistiin V. I. Leninin artikkelit „Venäjän vallankumouksen „luonteesta”” ja „Duuman budjettioikeuksien laajentamista koskevista keskusteluista”	11
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Leo Tolstoi Venäjän vallankumouksen kuvastimena”.— V. 1908	193
Etusivu VSDTP:n Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokrat” lehden 2. numerosta tammikuun 28 (helmikuun 10) pñä 1909; sillä julkaistiin V. I. Leninin artikkeli „Tielle”	341
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Puhe bolshevikkien tehtävistä puolueessa” kesäkuun 11 (24) pñä.— V. 1909	434—435

Karjalan ASNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino

Sortavala, Karjalankatu, 32